

Výsledková evaluace přínosů evropských fondů na regionální úrovni

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

září 2023

Dodavatel:

Ernst & Young, s.r.o.
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1 – Nové Město
IČ: 26705338

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obsah

Seznam zkratk	5
Manažerské shrnutí	7
Kontext evaluace	15
Cíle a kontext závěrečné zprávy	15
Metodologie	15
1. Srovnání strategických potřeb krajů	18
Shrnutí potřeb dle typů území – Teorie změny	19
Strategické potřeby krajů vyplývající ze strategických dokumentů a jejich plnění fondy EU	22
Rozdílné potřeby dle typu regionů	29
2. Základní charakteristika čerpání fondů EU v ČR	32
Čerpání podle klasifikace typu území v SRR 14–20	38
Čerpání dle velikosti obcí	42
Úspěšnost čerpání jednotlivých krajů	47
Specifika čerpání ve strukturálně postižených regionech	48
3. Shrnutí výsledků a výstupů fondů EU v krajích	53
3.1. Hlavní město Praha	54
3.2. Jihočeský kraj	60
3.3. Jihomoravský kraj	66
3.4. Karlovarský kraj	71
3.5. Kraj Vysočina	76
3.6. Královéhradecký kraj	81
3.7. Liberecký kraj	86
3.8. Moravskoslezský kraj	91
3.9. Olomoucký kraj	97
3.10. Pardubický kraj	102
3.11. Plzeňský kraj	107
3.12. Středočeský kraj	112
3.13. Ústecký kraj	117
3.14. Zlínský kraj	123
4. Shrnutí výsledků a výstupů fondů EU podle témat	129
4.1. Výzkum, vývoj a inovace (TC1)	130
4.2. Informační a komunikační technologie (TC2)	140
4.3. Konkurenceschopnost MSP (TC3)	147
4.4. Nízkouhlíkové hospodářství (TC4)	154
4.5. Změna klimatu (TC5)	162

4.5.1.	Změna klimatu (TC5) – protipovodňová opatření, prevence rizik	165
4.5.2.	Změna klimatu (TC5) – rozvoj IZS.....	167
4.6.	Životní prostředí (TC6)	169
4.6.1.	Životní prostředí – kvalita ovzduší (TC6).....	172
4.6.2.	Životní prostředí – odpadové hospodářství (TC6).....	173
4.6.3.	Životní prostředí –vodohospodářství (TC6).....	174
4.6.4.	Životní prostředí – péče o krajinu a památky (TC6)	175
4.7.	Doprava (TC7).....	177
4.7.1.	Doprava – silniční (TC7).....	180
4.7.2.	Doprava – železniční (TC7).....	182
4.8.	Zaměstnanost (TC8).....	185
4.9.	Sociální začleňování (TC9)	192
4.9.1.	Sociální začleňování – sociální služby (TC9).....	195
4.9.2.	Sociální začleňování – zdravotnictví (TC9)	198
4.10.	Vzdělávání (TC10).....	200
4.11.	Veřejná správa (TC11).....	209
5.	Shrnutí (ne)úspěchů krajů v kontextu fondů EU včetně faktorů ovlivňujících čerpání	216
6.	Realizované případové studie	224
	Typologie území	225
	Rozvojový typ území.....	228
	Stabilizované území.....	243
	Periferní území.....	250
7.	Výsledky a výstupy nástroje CLLD	258
	Rozložení čerpání	259
	Hlavní témata projektů	267
	Přidaná hodnota nástroje CLLD	270
	Možnosti zlepšení nástroje CLLD	272
8.	Výsledky a výstupy nástrojů ITI / IPRÚ	275
	Rozložení čerpání	276
	Hlavní témata projektů a jejich výsledky	284
	Spolupráce s řídicími orgány	287
	Přidaná hodnota nástroje ITI/IPRÚ	287
9.	Zhodnocení efektivity bonifikace a územního cílení výzev	292
	Rozložení čerpání	293
	Bílá místa	298
10.	Závěry a doporučení.....	301

10.1. Hlavní závěry	301
10.2. Doporučení	305
Seznam obrázků.....	319
Seznam tabulek.....	321
Seznam schémat.....	321
Seznam grafů	321

Seznam zkratek

Zkratka	Pojem
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj (Community-led Local Development)
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DoP	Dohoda o partnerství
EJ	Evaluační jednotka
EK	Evropská komise
EO	Evaluační otázka
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund)
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EÚ	Evaluační úkol
Eurostat	Statistický úřad EU (European Statistical Office)
HMP	Hlavní město Praha
IP	Investiční priorita
IROP	Integrovaný regionální operační program
IT	Informační technologie
ITI	Integrovaná územní investice (Integrated Territorial Investments)
JČK	Jihočeský kraj
JMK	Jihomoravský kraj
KHK	Královéhradecký kraj
KV	Kraj Vysočina
KVK	Karlovarský kraj
LBK	Liberecký kraj
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MSK	Moravskoslezský kraj
NČI	Národní číselník indikátorů
NOK	Národní orgán pro koordinaci
OLK	Olomoucký kraj

Zkratka	Pojem
OP	Operační program
OP PPR	Operační program Praha – Pól růstu
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP Z	Operační program Zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
PAK	Pardubický kraj
PLK	Plzeňský kraj
PO	Prioritní osa
PRV	Program rozvoje venkova
ŘO	Řídicí organ
SK	Středočeský kraj
SO	Spádová oblast
TC	Tematický cíl
TZ	Teorie změny
ÚP ČR	Úřad práce ČR
ÚSK	Ústecký kraj
ÚV ČR	Úřad vlády ČR
ZLK	Zlínský kraj
ZoR	Zpráva o realizaci

Manažerské shrnutí

Fondy EU měly v souladu se svým cílem, kterým je podpora koheze a sbližování úrovně jednotlivých zemí a regionů EU pomocí České republiky řešit vybrané problémy, které tomuto sbližování brání. Podporovat specifické potřeby regionů se v programovém období 2014-2020 dařilo jen částečně, významné dopady fondů EU se bohužel pozorovat nepodařilo. K zacílení prostředků na potřeby regionů došlo například díky využití integrovaných nástrojů, které ovšem tvořily pouze malý podíl celkové alokace fondů EU (6%). Podpora směřovala nejvíce do těch nejvyspělejších regionů a největších měst, dva ze tří strukturálně postižených regionů, Ústecký a Karlovarský kraj, se během období i přes působení fondů EU dále vzdalovaly od průměru republiky pohledem socioekonomických ukazatelů. Přestože fondy EU jsou ve svém vyjádření spíše zanedbatelným zdrojem pro rozvoj ekonomiky (Podíl fondů EU na celkových výdajích státního rozpočtu se dlouhodobě drží mezi 5,1 % (rok 2016) a 7,3 % (rok 2019)¹), nasměrovat je do skutečně postižených regionů se dařilo jen omezeně.

Na rozvoj regionů a plnění jednotlivých tematických cílů, včetně průřezových, bylo v České republice v období 2014-2020 alokováno z rozpočtu EU celkem 23 mld. EUR. Prostřednictvím nástrojů územní dimenze bylo čerpáno 62 % prostředků, 6 % z toho tvořilo čerpání prostřednictvím integrovaných nástrojů (Integrovaných teritoriálních investic, dále „ITI“, Integrovaných plánů rozvoje území, dále „IPRÚ“ a Komunitně vedeného místního rozvoje, dále „CLLD“). Tento podíl je minimální v porovnání s celkovým objemem prostředků čerpaných z fondů EU, u ITI a IPRÚ je to 5 %, u CLLD se pohybuje kolem 1 % ve všech krajích ČR.

Přestože šla přes výzvy se zohledněním územní dimenze více než polovina prostředků, nejednalo se o optimální nástroj pro zacílení prostředků do regionů. Velmi často se jednalo pouze o rozpad prostředků do regionů bez efektivního zacílení.

Nejvíce finančních prostředků z ukončených projektů směřovalo do Jihomoravského a Středočeského kraje, nejméně naopak do příhraničních regionů na severu Čech, především pak do Královéhradeckého, Libereckého a Karlovarského kraje.

**6% z 23
mld. EUR
(celková
alokace
fondů EU)**

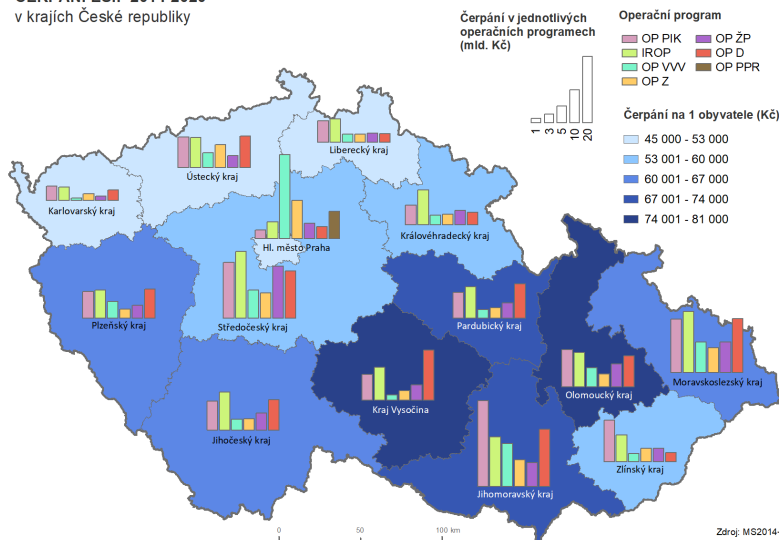
**Čerpáno
prostřednictvím
integrovaných
nástrojů**

---

¹ https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/analzy-EU/211231_Verejne-vydaje-a-ESI-fondy.pdf, vybrány příklady let, pro které byla dostupná data

**ČERPÁNÍ ESIF 2014-2020
v krajích České republiky**

V přepočtu na obyvatele nejvíce čerpaly subjekty v Jihomoravském, Olomouckém, Pardubickém kraji a Kraji Vysočina. Celkové čerpání ale zkrslují velké infrastrukturní dopravní projekty. Pokud odhlédneme od prostředků z OP Doprava, je rozložení čerpání více rovnoměrné.

I po očištění čerpání z OP Doprava v absolutních číslech i v přepočtu na obyvatele nejvíce prostředků směřovalo do Jihomoravského kraje,

naopak do Prahy bylo koncentrováno nejnižší množství finančních prostředků (Praha neměla možnost čerpat na všechna témata) a nízkou kapacitu čerpat zaznamenal Ústecký a Karlovarský kraj, tj. strukturálně postižené regiony. Nejvíce prostředků směřovalo do oblasti dopravy, a to napříč ČR.

Jak ukazují výsledky této evaluace, prostřednictvím fondů EU se dařilo podporovat především rozvojové a stabilizované regiony bez významnějších strukturálních problémů, naopak nižší koncentrace finančních prostředků směřovala do slabších regionů.

V kontextu konvergence regionů se ukazuje, že méně rozvinuté regiony zůstávají i nadále pozadu oproti rozvinutějším regionům. **Fondy EU v období 2014-2020 znamenaly pro regiony možnost podpořit jejich rozvoj, jak se ovšem ukázalo, významným předpokladem byla schopnost orientovat se výzvách, mít jasnou vizi a projektové záměry a mít dostatečné lidské a finanční zdroje, které podmiňují využití dotace.** Zde se projeví rozdíly mezi regiony, kdy úspěšnější byly regiony s jasně vydefinovanou vizí a silnými lidry ve vedení. Ekonomicky slabší a strukturálně postižené regiony (především Ústecký a Karlovarský kraj) tak zůstaly pozadu ve schopnosti strategicky využít a provázat aktivity podporované z fondů a podporovány byly spíše jednotlivé projekty bez přesahu (tematického či místního).

Nižší úspěšnost hospodářsky a sociálně slabších regionů byla dána řadou faktorů, především nízkou připraveností projektů, absencí základní infrastruktury pro realizaci nadstavbových aktivit podporovaných v období 2014-2020, omezenou kapacitou lidských zdrojů aj.

V regionálních centrech se dařilo rozvíjet terciální vzdělávání, podnikání a VaVal:

- ▶ Fondy EU v oblasti rozvoje terciálního vzdělávání, podnikání a VaVal podpořily rozvoj center excelence (např. Jihomoravský kraj, hl. m. Praha), napomohly ovšem rozvoji i některých menších regionálních ekosystémů, jako například ve Zlínském a Moravskoslezském kraji.
- ▶ Vzhledem k podpoře rozvoje infrastruktury a vzniku nových oborů došlo ke zvýšení atraktivity regionálních univerzit, příkladem je Univerzita Hradec Králové, kde bylo vytvořeno 51 studijních programů. Díky těmto novým studijním programům došlo

k navýšení kapacity pro studenty univerzity, a tak se několikanásobně zvýšil počet absolventů prvních ročníků oborů zaměřených na praxi².

- ▶ Kromě terciálního vzdělávání byl podpořen vznik nových výzkumných center, technologických parků a podnikatelských inkubátorů. Velmi dobře se podařilo využít podporu inovačního a podnikatelského sektoru v Plzni, kde došlo k vybudování řady nových platforem (např. TechTower) a jejich propojení s již existujícími aktéry.

Napříč Českou republikou se fondům EU podařilo zlepšovat ochranu životního prostředí, obnovit a zpřístupnit řadu kulturních památek, či rozvíjet nadregionální dopravní infrastrukturu:

- ▶ Doprava byla jedna z nejvíc podpořených oblastí, z fondů EU se dařilo rozvíjet nadregionální silniční síť, mimo jiné v Kraji Vysočina či v Olomouckém a Královéhradeckém kraji. Projekty umožnily nejen modernizovat a budovat nové úseky dálnic, ale také silnic I. třídy.
- ▶ Fondy EU měly viditelný dopad v některých velkých městech, především na snižování dopravního zatížení a posilování preference MHD. Efekty těchto projektů je však obtížné měřit, i vzhledem k obtížné dostupnosti dat. Z projektů vznikly velké infrastrukturní projekty v tramvajové dopravě (např. Brno, Praha, Ostrava), došlo také k obnově vozových parků. Tyto projekty měly zásadní vliv na dostupnost některých městských částí a umožnily lepší rozvoj nových čtvrtí.
- ▶ Fondy EU umožnily vybudovat řadu významných tras a vzájemně propojovat území. Příkladem projektů je budování Greenways v Plzni, propojení Hradce Králové a Pardubic, či budování úseků Vltavské cyklotrasy (nyní měří 456 km).
- ▶ Jednou z oblastí, kde je možné pozorovat viditelný přínos fondů EU je deinstitucionalizace sociálních služeb. Projekty umožnily podpořit rozšíření terénní péče a zajistit pro klienty adekvátní bydlení. V popředí deinstitucionalizace služeb stojí Zlínský či Pardubický kraj.
- ▶ Ve vzdělávání se podařilo významně zlepšit vybavenost škol, na což směřovala řada projektů včetně nákupu vybavení, budování odborných učeben a dílen, či modernizace učeben. S tímto se pojí také propojování vzdělávání s potřebami trhu práce, což se dařilo především u středních odborných škol.
- ▶ Fondy EU umožnily obnovit a zpřístupnit řadu významných kulturních památek, a to díky zlepšení jejich technického stavu, zpřístupnění nových úseků a sbírek, či modernizace jejich zázemí. V důsledku toho se některé památky staly atraktivní pro nové návštěvníky. Oblast kultury se podařilo rozvíjet s pomocí fondů EU například v Pardubickém, Olomouckém a Zlínském kraji.

Méně se z fondů EU dařilo podporovat témata specifická především pro periferní a venkovské oblasti. Jednalo se především o vznik nových podniků, dopravní obslužnost, rozvoj služeb (především zajištění pedagogů, lékařů a sociálních pracovníků) a pokrytí domácností ICT.

Přestože potřeby jednotlivých regionů vypadají obdobně, pro periferní a venkovské oblasti je vhodné definovat odlišná témata, než pro rozvojová a stabilizovaná území. I tyto regiony by šak měly autonomně rozhodovat o svých prioritách. Z centrální úrovně by mělo docházet k podpoře leadershipu a strategického plánování.

---

² Nové studijní programy byly vytvořeny v rámci projektů *Strategický rozvoj Univerzity Hradec Králové* a *Internacionalizace vzdělávání na UHK*.

Řešení této problematiky spočívá především v lepším zacílení fondů EU na potřeby těchto regionů a podpoření lidských zdrojů nezbytných pro přípravu projektových záměrů. Jak vyplývá z této evaluace, jednotlivé typy regionů mají odlišné potřeby a ty je potřeba v kontextu fondů EU reflektovat. **Ukazuje se tedy, že tematická koncentrace je důležitým předpokladem pro vyřešení hlavních potřeb, ovšem je důležité brát v potaz regionální hledisko, tj. že tyto hlavní potřeby se mohou mezi typy regionů lišit.** Z tohoto důvodu navrhujeme nejen tematickou koncentraci prostředků, ale také **decentralizaci definice potřeb na regionální úroveň**, například prostřednictvím jasně vymezených strategií a vizí (tj. méně obecných a krátkodobějších cílů rozvoje regionu).

Zatímco pro rozvinuté regiony hraje významnou roli podpora aktivit spojených s rozvojem inovačního prostředí, pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní rozvoj základní infrastruktury. Rozvinuté regiony se mohou více zaměřovat na realizaci nadstavbových projektů, propojování aktivit a aktérů. V těchto regionech tedy dává smysl podporovat například pilotní projekty v oblasti životního prostředí, nízkouhlíkového hospodářství či digitalizace. Naopak pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní podmínkou jejich přiblížení vůči zbývajícím regionům v ČR především zajištění základních potřeb. Ty jsou spojeny s rozvojem kvality vzdělávání, podnikání a dopravní dostupnosti. Naopak podpora nadstavbových témat spojených například se sektorem VaVal je pro některé regiony (periferní a venkovské regiony, strukturálně postižené regiony) méně relevantní a snižuje jejich účast na čerpání fondů EU.

Doporučení, která vyplývají z této Evaluace, jsou vztažena ke dvěma hlavním cílům, ke kterým by implementace fondů EU měla směřovat. Prvním z nich je snaha lépe a efektivněji dostat prostředky fondů EU do území a druhým je cílená podpora soudržnosti regionů. Doporučení nesměřují k tomu, aby všechny regiony dosahovaly stejné úrovně ve všech oblastech, ale spíše ke snížení rozevírání nůžek mezi nejlepšími a nejllepšími regiony.

Níže uvedené závěry a na ně navazující doporučení jsou komplexně provázány, a přestože vychází ze zkušenosti jednotlivých regionů, jejich řešení často spočívá v systematické změně na úrovni celé České republiky. I zdánlivě nesouvisející problémy často spočívají v nedostatečné kvalitě veřejné správy či vzdělávání (včetně kvality vysokých škol). Zároveň je nutné podotknout, že fondy EU představují pouze malou část z celkových finančních prostředků a očekávání, že vyřeší takto komplexní problémy, je mylná. Zároveň u takto komplexních změn a investic je potřeba počítat s jejich dlouhodobostí, kdy mohou přesahovat nejen volební období, ale také programové období.

V následující části se v rámci doporučení detailněji zaměřujeme na následující závěry:

1

V programovém období 2014-2020 se prostřednictvím fondů EU částečně dařilo přispět k řešení specifických potřeb regionů, avšak stále v tomto procesu existují rezervy. Jedním z problémů bylo z hlediska příjemců centrální nastavování podmínek a témat. Prostředky z fondů EU směřovaly spíše na obecné potřeby, například v dopravě. Vzhledem k objemu finančních prostředků fondů EU nebylo možné očekávat, že se při množství podporovaných témat (tj. operačních programů a specifických cílů) podaří definované potřeby zásadně posunout. V příštím období proto doporučujeme více zacílit podporu na reálné potřeby regionů a navýšit alokaci pro integrované nástroje.

V České republice existují významné rozdíly jak na úrovni krajů, tak uvnitř jednotlivých krajů. Potřeby se liší především mezi rozvinutými a slabšími regiony, či mezi regionálními centry a venkovskými a periferními oblastmi. Slabší regiony (na krajské úrovni především Karlovarský a Ústecký kraj)

zaostávají za zbylými regiony z pohledu soci-demografických ukazatelů, ale také úrovní rozvinutosti místního podnikatelského a inovačního ekosystému a kumulací řady provázaných problémů. To vede k rozdílům ve schopnosti využít fondy EU, k rozevírání nůžek mezi těmito regiony a dalším problémům jako je odliv obyvatel a nedostatečná nabídka pracovních míst. U těchto dvou krajů můžeme pozorovat menší míru čerpání prostředků z fondů EU, což může být do budoucna rizikem také pro OP Spravedlivá transformace a další obdobné podpory.

Doporučujeme proto **důsledně podporovat rozvoj veřejné správy a jejích institucí, schopnost strategického řízení a plánování**. Jak se ukazuje při porovnání strukturálně postižených regionů, dobrá governance může mít výrazný vliv na úspěšnost rozvoje kraje. To je viditelné v případě Moravskoslezského kraje, který se oproti zbývajícím dvěma krajům výrazně posunul, a to mimo jiné díky politické stabilitě a důvěře mezi aktéry, podpoře místního podnikatelského a inovačního ekosystému, zapojení občanů a vzniku specializovaných agentur. Cílem je vytvářet účinná partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, která pomohou připravit strategické projekty, jež region posunou směrem k vyšší konkurenceschopnosti. Konkrétně mohou fondy:

- ▶ **podpořit rozvoj strategického plánování a připravenost žadatelů** (vzdělávání stakeholderů, financování přípravy strategických dokumentů, konzultační činnosti pro žadatele například prostřednictvím kanceláří MAS, financování přípravy projektových žádostí v územích s nízkou absorpční kapacitou)
- ▶ **připívat k řešení komplexních problémů (ne je však řešit) skrze tematickou koncentraci podpory** (podpora vzdělávání, dopravní infrastruktury a podnikání)
- ▶ **podpořit aktivizaci žadatelů** (zvýšení bodové preference pro ohrožená území, zacílení lidské a finanční podpory do vybraných regionů – viz například pilotní projekt podpory HSOÚ Pardubického kraje)

Kraje preferují vyšší autonomii při rozhodování o využití finančních prostředků fondů EU. Většina krajů oceňovala původní ROP a jejich přínos k řešení skutečných potřeb regionů. Částečnou náhradu ROP představují integrované nástroje, jejich alokace je však vůči národním výzvám zcela marginální, v součtu tvoří jen cca 6 % celkové alokace fondů EU v ČR. Doporučujeme tedy více využít potenciálu již existujících nástrojů regionální politiky, konkrétně integrovaných nástrojů.

2

Jak vyplývá z této evaluace, jednotlivé typy regionů mají odlišné potřeby a ty je potřeba v kontextu fondů EU reflektovat. Zatímco pro rozvinuté regiony hraje významnou roli podpora aktivit spojených s rozvojem inovačního prostředí, pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní rozvoj základní infrastruktury. Ukazuje se tedy, že tematická koncentrace je důležitým předpokladem pro vyřešení hlavních potřeb, ovšem je důležité brát v potaz regionální hledisko, tj. že tyto hlavní potřeby se mohou mezi typy regionů lišit. Z tohoto důvodu navrhuje nejen tematickou koncentraci prostředků, ale také decentralizaci definice potřeb na regionální úroveň.

Integrované nástroje představovaly možnost alespoň částečného zacílení finančních prostředků podle potřeb území. Ovšem i tyto nástroje jsou centrálně nastaveny, výzvy kopírovaly národní výzvy a znemožnily tak

lépe podporovat určitá témata či žadatele. Nástroje ITI/IPRÚ představovaly vzhledem k výši alokace pro žadatele poměrně zajímavý zdroj financí. Zároveň umožnily větší jistotu pro získání finančních prostředků, spolupráci napříč tématy a možnost alespoň částečně rozhodnout o tématech, která budou podpořena.

Místní akční skupiny (dále „MAS“) představovaly vzhledem k nižší alokaci především pomoc pro menší žadatele, kteří nemají velkou šanci uspět v národních výzvách.

Integrované nástroje znamenají pro regiony šanci alespoň částečně rozhodovat o využití peněz a podpořit žadatele, kteří jsou méně konkurenceschopní v celostátní soutěži.

Doporučujeme přenést centralizované nastavování priorit podpory v integrovaných nástrojích do regionů. K tomuto cíli mohou být využity integrované nástroje, především ITI, kde je vyšší předpoklad fungující veřejné správy a dobré governance. V návaznosti na vybrané priority pak mohou jednotlivé kanceláře vyhlašovat výzvy. Nutnou podmínkou pro fungování takto nastaveného systému je včasné zprostředkování informací ohledně alokovaných prostředků, díky čemuž mohou jednotlivá ITI nejen stanovit konkrétní priority, ale také připravit předběžný seznam projektů/ aktivit. Tento krok by umožnil tematickou koncentraci a vyšší příspěvek fondů EU k řešení potřeb, i když jen vybraných.

3

Nástroj územní dimenze se neukázal jako optimální pro adresování specifických potřeb regionů. Přes výzvy se zohledněním územní dimenze šlo sice 62 % prostředků, primárně se však jednalo o rozpad na regiony bez většího zacílení. Přestože většina témat má silnou regionální dimenzi, zástupci některých řídicích orgánů (především u životního prostředí a podnikání) tuto metodiku nepřipouští a vnímají regionální dimenzi a integrované nástroje spíše jako administrativní zátěž, pro kterou nedisponují příslušnými kapacitami. Problémem tak bylo také odlišné uchopení metodiky ze strany řídicích orgánů. V důsledku toho nebyla tato témata úspěšná v rámci projektů ITI/IPRÚ.

Pro cílený rozvoj postižených a znevýhodněných regionů byl vytvořen nástroj územní dimenze, jeho využití však bylo v České republice plošné, směřovat finanční prostředky cíleně do strukturálně postižených regionů se příliš nedařilo, s výjimkou Moravskoslezského kraje. Významným handicapem znevýhodněných regionů (především Karlovarského a Ústeckého kraje) je jejich ne zcela pozitivní image. To se projevuje nejen v odlivu obyvatel, ale také v neschopnosti přilákat nové obyvatele, včetně talentů. Do budoucna je tedy potřeba působit na zlepšování image těchto území, a to jak zajištěním kvalitních služeb a infrastruktury v území, tak například i proměnou vzhledu zdejších měst (např. skrze architektonická řešení center). K tomu mohou nástroje územní dimenze zásadně přispět, na základě vydefinovaných témat rozvoje.

Doporučujeme při definici územní dimenze a následné bonifikaci zacílit prostředky na nejzásadnější témata pro rozvoj slabších regionů. Jedná se především o rozvoj konkurenceschopnosti těchto regionů (v kontextu vzdělávání a podnikatelského prostředí) a zlepšení podmínek pro život. **Konkrétní témata musí vzejít z jednotlivých území, měla by být prodiskutována napříč klíčovými aktéry a vytvořena participativními metodami.** Tím se bude více posilovat endogenní rozvoj území a finanční prostředky z fondů EU mohou

následně přispět ke změnám. V kontextu vzdělávání je zásadní podporovat vzdělávání na všech úrovních. Prioritou by měla být dostupnost (včetně geografické a finanční) předškolního, primárního a sekundárního vzdělávání, a podpora terciálního univerzitního vzdělávání, které nejenže umožňuje zvýšit úroveň vzdělanosti v regionu, ale působí jako významný aktér v území. Pro rozvoj podnikatelského a inovačního prostředí, mohou univerzity společně s inovačními centry hrát klíčovou roli. Stejně tak mohou hrát roli v přilákání nových talentů do území a budování místní komunity, která se podílí na lokálním rozvoji. Pro zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti regionů je dále důležité zajistit dostupnost kvalitních podmínek pro život. Vzhledem k proměně pracovního trhu a zvýšení možnosti práce z domova je důležité rozvíjet pokrytí ICT, či zajistit kvalitní napojení odlehklých částí krajů na regionální centra. V neposlední řadě pak vzhledem k proměně trhu s realitami mohou mít periferní oblasti velký potenciál v přilákání mladých rodin na dostupné bydlení v oblasti s kvalitním životním prostředím.

Nastavení výzev a nepřehlednost informací o jednotlivých dotačních možnostech (i v kontextu dalších dotačních programů jako jsou Norské fondy a další) je zvláště pro menší žadatele demotivujícím prvkem. Při chybějících absorpčních kapacitách těchto žadatelů nelze očekávat, že při stávající administrativní zátěži poroste využití fondů EU těmito subjekty. Nejasnost podmínek dotací fondů EU a jejich změny (oproti původně komunikovaným) jsou v terénu vnímány velmi negativně.

4

Pro větší využití fondů EU v regionech je potřeba aplikovat bottom-up přístup a motivovat žadatele, aby využívali možnosti čerpání. V mnoha případech je ovšem pro žadatele nastavení výzev a nepřehlednost informací demotivujícím prvkem a obzvláště v případě menších obcí a žadatelů je základním předpokladem při rozhodování. **Malé obce nemají dostatečné administrativní kapacity pro to, aby se orientovaly v nepřeberném množství dotačních titulů a nemají prostředky na zajištění zaměstnance vyhrazeného na problematiku projektové přípravy.** Částečně v tomto kontextu dobře fungují MAS, které pomáhají s přípravou a realizací projektů menších žadatelů, ovšem ani jejich kapacity neumožňují větší aktivizaci venkovských a periferních oblastí.

Proto doporučujeme více přizpůsobit nastavení výzev podmínkám těchto oblastí a snažit se o aktivizaci žadatelů například prostřednictvím mentoringu či sdílených projektových manažerů. Vhodné je více diskutovat nastavení výzev (před jejich vyhlášením) a zajistit souhrnné informace o možnostech fondů EU na jednom místě. Tento přístup by mohl významně snížit podíl na čerpání prostředků velkými a zkušenými subjekty veřejného i soukromého sektoru, které mají kapacity na projektovou přípravu, což je jejich konkurenční výhodou.

Zpracování Závěrečné zprávy bylo provedeno na datech z monitorovacího systému MS2014+ platných k 15. 5. 2023. Výstupy byly vypracovány z podkladů zpracovaných na základě kvantitativních i kvalitativních metod výzkumu.

Na zprávě jsme pracovali v období mezi květnem a říjnem 2023. Zpracovali jsme data z monitorovacího systému, která jsme podrobili hlubší analýze, včetně posouzení čistého účinku fondů EU na základě posouzení vývoje vybraných socioekonomických ukazatelů. Shrnuli jsme hlavní zjištění z dílčích

krajských zpráv. Tuto kvantitativní analýzu jsme doplnili doplňkovým kvalitativním terénním šetřením, především formou fokusních skupin a expertních panelů. Evaluace trvá do října 2023 a tato zpráva představuje finální výstup.

Kontext evaluace

Závěrečná zpráva (dále také „Zpráva“) je zpracována jako součást realizace veřejné zakázky **„Výsledková evaluace přínosů evropských fondů na regionální úrovni“** (dále také „Evaluace“ či „Zakázka“). Zpracovatelem Projektu je Ernst & Young, s.r.o. (dále také „EY“ či „Dodavatel“) na základě smlouvy ze dne 26. ledna 2021 uzavřené mezi EY a Ministerstvem pro místní rozvoj ČR (dále také „MMR“ nebo „Zadavatel“). Poddodavatelem je RNDr. Viktor Květoň, Ph.D. Tato Zpráva představuje závěrečnou zprávu za Evaluační úkol č. 7 Projektu.

Závěrečná zpráva představuje shrnutí dosavadních zjištění a závěrů celé Evaluace, a to v jasné a srozumitelné struktuře.

- ▶ Evaluace **běží od začátku roku 2021**, v současné době probíhá poslední fáze
- ▶ Postupně **byly evaluovány dopady** fondů EU **do jednotlivých krajů**
- ▶ V každém kraji byl **vybrán správní obvod ORP jako případová studie**, zpráva pracuje s vymezením území dle SRR 2014–2020
- ▶ Evaluovány byly také integrované nástroje (CLLD, ITI, IPRÚ)

Cíle a kontext závěrečné zprávy

Zpráva je zaměřena na vyhodnocení přínosů intervencí fondů EU na úrovni krajů ČR a představuje plnění Zakázky v rámci evaluačního úkolu č. 7 (závěrečná zpráva). Zpráva vychází z výstupů předcházejících evaluačních úkolů č. 1 (desk research), č. 2 (Teorie změny), č. 3 (databáze projektů), č. 4 (pilotní případové studie), č. 5 (krajské analýzy) a č. 6 (projekty s prvkem územní dimenze). Závěrečná zpráva je tak syntézou všech předchozích fází evaluace, ale především evaluačních úkolů č. 5 a 6.

Zpráva je členěna do 10 kapitol. V Kapitole 1 se věnujeme představení Teorie změny a komparativnímu srovnání strategických potřeb všech krajů ČR. V Kapitole 2 analyzujeme čerpání fondů EU pohledem klasifikace SRR 2014–2020, velikosti obcí či úspěšnosti žádostí. Zaměřujeme se také na specifika čerpání v bývalých uhelných regionech. Kapitola 3 poskytuje ucelený přehled o čerpání pro každý z 14 krajů ČR, včetně analýzy plnění potřeb napříč jednotlivými tematickými cíli. Kapitola 4 naopak zkoumá jednotlivé tematické cíle a to, jak se v nich v uplynulém programovém období dařilo příjemcům napříč všemi kraji ČR realizovat projekty. Kapitola 5 podrobně rozebírá příčiny a předpoklady pro (ne)úspěšné čerpání v uplynulém období vyplývající z realizovaného terénního šetření.

V Kapitole 6 se věnujeme shrnutí realizovaných případových studií. V Kapitolách 7 a 8 zkoumáme přínosy a efektivitu čerpání prostřednictvím integrovaných nástrojů CLLD a ITI / IPRÚ, na tuto sekci dále navazuje Kapitola 9, která je věnována přínosům bonifikace a územnímu cílení výzev, které v uplynulém programovém období probíhalo. V závěrečné kapitole shrnujeme závěry evaluace a poskytujeme klíčová doporučení pro budoucí implementaci DoP v ČR.

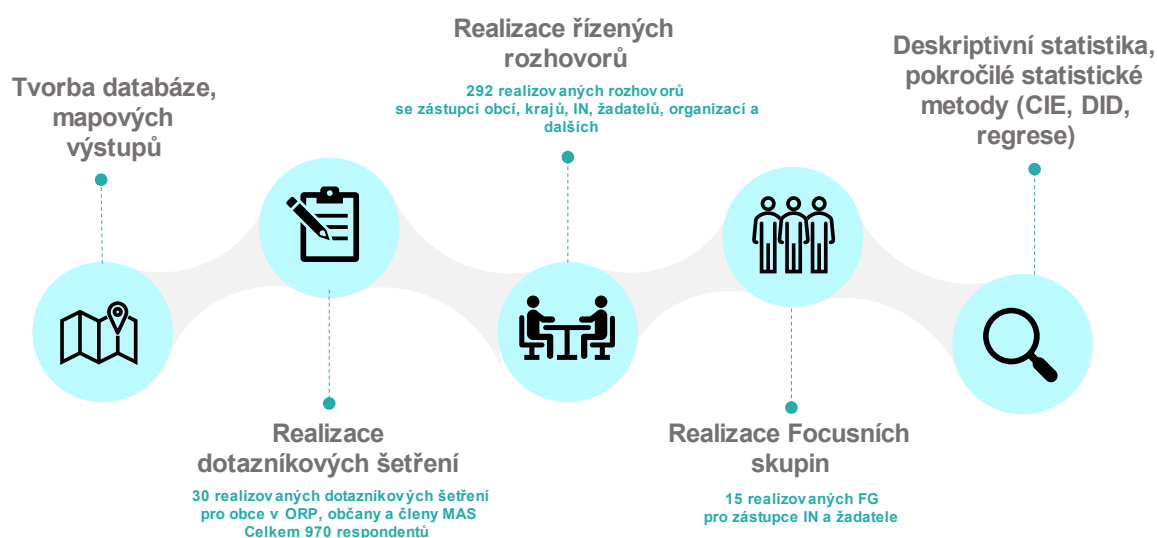
Metodologie

Celkově evaluace zahrnuje kvalitativní i kvantitativní metody sběru a analýzy dat. Evaluace umožnila vytvoření unikátní databáze dat a mapových výstupů shrnujících regionální čerpání fondů EU v období 2014–2020. V rámci kvalitativního šetření byly realizovány rozhovory na úrovni stakeholderů (vedení krajů, měst a obcí), integrovaných nástrojů i žadatelů. Dále byly realizovány focusní skupiny se zástupci integrovaných nástrojů, či s žadateli a stakeholdery na úrovni konkrétních témat. Dotazníková šetření byla rozposlána na vedení obcí ve vybraném správním obvodu ORP (dále „ORP“), na členy MAS

působících v daném ORP a občany dané obce s rozšířenou působností. Kromě deskriptivních statistik byly pro očištění efektů fondů využity také pokročilé statistické metody.

Schéma 1: Realizace šetření v rámci Závěrečné zprávy³

V rámci přípravy Závěrečné zprávy proběhlo několik (skupinových) rozhovorů k závěrům a hlavním doporučením této zprávy. Cílem bylo především zhodnotit období 2014–2020 a potvrdit si hlavní závěry vyplývající z jednotlivých Průběžných zpráv evaluace. Konkrétně proběhly:

- ▶ **Focusní skupina a individuální rozhovor se zástupci ITI/IPRÚ** (celkem 22 účastníků)
- ▶ **Dva diskusní panely s experty** (celkem 3 účastníci)
- ▶ **Skupinový rozhovor se zástupci bílých míst** (celkem 3 respondenti)
- ▶ **Diskusní panel a individuální rozhovor s řídicími orgány** (celkem 11 účastníků)

Dále byly využity deskriptivní a pokročilé statistiky pro vyhodnocení efektů projektů realizovaných prostřednictvím integrovaných nástrojů. Výsledky realizovaných kvantitativních analýz jsou k nalezení v Technické zprávě, která je přílohou této Závěrečné zprávy.

Statistické analýzy jsou realizovány na datech z monitorovacího systému MS2014+ aktuálních k 15. 5. 2023. Pro účely analýz jsme pracovali s celkovými proplacenými zdroji projektů (součet veškerého financování projektů, včetně zdrojů EU, státních, krajských, městských či soukromých atd.), které byly k 15. 5. 2023 v databázi MS2014+ evidovány v rámci právních aktů PP37 a vyšší (tj. stavy proplaceno a vyšší). Data platná k 15. 5. byla také využita k tvorbě všech mapových a grafických výstupů prezentovaných v této Zprávě.

³ Zdroj: Zadávací dokumentace evaluace, technické zprávy krajských zpráv (úkoly 5 a 6), vlastní zpracování

1

Srovnání strategických potřeb krajů

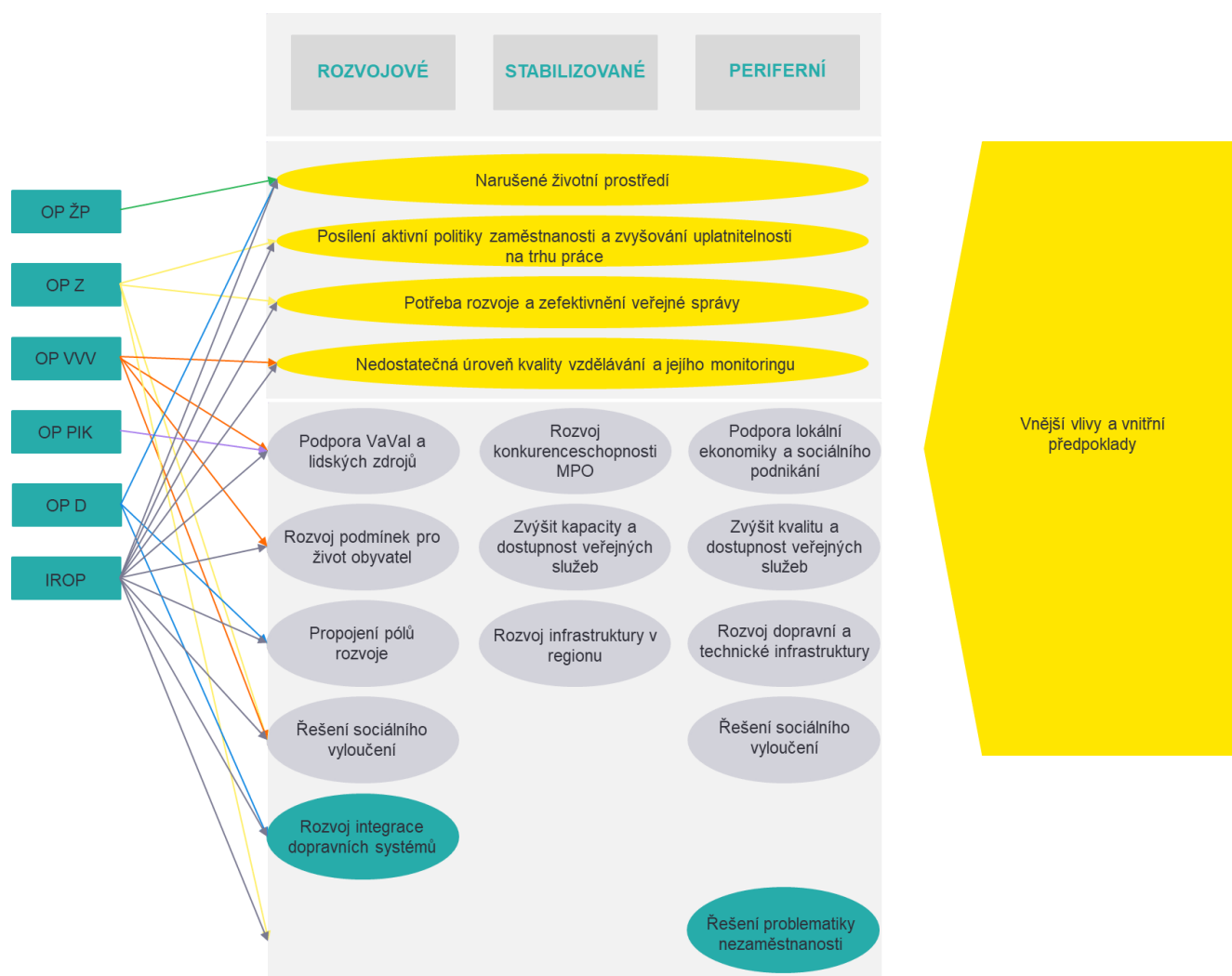
1. Srovnání strategických potřeb krajů

Potřeby krajů se ve strategických dokumentech opakují a směřují na několik podobných základních oblastí, jejich definice je často příliš obecná. Takové nastavení odpovídá snaze krajů postihnout co nejvíce témat pro případ, že bude možné je podpořit v rámci fondů EU. V některých případech jsou pak strategie brány pouze jako nutná podmínka pro získávání dotací. Naplňování potřeb bylo v krajích odlišné, i z titulu připravenosti záměrů a jasné vize. EU fondy přispěly k plnění některých potřeb v oblasti dopravy, vzdělávání či ochrany životního prostředí. Podpora naopak chyběla v zajišťování veřejných služeb ve venkovských a periferních oblastech, rozvoji volnočasových aktivit, podpoře cestovního ruchu, zvyšování pokrytí ICT a v podpoře environmentální osvěty. Při ověřování plnění potřeb, ale i pro jejich rámcovou definici vycházíme z Teorie změny, která byla pro jednotlivá území konstruována na základě Strategie regionálního rozvoje. Potřeby jednotlivých regionů jsou odrazeny strategických dokumentů jednotlivých krajů, ať už komplexních, nebo tematicky zaměřených.

V této kapitole se věnujeme strategickým potřebám krajů ČR, které v této Zprávě dále využíváme k analýze plnění těchto potřeb v kontextu fondů EU. V první části kapitoly představujeme Teorii změny, která vychází ze Strategie regionálního rozvoje (dále jen SRR) a identifikuje potřeby dle typu území. Teorie změny je důležitá pro pochopení odlišnosti potřeb v určitých typech území, ale také faktorů, které mohou mít vliv na úspěšnost čerpání a realizaci projektů. S Teorií změny pracujeme také dále ve zprávě, především v Kapitole 7, která se věnuje případovým studiím (ORP). Dále identifikujeme potřeby jednotlivých krajů na základě strategických dokumentů a díváme se na jejich plnění prostřednictvím fondů EU. Tato kapitola přináší pouze obecný přehled, který je dále rozpracováván v jednotlivých kapitolách této Zprávy a který slouží jako přehled toho, které potřeby se dařily plnit fondy EU naplnily a které nikoliv, případně v jakých krajích ČR.

Shrnutí potřeb dle typů území – Teorie změny

Schéma 2: Teorie změny pro období 2014–2020 na základě Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020

4

Ve Strategii regionálního rozvoje 2014-2020 (dále jen SRR) byly vydefinovány 3 typy území a jejich specifické potřeby/problémy. Ty shrnuje Teorie změny (Schéma 2), která identifikuje:

- ▶ hlavní problémy jednotlivých typů území,
- ▶ aktivity, které směřují na řešení problémů,
- ▶ předpokádané výsledky, výstupy a dopady intervencí,
- ▶ možné vnitřní a vnější faktory ovlivňující úspěšnost intervencí.

Žlutě označené problémy představují průřezová témata pro všechny typy území. Jedná se o problematiku životního prostředí, aktivní politiky zaměstnanosti, rozvoje veřejné správy a zvyšování kvality vzdělávání. Dále jsou identifikovány specifické potřeby jednotlivých typů území a specifické potřeby pouze pro daný typ (označeny modře). Z Teorie změny vyplývá, že zatímco rozvojové typy

⁴ Zdroj: Výstupy v rámci Evaluačního úkolu č. 2 (Teorie změny), EY, vlastní zpracování

území řešily především nadstavbový rozvoj území (rozvoj výzkumného sektoru, propojování center, zajištění co nejkvalitnějších podmínek pro život občanů), periferní typy území potřebovaly především zajistit základní rozvoj území (zajištění dopravní dostupnosti a služeb, podpora lokální ekonomiky, řešení sociálních problémů).

Vnější vlivy a vnitřní předpoklady představují faktory, které ovlivňují úspěšnost řešení vydefinovaných potřeb a v kontextu této Evaluace také úspěšnost čerpání fondů EU a tematické zaměření projektů. Z výsledků případových studií často vyplynulo několik faktorů, které byly specifické pro daná ORP. Tyto faktory mohou detailněji nastínit rozdíly v čerpání. Mezi vnější vlivy patří také nastavení regionální politiky ČR, mimo jiné může mít vliv i vydefinování podmínek pro možnost čerpání prostřednictvím určitého typu integrovaného nástroje. Pro ilustraci, v případě města Třebíče se jako negativní vnější vliv ukázalo vyřazení z této možnosti a zařazení města mezi tzv. bílá místa. Těm se věnujeme dále v této zprávě v kapitole územní dimenze (292). Identifikaci a vysvětlení těchto specifických faktorů v rámci ORP, ve kterých byly realizovány případové studie, se podrobněji věnujeme v kapitole 6.

Dále může mít vliv nastavení jednotlivých veřejných politik (např. nastavení příspěvku na bydlení, absence koncepce rozvoje nemocnic), nastavení rozpočtového určení daní, či legislativa a opatření EU. V neposlední řadě může mít vliv to, kde se daný region nachází. Například pozice na rozhraní více krajů se ukazuje jako problematická vzhledem k určení kompetencí u infrastrukturních projektů (např. ORP Moravská Třebová).

Mezi vnitřní předpoklady lze zařadit kompetence místních aktérů, sociodemografickou strukturu obyvatel a další faktory, jako je výskyt významného zaměstnavatele či vyjednávací pozice regionu v rámci kraje. Konkrétně z analýzy vyplynuly následující předpoklady:

- ▶ **Administrativní kapacity pracovníků** – v některých obcích zastávají úředníci více rolí, někde chybí např. konkrétní odbor či zaměstnanec, který by se věnoval konkrétně tematicce fondů EU a projektů (např. ORP Moravská Třebová). Obecně by se tak dalo říct, že jak na úrovni ORP, tak jednotlivých obcí přetrvává dlouhodobý nedostatek kvalifikované pracovní síly pro efektivní administraci projektů financovaných z fondů EU, což znemožňuje maximalizaci jejich potenciálu.
- ▶ **Sdílený leadership** – důležitým faktorem ovlivňujícím rozvoj ORP je výskyt aktivních aktérů, kteří vedou směřování regionu. Často se jedná o několik aktivních starostů, popř. spolků, organizací či občanů, kteří táhnou rozvoj celého ORP. Přítomnost těchto leaderů je pro úspěšný rozvoj regionů nepostradatelná. Zásadním rizikem je tak výměna vedení v obci buď spadající pod dané ORP, popř. přímo v dané obci s rozšířenou působností, které hrají důležitou roli v koordinaci všech místních aktérů. To může často vést k ukončení či utlumení spolupráce, jako např. v případě ORP Trhové Sviny, kde došlo ke změnám ve vedení centrální obce s rozšířenou působností.
- ▶ **Sociodemografická struktura obyvatel** – některé ORP se potýkají se zvýšenou mírou sociálního vyloučení, stárnutí populace, vylidňování a dalších jevů. To částečně ovlivňuje tematické zaměření projektů (např. v oblasti zaměstnanosti či sociálního začleňování, kdy je snahou vedení obcí především odsun těchto problémů z jejich území, což se projevuje například výběrem nájemníků sociálních bytů), způsobuje menší úspěšnost v řešení problémů vzhledem k jejich kumulaci (např. ORP Kraslice, ORP Konice), ale vede i k nižší schopnosti dané projekty vůbec připravovat a následně realizovat.
- ▶ **Politické preference stakeholderů** – v kontextu řešení výše zmíněných problémů spojených se strukturou obyvatel, ale i dalších tematických oblastí je důležitá preference vedení obcí, popř. krajů, a to, do jaké míry se političtí aktéři snaží realizovat pouze ta řešení, která jsou politicky snadno dostupná. Někteří stakeholderi se tak snaží například v rámci řešení sociálního vyloučení odsouvat nevyhovující občany mimo území obce (např. ORP Kraslice). S politickými preferencemi se pojí také ochota realizovat projekty a vztah vůči fondům EU. Tím je myšlena vysoká míra skepse v některých regionech vůči efektivitě intervencí v určitých oblastech (např.

zaměstnanost, sociální začleňování). Relevantním regionálně-politickým faktorem jsou také vztah a důvěra vůči EU a jejím institucím jako takové.

- ▶ **Zadlužení obcí** – na realizaci projektů má významný vliv zadluženost obcí, která znemožňuje realizaci více projektů, či větších nákladných projektů vzhledem k podmínce kofinancování (např. ORP Liberec, ORP Kraslice). Vliv mohou hrát také další závazky spojené s majetkem ve vlastnictví obcí, jako je správa kulturní památky na území obce (např. pevnost Josefov v ORP Jaroměř), kdy obec část ročního rozpočtu musí vyčlenit na udržení stavu objektu.
- ▶ **Podnikatelský ekosystém** – na stav rozvoje území může mít vliv také podnikatelské prostředí v daném ORP, které ovlivňuje přínos investic do území i zaměstnanost. Jak se ukázalo, velký vliv má také existence velkého zaměstnavatele, který může finančně podporovat danou obec a zajistit kvalitní služby pro občany (např. Škoda Auto v ORP Mladá Boleslav). S výskytem velkých zaměstnavatelů se ovšem pojí i negativní jevy spojené se zaměstnáváním agenturních zaměstnanců, což má vliv mimo jiné na témata bezpečnosti a integrace a odráží se v realizovaných projektech (např. ORP Plzeň a ORP Mladá Boleslav).
- ▶ **Pozice regionu v rámci kraje** – na rozvinutost regionů a jejich úspěšnost může mít vliv také jejich vyjednávací pozice vůči kraji, kdy se například více odlehlé regiony a vnitřní periferie mohou nacházet v horší pozici při vyjednávání o vyčleňování speciálních prostředků, ale i jejich následném zacílení (např. ORP Kraslice, ORP Konice).

Více k Teorii změny popisujeme ve Vstupní zprávě projektu. V této zprávě se jedná o stěžejní kontext pro vyhodnocení plnění potřeb určitého typu území (především Kapitola 3 a 7).

Strategické potřeby krajů vyplývající ze strategických dokumentů a jejich plnění fondy EU

Legenda plnění potřeb

naplněno	částečně naplněno	nenaplněno	potřeba nebyla ve strategických dokumentech adresována, v případě, že byla potřeba adresována, je označena „x“

		HMP	JČK	JMK	KVK	VS	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SČK	ÚSK	ZLK
Věda a výzkum	Rozvoj lidských zdrojů, zvýšení počtu pracovníků	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
	Podpora VaVal, marketing	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x		
	Vytváření kvalitních pracovních pozic				x										
	Podpora terciálního vzdělávání	x	x			x			x			x			
	Propojování aplikační a výzkumné sféry	x		x		x				x		x	x	x	x
	Vybudování Evropského technologického institutu			x											
	Podpora mezinárodní spolupráce, internacionalizace	x				x						x	x		
	Budování výzkumných a technologických center			x	x			x							
Doprava	Rozvoj hromadné dopravy, snižování dopravního zatížení, budování terminálů	x		x			x		x			x			x
	Rozvoj železniční dopravy	x		x						x		x		x	x

		HMP	JČK	JMK	KVK	VS	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SČK	ÚSK	ZLK
	Napojení na regionální síť	x	x		x	x	x		x	x	x			x	x
	Cyklodoprava	x		x		x		x		x	x	x	x	x	x
	Výstavba P+R	x				x						x	x		
	Vnitřní dopravní napojení				x				x						
	Dopravní obslužnost (odlehлых částí)		x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		
	Rozvoj silniční infrastruktury, výstavba obchvatů		x	x		x	x	x		x		x	x	x	x
	Rozvoj letecké dopravy			x	x										
	Bezpečnost dopravy	x	x				x			x					x
	Rozvíjet systém integrované dopravy + dokončit integrovaný dopravní plán	x								x		x	x		x
Životní prostředí	Ochrana před přírodními riziky (povodně, sucho apod.)	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x		x	x
	Rozvoj technické infrastruktury		x	x		x	x	x		x	x		x	x	x
	Ochrana přírody, péče o krajinu		x		x		x	x	x			x	x	x	
	Energetické úspory	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
	Environmentální vzdělávání	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x
	Snižování emisí, zlepšení stavu ovzduší		x	x	x	x			x	x		x	x		x
	Rozvoj vodního hospodářství		x	x	x	x	x	x		x	x	x		x	x
	Snižování hluku	x		x											
	Rozvoj odpadového hospodářství	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x
	Zajištění pitné vody			x				x		x					

		HMP	JČK	JMK	KVK	VS	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SČK	ÚSK	ZLK
	Zvýšit využívání obnovitelných zdrojů				X				X						
	Rozvoj IZS				X						X	X			X
	Zlepšení stavu lesů					X				X					
	Řešení starých ekologických zátěží			X		X	X				X		X	X	
Vzdělávání	Budování nových kapacit, dostupnost vzdělávání	X	X			X				X	X	X			
	Modernizace vybavení, rozvoj infrastruktury	X						X	X	X		X	X	X	X
	Propojení vzdělávání s potřebami trhu práce, podpora spolupráce firem a škol, uplatnění na trhu práce	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X
	Celoživotní vzdělávání			X	X		X	X	X				X		
	Rozvoj polytechnického vzdělávání	X	X	X		X						X			X
	Sledování a hodnocení kvality vzdělávání, rozvoj kvality	X	X			X		X	X		X	X	X		X
Podnikání	Rozvoj podnikatelského prostředí (konkurenceschopnost), vznik nových podniků	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Rozvoj a podpora podnikatelských zón			X											X
	Rozvoj znalostních ekonomik	X		X			X						X		
	Zvyšování počtu inovujících firem, rozvoj VaVa ve firmách	X			X	X				X					
	Podpora inkubačního prostředí	X		X											

		HMP	JČK	JMK	KVK	VS	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SČK	ÚSK	ZLK
	Budování mezinárodních a podnikatelských center	x													
	Investice (včetně zahraničních)	x							x	x		x			
	Rozvoj zemědělství, lesnictví a rybářství		x	x		x	x	x	x	x			x		x
Volný čas	Podpora komunitního setkávání	x		x										x	
	Sport a volnočasové aktivity	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	
	Podpora občanské společnosti	x		x				x		x	x				
Kultura a cestovní ruch	Propojování a podpora institucí (školy, galerie, divadla, knihovny)	x											x		x
	Propagace města/kraje (image)	x		x	x	x			x	x	x	x			x
	Odlehčení centru města	x													
	Podpora regionálních produktů a tradic			x									x	x	x
	Zvyšování kulturního využití			x			x	x		x		x	x	x	x
	Zkvalitnění služeb a infrastruktury cestovního ruchu, podpora cestovního ruchu	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Podpora kulturního dědictví	x				x		x	x	x	x		x		x
	Rozvoj lázeňství				x										
	Digitalizace sbírek									x					
Sociální služby	Zvyšování bezbariérovosti města	x													
	Zvyšování kapacit a dostupnosti služeb (domovy pro seniory, ambulantní péče)	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

		HMP	JČK	JMK	KVK	VS	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SČK	ÚSK	ZLK
	Zvyšování kvality služeb		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
	Bezpečnost	x				x	x	x	x	x			x		
	Podpora výstavby (startovacích a sociálních) bytů	x	x	x		x		x		x		x	x		
	Sociální podnikání	x	x							x					
	Podpora azylových a denních center	x													
	Inkluze ve vzdělávání	x		x				x	x	x	x	x	x		x
	Podpora sociální integrace, snižování počtu sociálně vyloučených lokalit	x		x	x					x		x		x	
	Správa sítě služeb		x						x	x			x		x
	Deinstitucionalizace sociálních služeb			x											
	Vzdělávání pracovníků				x										
	Vznik Regionálního informačního systému sociálních služeb									x					
	Rozvoj služeb pro osoby se závislostmi, preventivní programy		x	x		x			x	x					
Veřejná prostranství a vzhled města, rozvoj kraje	Kultivace prostranství, revitalizace vnitrobloků	x				x				x		x			
	Obnova brownfieldů	x		x	x			x	x	x		x		x	
	Zajištění veřejných služeb	x	x			x				x			x	x	x
	Řešení suburbanizace	x		x					x				x		
	Snižování rozdílů mezi jednotlivými částmi kraje			x			x		x		x				
	Zajištění vysokorychlostního internetu, informační a			x		x		x	x	x			x		

		HMP	JČK	JMK	KVK	VS	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SČK	ÚSK	ZLK
	komunikační infrastruktury														
	Rozvoj venkova a zvyšování jeho atraktivity														
Zdravotnictví	Rozvoj kvality služeb														
	Rozvoj infrastruktury														
	Vznik specializovaných pracovišť														
	Zajištění lidských zdrojů														
	Zvyšování dostupnosti služeb														
Veřejná správa	Rozvoj lidských zdrojů														
	Elektronizace procesů a zajištění bezpečnosti														
	Zefektivnění spolupráce a využití partnerství (včetně přeshraniční spolupráce)														
	SMART řešení														
	Zefektivnění veřejné správy														
	Strategické řízení a strategické dokumenty														
	Snížení zadluženosti kraje														
	Podpora APZ														
Zaměstnanost	Snížování dlouhodobé nezaměstnanosti, zvýšení zaměstnanosti, tvorba pracovních míst														
	Rozvoj kompetencí zaměstnanců														
	Sladění pracovního a rodinného života														

Přehled byl vytvořen na základě průběžných krajských zpráv. K identifikaci potřeby byly využity strategické dokumenty na krajské úrovni, a to včetně sektorových strategií. Konkrétní využití strategické dokumenty uvádíme v jednotlivých Průběžných zprávách. Vyhodnocení plnění potřeb vychází z analýzy čerpání v jednotlivých krajích. Plnění potřeb bylo analyzováno na základě objemu čerpání a plnění stanovených hodnot indikátorů. Označení zelenou barvou neznamená vyřešení potřeby, pouze úspěšnost adresování prostřednictvím fondů EU. Další zdroje financování směřující na plnění stanovených potřeb nebyly součástí analýzy a jsou nad rámec této evaluace. Schéma představuje shrnutí výsledků jednotlivých Průběžných krajských zpráv, které obsahují detailnější rozbor na úrovni jednotlivých TC, ale také zhodnocení plnění potřeb ze strany zástupců krajů a IN.

Jak ukazuje přehled, potřeby se ve strategických dokumentech krajů opakují a směřují na několik podobných základních potřeb. Takovéto nastavení strategických dokumentů odpovídá snaze krajů postihnout co nejvíce témat pro případ, že bude možné je z fondů EU podpořit. Přílišná obecnost ovšem snižuje reálné využívání dokumentů a vede k přelívání potřeb z jednoho programového období do dalšího. V některých případech jsou pak strategie brány pouze jako nutná podmínka pro získávání dotací. K částečným proměnám dochází v období 2021+, kdy se některé kraje rozhodly zaměřit pouze na několik vybraných priorit, pracují ve strategii s územní dimenzí, nebo zapojily do tvorby dokumentu také občany. Příkladem je Olomoucký kraj, který si ve strategickém dokumentu 2021+ vydefinovat tři hlavní oblasti rozvoje, či Moravskoslezský kraj, který ve svém strategickém dokumentu 2021+ účelně pracuje s územní dimenzí.

Některé strategické dokumenty vymezují také specifické potřeby, jako je např. podpora elektronické bezpečnosti, řešení problémů spojených se suburbanizací, či snižování rozdílů uvnitř kraje a rozvoj venkovských oblastí. Tyto potřeby jsou ovšem natolik obecné, že se těžko hodnotí reálný dopad intervencí fondů EU. Například, když hovoříme o potřebě podpory elektronické bezpečnosti, může to zahrnovat řadu projektů s různým zaměřením, od vytvoření a implementace bezpečnostních opatření pro elektronické transakce, řešení v oblasti ochrany osobních údajů či posilování kapacit orgánů veřejné správy pro monitoring a regulaci v této oblasti. Podobně i specifické potřeby spojené se suburbanizací nebo snižováním rozdílů uvnitř krajů a rozvojem venkovských oblastí mohou zahrnovat různé projekty a intervence, jako např. zefektivňování veřejné dopravy, výstavbu víceúčelových infrastrukturních projektů nebo podporu podnikání. Snižování rozdílů uvnitř kraje a rozvoj venkovských oblastí může zahrnovat investice do infrastruktury, podporu zemědělských a agroturistických podniků, nebo výstavbu a revitalizaci veřejné infrastruktury či zkvalitňování místních služeb. Navíc tyto potřeby byly často adresovány nepřímo a spíše okrajově, mimo jiné díky nástroji CLLD, či rozvojem některých konkrétních oblastí (vzdělávání, doprava apod.).

Pokud se podíváme na schopnost fondů EU, prizmatem čerpaných objemů finančních prostředků a kvalitativně či kvantitativně měřitelných dopadů projektů, uspokojovat vydefinované potřeby, úspěch lze pozorovat u řady tematických oblastí. **V oblasti VaVal směřovaly prostředky především na rozvoj lidských zdrojů, podporu terciálního vzdělávání a propojování aplikační a výzkumné sféry. V oblasti podnikání bylo na strategické úrovni cílem většiny krajů především podporovat konkurenceschopnost podniků,** a to prostřednictvím kultivace regionálních podnikatelských ekosystémů, rozvoje inovačních center a další infrastruktury či facilitace spolupráce mezi jednotlivými podniky Kraje jako instituce tedy hrají v rozvoji podnikání důležitou roli, kdy vytvářejí prostředí, které motivuje žadatele podnikat a dále rozvíjet svoji konkurenceschopnost, právě i např. prostřednictvím realizací projektů financovaných z fondů EU. Potřeby v obou těchto oblastech se dařilo fondy EU uspokojovat v jednotlivých krajích rozdílně, což může být dáno mírou rozvoje místních ekosystémů. V nulové míře přispěly fondy EU k podpoře vzniku nových podniků. Jak uvádíme dále, tato priorita byla významná například pro periferní a venkovské oblasti s nedostatkem podnikatelské aktivity.

V dopravě projekty směřovaly na rozvoj infrastruktury, cyklostezek i hromadné dopravy. Méně se ovšem dařilo řešit problém vnitřního dopravního napojení a obslužnosti odlehlých částí některých krajů. **V životním prostředí byly realizovány prostřednictvím fondů EU intervence v několika tematických oblastí,** největší koncentraci prostředků můžeme sledovat například v případě řešení

přírodních rizik, snižování energetické náročnosti, budování technické infrastruktury, či podpoře vodního a odpadového hospodářství. Významně bylo podpořeno také vzdělávání, konkrétně zvyšování kapacit institucí, rozvoj vybavení a kvality škol, či sladování vzdělávání a potřeb trhu práce. Tato témata se opakovala ve většině krajů.

V oblasti sociálních služeb se dařilo podporovat zvyšování kvality a dostupnosti služeb, sociálního bydlení, či inkluze ve vzdělávání. Zároveň kraje řešily specifické potřeby, jako je zvýšený výskyt sociálního vyloučení, sociálně patologických jevů a další. **Ve zdravotnictví fondy umožnily zvyšovat dostupnost a kvalitu služeb, ovšem stále přetrvává potřeba zajištění zdravotní péče v odlehklých regionech. Ve veřejné správě směřovaly fondy EU především na zefektivnění procesů a tvorbu strategických dokumentů.** Méně byla podpořena digitalizace veřejné sféry, nepřímo byl podpořen rozvoj spolupráce v území. Poslední oblastí byla zaměstnanost, která byla podpořena velkými infrastrukturními projekty.

Z analýzy vyplývá, že z fondů EU chyběla podpora především v zajišťování veřejných služeb ve venkovských a periferních oblastech, v rozvoji volnočasových aktivit, v podpoře cestovního ruchu, zvyšování pokrytí ICT a v podpoře environmentální osvěty. Zároveň nebyla řešena specifická potřeba zlepšování stavu lesů. Úspěšnost jednotlivých krajů v konkrétních oblastech řešíme detailněji v následujících kapitolách. Většina potřeb ovšem zůstává nevyřešena, což je dáno neustálým vývojem krajů, ale také alokací, která nedokáže pokrýt všechny potřeby regionů.

Rozdílné potřeby dle typu regionů

Z analýzy strategických dokumentů vyplývá, že potřeby jsou ve všech regionech podobné. Jak ovšem ukazují závěry této evaluace, potřeby regionů se různí ve vztahu k míře jejich rozvoje a regionální poloze (regionální centra x periferní a venkovské oblasti).

ROZVINUTÉ REGIONY A REGIONÁLNÍ CENTRA

Rozvinuté regiony mají větší možnosti zaměřovat se na realizaci nadstavbových projektů, propojování aktivit a aktérů a nepotřebují tedy natolik intenzivní podporu na rozvoj základní infrastruktury (hovoříme zde například o základní dopravní infrastruktuře jako je budování chodníků či oprava silnic, nákup strojů pro podnikatele či zajištění služeb). Přestože tyto potřeby budou v regionech neustále, nejedná se již o zásadní témata pro rozvoj těchto regionů ve smyslu zvyšování jejich konkurenceschopnosti a jejich přiblížování vůči dalším rozvinutým centrům napříč EU.

Tyto regiony mnohem více cílí na realizaci projektů v oblasti digitalizace, či SMART řešení. Vzhledem ke kumulaci výzkumných a podnikatelských subjektů je zásadním tématem rozvoj místních ekosystémů a propojovat je se vzděláváním na všech úrovních. Zásadní je také rozvoj významných dopravních tahů, které umožňují propojení regionálních center. V neposlední řadě tento typ území cílí na přilákání nových investic do území a prohlubování mezinárodních vazeb.

V oblasti sociálních a zdravotních služeb je pro území výzva především zajištění dostatečných kapacit, které se pojí s kumulací obyvatel. Pozornost směřuje na řešení kumulativních sociálních problémů spojených s protidrogovou politikou či integrací cizinců.

SLABŠÍ A PERIFERNÍ REGIONY

Naopak pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní podmínkou jejich přiblížení vůči zbývajícím regionům v ČR především zajištění základních potřeb. Ty jsou spojeny s rozvojem kvality vzdělávání, podnikání a dopravní dostupnosti. Naopak podpora nadstavbových témat

spojených například se sektorem VaVal je pro některé regiony (periferní a venkovské regiony, Strukturálně postižené regiony) nerelevantní a snižuje jejich účast na čerpání fondů EU.

V kontextu krajů (v rámci této evaluace především Ústeckého a Karlovarského kraje) je zásadní podporovat rozvoj dopravního napojení na regionální centra a sousední Německo. Dále je nutné zajistit především základní platformy, které přivedou do území nové talenty a umožní rozvoj místního ekosystému. V případě Karlovarského kraje se jedná o výstavbu inovačního centra, případně vybudování regionální (pobočky) univerzity. Na mikroúrovni v případě periferních a venkovských oblastí či HSOÚ je potřeba podporovat aktivity směřující na zvýšení dopravní obslužnosti, rozvoj služeb (především zajištění lékařů, pedagogů a sociálních pracovníků), budování technické infrastruktury a poryt ICT, či rozvoj komunitního vyžití. Tedy rozvoj oblastí zásadních pro setrvání občanů v území a případné přilákání nových rodin.

Potřeby těchto regionů tedy směřují především na rozvoj jejich konkurenceschopnosti a zvyšování jejich atraktivity skrze změnu image. Zásadní potřebou je rozvoj místní veřejné správy a zajištění lídrů, kteří by se zasadili o rozvoj území.

Dále se této problematice věnujeme například v kapitole 5 a 10.

2

Základní charakteristika čerpání fondů EU v ČR

2. Základní charakteristika čerpání fondů EU v ČR

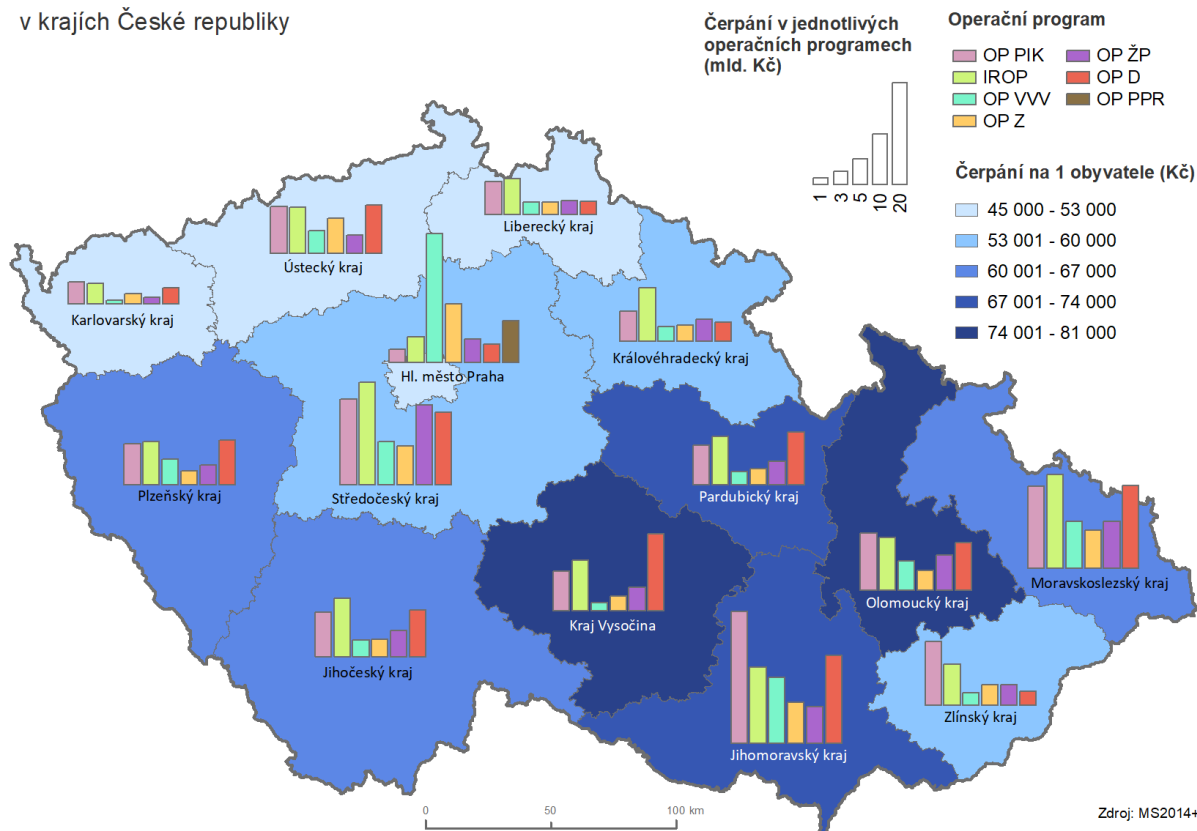
Nejvíce finančních prostředků směřovalo do Jihomoravského a Středočeského kraje, nejméně naopak do příhraničních regionů na severu Čech, především pak do Královéhradeckého, Libereckého a Karlovarského kraje. V přepočtu na obyvatele byly schopny nejvíce čerpat subjekty v Jihomoravském, Olomouckém, Pardubickém kraji a Kraji Vysočina. Pokud odhlédneme od prostředků z OP D je rozložení čerpání více rovnoměrné. V absolutních číslech i v přepočtu na obyvatele nejvíce prostředků směřovalo do Jihomoravského kraje, k nejméně úspěšným regionům patří kromě Prahy Ústecký a Karlovarský kraj, které ovšem (na rozdíl od Prahy) měly možnosti srovnatelné s ostatními regiony. Nejvíce prostředků směřovalo do oblasti dopravy, a to ve všech typech území podle SRR. Ani ostatní témata se mezi územími zásadně nelišila, což je dáno plošným nastavením výzev, které jen málo reflektují regionální specifika. Nejúspěšnější v čerpání byly subjekty z velkých měst, což není sice nijak překvapivé, ale dále to zvyšuje rozdíly mezi městskými aglomeracemi a venkovem. Ve strukturálně postižených regionech můžeme vidět zásadní rozdíly mezi jednotlivými kraji, nejúspěšněji využil možností fondů EU Moravskoslezský. Rozdíly jsou vidět jak obecně v počtech podaných žádostí, více potom u klíčových témat rozvoje, jako je například podpora konkurenceschopnosti regionu. Problémy v Ústeckém a Karlovarském kraji jsou natolik komplexní, že jsou pouze prostřednictvím fondů neřešitelné.

V této kapitole shrnujeme čerpání fondů EU v Česku, tj. intenzitu čerpání na úrovni krajů a ORP. Na mezikrajské srovnání se díváme z pohledu absolutního čerpání, ale také pomocí více vypovídajícího přepočtu na obyvatele, který zohledňuje populační velikost krajů. Dále se věnujeme srovnání čerpání podle typu území, konkrétně nakolik se dařilo zacílit prostředky do rozvojového, stabilizovaného a periferního typu území a v jakých tématech byla podpora nejvýraznější. Následně se díváme stejnou optikou také na srovnání čerpání podle velikosti obcí.

Zároveň je zde nastíněna úspěšnost čerpání v jednotlivých krajích, tedy poměr podaných a schválených žádostí. Poslední část této kapitoly se věnuje čerpání fondů EU ve strukturálně postižených regionech. Součástí této podkapitoly je nejen srovnání tří krajů (Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský), ale také sumarizace důvodů (ne)úspěšného využití fondů EU v těchto regionech.

Obrázek 1: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU napříč operačními programy (absolutně a per capita)

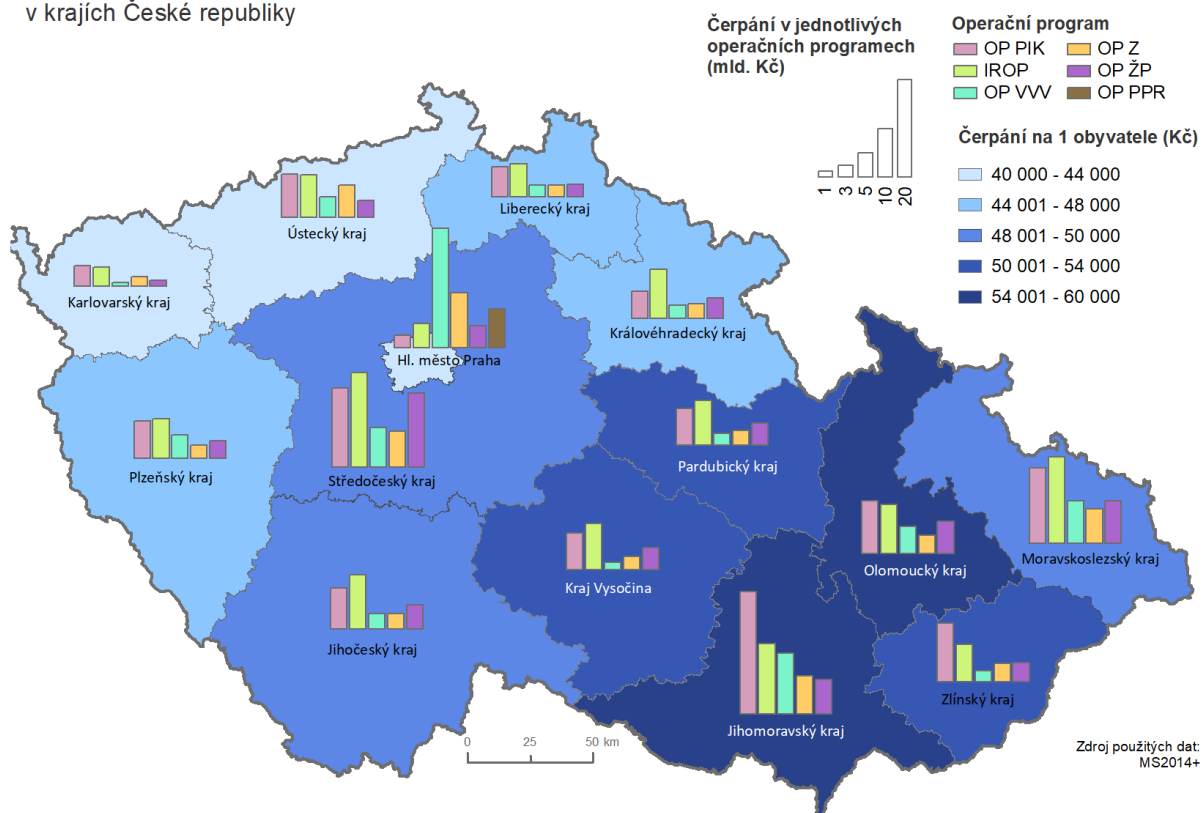
ČERPÁNÍ ESIF 2014-2020
v krajích České republiky

V období 2014-2020 bylo nejvíce finančních prostředků proplaceno v Jihomoravském a Středočeském kraji, tedy ve vyspělých nemetropolitních regionech s vysokou koncentrací obyvatel i firem. Nejméně prostředků naopak směřovalo do příhraničních regionů na severu Čech, především pak do Královéhradeckého, Libereckého a Karlovarského kraje. V přepočtu na obyvatele nejvíce čerpali příjemci v Olomouckém a Kraji Vysočina. V případě těchto krajů ovšem měla na objem čerpání vliv realizace velkých infrastrukturních projektů v OP D na jejich území – což ukazuje také následující mapa, která vynechává prostředky z OP D. V případě Kraje Vysočina se jedná primárně o projekty realizované na dálnici D1, v případě Pardubického kraje na dálnici D35. Dále bylo vysoké čerpání zaznamenáno v Jihomoravském a Pardubickém kraji. Jihomoravský kraj byl ve využití fondů EU premiantem, žadatelé zde byli úspěšní v podávání i realizaci projektů. Dále z mapy vyplývá, že se dařilo čerpat fondy EU především ve stabilizovaných krajích bez výraznějších strukturálních problémů.

Obrázek 2: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU napříč operačními programy, bez OP Doprava (absolutně a per capita)

ČERPÁNÍ ESIF 2014-2020 - bez OP Doprava
v krajích České republiky

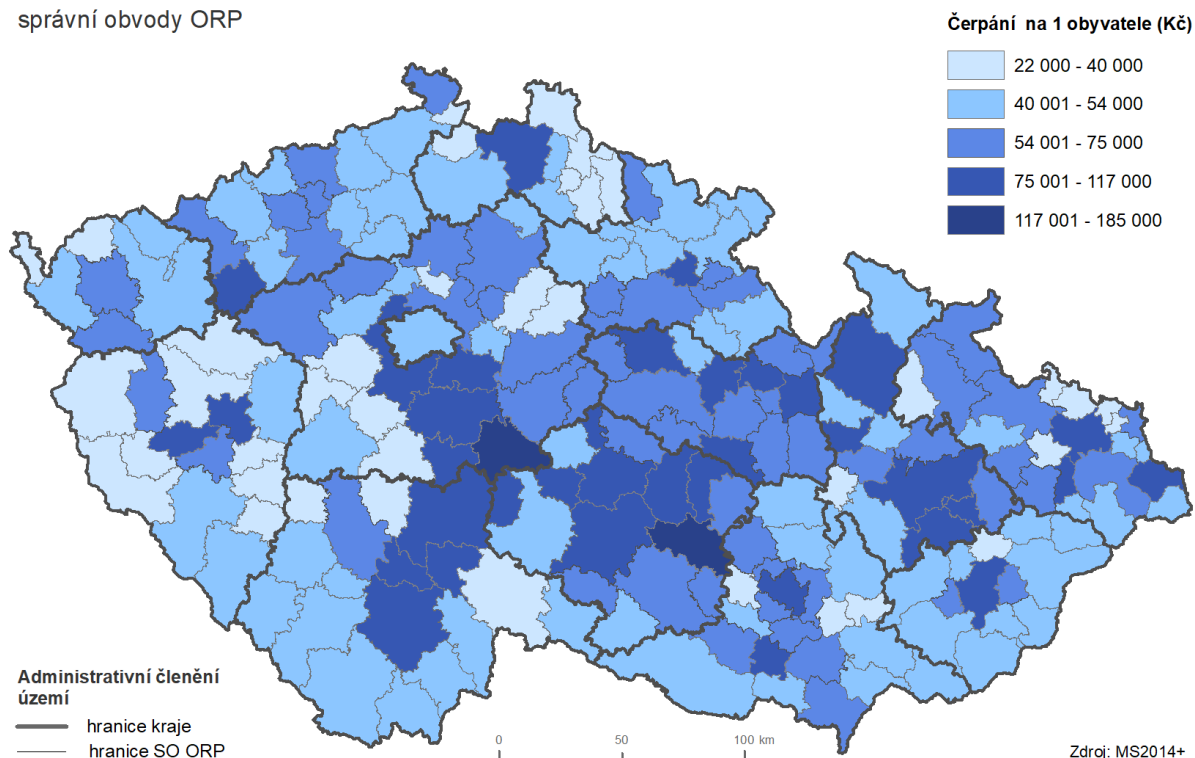
Po vynechání lokalizace finančních prostředků z OP D je rozložení čerpání viditelně více rovnoměrné. V absolutních číslech i v přepočtu na obyvatele nejvíce prostředků směřovalo do Jihomoravského kraje, který se v období 2014-2020 ukázal jako premiant v podpoře podnikání a sektoru VaVal. Výrazně nejvíce prostředků v oblasti OP VVV ovšem směřovalo do hlavního města Prahy, které je také přirozeným centrem výzkumu a jsou zde ve velké míře koncentrovány vysoké školy i výzkumné instituce. Obecně ovšem byli žadatelé z hlavního města (v přepočtu na obyvatele) jedněmi z nejméně podpořených regionů, což bylo dáno nastavením pravidel pro čerpání fondů EU a vyřazením hlavního města z řady výzev. Společně s Prahou patří k nejméně úspěšným regionům Ústecký a Karlovarský kraj, které ovšem (na rozdíl od Prahy) měly možnosti srovnatelné s ostatními regiony. Nejnižší alokace tedy je spojena se dvěma ze tří strukturálně postižených regionů. Specifikum těchto krajů se věnujeme dále v této Kapitole v sekci 3.4. Naopak subjekty v Moravskoslezském kraji (třetí strukturálně postižený kraj) byly jedněmi z úspěšnějších a nadprůměrně čerpajících, a to především v rámci OP PIK a IROP.

Obrázek 3: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU napříč SO ORP ČR (per capita)

CELKOVÉ ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP

Na mikroúrovni (tj. úroveň SO ORP) je granularita a prostorová diferenciacie čerpaných finančních prostředků výrazně vyšší. Obecně se však ukazuje, že nadprůměrné čerpání je spojeno s **populačně a ekonomicky silnějšími ORP**, což není překvapivé vzhledem k vyšší koncentraci potenciálních příjemců. V periferních a venkovských regionech s nižší hustotou zalidnění a populačně menšími centry byly prostředky koncentrovány podstatně méně. To je vidět například v Kraji Vysočina, či v Ústeckém a Středočeském kraji. Rovnoměrné čerpání je možné pozorovat v případě Pardubického a Moravskoslezského kraje, což je dáno především **výskytem více populačně silnějších center mikroregionálního významu**. Zároveň ovšem tyto dva kraje usilovaly o rovnoměrnější rozvoj jednotlivých ORP a v případě Pardubického kraje vznikl také pilotní projekt na zvyšování absorpčních kapacit HSOÚ. Na rozdíl od Strategie regionálního rozvoje šel kraj v podpoře více do detailu, a to na úrovni obcí. Změnil se tak přístup k programovým dotacím kraje, kdy jsou prostředky směřovány do problematických území a kraj podobně jako RESTART pracuje s bonifikací určitých území. V Moravskoslezském kraji snahy spočívaly především snahy o komplexnější zmapování potřeb jednotlivých ORP a zvýšení dialogu napříč aktéry v regionech. Na tyto aktivity navazuje v novém programovém období i OP ST a další krajské výzvy zaměřené na podporu znevýhodněných regionů.

V Karlovarském kraji je naopak viditelné čerpání mimo krajské město, konkrétně zejména v ORP Sokolov a Mariánské Lázně. Přestože je za druhé ekonomické centrum kraje považováno ORP Cheb, město Cheb bylo tzv. bílým místem a nemělo tedy možnost čerpat prostředky prostřednictvím nástroje CLLD ani ITI/IPRÚ. Je však důležité zmínit, že subjekty ve městě Sokolov byly schopny dosáhnout o 1 mld. Kč vyššího čerpání než ty z města Chebu i přes téměř nulové čerpání prostřednictvím IPRÚ, a tak **není možné shledat absenci nástroje IPRÚ v tomto případě jako rozhodující faktor přispívající k celkové nižší koncentraci prostředků z fondů EU**. Největší rozdíl je viditelný u projektů financovaných z OP PIK, kde žadatelé ze Sokolova vyčerpali 2,4 miliardy oproti 308 milionům, které získal Cheb. I vzhledem k tomu, že míra realizace projektů v oblasti konkurenceschopnosti je celorepublikově prostřednictvím integrovaných nástrojů obecně nízká, to opět poukazuje na nízký vliv absence integrovaného nástroje v území na celkové čerpání. Úspěšnost žádostí v těchto ORP byla

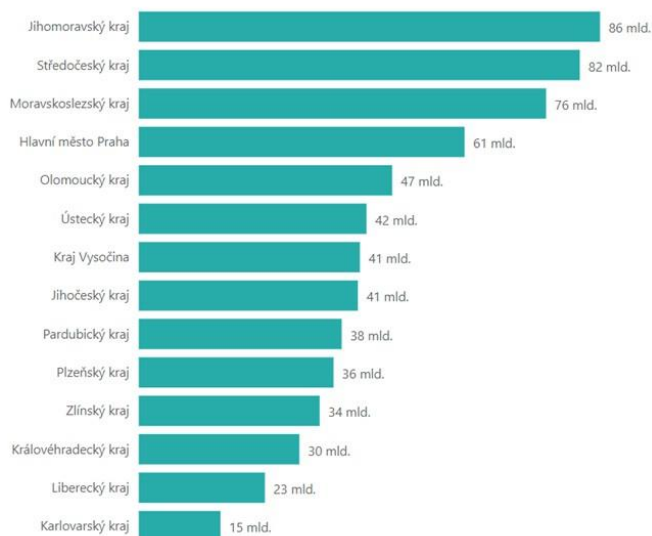
téměř identická (83 % a 84 %), nicméně v Sokolově bylo podáno o zhruba 300 žádostí více. To může naznačovat lepší schopnost subjektů ve městě generovat nápady a připravovat projekty.

Dále se problematice bílých míst věnujeme v Kapitole 10.2. Přestože Plzeňský a Zlínský kraj ve svých strategiích kladly důraz na rozvoj venkovských oblastí, které tvoří jejich velkou část, nejvíce prostředků bylo čerpáno subjekty především v okolí samotných krajských měst. To je dáno primárně disparitou mezi cíli vymezenými ve strategických dokumentech a neschopností poskytovat menším obcím podporu při budování a posilování absorpčních kapacit. Mezi hlavní problémy přímo v těchto obcích patří ty, které již byly vyjmenovány u ORP Kraslice – odliv obyvatel do bohatších lokalit a tím pádem nedostatek lidského kapitálu k realizaci a přípravě projektů. Opět také narážíme na problém přílišné obecnosti strategických dokumentů, kde často dojde k vymezení potřeby čerpání v určitém území, aby tato možnost do budoucna zůstala otevřená, nicméně nejsou promyšleny ani realizovány žádné konkrétní, které by vedly k zlepšení situace. V těchto krajích proto můžeme vidět **výrazné vnitro-regionální rozdíly**.

Nižší čerpání je možné pozorovat u většiny krajů v případě periferních regionů. Příklad periferního regionu představuje ORP Kraslice (Karlovarský kraj), kterému se více věnujeme v Kapitole 7. Tento typ regionů je typický svou příhraniční pozicí dál od krajského centra. **Nižší absorpční kapacita je dána primárně komplexem problémů (stárnoucí obyvatelstvo, vysoký podíl obyvatelstva s pouze základním vzděláním, vysoká nezaměstnanost, pendlerství, nedostatečná dopravní dostupnost, vysoká míra výskytu exekucí dosahující až 17 %)**, které musí region řešit, ale také absencí žadatelů, což je spojeno především s odlivem mladých a kvalifikovaných lidí. Problematické byly také vnitřní periferie krajů, jako je například ORP Konice (viz Kapitola 7). Problémy ORP Konice jsou obdobné jako u ORP Kraslice vyjma některých regionálních specifíků, jako jsou např. nedostatečná turistická infrastruktura a neschopností vytěžit tento potenciál, vyšší spádovost ZŠ a ŠŠ či dlouhé dojezdové vzdálenosti do zařízení zdravotní péče. Obecně se proto ukazuje, že **finanční prostředky z fondů EU směřovaly zejména do rozvojových a stabilizovaných oblastí** Česka a podstatně méně do problémovějších ORP. Z tohoto důvodu tedy prostředky z fondů EU nemohly významněji usměrňovat regionální disparity v ČR.

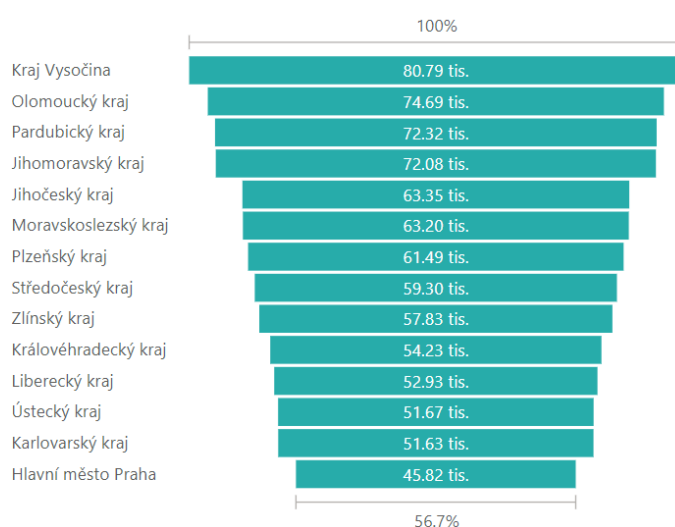
Graf 1: Mezikrajské srovnání celkových

**čerpaných zdrojů
v programovém období 2014-2020
(absolutně)⁵**

Graf 2: Mezikrajské srovnání celkových

**čerpaných zdrojů
v programovém období 2014-2020
(přepočteno na obyvatele)⁶**

Grafy 1 a 2 potvrzují výše uvedené. Graf 1 zobrazuje mezikrajské srovnání v čerpání prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020. Premianty byli žadatelé z Jihomoravského, Středočeského a Moravskoslezského kraje, což jsou vyjma hl. m. Prahy nejlidnatější kraje ČR. Naopak nejméně se dařilo čerpat subjektům v krajích Karlovarském, Libereckém a Královéhradeckém, které patří mezi kraje s menším počtem obyvatel. **Objem koncentrace finančních prostředků tak není vždy přímo úměrný velikosti či lidnatosti kraje – primárním faktorem v čerpání byla absorpční kapacita a obecná schopnost aktérů v regionech generovat a následně administrovat projekty.**

Graf 2 však ukazuje koncentraci finančních prostředků z EU fondů na 1 obyvatele. Z Grafu 2 vyplývá, že nejintenzivnější čerpání probíhalo v Kraji Vysočina, Olomouckém a Pardubickém kraji. Nejnižší intenzita byla zaznamenána v hl. m. Praze, což je dáno specifickou pozicí Prahy, jak konstatujeme výše. **Ze srovnání tedy vyplývá, že intenzita čerpání finančních prostředků tak není vždy přímo úměrná velikosti či lidnatosti kraje – primárním determinantem pro vysoké čerpání byla absorpční kapacita a obecná schopnost aktérů v regionech generovat a následně administrovat projekty.** Dle terénního šetření ovlivňují tuto schopnost v regionech primárně demografické faktory (vzdělanost, odliv či příliv kvalifikované pracovní síly) či obecně lidské zdroje dostupné k podávání a následné administraci projektů. Z Grafu 2 je také patrné znepokojivé rozložení, které ukazuje na dosavadní rozdílnost v čerpání fondů EU mezi jednotlivými kraji ČR. To by mohlo indikovat neúspěšnost fondů EU ve facilitaci makroekonomické konvergence jednotlivých regionů – mezi "premianty" a "chvostem" totiž existuje až zhruba 50 % příjmový rozdíl v čerpání prostředků. To může vést v budoucnu k dalšímu prohlubování nerovností v kvalitě života napříč regiony ČR. Na trend **zvyšující se příjmové nerovnosti napříč regiony EU** v kontextu realizace politiky soudržnosti poukazuje i odborná literatura – dle studie

⁵ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

⁶ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

z roku 2022⁷ bylo pomocí metod regresní diskontinuity a Diff-in-Diff zjištěno, že Politika soudržnosti EU v podporovaných regionech zvyšuje příjmy bohatých domácností, zatímco téměř neovlivňuje domácnosti s nízkými příjmy. Důkazy studie o mechanismech ukazují, že místně orientované fondy prohlubují nerovnosti uvnitř regionů tím, že zvyšují především pracovní příjmy vysoce kvalifikovaných osob. Specifikům čerpání v rámci jednotlivých krajů ČR se podrobněji věnujeme v Kapitole 4 této zprávy.

Čerpání podle klasifikace typu území v SRR 14–20

Distribuci finančních prostředků z EU podle typů území vymezených SRR napříč obcemi ukazuje Tabulka 1.

Tabulka 1: Distribuce prostředků z fondů EU napříč typy území dle SRR⁸

Typ území	Počet obcí	Počet obyvatel k 31.12. 2020	Výše celkových proplacených zdrojů	Výše celkových zdrojů na 1 obyvatele
periferní	1 353	509 945 (4,8 %)	22,6 mld. Kč (3,5 %)	44,32 tis. Kč
rozvojové	1 626	7 249 550 (67,8 %)	482,0 mld. Kč (73,8 %)	66,49 tis. Kč
stabilizované	3 271	2 929 123 (27,4 %)	147,8 mld. Kč (22,7 %)	50,45 tis. Kč
Celkem	6 258⁹	10 693 939	652,6 mld. Kč	53,75 tis. Kč

Jak ukazuje Tabulka 1, zhruba 73 % všech prostředků směřovalo do rozvojového typu území, 22 % do stabilizovaného typu území a 3 % do periferních území. To není překvapivé, vzhledem k rozložení počtu obyvatel v těchto typech území. Mírný nesoulad v čerpání napříč územími může být ovlivněn několika různými vlivy od nižší absorpční kapacity periferních regionů či nižší schopnosti cílit a koncentrovat podporu do odlehlejších oblastí. Naopak u rozvojových lokalit je vyšší absorpční kapacita a vyšší schopnost realizovat projekty přirozená. Čerpání v jednotlivých krajích napříč druhy území a tomu, zda se v nich dařilo cílit podporu podle Teorie změny, se věnujeme dále v Kapitole 4.

Čerpání v rozvojových územích

Doprava byla nejvýraznějším tématem ve všech druzích území včetně rozvojového, což je dáno částečně metodikou rozpadu prostředků do území, ale i rozsahem jednotlivých dopravních infrastrukturních projektů. V rozvojových územích byl v absolutním vyjádření nejvíce podpořen Rozvoj klíčové dopravní sítě v rámci TEN-T a na ni navazující regionální sítě, což je téma, pod které spadají 4 menší specifické cíle. V rámci těchto 4 specifických cílů bylo v rozvojových územích napříč ČR

⁷ Lang, V., Redeker, N., & Bischof, D. (2022). Place-Based Policies and Inequality Within Regions [Preprint]. Open Science Framework. <https://doi.org/10.31219/osf.io/2xmzj>

⁸ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

⁹ Zbývajících 8 obcí, které v součtu chybí, (0,001 %) nemá oficiálně přiřazenou klasifikaci, jedná se o bývalé vojenské újezdy. V těchto obcích žije celkem 5,3 tis. obyvatel a jejich čerpání je pro účely této zprávy zanedbatelné.

proplaceno 87,1 mld. Kč. Toto téma bylo nejvíce podpořené bez ohledu na typ území, a tak se mu v rámci diferenciací čerpání dle typologie SRR dále nebudeme věnovat.

Pokud odhlédneme od dopravy, která byla výrazným tématem ve všech typech území, zjišťujeme, že v rozvojových územích byla **nejpodporovanější oblastí inovační výkonnost podniků** (TC1), na kterou směřovalo zhruba 40,93 mld. Kč proplacených prostředků. V oblasti výzkumu byly také značně podpořeny projekty zaměřené na zkvalitňování mezinárodního výzkumu (22,8 mld. Kč). Mezi další témata s nejvyšší absolutní alokací prostředků v tomto typu území patří TC4, kde bylo podporováno zvyšování energetické účinnosti, a to jak sektorech podnikatelském (17,66 mld. Kč), tak bydlení (14,52 mld. Kč). K vysokému čerpání docházelo také v oblasti zvyšování kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení (TC10), což lze odůvodnit vyšší koncentrací vzdělávacích zařízení v tomto typu území. Nejpodporovanější témata v rozvojových územích dále vizualizuje Obrázek 4. Zobrazená témata vyčerpala zhruba 50 % celkových proplacených prostředků v tomto typu území.

Obrázek 4: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v rozvojových územích dle specifických cílů¹⁰

Lze konstatovat, že se prostřednictvím fondů EU dařilo adresovat specifické potřeby rozvojových území, mezi které se řadí podpora sektoru VaVal, propojování regionálních center a rozvoje vzdělávání. Tyto potřeby odrážejí specifika tohoto typu území – koncentraci výzkumných i ekonomických subjektů a propojování těchto center. Naopak méně se dařilo řešit problémy spojené s narušeným životním prostředím a s koncentrací negativních sociálních jevů.

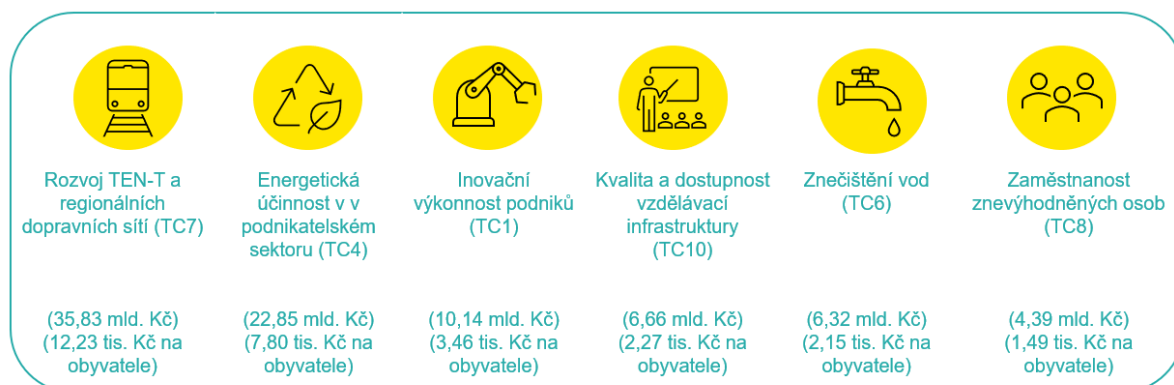
Čerpání ve stabilizovaných územích

Nejvýraznější témata ve stabilizovaných územích jsou obdobná, jako u rozvojových území. Specifikem ve stabilizovaných územích byla **vyšší míra podpory zaměstnanosti znevýhodněných osob**. V porovnání s ostatními územími byla také **nejintenzivněji podpořen rozvoj vzdělávací infrastruktury**.

¹⁰ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

Nejpodporovanější témata v stabilizovaných územích dále vizualizuje Obrázek 5. Zobrazená témata vyčerpala zhruba 50 % celkových proplacených prostředků v tomto typu území.

Obrázek 5: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v stabilizovaných územích dle specifických cílů¹¹

Na základě agregovaného pohledu prostřednictvím tematických a specifických cílů lze konstatovat, že se dařilo adresovat specifické potřeby stabilizovaných území spojené se zvyšováním zaměstnanosti, dostupnosti veřejných služeb, rozvoje dopravní infrastruktury a rozvoje konkurenceschopnosti MSP. Naopak se nedařilo adresovat potřebu rozvoje veřejné správy.

Čerpání v periferních územích

Nejvýraznější témata v periferních územích byla podobná jako v předchozích dvou typech území. V perifériích však vidíme **zvýšený důraz na problematiku vodohospodářství a kvalitu vod (TC6)** a **přírozené funkce krajiny (TC6)**, kam částečně spadají i projekty zaměřené na péči o památky. Nejpodporovanější témata v rozvojových územích dále vizualizuje Obrázek 6. Zobrazená témata vyčerpala zhruba 50,7 % celkových proplacených prostředků v tomto typu území.

Obrázek 6: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v periferních územích dle specifických cílů¹²

Na základě agregovaného pohledu prostřednictvím tematických a specifických cílů lze konstatovat, že se dařilo adresovat specifické potřeby periferních území spojené s rozvojem dopravní a technické infrastruktury, konkurenceschopnosti MSP a péče o narušené životní prostředí a kulturní památky.

¹¹ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

¹² Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

Naopak se nedařilo podporovat sociální podnikání, snižování nezaměstnanosti a rozvoj kvality vzdělávání.

Podpora periferních a venkovských oblastí

Podle výsledků analýzy se nedařilo koncentrovat prostředky na periferní či venkovské oblasti a jejich potřeby optimálně, tj. tak jak by bylo z regionálního hlediska ideální (např. rozvoj pokrytí vysokorychlostním internetem, využívání brownfieldů, obnova stěžejní infrastruktury, především rozvoj dopravní infrastruktury v odlehlých částech regionu). Příkladem jsou kraje, kde převládá venkovský charakter, jako je Plzeňský či Jihočeský kraj. V těchto krajích podpora směřovala především do centra území, případně do velkých měst a jejich okolí. To je dáno nejen koncentrací subjektů v tomto území, ale také nízkou absorpční kapacitou menších obcí a rozložením obyvatel ve venkovských a periferních oblastech.

Významným faktorem ovlivňujícím rozvoj venkovských oblastí byla sociální skladba, která je na území příhraničí výrazně odlišná nežli ve městech. Příkladem je právě Plzeňský kraj, kde se v území nachází mnoho lidí bez vazeb k území, ale také k práci. I přesto, že část obyvatel dojíždí za prací do sousedního Bavorska, v území je výraznější problém sehnat zaměstnání či navštěvovat sociální služby.

Částečně se v těchto krajích dařilo směřovat do území prostředky na rozvoj sociálních služeb. V tomto ohledu mohly fondy EU pomáhat například prostřednictvím nákupu automobilů a mikrobuseů, které pomáhají rozšiřovat služby do méně dostupných částí území, či svázat klienty za sociálními službami do měst, kde se nachází většina neziskových organizací (TC9). Poměrně dobře se dařilo zacílit finanční prostředky do periferního území v sociální oblasti (TC9) ve Zlínském kraji, kam směřovalo v přepočtu na 1 obyvatele více prostředků nežli do území stabilizovaného. Vzhledem k cíli kraje pokrýt sociálními službami odlehlé periferní území byla podpora žádoucí.

Naopak v případě podpory zaměstnanosti představují Plzeňský a Jihočeský kraj příklad nevhodného zacílení prostředků. V Plzeňském kraji nejvyšší čerpání po přepočtu na obyvatele bylo realizováno v SO ORP Domažlice, Stod a Plzeň. V SO ORP Domažlice byla míra dlouhodobé nezaměstnanosti jednou z nejvyšších v kraji, jinak ovšem byly problematické spíše ORP Stříbro, Nepomuk a Kralovice. V Jihočeském kraji (i přes obecně nízkou míru nezaměstnanosti v kraji) nejméně podpořená území v kraji představovala SO ORP s výrazně vyšší mírou nezaměstnanosti v roce 2014 (Vodňany, Dačice).

Poměrně dobře se dařilo zacílit podporu periferních oblastí v Ústeckém kraji, kde napříč všemi tematickými cíli a operačními programy bylo čerpání (po přepočtu na 1 obyvatele) nejintenzivnější v periferních typech území, což je pozitivní vzhledem ke strategickým cílům kraje a v návaznosti na potřebu do těchto odlehlejších území investovat a propojovat je se zbytkem kraje. V periferních oblastech bylo čerpání nejintenzivnější ze všech typů území v podpoře životního prostředí (TC4, TC5), sociálních služeb (TC9), dopravy (TC7) a konkurenceschopnosti podniků (TC3). Jako úzké hrdlo se tak v Ústeckém kraji podle dat z MS2014+ jeví velká města, ve kterých byla intenzita čerpání v porovnání s ostatními typy území v průměru nižší. Specifikem Ústeckého kraje je vysoká koncentrace větších měst na relativně malém území, což přirozeně zvyšuje nároky na spolupráci mezi samosprávami, což vyplývá i z terénního šetření.

Úspěšné byly také subjekty z Moravskoslezského kraje, kde se dařilo směřovat podporu do periferního typu území. Příkladem je podpora konkurenceschopnosti (TC3), kde výrazně nejvíce prostředků směřovalo do periferního typu území. Dalším příkladem je životní prostředí (TC5) a sociální oblast (TC9). Ovšem i v podpoře nízkouhlíkového hospodářství (TC4) převyšovala podpora periferních území v přepočtu na obyvatele území stabilizovaná. V případě dopravy (TC7) byla podpora periferního typu území v přepočtu na obyvatele stejná, jako v případě stabilizovaného typu území. Prioritou kraje bylo řešit hlavní problémy v těchto oblastech a podle čerpání se dařilo zacílit podporu do méně rozvinutých území, kde jsou problémy nejpalčivější.

Čerpání dle velikosti obcí

Pro pochopení regionální diferenciace čerpání fondů EU je nutné vzít v potaz i sídelní strukturu a následné rozložení obyvatel napříč druhy území a velikostními kategoriemi obcí. Tabulka 2 ukazuje přehled čerpání v programovém období 2014-2020 napříč jednotlivými velikostními kategoriemi obcí. Absolutně i po přepočtu na obyvatele bylo čerpání nejvyšší v obcích spadajících do kategorie nad 25 000 obyvatel, kam směřovalo zhruba 44,4 % všech prostředků, zatímco v těchto městech žije 38,2 % populace ČR. Pohledem intenzity čerpání, které je pro toto srovnání směrodatné, lze z Tabulky 2 pozorovat nadstandardní čerpání také v menších až středních městech (10 000 až 14 999 obyvatel), kde bylo čerpáno 5 % všech prostředků, zatímco v těchto obcích žije zhruba 4,5 % populace. Obecně by se dalo konstatovat, že se zmenšující se velikostí obce klesá absorpční kapacita, se kterou se přirozeně snižuje i intenzita čerpání. To sice není překvapivé, nicméně tento trend nadále zvyšuje rozdíly v kvalitě života ve velkých městech a oproti tomu v malých obcích. Čerpání v jednotlivých krajích napříč velikostními kategoriemi a tomu, zda se v nich dařilo cílit podporu dle Teorie změny, se věnujeme dále v Kapitole 4.

Tabulka 2: Počet obcí v jednotlivých velikostních kategoriích podle počtu obyvatel obcí k 31. 12. 2020 a výše celkových prostředků v proplacených projektech¹³

Velikostní kategorie	Počet obcí	Počet obyvatel k 31.12. 2020	Výše celkových proplacených zdrojů	Výše celkových zdrojů na 1 obyvatele
Do 199 obyvatel	1 413	176 760 (1,7 %)	7,4 mld. Kč	42,32 tis. Kč
200–999 obyvatel	3 362	1 625 392 (15,2 %)	75,05 mld. Kč	46,17 tis. Kč
1 000 – 4 999 obyvatel	1 207	2 383 098 (22,3 %)	130,99 mld. Kč	54,96 tis. Kč
5 000 – 9 999 obyvatel	147	1 007 737 (9,4 %)	58,97 mld. Kč	58,52 tis. Kč
10 000 – 14 999 obyvatel	40	485 930 (4,5 %)	33,22 mld. Kč	68,37 tis. Kč
15 000 – 24 999 obyvatel	48	932 414 (8,7 %)	56,99 mld. Kč	61,12 tis. Kč
Nad 25 000 obyvatel	41	4 082 608 (38,2 %)	289,87 mld. Kč	71,00 tis. Kč
Celkem	6 258	10 693 939	652,59 mld. Kč	61,02 tis. Kč

Čerpání v nejmenších obcích

V obcích s maximálně 199 obyvateli byla v uplynulém období, podobně jako u všech druhů území, zaznamenána nejvyšší alokace prostředků u 3 specifických cílů spojených s dopravou, a to v oblastech zlepšení propojení center a regionů (1,6 mld. Kč), zlepšení infrastruktury pro vyšší

¹³ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

konkurenceschopnost a vyšší využití žel. dopravy (1,0 mld. Kč) a zvyšování regionální mobility prostřednictvím modernizace silniční TEN-T infrastruktury (0,83 mld. Kč).

Obrázek 7: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v nejmenších obcích dle specifických cílů¹⁴

Mezi další stěžejní témata, ve kterých v nejmenších obcích docházelo ke koncentraci podpory, jsou podpora podnikání, životní prostředí, kultura a sociální služby. Při pohledu na čerpání v obcích s 200 až 999 obyvateli je patrné, že byla struktura až na několik výjimek (rozvoj infrastruktury pro vzdělávání, energetická náročnost veřejných budov) téměř totožná s předchozí velikostní kategorií.

Obecně by se dalo konstatovat, že takové čerpání je v souladu s předpokládanými potřebami těchto obcí. Obce samozřejmě řeší potřeby vyplývající z jejich venkovské povahy, nicméně s narůstajícím počtem obyvatel je třeba adresovat vzdělávání a zaměstnanost (obyvatelé menších obcí se často vzdělávají i pracují ve větších, spádových obcích), ale i odpovídající technickou a podnikatelskou infrastrukturu, která přímo souvisí s postupným rozvojem obce a vznikem místní ekonomiky.

Čerpání v malých obcích a městech

Jako malé obce klasifikujeme ty, které spadají do kategorií 1 000 až 4 999 obyvatel a 5 000 až 9 999 obyvatel. Napříč oběma kategoriemi se často opakují témata, a to primárně doprava a s ní související infrastruktura, a to v rámci 3 specifických cílů zaměřených na zlepšení infrastruktury pro vyšší konkurenceschopnost a vyšší využití žel. dopravy (12 mld. Kč), zlepšení propojení center a regionů (10,4 mld. Kč), a zvyšování regionální mobility prostřednictvím modernizace silniční TEN-T infrastruktury (8,1 mld. Kč). Podobně tomu bylo i v kategorii s 5 000 až 9999 obyvateli, kde tyto 3 specifické cíle disponovaly celkovou alokací ve výši 14,1 mld. Kč a řadily se tak mezi 4 nejpodporovanější témata. Vyšší alokací disponoval pouze specifický cíl „Zvýšit inovační výkonnost podniků“ (5,7 mld. Kč). Pro lepší identifikaci nuancí mezi jednotlivými kategoriemi obcí jsme tyto projekty z další analýzy vyřadili.

¹⁴ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

Obrázek 8: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v malých obcích a městech dle specifických cílů¹⁵

Obecně by se tedy dalo říct, že v malých obcích napříč ČR dominují opakující se témata zaměřená na dopravu a infrastrukturu, zahrnující zvyšování konkurenceschopnosti a využití železniční dopravy, propojení center a regionů a zvýšení regionální mobility. V menších obcích je klíčová podpora inovací a zvýšení inovačního potenciálu podniků, infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní vzdělávání, energetické efektivity podniků a snižování znečištění vod. V obcích s 5 000-9 999 obyvateli dominují rovněž inovace a energetická účinnost podniků, spolu s infrastrukturou včetně energetické náročnosti bydlení a veřejných budov.

Do menších obcí se daří nasměřovat podporu konkurenceschopnosti podniků, což je patrné na příkladu Zlínského či Pardubického kraje a kraje Vysočina. Ve Zlínském kraji byly prostředky nejvíce koncentrovány do obcí v kategorii 1 000 – 4 999 obyvatel. Tím je vyjádřena silná podpora pro malé a střední podniky v menších obcích a městech, která tvoří větší část kraje a mají největší počet obyvatel. V přepočtu na obyvatele byla největší koncentrace podpory směřována do obcí v kategorii 15 000- 24 999 obyvatel. Ve Zlínském kraji se dařilo dobře koncentrovat finanční prostředky ve prospěch konkurenceschopnosti do menších obcí. Největší objem prostředků byl zaměřen na obce s 1 000 – 4 999 obyvatel, a pokud přepočteme tyto částky na jednoho obyvatele, tato kategorie obcí se umístila na 3. místě dle celkové intenzity čerpání. Rozvoj podnikání i v území podpořil mimo jiné vznik inkubátorů v několika městech, jednalo se například o Uherské Hradiště, Kunovice, Valašské Klobouky a Vsetín.

V Pardubickém kraji směřovalo nejvíce prostředků do obcí s populací do 4 999 obyvatel, což přispělo k tvorbě nových pracovních příležitostí a zvyšování konkurenceschopnosti podniků v odlehlých oblastech. V tomto kraji, podobně jako například ve Středočeském kraji se dařilo také zacílit prostředky do periferního typu území.

Čerpání ve městech s mikroregionální působností

Do této kategorie spadají města v kategoriích 10 000 až 14 999 obyvatel a 15 000 až 24 999 obyvatel. V obcích s 10 000 až 14 999 obyvateli byla nejvíce podporována témata související s inovacemi a ekonomickým růstem. Zlepšení inovačního potenciálu podniků, energetická účinnost podniků a zlepšení energetické náročnosti bydlení tvoří klíčové oblasti investic. Porovnáme-li tuto kategorii s ostatními, lze pozorovat, že obce s 1 000 až 9 999 obyvateli byly také silně zaměřeny na inovace a zlepšování infrastruktury, zejména v oblasti dopravy. Obce s 15 000 až 24 999 obyvateli zahrnuly do svého záměru široké spektrum témat, z nichž některá se shodují s předchozími kategoriemi, ale přidávají se i zvýraznění ochrany kulturního a přírodního dědictví (829,3 mil. Kč) a kvality zdravotní péče (609,8 mil. Kč). Celkově lze říci, že existuje jistá paralela v prioritách napříč všemi menšími kategoriemi obcí, což poukazuje na sdílené základní potřeby a cíle rozvoje napříč kategoriemi obcí a typech území.

¹⁵ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

Obrázek 9: Zaměření projektů financovaných z fondů EU ve městech s mikroregionální působností dle specifických cílů¹⁶

Do středně velkých měst směřovala podpora mimo dopravy, která je dominantní napříč všemi velikostními kategoriemi, primárně na přechod na nízkouhlíkové hospodářství (TC4). Celkové čerpání činilo ve sledovaném období 15,2 mld. Kč, což činí zhruba 17 % všech prostředků v této kategorii. Nejvyšší čerpání bylo ve středních obcích realizováno ve Středočeském kraji (3,4 mld. Kč). Je důležité zmínit, že se dařilo koncentrovat podporu přechodu na nízkouhlíkové hospodářství do středně velkých obcí Ústeckého kraje (1,6 mld. Kč, 2. nejvyšší částka) což je vzhledem k nutnosti ekonomické transformace vnímáno pozitivně. V tomto ohledu nezaostává ani Moravskoslezský kraj (1,4 mld. Kč), naopak středně velké obce Karlovarského kraje čerpaly 2. nejnižší částku (460 mil. Kč).

Dále žadatelé ze středně velkých obcí intenzivně čerpali v oblasti TC1 (9,8 mld. Kč). Čerpání bylo nejvyšší ve Středočeském kraji, což je způsobeno primárně vysokou mírou propojenosti kraje s výzkumně-inovačními aktivitami realizovanými na území hl. m. Prahy. Druhé nejvyšší čerpání (ačkoliv dvakrát nižší než ve Středočeském kraji) registrujeme v Jihomoravském kraji, kde platí analogická interpretace – inovační aktivity realizované na území statutárního města Brna měla přesah i do středně velkých obcí, čerpala také místní technologická centra.

Srovnatelné čerpání bylo v této kategorii obcí také realizováno v oblasti sociálního začleňování (TC9, 8,4 mld. Kč), ochrany životního prostředí (TC6, 7,5 mld. Kč), vzdělávání (TC10, 6,8 mld. Kč) a zaměstnanosti (TC8, 6 mld. Kč). Středně velké obce Ústeckého kraje jsou premiantem čerpání v oblasti sociálního začleňování, vysoké čerpání také realizovaly Moravskoslezský, Středočeský a Jihomoravský kraj. Naopak se nedařilo koncentrovat podporu do středních obcí Libereckého, Plzeňského, Zlínského a Karlovarského kraje. U TC6, TC10 a TC8 je statistika čerpání téměř analogická – v největší míře čerpaly subjekty z následujících krajů: Ústecký, Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský. Méně se podporu dařilo cílit v Libereckém, Plzeňském, Jihočeském či Karlovarském kraji.

Naopak nejméně podporovanými tematickými cíli byly posilování institucionálních kapacit veřejné správy (TC11, 0,5 mld. Kč), adaptace na změnu klimatu (TC3, 1,2 mld. Kč) a rozvoj ICT (TC2, 1,9 mld. Kč). Trend čerpání je i v těchto tématech analogický.

Čerpání v populačně větších městech

Jako taková města klasifikujeme obce, které spadají do kategorie s 25 000 obyvateli a výše. V největších obcích ČR na rozdíl od menších obcí nehrála největší roli doprava, i když byla významným tématem v kontextu rozvoje železniční dopravy a podpory udržitelných forem dopravy. Celkově lze tedy konstatovat, že se v největších obcích ČR čerpalo nejintenzivněji v oblastech inovací, výzkumu,

¹⁶ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

vzdělávání a sociální inkluze, což jsou potřeby odpovídající městskému životu a centřům excelence obecně, kde je třeba klást důraz na nadstavbu (v kontextu inovací a vzdělávání), ale i udržitelnosti.

Obrázek 10: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v populačně větších městech dle specifických cílů¹⁷

Do největšího města či několika největších měst v kraji většinou směřovala podpora VaVal (TC1). Výjimku představuje Zlínský kraj, kde se podařilo čtvrtinu prostředků nasměřovat do obcí v kategorii 1 000 – 4 999. Ovšem i zde třetina krajských prostředků směřovala do čtyř největších měst (Zlín, Kroměříž, Vsetín, Uherské Hradiště). Příklad zacílení prostředků do území představuje také Jihočeský kraj, kde se dařilo budovat výzkumnou infrastrukturu v území (např. Třeboňské inovační centrum, Centrum biologických technologií Nové Hradky, Jihočeský vědeckotechnický park a.s., Technologické centrum Písek).

Do větších měst směřovala v krajích také podpora rozvoje ICT (TC2), což souvisí se zaměřením projektů na rozvoj institucí, které se nacházejí především ve větších obcích. Dále do velkých měst směřovala výrazná část prostředků v TC4. Příkladem je mimo jiné Moravskoslezský kraj, kde směřovalo více než 77 % prostředků (5,1 mld. Kč) v TC1 do sedmi největších měst (Frýdek-Místek, Havířov, Karviná, Opava, Orlová, Ostrava, Třinec). V tomto kraji je to ovšem dáno především specifickou strukturou kraje, kdy více než polovina obyvatel (60 %) žije ve městech nad 20 tisíc obyvatel.

Naopak výjimku v TC2 představuje Kraj Vysočina, kde většina prostředků v TC2 směřovala do nejmenších obcí, což je způsobeno nejen administrativním členěním kraje (Kraj Vysočina má významně vyšší počet malých obcí než ostatní kraje, obcí nad 25 tis. obyvatel naopak minimum), ale také charakterem podpořených projektů, které byly spíše soukromoprávních žadatelů, kteří mají sídlo často v jiné než jádrové obci.

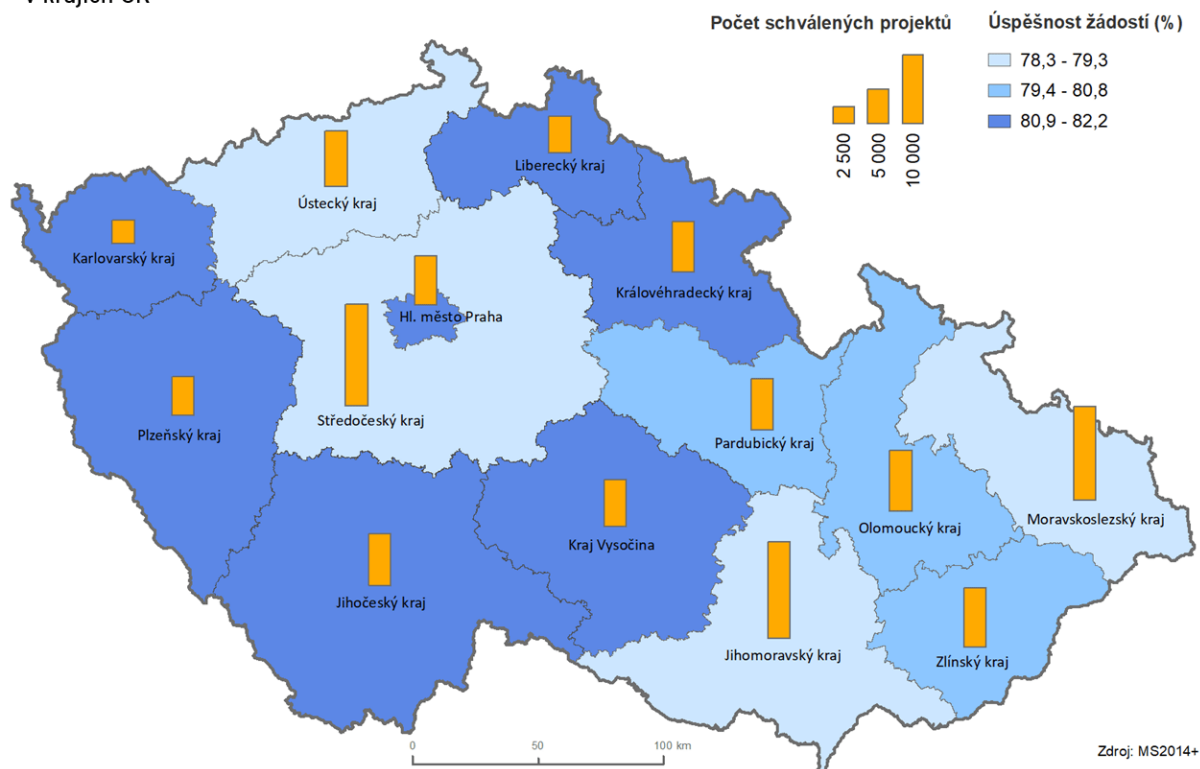
Poměrně rovnoměrné bylo rozložení prostředků v tématech životního prostředí (TC5, TC6), které bylo podporováno napříč obcemi všech velikostí. Prostředky v těchto tematických cílech často směřovaly do stabilizovaného typu území (příkladem je Ústecký kraj).

¹⁷ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

Úspěšnost čerpání jednotlivých krajů

Obrázek 11: Úspěšnost schválení projektových žádostí v krajích ČR¹⁸

ÚSPĚŠNOST SCHVÁLENÍ ŽÁDOSTÍ
v krajích ČR

Nejúspěšnější, co se celkového počtu podaných žádostí týká, byli aktéři ve Středočeském kraji (s celkem 18 081 podaných žádostí) následované těmi z Jihomoravského kraje (s celkem 17 165 podaných žádostí) a Moravskoslezského kraje (s celkem 16 520 podaných žádostí). Výrazně za ostatními kraji zaostával Karlovarský kraj, kde bylo v období 2014-2020 podáno pouze 3 919 žádostí. Tyto údaje ovšem nejsou natolik vypovídající vzhledem k rozdílné velikosti krajů. Pokud se tedy podíváme na počty podaných žádostí per capita, výrazně nejhůře na tom jsou subjekty z hl. m. Prahy, které následují Plzeňský a Ústecký kraj. Naopak nejlépe na tom byli žadatelé ze Zlínského kraje, následováni Olomouckým a Pardubickým krajem.

Pokud se podíváme na úspěšnost aktérů / žadatelů v jednotlivých krajích v podávání žádostí, na prvních příčkách se umístil Plzeňský kraj, který přestože byl podprůměrný v počtu podaných žádostí, 82,2 % z podaných projektů bylo schváleno. Na druhém místě se umístilo hl. m. Praha (82,1 % úspěšně podaných žádostí), dále pak Jihočeský kraj (81,8 %) a překvapivě Karlovarský kraj (81,8 %). Mezi kraji nejsou v tomto ohledu významné rozdíly, nejméně úspěšný Ústecký kraj stále dosahoval úspěšnosti 78,4 %.

¹⁸ Procentuální úspěšnost žádostí byla vypočtena jako podíl žádostí ve stavu podáno a schváleno.

Specifika čerpání ve strukturálně postižených regionech

Česká republika se v období 2014-2020 snažila o cílenou podporu strukturálně postižených regionů, mezi které konkrétně spadá Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský kraj. I přes snahu o snižování meziregionálních rozdílů lze výraznější posun vidět pouze v případě Moravskoslezského kraje, kterému se podařilo nastartovat spolupráci a podpořit rozvoj místního ekosystému. To vyplývá z rozhovorů se stakeholdery v kraji, ale také z diskusí s experty a zástupci řídicích orgánů. Naopak v případě Karlovarského a Ústeckého kraje byla absorpční kapacita (především v některých oblastech, jako např. VaVal či podnikání) nižší. To bylo způsobeno různými faktory, mezi které lze zařadit připravenost žadatelů, či vnitřní charakteristikou regionů – viz Schéma 3 dále v této kapitole.

S odlivem obyvatel se potýkají všechny tři regiony, v Moravskoslezském kraji ovšem můžeme pozorovat výrazné investice do terciálního vzdělávání, které cílily na přilákání mladých talentů, ale také podporu inovačních projektů a síťování aktérů. Tento kraj využil pro svůj rozvoj již prostředky fondů EU v období 2007-2013 a v období 2014-2020 tak měl základy, na kterých mohl realizovat nadstavbové projekty (viz např. velké VaV projekty z OP VaVal, které v Ústeckém a Karlovarském kraji chyběly). To se ovšem nedá říci o zbývajících krajích, které se potýkají s tím, že projekty zaměřené na inkubaci a vznik startupů reálně nemají na koho cílit a kvalifikovaní pracovníci odcházejí za prací jinam. V Karlovarském kraji je tento fenomén ještě umocněn absencí vysoké školy, kvůli čemuž mladí lidé odcházejí z kraje za studiem a nevrací se zpět, nebo (i vzhledem k finanční náročnosti studia mimo domov) vysokou školu nestudují. I vzhledem k nákladům na život je pro rodiny z Karlovarského, ale i Ústeckého kraje, kde je dlouhodobě nejnižší úroveň mezd v ČR, složité poslat mladé studenty na vysoké školy do bohatších regionů.

Co se týče neúspěchu v rozvoji podnikatelského prostředí, ten byl dál především nesouladem mezi reálnými potřebami firem a zacílením výzev OP PIK a dalších. Jejich potřeby se primárně sestávaly ze zajištění základní infrastruktury a vybavení (stroje apod.). Oproti tomu možnosti čerpání byly zaměřeny především na nadstavbové a progresivně orientované inovativní projekty. Ovšem poptávka po takových aktivitách byla v Ústeckém a Karlovarském kraji významně nižší.

Kraje se zároveň potýkají nejen s odlivem obyvatel, ale také s tím, že velká část obyvatel dojíždí za prací do sousedního Německa, kde navíc utrácí větší část svých výdělků a oslabují tak podnikatelské prostředí v obou krajích. V kontextu trhu práce má Moravskoslezský kraj odlišnou pozici, jelikož sousední Polsko není pro místní obyvatele tolik lákavé. Karlovarský a Ústecký kraj se ovšem potýká s nedostatkem pracovníků v různých oblastech, včetně sociálních služeb, zdravotnictví či vzdělávání.

11,3 %

Žáků v ORP Kraslice nedokončí základní vzdělávání (průměr ČR je 4,4 %).

Zdroj: PAQ Research

Společnou vnitřní charakteristikou těchto dvou krajů je také absence nabídky kvalifikované práce (což souvisí se strukturou regionálních firem a jejich odvětvovým zaměřením), nízká úroveň mezd (která souvisí s nevýhodným postavením firem v dodavatelsko-odběratelských řetězcích) a nízká vzdělanostní struktura, která je mimo jiné dána předčasným odchodem žáků ze vzdělávacího systému. To je velmi problematický jev, který se výrazně promítá do zacyklení mladých lidí v rámci vzorců chování jejich rodičů a prohlubování sociálního vyloučení. Kromě toho je problematická také nižší dostupnost (jak z hlediska kvality, tak i dojezdovosti) středních škol v území, či nedostatečná nabídka studijních oborů. Jak popisujeme v Kapitole 11, vzdělávání je přitom zásadní podmínkou pro úspěšný rozvoj těchto regionů.

Znevýhodněny jsou kraje také socio-demografickou skladbou obyvatelstva, kdy zde dochází k vyšší koncentraci sociálně vyloučených lokalit. Území řeší různé sociální problémy spojené mimo jiné s nezaměstnaností, či obchodem s chudobou. Vnitrokrasické problémy představuje dále nízká dopravní provázanost odlehlých částí krajů, v případě Karlovarského kraje také absence dálnice, která by kraj napojila na Prahu a další regionální centra. Dopravní dostupnost je dalším ze základních faktorů pro setrvání občanů v území (mimo jiné např. z důvodu dojezdu do zaměstnání či do škol) a je tak bariérou

pro konkurenceschopnost regionu. V neposlední řadě pak hrála roli také špatná image regionů spojená mimo jiné s bývalou těžbou.

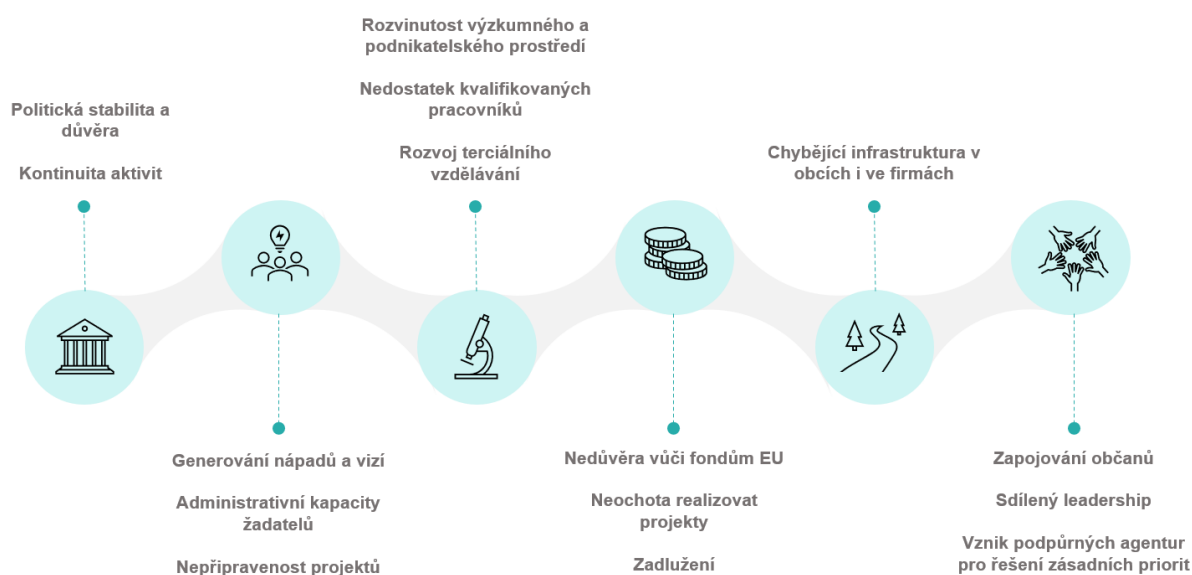
Nejvýrazněji se problémy projevují v periferních oblastech, kde dochází ke kumulaci negativních jevů spojených se špatnou dopravní dostupností regionů, odlivem obyvatel a sociálními problémy – kromě výše zmíněného se jedná například o exekuce, či nedostatečnou integraci žáků ve vzdělávacím systému. Jak vyplynulo z dotazníkového šetření pro občany v ORP Kraslice, obyvatelé jsou si problémů vědomi a na perspektivu jejich zlepšení pohlíží spíše negativně.

“ Jsme vyloučenou lokalitou včetně všech negativních dopadů, pro řídicí jednotky v Praze nejsme lukrativní, proto sem není směřována pozornost. Naopak jsme užitečnou oblastí k "odkládání" ekonomicky neperspektivních občanů – občanů dlouhodobě nepracujících. [Respondent, dotazníkové šetření]

Neřešená témata – segregace škol, špatné začleňování nově příchozích občanů, nefunkční sociálka, která nepomáhá zlepšování situací v jednotlivých rodinách (snad se změní s aktuální změnou ve vedení), nedostatek herních ploch pro děti, nedostatek kulturního vyžití, velký odliv mladých, nedostatek učitelů, lékařů, zubařů. [Respondent, dotazníkové šetření]

Pokud se podíváme na to, co ovlivnilo (ne)úspěšnost regionů kromě výše zmíněných charakteristik krajů, z evaluace vyplývá především **výrazný vliv rozvinutosti veřejné správy, úrovně institucí a governance v jednotlivých krajích**. Konkrétní faktory s tím spojené zobrazuje následující schéma:

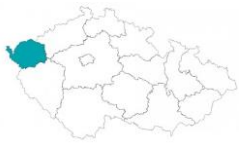
Schéma 3: Faktory neúspěšnosti čerpání fondů EU v uhelných regionech¹⁹

Bohužel se ukazuje, že i přes zacílení podpory do regionů (RESTART, OPST) této výhody umí využít především Moravskoslezský kraj a rozdíly tak nejsou jen mezi strukturálně postiženými regiony a zbytkem ČR, ale také mezi těmito třemi regiony. V Moravskoslezském kraji například oproti Karlovarskému kraji již nyní poptávka převyšuje alokaci. Konkrétní doporučení popisujeme v Kapitole 11. Pro dokreslení období 2014-2020 ve Strukturálně postižených regionech shrnujeme čerpání v následujících Tabulkách Tabulka 3 Tabulka 4.

¹⁹ Zdroj: vlastní zpracování na základě terénního šetření

Tabulka 3: Statistika podaných a schválených²⁰ žádostí v uhelných regionech ČR²¹

	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Moravskoslezský kraj	CELKEM
Schválené žádosti (celkem)	3 204	7 790	13 108	24 102
Podané žádosti (celkem)	3 919	9 938	16 520	30 377
Podané žádosti (na 100 obyvatel)	1,3	1,2	1,4	1,3
Schválené žádosti (na 100 obyvatel)	1,1	0,9	1,1	1,0
Úspěšnost žádostí	81,8 %	78,4 %	79,3 %	

Z výsledků vyplývá, že do Moravskoslezského kraje směřovalo výrazně více projektů než do zbylých dvou krajů. Ovšem při přihlédnutí k velikosti krajů se ukazuje, že Karlovarský a Ústecký kraj nebyly v podávání projektů výrazně neúspěšnější a vysoká je také úspěšnost podaných žádostí. Rozdílem je ovšem schopnost realizovat velké strategické projekty s transformačním potenciálem, které by měly významnější dosah na rozvoj regionů. Projekty měly spíše individuální charakter a neumožnily řešit komplexní problémy regionů, které jsou zmíněny výše v této kapitole.

Pokud se podíváme na téma podpory podnikání – jednu z hlavních priorit regionů, vidíme, že nejlépe se dařilo aktérům v Moravskoslezském kraji. Výhodou kraje je výrazně vyšší počet ekonomických subjektů s vizemi a ambicemi. Také úspěšnost žádostí je vyšší v Moravskoslezském kraji, což poukazuje na větší konkurenceschopnost místních firem.

²⁰ Schválenou žádostí se myslí taková žádost, která je v monitoringu MS2014+ ve stavu PP30 a vyšší.

²¹ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

Tabulka 4: Statistika podaných a schválených²² žádostí v uhelných regionech ČR (OP PIK)²³

	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Moravskoslezský kraj
Ek. subjekty se zjištěnou aktivitou (průměr za roky 2014-2020)	33 712	81 666	128 816
Podané žádosti OP PIK (celkem)	551	1 897	3 564
Podané žádosti (per ak. ek. subjekt)	0,016	0,023	0,028
Schválené žádosti (per ak. ek. subjekt)	0,007	0,011	0,014
Úspěšnost žádostí OP PIK (schváleno)	43,9 %	47,1 %	50,6 %

²² Schválenou žádostí se myslí taková žádost, která je v monitoringu MS2014+ ve stavu PP30 a vyšší.

²³ Zdroj: vlastní zpracování dle dat MS2014+

3

Shrnutí výstupů a výsledků fondů EU v krajích

3. Shrnutí výsledků a výstupů fondů EU v krajích

Jednotlivé kraje čerpaly v programovém období 2014-2020 v ČR různě. K nejúspěšnějším krajů patřily lidnatější, více rozvinuté kraje, jako je Jihomoravský, Plzeňský či Pardubický kraj. Specifické je postavení Prahy, která měla sice svůj vlastní operační program, ale v mnoha tématech čerpat nemohla, či jen velmi omezeně. Mezi nejméně úspěšné kraje naopak patřily kraje strukturálně postižené, s výjimkou Moravskoslezského. Tomu se podařilo fondy EU, včetně nástrojů územní dimenze, využít nadprůměrně dobře.

Tato kapitola obsahuje stručné shrnutí za jednotlivé kraje. Kapitola upřesňuje územní diferenciaci čerpání v jednotlivých krajích tak, aby bylo zřejmé, kde se v rámci kraje dařilo čerpat a kde nikoliv. Zároveň popisuje úspěšnost využití fondů EU k plnění hlavních priorit krajů a výsledky a výstupy realizovaných aktivit. Tato kapitola nepřináší (tak jako předchozí a následující kapitola) regionální srovnání, ale pouze hlavní závěry v kontextu jednotlivých krajů ČR. Detailnější vhled do problematiky přinášejí jednotlivé průběžné krajské zprávy.

3.1. Hlavní město Praha

V Praze byla z fondů EU podpořena excelence, často vznikaly projekty, které měly nadstavbový prvek a zahrnovaly chytrá řešení. Byla podpořena infrastruktura výzkumných center i vznik SMART budov, které jsou jedním z prvků směřujících ke zlepšení životního prostředí ve městě. Praha je úspěšná v čerpání prostředků na podporu VaVal, nejčastějším příjemcem byly vysoké školy, které i díky projektům rozvíjely spolupráci s aplikační sférou. Projekty napomohly zlepšování dopravní obslužnosti a integraci pražské a středočeské veřejné dopravy, snižování energetické náročnosti budov i posilování výzkumného zázemí. Nepodařilo se plně podpořit oblast životního prostředí, která je pro Prahu důležitá, například kvůli potřebě snižování teplot ve městě. Celkově využila Praha prostředky fondů EU podprůměrně, s podporou 48,5 tis. Kč v přepočtu na jednoho obyvatele je kraj na posledním místě v celostátním srovnání celkově proplacených prostředků.

Hlavní město Praha (dále také „Hl. m. Praha“ či „Praha“) je se svými 1,3 miliony obyvatel nejlidnatějším městem a druhým nejlidnatějším krajem (12,4 % obyvatelstva ČR). Kromě vlastních obyvatel plní obslužné funkce i pro podstatnou část obyvatel Středočeského kraje a v některých případech i pro obyvatele dalších krajů – jedná se o dojížděku za prací, vzděláváním nebo například specializovanou zdravotní péčí. Denně proto Praha naplňuje potřeby přibližně 1,8 milionu lidí²⁴, což klade vysoké nároky na zkvalitňování a zkapacitnění veřejné infrastruktury či na dostupnost bydlení.

Z pohledu administrativního a správního členění tvoří Hl. m. Prahu pouze 1 SO ORP a celkem 57 samosprávných městských částí lišících se (uvnitř i mezi sebou) stupněm urbanizace, hustotou zalidnění, kvalitou technické infrastruktury i sociálně ekonomickou strukturou obyvatel atd. Praha je také správním a ekonomickým centrem ČR – dlouhodobě se podílí na tvorbě přibližně jedné čtvrtiny celostátního hrubého domácího produktu (dále také „HDP“). Sídlí zde řada orgánů veřejné správy, ekonomických subjektů včetně poboček nadnárodních firem a působí zde mnoho vysokých škol²⁵ (dále také „VŠ“) či veřejných výzkumných institucí. Z mimořádného postavení Hl. m. Prahy tak vyplývají mnohá specifika, finanční nároky i rozvojové problémy vyžadující individuální a cílený přístup.

Územní diferenciací čerpání fondů EU v období 2014–2020

Hlavní město Praha v programovém období 2014–2020 čerpalo prostřednictvím 7 OP celkové zdroje (stav proplaceno) ve výši 60,7 mld. Kč (příspěvek Unie činil 44,1 mld. Kč), z toho 1,3 mld. Kč skrze nástroje ITI a IPRÚ. Z pohledu mezikrajského porovnání celkových proplacených prostředků využívala Praha prostředky z fondů EU nadprůměrně – po Jihomoravském, Středočeském a Moravskoslezském kraji se jednalo o 4. nejvyšší čerpání v absolutních hodnotách. Z pohledu intenzity čerpání (tedy v relativním vyjádření po přepočtu na 1 obyvatele kraje) Hl. m. Praha naopak zaznamenalo nejnižší

---

²⁴ Zdroj: Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, 2022. *Populační vývoj a sociální struktura obyvatel Prahy v kontextu evropských měst*. Dostupné z:

<https://iprpraha.cz/assets/files/files/13aaaf25fa5138605af833330489fdac.pdf>

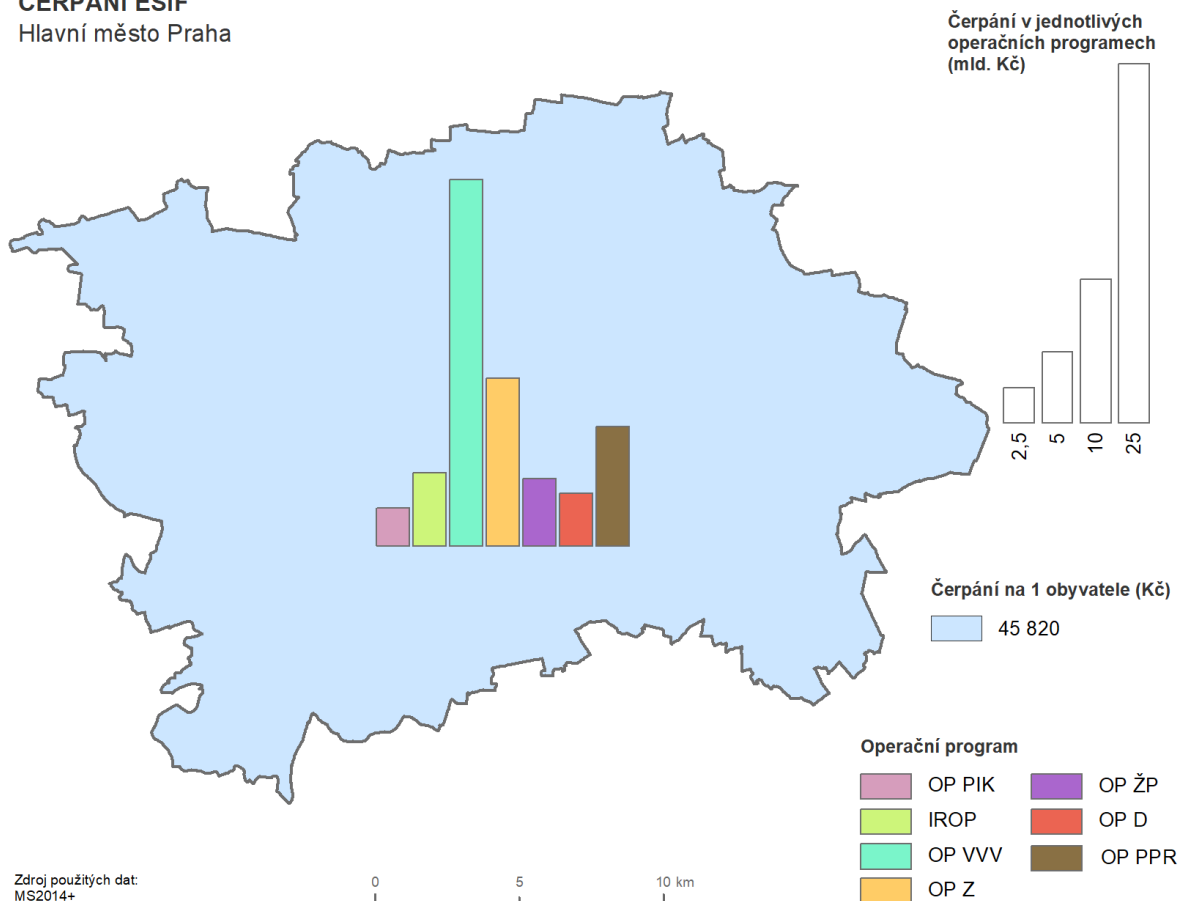
²⁵ Téměř 40 % všech vysokoškolských studentů ČR studovalo právě na vysokých školách a univerzitách v Praze.

čerpání ze všech krajů ČR, tj. 45 819 Kč na obyvatele, což je ale primárně dáno vysokým počtem obyvatel a tím, že patří mezi více rozvinuté regiony²⁶.

Obrázek 12: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území hl. m. Prahy (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

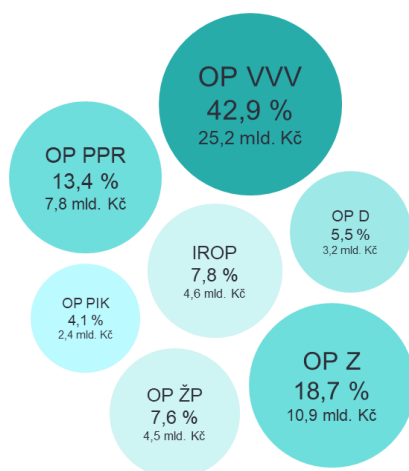
ČERPÁNÍ ESIF

Hlavní město Praha

²⁶ Na regiony klasifikované jako více rozvinuté jsou aplikovány specifické podmínky a přísnější kritéria pro čerpání prostředků z fondů EU a posuzování projektů. Pro Hl. m. Prahu jakožto centrum excelence tak byla uplatňována podmínka nadstavbových projektů s vyšší přidanou hodnotou vedoucí k limitaci čerpání prostředků na běžnější aktivity. Z těchto důvodů Praha v uplynulém programovém období 2014–2020 disponovala vlastním operačním programem OP PPR, který reagoval na její specifické potřeby, nároky a uplatňovaná pravidla a který byl předmětem samostatné evaluace (EY, 2022. *Souhrnná závěrečná evaluace OP PPR*. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/souhrnna-zaverecna-evaluace-op-ppr>)

Nejvíce prostředků směřovalo do Prahy prostřednictvím OP VVV, díky kterému došlo posílení výzkumu prostřednictvím budování nových výzkumných center, či k rozvoji infrastruktury vysokých škol. Druhá největší částka byla čerpána prostřednictvím OP Z, konkrétně skrze plošné projekty Úřady práce, či rozvoj sítě sociálních služeb. OP PPR představoval operační program vyčleněný speciálně pro Prahu a podpořil především nadstavbové projekty zaměřené na výstavbu budov s energetickou soběstačností, ekologizaci dopravy a inkubaci. OP ŽP podpořil projekty například v oblasti energetických úspor, zlepšování kvality ovzduší a odpadového hospodářství.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V Praze se v programovém období 2014–2020 z fondů EU podařilo podpořit větší část potřeb definovaných ve strategických dokumentech, avšak míra jejich naplnění byla nízká (detailní pohled na potřeby definované pro všechny kraje ČR je uveden v Kapitole 10). Z pohledu tematických cílů byla Praha neúspěšnější v čerpání v oblastech rozvoje vzdělávání a veřejné správy (v obou oblastech nejintenzivnější čerpání v mezikrajském srovnání), a v podpoře výzkumu, vývoje a inovací (2. nejvyšší čerpání na 1 obyvatele po Jihomoravském kraji). Naopak v oblastech podpory nízkouhlíkového hospodářství, adaptace na změny klimatu, ochrany životního prostředí, ale i podpory rozvoje dopravy a sociálního začleňování zaznamenala Praha nejnižší čerpání v přepočtu na obyvatele ze všech krajů. To je však zejména dáno omezeními Prahy v čerpání fondů EU z pozice více rozvinutého regionu.

Potřeby Hlavního města Prahy a jejich plnění v období 2014–2020

Z pohledu prioritních potřeb kraje byl podpořen rozvoj a ekologizace veřejné dopravy a částečně také její integrace s regionálním dopravním systémem Středočeského kraje. Dostupnost bydlení byla podpořena v omezené míře (kvůli kapacitám bytového fondu a podmínkám výzev), a to zejména skrze rozvoj sociálního bydlení. V sociální oblasti přispěly fondy EU k naplňování potřeb skrze budování komunitních center a část zdrojů byla věnována i na sociální integraci. V oblasti školství byly podpořeny projekty pro zkapacitnění a rozvoj infrastruktury škol, avšak vybavenost školních zařízení v Praze zůstává v porovnání s ostatními kraji horší, finance byly čerpány také na podporu polytechnického vzdělávání.

Rozvoj dopravy

Rozvoj hromadné dopravy, výstavba dopravních terminálů a P+R, ekologizace dopravy, regionální mobilita, cyklodoprava

Podpora sociální integrace a sociálního bydlení

Bezbariérovost, výstavba domovů pro seniory, rozvoj ambulantní péče, azylových domů, podpora bydlení, sociálního podnikání

Zvyšování kapacit ve vzdělávání, propojení vzdělávacího systému s požadavky trhu práce

Zkapacitnění předškolního vzdělávání, rozvoj technické vybavenosti škol a zvyšování kvality vzdělávání, podpora uplatnitelnosti na trhu práce s ohledem na individuální potřeby

Rozvoj komunitního života a inkluzivní občanské společnosti

Budování komunitních center a veřejných sportovišť, podpora sousedské soudržnosti, zkvalitnění komunikace mezi samosprávou a obyvateli

Podpora podnikání a konkurenceschopnosti

Podpora podnikatelských inkubátorů, rozvoj konkurenceschopnosti, organizace velkých akcí (konferencí atp.), přilákání investorů

Potřeby Hlavního města Prahy a jejich plnění v období 2014–2020

	Podpora kultury, propagace, snížení zatížení centra města	<i>(V oblasti kultury nebyly prostřednictvím fondů EU realizovány žádné projekty)</i>
	Ochrana životního prostředí a řízení rizik	Rozvoj nízkouhlíkového a odpadového hospodářství, snížení znečištění ovzduší, rozvoj systému 57rotipovodňové ochrany
	Zlepšení vzhledu města a zvýšení kvality života	Péče o veřejná prostranství, rozvoj občanské vybavenosti, podpora bezbariérového pohybu
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Níže jsou představeny vybrané příklady úspěšně naplněných dílčích potřeb hlavního města Prahy, ale také výstupy a výsledky v oblastech, jejichž rozvojový potenciál v programovém období 2014–2020 nebyl zcela naplněn. Nutno podotknout, že největším objemem finančních prostředků byla skrze OP VVV podpořena oblast VaVal (viz

Obrázek 12 výše) a ačkoli podpora VaVal primárně nespadá mezi prioritní potřeby Hl. m. Prahy, rozvoj této oblasti je klíčový pro fungování národní ekonomiky. Jelikož je Praha ze své pozice přirozeným centrem vědy a výzkumu a na jejím území působí mnoho univerzit a výzkumných ústavů, značné čerpání zdrojů z fondů EU právě na tuto oblast je tedy logické.

Rozvoj a ekologizace dopravy

46 vozidel

nově pořízených nebo modernizovaných pro drážní dopravu

Projekty přispěly nejen ke zlepšení dostupnosti určitých oblastí Prahy, ale také ke zvýšení komfortu cestujících. Přestože snaha o snížení dopravního zatížení Prahy částečně uspěla díky výstavbě P+R na Černém mostě, další problémy přetrvávají, mimo jiné díky komplexní povaze problému. Byla také podpořena ekologizace dopravy a rozvoj železniční dopravy, včetně modernizace tratí a zastávek. I přes úspěchy v rozvoji dopravy nebylo možné naplnit všechny cíle pro nedostatečné finanční prostředky. EU fondy podpořily rozvoj dopravy v Praze a Středočeském kraji prostřednictvím prodloužení tramvajových tratí, nákupu nových vozů MHD a modernizace zastávek. Přínosem realizovaných projektů je dále zvýšení bezpečnosti a komfortu cestujících či ekologizace veřejné dopravy. Byla také posílena integrace pražské dopravní sítě se systémem Středočeského kraje a interkonektivita dopravy.

- ▶ Bylo realizováno prodloužení 3 tramvajových tratí v úsecích Sídliště Barrandov – Holyně – Slivenec, Modřany – Libuš, Divoká Šárka – Sídliště na Dědině) a byla vybudována tramvajová smyčka na Zahradním městě.
- ▶ Podpořena byla modernizace spádoviště v železniční stanici Praha-Libeň, vč. protihlukových opatření, či rekonstrukce zastřešení haly železniční stanice Praha hl. n.
- ▶ Díky podpoře bylo pořízeno 57 ks palubních jednotek ETCS pro zajištění bezpečnosti a efektivity provozu, byla zaváděna DOZ či modernizována zabezpečovací zařízení na 62 km železničních tratí.
- ▶ Proběhla modernizace zastávek metra, byla snižována energetická náročnost zastávek a byly také nakoupeny ekologické vozy MHD.
- ▶ Realizovalo se 9 projektů zaměřených na výstavbu dobíjecích a plnicích stanic pro elektromobily, vodíkových stanic a na vytvoření sítí pro alternativní pohon vozidel (vzniklo tak 1 089 nových zařízení určených k nabíjení vozidel).
- ▶ Podařilo se výrazné zkvalitnění železničního spojení mezi Prahou a jižními Čechami díky revitalizaci trati Praha – Vrané nad Vltavou – Čerčany (zvýšení traťové rychlosti, zvýšení bezpečnosti a zkrácení cestovní doby).
- ▶ Na Černém Mostě proběhla výstavba P+R parkoviště s kapacitou 924 parkovacích míst.

Podpora sektoru výzkumu, vývoje a inovací

- ▶ V oblasti výzkumu, vývoje a inovací projekty financované z fondů EU výrazně přispěly k rozvoji vysokých škol a výzkumného prostředí, například skrze vznik výzkumných center. Fondy EU také podpořily inovace ve veřejném i v podnikatelském sektoru. V rámci podnikatelské sféry v Praze, která je klasifikována jako rozvojový region, bylo přínosem fondů založení několika podnikatelských inkubátorů. Tyto instituce poskytly mentoringové balíčky pro nově založené firmy v různých oblastech. Avšak, tyto projekty čelí výzvě své udržitelnosti, včetně nedostatku finančních prostředků a někdy i nezájmu městských částí. Zdůraznit je nutné, že nebyly realizovány žádné projekty zaměřené přímo na podporu konkrétních podniků a rozvoj jejich konkurenceschopnosti, což souvisí primárně s podnikatelskou strukturou Prahy a vysokou koncentrací podnikatelských subjektů na jejím území. V rámci ČVUT vzniklo např. Výzkumné centrum informatiky, Výzkumné a inovační centrum pro pokročilou průmyslovou výrobu, Centrum pokročilých leteckých technologií; v rámci ČZU Pavilon tropického zemědělství a High-tech technologicko-výukový pavilon FLD.
- ▶ Počet výzkumných pracovníků v kraji vzrostl o 3,8 tisíce, podpořeno bylo i 6 tisíc stávajících výzkumných a akademických pracovníků.
- ▶ Podpořeny byly výzkumné ústavy (např. ústavy AV ČR, Výzkumný a zkušební letecký ústav) a univerzitní inkubátory.
- ▶ Data z mobilních telefonů byla využita pro plánování dopravy a zefektivnění spojů.

- Pro obyvatele MČ Praha 14 byla vytvořena inteligentní mobilní aplikace sdružující informace v oblastech dopravy, kultury, komunitního života aj.
- Díky prostředkům fondů EU byly skrze projekt Národní centrum pro elektronické informační zdroje – CzechELib vytvořeny kvalitnější podmínky pro přístup k elektronickým informačním zdrojům, byla podpořena jejich centralizace a zvýšení transparentnosti a hospodárnosti jejich pořízování. Došlo také ke zvýšení výkonnosti v oblasti výzkumu, vývoje a vzdělávání.
- Podpora směřovala i do podnikatelských inkubátorů mj. ke zvýšení konkurenceschopnosti startupů (mentoring, workshopy, networking) či k rozvoji kreativního průmyslu.

Ochrana přírody a řízení rizik

I přes podporu z fondů EU se nepodařilo plně rozvinout potenciál projektů zaměřených na sanaci půdy, snižování teplot a zlepšování ovzduší. Nedostatečné je také plnění potřeb kraje v oblastech snižování energetické náročnosti budov (a výstavby budov s nulovou zátěží) či v oblasti efektivního nakládání s odpady.

- U 613 stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší bylo provedeno opatření ke snížení emisí (z cílové hodnoty 657).
- Nebyly realizovány projekty na revitalizaci zeleně (např. prvků sídelní zeleně s posílenou ekostabilizační funkcí) důležité v boji proti suchu.
- Realizovány byly pouze 2 projekty na snižování energetické náročnosti u obytných domů, díky kterým má 56 domácností lépe klasifikovanou spotřebu energie (např. ve Zlínském kraji však bylo realizováno více než 4,7 tisíce takových projektů).
- V období 2014–2018 došlo v Praze k nárůstu o 28 % v produkci podnikových odpadů, jedná se o 5. nejvyšší nárůst v mezikrajském srovnání.
- Nově vybudovaná kapacita pro předcházení vzniku komunálního odpadu dosáhla hodnoty 5 852 (z cílové hodnoty 5 472).

375 m²

rozloha sanovaných lokalit
vztahená k určitému datu
(z cílové hodnoty 28 322 m²)

Zvyšování kapacit ve vzdělávání, větší propojení vzdělávacího systému s požadavky trhu práce

Ačkoli je optimalizace kapacit škol a zařízení předškolního vzdělávání klíčovou oblastí rozvoje Prahy, dosavadní snahy s využitím fondů EU nevedly k plnému naplnění potřeb. Navzdory přínosům, jako je např. zlepšená sociální integrace, výsledky stále plně neodpovídají rozsahu potřeb. Významnou roli hrály projekty zaměřené na rozvoj technických kompetencí žáků a studentů, například prostřednictvím projektů jako je Komplexní program rozvoje a podpory pražského školství a IKAP (Komplexní program rozvoje klíčových oblastí pražského školství). Tyto projekty poskytly vybavení, materiály a odbornou přípravu pro technické vzdělávání. Problémem zůstává stále nedostatečná technická vybavenost škol, ačkoli bylo dosaženo určitého pokroku v modernizaci a rozšiřování infrastruktury, včetně podpory sociální integrace a polytechnického vzdělávání. Možnosti Prahy jsou avšak omezené a nákup vybavení do škol se neuskutečnil v takovém rozsahu jako v jiných regionech. Mimo jiné byla podpořena také inkluze ve vzdělávání, zejména pro žáky s odlišným mateřským jazykem. Přínosem EU fondů v Praze je budování energeticky účinných budov.

- Přetrvávající nedostatečnou kapacitu předškolních zařízení částečně zlepšuje vznik dětských skupin, na ty ale z fondů EU neplyne dostatek prostředků.
- Prostřednictvím 10 projektů (mj. V Řeporyjích, Kolodějích či Dubči) se částečně podařilo navýšit kapacity mateřských škol o 441 míst.
- Praha vykazuje v porovnání s ostatními kraji horší technickou vybavenost škol – podporována byla primárně chytrá řešení, zatímco klasická témata a základní potřeby škol byly často opomíjeny.
- 38 tisíc studentů využívá nově vybudovanou, rozšířenou či modernizovanou infrastrukturu (mimo infrastrukturu pro výuku spojenou s výzkumem), cílem však bylo podpořit přes 46 tisíc studentů.

ČEMU SE V KRAJI DAŘILO MĚNĚ

3.2. Jihočeský kraj

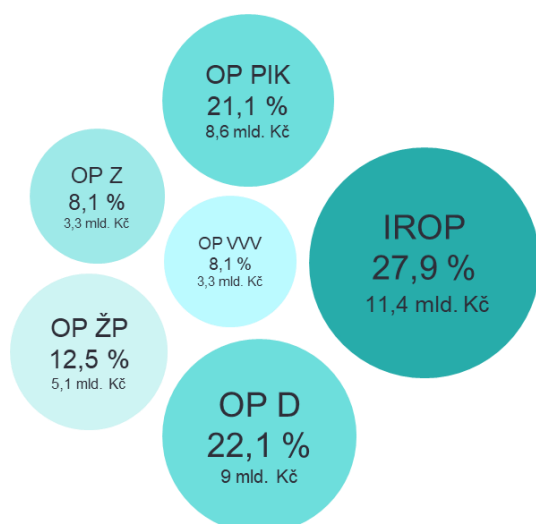
V Jihočeském kraji se z fondů EU rozvíjely inovace a inovační ekosystém, podnikatelské inkubátory byly vybudovány nejen v Českých Budějovicích, ale také v Táboře a Českém Krumlově. Fondy EU dále napomohly rozvoji cestovního ruchu a kultury, které zaměstnávají poměrně zásadní část pracovní síly v kraji a zároveň generují další nepřímé investice. Podpořena byla Jihočeská vědecká knihovna, Jihočeská filharmonie a muzeum, ale také Vltavská cyklostezka, díky které navíc došlo k synergickým efektům a spolupráci obcí na její trase. V menších obcích byly prostředky z fondů EU využity k zajištění kapacit předškolních zařízení a škol, stejně jako k výstavbě chodníků. Celkově využil Jihočeský kraj prostředky fondů EU průměrně, s podporou 63,4 tis. Kč v přepočtu na jednoho obyvatele je kraj na 5. místě v celostátním srovnání celkově proplacených prostředků.

Jihočeský kraj je druhý největší v ČR (necelých 13 % rozlohy ČR). Nehledě na rozsáhlé území má z celé země nejnižší hustotu zalidnění, což je dáno mimo jiné vysokou lesnatostí a značným zábořem zemědělské půdy (tvoří 53 % rozlohy kraje). Téměř třetina obyvatel kraje se soustřeďuje v okrese České Budějovice a v dalších velkých městech (Tábor, Písek, Strakonice a Jindřichův Hradec). Roztříštěná sídelní struktura vede ke problémům spojeným s nedostupností služeb, jako jsou malé obchody, a také s nedostatečnou kapacitou předškolních zařízení a sociálních služeb. Negativní socioekonomické trendy se nejvíce projevují v příhraničních regionech. Obyvatelé těchto oblastí často hledají pracovní příležitosti v sousedním Rakousku, což vede k odlivu kvalifikovaných pracovníků z kraje. Navzdory investicím z fondů EU v posuzovaném období nebylo dosaženo zásadního zlepšení této situace.

Celková produkce kraje přispívá přibližně 5 % do celkového HDP ČR, což v přepočtu na obyvatele představuje podprůměrnou hodnotu. Ekonomika Jihočeského kraje je rozmanitá, s důrazem na zemědělství, lesnictví, průmysl a turismus. Celkově se v kraji vyrobí cca 10 % celé zemědělské produkce v Česku. Průmyslová výroba se nachází především v okolí Českých Budějovic a v kontextu republiky se jedná o výrobu střední důležitosti. Jihočeský kraj je pro republiku podstatný z pohledu energetiky, a to díky jaderné elektrárně Temelín, jenž vytvoří pětinu celkové produkce elektřiny.

Územní diference čerpání fondů EU v období 2014–2020

Jihočeský kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 40,8 mld. Kč (příspěvek Unie činil 29,8 mld. Kč), z toho 1,4 mld. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 552,8 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání se Jihočeský kraj umístil na 8. pozici v absolutním vyjádření, z hlediska intenzity čerpání zaujímá kraj 5. pozici (po Kraji Vysočina, Olomouckém kraji, Pardubickém kraji a Jihomoravském kraji) s čerpáním v rozmezí 38–100 tis. Kč na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz Obrázek 13 níže).

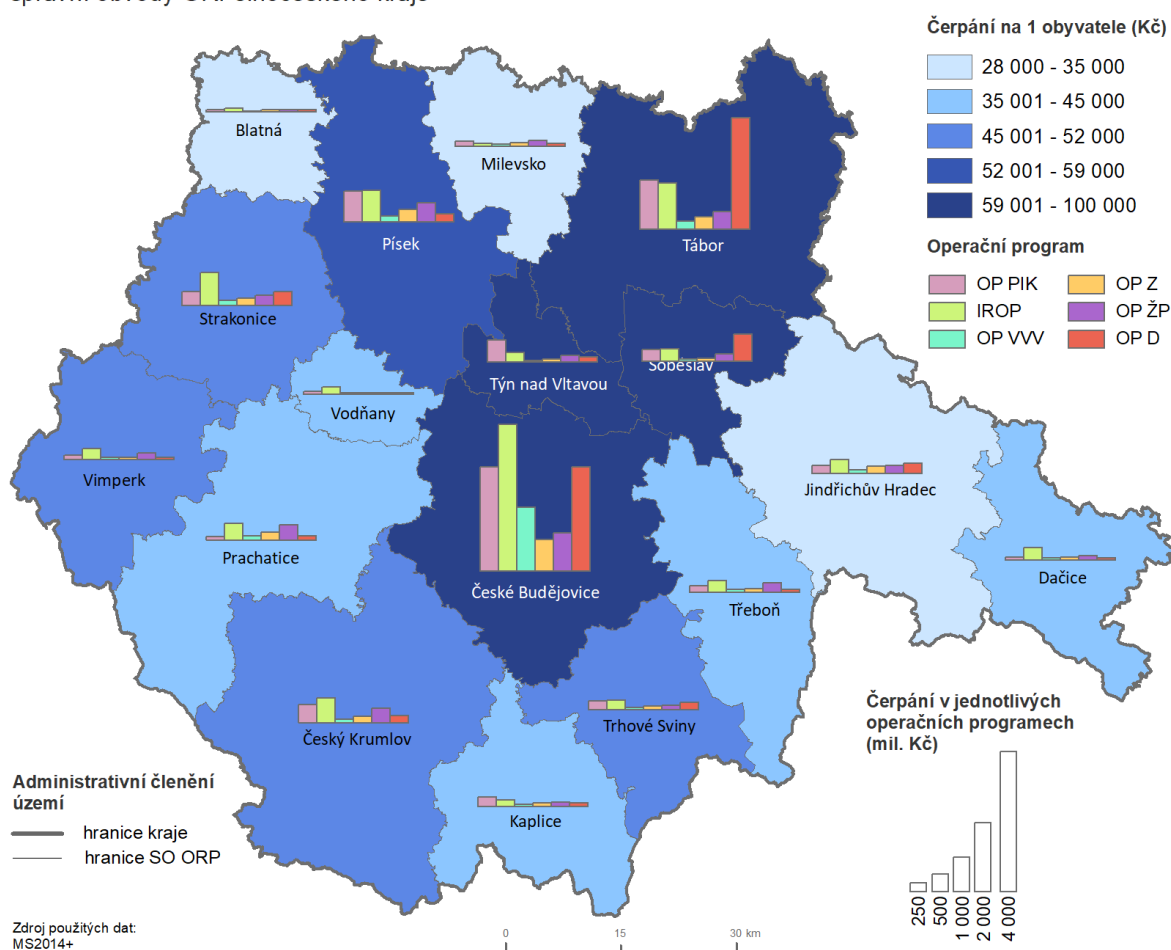

Téměř třetinu celkových zdrojů čerpal Jihočeský kraj skrze IROP, a to zejména na podporu přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích a udržitelnou dopravu a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách. Na podporu udržitelné dopravy byla vynaložena významná část prostředků i z OP D. Největší projekty financované prostřednictvím tohoto OP se týkaly modernizace napájecí sítě trolejbusové dopravy v Českých Budějovicích, modernizace trati Sudoměřice – Votice, části dálnice D3, což se propisuje i do mapy zobrazující intenzitu čerpání v SO ORP České Budějovice, Tým nad Vltavou, Soběslav a Tábor. Naopak méně významné čerpání bylo v rámci OP Z a OP VVV, v obou případech činil podíl 8,1 % celkových zdrojů.

Obrázek 13: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Jihočeského kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Jihočeského kraje

Z SO ORP čerpalo v přepočtu na jednoho obyvatele nejvíce ORP Tým nad Vltavou, ORP Tábor, ORP České Budějovice a ORP Soběslav. Jedná se o rozvojovou osu podél hlavní silniční i železniční komunikace, kde je vyšší koncentrace obyvatel i podnikatelských subjektů. Největší podíl čerpaných

prostředků (34 %) připadal na krajské město, které plní roli centra regionu a které seskupuje významné příjemce, jako např. Jihočeský kraj, Dopravní podnik České Budějovice, a. s. a další. Nejmenší úspěch v čerpání zaznamenalo SO ORP Blatná, a to jak v absolutním vyjádření, tak i po přepočtu na obyvatele (394 mil. Kč celkem, tj. 28,8 tis. Kč na 1 obyvatele).

Jedním z významných cílů kraje bylo podporovat rozvoj periferních a venkovských oblastí, ovšem z výsledků vyplývá, že podpora do těchto typů území výrazněji nesměřovala. 62 % prostředků (25,3 mld. Kč) směřovalo do rozvojového území. V stabilizovaných typech území bylo čerpáno 34,2 % celkových prostředků (13,9 mld. Kč), zatímco v periferních oblastech činila suma všech proplacených prostředků 1,5 mld. Kč, což jsou zhruba 3,7 % všech finančních prostředků. Z proplacených celkových zdrojů mířilo 34,2 % podpory do měst s více než 25 tisíci obyvateli, tedy do okresních měst a přirozených regionálních center (celkem zde žije necelých 35 % populace kraje).

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 v Jihočeském kraji plynuly prostředky z fondů EU na většinu potřeb vyplývajících ze strategických dokumentů kraje i komunikace s obcemi a obyvateli kraje. Specifické potřeby Jihočeského kraje jsou představeny níže, detailní rozbor potřeb definovaných pro všechny kraje obsahuje Kapitola 1.2. Pohledem tematických cílů byl Jihočeský kraj v porovnání s ostatními kraji nejúspěšnější v podpoře přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (nejvyšší čerpání v přepočtu na 1 obyvatele), rozvoje dopravy (3. nejvyšší intenzita čerpání) a životního prostředí (4. nejvyšší čerpání na 1 obyvatele). Naopak nejmenší intenzitu čerpání kraj zaznamenal v oblasti rozvoje veřejné správy (nejnižší čerpání na 1 obyvatele) a informačních a komunikačních technologií (2. nejnižší čerpání na obyvatele), v těchto oblastech potřeby kraje naplněny nebyly.

Potřeby Jihočeského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Hlavní potřeby kraje byly definovány v oblastech budování a modernizování dopravní infrastruktury, rozvoje cestovního ruchu a podpory životního prostředí. Většinu prioritních potřeb se dařilo naplňovat – téma ochrany životního prostředí a prevence rizik bylo podpořeno širokým spektrem projektů (příkladem dobré praxe zde byly tzv. kotlíkové dotace či projekty revitalizace a budování rybníků), podařilo se také zvýšit atraktivitu a návštěvnost regionu díky památkové péči či podpoře kulturních institucí. V případě budování infrastruktury (ať už dopravní, technické anebo pro sportovní a volnočasové aktivity) však potřeby přetrvávají i nadále.

Rozvoj dopravní infrastruktury

Budování a modernizace infrastruktury (všech typů dopravy v celém území), zlepšení dopravní obslužnosti uvnitř kraje i vnějšího napojení (na regionální, národní i mezinárodní úrovni), zvýšení bezpečnosti dopravy (zejména silničního provozu), podpora cyklodopravy

Rozvoj CR a kultury, podpora volnočasových aktivit a veřejných služeb

Rozvoj obslužné infrastruktury a turistických cest či cyklotras, propagace regionu, zkvalitňování poskytovaných služeb, revitalizace památek

(Zvýšení dostupnosti volnočasových aktivit a veřejných služeb nebylo z fondů EU podpořeno)

Ochrana ŽP a udržitelný rozvoj hospodářství

Podpora ochrany životního prostředí a environmentální osvěty, diverzifikace činností v zemědělství a snížení znečištění ze zemědělství a průmyslu, zlepšení emisní situace a zvýšení energetických úspor, rozvoj vodního a odpadového hospodářství, snížení produkce odpadu, prevence rizik

Rozvoj zdravotní péče a sociálních služeb

Zvýšení kvality a dostupnosti zdravotních a sociálních služeb pro různé cílové skupiny, budování sociálního bydlení, modernizace technického vybavení a posílení personálních kapacit zdravotnických zařízení

Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání

Zvýšení kapacit MŠ, udržení kapacit ZŠ, podpora SŠ, rozvoj infrastruktury a podpora technického a přírodovědného vzdělávání, podpora spolupráce škol a firem

Potřeby Jihočeského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Podpora trhu práce, konkurenceschopnosti a rozvoj VaVal	Podpora podnikání (zejména MSP) a vzniku nových pracovních míst, podpora využití nových technologií v podnikání, podpora sektoru VaVal a jeho propojení se soukromou sférou, podpora terciálního vzdělávání
	Rozvoj technické infrastruktury, podpora efektivní veřejné správy a využití ICT	Budování a modernizace kanalizace a čistíren odpadních vod, rozvoj energetických sítí (zvyšování spolehlivosti a snižování ztrát), podpora obnovitelných zdrojů, zvyšování dostupnosti vysokorychlostního internetu, podpora digitalizace a rozvoje lidských zdrojů ve veřejné správě
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU		Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně
		Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Úspěchy byly v Jihočeském kraji v období 2014–2020 zaznamenány především v oblastech rozvoje vzdělávání a zaměstnanosti (zvýšena byla mj. technická vybavenost a kvalita vzdělávání, kapacita MŠ a ZŠ, řešen byl nedostatek kvalifikovaných pracovníků), podpory VaVal a podnikání, ale i v rozvoji sociálních služeb (byla zvyšována jejich dostupnost v periferiích) či památkové péče. Ačkoli byl jednou z priorit kraje rozvoj infrastruktury – zejména dopravní, ale i technické či v rámci občanské vybavenosti – k uspokojení hlavních potřeb však v této oblasti nedošlo. Co se týče rozvoje dopravy, zásadní problém nedostatečného stavu (rozsahu i kvality) silniční infrastruktury a napojení na silniční síť Rakouska se i přes poměrně vysokou intenzitu čerpání vyřešit nezdařilo, nízká míra podpory se spolu s malým počtem realizovaných projektů promítla i do slabého výsledku rozvoje technické infrastruktury (například na vyšší pokrytí internetem neměly fondy EU vliv) anebo zvýšení dostupnosti volnočasových aktivit a veřejných služeb (na což necílily žádné projekty).

Podpora a propojení vzdělávání, VaVal a podnikání

V realizovaných projektech byla modernizována infrastruktura VaVal, posílena mezinárodní mobilita studentů i zaměstnanců škol, prohlubovala se spolupráce výzkumných institucí a aplikační sféry, podpořen byl i rozvoj inovativních podniků.

Celkem bylo v této oblasti v Jihočeském kraji realizováno 221 projektů. Jihočeská univerzita hrála významnou roli v realizaci těchto projektů. Projekty měly pozitivní dopad na vzhled a energetickou soběstačnost budov univerzity, rozvoj spolupráce s podnikatelskými subjekty a zahraničními univerzitami, strategický rozvoj a internacionalizaci. V oblasti terciálního vzdělávání se také díky těmto projektům podařilo vytvořit nové obory, například bakalářský program *Management sociálních služeb* na Vysoké škole CEVRO Institut. Výstupem projektů v kraji je také zvyšování kvality výuky na vysokých školách (viz odrážky níže, Simulační centrum JU).

Podpora podnikání byla dalším důležitým aspektem pro regionální konkurenceschopnost. V Jihočeském kraji byla v minulém období podporována jak výroba a nákup nových technologií existujících podniků s cílem zvýšit jejich konkurenceschopnost, tak i vznik nových podniků. Díky fondům EU v Jihočeském kraji vzniklo 6 nových podniků a bylo vytvořeno celkem 34 pracovních míst. Kromě toho bylo také implementováno dotační schéma Jihočeských podnikatelských voucherů, které poskytovalo podporu malým a středním podnikům (včetně OSVČ) při nákupu služeb od výzkumných organizací z celé České republiky. Tímto způsobem bylo podpořeno například vyvíjení nových konstrukčních řešení, hardwaru, optimalizace procesů nebo designu průmyslových výrobků. Spolupráce mezi podnikatelskou a akademickou sférou se v Jihočeském kraji díky fondům EU posilovala, což vedlo k vyšší konkurenceschopnosti místních firem.

+ 22 %

nárůst počtu vědeckých
pracovníků v kraji
v období 2014–2020

- Díky fondům EU bylo podpořeno 938 stávajících výzkumných a akademických pracovníků, jejich celkový počet se zvýšil o 51.
- S podporou EU bylo vybudováno či podpořeno např. Stimulační centrum pro studenty zdravotnických oborů JU, Biologické centrum AV ČR (celkem 533 podpořených stávajících vědeckých a akademických pracovníků) či Třeboňské inovační centrum. Projekt Academic TTO rozvíjel transfer technologií, projekty Smart akcelérátor Jihočeského kraje I a II poté významně podpořily konkurenceschopnost regionu.
- Díky projektům nově 88 podniků spolupracuje s výzkumnými institucemi.

Rozvoj cestovního ruchu a podpora kulturních památek

Díky projektům se podařilo zvýšit atraktivitu památek, a dosáhnout tak zvýšení návštěvnosti regionu. Rozvojový potenciál v kraji v oblasti cestovního ruchu však nadále přetrvává, naplnit se nepodařilo např. potřebu modernizace infrastruktury, nejen pro zimní turistiku.

- V projektech podpořených fondy EU byly revitalizovány a obnoveny významné památky, např. hrad ve Strakonici, bývalý pivovar Eggenberg v Českém Krumlově, kostel svatého Petra a Pavla v Albrechticích nad Vltavou, poutní areál v Římově, kostel Nanebevzetí Panny Marie s kaplí sv. Jana Nepomuckého v Kájově či areál kláštera a kostela Panny Marie Královny a sv. Jiljí v Třeboni.
- Podpořeny byly také instituce jako Jihočeská vědecká knihovna, Husitské muzeum v Táboře, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.
- Díky fondům EU došlo také k rozšiřování, zkvalitňování a propojování turistických cest, cyklostezek a cyklotras (např. v projektech Zlatá stezka nebo Vltava – fáze I).
- Díky 19 projektům bylo zpřístupněno a zefektivněno 7 podsbírek a fondů. Momentálně probíhá rozsáhlý projekt zaměřený na zlepšení podmínek uložení a prezentace podsbírek Husitského muzea v Táboře, který přinese další zpřístupnění a zefektivnění 49 nových podsbírek a fondů.

Rozvoj dopravní infrastruktury

Propojenost dopravních systémů (i na nadnárodní úrovni), modernizace infrastruktury či a rozvoj železniční dopravy byly definovány jako strategické potřeby kraje, které však zůstaly neuspokojeny. V kraji se nadále zvyšuje také nehodovost.

53

nových vozidel veřejné dopravy (zejména autobusů a trolejbusů) bylo pořízeno z fondů EU

- ▶ S podporou fondů EU bylo vybudováno 9 přestupních terminálů, např. Dopravní terminál Strakonice, Autobusové nádraží Velešín či přestupní terminál v Českém Krumlově. V kontextu velikosti kraje však tento výsledek není dostačující.
- ▶ Díky projektům došlo k celkové časové úspoře v silniční dopravě ve výši 4,8 mil. osobohodin za rok.
- ▶ Díky financování z fondů EU bylo pořízeno 53 nových vozidel pro hromadnou veřejnou dopravu, primárně v Českých Budějovicích.
- ▶ Byla podpořena výstavba 4 úseků dálnice D3 (Bošilec – Ševětín – Borek – Úsilné), rozšířena či modernizovaná byla i síť silnic I. a II. třídy (např. v okolí Chýnova a Strakonice) v délce téměř 182 km. Nedařilo se však rozvíjet dopravní napojení na Rakousko.
- ▶ Díky projektům bylo rekonstruováno či modernizováno 19 km tratí TEN-T sítě, komunikační systém GSM-R byl rozšířen na dalších 271 km železničních koridorů.
- ▶ Část projektů se zabývala zvyšováním bezpečnosti v dopravě, budovány a modernizovány byly např. chodníky, cyklostezky, přechody, veřejné osvětlení, varovné signalizační prvky či zatravněné plochy (mj. v Trhových Svinech, Srubci, Oldřichově nebo Plané nad Lužnicí).

3.3. Jihomoravský kraj

V Jihomoravském kraji se z fondů EU podařilo udržet a dále rozvinout významné postavení Brna jako technologického a výzkumného centra ČR. Zlepšilo se také propojení veřejné dopravy na příměstské brněnské oblasti a byla rozvíjena udržitelná mobilita, zejména cyklostezky. Prostředky v oblasti dopravy byly silně koncentrovány do ORP Brna (celkem sem směřovalo 51 % prostředků) a nepodařilo se tak řešit špatnou dostupnost periferních oblastí. Celkem do Jihomoravského kraje směřovalo 85,9 mld. Kč, tedy nejvyšší částka v mezikrajském srovnání, v přepočtu na 1 obyvatele se jedná o částku 72,0 tis Kč na obyvatele. Využití fondů EU bylo v kraji obecně nerovnoměrné.

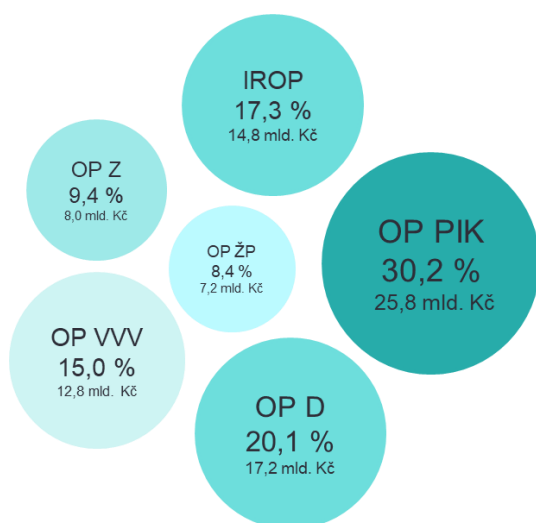
Jihomoravský kraj, rozlohou 4. největší a 4. nejlidnatější kraj (1,2 mil. obyvatel, tj. 11,2 % obyvatelstva ČR), je 2. ekonomicky nejvýkonnějším krajem ČR (2. nejvyšší HDP na 1 obyvatele po Hl. m. Praze). Kraj je administrativně členěn na 7 okresů a 21 SO ORP. Přirozeným regionálním centrem je krajské město Brno, přičemž právě do Brněnské metropolitní oblasti (dále také „BMO“, pokrývající 41,2 % území kraje) se koncentruje velká část obyvatelstva (žije zde téměř 60 % obyvatel kraje) i socio-ekonomických aktivit.

Jihomoravský kraj je charakteristický vyšší vzdělanostní úrovní obyvatel či nárůstem počtu zejména mladších a vzdělanějších obyvatel v zázemí města Brna, které je významným vědecko-výzkumným centrem s rozvinutým vysokoškolským systémem. Z hlediska nezaměstnanosti (v mezikrajském srovnání průměrné) jsou uvnitř kraje patrné regionální rozdíly, méně příznivá je situace v periferních oblastech jižní části kraje (např. na Hodonínsku).

Územní diference čerpání fondů EU v období 2014–2020

Jihomoravský kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 85,9 mld. Kč (vůbec nejvyšší čerpání v mezikrajském srovnání, přičemž příspěvek Unie činil 60,8 mld. Kč), z toho 5,2 mld. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 636,3 mil. Kč skrze CLLD. Z hlediska intenzity čerpání zaznamenal Jihomoravský kraj 4. nejvyšší čerpání (po Kraji Vysočina, Olomouckém a Pardubickém kraji), a to v rozmezí 27,5–116,1 tis. Kč na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz

Obrázek 1414 níže).

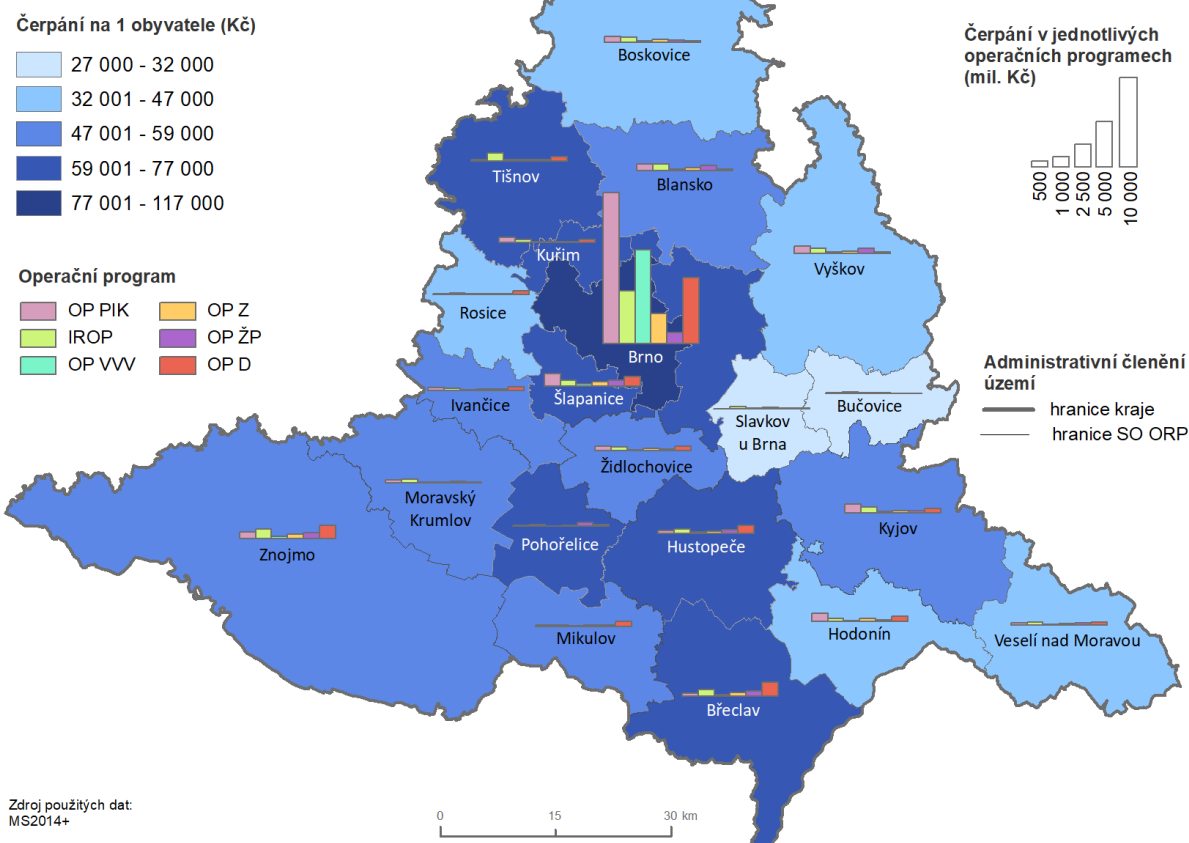

Největší část prostředků směřovala do Jihomoravského kraje prostřednictvím OP PIK zejména na rozvoj výzkumu, vývoje a inovací, realizace energetických úspor či podporu konkurenceschopnosti MSP. Z OP D byly financovány projekty pořízení nových železničních elektrických jednotek, modernizace železniční, tramvajové i silniční sítě nebo projekty k rozvoji řízení dopravy a sběru dopravních dat. IROP významně podpořil mj. oblast sociální a zdravotní péče, konkrétně byla realizována modernizace vozů a vybavení rychlé záchranné služeb či modernizace a snížení energetické náročnosti nemocničních budov. Slabší bylo čerpání z OP ŽP např. v oblasti přizpůsobení se změně klimatu, kde byla podpořena protipovodňová opatření či odstranění starých ekologických zátěží.

Obrázek 1414: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Jihomoravského kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Jihomoravského kraje

Z územního pohledu bylo čerpání prostředků EU v Jihomoravském kraji výrazně nerovnoměrné – polovina celkových zdrojů (51,5 %, tj. 44,3 mld. Kč) směřovala do SO ORP Brno²⁷, kde bylo čerpání prostředků zároveň nejintenzivnější v kraji (116,1 tis. Kč na 1 obyvatele). Úspěšné byly také SO ORP Pohořelice (76,7 tis. Kč na 1 obyvatele), Kuřim (71,9 tis. Kč na 1 obyvatele) či Hustopeče (65,7 tis. Kč na 1 obyvatele), tedy hojně urbanizované oblasti v těsné blízkosti Brna, a dále zejména oblasti nacházející se mezi Brnem a hranicemi s Rakouskem. Naopak odlehlejší oblasti (SO ORP Veselí nad Moravou či Boskovice) čerpaly v přepočtu na obyvatele méně. Nejnížší intenzita čerpání byla zaznamenána v SO ORP Slavkov u Brna, a to 27,5 tis. Kč na 1 obyvatele. Většina prostředků (73,1 % celkových zdrojů) směřovala do území rozvojového typu (kam spadá i SO ORP Brno), 22,7 % financí putovalo do stabilizovaného území a 4,1 % do periferních oblastí kraje.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 se Jihomoravskému kraji dařilo s významnou podporou EU naplnit většinu rozvojových potřeb definovaných ve svých strategických dokumentech (komplexní srovnání potřeb všech krajů je představeno v Kapitole 1.2). Z pohledu tematických cílů byl Jihomoravský kraj

²⁷ Brno v čerpání prostředků přirozeně dominuje regionu – těží z pozice významného technologického centra se silným akademickým zázemím a kvalitní průmyslovou infrastrukturou i z vyššího počtu obyvatel.

v programovém období 2014–2020 premiantem v čerpání v oblasti podpory výzkumu, vývoje a inovací a rozvoje ICT (v obou oblastech nejvyšší čerpání na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání), velmi úspěšný byl také v podpoře zaměstnanosti a vzdělávání (u obou šlo o 2. nejintenzivnější čerpání). Nejnižší čerpání v porovnání s ostatními kraji bylo zaznamenáno v oblasti podpory životního prostředí (5. nejnižší čerpání na 1 obyvatele po Hl. m. Praze, Karlovarském, Ústeckém a Libereckém kraji).

Potřeby Jihomoravského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Prioritami rozvoje byly, kromě VaVal, oblasti vzdělávání, dopravy, cestovního ruchu a sociálních služeb. Oblast VaVal je v kraji dlouhodobě systematicky podporována a je zde již vytvořené kvalitní zázemí vyhledávané domácími i zahraničními aktéry. V oblasti vzdělávání bylo prioritou navýšení kapacit zejména zařízení předškolního vzdělávání v souvislosti s nárůstem počtu obyvatel v suburbanizovaných částech BMO (tedy SO ORP Šlapanice, Židlochovice, Slavkov u Brna, Pohořelice či Kuřim), tento požadavek však nebyl plně uspokojen a potřeba navýšení kapacit MŠ i ZŠ přetrvává. V oblasti dopravy se v souladu s vytyčenými potřebami podařilo rozvíjet hromadnou dopravu a její integraci, podpořen byl také rozvoj cyklodopravy a bezpečnostních prvků na komunikacích (zde sehrály významnou roli i projekty s území dimenzí realizované skrze MAS či ITI). Avšak očekávání v oblasti rozšíření silniční sítě či rozvoji letecké dopravy nebyla naplněna, a stav dopravní infrastruktury tak zůstává i přes intervence nedostatečný. Do budoucna bude nadále nutné soustředit podporu na oblast životního prostředí, především s cílem zlepšení kvality ovzduší města Brna či zvýšení kapacity čističek odpadních vod.

	Podpora vzdělávání	Zvýšení kapacit MŠ a ZŠ, podpora polytechnického vzdělávání, přizpůsobení vzdělávání potřebám trhu práce, zkvalitnění vzdělávání
	Rozvoj dopravní infrastruktury	Rozvoj integrovaného dopravního systému a podpora hromadné dopravy, modernizace a budování silniční sítě, rozvoj cyklodopravy, zvýšení udržitelnosti a bezpečnosti dopravy, podpora letiště Brno Tuřany
	Podpora kultury a cestovního ruchu	Zkvalitnění poskytovaných služeb a obslužné infrastruktury, propagace regionu, zvýšení počtu návštěvníků kraje a prodloužení jejich pobytu, památková péče, rozvoj cykloturistiky
	Rozvoj sociálních služeb	Zvýšení dostupnosti sociálních služeb (zejména pro seniory a osoby se zdravotním postižením), podpora sociálního bydlení a sociálního podnikání, řešení sociálního vyloučení a začleňování do vzdělávání
	Aktivní podpora zaměstnanosti a podnikání	Zvýšení zaměstnanosti především mimo regionální centrum a snížení strukturální nezaměstnanosti, podpora MSP a osob znevýhodněných na trhu práce
	Podpora VaV	Podpora výzkumu a vývoje, navýšení vědeckých a výzkumných kapacit, transfer znalostí, podpora inovativních projektů pro rozvoj podnikání, prohlubování univerzitní spolupráce s komerční sférou
	Ochrana ŽP a adaptace na změny klimatu	Snížení energetické náročnosti budov, zkapacitňování infrastruktury pro čištění vody, snížení a předcházení vzniku odpadu, zajištění protipovodňových zábran, obnova krajiny a původních toků
	Rozvoj v oblasti výkonu veřejné správy	Zefektivnění a zvýšení kvality služeb veřejné správy, rozvoj vzájemné spolupráce místních samospráv i přeshraniční spolupráce, snížení rozdílů v kvalitě života v regionu
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU		Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně
		Na danou potřebu nečlily žádné projekty podpořené z fondů EU

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Níže jsou představeny vybrané příklady výstupů a výsledků v oblastech, ve kterých se díky podpoře fondů EU dařilo úspěšně naplňovat potřeby Jihomoravského kraje, i v oblastech, jejichž rozvojový potenciál nebyl zcela naplněn. Příklady dobré praxe jsou fungující podpora VaVal a další prohlubování

intenzivní spolupráce výzkumné a aplikační sféry, dílčích úspěchů bylo ale dosaženo např. i v oblasti ochrany životního prostředí (kde byly skrze fondy EU potřeby regionu plněny jen z části) anebo v oblasti vzdělávání, kde i přes podporu fondů EU přetrvává zvýšená potřeba zvyšování kapacit zejména ZŠ a MŠ (na druhou stranu se ale dařilo podpořit např. studenty se specifickými potřebami).

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Podpora VaVal, zaměstnanosti a podnikání

Díky fondům EU se dařilo dále rozvíjet již fungující VaVal prostředí a jeho spolupráci se soukromou sférou. Příkladem úspěšného projektu je Smart Akcelerátor, díky němuž byly výrazným způsobem navýšeny kapacity inovačních center pro podporu inovujících podniků. Fondy EU ve sledovaném období také prokazatelně přispěly ke snížení obecné míry nezaměstnanosti v kraji.

– 38 %

pokles míry
nezaměstnanosti v kraji
v období 2014–2020

- ▶ Díky projektům financovaným z fondů EU bylo založeno 21 nových podniků a vzniklo 3 393 nových pracovních míst.
- ▶ Skrze OP Z byla podpořena zaměstnanost 25,4 tis. osob včetně dlouhodobě nezaměstnaných.
- ▶ V oblasti podpory VaV se Jihomoravský kraj drží svého významného postavení jako výzkumného a technologického centra ČR. V kraji bylo podpořeno 186 nových výzkumných pracovníků, což svědčí o úspěšném rozvoji vědeckého potenciálu a inovačních aktivit v regionu. Přínosem prostředků z EU je také infrastrukturní a výzkumná podpora stávajících 1 311 výzkumných a akademických pracovníků.
- ▶ V rámci OP Z podpořeno 249 spoluprací mezi podniky a výzkumnými institucemi, což je zásadní přínos fondů EU v území. Tento výsledek svědčí o silné propojenosti akademické sféry s podniky v kraji a jejich ochotě spolupracovat na inovačních projektech.

Ochrana životního prostředí a adaptace na změny klimatu

S přispěním fondů EU se podařilo zvýšit připravenost kraje na mimořádné události, jako jsou povodně, byla zvýšena dostupnost pitné vody pro i kapacita čističek odpadních vod pro desítky tisíc obyvatel a nákupem 33 kusů nové techniky byly podpořeny i služby IZS.

- ▶ 48,5 tisíc obyvatel Jihomoravského kraje má díky fondům EU lepší přístup k pitné vodě, 11 tisíc obyvatel kraje bylo připojeno k systému čištění odpadních vod.
- ▶ Díky fondům byly vybudovány protipovodňové zábrany ochraňující 54,9 tisíc obyvatel kraje.
- ▶ Skrze projekty podpořené fondy EU se předešlo vzniku 33 240 tisíce tun odpadů ročně (převážně v projektech podporujících kompostování a předcházení vzniku textilního odpadu).

Rozvoj vzdělávání

Zkvalitnění vzdělávání bylo skrze fondy podpořeno financováním poradenských a asistenčních služeb, modernizací infrastruktury či rozvojem technického vzdělávání. Ačkoli se díky projektům zlepšila ve spádovém území města Brna dostupnost MŠ a ZŠ, potřeby v této prioritní oblasti uspokojeny nebyly a v budování kapacit je třeba, zejména kvůli suburbanizačním procesům, nadále pokračovat.

22 588

VŠ studentů v Jihomoravském kraji využívá infrastrukturu financovanou fondy EU (z cílové hodnoty 29 120 studentů)

- Díky fondům EU má více než 78 tisíc (tj. téměř 40 %) dětí, žáků a studentů v kraji přístup ke kvalitnějšímu vzdělávání.
- 1 045 studentů se speciálními potřebami získalo díky fondům EU asistenční a poradenskou podporu (cílem bylo podpořit 934 osob).“
- Projekty podpořené EU fondy výrazně přispěly k podpoře technického vzdělávání, a to především na vysokých školách v Brně, čímž se rozšířily možnosti zaměření a specializací pro studenty.
- Pozitivním dopadem EU fondů je posílení kapacit mateřských a základních škol. Rozšíření kapacit v mateřských a základních školách ve spádovém území města Brna lze považovat za jeden z úspěchů evropských fondů, situace se v důsledku projektů značně zlepšila. I přes to je však důležité zdůraznit, že je stále zapotřebí pokračovat v budování těchto kapacit v reakci na zvyšující se nároky.

Podpora výkonu veřejné správy

V rámci rozvoje veřejné správy bylo cílem zvýšit efektivitu procesů a podpořit spolupráci aktérů mezi regiony i na nadnárodní úrovni. Oblast veřejné správy však byla projekty podpořena jen v malé míře a vliv fondů EU tak nelze jednoznačně hodnotit.

- Díky fondům EU vzniklo v 16 projektech 49 územních a regulačních plánů a územních studií (pokrývajících 30 % rozlohy kraje), plánovaná byla tvorba 50 dokumentů.
- Rozloha území, které bylo pokryto prostřednictvím nově vypracovaných územních plánů, činí 2 116 km², což představuje téměř třetinu celkové rozlohy kraje. To je zásadní přínos k zajištění koncepčního rozvoje kraje.
- Díky fondům EU je aktuálně ve vývoji i regulační plán pro mikulovskou městskou památkovou rezervaci a její ochranné pásmo. Tento krok dokládá, že prostředky EU přispívají také k ochraně kulturně historického dědictví v regionu.
- Zároveň je nutné zmínit, že oblast veřejné správy nebyla v rámci fondů EU podpořena tak výrazně, jak bylo očekáváno. To znamená, že část potřeb, zejména v oblasti spolupráce v rámci místních samospráv a příhraniční spolupráce zůstává nevyřešena.

3.4. Karlovarský kraj

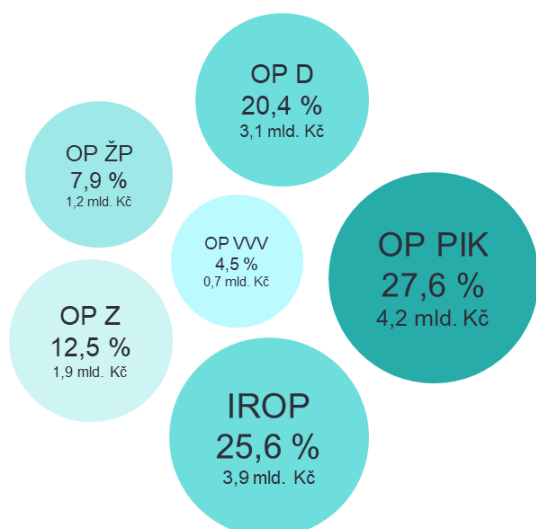
Karlovarský kraj byl v porovnání s ostatními kraji podprůměrně úspěšný ve využívání fondů EU, a to téměř ve všech oblastech. Přestože byl zařazen mezi strukturálně postižené kraje, fondy EU nebyly dostatečně využity k řešení hlavních socioekonomických problémů a k dlouhodobé přeměně ekonomické struktury regionu i jeho sociálního prostředí. Projekty pomohly s izolovanými problémy, nepřinesly komplexní řešení, které by pomohlo zvyšování kvalifikace nezaměstnaných pracovníků, tvorbě pracovních příležitostí, aktivizaci obyvatel z cílových skupin či rozvoji sociální integrace (včetně inkluze a integrace žáků v místních školách), ale ani dopravnímu propojení periferií. Celkově využil Karlovarský kraj prostředky fondů EU podprůměrně, v absolutním vyjádření se jednalo nejméně podpořený region v mezikrajském srovnání. V přepočtu na jednoho obyvatele je kraj na 13. místě s podporou 51,6 tis. Kč na obyvatele.

Karlovarský kraj, rozlohou 2. nejmenší (po hl. M. Praze), je krajem s nejnižším počtem obyvatel (283 tisíc, tj. 2,8 % obyvatelstva ČR). Území kraje je členěno na 7 ORP v rámci 3 okresů, přičemž v okrese Karlovy Vary žije téměř 40 % obyvatelstva kraje. Kraj je charakteristický vyšší mírou urbanizace a nízkou hustotou osídlení související mj. s periferní polohou kraje, nedostatečně rozvinutou dopravní infrastrukturou či historicky s vysídlením německého obyvatelstva. Karlovarský kraj navíc každoročně zaznamenává úbytek obyvatelstva. Zásadním determinantem rozvoje kraje je také vysoký podíl nezaměstnaných (4. nejvyšší v ČR v roce 2021) a zejména jejich vzdělanostní úroveň, téměř polovina uchazečů o zaměstnání má ukončené pouze základní anebo žádné vzdělání.

Na tvorbě HDP se Karlovarský kraj podílí nejméně ze všech krajů (1,9 % HDP). Mezi jednotlivými ORP jsou z odvětvového pohledu zásadní rozdíly. Z hlediska cestovního ruchu je pro kraj významné tradiční lázeňství (rozvinuté především v oblasti tzv. Lázeňského trojúhelníku – Karlovy Vary, Mariánské lázně, Františkovy lázně – zapsaném na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO), příroda atraktivní pro turistiku, cyklo-turistiku, či v zimě pro sjezdové lyžování a běh na lyžích, nebo světově známý Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary. Naopak v oblasti Sokolovska převládá těžký průmysl a těžba hnědého uhlí. V některých aspektech pak Karlovarskému kraji poskytuje výhodu sousedství s Německem, pro rozvoj sektoru služeb v kraji je však tato těsná blízkost spíše překážkou.

Územní diferenciaci čerpání fondů EU v období 2014–2020

Karlovarský kraj v programovém období 2014–2020 čerpal skrze 6 operačních programů celkové zdroje (stav proplaceno) ve výši 15,2 mld. Kč (příspěvek Unie činil 10,6 mld. Kč), z toho 769,4 mil. Kč skrze nástroje ITI a IPRÚ a 187,2 mil. Kč skrze CLLD. Z pohledu porovnání celkových proplacených prostředků využíval Karlovarský kraj prostředky z fondů EU v absolutním vyjádření nejméně ze všech krajů. Největší část celkových zdrojů vyčerpal Karlovarský kraj na podporu v oblastech udržitelné dopravy (36,8 %, tj. 5,6 mld. Kč), přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (2,4 mld. Kč, tj. 15,8 %) a sociálního začleňování (1,5 mld. Kč, tj. 9,9 %). V přepočtu na obyvatele pak kraj zaznamenal druhé nejnižší čerpání po hl. M. Praze (která je však v čerpání omezena), tj. v rozmezí 27,5–64,1 tis. Kč na obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz čerpání na 1 obyvatele na Obrázek 15 níže).

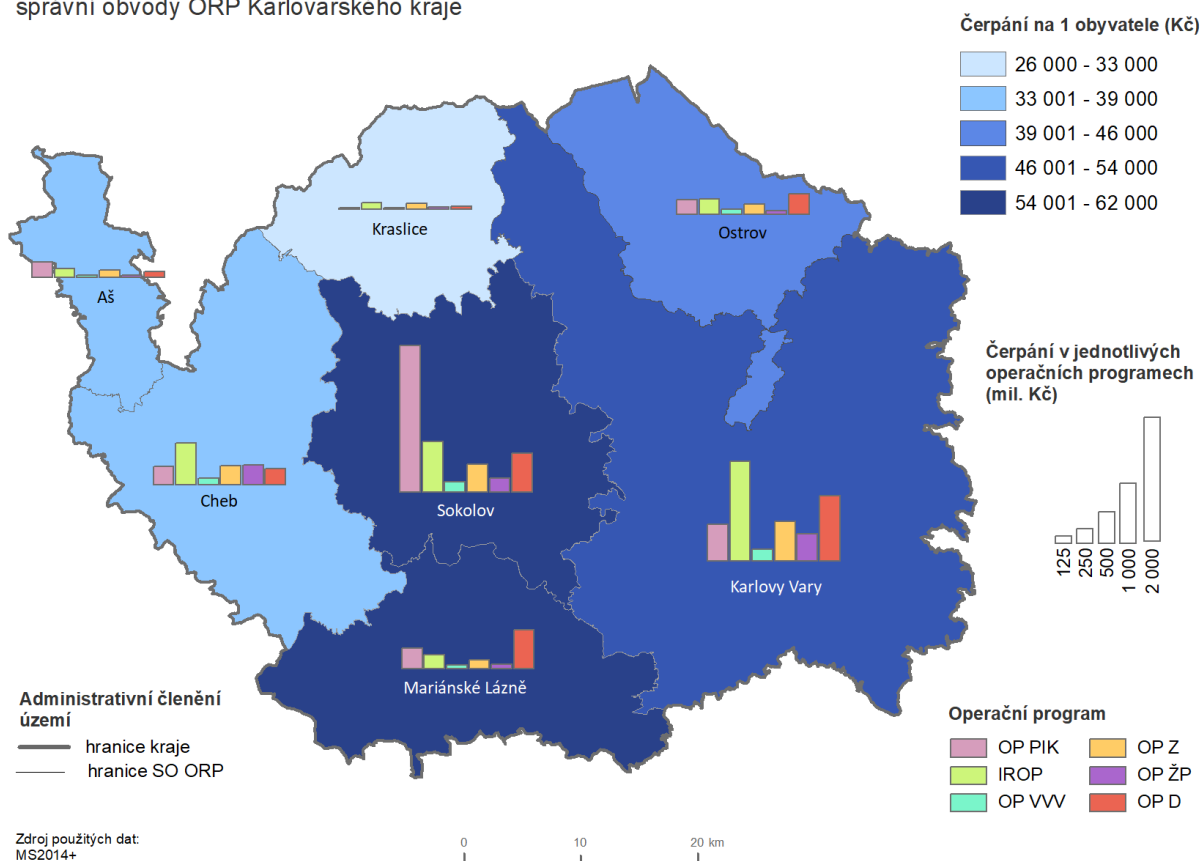

Skrze v kraji nejvyužívanější program OP PIK bylo podpořeno například budování energetické infrastruktury, z OP D bylo financováno rozšíření silniční sítě či modernizace železničních stanic. Díky projektu OP ŽP byla mj. snížena energetická náročnost hotelu Thermal a z OP Z byly v oblasti sociální integrace podpořeny vybrané služby sociální prevence či modernizace návazné péče a přístrojového vybavení v oblasti zdravotnictví. Nutno podotknout, že míra i struktura čerpání zdrojů z jednotlivých operačních programů (v absolutních hodnotách) i po přepočtu celkového čerpání na obyvatele je v kraji z pohledu jeho 7 SO ORP značně heterogenní, jak je znázorněno na následujícím kartodiagramu.

Obrázek 15: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Karlovarského kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Karlovarského kraje

Z pohledu značné územní diferenciaci čerpání se podpora z fondů EU nedařilo ve větší míře dostávat do periferních oblastí a mikroregionů v kraji, kde je však podpora mj. kvůli výrazným strukturálním problémům velice potřebná (pouhých 3,5 % celkových zdrojů bylo v kraji čerpáno v území klasifikovaném jako periferní), a převážná část podpory tak směřovala do větších měst, přirozených regionálních center (75,9 % prostředků směřovalo do rozvojového a zbylých 20,7 % do stabilizovaného

území²⁸). V porovnání intenzity čerpání jednotlivých SO ORP bylo v Karlovarském kraji nejslabší čerpání zaznamenáno právě v příhraničních periferních oblastech SO ORP Kraslice (27,6 tis. Kč na obyvatele) a SO ORP Aš (39 tis. Kč na obyvatele), klasifikovaných jako hospodářsky a sociálně ohrožená území, což naznačuje nevyužití celého potenciálu fondů EU. Naopak nejúspěšnější byly v čerpání SO ORP Mariánské lázně (64,1 tis. Kč na obyvatele) a SO ORP Sokolov (63,6 tis. Kč na obyvatele). V kraji nadprůměrně čerpal také SO ORP Karlovy Vary (53,8 tis. Kč na obyvatele), jakožto přirozené centrum regionu v oblastech podnikání, cestovního ruchu či vzdělávání.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 se Karlovarskému kraji dařilo plnit pouze část rozvojových potřeb definovaných ve svých strategických dokumentech (detailní srovnání potřeb všech krajů je obsaženo v Kapitole 1.2). V souladu s definovanými hlavními potřebami kraje byla nejvíce podpořena konkurenceschopnost MSP (2. nejintenzivnější čerpání v ČR, tzn. V mezikrajském srovnání a v přepočtu na 1 obyvatele), významné bylo také čerpání podpory udržitelné zaměstnanosti (4. nejintenzivnější čerpání). I přes významnou podporu fondů EU se však v ani těchto oblastech potřeby kraje naplnit nepodařilo. Potřeby kraje nebyly naplněny ani v rámci podpory výzkumu a inovací či zlepšení přístupu k ICT, kde bylo čerpání v rámci ČR nejslabší (14. a 12. pozice v mezikrajském srovnání)²⁹.

Potřeby Karlovarského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Na základě analýzy strategických dokumentů a provedeného šetření byly identifikovány prioritní potřeby Karlovarského kraje v oblastech rozvoje dopravní obslužnosti a infrastruktury, podpory podnikání a konkurenceschopnosti a propojení výsledků VaVal s firemní praxí. Další prioritní potřebou kraje bylo zvyšování kvalifikace zaměstnanců a motivování především kvalifikovanějších pracovníků k setrvání v kraji namísto dojíždění za prací do sousedního Německa. Neméně důležitými potřebami bylo také zvýšení úrovně vzdělání obyvatelstva, např. skrze zvýšení technické vybavenosti škol či investice do celoživotního vzdělávání, a rozvoj cestovního ruchu v čele s podporou lázeňství. Co se týče rozvoje dopravní obslužnosti a infrastruktury kraje a podpory lázeňství, prostřednictvím fondů EU nebyly financovány téměř žádné relevantní projekty, a potřeby kraje tak zůstaly v těchto oblastech zcela neuspokojeny.

Rozvoj dopravy

Zlepšení obslužnosti periferních oblastí a dostupnosti uvnitř kraje, napojení na celostátní síť dopravní infrastruktury

Podpora podnikání, konkurenceschopnosti

Propojení vzdělávacího systému s trhem práce, tvorba pracovních pozic a zvýšení počtu kvalifikovaných pracovníků, tvorba infrastruktury (např. podnikatelských, či inovačních inkubátorů), zvýšení počtu firem

Podpora cestovního ruchu a lázeňství

Zkvalitnění a zefektivnění nabízených služeb, propagace regionu, obnova kulturních památek

(V oboru lázeňství nebyly prostřednictvím fondů EU realizovány žádné projekty)

Rozvoj sociálních a zdravotních služeb

Zvýšení dostupnosti a kvality sociálních a zdravotních služeb a služeb návazné péče i v periferiích, prevence kriminality, problematika dluhů a exekucí, podpora integrace

²⁸ Podobné rozložení podpory vykazuje také Ústecký, další strukturálně postižený kraj.

²⁹ Nejnížší podpora Karlovarského kraje v oblasti VaVal (v absolutním vyjádření i po přepočtu na obyvatele) je však dána zejména nedostatkem potenciálních žadatelů ve veřejném i soukromém sektoru.

Potřeby Karlovarského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Podpora efektivní veřejné správy	Zvýšení efektivity a modernizace procesů veřejné správy, rozvoj digitalizace a aplikace strategického plánování
	Ochrana ŽP a prevence rizik	Rozvoj a podpora odpadového hospodářství a vodohospodářství (např. snižování rizika povodní), environmentální výchova, snižování energetické náročnosti, podpora vybavenosti služeb IZS
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU		Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně
		Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Většinu potřeb kraje, vycházejících ze strukturálních problémů, se tedy ani přes podporu fondů EU nepodařilo úspěšně naplnit a (v mezikrajském srovnání i mezi jednotlivými SO ORP Karlovarského kraje) nadále přetrvávají výrazné rozdíly ať už v úrovni rozvinutí infrastruktury, ekonomické výkonnosti či v oblasti sociálních problémů. Ke zvyšování ekonomické síly regionu a propojování lokálních partnerů sice napomohl např. vznik průmyslového parku v SO ORP Cheb, některé periferní oblasti či mikroregiony jsou však stále sužovány problémy spojené s výskytem sociálně vyloučených lokalit, nedostatečnou dopravní dostupností či odlivem obyvatel a kvalifikované pracovní síly. Níže jsou představeny vybrané příklady úspěšně naplněných dílčích potřeb kraje, ale také výstupy a výsledky v oblastech, jejichž rozvojový potenciál nebyl naplněn.

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Podpora zaměstnanosti

Díky fondům EU byly v Karlovarském kraji realizovány projekty, jež napomohly vytváření kvalitních pracovních pozic a zvyšování zaměstnanosti, zvyšování kvalifikace zaměstnanců a rozvoji celoživotního vzdělávání.

- Intervencemi v oblasti zaměstnanosti bylo podpořeno 7 507 nezaměstnaných účastníků (včetně dlouhodobě nezaměstnaných), 2 184 účastníků starších 54 let (z cílové hodnoty 236 účastníků) a 3 574 nízkokvalifikovaných účastníků (s ukončeným primárním nebo nižším sekundárním vzděláním).
- V regionu se podařilo snížit míru nezaměstnanosti o 5,2 % v období 2014-2020. I přes to stále existují oblasti, kde prostředky z fondů EU nebyly dostatečně cíleny, jako je například ORP Kraslice. Vliv fondů EU na snižování nezaměstnanosti se podařilo s využitím metody Differences-in-Differences kvantitativně prokázat.

– 5,2 %

pokles míry
nezaměstnanosti
v kraji mezi lety
2014 a 2020

Podpora vzdělávání a sociálního začleňování

V oblasti vzdělávání projekty financované z fondů EU cílily především na zvyšování kvality vzdělávání a kvalifikace pedagogů anebo podporu technické vybavenosti. Skrze projekty v sociální oblasti byly podpořeny aktivity řešící problematiku exekucí, nedostupnosti bydlení či aktivity se zaměřením na sociální integraci.

- Kapacita vzdělávacích zařízení a zařízení péče o děti byla navýšena o 18 026 míst.
- V rámci zvyšování kvality vzdělávání projekty umožnily např. nákup vybavení či modernizaci infrastruktury nebo budování odborných učeben.
- Skrze projekt Smart Akcelérátor se podařilo propojovat zaměstnavatele se středními školami a zvýšit využívání technologií (např. virtuální reality, 3D tisku) ve vzdělávání.
- Díky projektům bylo vybudováno 44 jednotek sociálního bydlení.
- Sociální integrace byla z fondů EU podpořena u 3 181 dětí, žáků a studentů romského původu (z cílové hodnoty 5 437 podpořených osob) a projekty vedly také k začlenění 3 409 romských žáků do vzdělávacího systému.
- Celkem bylo prostřednictvím projektů podpořeno 19 spoluprací mezi školami a zaměstnavateli, což je pozitivní trend směrem k lepšímu propojení vzdělávací a podnikatelské sféry. K propojení došlo například prostřednictvím projektu Smart Akcelérátor.

- Na podporu rozvoje kvality vzdělávání byly vytvořeny Krajské a Místní akční plány. Díky nim se podpořil rozvoj kompetencí pedagogů a systematický rozvoj kvality vzdělávání. Projekty také umožňovaly nákup vybavení škol, budování odborných učeben a modernizaci infrastruktury.

Rozvoj dopravy

Hlavní cíle v podobě napojení silniční sítě kraje na regionální a národní síť a zlepšení dopravní obslužnosti uvnitř kraje, zejména propojení vnitřních a vnějších periferií, se i přes 6. nejintenzivnější čerpání podpory (v mezikrajském srovnání v oblasti dopravy) naplnit nepodařilo. Cíl napojení na národní síť prostřednictvím výstavby dálnic se prostřednictvím fondů EU bohužel nepodařilo naplnit. Tento výsledek je ovlivněn především prioritami na národní úrovni, které nemusí nutně odpovídat potřebám konkrétního regionu. Nedostatek adekvátní dopravní infrastruktury má negativní vliv na další oblasti, včetně ekonomické konkurenceschopnosti kraje. Zlepšení dopravního napojení by tak mohlo přinést širší ekonomické přínosy, a to jak pro obyvatele, tak pro podniky působící v regionu.

- Pouze 26 km silnic 2. a 3. třídy bylo nově postaveno anebo zrekonstruováno.
- K napojení na národní síť skrze dokončení dálnice D6 nedošlo. Částečně bylo podpořeno např. propojení regionu s Německem, a to díky projektu Revitalizace trati mezi Karlovými Vary a Johanngeorgenstadtem.

Podpora podnikání a podpora vědy, výzkumu a inovací

Karlovarský kraj nadále trpí absencí univerzit, nedostatečně rozvinutým podnikatelským a inovačním prostředím a odlivem mladé a kvalifikované pracovní síly. V regionu proto chybí potenciální nositelé projektů s vyšší přidanou hodnotou, jejich počet se ani přes podporu fondů EU nepodařilo významně navýšit. Problémy s podporou vědy, výzkumu a inovací v kraji jsou odrazem širších výzev, především odlivu mladých talentů z kraje, nedostatku výzkumných institucí a slabé motivace k zakládání start-upů či inovativních platforem.

84 Kč

podpora čerpaná v SO ORP
Kraslice na 1 obyvatele v oblasti
výzkumu, vývoje a inovací

- V kraji vznikly díky fondům EU pouze 3 nové podniky (sociální podnikání).
- Díky fondům EU byl navýšen počet výzkumných pracovníků v kraji pouze o 3.
- Realizované projekty napomohly zvýšení konkurenceschopnosti podniků např. skrze snižování náročnosti procesů a rozvoji technické a technologické infrastruktury, avšak podpořeny byly pouze jednotky firem (a tedy bez významnějšího dopadu na konkurenceschopnost kraje).
- Díky projektům se podařilo navýšit počet výzkumných pracovníků v kraji pouze o 3 pracovníky (v celé ČR vzrostl počet o 3 290 výzkumných pracovníků). Tento malý nárůst kontrastuje se zvyšujícím se počtem výzkumných pracovníků v celostátním měřítku.
- Nejhmotatelnějším přínosem fondů EU je projekt Smart akcelérátor, který umožnil zapojení 290 účastníků do rozvoje inovačního ekosystému.

3.5. Kraj Vysočina

Kraj Vysočina patří mezi hospodářsky podprůměrné kraje, jejichž potenciál ještě nebyl zcela využit. Kraj v souladu se svými strategickými materiály dobře využil fondy EU na rozvoj infrastruktury veřejných služeb, dopravní obslužnost a dostupnost veřejných služeb se v kraji díky fondům EU zlepšila. Méně fondy přispěly v oblasti výzkumu a vývoje, kultury a cestovního ruchu a kybernetické bezpečnosti. V kraji se dále nedaří udržet si vysokoškolsky vzdělané mladé obyvatelstvo, zejména kvůli chybějícím možnostem vyššího vzdělávání v kraji. Co se týče využití fondů EU, Kraj Vysočina patří mezi kraje s nejvyšším čerpáním na obyvatele v mezikrajském srovnání, a to 80,8 tis Kč na osobu. Tento výsledek je ovlivněn především realizací národních infrastrukturních projektů v oblasti dopravy. Celkově bylo v kraji vyčerpáno na 41,2 mld. Kč, z čehož většina šla do rozvoje dopravní infrastruktury, jelikož celým krajem prochází velký úsek dálnice D1.

Kraj Vysočina je 5. největším krajem, co se rozlohy týče, v ČR. Leží v hornaté oblasti Českomoravské vrchoviny na pomezí Čech a Moravy, jižní hranice kraje je vzdálena přibližně 4 km od hranic s Rakouskem. Navzdory rozloze žije v kraji necelých 510 tis. obyvatel a jedná se tak o kraj s druhou nejnižší hustotou obyvatel v republice. Území je členěno na 15 ORP, které jsou složeny ze tří okresů bývalého Jihomoravského kraje (okres Jihlava, okres Žďár nad Sázavou a okres Třebíč), okresu Havlíčkův Brod z bývalého Východočeského kraje a okresu Pelhřimov z bývalého Jihočeského kraje. Tento fakt i dnes ovlivňuje vztah obyvatel kraje k území Kraje Vysočina, kraj nemá „přirozené centrum“ a je územně velmi roztříštěn.

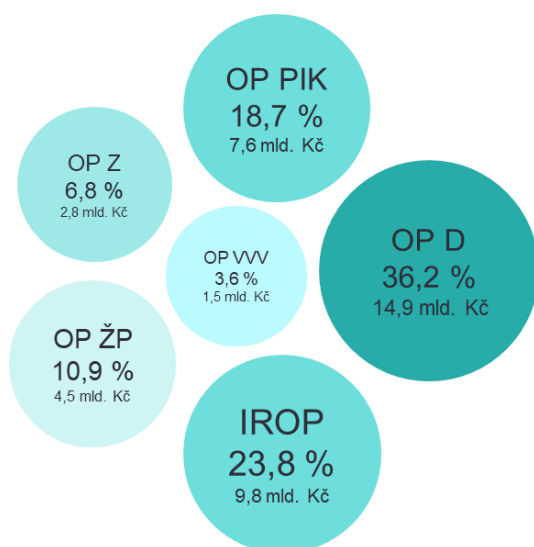
Roztříštěnost kraje, chybějící správní centrum, obtížná dopravní dostupnost a chybějící univerzita způsobují v kraji odliv vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva, které se po studiích nevrací do původního místa bydliště. Vzdělanostní struktura kraje je tak méně příznivá v porovnání s ČR než v jiných krajích, podíl vysokoškoláků na obyvatelstvu starším 15 let činil v roce 2019 14,6 % (ČR 19,2 %). Nižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním vykázaly čtyři kraje. Díky odlivu mladých je průměrný věk obyvatelstva pátý nejvyšších v mezikrajském srovnání.

Územní diferenciací čerpání fondů EU v období 2014–2020

Kraj Vysočina v programovém období 2014–2020 čerpal skrze 6 operačních programů celkové zdroje (stav proplaceno) ve výši 41,2 mld. Kč (příspěvek Unie činil 31 mld. Kč), z toho 715,4 mil. Kč skrze nástroje ITI a IPRÚ a 370 mil. Kč skrze CLLD. Z pohledu porovnání celkových proplacených prostředků využíval kraj Vysočina prostředky z fondů EU lehce nad průměrem (7. místo z celkových 14). V přepočtu

na obyvatele pak kraj zaznamenal nejvyšší čerpání ze všech s čerpáním v rozmezí 41,9–184,1 tis. Kč na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz Obrázek 16 níže).

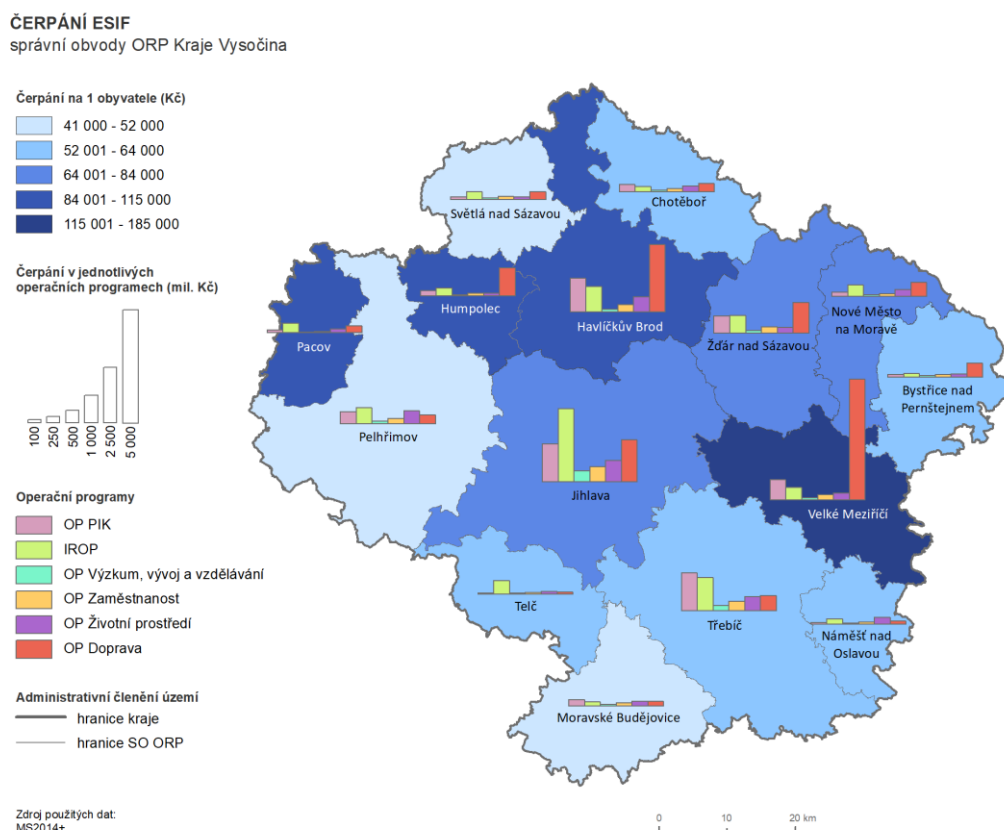
Největší část celkových zdrojů vyčerpala kraj Vysočina na podporu v oblastech udržitelné dopravy (36,2 %, tj. 14,9 mld. Kč). Průměrné čerpání na obyvatele ve výši 78,5 tis. Kč bylo v mezikrajském srovnání nejvyšší, a to i díky tomuto operačnímu programu Doprava. Nejvýznamnější se na zvýšení průměru čerpání na obyvatele podílel SO ORP Velké Meziříčí, kde byly realizovány 3 projekty modernizace D1 a exitů v celkové výši 4 mld. Kč, což tvoří téměř třetinu všech prostředků na silniční infrastrukturu v kraji. Celkově šlo na dostavbu dálnice D1 v kraji přibližně 12 mld. Kč. Další podpořenou oblastí

je pak podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci, například projekt začlenění dětí z vyloučených rodin a lokalit ve školách pomohl více než 7 000 žáků s podporou 331 mil. Kč.

Obrázek 16: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Kraje Vysočina (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

Z pohledu územní diferenciacie se čerpání podpory z fondů EU nedařilo ve větší míře dostávat do periferních oblastí a mikroregionů v kraji, kde je však podpora potřebná (pouhých 10,7 % celkových zdrojů bylo v kraji čerpáno v území klasifikovaném jako periferní), a převážná část podpory tak směřovala do větších měst a území podél dálnice D1 (55,6 % prostředků směřovalo do rozvojového a zbylých 34,1 % do stabilizovaného území). V porovnání intenzity čerpání jednotlivých SO ORP bylo v Kraji Vysočina nejslabší čerpání zaznamenáno právě v příhraničních periferních oblastech SO ORP Moravské Budějovice (41,9 tis. Kč na obyvatele) a SO ORP Světlá nad Sázavou (49,6 tis. Kč na obyvatele) a SO ORP Pelhřimov (51,4 tis. Kč na obyvatele), což naznačuje nevyužití celého potenciálu fondů EU. Naopak nejúspěšnější byly v čerpání SO ORP Velké Meziříčí (184,1 tis. Kč na obyvatele), SO ORP Havlíčkův Brod (114,4 tis. Kč na obyvatele) a SO ORP Humpolec (103,2 tis. Kč na obyvatele).

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 se kraji Vysočina dařilo plnit pouze část rozvojových potřeb definovaných ve svých strategických dokumentech (detailní srovnání potřeb všech krajů je obsaženo v Kapitole 1.2). V souladu s definovanými hlavními potřebami kraje byla nejvíce podpořena oblast dopravy (nejintenzivnější čerpání v ČR a v přepočtu na 1 obyvatele), významné bylo také čerpání podpory sociálního začleňování (2. nejintenzivnější čerpání na 1 obyvatele). Potřeby kraje se nepodařilo naplnit v rámci podpory zaměstnanosti a výzkumu, vývoje a inovací, kde bylo čerpání v rámci ČR nejslabší (13. a 12. pozice v mezikrajském srovnání).

Potřeby Kraje Vysočina a jejich plnění v období 2014–2020

Na základě analýzy strategických dokumentů a provedeného šetření byly identifikovány prioritní potřeby kraje Vysočina v oblasti rozvoje vzdělávání a jeho propojení na trh práce, zejména v technickém odvětví a podnikání. Další prioritní potřebou kraje bylo zvyšování kvality životního prostředí, zejména podzemních a povrchových vod a snižování produkce komunálního odpadu. Neméně důležitými potřebami byly také zlepšení dopravní obslužnosti a dostupnosti veřejných služeb. Z těchto prioritních potřeb se podařilo uspokojit všechny, největší důraz byl kladen na rozvoj dopravní obslužnosti, a to zejména díky projektům týkajícím se páteční trasy dálnice D1.

	Rozvoj vzdělávání	Zkvalitňování vzdělávání a jeho strategický rozvoj, přizpůsobení vzdělávání potřebám trhu práce, podpora technického a celoživotního vzdělávání, propojení s podnikáním
	Podpora trhu práce, podnikání a VaV	Podpora budování efektivní inovační infrastruktury, využívání výsledků VaV v soukromém sektoru, zvyšování počtu a kvalifikace výzkumných pracovníků
	Rozvoj dopravní infrastruktury	Modernizace a rekonstrukce páteční silniční sítě, zabezpečení dopravní obslužnosti malých sídel veřejnou dopravou, rozšiřování sítě cyklo dopravy a zvyšování její bezpečnosti
	Ochrana ŽP, rozvoj odpadového hospodářství	Zvýšení kvality povrchových i podzemních vod, snížení produkce odpadu a podpora recyklace, odstraňování starých ekologických zátěží
	Podpora cestovního ruchu a kultury	Zvýšení propagace regionu a kulturního dění, rozšiřování turistických a cyklistických tras, budování a modernizace terénního informačního systému, bezpečnost cyklistů
	Občanská vybavenost a dostupnost služeb	Zvýšení dostupnosti služeb (např. sportovišť) i v menších a vzdálenějších obcích, zvýšení dostupnosti a efektivity sociálních služeb a jejich vhodnější rozmístění v území
	Podpora využívání ICT	Podpora využívání elektronických služeb a zvyšování jejich bezpečnosti, „smart“ technologií a internetu věcí, zvyšování ICT gramotnosti a vzdělávání
	Rozvoj veřejné správy	Zkvalitnění provázanosti strategických dokumentů na úrovni kraje a měst, tvorba dokumentů územního plánování
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Kraj Vysočina v souladu se svými strategickými materiály dobře využil evropské fondy pro rozvoj infrastruktury veřejných služeb, konkrétně OP D a IROP. Dopravní obslužnost a dostupnost veřejných služeb v kraji se díky fondům EU zlepšila, bylo mj. Vybudováno či rekonstruováno 116 km silniční sítě. Cílem kraje bylo zvýšit jeho atraktivitu a zabránit odlivu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, posílit konkurenceschopnost podniků a rozvíjet infrastrukturu veřejných služeb a dopravní infrastrukturu. Některé z těchto potřeb se podařilo naplnit, jiné, například v oblasti konkurenceschopnosti nebo digitalizace, méně.

Rozvoj dopravní infrastruktury

V prioritní oblasti dopravy došlo během programového období k posunu – byl zlepšen stav silniční sítě, navýšen počet osob přepravených veřejnou dopravou a byla rozšířena také síť cyklostezek a cyklotras.

24

vozidel pro veřejnou dopravu pořízeno či modernizováno za přispění fondů EU

- ▶ Přínosem fondů EU je značný posun v rozvoji dopravní infrastruktury Vysočiny, zejména s ohledem na obslužnost odlehlých oblastí a modernizaci páteřní sítě kraje. Díky intervencím došlo k úspěšné realizaci nákladných investičních projektů na úsecích dálnice D1.
- ▶ V projektech podpořených fondy EU byly modernizovány 4 přestupní terminály, bylo vybudováno 216 nových parkovacích míst.
- ▶ Na vyšším využívání veřejné dopravy se však intervence prozatím výrazně neprojevily, veřejnou dopravou bylo přepravených 32,4 mil. osob (oproti cílové hodnotě 34,4 mil. osob).
- ▶ Fondy EU umožnily realizaci 45 projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti dopravy. V cyklo dopravě došlo k vytvoření 86 nových parkovacích míst pro jízdní kola.
- ▶ Díky fondům EU bylo v kraji pořízeno 24 vozidel pro veřejnou dopravu.
- ▶ Nejvýznamnější investicí v Jihlavě bylo rozšíření trolejbusové dopravy ve městě, což přispělo k ekologizaci dopravy a zvýšení její plynulosti.

Zvýšení kvality vzdělávání a sociálních služeb

Kraj byl za přispění fondů EU úspěšný také v deinstitucionalizaci sociální péče, např. nákupem automobilů byla zvýšena dostupnost terénních služeb, a navyšování kapacit vzdělávacích zařízení, která je nyní dostatečná.

- ▶ Fondy EU bylo podpořeno 167 vzdělávacích zařízení (cílem bylo podpořit 121 zařízení) a díky projektům má 48 252 dětí přístup ke kvalitnějšímu vzdělání (oproti cíli 38 949 dětí).
- ▶ Ve 493 projektech začleňování do vzdělání ve výši 331 mil. Kč bylo podpořeno více než 7 tisíc žáků, a skrze další 4 projekty ve výši 15,9 mil. Kč se podařilo do vzdělání začlenit 366 romských žáků.
- ▶ Prostřednictvím fondů EU byl podpořen monitoring kvality vzdělávání v 107 zařízení. Kvalita a proinkluzivnost se zvýšila ve 413 organizacích.
- ▶ V oblasti propojování vzdělávání s požadavky trhu práce bylo podpořeno 9 produktů poradenské a asistenční podpory. Fondy EU tedy přispěly k lepšímu naladění vzdělávacích programů na potřeby pracovního trhu.
- ▶ Přínosem fondů EU je také rozvoj technického vzdělávání, které bylo jednou z priorit kraje. Bylo vytvořeno a akreditováno 5 studijních programů na VŠPJ a vznikl jeden bakalářský studijní obor se zaměřením na praxi.

Potřeba zvýšit dostupnost a kvalitu veřejných služeb

V této oblasti nebyla kromě zdravotní péče podpořena žádná další témata. Postaveno nebo zrekonstruováno bylo 17 objektů sloužících složkám IZS, bylo také pořízeno 85 kusů nové techniky či věcných prostředků složek IZS.

Podpora kultury a cestovního ruchu

Přestože se jednalo o prioritu kraje, nedařilo se příliš podpořit oblast kultury a cestovního ruchu. Třebíč není součástí územní působnosti MAS ani IPRÚ tudíž spoléhala na individuální výzvy, přes které se jí nepodařilo čerpat podporu fondů EU.

1

projekt v oblasti kultury a turismu
realizovaný v programovém období

Podpora podnikání a podpora vědy, výzkumu a inovací

Kraj trpí absencí univerzit a soukromých i veřejných zdrojů, přes které by prostředky mohly být čerpány. Podpora vědy a výzkumu je podle očekávání výrazně koncentrována do rozvojového území, velkých měst a SO ORP krajského města Jihlavy a jeho bezprostředního okolí. Podpořeno bylo 205 nových výzkumných pracovníků (z cílové hodnoty 25 podpořených osob).

- ▶ Zásadní přínos fondů EU spočívá ve zlepšení strategického řízení malých a středních podniků (MSP) prostřednictvím podpory vzdělávání. Touto problematikou se zabývaly 3 projekty, které vytvořily 76 nových kapacit pro školení a odborné vzdělávání MSP. Díky těmto projektům mají MSP možnost se vzdělávat v oblasti managementu a zvyšovat tak svoji konkurenceschopnost.
- ▶

3.6. Královéhradecký kraj

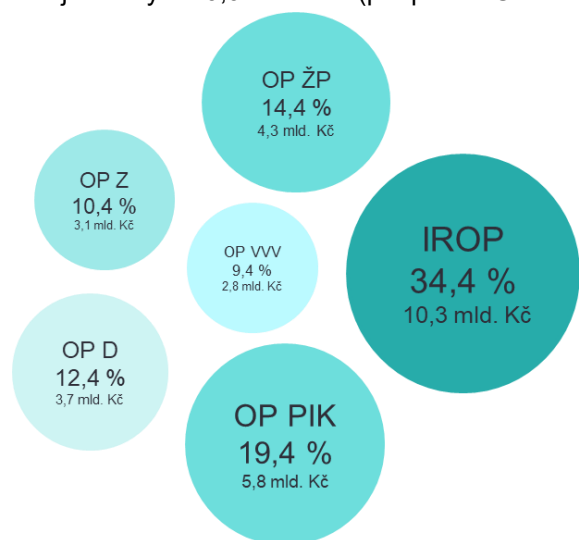
V Královéhradeckém kraji se díky fondům EU podařilo zvýšit kvalitu vzdělávání, dobudovala se další část dálnice D11 a postavilo se několik důležitých dopravních terminálů. Dařilo se také v oblasti životního prostředí, délka kanalizační sítě vzrostla o 7 %, kapacity pro recyklaci se navýšily o 20 % a i díky tomu se daří brzdit nárůst komunálního odpadu. Naopak se nepodařilo snížit sociální nerovnosti uvnitř kraje a konkurenceschopnost podniků byla podpořena pouze zanedbatelně. Celkově využil Královéhradecký kraj prostředky fondů EU podprůměrně, v mezikrajském srovnání se umístil na 10. pozici (54,2 tis. Kč na obyvatele). V kraji se nedařilo z fondů EU více podporovat hospodářsky slabší regiony.

Královéhradecký kraj, který leží v severovýchodní části Čech, se s rozlohou 4 759,1 km² řadí na 9. místo v pořadí krajů (6 % rozlohy ČR). Hranici kraje tvoří z více než jedné třetiny státní hranice s Polskem v délce přibližně 208 km. Na severu a severovýchodě kraje se rozkládají pohoří Krkonoše a Orlické hory, které na jihu a jihozápadě přecházejí do úrodné Polabské nížiny. Obě pohoří od sebe odděluje Broumovský výběžek. Tato oblast patří mezi nejvydatnější a nejkvalitnější zásobárny pitné vody v ČR. Nejvyšším vrcholem kraje je Sněžka (1 602 m n. m.) v Krkonoších, která je zároveň nejvyšší horou ČR. Území kraje je tvořeno pěti okresy. Metropole kraje, Hradec Králové, má výhodnou polohu, spádovost i napojení na zbytek ČR. V kraji jsou další, poměrně rovnoměrně rozmístěná regionální centra (Hořice, Jaroměř, Nové Město nad Metují).

Ekonomika Královéhradeckého kraje vykazuje v mezikrajském srovnání (HDP/obyvatele) vysokou výkonnost. Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, intenzivní zemědělství do oblasti Polabí. Nejvyšší koncentrací cestovního ruchu v ČR se vyznačují Krkonoše. Národní park Krkonoše zasahuje na území kraje dvěma třetinami své výměry a nacházejí se zde nejceněnější lokality parku. Královéhradecký kraj patří mezi regiony s hustou silniční sítí, ale s nízkým podílem dálnic a rychlostních silnic. Kraji chybí přímé kapacitní napojení na sousední regiony, resp. na evropskou dopravní síť. Existující síť regionálních silnic I. třídy je přetížena v některých trasách tranzitní dopravou, což má výrazný negativní vliv na životní prostředí obyvatel.

Územní diferenciaci čerpání fondů EU v období 2014–2020

Královéhradecký kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 29,9 mld. Kč (příspěvek Unie činil 21,8 mld. Kč), z toho 1,2 mld. Kč prostřednictvím

nástrojů ITI a IPRÚ a 492,1 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání se Královéhradecký kraj umístil na 3. nejnižší pozici v absolutním vyjádření. Obdobně se kraj umístil i z hlediska intenzity čerpání (3. nejnižší čerpání na 1 obyvatele po Libereckém a Karlovarském kraji) s čerpáním v rozmezí 42,2-10 tis. Kč na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz Obrázek 17 níže).

Třetinu celkových zdrojů (34,4 %) čerpal Královéhradecký kraj skrze IROP zejména na oblasti udržitelnější dopravy a podpory přechodu na nízkouhlíkové hospodaření. Podpořily se například nákupy bezemisních vozidel pro účely veřejné dopravy a zvýšení regionální mobility a rozvoji sítě regionální silniční infrastruktury. Bez mála pětina

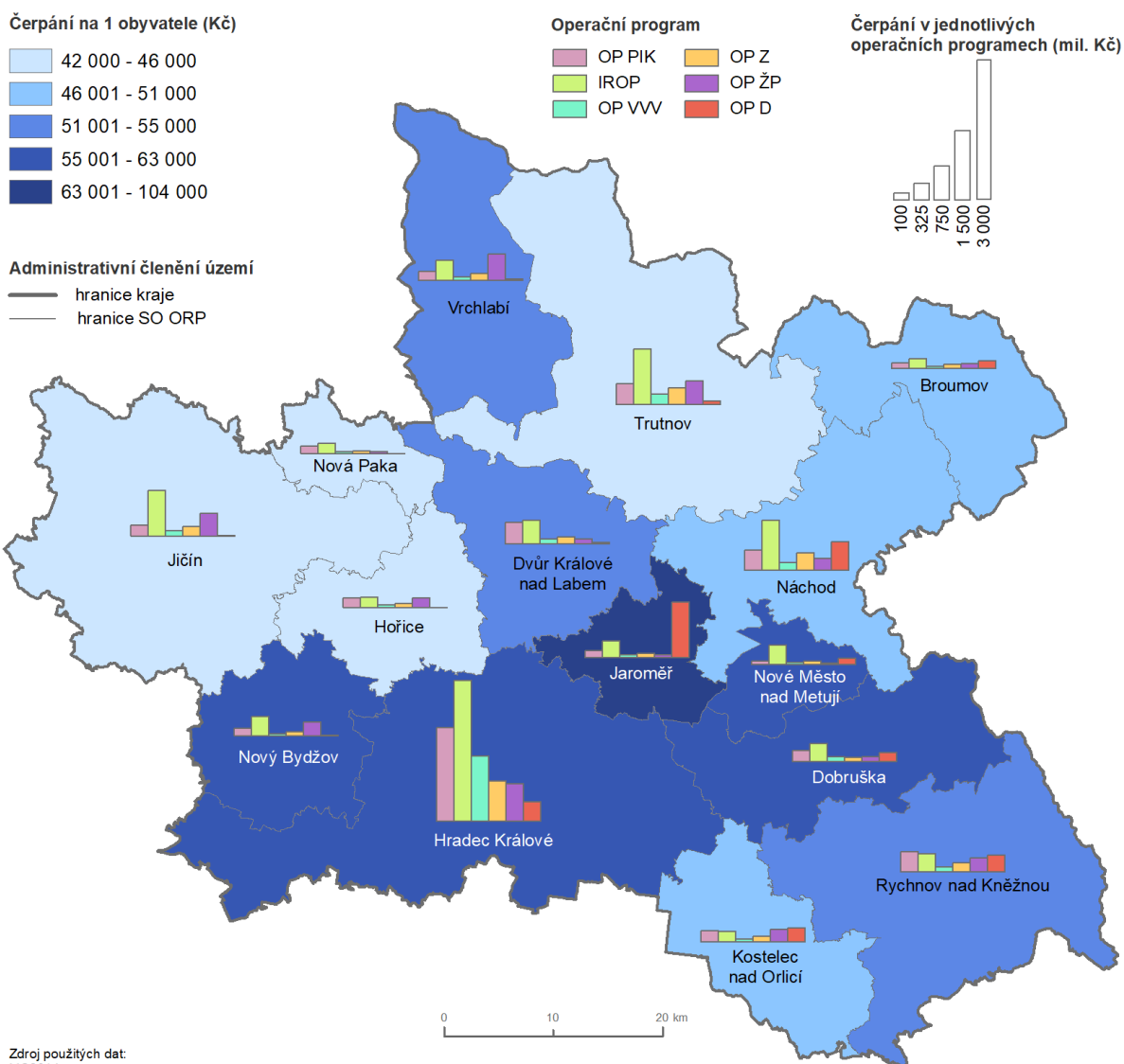
prostředků proudila z OP PIK, ze kterého bylo financováno zavedení inovací do výrobních procesů,

výzkum a vývoj a revitalizace průmyslových areálů. Největší podpořený projekt z OP PIK se týkal rekonstrukce části areálu bývalého mlýna v Hořenicích a vytvoření vyhovujícího zázemí pro podnikatelské aktivity společnosti VODA CZ s.r.o. a možnost dalšího rozvoje.

Obrázek 17: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Královéhradeckého kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Královéhradeckého kraje

Z ORP čerpalo v přepočtu na jednoho obyvatele nejvíce ORP Jaroměř, ORP Nový Bydžov, ORP Hradec Králové a ORP Nové Město nad Metují. Necelá třetina čerpaných prostředků (29,2 %) připadla na krajské město. Nejmenší úspěch v čerpání zaznamenaly ORP Nové Město nad Metují, ORP Hořice, ORP Broumov a ORP Nová Paka, jejichž podíl na celkových zdrojích čerpaných Královéhradeckým krajem činil méně než 3 %.

Nadpoloviční část prostředků (60 %, nebo 17,9 mld. Kč) směřovalo do rozvojového území. V stabilizovaných typech území se čerpalo 36,9 % celkových prostředků (11 mld. Kč), zatímco v oblastech periferních činila suma všech proplacených prostředků 0,904 mld. Kč, což jsou zhruba 3 % všech finančních prostředků. Z proplacených celkových zdrojů mířily čtvrtina (25,8 %) podpory do

měst s více než 25 tisíci obyvateli, tedy do okresních měst a přirozených regionálních center (celkem zde žije 22,3 % populace kraje).

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Potřeby Královéhradeckého kraje se dařilo v programovém období 2014–2020 adresovat pouze částečně, např. k rozvoji konkurenceschopnosti (ať již skrze podporu podnikání či zemědělství a lesnictví) nebyly realizovány téměř žádné projekty a kraj v této oblasti zaznamenal v porovnání s ostatními kraji 3. nejnižší čerpání na obyvatele (po Jihočeském a Plzeňském kraji). Také v oblastech podpory udržitelné zaměstnanosti a dopravy kraj čerpal se 4. nejnižší intenzitou v mezikrajském srovnání, i když v případě dopravy se pro Královéhradecký kraj jednalo o vůbec nejintenzivnější čerpání ze všech tematických cílů, tj. 11,2 tis. Kč na 1 obyvatele. V oblasti životního prostředí byl kraj v čerpání úspěšnější, na téma přizpůsobení se změně klimatu čerpal se 4. nejvyšší intenzitou, přechod na nízkouhlíkové hospodářství pak bylo podpořeno 5. nejvyšším čerpáním na obyvatele v mezikrajském srovnání. Specifické potřeby definované pro Královéhradecký kraj jsou představeny níže, podrobný přehled a srovnání potřeb všech krajů je v Kapitole 1.2.

Potřeby Královéhradeckého kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Jednou z prioritních oblastí rozvoje kraje byla doprava, ve které bylo identifikováno hned několik hlavních potřeb, a to zejména rozšíření sítě dálnic a rychlostních silnic (např. skrze dostavbu dálnice D11), zvýšení dopravní obslužnosti kraje (prostřednictvím rozvoje regionální silniční sítě a zvýšení obslužnosti veřejnou dopravou) a podpora cyklodopravy. Potřeby v oblasti dopravy byly z části naplněny, dálnice však dobudována nebyla. Nedařilo se ani např. propojování cyklotras a cyklostezek, s čímž souvisí přetrvávající potřeby v oblasti cestovního ruchu a jeho nevyužitý potenciál. Další významnou potřebou bylo zvýšení dostupnosti sociálních služeb (k té s podporou fondů došlo, avšak ne vždy rovnoměrně) a podpora podnikání a inovací. V oblasti konkurenceschopnosti byl ale i přes podporu EU zaznamenán jen marginální posun.

Rozvoj dopravní sítě a infrastruktury

Rozšíření a modernizace dálniční a silniční sítě, rozvoj cyklo dopravy, budování meziregionálního a přeshraničního napojení a modernizace regionální infrastruktury

Podpora konkurenceschopnosti a podnikatelského prostředí

(V oblasti zvýšení zaměstnanosti a podpory podnikání došlo pouze k zanedbatelnému posunu, konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví nebyla podpořena)

Rozvoj vzdělávání s ohledem na potřeby trhu práce

Podpora technických oborů a zvýšení počtu jejich absolventů, rozšiřování nabídky distanční a kombinované formy vzdělávání

Rozvoj funkčního a efektivního systému VaVaI

Zvyšování kvalifikace vědeckovýzkumných pracovníků, transfer znalostí, podpora spolupráce akademické a soukromé sféry

Rozvoj zdravotnických a sociálních služeb, podpora bezpečnosti

Zajištění kvality a dostupnosti zdravotnických a sociálních služeb, začleňování dětí do vzdělávání, podpora sociálního bydlení a sociálního podnikání

Ochrana ŽP, rozvoj technické infrastruktury

Ochrana přírody, revitalizace vodních toků, rozvoj protipovodňových opatření, zvyšování kvality vody, podpora odpadového hospodářství, snižování energetické náročnosti

Rozvoj CR, kultury a volnočasových aktivit, podpora občanské vybavenosti

Vyšší propagace regionu, propojování cyklotras a cyklostezek, zvyšování návštěvnosti a rozvoj služeb a infrastruktury cestovního ruchu mimo hlavní centra regionu

Potřeby Královéhradeckého kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Rozvoj veřejné správy, podpora partnerství a síťování	Potřeba integrovaného rozvoje všech částí kraje, vznik dokumentů územního plánování (Spolupráce na regionální a meziregionální úrovni nebyla podpořena)
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU	Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně	Na danou potřebu nečlily žádné projekty podpořené z fondů EU

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Díky fondům EU byly v Královéhradeckém kraji realizovány projekty úspěšně rozvíjející zejména oblast životního prostředí (dařilo se revitalizovat vodní toky, byla zlepšena kvalita vod i ovzduší), vzdělávání (projekty reagovaly na zvýšenou poptávku trhu práce po kvalifikovaných pracovnících v technických oborech) či inovační a výzkumné prostředí (mj. skrze navýšení kvalifikace výzkumných a akademických pracovníků či zvýšení jejich počtu o 69 oproti cílové hodnotě 13 nových pracovníků). Méně uspokojivých výsledků bylo dosaženo např. ve zvýšení zaměstnanosti prostřednictvím podpory podnikání a obecně v rozvoji konkurenceschopnosti regionu či podpoře cestovního ruchu (zde byly podpořeny zejména revitalizace památek).

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Ochrana životního prostředí a rozvoj technické infrastruktury

Prostředky EU hrály v Královéhradeckém klíčovou roli pro naplnění potřeb v oblasti životního prostředí, např. budováním kanalizační sítě a čističek odpadních vod se v kraji podařilo účinně řešit přetrvávající problém nedostatečné kvality vody. Zlepšena byla i kvalita ovzduší, uspokojivě se zvýšila také efektivita odpadového hospodářství.

54 307

obyvatel kraje má přístup ke kvalitnější vodě a lepšímu systému čištění odpadních vod

- Díky fondům EU bylo vybudováno 158 km kanalizační sítě (tj. rozšíření systému o 7 % mezi roky 2014 a 2020).
- U 5 355 stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší bylo provedeno opatření ke snížení emisí, cílem bylo podpořit 5 604 takových zdrojů.
- Prostřednictvím realizovaných projektů došlo ke zvýšení kapacity k recyklaci o 9 585 t/rok (oproti cíli 6 960 t/rok), daří se předcházet vzniku téměř 14 tis. tunám komunálního odpadu.
- Hasičské sbory v kraji obdržely díky příspěvku EU 71 kusů nové hasičské techniky.
- Více než 13 tisíc obyvatel je díky povodňovým plánům a protipovodňovým opatřením nově chráněno před povodněmi.

Vzdělávání a reakce na potřeby trhu práce

Za přispění fondů EU se násobně zvýšil počet absolventů vysokých škol, v reakci na nedostatek absolventů technických oborů na trhu práce podpora cílila i do této oblasti. Na úrovni základních škol byla v kraji sdílena dobrá praxe např. při řešení specifických problémů šikany a sociální segregace. Dále byly podpořeny projekty zaměřené na modernizaci a zkapacitnění škol.

- 51,3 tis. dětí má díky podpoře fondů EU přístup ke kvalitnějšímu primárnímu vzdělávání.
- Již během realizace projektů se počet absolventů prvních ročníků nových oborů zaměřených na praxi zvýšil o 255 (cílovou hodnotu bylo 1 527 absolventů, k většímu nárůstu dojde po ukončení projektů).
- Přínosem fondů EU v Královéhradeckém kraji je zřetelný nárůst interakce mezi vzdělávacími institucemi a trhem práce. Bylo podpořeno 107 spoluprací mezi těmito dvěma skupinami stakeholderů, což přispělo k lepšímu sladění vzdělávání s potřebami trhu práce.
- Díky fondům EU bylo na Univerzitě v Hradci Králové vytvořeno 51 studijních programů. Nové programy obohacují studijní nabídku a poskytují studentům širší možnosti uplatnění na trhu práce.
-

Rozvoj dálniční sítě a mezuregionálního napojení na dopravní infrastrukturu

Jednou z priorit rozvoje v oblasti dopravy byla dostavba dálnice D11 a napojení na evropskou silniční síť. Tato potřeba však nebyla naplněna (došlo pouze k prodloužení úseku dálnice D11 do města Jaroměř), silniční síť se nedařilo propojovat ani na regionální úrovni.

40

vozidel pro veřejnou dopravu
pořízeno či modernizováno
za přispění fondů EU

- ▶ Díky fondům EU se realizovala modernizace 6 přestupních terminálů, k významnému zvýšení počtu osob přepravených veřejnou dopravou prozatím nedošlo.
- ▶ Bylo vybudováno 344 nových parkovacích míst pro automobily a 523 parkovacích míst pro jízdní kola.
- ▶ Přínosem fondů EU v Královéhradeckém kraji je pořízení nových vozidel pro veřejnou dopravu, celkem 33 nových vozidel, což představuje značné obohacení flotily hromadné městské dopravy v Hradci Králové.

Rozvoj podnikatelského prostředí

Královéhradecký kraj definoval jako jednu ze svých strategických potřeb rozvoj znalostní ekonomiky, podporu konkurenceschopnosti podnikatelského prostředí a jeho propojení s inovační a výzkumnou sférou. Ani tyto potřeby se však nedařilo uspokojit.

- ▶ Prostřednictvím 15 projektů byl z fondů EU podpořen vznik 5 sociálních podniků, ve kterých bylo dodatečně vytvořeno 18 pracovních míst. V kontextu velikosti kraje a jeho potřeb se jedná o zanedbatelnou hodnotu.

3.7. Liberecký kraj

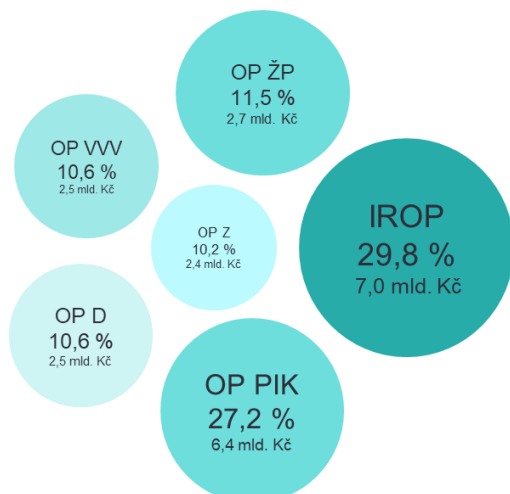
V Libereckém kraji se z fondů EU podařilo podpořit především sektor výzkumu a vývoje, rozvoj vzdělávání a životního prostředí, investovalo se také do kapacit sociálních služeb a bydlení. Byl vybudován nový podnikatelský inkubátor, podpořena byla liberecká univerzita, například skrze nové vzdělávací programy jako Chytré technologie či Genetické inženýrství, které lépe reflektují potřeby praxe a trhu práce. Kromě Technické univerzity v Liberci je možné vidět příklady dobré praxe v rozvoji středních škol, především s technickým zaměřením. V menších obcích byly fondy EU využity k rekonstrukcím náměstí a návsí. Méně se dařilo fondy EU adresovat potřeby v oblasti dopravy a cestovního ruchu. Celkově využil Liberecký kraj prostředky fondů EU podprůměrně, s podporou 52,9 tis. Kč v přepočtu na jednoho obyvatele patří kraji jedenáctá pozice v celostátním srovnání.

Liberecký kraj se rozprostírá na severu ČR. Kraj je svou rozlohou 3 163 km² druhým nejmenším krajem a tvoří pouze 4,0 % území celé ČR. Počtem obyvatel (449 177 obyvatel k 31. 12. 2022) se v pořadí krajů rovněž řadí na 13. místo. Svým severním okrajem tvoří v délce 22,7 km státní hranici se Spolkovou republikou Německo, na kterou navazuje 133,5 km dlouhá hranice s Polskem. Kraj je tvořen čtyřmi okresy (Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily) a od 1. 1. 2003 se na jeho území nachází 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Liberecký kraj patří v mezikrajském srovnání HDP v přepočtu na obyvatele mezi kraje s podprůměrnou ekonomickou úrovní. Významný podíl na ekonomice kraje má zpracovatelský průmysl, jehož struktura se však postupně změnila od dominantního zastoupení textilního průmyslu ve prospěch výroby komponent a příslušenství pro automobilový průmysl. Na území Libereckého kraje lze zaznamenat rozdíly ve vývoji některých regionů a oblastí. Dlouhodobě patří mezi slabé regiony Frýdlantsko a Ralsko. Liberecký kraj se vyznačuje velkou pestrostí přírodních ekosystémů, vysokou koncentrací chráněných území a botanicky a zoologicky významných lokalit. V oblasti cestovního ruchu stojí za pozornost hrady a zámky (Bezděz, Zákupy, Lemberk, Frýdlant, Sychrov, Hrubý Rohozec, Valdštejn), přírodní útvary a specifická území (Krkonosé – západní část, Jizerské hory, Turnovsko – Český Ráj) nebo řada církevních objektů.

Územní diferenciacie čerpání fondů EU v období 2014–2020

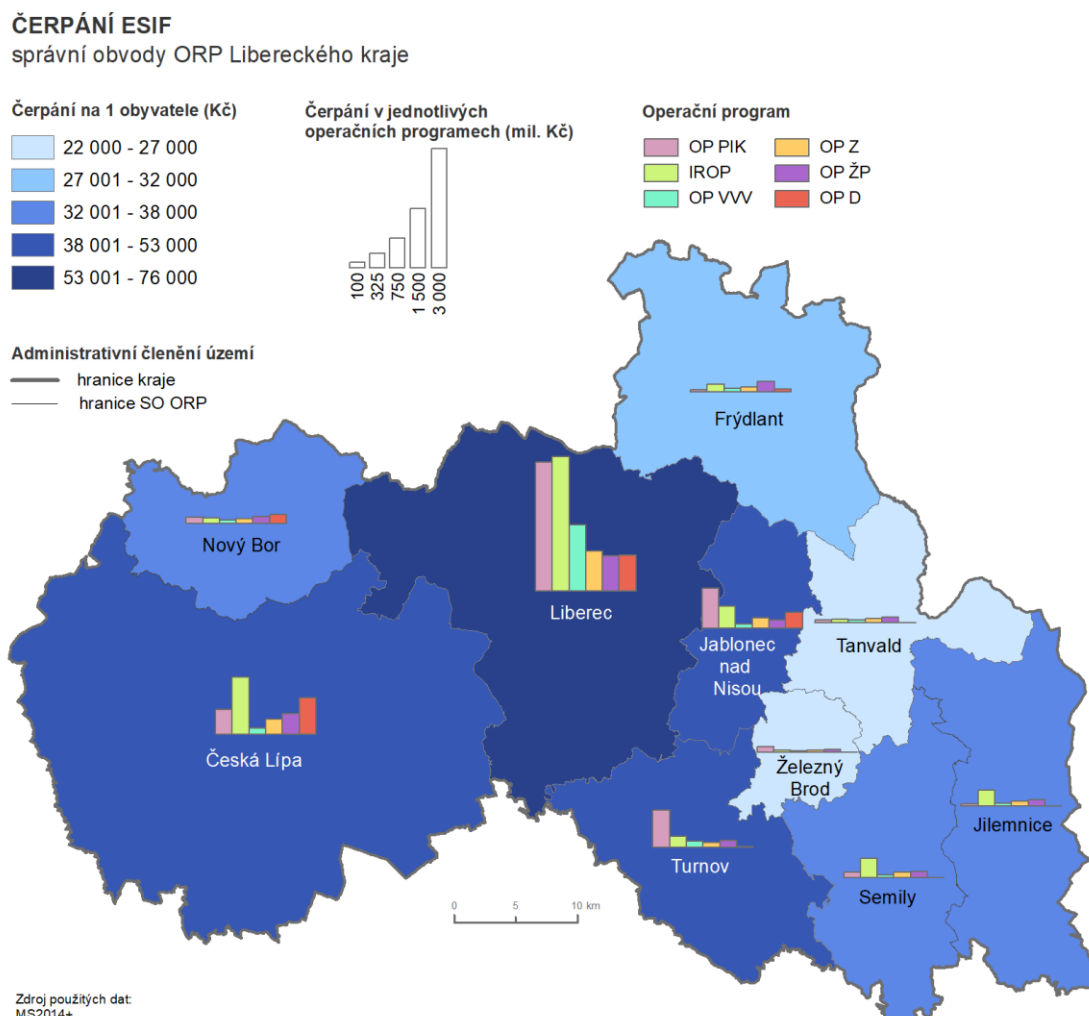
Liberecký kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 23,5 mld. Kč (příspěvek Unie činil 16,5 mld. Kč), z toho 1,7 mld. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 268 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání měl Liberecký kraj 2. nejnižší čerpání v absolutním vyjádření. Podprůměrné bylo čerpání kraje i v přepočtu na 1 obyvatele, umístil se na 4. nejnižší pozici s čerpáním v rozmezí 22–76 tis. Kč na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz Obrázek 18 **Obrázek 25** níže).

Necelou třetinu celkových zdrojů (29,8 %) čerpal Liberecký kraj skrze IROP, zejména na oblasti zlepšení silničního provozu a vzdělávání a odborné přípravy. Podpořilo se například vybudování laboratoří automatizace a mechatroniky, modernizace strojních laboratoří a pořízení multifunkčního CNC obráběcího centra v Průmyslové škole Liberec, která má velmi dlouhou tradici a v Libereckém kraji patří k nejstarším. Další téměř třetinu prostředků čerpal Liberecký kraj z OP PIK. Podporovalo se hlavně posílení výzkumu, technického rozvoje

a inovací. Významným projektem podpořeným z OP PIK bylo vytvoření podnikatelského inkubátoru v Liberci.

Obrázek 18: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Libereckého kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

Z hlediska intenzity čerpání dosáhl nejvyšší čerpání v přepočtu na obyvatele SO ORP Liberec (75,4 tis. Kč na 1 obyvatele), a to především díky vysokému čerpání z IROP a OP PIK. Vysokou intenzitu čerpání je také možné sledovat v SO ORP Česká Lípa (52,6 tis. Kč na 1 obyvatele), Turnov (49,6 tis. Kč na 1 obyvatele) a Jablonec nad Nisou (44,9 tis. Kč na 1 obyvatele). Naopak nejnižší intenzita čerpání byla zaznamenána v SO ORP Tanvald (22,6 tis. Kč na 1 obyvatele) a SO ORP Železný Brod (26,1 tis. Kč na 1 obyvatele). V absolutním vyjádření nejvíc finančních prostředků směřovalo do SO ORP Liberec, který je ekonomickým a správním centrem (11 mld. Kč), naopak nejméně byl podpořen SO ORP Železný Brod, kam směřovalo pouze 2 % celkových prostředků v Libereckém kraji (319 mil. Kč z 23 mld. Kč). Více než 70 % finančních prostředků bylo vyčerpáno v rozvojových územích, 26 % putovalo do stabilizovaných území a 4 % do periferních území.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V Libereckém kraji byla v programovém období 2014–2020 plněna více než polovina definovaných potřeb (potřeby vycházející ze strategických dokumentů kraje jsou představeny níže, přehled pro všechny kraje je uveden v Kapitole 1.2). Pohledem tematických cílů byl Liberecký kraj v čerpání prostředků v porovnání s ostatními kraji nejúspěšnější v oblastech podpory konkurenceschopnosti (3. nejintenzivnější čerpání) a v prioritních oblastech sociálního začleňování a vzdělávání (obojí

4. nejvyšší čerpání v přepočtu na obyvatele). Nejnižší čerpání na obyvatele bylo zaznamenáno v podpoře rozvoje ICT (nejnižší čerpání na obyvatele mezi kraji vůbec), s nízkou intenzitou byly čerpány také prostředky na rozvoj veřejné správy či reakci na změnu klimatu (obojí 3. nejnižší čerpání na obyvatele). I v rozvoji dopravní infrastruktury a zvyšování obslužnosti kraje Liberecký kraj v čerpání za ostatními kraji zaostává (3. nejnižší čerpání na obyvatele), ačkoli jde o prioritní potřebu kraje.

Potřeby Libereckého kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Hlavními potřebami Libereckého kraje v oblasti dopravy byly definovány nutnost budování napojení na silniční a železniční koridory, zlepšení technického stavu stávajících dopravních sítí a infrastruktury a zvýšení dopravní obslužnosti kraje. Další hlavní potřebou bylo zvýšení kvality vzdělávání, zejména prostřednictvím zvýšení technické vybavenosti škol anebo kvalifikace pedagogů. Třetí prioritní oblastí rozvoje byla stanovena potřeba zvýšení dostupnosti sociálních služeb a budování příslušné infrastruktury mj. s cílem řešení problémů vysoké míry kriminality a rostoucího počtu sociálně vyloučených oblastí.

Rozvoj dopravní infrastruktury a zvýšení obslužnosti

Zvýšení dopravní obslužnosti, modernizace veřejné dopravy, rozvoj tramvajové sítě města Liberec, budování dopravní infrastruktury, optimalizace dopravních systémů

Konkurenceschopnost, rozvoj VaVaI a podnikatelského prostředí

Podpora konkurenceschopnosti regionu, zamezení odlivu výzkumných pracovníků z kraje, založení (v kraji do té doby chybějícího) podnikatelského inkubátoru

Zvýšení kvality a efektivity vzdělávání

Rozvoj kompetencí pedagogů, podpora rovných příležitostí, budování a modernizace infrastruktury, zkvalitnění a zefektivnění výuky

Rozvoj městských i venkovských oblastí

Zkvalitnění veřejné správy, koncepční řízení regionálního rozvoje, tvorba dokumentů územního plánování

Podpora cestovního ruchu a kulturně-historického dědictví

(Na definované potřeby ochrany zkapacitnění obslužné infrastruktury, snížení dopadů overturismu některých středisek či modernizace sportovních a kulturních zařízení neměřily žádné projekty podpořené z fondů EU)

Rozvoj občanské společnosti, volnočasových aktivit a zajištění bezpečnosti

(Na potřebu rozvoje občanské společnosti nebo volnočasových aktivit nečlily žádné projekty, k zajištění bezpečnosti obyvatel byly realizovány projekty pouze v oblasti dopravy, ani ty však nezabránily strmému nárůstu nehodovosti)

Zajištění dostupnosti bydlení, sociálních služeb a zdravotní péče

Budování sociálních bytů, podpora sociální integrace do vzdělávacího systému, řešení problematiky sociálního vyloučení a sociálně patologických jevů

Podpora zaměstnanosti

Zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti osob, podpora osob znevýhodněných na trhu práce, vzdělávání a zvyšování kvalifikace uchazečů o zaměstnání

Ochrana životního prostředí

Podpora environmentální osvěty, snižování a předcházení produkce odpadu, péče o krajinu, snižování negativních vlivů na ŽP

Podpora zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství

(Na definovanou potřebu podpory funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství nečlily žádné projekty)

Rozvoj spolupráce včetně mezikrajské a přeshraniční

(Rozvoj všestranné mezikrajské a přeshraniční spolupráce nelze kvůli absenci vhodných projektových indikátorů hodnotit)

Potřeby Libereckého kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Modernizace a budování technické infrastruktury a ICT <i>(Na potřebu rozvoje či modernizace technické infrastruktury a rozvoje využívání ICT nečlily žádné projekty)</i>	
<i>Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU</i>	<i>Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně</i>	<i>Na danou potřebu nečlily žádné projekty podpořené z fondů EU</i>

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Konkurenceschopnost, rozvoj VaVa a podnikatelského prostředí

Primární potřebou Libereckého kraje vzhledem k nízké ekonomické výkonnosti bylo zvyšování konkurenceschopnosti prostřednictvím podpory vzdělávání a podnikání. Díky podpoře z fondů EU vznikl podnikatelský inkubátor, který propojil výzkumný a podnikatelský sektor a také byly podpořeny výzkumné aktivity v textilním průmyslu, které umožnily vznik technologie pro oblečení Olympijských sportovců ČR.

- Díky projektům z fondů EU bylo podpořeno 62 nových výzkumných pracovníků, 14 nových vědeckých pracovníků se do Libereckého kraje podařilo získat v rámci projektu Hybridní materiály pro hierarchické struktury.
- Rozvoj výroby a nových technologií byl oborem, který těžil z podpory EU. Prostředky z fondů EU umožnily regionálním podnikům přístup k novým technologiím a výrobním metodám, což vedlo k vytvoření 19 nových pracovních míst.
- Podpora výzkumu a vývoje byla v Libereckém kraji realizována prostřednictvím projektů jako je Smart akcelerator Libereckého kraje (I a II). Tyto projekty přispěly k podpoře 351 osob zapojených do řízení a implementace politiky VaV, což zlepšilo úroveň strategického řízení.

Zvýšení kvality a efektivity vzdělávání

Liberecký kraj využil fondy EU ke zkvalitnění vzdělávání, propojování vzdělávání a praxe a také k zvyšování kvalifikace pedagogů.

- Důležitou roli ve vzdělávání a také v čerpání prostředků má Technická univerzita v Liberci, projekty však cílily i na budování kapacit předškolních zařízení nebo zkvalitňování výučby na středních školách především s technickým zaměřením.
- Na vysokých školách v kraji vzniklo 30 nově akreditovaných studijních programů.
- Kapacita zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení dosáhla hodnoty 28 579.
- Kromě projektu zaměřeného na naplňování krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání byl finančně nejvýznamnějším projektem v oblasti vzdělávání projekt Technické univerzity v Liberci s názvem Vzdělávací infrastruktura TUL pro zvyšování relevance, kvality a přístupu ke vzdělání v podmínkách Průmyslu 4.0.

30

nově akreditovaných
studijních programů

Zajištění dostupnosti bydlení, sociálních služeb a zdravotní péče

Projekty v této oblasti se zaměřovaly především na budování infrastruktury sociálních služeb, na podporu inkluze ve vzdělání, rozvoj sociálního bydlení a zkvalitnění a modernizaci poskytované zdravotní péče.

- Liberecký kraj se potýkal s rostoucím počtem sociálně vyloučených lokalit, díky projektům z fondů EU bylo do vzdělání začleněno 632 dětí a žáků romského původu
- Díky fondům EU bylo zřízeno 110 jednotek sociálního bydlení, ačkoli poptávka po tomto typu bydlení stále převyšuje dostupné kapacity. Komplikované podmínky výzev na projekty se však staly překážkou pro žadatele, ať už se jedná o obce nebo neziskové organizace.
- V oblasti sociálních služeb projekty podpořily 80 zázemí pro služby a sociální práci
- V Libereckém kraji bylo podpořeno 11 pracovišť zdravotní péče, mezi realizované projekty se řadí rekonstrukce a rozšíření oddělení psychiatrie a zvýšení kvality návazné péče v Krajské

nemocnici v Liberci, obnova centrálních operačních sálů nebo pořízení magnetické rezonance a modernizace vybavení intenzivní péče v Nemocnici s poliklinikou v České Lípě.

Rozvoj dopravní infrastruktury a zvýšení obslužnosti

Libereckému kraji se nepodařilo dostatečně reflektovat potřebu napojení na silniční a železniční koridory. Rekonstrukce silnic nepostupovala dostatečně rychle a z pohledu zrekonstruovaných kilometrů Liberecký kraj zaostal za ostatními kraji. Nevyužitý zůstal i potenciál cyklodopravy.

- ▶ V Libereckém kraji nebyly realizovány žádné projekty, které by vedly k modernizaci či výstavbě nových železničních tratí, podařilo se však zrekonstruovat meziměstskou tramvajovou trať mezi Libercem a Jabloncem nad Nisou.
- ▶ Vzhledem k velikosti kraje je vybudování 32 parkovacích míst spíše zanedbatelný přírůstek.
- ▶ Širší dopad investic do dopravní infrastruktury, financovaných z fondů EU, spočívá v potenciálním snížení náročnosti dopravy o 9 000 hodin ročně. Tento přínos je i přes jeho relativní malý podíl oproti 14.4 milionům hodin v celé České republice důležitý pro dopravní efektivitu na úrovni kraje.
- ▶ V oblasti rekonstrukce a budování silnic byl přínos fondů EU zanedbatelný, zrekonstruováno či vybudováno bylo pouze 16km silnic.

0

projektů v oblasti
výstavby a modernizace
železničních tratí

Cestovní ruch a kultura

Liberecký kraj se potýká s problémem přetížení některých turistických středisek, špatným technickým stavem kulturních a sportovních zařízení i nedostatek financí na provoz a údržbu památek. Na tyto potřeby kraj nemohl dostatečně reagovat, důvodem bylo dle vedení mimo jiné to, že vyhlášené výzvy tematicky neodpovídali připraveným projektům.

- ▶ Cestovní ruch byl podpořen pouze zlepšením dopravního napojení kraje na okolní státy.

ČEMU SE V KRAJI DAŘILO MĚNĚ

3.8. Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj byl nadprůměrně úspěšný ve využívání fondů EU ve všech oblastech. Fondy EU byly využity k řešení hlavních socioekonomických problémů a k dlouhodobé přeměně ekonomické struktury regionu i jeho sociálního prostředí. Projekty napomohly snižování dlouhodobé nezaměstnanosti v kraji (zvyšování kvalifikace nezaměstnaných pracovníků, aktivizace obyvatel z cílových skupin), rozvoji sociální integrace (včetně inkluze a integrace žáků v místních školách), či propojení nabídky a poptávky trhu práce (např. podpora spolupráce škol a firem, rozvoj terciálního vzdělávání). Fondy EU podpořily také řešení jednoho z hlavních problémů regionu v oblasti životního prostředí, kdy došlo ke snížení znečištění ovzduší mj. v důsledku realizovaných projektů. V oblasti dopravy se zlepšilo vnitřní a vnější propojení regionu a došlo ke zlepšení dostupnosti kraje. Celkově využil Moravskoslezský kraj prostředky fondů EU nadprůměrně, v absolutním vyjádření se jednalo o 3. nejintenzivněji podpořený region v mezikrajském srovnání. V přepočtu na jednoho obyvatele je kraj na 6. místě v celostátním srovnání celkově proplacených prostředků s podporou 63,2 tis. Kč na obyvatele.

Moravskoslezský kraj, 3. nejlidnatější (s přibližně 1,2 mil. obyvatel) a rozlohou 6. největší kraj ČR, je administrativně členěn na 6 okresů a 22 SO ORP. Jakožto strukturálně postižený region se dlouhodobě potýká s problémy odlivu obyvatel, zvýšené nezaměstnanosti (zejména dlouhodobé), nízké úrovně vzdělání či s vyšším počtem sociálně vyloučených lokalit. Kraj disponuje značnými zásobami nerostného bohatství, např. černého uhlí, zemního plynu, vápence či žuly, tradiční zaměření na těžbu a těžký průmysl vyústilo v poškozené životní prostředí, s čímž souvisí i přetrvávající špatná image regionu a již zmíněné sociální problémy. Rozvojový potenciál leží mj. kromě podporované oblasti vývoje IT technologií také v oblasti cestovního ruchu. Moravskoslezský kraj nabízí přírodní bohatství a možnost sportovních aktivit (např. v oblasti Hrubého Jeseníku či Beskyd), památkové rezervace, množství zámků i široké spektrum kulturního využití.

I díky prostředkům z fondů EU čerpaných programovém období 2014–2020 se však fungování kraje v posledních letech zlepšuje – ekonomická výkonnost kraje se zvyšuje mj. díky cílené podpoře rozvoje terciálního vzdělávání, výzkumných center, podnikání a relativně úspěšné snaze přilákat do regionu kvalifikovanou pracovní sílu. Oproti zbylým strukturálně postiženým regionům ČR, tedy Ústeckému a Karlovarskému kraji, je tedy silnou stránkou Moravskoslezského kraje vyšší absorpční kapacita pro realizaci projektů a schopnost na krajské úrovni definovat a efektivně navenek prosazovat strategické potřeby kraje.

Územní diferenciaci čerpání fondů EU v období 2014–2020

Moravskoslezský kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 75,8 mld. Kč (příspěvek Unie činil 54,6 mld. Kč), z toho 4,7 mld. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 526,5 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání se Moravskoslezský kraj umístil mezi trojicí premiantů v absolutním vyjádření (3. pozice po Jihomoravském a Středočeském kraji). V přepočtu na 1 obyvatele však bylo čerpání kraje blízké průměrné hodnotě. Intenzita čerpání na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP se pohybovala v rozmezí 26-95 tis. Kč (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** níže).

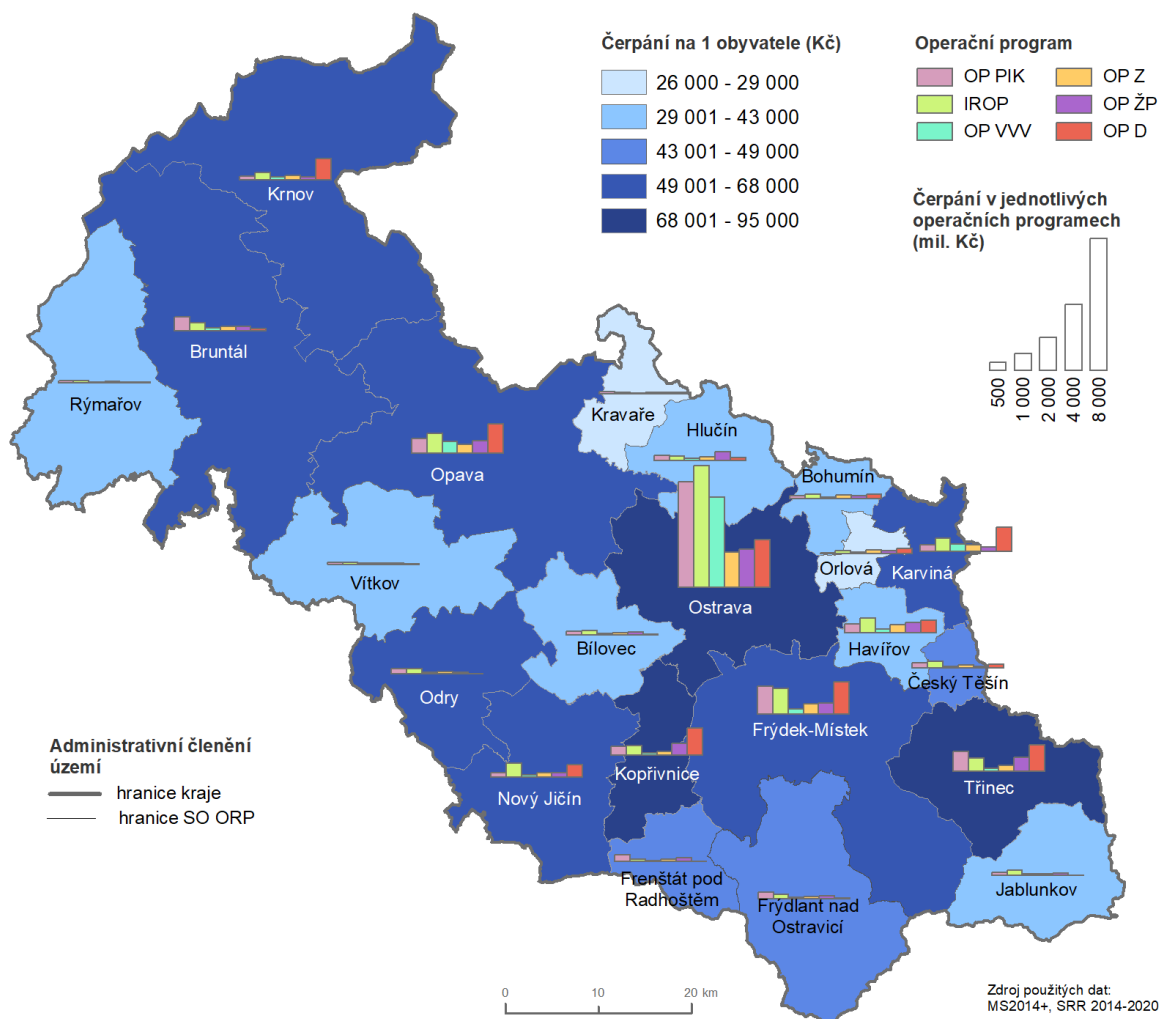

Necelou čtvrtinu celkových zdrojů (24,1 %) čerpal Moravskoslezský kraj skrze IROP zejména na oblasti nízkouhlíkového hospodářství. Mezi zásadní projekty zde patřily obnova vozového parku Dopravního podniku Ostrava, snižování energetické náročnosti budov a kotlíkové dotace, které cílily na snížení znečištění ovzduší. Značné čerpání bylo v OP PIK a v OP D, kde v obou programech činil podíl proplacených prostředků 21,1 %. Nejrozsáhlejšími projekty v oblasti konkurenceschopnosti byly Revitalizace střediska ocelové konstrukce v DIGIRERE servis s.r.o. či rekonstrukce a modernizace výrobních prostor společnosti Nordic Steel s.r.o. Významnými projekty z oblasti dopravy zahrnovaly například optimalizace trati Český Těšín – Dětmorovice nebo obnova vozidlového parku pro Moravskoslezský kraj.

Obrázek 19: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Moravskoslezského kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Moravskoslezského kraje

Z pohledu intenzity čerpání si v porovnání všech 22 SO ORP kraje nejlépe vedly SO ORP Kopřivnice (94,3 tis. Kč na 1 obyvatele), Třinec (93,3 tis. Kč na 1 obyvatele) a Ostrava (86,0 tis. Kč na 1 obyvatele), Nejvyšší intenzita čerpání byla tedy zaznamenána v Ostravě, která je i z pozice krajského města přirozeným centrem regionu, a jejím zázemím, tedy v oblasti s nejvyšší koncentrací obyvatelstva i podnikatelských a vědecko-výzkumných aktivit. Do SO ORP Ostrava směřovala v rámci kraje nejvyšší část prostředků i v absolutním vyjádření (36,3 % celkových zdrojů), nejvýznamnějšími byly v tomto ohledu operační programy IROP, OP PIK a OP VVV (s čímž souvisí vysoký důraz kladený v kraji na podporu konkurenceschopnosti, podnikání a oblasti VaVal) a značné prostředky do daného SO plynuly i ze zbývajících OP D, OP ŽP a OP Z (v součtu větší než celkové prostředky čerpané každým dalším SO ORP v kraji ze všech OP). Nejméně podpořenými částmi zemí jsou SO ORP Kravaře (26,0 tis. Kč na 1 obyvatele) a Orlová (28,4 tis. Kč na 1 obyvatele), tedy menší a periferní oblasti kraje (ačkoli v blízkosti Ostravy).

Specifikem Moravskoslezského kraje je koncentrace obyvatelstva do velkých měst (v obcích s více než 20 tis. obyvateli žije přes 60 % populace kraje), do kterých se tedy přirozeně soustředí i aktivity z oblasti vzdělávání, výzkumu a vývoje a podnikání. Právě do měst s více než 25 tis. obyvateli plynulo 60,5 % celkových zdrojů. Z pohledu typologie území směřovala největší část prostředků (87,7 % celkových zdrojů) do rozvojového území, do stabilizovaného území poté 10,6 %. Naopak periferní oblasti Moravskoslezského kraje byly v celonárodním porovnání podpořeny velmi slabě, pouhým 1,8 % celkových zdrojů (menší podíl prostředků plynul do periferního typu území už jen ve Středočeském kraji, a to 1,26 % celkových zdrojů).

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020 v Moravskoslezském kraji se v programovém období 2014–2020 dařilo s přispěním fondů EU naplňovat více než polovinu definovaných potřeb (specifické potřeby kraje jsou uvedeny v přehledu níže, detailní rozbor je poté v kapitole 1.2). V rámci mezikrajského srovnání čerpání na tematické oblasti byl Moravskoslezský kraj neúspěšnější v podpoře přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (2. nejvyšší intenzita čerpání po Jihočeském kraji) a v podpoře konkurenceschopnosti (4. pozice). V mezikrajském srovnání bylo dosaženo také 4. nejvyššího čerpání v přepočtu na obyvatele v oblasti ICT, ačkoli k naplnění potřeby rovnoměrného a dostatečného pokrytí zejména v příhraničních oblastech nedošlo. V ostatních oblastech kraj čerpal podporu v přepočtu na 1 obyvatele v porovnání s ostatními kraji průměrně.

Potřeby Moravskoslezského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Hlavními prioritami pro rozvoj Moravskoslezského kraje byly určeny potřeby v oblasti zaměstnanosti (zejména snížení dlouhodobé nezaměstnanosti, zvyšování kompetencí a kvalifikace pracovníků a také jejich adaptability v reakci na potřeby trhu práce), podpory konkurenceschopnosti kraje (se zaměřením na rozvoj MSP a využití inovačního potenciálu v kraji, ale také na přilákání nových aktérů do regionu) a zlepšování stavu životního prostředí (s důrazem na zlepšení kvality ovzduší či vypořádání se s nevyužívanými plochami např. bývalých dolů). Prioritou byl také rozvoj sociální oblasti, především pak podpora sociální prevence a inkluze.

Podpora podnikatelského prostředí a zvýšení konkurenceschopnosti

Podpora MSP, zvýšení inovační a exportní výkonnosti podniků, zatraktivnění regionu pro investory, podpora konkurenceschopnosti dalších oblastí (mimo tradiční těžební průmysl)

Podpora vzdělávání, podpora rovných příležitostí

Zvýšení kvality a efektivity vzdělávacího systému, udržení kvalifikovaných a vzdělaných osob v kraji, zvyšování kvalifikace pedagogických pracovníků

Podpora VaV a inovativního podnikání

Podpora VaV a jeho propojení se soukromým sektorem, přilákání vědeckých pracovníků do regionu

Potřeby Moravskoslezského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Rozvoj technické infrastruktury a ICT	Zajištění rovnoměrného rozvoje technické infrastruktury a ICT ve všech částech kraje
	Zvýšení zaměstnanosti a sladění nabídky a poptávky trhu práce	Zvýšení zaměstnanosti, rozvoj kompetencí zaměstnanců, podpora jazykového vzdělávání a měkkých dovedností
	Rozvoj zdravotní péče a sociálních služeb, řešení sociálních problémů	Optimalizace, zvýšení kvality a dostupnosti sociálních a zdravotních služeb, podpora sociálně slabších, tvorba protidrogové politiky
	Rozvoj dopravní infrastruktury, vnitřní a vnější napojení	Napojení silniční sítě na národní i evropské úrovni, budování a modernizace silniční i železniční sítě, podpora ekologicky šetrných druhů dopravy a udržitelný rozvoj
	Podpora volnočasových aktivit a rozvoj kultury	<i>(Na rozšiřování nabídky volnočasových aktivit a rozvoj např. kulturních prostor a sportovišť nebyly zaměřeny žádné výzvy)</i>
	Ochrana ŽP, zvyšování kvality ovzduší	Podpora druhové rozmanitosti a ekologické stability, rozšíření a modernizace energetické sítě a snižování energetického zatížení, revitalizace brownfieldů, podpora environmentálního vzdělávání
	Zefektivnění veřejné správy a podpora spolupráce	Rozvoj spolupráce veřejné správy a relevantních aktérů z ostatních krajů i mimo republiku, zajištění rovnoměrného rozvoje ve všech oblastech kraje
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Ochrana životního prostředí, zvyšování kvality ovzduší

Zlepšení kvality ovzduší bylo vzhledem těžbařské historii i lokalizací nadprůměrného množství průmyslových závodů jedním z nejzásadnějších cílů Moravskoslezského kraje.

- ▶ Kraj realizoval tři projekty kotlíkových dotací s celkovou alokací 1,9 mld. Kč, díky kterým došlo k výměně téměř 17 tisíc nevyhovujících zdrojů vytápění na pevná paliva v rodinných domech. Díky fondům EU byla také výrazně posílena podpora výroby energie z obnovitelných zdrojů, což přispělo ke snížení závislosti na neekologických zdrojích energie.
- ▶ Fondy EU posílily protipovodňovou ochranu v kraji. Díky projektům 19 obcí Moravskoslezského kraje disponuje digitálním povodňovým plánem.
- ▶ Podpora rozvoje sídelní zeleně je další oblastí, kde fondy EU napomohly ze zlepšení situace. Projekty zahrnovaly renovace parků a výsadby alejí zlepšující kvalitu městského životního prostředí.
- ▶ K zvyšování kvality ovzduší přispěla podpora projektů velkých výrobních podniků jako například ekologizace slévárny TATRA METALURGIE, a.s. nebo odprášnění zařízení v Třineckých železárnách
- ▶ Realizované projekty se taktéž zaměřovaly na revitalizaci brownfieldů, mezi nejvýznamnější patří vybudování servisní dílny společnosti Silesia Cargo CZ s.r.o. nebo výrobních prostor firmy CNC Trčka s.r.o.
- ▶ V Moravskoslezském kraji se podařilo vybudovat 243 kanalizačních sítí pro veřejnou potřebu, co je v mezikrajském srovnání druhá nejvyšší hodnota.

16 796

stacionárních zdrojů
znečištění ovzduší,
u kterých došlo k snížení
emisí

Rozvoj dopravní infrastruktury

Moravskoslezský kraj se zaměřil na zvýšení propojenosti silniční sítě na regionální, národní i evropské úrovni. Dále byly rozvíjeny ekologické formy dopravy, byla podpořena integrace dopravních systémů a bezpečnost v dopravě.

- ▶ Největší projekty byly cílené na výstavbu dálnice D48 a D56, významná finanční alokace však směřovala i do rozvoje silnic II. a III. třídy, přičemž celkem bylo zmodernizováno 78 km komunikací.
- ▶ V oblasti železniční dopravy byly podpořeny projekty optimalizace trati Český Těšín – Dětmárovice nebo revitalizace trati Opava východ – Olomouc hl. n.
- ▶ V Moravskoslezském kraji bylo vybudováno nebo zrekonstruováno 7 přestupních terminálů (příkladem integrovaného řešení je například rekonstrukce vlakového nádraží v Havířově) a bylo pořízeno 239 nových vozidel pro veřejnou dopravu, co je v mezikrajském srovnání nejvyšší hodnota.
- ▶ Díky fondům EU byl realizován projekt modernizace tramvajových tratí v rámci Dopravního podniku Ostrava. Tento projekt přispěl ke snížení hluku a prašnosti ve městě a k rozvoji prostoru kolem zastávek.
- ▶ Přínosem fondů EU byla modernizace tramvajových tratí v rámci Ostravě. Díky projektu došlo ke snížení hluku a prašnosti ve městě a k rozvoji prostor v bezprostřední zastávek.
- ▶

Pokrytí internetem

Moravskoslezský kraj patří mezi kraje s nedostatečným pokrytím území vysokorychlostním internetem. I přesto, že zvyšování pokrytí bylo jedním ze strategických cílů kraje, tato potřeba zůstala do velké míry nenaplněna, a to především z důvodu nevhodného nastavení výzev i malé finanční alokaci. Projekty se zaměřovaly na rozvoj veřejné správy v oblasti ICT, modernizaci informačních systémů a zvyšování jejich bezpečnosti.

2

projekty zaměřené na
budování optické sítě

- V kraji se podařilo realizovat pouze dva projekty výstavby optické sítě (v lokalitách Vyšší Lhoty centrum – ZSJ Vyšší Lhoty a Dobruška – ZSJ Bukovice I), v kraji zůstaly dostatečně nepokrytá příhraniční oblasti
- Díky projektům z fondů EU se pořídilo 121 informačních systémů a 147 nových funkcionalit informačních systémů

Podpora volnočasových aktivit a rozvoj kultury

Na potřebu rozvoje volnočasových aktivit nebyly v programovém období 2014–2020 vypsány žádné výzvy. Tato oblast byla podpořena spíše ve formě vedlejších výstupů realizovaných projektů, nejednalo se ovšem o komplexní přístup. Na podporu cestovního ruchu a kultury taktéž přímo nesměrovaly žádné projekty.

- Pozitivními příklady v této oblasti může být vybudování sportovní haly v nádražní hale v Havířově nebo revitalizace objektů výklopny a mlýnice areálu Dolní oblasti Vítkovice, která je nyní také oblíbenou součástí města pro setkávání

3.9. Olomoucký kraj

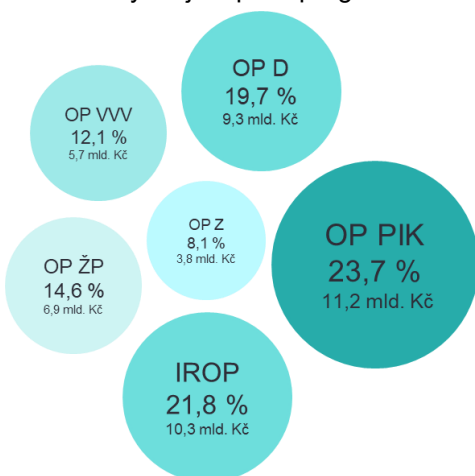
Fondy EU v Olomouckém kraji výrazně pomohly s obnovou národních kulturních památek a s rozvojem vědecko-výzkumného potenciálu Olomoucké univerzity. V kraji sídlí jedna z významných českých univerzit, díky které se daří investicím do oblasti vědy a výzkumu a kraj je na 5. místě v počtu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, přesto se kraj potýká s migrací a s tím spojeným stárnutím populace, která je 4. nejstarší v republice. V Olomouckém kraji existují výrazné rozdíly jak v čerpání, tak ve strategickém uchopení rozvoje jednotlivých regionů. Kraj se snažil vyrovnat především rozdíly v životní úrovni v severní části území. Při strategickém plánování byly v porovnání se severní částí ovšem opomenuty vnitřní periferie kraje, včetně Konicka, kde jsme realizovali případovou studii a kam směřovalo minimum fondů EU. Kontrastní je čerpání kraje, kdy v přepočtu na obyvatele zaujímá 2. místo v mezikrajském srovnání intenzity čerpání se 74,7 tis. Kč na obyvatele, absolutně je v čerpání až na 5. místě.

Olomoucký kraj vznikl stejně jako ostatní kraje k 1. lednu 2000 spojením pěti okresů někdejšího Severomoravského kraje s okresem Prostějov. Kraj se skládá ze 14 SO ORP, ze severu SO ORP Jeseník hraničí s Polskem. Spojení odlišných okresů ovlivňuje život v kraji až do dnešních dnů, jelikož kraj má tak dvě geograficky, socio-ekonomicky i historicky odlišné části. Pomyslné rozdělení kraje je patrné jak v hustotě obyvatel, která je nižší zejména na severu kraje, dále v úrovni vzdělání (opět nižší v SO ORP Jeseník a Šumperk), nezaměstnanosti (vyšší na severu) a stupni ekologické stability, která má klesající severo-jihní tendenci zejména kvůli zemědělskému jihu s chemickým průmyslem fungujícím v SO ORP Přerov. Hospodářsky se jedná o kraj slabší (11. místo v mezikrajském srovnání), ačkoli se v kraji nachází Univerzita Palackého, největší zaměstnavatel pracovníků ve výzkumu (pátý nejvyšší mezi kraji) a také motor pro investice do oblasti VaVal. Díky univerzitě žije v Olomouckém kraji taky 4. nejvyšší množství vysokoškolsky vzdělaných lidí. V kraji dochází k postupnému vylidňování od severu a kraj je tak na 11. místě v indexu stáří v mezikrajském srovnání.

Olomoucký kraj si byl vědom vnitřních nerovností a ve sledovaném období v krajské strategii prioritizoval rozvoj méně rozvinutých částí (SO ORP Jeseník a Šumperk). Naplnění této krajské strategie se podařilo pouze částečně, projekty v SO ORP Šumperk byly podpořeny nadprůměrně, zatímco například do SO ORP Jesenicko (vnější periferie hraničící s Polskem) a Konicko (vnitřní periferie, která se ve strategii kraje nenachází) neplynula téměř žádná podpora. Vzhledem k velkému množství kulturních památek, které se na území kraje nachází, byla část fondů alokována k jejich obnově, dále byly využity investice do VaVal, vytváření pracovních míst a rozvoje dopravní infrastruktury.

Územní diferenciaci čerpání fondů EU v období 2014–2020

Olomoucký kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 47,2 mld. Kč (příspěvek Unie činil 33,9 mld. Kč), z toho 3,8 mld. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 437,2 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání v absolutním vyjádření se Olomoucký kraj umístil na 5. pozici. V přepočtu na 1 obyvatele však bylo čerpání kraje nadprůměrné a zařadilo Olomoucký kraj na 2. příčku po Kraji Vysočina. Intenzita čerpání na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP se pohybovala v rozmezí 31,8–101,9 tis. Kč (viz Obrázek 20 níže).

Necelou čtvrtinu celkových zdrojů čerpal Olomoucký kraj skrze OP PIK zejména na oblasti výzkumu, technologického rozvoje a inovací (4,3 mld. Kč), přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (3,2 mld. Kč) a zvýšení konkurenceschopnosti

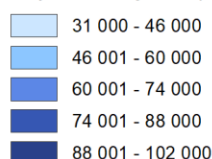
MSP (2,2 mld. Kč). Vysoké čerpání zaznamenal i IROP, jehož prostřednictvím byly financovány projekty na podporu udržitelné dopravy (cca 20 % prostředků daného OP), přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (cca 20 % prostředků) a podporu sociálního začleňování a boje proti chudobě (cca 20 % prostředků). Třetí nejvyšší čerpání v kraji bylo skrze OP D, ze kterého byla financována rekonstrukce dálnice D1, procházející jižní částí kraje. Na rekonstrukci D1 bylo alokováno celkem 1,8 mld. Kč, tj. téměř 20 % prostředků čerpaných z OP D.

Obrázek 20: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Olomouckého kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

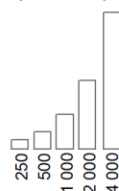
ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Olomouckého kraje

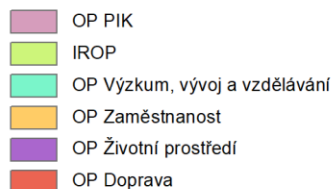
Čerpání na 1 obyvatele (Kč)

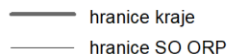
Čerpání v jednotlivých operačních programech (mil. Kč)

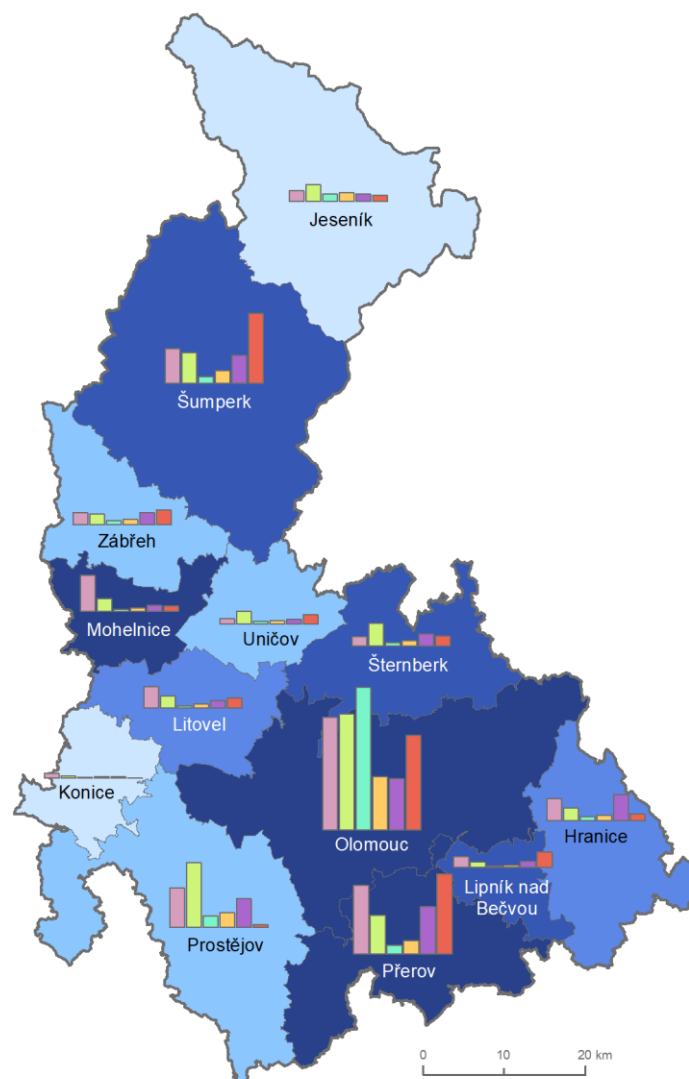
Operační programy

Administrativní členění území

Zdroj použitých dat:
MS2014+

Z územního pohledu dosáhly nejvyšších hodnot intenzity čerpání SO ORP Mohelnice (101,9 tis. Kč na 1 obyvatele), Olomouc (99,6 tis. Kč na 1 obyvatele) a Přerov (92,5 tis. Kč na 1 obyvatele), a to zejména díky jejich efektivnímu čerpání OP D, OP PIK a IROP. Nejnížší intenzita čerpání byla zaznamenána v SO ORP Konice (31,7 tis. Kč na 1 obyvatele). V absolutním vyjádření pak nejvíce prostředků čerpalo SO ORP Olomouc (16,4 mld. Kč, tj. 34,8 % celkových zdrojů), což je u Olomouce vzhledem ke statusu krajského města a regionálního centra přirozené. 97,58 % celkových zdrojů směřovalo do stabilizovaného (24,48 %) a rozvojového území (73,1 %), do periferních oblastí putovalo pouze 2,36 % prostředků.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 se Olomouckému kraji dařilo plnit větší část rozvojových potřeb definovaných ve svých strategických dokumentech (detailní srovnání potřeb všech krajů je obsaženo v Kapitole 1.2). Nejvíce byla podpořena oblast dopravy (5. nejintenzivnější čerpání v ČR v přepočtu na 1 obyvatele), významné bylo také čerpání podpory v oblastech přechodu k nízkouhlíkovému hospodářství (3. nejintenzivnější čerpání na obyvatele) a podpory výzkumu a inovací (5. místo v mezikrajském srovnání i na obyvatele). Potřeby kraje se nepodařilo naplnit v rámci dostupnosti a kvality veřejných služeb a zdravotnictví.

Potřeby Olomouckého kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Mezi přetrvávající potřeby kraje patří snižování vysoké míry nezaměstnanosti v porovnání s ostatními kraji, to zejména v severních oblastech kraje, kam podle strategického plánu mělo směřovat nejvíce prostředků. Další potřeba souvisí se zlepšováním životního prostředí, zejména zvyšování kvality ovzduší v jižní části kraje a snižování vysoké produkce komunálního odpadu.

	Konkurenceschopnost, rozvoj zaměstnanosti	Zvýšení zaměstnanosti a ekonomické výkonnosti regionu, řešení problematiky odlivu talentů, prorodinná opatření
	Rozvoj sociální péče a začleňování, podpora osob se ZP	Řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit a závislostí, sociální začlenění osob se zdravotním postižením, zvýšení kapacit a dostupnosti sociální péče a domovů pro seniory
	Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání	Navýšení kapacit předškolního vzdělávání, ZŠ a SŠ, rozvoj infrastruktury, přizpůsobení vzdělávacího systému potřebám trhu práce
	Rozvoj veřejných služeb, podpora v oblasti bydlení	<i>(V oblastech zvýšení dostupnosti a kvality veřejných služeb, rozvoje infrastruktury zdravotní péče, zvýšení nabídky volnočasových aktivit či služeb pro rodinu, podpory bydlení nebyly z fondů EU podpořeny žádné projekty)</i>
	Rozvoj dopravní infrastruktury a udržitelnosti v dopravě	Dokončení systému integrované dopravy, napojení na hlavní dopravní toky, zkvalitnění silniční sítě, podpora a rozvoj cyklo dopravy a zvyšování bezpečnosti v dopravě
	Podpora narušeného životního prostředí	Zvýšení kvality ovzduší a ekologické stability, snížení energetické náročnosti, předcházení a snížení produkce odpadů, budování protipovodňové ochrany
	Podpora kultury a rozvoj CR	Revitalizace a uchování kulturního dědictví, digitalizace sbírek, rozvoj marketingu regionu a zvýšení počtu návštěvníků a turistů v kraji
	Efektivní veřejná správa	Zefektivnění hospodaření, zavedení systému plánování, rozvoj spolupráce na národní i mezinárodní úrovni
	Podpora podnikání a inovací, rozvoj VaV a transferu znalostí	Zvýšení počtu podnikatelských subjektů, podpora VaV a propojení se soukromým sektorem, navýšení vědeckých kapacit
	Rozvoj technické infrastruktury	Rozvoj infrastruktury kanalizace a čističek odpadních vod, zásobování pitnou vodou, rozšíření připojení k internetu
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Díky fondům EU byly v Olomouckém kraji úspěšně realizovány projekty rozvíjející zejména podporu výzkumu a vývoje a rozvoj dopravní infrastruktury. Pozitivní dopady byly zaznamenány i ve snížení nezaměstnanosti, kde díky podpoře podniků vzniklo 487 pracovních míst, rozvoji sociálních služeb (v přepočtu na obyvatele byl Olomoucký kraj třetí nejvíce podpořený kraj) nebo rozvoji dopravní infrastruktury. Skrze nástroj ITI Olomouc se dařilo rozvíjet památkovou péči (např. Obnova Baziliky na Svatém kopečku), tramvajovou dopravu v Olomouci a cyklodopravu v Mohelnici. Méně se dařilo rozvíjet např. oblast dostupné a kvalitní zdravotní péče nebo systémové projekty na podporu cestovního ruchu.

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Podpora výzkumu a vývoje

Prostředky EU hrály v Olomouckém kraji důležitou roli v podpoře výzkumu a vývoje i v prohlubování spolupráce mezi podniky a výzkumnými institucemi.

- ▶ Z fondů EU bylo podpořeno 836 výzkumných a akademických pracovníků (z cílové hodnoty 944 pracovníků) a 301 osob zapojených do řízení a implementace politiky VaVal (cílem bylo podpořit 250 osob).
- ▶ Jak již bylo řečeno, hlavním přínosem fondů EU v Olomouckém kraji je vytvoření silných partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem v oblasti vědy a výzkumu. Díky fondům EU bylo realizováno 80 spoluprací mezi podniky a výzkumnými institucemi,
- ▶ Fondy EU také zlepšily kvalitu řízení výzkumu na národní a institucionální úrovni, což dokládá podpora 226 osob zapojených do řízení a implementace politiky VaVal. V oblasti infrastruktury vědy a výzkumu byla podpora fondů EU zásadní. Díky prostředkům došlo k výstavbě či modernizaci 2 inovačních infrastruktur a 7 výzkumných pracovišť
- ▶ Největšími částkami byly z fondů EU podpořeny mj. projekty Univerzity Palackého v Olomouci rozvíjející předaplikační výzkum v oblasti nano a biotechnologií, či inovace produktů a modernizace dílen společnosti Meopta – optika, s.r.o.

211

nových výzkumných pracovníků podpořeno z fondů EU (z cílové hodnoty 104 pracovníků)

Rozvoj dopravní infrastruktury

Dopravní infrastruktura byla rozvíjena jak v silniční dopravě, tak v oblasti cyklodopravy a MHD. Doprava byla v přepočtu na obyvatele nejvýrazněji podpořené téma v kraji, ačkoli se nejednalo o strategickou prioritu kraje.

- ▶ V Olomouci došlo k rozvoji tramvajové dopravy, dokoupily se nové vozy, posilovaly a modernizovaly se tratě i měnirny. Modernizováno či vybudováno bylo 6 přestupních terminálů, mj. v Mohelnici a Prostějově.
- ▶ S podporou fondů EU bylo pořízeno celkem 23 vozidel pro veřejnou dopravu, došlo k vytvoření 508 nových parkovacích míst pro automobily a 805 parkovacích míst pro jízdní kola. Realizováno bylo 12 projektů na výstavbu cyklostezek.
- ▶ Díky fondům EU byla financována dostavba dálnice D1 v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou.
- ▶ S podporou fondů EU byla v Olomouci uskutečněna realizace projektu dopravní řídicí ústředny. Díky tomuto projektu se podařilo ušetřit 24,510 osobohodin ročně v silniční dopravě, což představuje značné zlepšení efektivity dopravy v regionu.
- ▶ Fondy EU také podpořily bezpečnost dopravy v regionu, a to prostřednictvím 108 realizovaných projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti.

Podpora cestovního ruchu

Ačkoli v Olomouckém kraji část prostředků směřovala na rekonstrukce památek a památkovou péči, žádné systémové projekty nebyly realizovány v oblasti rozvoje cestovního ruchu.

- ▶ Prostřednictvím 6 projektů ITI ve výši 386 mil. Kč byly opraveny památky, z nichž nejvýznamnějším projektem byla *Obnova Baziliky na Svatém kopečku u Olomouce* (ve výši 105 mil. Kč).
- ▶ Mezi další opravené památky patřila například *Olomoucká radnice*, *hrad Šternberk* nebo *hrad Helfštýn*, který získal dvě nominace na stavbu roku v kategorii rekonstrukce.

realizovaných projektů na podporu cestovního ruchu v Olomouckém kraji

Dostupnost a kvalita veřejných služeb v oblasti zdravotnictví

V této oblasti nebyly realizovány projekty spolufinancované z fondu EU. Možnosti kraje v této oblasti omezuje jednak soukromé vlastnictví hlavních zdravotnických zařízení, jednak vysoká konkurence v národních výzvách.

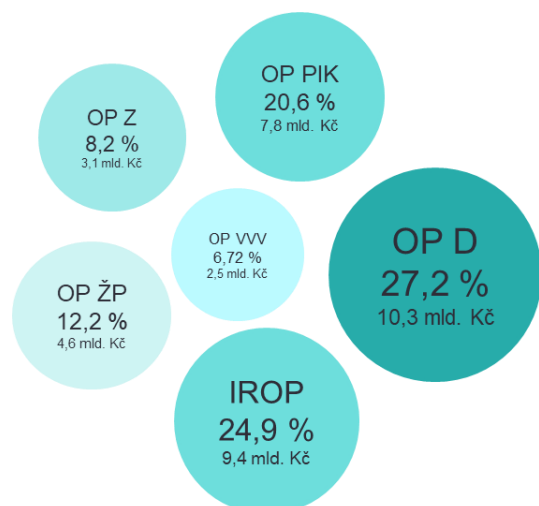
3.10. Pardubický kraj

Pardubický kraj byl v kontextu čerpání fondů EU úspěšný, dosahoval 3. nejvyšší intenzity čerpání v mezikrajském srovnání. Kraj není postižen rozsáhlými strukturálními problémy, mohl se tedy soustředit na řešení rozvojových potřeb. Fondy EU vhodně využil k rozvoji svého ekonomického potenciálu, dále projekty pomohly například v oblasti sociálního začleňování (především ve větších obcích) i v rozvoji dopravy (např. rozvoj dálnice D35). Podařilo se nastartovat spolupráci akademické a aplikační sféry a díky ITI realizovat integrovaná řešení, například v obnově památek. Kraj dále cílil na podporu HSOÚ, podpořena zde byla například oblast zdravotnictví, či rozvoj lidského kapitálu a infrastruktury.

Pardubický kraj, rozlohou 5. nejmenší kraj v ČR, je administrativně členěn na 4 okresy a 15 SO ORP a s 294 tisíci obyvateli (necelých 5 % obyvatelstva ČR) je 4. nejméně lidnatým krajem, necelých 80 % obyvatelstva žije ve městech. Kraj vykazuje podprůměrnou ekonomickou výkonnost (79,4 % průměru HDP na 1 obyvatele ČR), nejvýznamnějším odvětvím je sektor služeb (tvoří více než polovinu hrubé přidané hodnoty kraje) a průmysl (třetina hrubé přidané hodnoty kraje). S koncentrací průmyslu především do oblasti pardubické aglomerace souvisí také vyšší míra znečištění životního prostředí. Vzhledem k přírodnímu bohatství (mj. chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy, Železné hory či Orlické hory) má kraj velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, ať už rekreačního, sportovně orientovaného (turistika, cyklistika, běžecké lyžování atp.), ale i kulturně-poznávacího (v kraji se nachází např. 2 památky UNESCO, a to Národní hřebčín v Kladrubech nebo zámecký areál v Litomyšli). Přesto však Pardubický kraj patří k nejméně navštěvovaným krajům republiky.

Územní diferenciaci čerpání fondů EU v období 2014–2020

Pardubický kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje (stav proplaceno) ve výši 37,8 mld. Kč (příspěvek Unie činil 27,8 mld. Kč), z toho 1,9 mld. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 497,5 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání jde o 9. nejvyšší čerpání celkových zdrojů v absolutním vyjádření, po přepočtu na obyvatele se však jedná o 3. nejintenzivnější čerpání (po kraji Vysočina a Olomouckém kraji), a to v rozmezí 42–91 tis. Kč na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz Obrázek 21 níže).

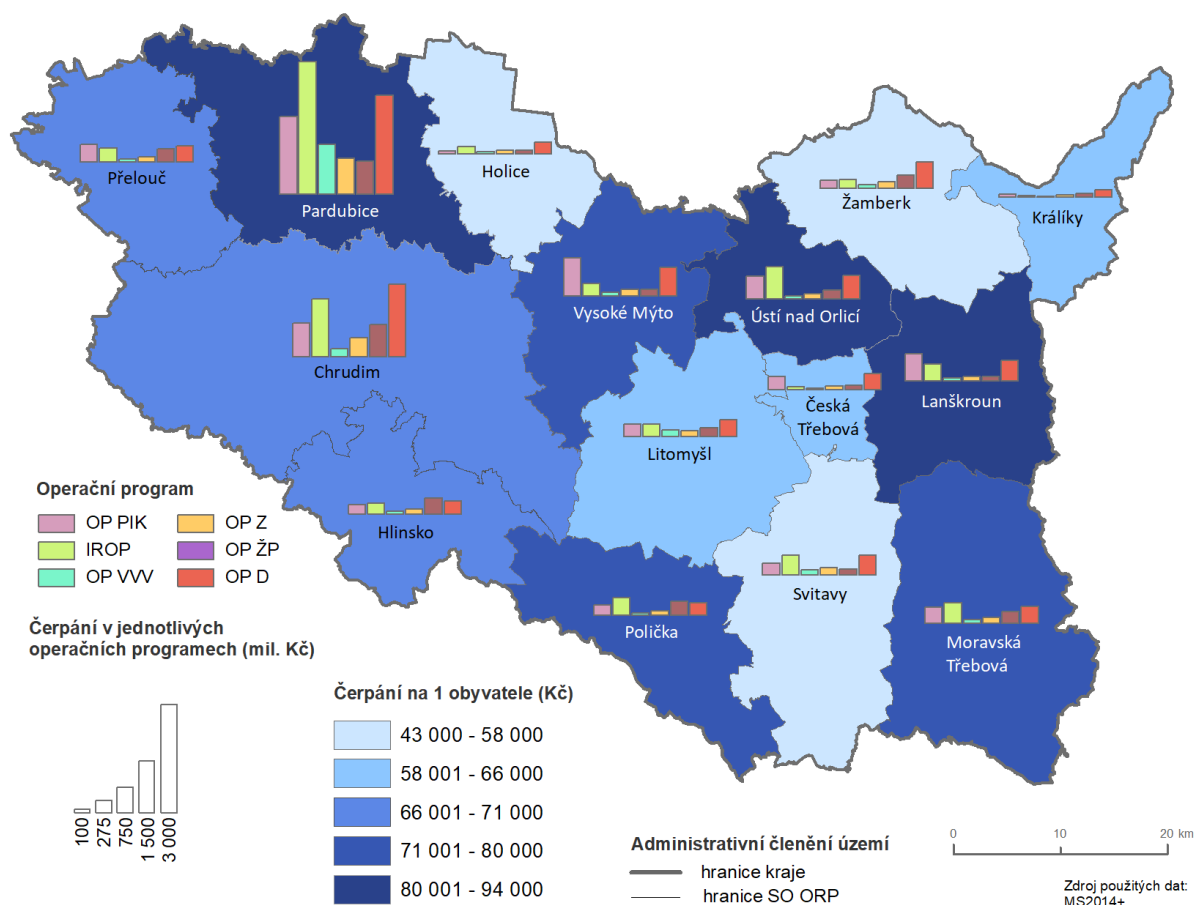
Třetina celkových zdrojů (13 mld. Kč, tj. 34,4 %) směřovala do oblasti udržitelné dopravy. Skrze nejvyužívanější OP D byla mj. podpořena výstavba dálnice D35, rozšíření silniční a trolejbusové sítě či rekonstrukce železničních stanic. Prostřednictvím IROP bylo čerpáno nejvíce prostředků na podporu sociálního začleňování (např. na budování sociálního bydlení či cyklostezek, modernizaci zdravotnického vybavení) a vzdělávání (budování odborných učeben a rozvoj polytechnického vzdělávání atd.), udržitelné dopravy (modernizace silnic II. třídy a mostů) a přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (zejména snižování energetické náročnosti budov a podpora udržitelnějších forem hromadné dopravy). Přechod na nízkouhlíkové hospodářství a udržitelnost dopravy byla podpořena

také z OP PIK společně s podporou výzkumu a inovací a konkurenceschopnosti MSP.

Obrázek 21: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Pardubického kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Pardubického kraje

Z územního pohledu dosáhly nejvyšších hodnot intenzity čerpání SO ORP Ústí nad Orlicí (93 tis. Kč na 1 obyvatele), Lanškroun (85,4 tis. Kč na 1 obyvatele) a Pardubice (83,4 tis. Kč na 1 obyvatele), a to zejména díky jejich efektivnímu čerpání OP D, OP PIK a IROP. Nejnížší intenzita čerpání byla zaznamenána v SO ORP Holice (43,8 tis. Kč na 1 obyvatele). V absolutním vyjádření pak nejvíce prostředků čerpalo SO ORP Pardubice (11 mld. Kč, tj. 29,1 % celkových zdrojů), což je u Pardubic vzhledem ke statusu krajského města a regionálního centra přirozené. 92,4 % celkových zdrojů směřovalo rovnoměrně do stabilizovaného (46,1 %) a rozvojového území (46,3 %), do periferních oblastí putovalo 7,6 % prostředků.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Pardubický kraj vstupoval do programového období 2014–2020 z poměrně dobré výchozí pozice, problémem nebyla vysoká nezaměstnanost (spíše absence kvalifikované pracovní síly) ani výrazné sociální problémy a prostředky z fondů EU se podařilo směřovat na všechny prioritní potřeby definované ve strategických dokumentech kraje. Specifické potřeby definované pro Pardubický kraj jsou představeny v níže, detailní pohled na potřeby všech krajů obsahuje Kapitola 2.2.

Z pohledu tematických cílů se v Pardubickém kraji dařilo směřovat prostředky fondů EU do oblastí podpory sociálního začleňování (jedna z hlavních potřeb kraje, 1. nejvyšší čerpání v mezikrajském srovnání v přepočtu na 1 obyvatele), přizpůsobení se změně klimatu (2. nejintenzivnější čerpání) a zlepšení přístupu, využití a kvality ICT (3. nejvyšší čerpání na 1 obyvatele). Naopak méně se dařilo

podporovat oblasti udržitelné zaměstnanosti, vzdělávání a zvýšení konkurenceschopnosti MSP (ve všech 3 oblastech 5. nejnižší čerpání na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání).

Potřeby Pardubického kraje a jejich plnění v období 2014–2020		
Jednou ze strategických potřeb kraje bylo navýšení počtu návštěvníků, k čemuž měl přispět rozvoj marketingové propagace a budování a modernizace turistické infrastruktury. Ačkoli Pardubický kraj nabízí řadu kulturních i přírodních atraktivit, jeho potenciál v oblasti cestovního ruchu stále není plně využit a je jedním z nejméně navštěvovaných krajů v ČR. Mezi další prioritní rozvojové potřeby patří, jako v řadě dalších krajů, zkvalitňování a zkapacitňování dopravní infrastruktury (mj. ke kvalitnímu propojení Čech a Moravy, zvýšení obslužnosti venkovských oblastí), podpora inkluze ve vzdělávacím systému a jeho propojení s trhem práce.		
	Rozvoj CR a kulturního dědictví	Rozvoj marketingu kraje, budování a modernizace obslužné infrastruktury s ohledem na udržitelnost, zvyšování kvality služeb, podpora cykloturistiky
	Rozvoj dopravní infrastruktury a obslužnosti	Zlepšení dopravní obslužnosti napříč všemi oblastmi kraje a všemi módy dopravy, rozvoj silniční a železniční sítě, podpora cyklodopravy
	Rozvoj vzdělávání, podpora sociální integrace	Zvýšení kvality a dostupnosti vzdělávání, zvýšení uplatnitelnosti absolventů na trhu práce, navýšení kapacit mateřských a základních škol, rozvoj digitální gramotnosti a podpora sociální integrace
	Podpora sociálních služeb a rozvoj zdravotní péče	Zvýšení počtu pracovníků zdravotnických a sociálních služeb, zvýšení dostupnosti (např. skrze zajištění mobility) a zvýšení kvality zdravotnických a sociálních služeb
	Zvýšení inovačního potenciálu a podpora konkurenceschopnosti	Vyšší využití inovačního potenciálu a podpora inovativního podnikání, snaha o vyrovnání životní úrovně obyvatel v napříč částmi regionu
	Rozvoj volnočasových aktivit	Zvýšení nabídky mimoškolních aktivit pro děti a mládež, budování kvalitních veřejných prostranství a sportovišť pro děti i dospělé
	Ochrana životního prostředí	Snižování produkce odpadů a podpora recyklace, zlepšení kvality povrchových i podzemních vod, rekultivace krajiny a odstranění ekologických zátěží, rozvoj technické infrastruktury
<i>Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU</i> <i>Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně</i> <i>Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU</i>		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Díky fondům EU byly v Pardubickém kraji úspěšně realizovány projekty rozvíjející zejména oblasti zaměstnanosti, sociální integrace či dopravní vybavenosti území, pozitivní dopady byly zaznamenány i v odpadovém hospodářství (mj. byla nově vybudována kapacita 16 129 tun pro předcházení vzniku komunálního odpadu) či zlepšování kvality ovzduší (u 4 547 zdrojů se podařilo snížit emisní zatížení z celorepublikového výsledku čítajícího téměř 89 tisíc zdrojů). Skrze nástroj ITI Hradecko-pardubické aglomerace se dařilo se rozvíjet památkovou péči (např. synergickým projektem obnovy Winternitzových automatických mlýnů, díky kterému vznikne v prostorách národní kulturní památky multifunkční společenský prostor či polytechnické dílny) anebo cyklodopravu, čímž došlo mimo jiné k posílení atraktivity oblasti z pohledu cestovního ruchu. Méně se dařilo rozvíjet např. oblast VaVal a propojování výzkumné a aplikační sféry, nicméně podnikatelský a inovační ekosystém se v kraji teprve vyvíjí a Pardubický kraj i místní univerzita se jej aktivně snaží podporovat.

Rozvoj zaměstnanosti a sociální integrace

V oblasti zaměstnanosti bylo z fondů EU mj. financováno firemní vzdělávání zaměstnanců, zacílení podpory na osoby na rodičovské dovolené a podpora dětských skupin poté napomohly brzkému návratu rodičů do zaměstnání. V sociální oblasti byla s podporou EU zkapacitňována a zkvalitňována sociální a zdravotní péče, např. skrze rozvoj komunitního života, sociálního bydlení či podporu psychiatrické péče.

113

sociálních bytů
vybudováno díky
podpoře fondů EU

- Skrze projekty bylo podpořeno celkem 8 510 nezaměstnaných (včetně dlouhodobě nezaměstnaných), znevýhodněných účastníků bylo podpořeno 1 402. V rámci podnikového vzdělávání byla zvyšována adaptibilita pracovníků, rozvoj měkkých či jazykových dovedností a odborných znalostí.
- Výstupem projektů je zvýšení kompetencí cílových osob pro jejich lepší uplatnění na trhu práce. Celkem 7 360 účastníků získalo novou kvalifikaci.
- Podpořeny byly díky fondům EU i matky na rodičovské dovolené. V rámci projektu Podpora osob znevýhodněných na trhu práce v Pardubickém kraji byly poskytovány dotované zkrácené pracovní úvazky, což přispělo ke snadnějšímu a rychlejšímu návratu do zaměstnání.
- Z fondů EU byla úspěšně podpořena deinstitucionalizace pobytových služeb (např. většina klientů hradu Rychmburk se přesunula do chráněného bydlení). Vznikala také komunitní centra (např. O krok dál).
- Podpořeno bylo 12 zdravotnických zařízení (rozvoj super-specializované péče, modernizace přístrojů) a 1 psychiatrické zařízení (projekt Pardubická nemocnice, nová psychiatrie).
- I přes pozitivní dopady projektů je nutné zmínit i některé problematické aspekty podpory zaměstnanosti. Jednou z výzev byla například nedostatečná návaznost mezi jednotlivými projekty a nedostatečná systémovost, díky čemuž nebylo možné všechny úspěšné aktivity převést na národní úroveň a včlenit do dlouhodobých strategií.

Podpora dopravní infrastruktury a odpadového hospodářství

V kraji se dařilo budovat a modernizovat dopravní infrastrukturu – rozšiřovat dálniční síť a silnice I., II. i III. třídy, a podpořit tím plynulost dopravy. Finance směřovaly také do infrastrukturních projektů ve venkovských oblastech, podpořeno bylo mj. budování chodníků či cyklotras, pohledem především malých obcí se tedy jednalo o strategicky

významné projekty.

- Díky prostředkům EU byla modernizována a rozšířena dálnice D35 v úseku Opatovice-Casy-Ostrov, podpořeno bylo také vybudování obchvatu na silnici I/37, což vedlo ke snížení dopravní zátěže a zvýšení bezpečnosti v Chrudimi.
- Projekty financovaly rozšíření trolejbusové trati v Pardubicích či výstavbu 8 přestupních terminálů veřejné dopravy, čímž zvýšily dopravní obslužnost regionu i kapacitu přepravy.
- Bylo nakoupeno 22 nových vozidel veřejné dopravy včetně elektrobusů a trolejbusů.
- Díky fondům EU vznikla Cyklostezka Valdštejn-Šušek či cyklotrasa spojující Hradec Králové a Pardubice, rozšířena byla i Labská cyklotrasa. Vniklo 427 parkovacích míst pro jízdní kola.
- V oblasti odpadového hospodářství projekty přispěly ke zvýšení kapacit pro recyklaci odpadů o 8 525 tun ročně. Také byly vybudovány kapacity pro předcházení vzniku komunálních odpadů ve výši 16 128 tun ročně a kapacity pro systémy separace a sběru odpadů ve výši 22 495 tun ročně.
- Příkladem dobré praxe v odpadovém hospodářství jsou projekty Door to door, které vedly nejen ke snížení celkového objemu odpadů, ale také umožnily obcím snižovat výdaje na jejich zpracování. Prostřednictvím těchto projektů byly nakoupeny kontejnery, kompostér či štěpkovače.

Podpora vzdělávání a propojení VaVal a podnikatelského prostředí

S podporou fondů EU se dařilo propojovat výzkumnou a aplikační sféru. Tento ekosystém je však v kraji teprve v počátečních fázích rozvoje, a ta je nezbytné v podpoře pokračovat. V oblasti vzdělávání byla zvyšována technická vybavenost škol a podpořeno bylo i odborné vzdělávání.

1 464

organizací se
zvýšenou kvalitou
výchovy, vzdělávání
a proinkluzivnosti
z plánovaných 2 218

- ▶ Z prostředků EU byl mj. podpořen vznik multifunkčního Regionálního polytechnického centra Lanškrouně, přístupného základní škole i veřejnosti.
- ▶ Fondy umožnily realizaci projektu Motivace mladých k pracovnímu uplatnění ve vystudovaném oboru. Tento projekt podpořil mladistvé prostřednictvím exkurzí, placených stáží v oboru a rekvalifikací, čímž zvyšoval šance mladých absolventů na uplatnění.
- ▶ Fondy EU podpořily 421 akademických a výzkumných pracovníků (z cílové hodnoty 511), počet nových výzkumných pracovníků vzrostl o 41 (oproti plánovanému nárůstu o 61 pracovníků).

3.11. Plzeňský kraj

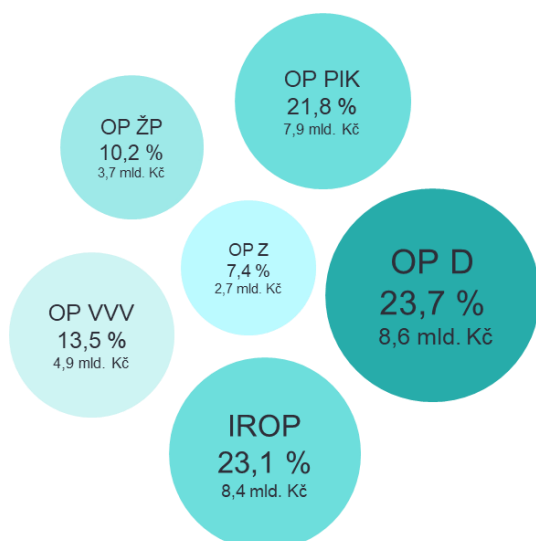
V Plzeňském kraji se z fondů EU podařilo modernizovat a rozšířit silniční síť, podporovat alternativní formy dopravy, a to především v Plzni a okolí. Nejvýznamnější dopravními projekty bylo vybudování Západního okruhu Plzně a integrované řešení prodloužení tramvajové trati na Borská Pole společně s vybudováním záchytného parkoviště. Projekty částečně přispěly k odklonu dopravy z centra. Vzhledem k externím faktorům (např. možnosti bezplatného parkování v centru města) se zatím nedaří dostatečně řidiče motivovat využívání hromadné dopravy a záchytného parkoviště. Poslední ze zmíněných projektů měl pozitivní neočekávaný efekt v podobě nastartování vzniku nové čtvrti, včetně zvýšení zájmu investorů. Kraj zlepšil svou pozici v sektoru VaVal, počet výzkumných pracovníků díky fondům EU zásadně vzrostl, a to nejen na univerzitách a ve výzkumných institucích, ale i ve firmách. Inovace byly využívány i pro oblast zdravotnictví, která byla především v Plzni podpořena významně. Příkladem byl nákup zobrazovací techniky CT, která vznikla ve spolupráci s firmou Siemens pro potřeby nemocnice. V mezikrajském srovnání čerpal kraj průměrně s 61,5 tis. Kč na obyvatele.

Plzeňský kraj je rozlohou třetí největší v ČR. Nehledě na rozsáhlé území patří k těm méně zalidněným (9. místo v krajském srovnání). Plzeňský kraj se vyznačuje výrazným centrem a rozsáhlým venkovem. Ve statutárním městě Plzeň žije 33 % obyvatel kraje a nachází se zde 65 % pracovních příležitostí. Zejména v příhraničních oblastech je dostupnost pracovních míst a veřejných služeb omezená. V okolí města Plzeň lze pozorovat vliv suburbanizace, což způsobuje problémy v dopravě, protože infrastruktura komunikační sítě není dostatečně vyvinuta na pokrytí zvýšeného denního dojíždění obyvatel.

Plzeňský kraj se zařazuje mezi regiony ČR s průměrnou ekonomickou úrovní. Kraj přispívá zhruba 5,5 % k celkovému HDP ČR, což mu zajistilo páté místo v národním srovnání. Stojí za zmínku, že dvě třetiny celkového HDP Plzeňského kraje generuje hlavně krajské město Plzeň. Hospodářství kraje značně ovlivňuje strojírenský průmysl, vedle nějž hraje důležitou roli potravinářství, hutnictví, výroba stavebních materiálů a další odvětví. Důležitým faktorem pro ekonomiku je rovněž cestovní ruch. Díky poloze a historii je Plzeňský kraj populární destinací zejména pro návštěvníky ze Spolkové republiky Německo.

Územní diferenciaci čerpání fondů EU v období 2014–2020

Plzeňský kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 36,8 mld. Kč (příspěvek Unie činil 26,6 mld. Kč), z toho 3,4 mld. Kč prostřednictvím nástrojů

ITI a IPRÚ a 280,7 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání v absolutním vyjádření se Plzeňský kraj umístil na 10. pozici. V přepočtu na 1 obyvatele však bylo čerpání kraje průměrné a zařadilo Plzeňský kraj na 7. příčku. Intenzita čerpání na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP se pohybovala v rozmezí 23,3-98 tis. Kč (viz Obrázek 22 níže).

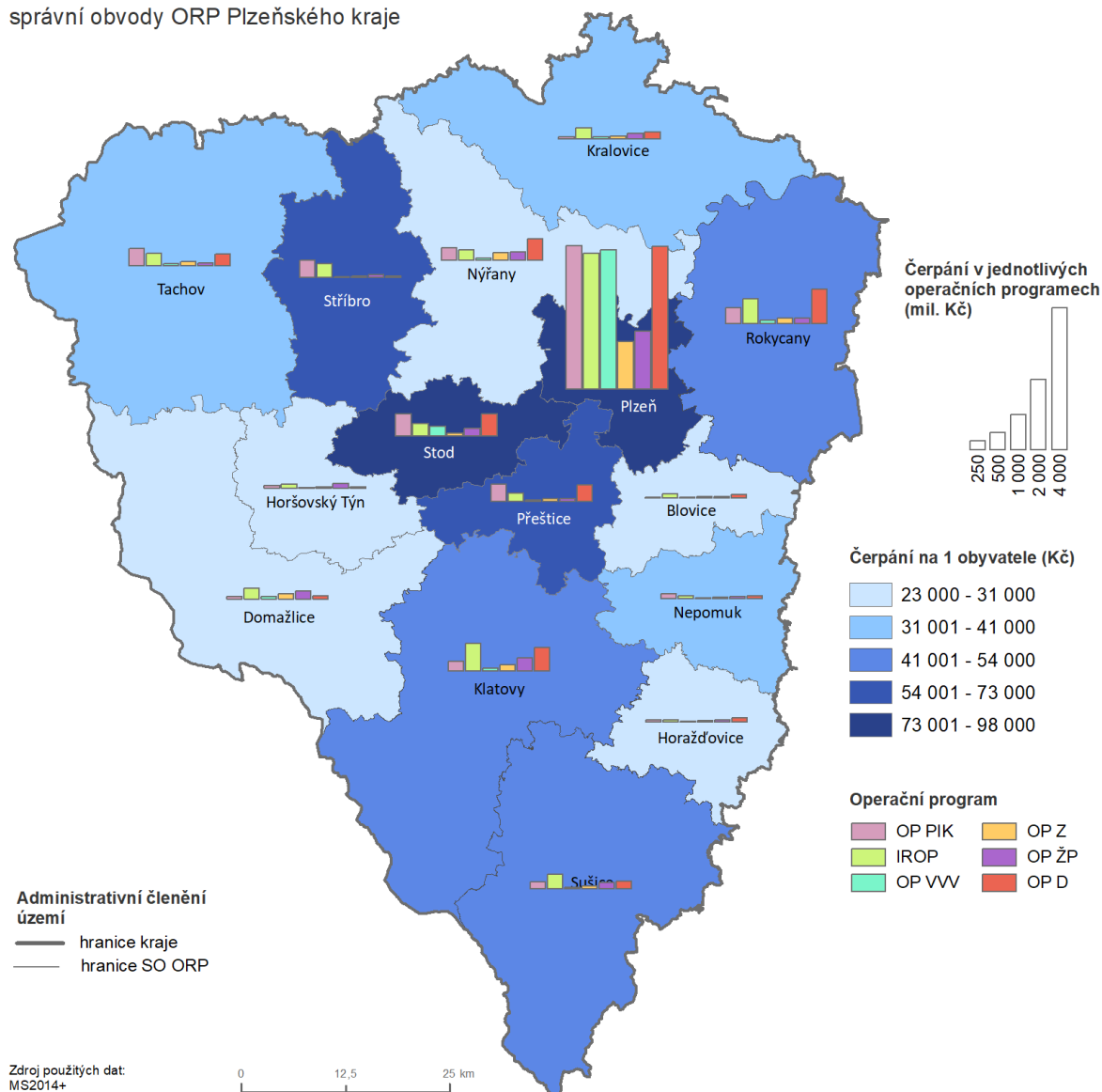
Více než polovina prostředků v Plzeňském kraji byla proplacena skrze 3 operační programy – OP D (23,7 %), IROP (23,1 %) a OP PIK (21,8 %). Z OP D se čerpalo hlavně na rekonstrukci a modernizaci železničních tratí a výstavbu přeložek silnic. Zásadními projekty byly Modernizace trati Rokycany – Plzeň nebo obnova vozového parku pro Plzeňský kraj. Z IROP se čerpalo na realizaci opatření podporujících přechod na

nízkouhlíkové hospodářství a udržitelnější dopravu. Významnými projekty byly např. městský okruh úsek Křimická – Karlovarská či nákup nízkopodlažních trolejbusů pro MHD v Plzni. Prostředky z OP PIK byly použity na rozšiřování technologických center nebo realizaci opatření na snížení energetické náročnosti podnikatelských budov a procesů. Největším projektem financovaným z OP PIK byla instalace 400kV vedení společností ČEPS, a.s. v rámci výzvy zaměřené na rozvoj inteligentních sítí.

Obrázek 22: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Plzeňského kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Plzeňského kraje

Z SO ORP čerpalo v přepočtu na jednoho obyvatele nejvíce ORP Plzeň, ORP Stod a ORP Stříbro. Přičemž na Plzeň v absolutním vyjádření připadalo více než 50 % z celkové podpory ESIF v kraji (19 mld. Kč). Toto je způsobeno pozicí města jako přirozeného centra regionu a rovněž velikostí obcí v kraji. V samotném krajském městě se také nachází významní aktéři, kteří provádějí projekty, jako je například Plzeňský kraj, Fakultní nemocnice Plzeň a Plzeňské městské dopravní podniky, a.s. Nejméně úspěšná v čerpání byla ORP Domažlice (23,3 tis. Kč na 1 obyvatele).

V Plzeňském kraji bylo alokováno 79,7 % finančních prostředků do oblastí s rozvojovým charakterem. Stabilizované území získalo necelých 18 % těchto prostředků, zatímco periferní oblasti obdržely pouze 2,42 % finančních prostředků. Plzeňský kraj tak patří k trojici krajů, kde periferní území byla podpořena

nejméně. Toto ukazuje na omezenou schopnost směřovat podporu do méně rozvinutých oblastí pomocí fondů EU. Tento stav je primárně způsoben nízkým počtem obyvatel a omezenou schopností těchto území absorbovat finanční prostředky. Z proplacených celkových zdrojů mířilo 29,6 % podpory do měst s více než 25 tisíci obyvateli, tedy do okresních měst a přirozených regionálních center, kde žije třetina populace kraje.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 v Plzeňském kraji plynuly prostředky z fondů EU na většinu potřeb vyplývajících ze strategických dokumentů kraje. Specifické potřeby Plzeňského kraje jsou představeny níže, detailní rozbor potřeb definovaných pro všechny kraje obsahuje Kapitola 1.2. Pohledem tematických cílů byl Plzeňský kraj v porovnání s ostatními kraji úspěšný v podpoře rozvoje informačních a komunikačních technologií (druhé nejvyšší čerpání v přepočtu na 1 obyvatele), rozvoje dopravy (4. nejvyšší intenzita čerpání) a podpoře inovačního potenciálu a udržení talentů v území (4. nejvyšší čerpání na 1 obyvatele). Naopak nejmenší intenzitu čerpání kraj zaznamenal v oblasti podpory zaměstnanosti a kvalifikované pracovní síly (nejnižší čerpání na 1 obyvatele) a podpory konkurenceschopnosti (2. nejnižší čerpání na 1 obyvatele), v těchto oblastech potřeby kraje naplněny nebyly.

Potřeby Plzeňského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Velká část potřeb, které byly pro kraj definovány, spadala do oblasti podpory VaVal a propojení průmyslu a univerzit, zvyšování inovačního potenciálu a řešení přetížení dopravní infrastruktury v suburbánních oblastech. Prioritní potřeb se celkem dařilo naplňovat – Kraj zlepšil svou pozici v sektoru VaVal, počet výzkumných pracovníků díky fondům EU zásadně vzrostl, a to nejen na univerzitách a ve výzkumných institucích, ale i ve firmách. Dále byla úspěšná i oblast dopravy, která patřila mezi nejvýraznější témata kraje, a to i z hlediska výše čerpání z ESIF. K méně úspěšnému naplňování vytyčených priorit docházelo v rozvoji konkurenceschopnosti a sociálních služeb.

	Konkurenceschopnost a podpora VaV	Podpora uplatnění výsledků VaV a propojení s podnikatelskou sférou, rozvoj infrastruktury a marketingu VaV, zvýšení konkurenceschopnosti MSP
	Podpora zaměstnanosti a kvalifikované pracovní síly	Zvýšení adaptability zaměstnanců, zatraktivnění pracovních podmínek a podpora terciálního vzdělávání, zajištění kvalitních lidských zdrojů
	Zvýšení kvality vzdělávání	Zvýšení kvality a dostupnosti MŠ a ZŠ, propojení SŠ vzdělávání a odborné praxe, podpora zájmového a mimoškolního vzdělávání, vzdělávání pedagogů
	Dostupnost veřejných služeb a podpora sociální integrace	Dostupnost a zkvalitnění sociální a zdravotní péče, rozvoj terénní a návazné péče, sociální prevence, podpora volnočasových aktivit a sportovního vyžití, rozvoj kulturního zázemí
	Rozvoj dopravní infrastruktury a podpora veřejné dopravy	Zkvalitnění silniční a železniční sítě, snížení dopravního zatížení centra Plzně, rozvoj integrované hromadné dopravy, podpora cyklodopravy a její bezpečnosti
	Ochrana životního prostředí	Zefektivnění vodohospodářské infrastruktury, protipovodňová opatření, ekologičtější nakládání s odpady, snižování emisí, environmentální vzdělávání, rozvoj IZS
	Podpora efektivní veřejné správy	Rozvoj transparentnosti, efektivní digitální komunikace, rozvoj strategického plánování a tvorba, aktualizace strategických dokumentů a monitoring jejich plnění

Potřeby Plzeňského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Podpora kultury a rozvoj cestovního ruchu	Zkvalitňování služeb a rozvoj podpůrné infrastruktury i mimo současná centra CR (oblast Plzně, Šumavy), zvýšení propagace kraje a nabídky kulturního využití
	Rozvoj fungování a vzhledu obcí	Stabilizace a rozvoj venkovských oblastí, zefektivnění komunikace samospráv s krajem a lokálními aktéry, revitalizace brownfieldů, zajištění dostupnosti bydlení, péče o veřejná prostranství
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

V období 2014–2020 byl Plzeňský kraj úspěšný především v oblastech rozvoje dopravní infrastruktury a podpora veřejné dopravy, podpory VaVal, ale i v rozvoji zdravotnických zařízení (bylo modernizováno špičkové pracoviště onkogynekologického centra a centra perinatologie ve Fakultní nemocnici Plzeň) či rozvoji cestovního ruchu (projekty cílily na zvýšení návštěvnosti kraje). Nehledě na to, že jednou z priorit kraje bylo posílení konkurenceschopnosti podniků – především ve venkovských oblastech – k posunu konkurenceschopnosti periférií za uplynulé období však nedošlo. Co se týče rozvoje sítě sociálních služeb, opět především ve venkovských a méně osídlených oblastech, nebyla tato potřeba naplněna. Příliš se nedařilo ani v oblasti podpory konkurenceschopnosti.

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Rozvoj dopravní infrastruktury a podpora veřejné dopravy

V oblasti dopravy se díky ESIF dařilo budovat a modernizovat dopravní infrastrukturu v kraji. Uskutečnily byly významné projekty infrastruktury, které zahrnovaly rozšíření Západní části městského okruhu, prodloužení tramvajové sítě a výstavbu dopravních terminálů. Evropské fondy poskytly podporu pro rozvoj cyklo dopravy v regionu, včetně iniciativy jako "Greenways," a také pro rozšiřování mezinárodní trasy směrem k Brdům. Z fondů EU bylo financováno celkem 52 projektů v úhrnné hodnotě 12 mld. Kč.

138

tis. hodin ročně
ušetří občané v
silniční dopravě v
Plzeňském kraji

- ▶ Díky fondům EU byla modernizována trať Rokycany – Plzeň, jež je jednou ze souboru staveb na úseku Praha-Smíchov – Plzeň napojující celý soubor staveb od Prahy-Smíchova na železniční uzel Plzeň, a vede od železniční stanice Rokycany (mimo) přes prostor Klabavy, Ejpovic a Plzeň-Doubravku do ŽST Plzeň hl. n., mimo stávající ŽST Chrást u Plzně.
- ▶ Skrze projekty bylo položeno celkem 3,53 km nových silnic III. třídy a 1,32 km nových silnic II. třídy.
- ▶ Z fondů EU byla financována obnova vozového parku pro Plzeňský kraj.
- ▶ Fondy EU přispěly ke zvýšení bezpečnosti silniční dopravy, a to např. budováním chodníků v obcích Děšenice, Plánice, Kvičovice a Svojšíň.
- ▶ Výstoupem evropského financování je také rozvoj cyklistické dopravy v regionu. Byly podpořeny projekty na budování cyklistických tras mezi obcemi, např. síť cyklostezek „greenways“.

Podpora VaVal

Projekty v oblasti výzkumu a vývoje byly zaměřeny především na posílení firem, podporu tří místních vysokých škol a také Fakultní nemocnice v Plzni. Tato podpora byla směřována k rozvoji inovačního potenciálu firem a ke vzniku inovačních platforem, jako je TechTower a vědeckotechnologický park. Hlavním cílem bylo přitahovat a udržovat v regionu nové talenty. Součástí podpory polytechnického vzdělávání bylo také investování do nového vybavení a zlepšení spojení mezi firmami a středními školami.

- ▶ *Projekty financované z ESIF přispěly ke zvýšení počtu výzkumných pracovníků o 534, což představuje největší nárůst v celé ČR. V celkovém počtu výzkumníků se tak kraj nyní umísťuje na třetím místě v celostátním srovnání.*
- ▶ *Díky projektu HR Award došlo k rozvoji akademického prostředí na univerzitách. Zapojení Západočeské univerzity představuje zásadní přínos pro rozvoj VaVaI oblasti v Plzeňském kraji.*
- ▶ *Smart akcelérátor Plzeňského kraje podpořil zapojení 306 osob do governance a implementace politiky VaV..*

Sociální služby

V sociální oblasti byla s podporou EU zkapacitňována a zkvalitňována sociální péče, např. skrze rozvoj sociálního bydlení či podporu psychiatrické péče. Plzeňský kraj byl v přepočtu na obyvatele podpořen 3. nejnižší částkou v ČR s alokací 4 176 Kč na obyvatele. Přestože projekty umožnily rozvoj sociálních služeb, podpora se potýkala s jistými problémy, které neumožnili uspokojivé naplnění dané potřeby. Jednalo se zejména o nevhodné nastavení podmínek pro výzvy Integrovaných teritoriálních investic (ITI), kdy bylo vyžadováno, aby vozidla byla využívána pouze na území aglomerace.

V oblasti podpory konkurenceschopnosti byly podpořené projekty zaměřeny spíše na rozvoj výroby a na pořízení nových technologií pro již existující podniky. Díky podpoře z fondů EU byl založen pouze jeden nový podnik.

- ▶ *Fondy EU podpořily 182 společností, mj. byla zafinancována výstavba výrobního areálu společnosti HAUSER CZ s.r.o. v hodnotě 50 mld. Kč.*
- ▶ *Z prostředků EU byla podpořena výstavba nového pavilonu Psychiatrické kliniky ve Fakultní nemocnici Plzeň, kde pacientům bude poskytována psychiatrická péče v souladu s nejnovějšími standardy.*

1

podnik vznikl díky
podpoře fondů EU

ČEMU SE V KRAJI DAŘILO MĚNĚ

3.12. Středočeský kraj

Ve Středočeském kraji se z fondů EU podařilo dokončit propojení veřejné dopravy s Prahou, investovalo se také do rekonstrukcí silnic. Vzhledem k hustotě a přetížení dopravy v kraji ale finanční prostředky nestačily na zlepšení celkové kvality dopravních komunikací. Projekty dále pomohly rozvoji výzkumu a vývoje, vzdělávání a sociálním službám. Snahou kraje bylo vyrovnat rozdíly mezi centrální částí kraje okolo Prahy a periferními oblastmi, a to v konkurenceschopnosti, kvalitě vzdělávání a infrastruktuře veřejných služeb. Finanční prostředky na pokrytí potřeb území ovšem několikanásobně převyšují možnosti čerpání z fondů EU. Celkově bylo v kraji doposud čerpáno 82,1 mld. Kč, tedy druhá nejvyšší částka. V přepočtu na 1 obyvatele je kraj v mezikrajském srovnání spíše průměrný s 59,03 tis. Kč.

Středočeský kraj patří mezi hospodářsky nejvyspělejší kraje (podle výše HDP na obyvatele je na třetím místě v celorepublikovém srovnání). Zároveň je zde vysoký podíl středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných osob a nejmladší věková struktura obyvatelstva vzhledem ke zbytku ČR. S tím se pojí také nejvyšší kladné migrační saldo mezi kraji. Obecně je pro kraj typický růst počtu obyvatel z důvodu suburbanizace v okolí hlavního města Prahy. Právě blízkost Prahy přinesla několik specifických potřeb, jako například integraci dopravy mezi těmito kraji, či podporu detašovaných výzkumných pracovišť.

Se sousedící polohou k Praze souvisí také kontrast podnikatelských aktivit ve vnitřních částech kraje při hranicích prstence obepínajícího hl. m. Prahu vůči periferním částem kraje. Středočeský kraj je tak, co se týče potřeb a problémů, vnitřně diferencovaný. Zatímco na vnitřní hranici řeší kraj napojení na infrastrukturu hl. města Prahy, v periferních oblastech je znatelně horší dopravní dostupnost a také dostupnost služeb. Periferní okrajové oblasti také čelí problémům se slabým propojením výzkumného a podnikatelského sektoru. V kraji byl proto velký důraz kladen na rekonstrukce silnic, ale také na propojení veřejné dopravy kraje s Prahou, a to skrze projekty zaměřené na budování parkovacích kapacit a přestupních terminálů v místě napojení na PID.

Územní diference čerpání fondů EU v období 2014–2020

Středočeský kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 82,1 mld. Kč (příspěvek Unie činil 60,2 mld. Kč), z toho 4,7 mld. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 992,4 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání v absolutním měl Středočeský kraj 2. nejvyšší čerpání po Jihomoravském kraji. V přepočtu na 1 obyvatele však bylo čerpání kraje průměrné a zařadilo Středočeský kraj na 8. příčku. Intenzita čerpání na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP se pohybovala v rozmezí 25,3-158,1 tis. Kč (viz Obrázek 23 níže).

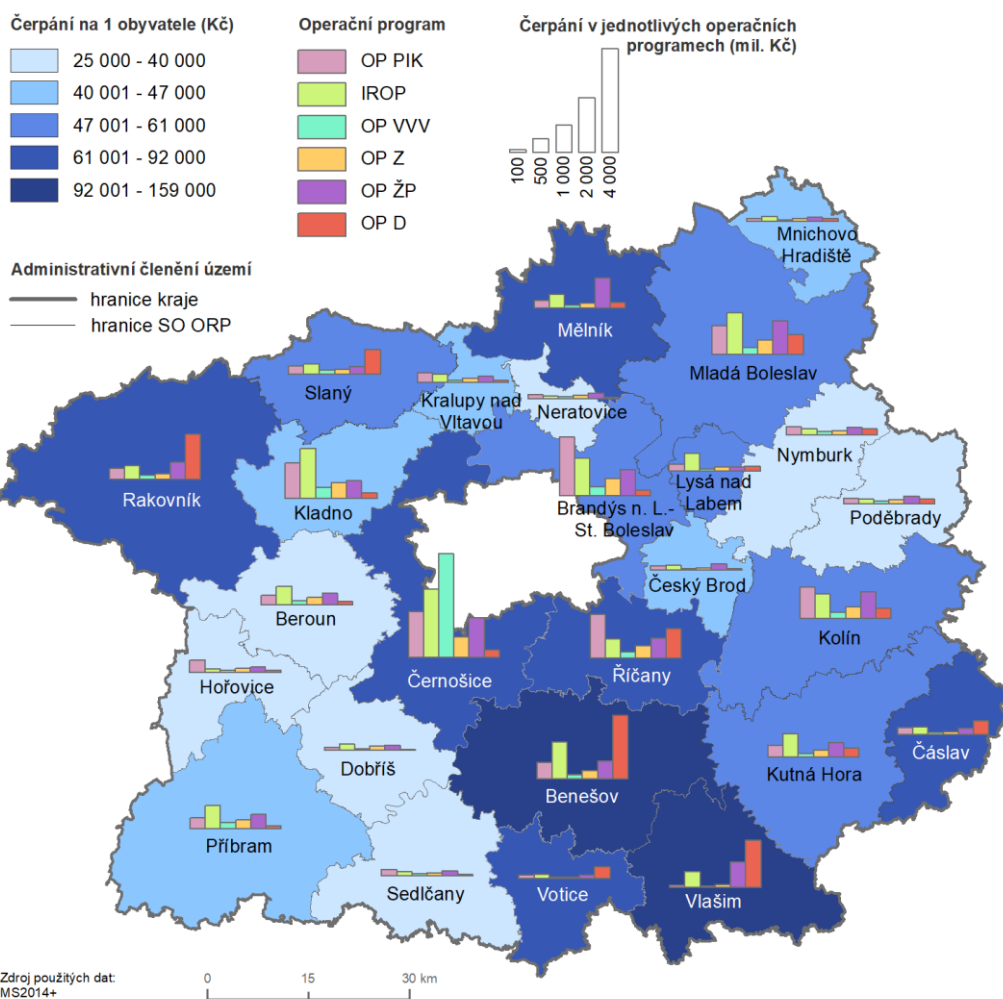

Téměř čtvrtinu celkových zdrojů (24,4 %) čerpal Středočeský kraj skrze IROP zejména na oblasti dopravy. Prioritní bylo pro kraj téma dopravy, a tak projekty směřovaly na rekonstrukci silnic a opravy mostů a dále na integraci hromadné dopravy (výstavba parkovišť, rozvoj hromadné dopravy). Vysoké čerpání bylo i rámci OP PIK (20,7 %) a OP ŽP (18,9 %). Z těchto programů se podpořilo rozšiřování výzkumné a vývojové infrastruktury, rekonstrukce a rozšíření výrobních prostor a opatření zaměřená na zlepšení kvality vody a ovzduší. Největším projektem v těchto 2 OP byla modernizace úpravní vody Želivka.

Obrázek 23: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Středočeského kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Středočeského kraje

Z SO ORP čerpalo v přepočtu na jednoho obyvatele nejvíce ORP Vlašim (158,1 tis. Kč na 1 obyvatele), ORP Benešov (102,1 tis. Kč na 1 obyvatele) a ORP Votice (82,7 tis. Kč na 1 obyvatele). V absolutním vyjádření připadal největší podíl podpory v kraji (15 %, tj. 12 mld. Kč) na ORP Černošice. Méně podpořená byla jihozápadní část kraje (ORP Sedlčany, Dobříš, Hořovice), která patří mezi nejslabší, pokud jde o sociálně ekonomické charakteristiky. Nejméně úspěšná v čerpání pak byla ORP Neratovice (25,3 tis. Kč na 1 obyvatele).

Finanční prostředky čerpané ve Středočeském kraji proudily hlavně do oblastí s rozvojovým charakterem (81 %). Na stabilizovaná území připadalo necelých 18 % podpory. Periferní oblasti obdržely pouze 1,21 % finančních prostředků, což je nejnižší procento ze všech krajů. Z proplacených celkových zdrojů mířila více než třetina podpory do obcí ve velikostní kategorii 1 000 až 4 999 obyvatel.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Středočeskému kraji se v programovém období 2014–2020 dařilo s využitím fondů EU naplňovat velkou část svých potřeb (potřeby definované na základě strategických dokumentů kraje a rozhovorů s místními aktéry jsou představeny v níže, srovnání strategických potřeb všech krajů poté obsahuje Kapitola 1.2). Ze všech tematických cílů byl ve Středočeském kraji v souladu s definovanými hlavními potřebami v přepočtu na obyvatele nejvíce podpořen rozvoj dopravní infrastruktury (14,4 tis. Kč na 1 obyvatele), i když v mezikrajském srovnání se jedná až o 9. nejvyšší intenzitu čerpání v této oblasti. V porovnání s ostatními kraji byl Středočeský kraj nejúspěšnější v čerpání prostředků na oblast podpory životního prostředí (nejvyšší čerpání v přepočtu na obyvatele). Naopak podpora sociálního začleňování a vzdělávání byla v porovnání s ostatními kraji nejméně intenzivní (v obou případech 2. nejnižší čerpání na 1 obyvatele), i přes nižší intenzitu čerpání však byly právě v těchto oblastech potřeby kraje úspěšně plněny. V ostatních oblastech čerpal kraj podporu s průměrnou intenzitou (podpora VaVal, nízkouhlíkového hospodářství a adaptace na změnu klimatu, rozvoj veřejné správy) nebo podprůměrnou (konkurenceschopnost a podpora ICT), zde je však nutné dodat, že Středočeský kraj je nejlidnatějším krajem republiky (jeho 1,4 mil. obyvatel tvořilo v roce 2020 13,0 % populace ČR).

Potřeby Středočeského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Středočeský kraj má po hl. m. Praze nejhustší a nejpřetíženější dopravní síť v ČR, jednou z nejvýraznějších potřeb kraje byl tedy rozvoj dopravní infrastruktury, její zkvalitnění, integrace hromadné dopravy či podpora cyklo dopravy a dopravy v klidu. Další prioritní oblastí rozvoje bylo vzdělávání, jako hlavní byly definovány potřeby zkapacitnění a zkvalitnění vzdělávání zejména na úrovni středního školství. Významné pro kraj byly také potřeby definované v oblasti sociální a zdravotní péče. Takto definované rozvojové potřeby logicky vychází z pozice kraje, ať už z pohledu geografického (obklopuje hlavní město Prahu), demografického (je nejlidnatějším krajem ČR) i z pohledu ekonomické výkonnosti (v roce 2020 zaznamenal 5. nejvyšší HDP na obyvatele v porovnání s ostatními kraji).

Rozvoj dopravy a integrace veřejné dopravy

Rozvoj dopravní infrastruktury, zvýšení obslužnosti území silniční a železniční dopravou, podpora dopravy v klidu, integrace hromadné dopravy se systémem Hl. m. Prahy, podpora ekologických forem dopravy a rozvoj cyklo dopravy

Rozvoj vzdělávání

Zkvalitnění vzdělávací soustavy a zvýšení efektivity vzdělávání, podpora nových oborů a zaměření na praxi, rozvoj technického a zájmového vzdělávání

Konkurenceschopnost, rozvoj podnikání a znalostní ekonomiky

Tvorba nových pracovních míst, podpora vzniku podniků a sociálních podniků

Zvyšování zaměstnanosti a zlepšení podmínek na trhu práce

Podpora flexibilních forem práce a osob znevýhodněných na trhu práce

Potřeby Středočeského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Podpora VaVal, propojení výzkumné a aplikační sféry	Rozvoj inovačního systému a podpora vědeckovýzkumných projektů, navýšení počtu výzkumných pracovníků
	Rozvoj sociální a zdravotní péče	Budování a modernizace infrastruktury, zkvalitňování a zvyšování dostupnosti sociálních a zdravotních služeb, podpora sociálního bydlení, podpora integrace ve vzdělávání a sociálního začleňování, bezpečnost obyvatelstva
	Ochrana ŽP, řízení rizik a podpora IZS	Snižování energetické náročnosti, rozvoj odpadového a vodního hospodářství, podpora snižování emisí a zvýšení kvality ovzduší, odstraňování starých ekologických zátěží, rozvoj IZS, podpora protipovodňových opatření
	Rozvoj veřejné správy, zvýšení občanské vybavenosti	Rozvoj strategického a územního plánování, tvorba dokumentů (<i>Digitalizace veřejné správy ani potřeba zvyšování občanské vybavenosti v obcích nebyla skrze fondy EU podpořena</i>)
	Rozvoj zemědělské výroby a lesnictví, podpora agroturistiky	(<i>Žádné projekty nebyly v oblasti rozvoje zemědělství a podpory alternativního zemědělství a agroturistiky realizovány</i>)
	Rozvoj technické infrastruktury a rozšíření ICT	Zajištění kvalitní technické infrastruktury a zvyšování pokrytí území ICT, rozvoj kybernetické bezpečnosti
	Rozvoj CR, kulturního dědictví a památkové péče	(<i>V oblastech rozvoje kultury a cestovního ruchu, památkové péče či podpory knihoven nebyly realizovány žádné projekty financované z fondů EU</i>)
	Podpora volnočasových aktivit	(<i>Žádné výzvy necílily ani na oblast rozšiřování nabídky volnočasových aktivit, např. na podporu sportovního a kulturního vyžití či zájmových činností</i>)
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

V období 2014–2020 byl Středočeský kraj úspěšný především v oblasti podpory vzdělávání. Dále se dařilo plnit potřeby v oblasti zaměstnanosti a sociální oblasti, především byly zkvalitňovány kapacity sociálních služeb a další sociální infrastruktury. Velký důraz byl kladen na rozvoj dopravy, kam směřovalo nejvíce prostředků na jednoho obyvatele. Naopak mezi zcela opíjené oblasti patřil rozvoj cestovního ruchu kulturního dědictví a památkové péče a volnočasové aktivity. Zde nebyly realizované žádné výzvy.

Rozvoj vzdělávání

V oblasti dopravy se díky ESIF dařilo posilovat vzdělávací systém Středočeského kraje. Podpora se soustředila na vytvoření podmínek pro zvyšování kvality vzdělání, efektivní a funkční rozvoj vzdělávací soustavy. Rovněž byla řešena témata rozvoje vybavenosti škol, podpory inkluzivního vzdělávání a vytvoření podmínek pro zvyšování kvality vzdělání a zvyšování vzdělanosti obyvatel a celoživotní učení. Z fondů EU bylo financováno celkem 2730 projektů v úhrnné hodnotě 8 mld. Kč.

73 tis.

děti má přístup ke
kvalitnějšímu
vzdělávání

- ▶ Z fondů EU se podpořilo rozšiřování kapacit vzdělávacích subjektů, díky čemuž 73 tis. dětí má přístup ke kvalitnějšímu vzdělávání. Například, v obci Tuchlovice byla z prostředků ESIF navýšena kapacita předškolního vzdělávání o 40 míst. Ve Staré Boleslavě byl realizován projekt na zřízení nové mateřské školy ve s kapacitou 96 dětí, což zlepšilo dostupnost předškolního vzdělávání ve městě Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a v okolí
- ▶ Díky fondům EU bylo podpořeno 200 vzdělávacích zařízení.
- ▶ Výstupem projektů je také 16 nových studijních oborů zaměřených na praxi.
- ▶ Z prostředků ESIF byl financován systém intenzivní podpory škol směřující k podpoře kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti strategického managementu vedoucí ke zvyšování kvality vzdělávání.

Sociální a zdravotní péče

Projekty v oblasti sociální a zdravotní péče se především zaměřovaly na zajištění sociálních služeb a poskytnutí vzdělávání a zaměstnání osobám se speciálními potřebami. Podpora byla rovněž směřována do rekonstrukce budov, včetně důchodových domů, a byl také zajištěn provoz služeb (celkem 162 zázemí bylo podpořeno). Dálo bylo podporováno projekty zaměřené na sociální bydlení nebo sociální podnikání. Značná část projektů zacílila začleňování žáků do vzdělávacího procesu. Ve zdravotnictví byl podpořen jeden poskytovatel psychiatrické péče v rámci projektu o hodnotě 5 milionů Kč. Navíc byly podpořeny všechny pět krajských nemocnic, včetně projektů React-EU.

- ▶ Projekty financované z ESIF přispěly ke modernizaci infrastruktury nemocnic a sociálních zařízení. Například v oblastní nemocnici Příbram bylo z prostředků ESIF pořízeno přístrojové vybavení, zdravotnické prostředky, technologie a další vybavení v hodnotě 95 mil. Kč.
- ▶ Fondy EU financovaly v uplynulém období rekonstrukce budov (např. důchodových domů), ale také provoz služeb (podpořeno bylo 162 zázemí), což napomohlo ke zvyšování kvality služeb a jejich dostupnosti.
- ▶ Podpořeno bylo také 1 zařízení psychiatrické péče, fondy EU tak přispěly ke zkvalitňování a širší dostupnosti tohoto druhu péče v kraji.

Kultura a volnočasové aktivity

Prostřednictvím fondů EU nebyly realizovány žádné projekty na podporu dostupnosti občanské vybavenosti v obcích. Z ESIF se nepodpořily ani projekty v oblasti kultury a cestovního ruchu. Nicméně vzhledem k významnosti této oblasti nakonec poskytl kraj podporu z krajských prostředků, zejména prostřednictvím Fondu pro cestovní ruch a Fondu pro kulturu.

0

projektů cílilo na
rozvoj cestovního
ruchu nebo podporu
volnočasových aktivit

**ČEMU SE V KRAJI
DĚLO MĚNĚ**

3.13. Ústecký kraj

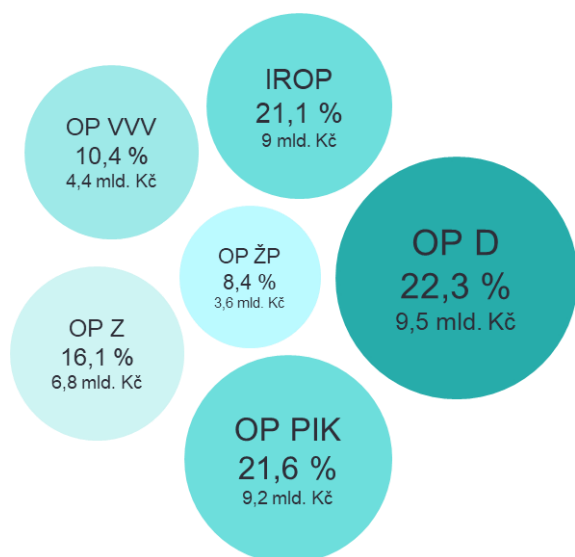
Ústecký kraj byl ve srovnání s ostatními kraji podprůměrně úspěšný ve využívání fondů EU, s výjimkou podpory udržitelné zaměstnanosti téměř ve všech oblastech. Přestože byl zařazen mezi strukturálně postižené kraje, fondy EU nebyly dostatečně využity k řešení hlavních socioekonomických problémů a k dlouhodobé přeměně ekonomické struktury regionu i jeho sociálního prostředí. Projekty přesto pomohly s podporou zaměstnanosti či rozvojem sociální integrace (včetně inkluze a integrace žáků v místních školách), ale i dopravnímu propojení kraje se sousedním Německem. Celkově využil Ústecký kraj prostředky fondů EU podprůměrně, v absolutním vyjádření se sice jednalo o šestý nejvíce čerpající region, v přepočtu na jednoho obyvatele je ale kraj na 12. místě s podporou 51,7 tis. Kč na obyvatele (horší postavení má pouze Karlovarský kraj a hl. m. Praha).

Ústecký kraj je jedním ze tří strukturálně postižených regionů a 5. nejlidnatější kraj (820 tis. obyvatel, tj. 7,7 % obyvatelstva ČR), vyznačuje se podprůměrnou ekonomickou výkonností (13. pozice v mezikrajském srovnání HDP na obyvatele), nižší výkonnosti dosahuje už jen Karlovarský kraj. Tradičními odvětvími ekonomiky kraje jsou těžba a strojírenství, energetika, chemický nebo sklářský průmysl. Pro okolí Žatce či Loun je charakteristická zemědělská výroba (Žatec a krajina žateckého chmele patří od roku 2023 mezi památky UNESCO), negativní vliv na životní prostředí mají těžba a průmyslová výroba soustředěné především v oblasti Podkrušnohoří. Těžbou značně poškozené velké části území vyžadují nákladnou a dlouhodobou rekultivaci. Další charakteristikou kraje je vyšší míra urbanizace (obyvatelstvo je koncentrováno do větších měst) a nepříznivý demografický vývoj. S vylidňováním regionu a nižší vzdělaností obyvatel je spojena také vyšší míra nezaměstnanosti a dojíždění části obyvatelstva za prací do sousedního Německa. Specifické, zejména sociální, problémy potom postihují periferní oblasti jako je např. Šluknovský výběžek. Ústecký kraj je administrativně členěn na 7 okresů a 16 SO ORP.

Územní diferenciaci čerpání fondů EU v období 2014–2020

Ústecký kraj v programovém období 2014–2020 čerpal skrze 6 operačních programů celkové zdroje (stav proplaceno) ve výši 42,4 mld. Kč (příspěvek Unie činil 31 mld. Kč), z toho 1,9 mld. Kč skrze nástroje ITI a IPRÚ a 484,1 mil. Kč skrze CLLD. V porovnání s ostatními kraji tedy Ústecký kraj čerpal průměrně, byl 6. největším příjemcem. Největší část celkových zdrojů směřovala, obdobně jako v Karlovarském kraji, do oblasti udržitelné dopravy (27,1 %, tj. 11,5 mld. Kč), podpory přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (14,6 %, tj. 6,2 mld. Kč) a sociálního začleňování (12,2 %, tj. 5,2 mld. Kč).

V přepočtu na obyvatele Ústecký kraj zaznamenal třetí nejnižší čerpání po Hl. m. Praze, tj. v rozmezí 36–88 tis. Kč na obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz Obrázek 24 níže).

Skrze OP D, ze kterého bylo v kraji čerpáno největší množství prostředků, byla podpořena modernizace a revitalizace železničních tratí (např. zvýšením traťové rychlosti v úseku Oldřichov u Duchcova – Bílina) či rozšíření silniční sítě (např. zkapacitněním obchvatů na dálnicích D6 a D7). Významný byl také OP PIK, jenž podporoval širokou škálu projektů od inovativních výrobních postupů pro automobilovou a železniční dopravu, budování a rozvoj technologických center (např. nanotechnologického VaV centra v Roudnici nad Labem) po snižování energetické náročnosti a revitalizaci brownfieldů. Na

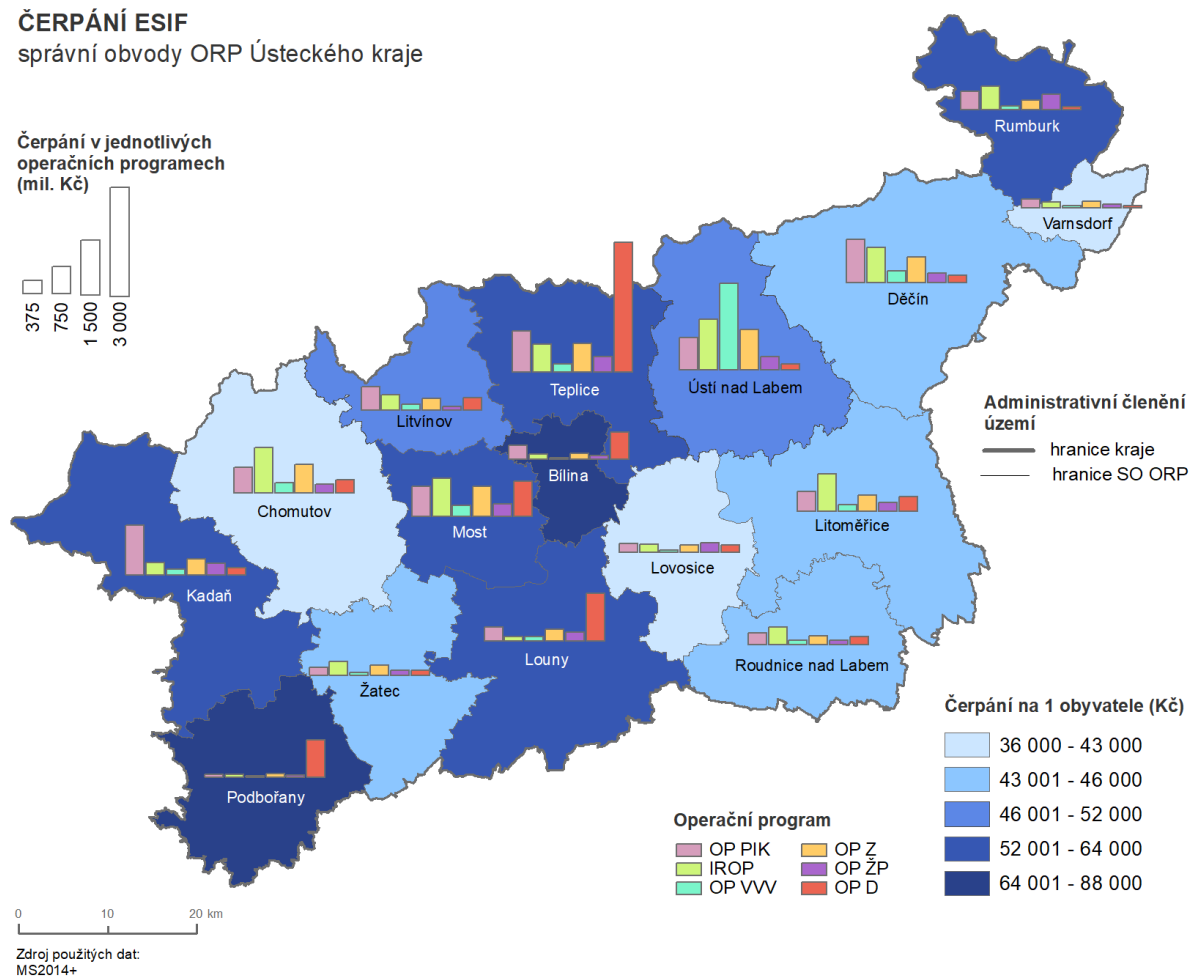
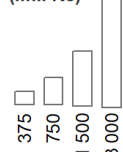
podpoře přechodu na nízkouhlíkové hospodářství se významným způsobem podílel také IROP, dále financoval např. projekty v oblasti sociálního začleňování (skrze zkapacitnění azylového a sociálního bydlení či budování komunitních center nebo deinstitucionalizací sociální péče, vzdělávání (např. budováním odborných učeben) či zkvalitňováním návazné zdravotní péče. Skrze OP VVV pak byly podpořeny především projekty v oblasti vzdělávání.

Obrázek 24: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Ústeckého kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Ústeckého kraje

Čerpání v jednotlivých operačních programech (mil. Kč)

Z pohledu vnitrokraského srovnání byly v intenzitě čerpání nejúspěšnější SO ORP Podbořany (87,9 tis. Kč na 1 obyvatele; a to primárně díky vysokému čerpání z IROP), SO ORP Bílina (65,8 tis. Kč na 1 obyvatele; především díky IROP a OP PIK), s ním sousedící SO ORP Teplice (61,9 tis. Kč na 1 obyvatele; vůbec nejvyšší absolutní čerpání v kraji opět především díky IROP a OP PIK) a SO ORP Kadaň (61,8 tis. Kč na 1 obyvatele, zejména díky vysokému čerpání OP PIK). Naopak nejméně intenzivní čerpání bylo zaznamenáno v SO ORP Varnsdorf (36,7 tis. Kč na 1 obyvatele), zde bylo zároveň čerpáno nejméně z Ústeckého kraje i v absolutním vyjádření (731 mil. Kč celkových zdrojů, zatímco ostatní SO ORP čerpaly z fondů EU podporu vždy v jednotkách miliard Kč).

Podobně jako v Karlovarském kraji, převážná většina prostředků směřovala do území rozvojového (68,5 % celkových zdrojů) a do stabilizovaného (26,7 %) typu, zatímco pouhých 3,5 % celkových zdrojů bylo alokováno do periferií. Necelých 40 % celkových zdrojů bylo poté alokováno do 5 nejlidnatějších obcí kraje, tj. do Ústí nad Labem, Mostu, Teplic, Chomutova a Děčína, přirozených regionálních center.

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V Ústeckém kraji se v programovém období 2014–2020 podařilo z fondů EU alespoň částečně naplňovat všechny definované rozvojové potřeby, avšak většina z nich zůstala nevyřešená. Níže jsou představeny specifické potřeby definované pro Ústecký kraj i míra jejich naplnění, detailní pohled na porovnání potřeb všech krajů je uveden v Kapitole 1.2.

Z pohledu využití fondů EU byl Ústecký kraj, v souladu s definovanými hlavními potřebami kraje, nejúspěšnější v oblastech podpory udržitelné zaměstnanosti (nejvyšší čerpání v mezikrajském srovnání v přepočtu na 1 obyvatele, a to především díky realizaci velkých projektů Úřadu práce) a sociálního začleňování (5. nejintenzivnější čerpání). Pozitivních výsledků bylo dosaženo také v oblasti podpory podnikatelského a výzkumného prostředí (i přes 2. nejnižší čerpání na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání), mj. díky zapojení místních aktérů ICUK a UJEP.³⁰ Naopak v oblastech rozvoje ICT a technické infrastruktury a podpory volnočasových aktivit se potřeby kraje naplňovat příliš nedařilo. Nízkou intenzitu čerpání vykazoval Ústecký kraj také v oblastech přizpůsobení se změně klimatu a podpory přechodu na nízkouhlíkové hospodářství (2. nejnižší čerpání v přepočtu na 1 obyvatele).

Potřeby Ústeckého kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Jednou z nejvýznamnějších priorit pro rozvoj kraje bylo snížení míry nezaměstnanosti, jenž je podmíněno restrukturalizací a zvýšením ekonomické prosperity regionu. V oblasti zaměstnanosti bylo podpořeno zejména snižování dlouhodobé zaměstnanosti, zvyšování kompetencí a adaptability pracovníků a propojení nabídky a poptávky na trhu práce. V oblasti sociální soudržnosti a integrace se dařilo řešit dílčí problémy spojené, především ve vyloučených lokalitách, s dostupností bydlení, kriminalitou, drogovou závislostí a zadlužením. Konkurenceschopnost regionu musí být rozvíjena i nadále, je však nutné ji podporovat udržitelným způsobem. Rekultivace těžkým průmyslem poškozené krajiny a podpora sociální soudržnosti, společně s řešením sociálních problémů v periferních oblastech a sociálně vyloučených lokalitách, tak byly dalšími prioritními potřebami kraje. Podpora z fondů EU sice cílila na významné potřeby kraje, avšak problémy se nepodařilo řešit komplexně (nutno podotknout, že naplňování těchto zásadních potřeb je však spjata i s nastavením a účinností národních politik).

Zvýšení zaměstnanosti a rozvoj kompetencí zaměstnanců

Tvorba nových pracovních míst, zvyšování kvalifikace a podpora rekvalifikací, propojení vzdělávacího systému a podnikatelského sektoru, řešení sociálně patologických jevů

Podpora sociální soudržnosti

Zvýšení dostupnosti sociálních služeb, řešení sociálního vyloučení a souvisejících problémů (např. drogové závislosti), podpora integrace, budování sociálního bydlení

Rozvoj vzdělávání, propojení škol a podnikatelského sektoru

Zvýšení kvality a efektivity vzdělávacího systému, zvýšení technické vybavenosti škol, zkvalitňování výuky a podpora polytechnického vzdělávání, podpora odborných praxí u zaměstnavatelů

Rozvoj podnikatelského prostředí a podpora konkurenceschopnosti

Podpora konkurenceschopnosti MSP i regionu jako celku, propojení podnikatelského prostředí s VaVal, využití potenciálu cestovního ruchu

³⁰ Ústecký kraj v této oblasti profituje z existence Inovačního centra Ústeckého kraje (ICUK) či Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (UJEP), zatímco Karlovarskému kraji, ve kterém tento typ potenciálních nositelů projektů a inovačních lídrů chybí, se podpora propojení VaVal s podnikatelským prostředím dlouhodobě nedaří.

Potřeby Ústeckého kraje a jejich plnění v období 2014–2020

	Rozvoj dopravní infrastruktury	Budování páteřních tratí, výstavba a modernizace logistických center, zlepšení technického stavu infrastruktury a bezpečnosti
	Efektivní veřejná správa a podpora venkovských a periferních oblastí	Rozvoj kompetencí zaměstnanců a podpora digitalizace, řešení zadluženosti obcí a problémů spojených s odlivem obyvatel, nedostatečnou infrastrukturou či nabídkou pracovních pozic, podpora komunitního života
	Zvýšení dostupnosti veřejných služeb	Zkapacitnění a zkvalitňování zdravotní péče i v periferních oblastech, zvýšení dostupnosti sociálních služeb a volnočasových aktivit (především pro děti a mládež či seniory)
	Rozvoj technické infrastruktury a ICT	Budování kapacit čistíren odpadních vod, budování ICT infrastruktury především v periferních oblastech
	Ochrana životního prostředí	Odstraňování ekologických rizik, revitalizace brownfieldů, snižování energetické náročnosti, rozvoj odpadového hospodářství a podpora protipovodňových opatření
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Níže jsou představeny vybrané příklady výstupů a výsledků v oblastech, ve kterých se díky podpoře fondů EU dařilo naplňovat potřeby kraje, i v oblastech, jejichž rozvojový potenciál naplněn nebyl. Kraj se nadále potýká s problémy zadlužení (je zde nejvyšší podíl osob v exekuci v mezikrajském srovnání, a to 13,95 %) a nižší úrovni vzdělání obyvatel či vyšší nezaměstnanosti. I přes pokles hodnoty indexu sociálního vyloučení o 29 % zůstává Ústecký kraj v mezikrajském srovnání na 3. nejhorší pozici. V kraji přetrvává také nerovnoměrné územní rozložení sociálních služeb. Existují zde tzv. bílá místa, ve kterých jsou sociální služby nedostupné, jedna z nejhorších situací je např. v oblasti Šluknovského výběžku.

Rozvoj dopravní infrastruktury

Díky fondům EU se v Ústeckém kraji podařilo modernizovat a rozšířit páteřní dopravní trasy, podpořit interkonektivitu dopravy a cyklo dopravu, zvýšit počet osob přepravených veřejnou dopravou, rozšířit vozový park veřejné dopravy a zvýšit efektivitu, komfort a bezpečnost dopravy.

36,4 mil. osob

přepravených díky
projektům veřejnou
dopravou v průběhu
programového období

- S podporou EU se podařilo rozvíjet dálniční síť a napojení na silniční síť Německa (např. skrze projekty Dálnice D6 Lubenec, obchvat či Dálnice D7 Panenský Týnec, zkapacitnění obchvatu a Zkapacitnění obchvatu Dálnice D7 Louny).
- Byla zlepšena dopravní obslužnost kraje, úspora času v silniční dopravě tak díky vybudování či rekonstrukci 6,8 km silnic II. a III. třídy činí 712 959 osobohodin/rok (z cílové hodnoty 1 062 955 osobohodin/rok).
- Díky projektům byly vybudovány 4 terminály propojující železniční, autobusovou a individuální dopravu (např. v Litvínově nebo Obrnicích), pořízeno bylo 88 nových vozidel veřejné dopravy.
- Skrze ITI byla modernizována tramvajová trať Most-Litvínov a trolejbusová trať v Teplicích.
- Fondy EU zařadily rozsáhlé projekty v oblasti tramvajové a trolejbusové dopravy, např. modernizaci tras v Mostě-Litvínově a v Teplicích. Dopadem těchto projektů do území je revitalizace zastaralých tras, zajištění nových technických komponent a zlepšení komfortu cestujících.
- Projekty napomohly modernizaci a zvýšení bezpečnosti železniční dopravy (např. v úsecích Oldřichov u Duchcova – Bílina či Oldřichov u Duchcova – Litvínov nebo Louny – Lovosice).

Podpora vzdělávání a rozvoj sociální infrastruktury

V oblasti vzdělávání bylo podpořeno zvýšení technické vybavenosti a kvality výuky ve 203 vzdělávacích zařízeních mj. skrze budování odborných učeben pro výuku strojírenských a elektrotechnických předmětů či vznik nových oborů částečně vyučovaných v cizím jazyce. Budovány byly také laboratoře a moderní zázemí pro studenty zdravotnických a technických oborů na střední průmyslové a střední odborné škole či UJEP. V sociální oblasti byla zvýšena kvalita a dostupnost sociálních služeb (např. terénních sociálních služeb pro seniory), integrace ohrožených skupin obyvatelstva či rozvoj návazné a vysoce specializované zdravotní péče.

- V 1 464 organizacích se díky fondům EU zvýšila kvalita výchovy, vzdělávání a proinkluzivnost, kapacita podpořených vzdělávacích zařízení a zařízení péče o děti je 52,4 tis. dětí a žáků.
- Dále bylo podpořeno 27 875 žáků s potřebou podpůrných opatření (z cílové hodnoty 45 197), 5 704 romských žáků bylo integrováno do vzdělávacího systému (nejvíce v SO ORP Most, Chomutov či Děčín).
- První ročník nových studijních oborů zaměřených na praxi absolvovalo 88 studentů (z plánovaných 401) a v rámci 16 studijních programů začaly být vyučovány předměty v cizím jazyce (z cílové hodnoty 29).
- Bylo vybudováno 289 bytů sociálního bydlení (z plánovaných 302), dále vznikala kontaktní centra a preventivní programy v oblasti problému drogové závislosti.
- Podařilo se nově vybudovat či modernizovat 15 objektů sloužících složkám IZS, bylo podpořeno 9 pracovišť zdravotní péče a 1 poskytovatel psychiatrické péče.
- Výstupem projektů je rozvoj UJEP, kde byla vybudována nová infrastruktura a zvýšena kvalita výuky. To zahrnovalo např. modernizaci laboratoří, vybavení učeben a zvýšení kapacity univerzitních prostor.
- S podporou EU byl realizován Krajský akční plán, který napomohl ke zvýšení interakci mezi vzdělávacím a podnikatelským sektorem. Spolupráci v tomto ohledu zprostředkovala Krajská hospodářská komora. Pozitivním dopadem projektu je zapojení odborníků do praktické výuky, realizace odborných praxí u zaměstnavatelů a zvýšení potenciálního uplatnění absolventů.
- Projekty se také zaměřily na problematiku drogové závislosti. Fondy EU podpořily kontaktní centra a preventivní programy.

Podpora vědy, výzkumu a inovací

Hlavní cíle v oblastech rozvoje inovací a propojení výzkumné a podnikatelské sféry se Ústeckému kraji i přes čerpání fondů EU během programového období naplnit nepodařilo. Inovační potenciál kraje je omezován nižším počtem MSP či odlivem talentů, firmám v kraji chybí také základní infrastruktura.

- ▶ Díky fondům EU se podařilo navýšit počet výzkumných pracovníků o 114 (z cílové hodnoty 83), podpořeno bylo také 254 stávajících výzkumných a akademických pracovníků (z plánované hodnoty 338).
- ▶ 499 osob zapojených do řízení a implementace politiky VaV (z plánovaných 742) bylo podpořených skrze projekty Smart Akcelerátor pro Ústecký kraj a Podpora a rozvoj inovačního prostředí v Ústeckém kraji II.

Podpora podnikání

Ústecký kraj se i přes podporu fondů EU potýká s nedostatečně rozvinutým podnikatelským a inovačním prostředím a odlivem mladé a kvalifikované pracovní síly. V kraji je nadále potřeba rozvíjet malé a střední podniky, tradičně jsou zde zastoupeni spíše velcí zaměstnavatelé. Problematický je také vyšší podíl osob v exekuci.

- ▶ S podporou fondů EU v kraji vzniklo 7 nových sociálních podniků a bylo vytvořeno 281 nových pracovních míst.
- ▶ Skrze podporu podniků se podařilo revitalizovat některé brownfieldy, příkladem je vybudování sociálního podniku Zenová zahrada (zahradního centra ve městě Jirkov).

44

nové kapacity pro
školení a odborné
vzdělávání MSP

3.14. Zlínský kraj

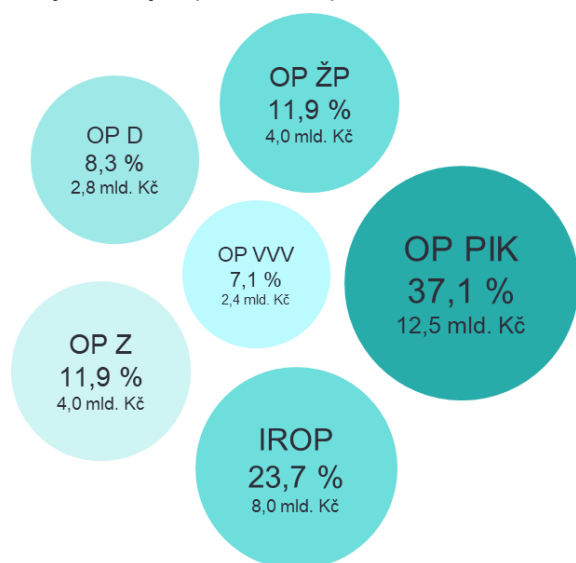
Ve Zlínském kraji se z fondů EU investovalo do spolupráce mezi akademickou a aplikační sférou, budoval se inovační ekosystém a projekty pomohly nastartovat konkurenceschopnost podniků. Fondy EU dále napomohly rozvoji cestovního ruchu, především díky renovacím muzeí v regionu. Podpořeno bylo Valašské muzeum v Rožnově pod Radhoštěm, vybudováno unikátní muzeum slováckých tradic v Modré. V menších obcích byly prostředky z fondů EU využity k zajištění kapacit předškolních zařízení a škol, rozvíjen byl systém sociálních služeb, zvýšila se jejich dostupnost v odlehlých venkovských a horských oblastech. Nedařilo se v oblasti dopravy, a to ani v železniční dopravě, ani ve výstavbě strategických staveb, především dálnice. Celkově využil Zlínský kraj prostředky fondů EU průměrně, s podporou 57,8tis Kč na obyvatele je kraj na 9. místě v celostátním srovnání celkově proplacených prostředků.

Zlínský kraj, rozlohou 4. nejmenší kraj, je s 576 tisíci obyvateli (tj. 5,4 % obyvatel ČR) 6. nejméně lidnatým krajem ČR. Administrativně je členěn na 4 okresy a 13 SO ORP. Kraj charakterizuje průměrná ekonomická výkonnost, ale také poměrně výrazný ekonomický růst v posledních letech, spojený s poklesem nezaměstnanosti. V kraji tradičně zaujímají silnou pozici strojírenská průmyslová odvětví a zpracovatelský průmysl obecně.

Zlínský kraj se vyznačuje členitým, převážně venkovským územím s několika většími městy a vnitřními i vnějšími periferiemi, především v příhraničních oblastech. Roztříštěnost sídelní struktury způsobuje problémy s dopravní obslužností kraje (zejména dostupností periferií), rozmístění a kapacity zařízení předškolního vzdělávání a sociální péče také nejsou optimální. Další rozvojovou bariérou kraje je odliv obyvatel a mladých talentů. Kraj disponuje značným potenciálem v oblasti cestovního ruchu, nachází se v něm mj. CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty, zámek se zahradou v Kroměříži zapsaný na Seznam UNESCO, či lázně v Luhačovicích.

Územní diference čerpání fondů EU v období 2014–2020

Zlínský kraj čerpal v programovém období 2014–2020 skrze 6 operačních programů celkové zdroje ve výši 33,7 mld. Kč (příspěvek Unie činil 22,2 mld. Kč), z toho 727,1 mil. Kč prostřednictvím nástrojů ITI a IPRÚ a 307,1 mil. Kč skrze CLLD. V mezikrajském srovnání jde o 4. nejnižší čerpání v absolutním vyjádření (po Karlovarském, Libereckém a Královohradeckém kraji), z hlediska intenzity čerpání zaujímá kraj 9. pozici s čerpáním v rozmezí 30-95 tis. Kč na 1 obyvatele dle jednotlivých SO ORP (viz Obrázek 25 níže).

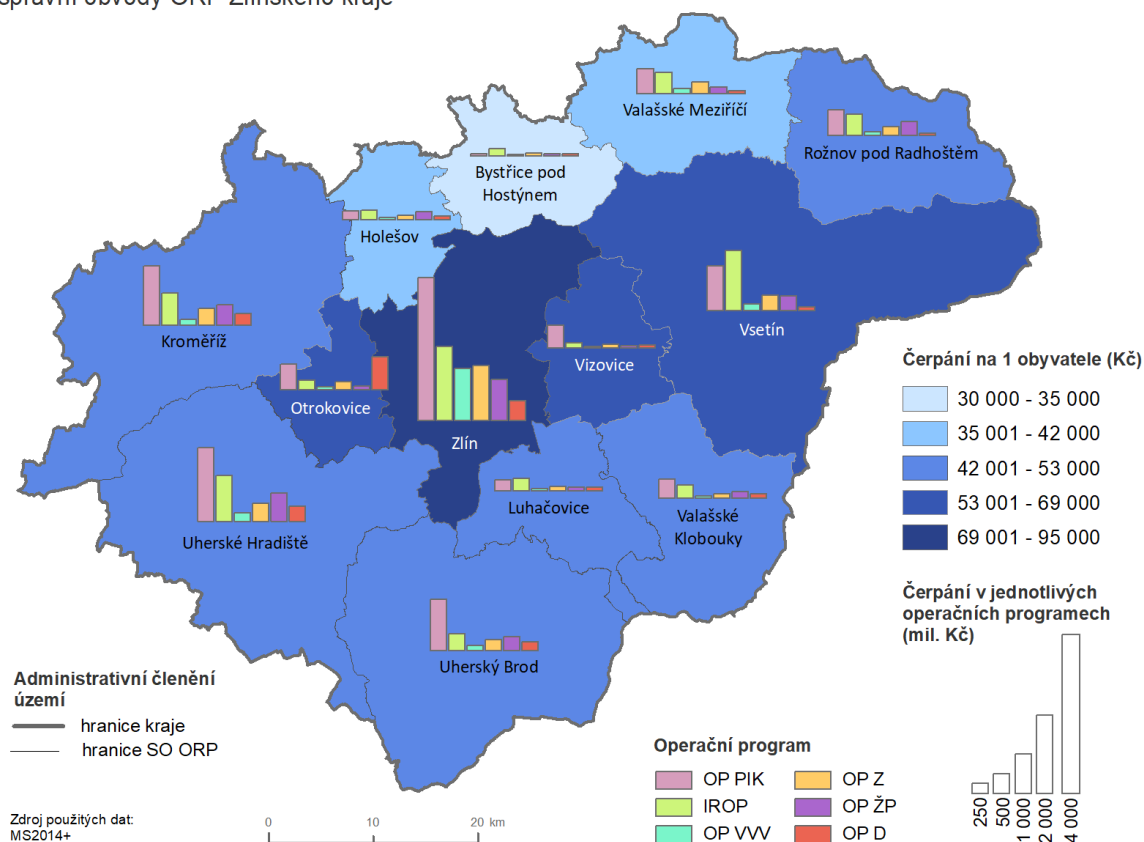
Téměř 40 % celkových zdrojů čerpal Zlínský kraj skrze OP PIK zejména na oblasti výzkumu a inovací, zvýšení konkurenceschopnosti MSP či přechodu na nízkouhlíkové hospodářství. Podpořena tak byla mj. modernizace vybavení, vývoj, testování a aplikace nových technologií, energetická úspornost či elektromobilita. Největší projekty financované prostřednictvím IROP se týkaly rekonstrukce silnic II. a III. třídy, modernizace a rozšiřování vozového parku hromadné dopravy a budování dopravních terminálů, či zkvalitňování návazné a vysoce specializované péče. Naopak z OP D, v jehož rámci je ve většině ostatních krajů čerpání významné kvůli strategickým projektům na národní úrovni, bylo ve Zlínském kraji na potřebný rozvoj dálniční

a železniční síť alokováno pouhých 8,3 % celkových zdrojů.

Obrázek 25: Čerpání fondů EU dle operačních programů napříč SO ORP Zlínského kraje (absolutně a per capita, proplacené prostředky)

ČERPÁNÍ ESIF

správní obvody ORP Zlínského kraje

Z pohledu porovnání intenzity čerpání mezi 13 SO ORP Zlínského kraje si nejlépe vedlo nejlidnatější SO ORP Zlín (94,2 tis. Kč na 1 obyvatele, a to díky vysokému čerpání především OP PIK), celkem 8 SO ORP (včetně 2. nejlidnatějšího SO ORP Uherské Hradiště i 2. nejméně lidnatého SO ORP Vizovice) čerpalo v rozmezí 50 a 60 tis. Kč na 1 obyvatele, 3 SO ORP (Valašské Meziříčí, Luhačovice, Holešov) se pohybovala mezi 40 a 50 tis. Kč na 1 obyvatele. Nejmenší úspěch v čerpání zaznamenalo SO ORP Bystřice pod Hostýnem (s nejmenším počtem obyvatel), a to jak v absolutním vyjádření, tak i po přepočtu na obyvatele (468 mil. Kč celkem, tj. 30,7 tis. Kč na 1 obyvatele). Nutno zdůraznit, že SO ORP Bystřice pod Hostýnem, Valašské Meziříčí a Holešov patří mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území, jsou vnitřní periferií kraje, a jejich efektivní podpora je proto klíčová.

Podobně jako v Královéhradeckém či Jihočeském kraji, více než polovina prostředků směřovala do rozvojových oblastí Zlínského kraje (63,0 % celkových zdrojů), přibližně třetina do rozvojového typu území (31,4 %) a 5,5 % podpory bylo čerpáno v periferiích (větší podíl prostředků do periferií se podařilo dostat už jen Kraji Vysočina a Pardubickému kraji). Z proplacených celkových zdrojů mířilo 38,1 % podpory do měst s více než 25 tisíci obyvateli, tedy do okresních měst a přirozených regionálních center Zlín, Kroměříž, Vsetín, Uherské Hradiště (celkem zde žije 26,9 % populace kraje).

Hlavní potřeby kraje a jejich plnění v období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 se Zlínskému kraji dařilo prostřednictvím fondů EU plnit většinu rozvojových potřeb definovaných ve svých strategických dokumentech (potřeby kraje jsou představeny níže, komplexní srovnání krajů obsahuje Kapitola 1.2). Z pohledu tematických cílů byl Zlínský kraj v programovém období 2014–2020 premiantem v čerpání v oblasti podpory konkurenceschopnosti MSP (jedna z hlavních priorit kraje, nejvyšší čerpání na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání), velmi

úspěšný byl také v oblastech podpory VaVal a sociálního začleňování (u obou šlo o 3. nejintenzivnější čerpání). Nejméně uspokojivého výsledku dosáhl Zlínský kraj v již zmiňované prioritní oblasti dopravy, a to 2. nejnižší čerpání v přepočtu na obyvatele po Hlavním městě Praze (jenž však bylo v možnostech čerpání jako nejrozvinutější region ČR omezeno).

Potřeby Zlínského kraje a jejich plnění v období 2014–2020

Mezi hlavní potřeby definované ve strategických dokumentech byl zařazen rozvoj v oblastech dopravy, cestovního ruchu, VaVal a konkurenceschopnosti MSP. Zatímco na podporu konkurenceschopnosti směřovala napříč krajem velká část prostředků a dařilo se podporovat i inovační prostředí, v oblasti dopravy se prioritní potřeby (především dobudování dálniční sítě) naplnit nezdařilo, a problém nedostatečné silniční i železniční infrastruktury tak v kraji přetrvává. Další významnou potřebou bylo vyrovnávání výrazných rozdílů mezi městy a venkovem zejména v otázce vybavenosti veřejnými službami a infrastrukturou. Stav technické infrastruktury se díky fondům EU zlepšil, občanská vybavenost se ve venkovských oblastech ale spíše zhoršuje. Neméně důležitými byly také potřeby udržet v kraji mladou a kvalifikovanou pracovní sílu či rozvíjet propagaci a potenciál cestovního ruchu, i tyto priority však byly naplněny jen z části.

	Rozvoj venkovských oblastí	Snižování rozdílů ve vybavenosti měst a venkovských obcí technickou a občanskou infrastrukturou, podpora konkurenceschopnosti venkovských oblastí (např. skrze rozvoj zemědělství či lesnictví)
	Rozvoj dopravní infrastruktury	Rozšíření a modernizace silniční a železniční sítě, budování dálniční sítě, podpora integrace dopravy, zvyšování bezpečnosti a ekologizace dopravy, budování mezinárodního letiště
	Podpora životního prostředí	Rozvoj udržitelného odpadového hospodářství, environmentální osvěta, zvýšení podílu obnovitelných a druhotných zdrojů energie, budování a modernizace ČOV a kanalizační sítě, snižování energetické náročnosti
	Rozvoj cestovního ruchu	Vyšší využití potenciálu území, podpora propojení kultury a cestovního ruchu (mj. rozvojem galerií, muzeí a knihoven), rozvoj marketingu a vyšší propagace kraje
	Podpora podnikání, konkurenceschopnosti	Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky i MSP, podpora inovací, kreativního průmyslu či robotiky, podpora podnikatelských inkubátorů
	Konkurenceschopnost VaV a zavádění inovací	Zefektivnění zavádění výsledků VaV do praxe skrze podporu spolupráce výzkumné a aplikační sféry
	Optimalizace vzdělávání a propojení s praxí	Zkvalitňování výuky, podpora polytechnického vzdělávání, rozvíjení digitální gramotnosti a jazykové vybavenosti, spolupráce vzdělávacích institucí a zaměstnavatelů
	Snížení nezaměstnanosti a podpora APZ	Zvýšení zaměstnanosti, rozvoj aktivní politiky zaměstnanosti, podpora a vzdělávání znevýhodněných uchazečů, podpora mladých talentů
	Zajištění kvalitní a dostupné zdravotní a sociální péče	Zvýšení kvality a dostupnosti služeb napříč krajem, podpora seniorů a osob se ZP, zvyšování kompetencí pracovníků v sociálních službách a zdravotnictví, podpora bezbariérovosti, prevence sociálního vyloučení
Potřeba řešena projekty realizovanými pomocí fondů EU Projekty realizované z fondů EU zohledňovaly potřebu pouze částečně Na danou potřebu necílily žádné projekty podpořené z fondů EU		

Výstupy a výsledky fondů EU v období 2014–2020

Zlínský kraj plánoval v programovém období 2014–2020 adresovat potřeby plynoucí z roztržité sídelní struktury – zvýšit dopravní dostupnost a občanskou vybavenost (zejména v odlehlých venkovských a horských oblastech) či posílit atraktivitu v cestovním ruchu, tyto cíle však naplněny nebyly. Podpora byla úspěšně soustředěna na rozvoj inovačního prostředí a zabránění odlivu

kvalifikovaných pracovníků, zvýšení kapacit a kvality vzdělávání, či budování sociálního bydlení. Zejména v oblasti rozvoje sociálních služeb byly efektivně zapojeny také MAS, zvýšila se např. dostupnost terénních služeb (mj. díky pořízení automobilů pro sociální služby). Níže jsou představeny vybrané příklady úspěšně i neúspěšně naplněných dílčích potřeb Zlínského kraje.

CO SE V KRAJI PODAŘILO

Rozvoj konkurenceschopnosti a podpora VaVal

Díky fondům EU byly v oblasti vědy a výzkumu realizovány projekty, jež Zlínskému kraji napomohly zatraktivnit region pro rychle rostoucí firmy a podpořit setrvání kvalifikovaných pracovníků v kraji a růst jejich počtu. Konkurenceschopnost byla posílena např. díky projektům SMART Akcelerator Zlínského kraje I a II podporujícím začínající podnikatele a jejich síťování.

- ▶ *Fondy EU podpořily 515 osob zapojených do řízení a implementace politiky VaVal, byla nastartována spolupráce na krajské RIS. Vznikl také program Creatinn podporující MSP a start-upy v oblastech průmyslového a produktového designu, audiovizu a brand buildingu.*
- ▶ *K rozvoji spolupráce a propojování aktérů vznikla platforma Zlinnovation, na propojování aktérů a spolupráci cílily také projekty Inovačního centra a Univerzity Tomáše Bati.*
- ▶ *Z fondů EU byl podpořen vznik podnikatelských inkubátorů mj. v Uherském Hradišti, Vsetíně, Kunovicích a Valašském meziříčí. Vzniklo také 6 sociálních podniků a 32 pracovních míst.*
- ▶ *Fondy EU také umožnily poskytování asistenčních voucherů pro začínající podniky. To přispělo k inkubaci inovačních projektů, např. v oblastech bezpilotních dronů či křemíkových desek.*
- ▶ *Výzvou pro Zlínský kraj je nyní intenzivněji rozvinout svůj ekosystém na úroveň měst jako jsou Brno a Ostrava, a posílit koncepční rozvoj na úrovni krajského řízení.*

Rozvoj kultury a zvýšení návštěvnosti památek

V oblasti kultury byly díky fondům EU podpořeny významné kulturní instituce, místní expozice tradiční kultury a oblast lázeňství. Návštěvnost jednotlivých památek se sice podařilo navýšit, avšak pro kraj prioritní téma rozvoje cestovního ruchu nebylo zahrnuto do žádné z výzev, k synergickým efektům tedy nedocházelo.

- ▶ *Díky podpoře EU byly zrekonstruovány církevní stavby (např. Bazilika Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě) či lázeňská kolonáda a přilehlé objekty v Luhačovicích.*
- ▶ *Opraveny a zpřístupněny byly také hrady a zámky, proběhla např. revitalizace Arcibiskupského zámku a Podzámeckých zahrad v Kroměříži.*
- ▶ *Fondy EU financovaly také opravy Valašského muzea (největšího skanzenu v ČR) a Slováckého muzea, nebo sídla Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Krajské knihovny Františka či Krajské galerie výtvarného umění.*
- ▶ *Díky fondům EU se podařilo zvýšit návštěvnost jednotlivých památek, avšak turisté zatím v kraji dlouho nezůstávají. To poukazuje na potřebu vyšší míry integrace a propojení napříč destinacemi.*

1 609

stávajících vědeckých
a akademických pracovníků
podpořeno ve Zlínském kraji
z celkem 14 322 v celé ČR

Rozvoj dopravní infrastruktury a zvýšení dopravní dostupnosti periferií

Jedním z nejdůležitějších cílů Zlínského kraje bylo rozšíření silniční a železniční sítě a zvýšení dopravní obslužnosti i periferních oblastech kraje. Tyto potřeby se však i přes podporu fondů EU nepodařilo kvůli absenci velkých strategických projektů naplnit. Velká část realizovaných projektů se poté zaměřovala pouze na rekonstrukce.

31

nových vozidel veřejné dopravy,
mj. trolejbusů a elektrobuses,
pořízeno z fondů EU
(z cílové hodnoty 31 vozidel)

- ▶ Ani přes vysokou prioritu v kraji nebyly realizovány žádné projekty modernizace či budování železničních tratí.
- ▶ S přispěním fondů EU bylo v kraji modernizováno pouze 23 km silnic II. a III. třídy (z celorepublikové hodnoty 730 km), vybudován byl úsek dálnice o délce pouhých 3,4 km.
- ▶ Přestupní terminály byly budovány či modernizovány v 10 projektech, a to v obcích Liptál, Fryšták, Karolinka, Holešov, Březolupy, Bystřička, Šumice, Velký Ořechov, Sazovice a Luhačovice.
- ▶ Díky projektům bylo ve Zlínském kraji vytvořeno 285 parkovacích míst pro jízdní kola (z cílového počtu 283 míst).
- ▶ Prostředky byly investovány také do zvýšení bezpečnosti dopravy, avšak mezi lety 2014 a 2021 došlo ve Zlínském kraji k nárůstu nehodovosti o 29 %.

4

Shrnutí výsledků a výstupů fondů EU podle témat

4. Shrnutí výsledků a výstupů fondů EU podle témat

Fondy EU se v programovém období 2014-2020 v ČR implementovaly prostřednictvím 11 tematických cílů. Nejvyšší finanční alokace směřovala do oblasti dopravy (TC7, 5,6 mld. EUR), životního prostředí (TC6, 3 mld. EUR) a nízkouhlíkového hospodářství (TC4, 2,5 mld. EUR). Nejméně naopak do změny klimatu (TC5, 1,3 mld. EUR), podpory informačních a komunikačních technologií (TC2, 0,8 mld. EUR) a veřejné správy (TC11, 0,1 mld. EUR). Na tyto cíle bylo v rámci ČR alokováno z rozpočtu EU celkem 23 mld. EUR. Jednalo se tak o 8. nejvyšší alokaci ze všech zemí EU28.

V této kapitole jsou shrnuty regionální rozdíly čerpání v jednotlivých tematických cílech. Cílem této kapitoly je podívat se na to, jak se dařilo čerpat v rámci jednotlivých témat napříč kraji, tj. které kraje byly úspěšné v podpoře jednotlivých témat a které nikoliv a proč. I v této kapitole je obsaženo rozložení čerpání napříč ČR, v tomto případě s přihlédnutím k danému tématu. Zároveň je zde přihlédnuto k čerpání na mikroúrovni, tj. na úrovni ORP.

4.1. Výzkum, vývoj a inovace (TC1)

Nejvyšší koncentrace finančních prostředků v TC1 byla zaznamenána u populačně silnějších regionálních center, která jsou sídlem významných potenciálních žadatelů (univerzity, výzkumné instituce a další). Podpora směřující do oblasti VaVal byla výrazně územně nerovnoměrná a koncentrace prostředků je úzce spojena s lokalizací významných výzkumných institucí a firem s vlastními VaV kapacitami. Lídrem v oblasti podpory VaVal byl Jihomoravský kraj, který dokázal významně podpořit spolupráci aktérů a zvýšit inovační výkonnost firem. V krajích, kde se inovační ekosystém formuje a rozvíjí (např. Zlínský kraj), se dařilo prostřednictvím fondů EU realizovat zajímavé, ovšem spíše parciální projekty a nedošlo k významnějšímu strategickému propojování aktivit a aktérů v rámci projektů, jako je tomu např. v Praze a Brně. Nejnižší koncentrace finančních prostředků v TC1 byla v Karlovarském a Ústeckém kraji, tedy ve strukturálně postižených regionech, které se potýkají se selektivní migrací (odchod mladých kvalifikovaných obyvatel) a handicapem je také málo rozvinutý inovační ekosystém s omezeným množstvím relevantních aktérů (jak firem s VaV, tak i výzkumné týmy ve vybraných oborech). V těchto regionech je vidět také nejmenší přínos projektů na rozvoj VaVal.

2 219 podniků spolupracovalo s výzkumnými institucemi díky podpoře z fondů EU ³¹	cca 30 % investičních výdajů do VaVal infrastruktury financováno ze zdrojů fondů EU v období 2016–2022 ³²	+ 476 nárůst pracovišť VaV v podnikatelském sektoru v období 2016–2020 ³³
V této oblasti bylo nejvíce podpořené spolupráce zaznamenáno u Jihomoravského kraje, následoval ho kraj Moravskoslezský. Ten se v minulém programovém období zaměřil na rozvoj inovačního ekosystému právě prostřednictvím rozvoje spolupráce místních aktérů a rozvoje nadstavbové infrastruktury. Naopak nejméně byly podpořeny spolupráce v	Koncentrace finančních prostředků vedoucí ke zkvalitňování infrastruktury byla nejintenzivnější v hl. m. Praze, Olomouckém kraji a Královéhradeckém kraji. Překvapivým může být čerpání ve Středočeském kraji, kde na tyto projekty směřovalo pouze 7,2 mil. Kč.	Nejvíce projektů realizovaly podnikatelské subjekty v Jihomoravském a Středočeském kraji. V Jihomoravském kraji podnikatelé čerpali více než desetinu z celkových prostředků vynaložených na TC1 (1,2 mld. Kč), ve Středočeském kraji čerpali podnikatelé z celkové částky 11 mld. Kč přes 6,5 mld. Kč, tedy více než polovinu (59 %) z celkových zdrojů. Čerpání

³¹ Zdroj: MS2014+

³² Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

³³ Zdroj: Pracoviště VaV v krajích ČR podle sektorů provádění VaV, ČSÚ

Jihočeském kraji, který obecně patřil v oblasti VaVal k jednomu z nejslabších krajů.

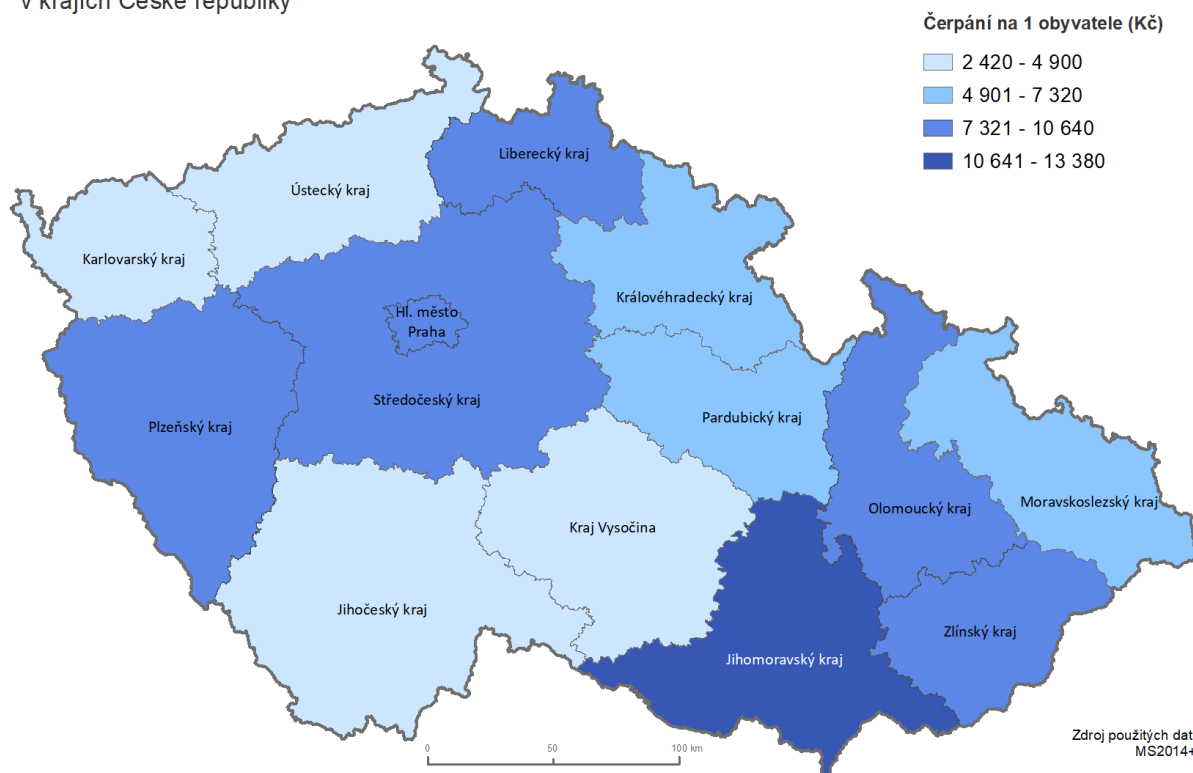
z fondů EU částečně kopíruje i data ČSÚ – největší množství podnikových pracovišť VaV přibýlo ve sledovaném období v Jihomoravském kraji (128), hl. m. Praha (75), Moravskoslezském kraji (51) a Středočeském kraji (49).

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC1

Obrázek 26: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC1 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC1

v krajích České republiky

V oblasti VaVal byly finanční prostředky koncentrovány do krajů s populačně většími centry a s vyšší koncentrací VaV aktérů (firmy, výzkumné instituce). Tento výsledek je viditelný z pohledu absolutního čerpání – nejvíce čerpalo hl. m. Praha (14,0 mld. Kč) a Jihomoravský kraj (15,9 mld. Kč). V těchto krajích bylo také zaznamenáno nejvyšší čerpání při přepočtu na obyvatele (intenzita), což ukazuje na trend, že velká města a jejich okolí měla tendenci získávat v rámci TC1 více finančních prostředků, a to primárně díky koncentraci výzkumných a inovačních institucí a přítomnosti univerzit.

Významná však byla i podpora z TC1 pro Zlínský, Plzeňský, Olomoucký a Liberecký, což jsou ale opět kraje s fungujícími univerzitami a rozvinutějším inovačním prostředím. Čerpání bylo vysoké (13,3 mld. Kč resp. 9,6 tis. Kč na obyvatele) i ve Středočeském kraji, což je dáno primárně výskytem VaV ústavů a institucí zřízených na území kraje v minulém programovém období. Nejnižší čerpání při přepočtu na obyvatele bylo zaznamenáno v Ústeckém (4 tis. Kč na obyvatele) a Karlovarském kraji (2,4 tis. Kč na obyvatele). V absolutním vyjádření bylo čerpání nejnižší v Karlovarském kraji (714,7 mil. Kč) a Kraji Vysočina (2,3 mld. Kč).

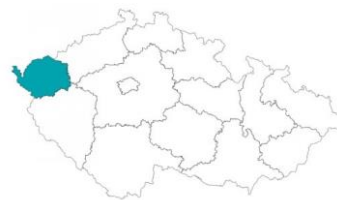
Tento výsledek odpovídá nízké míře rozvoje inovačního a výzkumného prostředí v těchto krajích. U Karlovarského kraje je situace navíc umocněná absencí vysoké školy, jakožto důležitého hráče regionálních inovačních systémů. Oba kraje (Ústecký a Karlovarský) navíc také vykazují nižší podíl firem věnujících se VaVal a obecně nižší míru výzkumných institucí.

Nejúspěšnější kraj
Jihomoravský kraj

- ▶ Nejvyšší koncentraci finančních prostředků v oblasti VaVal vykazuje Jihomoravský kraj, který fondy EU využil mimo jiné k podpoře výzkumných pracovníků, rozvoji spolupráce a rozvoji infrastruktury.
- ▶ Jihomoravský kraj je lídrem vědy a výzkumu v rámci nemetropolitních regionů ČR s vysokým počtem potenciálních žadatelů, kteří využívali fondy EU (např. 5 veřejných škol a jedna státní, 6 ústavů Akademie věd ČR a výzkumné ústavy zřízené ministerstvy).

Nejméně úspěšný kraj
Karlovarský kraj

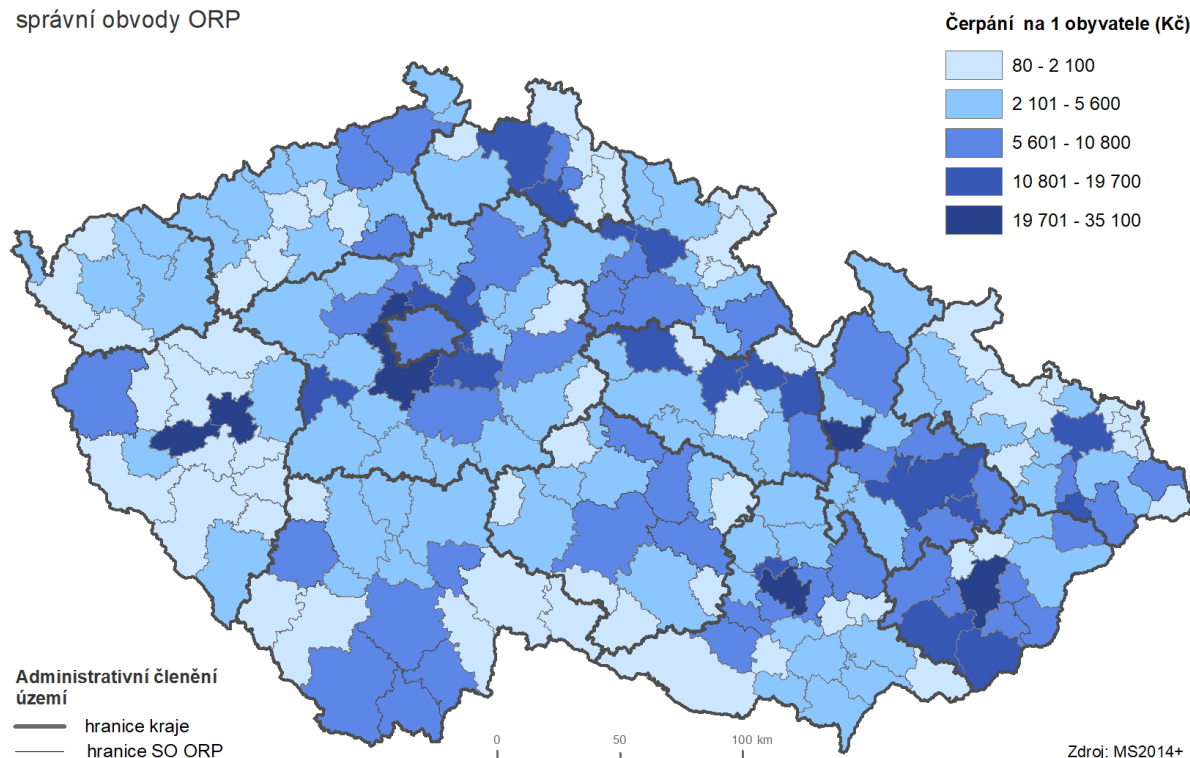

- ▶ Nejnižší koncentraci podpory VaVal z fondů EU vykázal Karlovarský kraj. V kraji nedošlo k nárůstu počtu výzkumných pracovníků a nebylo možné prokázat ani výrazný posun inovačního potenciálu firem.
- ▶ Jak bylo zmíněno, důvodem je mj. nižší počet potenciálních žadatelů (v kraji chybí vysoká škola, je zde nižší počet výzkumných a podnikatelských subjektů s VaV kapacitami), nedostatkem kvalifikovaných pracovníků a méně rozvinutým inovačním ekosystémem (včetně chybějícího regionálního inovačního centra).

Úspěšnosti projektových žádostí ve výzvách TC1 byla nejvyšší v hl. m. Praze (76 % úspěšnost). Zatímco nadpoloviční úspěšnosti dosahovala většina krajů, Ústecký kraj vykázal nejnižší úspěšnost, a to pouhých 47 %. To může signalizovat různé úrovně připravenosti a kvalitu projektových žádostí o financování mezi kraji. Je také patrné, že intenzita čerpání a úspěšnost žádostí nejsou nutně propojeny. Přestože Plzeňský a Liberecký kraj vykazovaly vysokou intenzitu čerpání, úspěšnost jejich projektových žádostí byla průměrná. To naznačuje, že i přesto, že některé kraje měly nižší úspěšnost žádostí, je i tak možné dosahovat vysoké intenzity čerpání vlivem realizace rozsáhlejších projektů.

Obrázek 27: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC1 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC1 správní obvody ORP

Jak je možné vidět na mapě (Obrázek 27), prostředky v TC 1 směřovaly především do populačně a ekonomicky silnějších ORP s většími regionálními centry. To odpovídá vydefinování potřeb v Teorii změny rekonstruované z Dohody o Partnerství 2014–2020, kdy podpora VaVal je primárně relevantní pro rozvojová území, kde se nachází velká část českých vysokých škol a výzkumných institucí. Nejvýznamněji tak byla podpořena velká města (Brno, Plzeň, Zlín) a prstenec okolo hlavního města, kde se nachází část detašovaných pracovišť výzkumných institucí z hl. m. Prahy, ale jsou zde i nezávislé VaV instituce s hlavním sídlem ve Středočeském kraji. To odpovídá i rozsahu realizovaných projektů jak na úrovni jednotlivých univerzit, tak na úrovni strategické. Výstupy a výsledky aktivit v TC1 jsou pak právě nejvýraznějších v těchto městech. O konkrétních výsledcích referuje další podkapitola.

Příklad 1: Podpora VaVal v ORP Plzeň

Plzeň představuje příklad využití fondů EU na podporu rozvoje inovačního prostředí určitého regionu. Jednou z priorit v období 2014-2020 (i s přesahem do období 2007-2013) byla podpora místního ekosystému včetně nastartování spolupráce místních aktérů a propojení vzdělávání s oblastí VaVal.

Díky podpoře fondů EU došlo:

- ▶ Ke vzniku nových center a subjektů, příkladem je vznik inkubačních prostorů TechTower, či vědeckotechnologického centra.
- ▶ V rámci projektu Smart Akcelerator bylo 326 osob z řad zástupců vysokých škol, veřejné správy, firemního sektoru a výzkumných organizací zapojeno do řízení a implementace politiky VaV.

- Popularizaci technických oborů a rozvoj vzdělávání prostřednictvím projektů rozvíjejících infrastrukturu na školách (nové učebny, nákup pomůcek, pořízení elektroautomobilu), ale také šablon, které umožnily mimo jiné zapojovat odborníky do výuky a lépe sladit požadavky trhu práce se vzděláváním. Neformální vzdělávání bylo podpořeno také v Techmanii (popularizace vědy). Díky aktivitám BIC vzniklo Centrum robotiky, kde probíhá volnočasové vzdělávání (ročně se jedná přibližně o 600 žáků), ale také práce s kantory a školami pro zkvalitňování vzdělávání. Využívány jsou také nově vzniklé prostory (např. TechTower).

Rozvoji terciálního vzdělávání na Západočeské univerzitě, projekty umožnily následující aktivity:

- rozvíjet internacionalizaci (např. posílení mezinárodní spolupráce Centra CENTEM rozvojem strategického partnerství s univerzitou v Paříži a v Mnichově),
- podporovat mobilitu výzkumných i administrativních pracovníků,
- mezinárodní spolupráci výzkumníků,
- vytvářet nové obory a překlápět obory do cizích jazyků,
- rozvíjet infrastrukturu pro výzkum,
- podpořit inkluzi v terciálním vzdělávání,
- rozvíjet pracovní prostředí (HR Award).

Výjimku částečně představují Olomoucký a Zlínský kraj, kde podpora není tak významně centralizovaná. V Olomouckém kraji směřovala podpora do ORP Olomouc a okolí, nejvýznamnější podpora ovšem směřovala do ORP Mohelnice, kde se nacházejí velké výrobní podniky s VaV kapacitami. Díky projektům došlo především k posílení inovační výkonnosti místních podniků, například rozšířením VaV center podniků, zavedením a testováním nových technologií, či výstavbou další infrastruktury (laboratoře apod.). Také Zlínský kraj podpořil rozvoj VaV a inovační potenciál místních podniků. V rámci Smart Akcelérátoru v území vznikly programy na podporu konkrétních odvětví (program Creatinn) a na podporu rozvoje spolupráce vznikla platforma Zlinnovation. Zároveň v kraji vznikaly inovační centra, technické parky a podnikatelské inkubátory (např. Uherské Hradiště, Kunovice, Valašské Klobouky, Vsetín). Výsledkem aktivit bylo nastartování spolupráce místních aktérů, zajištění podpory pro začínající podnikatele či vybudování podnikatelských inkubátorů.

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC1

ZVYŠOVÁNÍ INOVAČNÍ VÝKONNOSTI PODNIKŮ

Nejvíce podpořených podniků:

Jihomoravský kraj (10 mld. Kč, resp. 8,4 tis. Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (7,6 mld. Kč, resp. 8,4 tis. Kč na obyvatele)

Nejméně podpořených podniků:

Karlovarský kraj (540 mil. Kč, resp. 1,8 tis. Kč na obyvatele)

Ústecký kraj (2,3 mld. Kč, resp. 3,3 tis. Kč na obyvatele)

Jihočeský kraj (2,3 mld. Kč, resp. 3,6 tis. Kč na obyvatele)

Největší množství projektů v rámci TC1 bylo realizováno s cílem zvýšit inovační výkonnost podniků, a to celkem 2 662 s celkovými zdroji ve výši 51,7 mld. Kč. Největší množství projektů bylo realizováno v Jihomoravském kraji (648), Středočeském (537) a Moravskoslezském kraji (389). Naopak nejmenší výskyt těchto projektů vidíme dle databáze MS2014+ v Karlovarském (40) a Jihočeském kraji (135).

Nejvíce projektů realizovaly podnikatelské subjekty v Jihomoravském a Středočeském kraji. V Jihomoravském kraji podnikatelé čerpali více než desetinu z celkových prostředků vynaložených na TC1 (1,2 mld. Kč), ve Středočeském kraji čerpali podnikatelé z celkové částky 11 mld. Kč přes 6,5 mld. Kč, tedy více než polovinu (59 %) z celkových zdrojů.

Výsledky a výstupy projektů

Jedním z hlavních výstupů projektů je **zvýšení počtu výzkumných pracovníků** v podporovaných subjektech. V tomto ohledu vykazuje nejvyšší navýšení Plzeňský (805 pracovníků) a Středočeský kraj (250 pracovníků). Naopak minimální nebo žádný nárůst byl zaznamenán v Karlovarském kraji (0 pracovníků) a Jihočeský kraj (8 pracovníků). Výsledek je dán především mírou VaV rozvoje prostředí v daných krajích, připraveností žádostí a omezeným množstvím relevantních aktérů (potenciálních žadatelů).

Dále projekty umožnily zavádění nových technologií do výroby a tím zvyšování konkurenceschopnosti podniků. Bylo vybudováno, rozšířeno nebo zmodernizováno 462 výzkumných pracovišť podniků. Zároveň došlo k tvorbě nových pracovních míst, zefektivnění výroby produktů a zvýšení kvality produktů.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *Constellium Extrusions Děčín: Inovace výroby produktů z vysocepevnostních slitin hliníku pro nové generace automobilů*³⁴. Tento projekt umožnil prostřednictvím stamilionové podpory podniku zavedení nových technologií a tím také expanzi výroby. Kromě toho došlo k vytvoření několika set pracovních míst v regionu (Sever Čech), který se potýká s výrazným odchodem obyvatel. To je dáno mimo jiné právě nedostatkem lukrativních pracovních nabídek.

925
výzkumných
pracovníků

přibýlo v Plzeňském kraji, jedná se o největší přírůstek v ČR (celkem 3 290 pracovníků).

ZVYŠOVÁNÍ INTENZITY A ÚČINNOSTI SPOLUPRÁCE, PROPOJENÍ PRAXE A VÝZKUMNÉ SFÉRY

Nejvyšší intenzita podpory:

Nejnižší intenzita podpory:

³⁴ <https://www.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/decinska-hlinikarna-mohutne-expanduje-vysla-sazka-na-autoprmysl-1164369>

Jihomoravský kraj (1,6 mld. Kč, resp. 1,3 tis. Kč na obyvatele)	Karlovarský kraj (157 mil. Kč, resp. 535 Kč na obyvatele)
Moravskoslezský kraj (4 mld. Kč, resp. 1,1 tis. Kč na obyvatele)	Jihočeský kraj (164 mil. Kč, resp. 256 Kč na obyvatele)
Plzeňský kraj (1,3 mld. Kč, resp. 2,3 tis. Kč na obyvatele)	

Dalším významným tématem z hlediska alokace i počtu projektů v oblasti VaVal bylo zvyšování intenzity a účinnosti spolupráce s celkovou alokací 5,6 mld. Kč. a 1 916 realizovanými projekty. Výsledkem projektů byl vznik nových a rozšíření stávajících výzkumných a inovačních center, technologických parků a center transferu technologií. Příkladem je zmíněný Technologický park DRONET v Plzni, či SMART Innovation Center Ostrava.

Dále byly např. realizovány projekty zaměřené na budování kapacit a propojování výzkumu s aplikační sférou, stimulaci mezisektorové spolupráce prostřednictvím spolupráce s regionálními správami. Tyto projekty byly realizovány především v hl. m. Praha (76), Jihomoravském (14) a Moravskoslezském kraji (13). Tyto cíle byly ovšem spíše marginální, celkem na ně bylo vyčerpáno 8,9 mld. Kč v rámci 185 projektů. Propojování výzkumu s aplikační sférou bylo podpořeno také prostřednictvím ITI, které v některých případech dalo navázání spolupráce subjektů jako podmínku pro čerpání dotace (zajímavé projekty vznikly např. v rámci ITI ÚChA a ITI Hradecko-Pardubické aglomerace).

Výsledky a výstupy projektů

Bylo vybudováno, rozšířeno nebo zmodernizováno 220 infrastruktur pro výzkumně zaměřené studijní pobyty. Projekty přispěly k rozvoji regionálních inovačních ekosystémů a posílení výzkumných týmů.

Podpora fondů EU přispěla k posílení aplikovaného výzkumu v podpořených institucích. Tato podpora má vliv na posílení orientace vědy a výzkumu na aplikace v praxi a na spolupráci mezi výzkumnými organizacemi a aplikační sférou. Byly vytvořeny podmínky a kvalitní služby pro kontakt mezi těmito subjekty, což vede ke konkrétním projektům spolupráce. Projekty umožnily zavádění nových technologií do výroby a tím zvyšování konkurenceschopnosti podniků. Bylo vybudováno, rozšířeno nebo zmodernizováno 462 výzkumných pracovišť podniků. Zároveň došlo k tvorbě nových pracovních míst, zefektivnění výroby produktů a zvýšení kvality produktů. I když v České republice dochází k významnému nárůstu inovačních aktivit podniků, který je mezinárodně srovnatelný, přímý vliv fondů EU na rozvoj inovačních kapacit v soukromém sektoru nebyl jednoznačně potvrzen. Přestože byla poskytnuta výrazná podpora v oblasti inovací, není možné ji přímo spojit se zvýšením podílu inovujících podniků.

52 studijních oborů

Počet nových studijních oborů zaměřených na praxi v Moravskoslezském kraji.

Z toho 15 oborů vzniklo na Vysoké škole báňské v Ostravě v rámci projektu Technika pro budoucnost.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *Rozvoj před aplikačního výzkumu v oblasti nano a biotechnologií* realizovaný³⁵ Univerzitou Palackého v Olomouci (125,8 mil. Kč), díky němuž došlo ke zvýšení potenciálu komercializace a transferu poznatků do aplikační sféry. Poznatky z projektu přinesly inovace v oblastech jako např. environmentální aplikace, biomedicína, hygiena, nová hnojiva či ovlivnění růstu hospodářských plodin. Projekt se dále zaměřoval na podporu infrastruktury a propojení s praxí, což mělo pozitivní efekt na fungování místního inovačního ekosystému.

ROZVOJ KVALITY VÝZKUMU A MEZINÁRODNÍ OTEVŘENOSTI

Nejvyšší intenzita podpory:

Hl. m. Praha (9,6 mld. Kč, resp. 7,2 tis. Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (4,9 mld. Kč, resp. 3,6 tis. Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (4 mld. Kč, resp. 3,4 tis. Kč na obyvatele)

Nejnižší intenzita podpory:

Karlovarský kraj (16,3 mil. Kč, resp. 55 Kč na obyvatele)

Zlínský kraj (33,1 mil. Kč, resp. 57 Kč na obyvatele)

Z hlediska alokace byly významné projekty zaměřené na zvyšování mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků s celkovými zdroji ve výši 23,7 mld. Kč. Tuto alokaci čerpalo pouze 140 projektů, což poukazuje na realizaci větších projektů, zejména univerzitami a dalšími výzkumnými institucemi, což je vidět i na plnění projektových indikátorů v oblasti strategického řízení výzkumu. Nejvíce produktů usnadňujících řízení výzkumu bylo zavedeno v hl. m. Praha (77 produktů) a dále pak v Jihomoravském kraji (58 produktů) a Moravskoslezském kraji (25 produktů).

Projekty zaměřené na zvyšování mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků byly v největší míře realizovány ve městech s fungující výzkumně-vzdělávací infrastrukturou, a to v hl. m. Praha (9,5 mld. Kč), Středočeském kraji (4,9 mld. Kč) a Jihomoravském kraji (4,0 mld. Kč), naopak nejnižší čerpání bylo opět zaznamenáno v Karlovarském kraji (16,3 mil. Kč), kde tato infrastruktura v současné době chybí.

Výsledky a výstupy projektů

Projekty umožnily zlepšit pozici některých výzkumných institucí (Fyzikální ústav AV ČR, ČVUT, Centrum výzkumu Řež, Ústav jaderné fyziky AV ČR) a center v mezinárodním kontextu, tvorbu partnerství s mezinárodními aktéry, rozvoj výzkumných kapacit. Dopad projektů je možno pozorovat také na posunu v mezinárodních hodnoceních vysokých škol. Například České vysoké učení technické v Praze, které získali v oblasti TC1 ze všech vysokých škol nejvyšší finanční podporu, se v žebříčku *QS World University Rankings* posunulo z místa 501-550 v roce 2017 na 403. místo v roce 2022³⁶.

³⁵ [Rozvoj předaplikačního výzkumu v oblasti nano- a biotechnologií – Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů \(rcptm.com\)](#)

³⁶ [ČVUT v Praze má pro rok 2022 výrazně lepší skóre, tvrdí prestižní univerzitní žebříček QS - Zpravodajský servis - České vysoké učení technické v Praze \(cvut.cz\)](#)

Z terénního šetření a další analýzy dostupných indikátorů a socio-ekonomických údajů dále vyplývá, že fondy EU neměly významný vliv na kvantitu ani kvalitu publikačních výstupů. Dříve byl kladen důraz především na kvantitu produkce, ale s novou metodikou se zaměřuje více na kvalitu.

Příklad projektu

Realizace projektu *Pokročilý výzkum s využitím fotonů a částic vytvořených vysoce intenzivními lasery (ADONIS³⁷)* (865 mil. Kč) pod hlavičkou Fyzikálního ústavu AV ČR umožnila posílení partnerství a spolupráce mezi výzkumnými týmy z různých zemí, což vedlo k výměně know-how, zkušeností a technologií. Díky široké mezinárodní spolupráci bylo dosaženo pokroku ve vědeckém výzkumu na poli laserových technologií a jejich aplikací. V rámci projektu byly vytvořeny výkonné lasery s unikátními parametry, které umožnily generování pokročilých optických, infračervených a rentgenových paprsků, a také urychlení částic. Celkově lze projekt ADONIS považovat za úspěšný a přínosný krok směrem ke kvalitnějšímu a mezinárodně uznávanému výzkumu.

ROZVOJ VÝZKUMNÉ INFRASTRUKTURY

Nejvyšší intenzita podpory:

Hl. m. Praha (813,3 mil. Kč, resp. 614 Kč na obyvatele)

Olomoucký kraj (308,2 mil. Kč, resp. 487 Kč na obyvatele)

Nejnižší intenzita podpory:

Středočeský kraj (7,2 mil. Kč, resp. pouze 5 Kč na obyvatele)

Pardubický kraj (32,4 mil. Kč, resp. 61 Kč na obyvatele)

Dále byl prostřednictvím projektů podpořen rozvoj infrastruktury pro výzkumně vzdělávací účely. Díky tomu došlo k nákupu a modernizaci vybavení pro výzkum, budování laboratoří a rozvoji doktorských oborů. Napříč celou ČR bylo v programovém období dle dat projektových indikátorů vybudováno, rozšířeno či modernizováno 220 objektů výzkumné infrastruktury. Nejvyšší hodnoty indikátorů byly zaznamenány v hl. m. Praze (139 projektů) a Jihomoravském kraji (43 projektů).

Výsledky a výstupy projektů

Fondy EU v tomto kontextu přispěly ke zvýšení konkurenceschopnosti regionálních univerzit (což vyplývá především z rozhovorů se zástupci univerzit), které nejsou pro studenty tolik atraktivní jako velké univerzity v např. v Praze a Brně. Fondy umožnily vytvářet nové zajímavé obory, které lákají nové studenty (např. Technická univerzita v Liberci, kde vznikly obory Sport se zaměřením na životní styl, či Genetické inženýrství) a díky nadstandardnímu vybavení také přilákat špičky v oboru v rámci mezinárodní mobility. To vše má dopad na zvýšení atraktivity univerzit, které by bez těchto finančních prostředků investovaly spíše do udržovacích aktivit, nikoliv takového nadstavby.

Příklad projektu

**220 počet nově
vybudovaných,
rozšířených či
modernizovaných
infrastruktur pro
výzkumně
zaměřené studijní
programy**

Většina projektů byla realizována v hl. m. Praze (220) a Jihomoravském kraji (43).

³⁷ [Pokročilý výzkum s využitím fotonů a částic vytvořených vysoce intenzivními lasery \(ADONIS\) | FZU](#)

Příkladem projektu je *Výzkumná infrastruktura pro mladé vědce na Mendelově univerzitě*, který umožnil vybavit laboratoře pro výzkumně zaměřené obory. Projekt přispěl k zatraktivnění zázemí pro studenty, zvýšení zájmu o studium a zkvalitnění výstupů.

4.2. Informační a komunikační technologie (TC2)

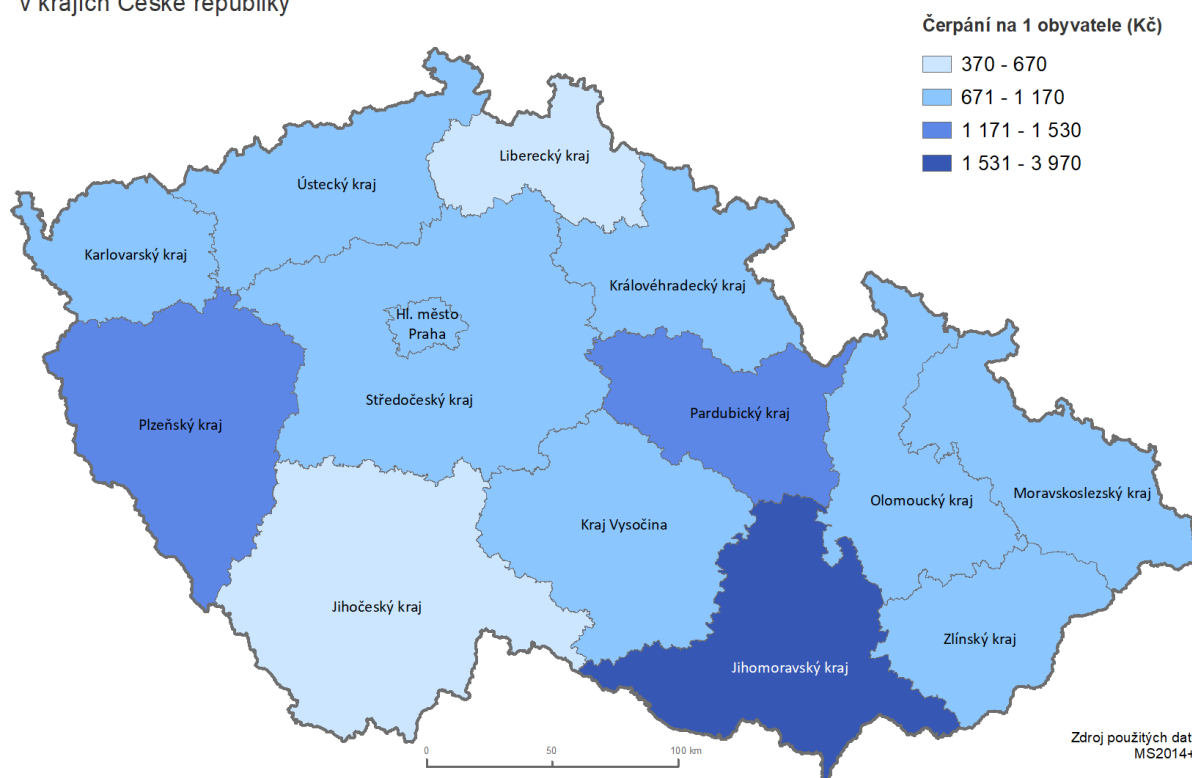
Nejvyšší koncentrace finančních prostředků v TC2 byla v Jihomoravském, Plzeňském a Pardubickém kraji. I v tomto případě byla koncentrace finančních prostředků nerovnoměrná, směřovala především do větších měst, kde se nacházejí veřejné instituce či velké nemocnice a kde dochází ke kumulaci podnikatelských subjektů. V TC2 byly realizovány projekty s dopadem do většiny krajů ČR, vznikla nová datová centra, došlo k rozvoji kyberbezpečnosti ve zdravotnictví. V Praze realizovala ministerstva projekty elektronizace veřejné správy s celonárodním dopadem. Projekty se ovšem nepodařilo řešit jednu z hlavních priorit regionů, kterou je zvyšování pokrytí vysokorychlostním internetem v periferních či venkovských regionech. Tento problém byl akcentován mimo jiné v Jihočeském, Plzeňském a Moravskoslezském kraji, kde periferní regiony stále nejsou dostatečně pokryty. Problémem bylo výrazné zpoždění vyhlášení výzvy.

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC2

Obrázek 28: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC2 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC2

v krajích České republiky

V přepočtu na obyvatele směřovalo nejvíce prostředků do Jihomoravského kraje (3 961,8 Kč), Plzeňského kraje (1 520,8 Kč) a Pardubického kraje (1 466 Kč). V oblasti rozvoje ICT (TC2) byl kraj poměrně úspěšný Plzeňský kraj, přestože se nejednalo o jeho výraznou prioritu. Podařilo se rozvinout a dále modernizovat informační systémy pro nakládání s utajovanými informacemi, vybudovat integrovaný systém pro krajské hygienické stanice či doplnit technologickou architekturu pro referenční rozhraní komunikačních míst veřejné správy. V Pardubickém kraji se podařilo mimo jiné vytvoření Digitální technické mapy, která napomůže lepšímu strategickému rozhodování obcí. Nejnižší čerpání na

obyvatele bylo v Karlovarském (824,5 Kč), Jihočeském (663,2 Kč) a Libereckém kraji (375,4 Kč). Tyto kraje byly obecně méně úspěšné v realizovaných aktivitách.

Z pohledu absolutního čerpání nejvíce prostředků směřovalo do Jihomoravského kraje (4,7 mld. Kč), Hlavního města Prahy (1,4 mld Kč) a Moravskoslezského kraje (1,4 mld Kč). V Praze je výsledek ovlivněn především realizací projektů s celonárodním dopadem (např. Portál občana), zároveň se zde nacházejí významné instituce veřejné správy, mimo jiné ministerstva a centrála České pošty. Moravskoslezský a Jihomoravský kraj jakožto žadatelé směřovaly velké projekty na vytvoření portálů s regionálním dopadem (např. *Geoportál MSK* či *eHealth v Jihomoravském kraji*). Velký dopad na alokaci měly také projekty nemocnic na zvyšování kybernetické bezpečnosti. V Moravskoslezském kraji dále došlo k rozvoji informačních portálů velkých měst (např. v Bruntále, Karviné či Opavě). Naopak nejnižší alokace směřovala do Jihočeského kraje (427 mil. Kč), Karlovarského kraje (243 mil. Kč) a Libereckého kraje (167 mil Kč).

Nejúspěšnější kraj Jihomoravský kraj

- ▶ Nejvyšší koncentraci finančních prostředků v oblasti ICT vykazuje Jihomoravský kraj, který fondy EU využil mimo jiné k podpoře nemocnic, rozvoji systémů větších měst a rozvoji ICT v podnikatelském sektoru.
- ▶ V Brně a okolí sídlí řada významných podnikatelských subjektů, kteří podpořili mimo jiné vznik a rozvoj datových center. Významným žadatelem byly také nemocnice, mimo jiné Fakultní nemocnice Brno.

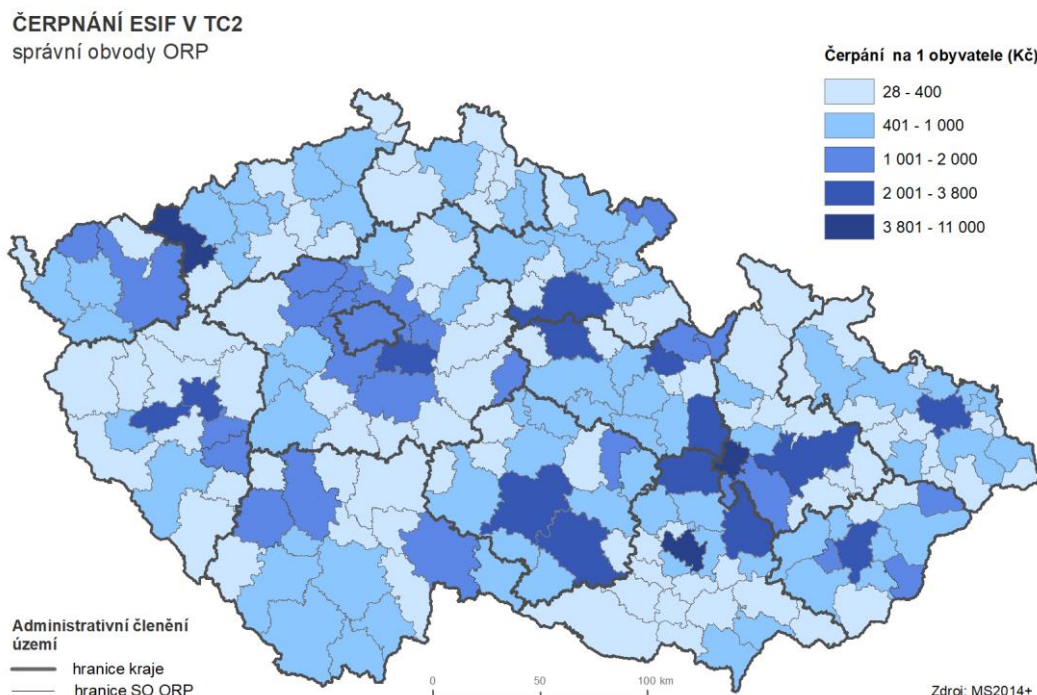
Nejméně úspěšný kraj Liberecký kraj

- ▶ Nejnižší koncentraci podpory ICT z fondů EU vykázal Liberecký kraj. V kraji byly v kontextu financí realizovány menší projekty, nejdražším projektem bylo vytvoření *Digitální technické mapy kraje*. Dále podpora směřovala do podnikatelského sektoru.
- ▶ Část projektů v kraji tvoří plošné projekty např. Správy železnic a Ministerstva vnitra. Prostředky byly koncentrovány do rozvojových území.

Úspěšnosti projektových žádostí ve výzvách TC2 byla nejvyšší v Královéhradeckém kraji (65 %), vyšší než 60% úspěšnosti dosáhl také Zlínský kraj (61 %). Méně než poloviční úspěšnost vykázaly 4 kraje, nejnižší úspěšnost zaznamenaly shodně Ústecký kraj a Liberecký kraj (45 %).

Obrázek 29: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC2 napříč SO ORP ČR (per capita)

Z mapy vyplývá, že se dařilo prostředky v TC2 směřovat především do větších regionálních center, kde se koncentrují podnikatelské subjekty, veřejné instituce i instituce státní správy. Výrazné čerpání je tak viditelné hlavně ve velkých městech. Menší koncentraci prostředků do velkých měst je možné pozorovat především v krajích, kde se nachází více větších měst a není zde jedno přirozené centrum (např. Karlovarský, Jihočeský či Ústecký kraj). Naopak například v Libereckém kraji byla podpora koncentrována do rozvojového území a největších měst. SO ORP charakterizována jako hospodářsky a sociálně ohrožená území (SO ORP Tanvald, Frýdlant a Nový Bor) byla v přepočtu na 1 obyvatele podpořena minimálně. V některých ORP byla alokace ovlivněna realizací velkého projektu. Příkladem je ORP Kadaň, kde proběhl projekt *Výstavba budovy korporátního datového centra a vybavení IT technologiemi pro poskytování ICT služeb pro společnost ČEZ ICT Services* (334 mil.), či ORP Konice s projektem *Rozvoj vysokorychlostního internetu v NIO Konice – Prostějov* (95 mil.).

Zvýšení pokrytí vysokorychlostním internetem v domácnostech

Prostřednictvím fondů EU se nepodařilo adresovat jednu z hlavních potřeb regionů, kterou bylo zvyšování pokrytí domácností vysokorychlostním internetem. Například Jihočeský, Pardubický a Moravskoslezský kraj řešily nedostatečné pokrytí domácností v odlehlejších částech. Pro Českou republiku je charakteristická fragmentace osídlení, kdy se zde nachází velmi mnoho malých obcí, s tím se pojí nízká hustota zalidnění. A právě v těchto oblastech se kraje potýkají s nedostatečným pokrytím. Některé kraje si cíl zvyšování pokrytí ICT definují také ve vztahu k přilákání mladých lidí, kteří pracují z domova, mimo jiné v oboru IT.

Neúspěch při realizaci projektů zaměřených na zvyšování pokrytí internetem byl způsobem primárně nevhodně nastavenou první výzvou z roku 2017, která se na návrh Evropské komise musela zrušit. K vypsání nové výzvy došlo až v roce 2020, což vyústilo ve zpoždění při naplňování tohoto strategického cíle. Většina projektů se tak začala realizovat až ke konci programového období. K 30. 4. 2023 nebylo dosaženo plánovaných výsledků. Přístup k širokopásmovým sítím s přenosovou rychlostí nejméně 30 Mb/s by mělo díky schváleným projektům z fondů EU získat víc než 20 tis.

domácností, zatím však přístup dle projektových dat získalo pouze 5 000 domácností. Původně však programový dokument OP PIK předpokládal, že přístup k internetu získá 250 tisíc domácností.

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC2

POKRYTÍ VYSOKORYCHLOSTNÍM PŘÍSTUPEM K INTERNETU

Největší zvýšení pokrytí:

Plzeňský kraj (206 mil. Kč, resp. 349,2 Kč na obyvatele)

Olomoucký kraj (177 mil. Kč, resp. 280,1 Kč na obyvatele)

Nejmenší zvýšení pokrytí:

Moravskoslezský kraj (14 mil. Kč, resp. 11,7 Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (13 mil. Kč, resp. 9,4 Kč na obyvatele)

Karlovarský kraj (8 mil. Kč, resp. 27,1 Kč na obyvatele)

Část projektů v TC2 směřovalo na zvýšení pokrytí vysokorychlostním internetem, konkrétně bylo schváleno 97 projektů, z toho 32 je proplacených.

Nejvíce projektů směřovalo na tvorbu digitálních technických map, a to na úrovni krajů, ale také v rámci železniční a silniční dopravy. Jak již bylo zmíněno, nepodařilo se z prostředků fondů EU dostatečně zvyšovat pokrytí domácností.³⁸

Výsledky a výstupy projektů

Rozvoj vysokorychlostního internetu v odlehlých oblastech ČR za poslední programové období přinesl zvýšení pokrytí, avšak vliv fondů EU na tento proces byl zanedbatelný. Budování infrastruktury pro vysokorychlostní internetové připojení se zpozdilo a z plánovaných aktivit bylo dokončeno jen velmi málo. Z původního cíle připojit 250 000 domácností pomocí fondů EU bude dosaženo pouze 20 000 domácností v odlehlých oblastech.

Digitální technické mapy je získání přehledu o stavu infrastruktury, či základní prostorové správy. Díky tomu mohou být lépe zacíleny realizované aktivity a projekty v území. Dalším dopadem je zjednodušení získávání informací o stavu dopravní a technické infrastruktury, či zajištění dostupnosti dat vhodných pro krizové řízení.

Technické mapy jsou důležitým podkladem pro celou řadu odborných činností, rizikem je nepravdivá aktualizace dat. Projekty podpořily uvedení map jednotlivých krajů do podoby, kterou definuje Vyhláška Zeměměřického zákona.

**5 000
domácností**

pokryto připojením k
internetu
z prostředků fondů

³⁸ K 30. 4. 2023 nebylo dosaženo plánovaných výsledků

Přístup k širokopásmovým sítím s přenosovou rychlostí nejméně 30 Mb/s by mělo díky schváleným projektům z ESIF získat víc než 20 tis. domácností, zatím však přístup dle projektových dat získalo pouze 5 000 domácností. Původně však programový dokument OP PIK předpokládal, že přístup k internetu získá 250 tisíc domácností.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *Rozšíření DTM Plzeňského kraje*, který umožnil aktualizaci dat do požadované podoby (viz výše). Projekt umožnil spolupráci různých aktérů, kteří se podílejí na získání a aktualizaci dat. Do projektu je zapojeno 124 obcí a měst, 162 registrovaných geodetů a další.³⁹

VYUŽITÍ POTENCIÁLU ICT PRO KONKURENCESCHOPNOST EKONOMIKY

Největší rozvoj ICT pro podnikání:

Jihomoravský kraj (4,2 mld. Kč, resp. 3 523,5 Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (937 mil. Kč, resp. 676,5 Kč na obyvatele)

Nejmenší rozvoj ICT pro podnikání:

Kraj Vysočina (203 mil. Kč, resp. 398,2 Kč na obyvatele)

Jihočeský kraj (171 mil. Kč, resp. 265,5 Kč na obyvatele)

Celkem bylo v této tematické oblasti realizováno 620 projektů, z toho 503 projektu je již proplacených. V rámci podpory ICT v podnikatelském sektoru byly budována či rozšiřována datová centra. Nejlepších výsledků dosáhl Jihomoravský kraj (např. projekt *Rozšíření Centra sdílených služeb Kiwi.com* za 285 mil. Kč).

Podpora datových center ovšem byla rozprostřena v rámci ČR, v Ústeckém kraji například došlo k vybudování datového centra na tušimickém brownfieldu. Datové centrum vzniklo také v Moravskoslezském kraji, kde bylo zřízeno za účelem zajišťování přípravy a realizace projektů v oblasti informačních a komunikačních technologií. Centrum se podílelo například na realizaci projektu *Digitální technická mapa Moravskoslezského kraje*. Ve Zlínském kraji vzniklo datové centrum úrovně TIER III v Otrokovicích, které slouží jak místním firmám, tak státní správě a samosprávám a zároveň propojuje pomocí dvou nezávislých optických tras metropolitní síť Zlín – Otrokovice se všemi významnými telekomunikačními operátory na tuzemském trhu.

Výsledky a výstupy projektů

Projekty zaměřené na digitalizaci podniků skýtaly pozitivní přínosy, zejména v oblastech jako je cloud computing a budování datových center. Tím se významně rozšířila nabídka digitálních služeb pro podniky. Nicméně, přímá souvislost mezi přidělenými finančními prostředky a ekonomickým rozvojem nebo úrovní digitalizace podniků není v těchto projektech zcela jasná, protože není možné sledovat rozšíření těchto technologií do dalších podniků.

Dopadem projektů je obvykle úspora z rozsahu, zjednodušení procesů, ale také zvýšení odbornosti center sdílených služeb

³⁹ <https://www.egovernment.cz/soubor/plzen-5/>

a zvýšení konkurenceschopnosti podniků. Dalším přínosem je zvýšení počtu pracovních míst o 5 299 nově vytvořených plných úvazků.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *Centrum sdílených služeb v Ostravě opět rozšiřuje svoje služby* společnosti Siemens, který umožnil další rozšíření centra a tvorbu 80 pracovních míst. Zároveň došlo díky projektu k rozšíření nabídky poskytovaných služeb. Centrum sdílených služeb Siemens Global Business services (GBS) se v globální studii organizace Shared Services & Outsourcing Network (SSON) zařadila mezi dvacet nejlepších poskytovatelů sdílených podnikových služeb na světě.⁴⁰

Ostrava je 3. nejdůležitějším poskytovatelem center sdílených podnikových služeb (CSS) v ČR. V současné době v Ostravě sídlí celkem 35 poskytovatelů podnikových služeb. Aktuálně zaměstnává cca 12 000 lidí, z toho 15 % cizinců.⁴¹

ZVÝŠOVÁNÍ EFEKTIVITY A TRANSPARENTNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY PROSTŘEDNICTVÍM IKT

Nejvíce podpořený rozvoj efektivity:

Hlavní město Praha (1,4 mld. Kč, resp. 1 057,2 Kč na obyvatele),

Moravskoslezský kraj (676 mil. Kč, resp. 563,1 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořený rozvoj efektivity:

Karlovarský kraj (131 mil. Kč, resp. 444,6 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (71 mil. Kč, resp. 160,0 Kč na obyvatele)

V této oblasti bylo podpořeno 463 projektů, z nichž 404 je proplacených. První místo hl. m. Prahy je dáno především již zmíněným výskytem významných institucí veřejné správy, které realizovaly velké projekty v oblasti digitalizace. Příkladem projektu je *Portál veřejné správy 2.0 - Portál občana*, díky kterému došlo k rozšíření nabídky služeb o 410 nových služeb. Díky projektům došlo k pořízení informačních systémů i s celonárodním dopadem.

Kromě elektronizace veřejné správy byla podpořena také kybernetická bezpečnost ve veřejné správě i zdravotnictví. Významný přínos těchto projektů zmiňovali především zástupci nemocnic, kde se těžko získávají finanční prostředky na témata, která nejsou spojena s léčebnými procesy. Přitom pro nemocnice kyberbezpečnost znamená významné téma spojené s bezpečností dat o pacientech, a to i v kontextu proběhlých kybernetických útoků. Tyto projekty směřovaly do většiny větších nemocnic napříč ČR.

⁴⁰ <https://www.siemenspress.cz/centrum-sdilenych-sluzeb-siemens-patri-mezi-nejlepsi-svetovou-dvacitku/>

⁴¹ <https://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/nemovitosti/centra-sdilenych-sluzeb-1>

Výsledky a výstupy projektů

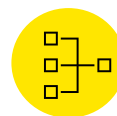
Ve veřejné sféře se realizovaly projekty zaměřené na elektronizaci veřejné správy a zabezpečení informačních systémů. V posledním programovém období se podařilo posunout elektronizaci veřejné správy vpřed, nicméně přestože byl vytvořen Portál občana, který umožňuje přístup ke stovkám digitálních služeb státu, přetrvává několik bariér, které komplikují úspěšnou implementaci projektů realizovaných s podporou fondů EU.

Celkové prostředky alokované na rozvoj eGovernmentu nebyly plně využity. Několik ministerstev nevyužilo prostředky určené pro další rozvoj digitalizace a zabezpečení kybernetické bezpečnosti. Několik projektů skončilo předčasně a další se potýkaly s výraznými zpožděními z důvodu problémů s realizací veřejných zakázek. Například nedokončený projekt eLegislativa/eSbírka ukazuje, že komplikace ve veřejných zakázkách mohou negativně ovlivnit průběh a dokončení klíčových projektů digitalizace veřejné správy. Jeden z hlavních problémů spojených s těmito projekty je nedostatečná koordinace mezi jednotlivými orgány a nedostatečné zapojení příslušných stakeholderů. Je nezbytné zlepšit komunikaci a spolupráci mezi ministerstvy, obcemi a dalšími relevantními aktéry, aby bylo možné dosáhnout efektivní implementace projektů.

Měřitelným dopadem projektů na základě projektových indikátorů z MS2014+ je zajištění větší bezpečnosti dat (pořízení bezpečnostních prvků systémů), či rozvoj a modernizace ICT infrastruktury. Pořízeno bylo také 1 478 nových funkcionalit informačních systémů a 1 067 nových informačních systémů a informační zdroje, což vedlo k rozvoji elektronizace veřejné správy. V rámci rozvoje kyberbezpečnosti bylo zajištěno 3 018 modernizovaných nebo nových prvků.

Příklad projektu

Příkladem dobré praxe jsou např. projekty *Ochrana nemocničního informačního systému vůči kybernetickým hrozbám pro Fakultní nemocnici Plzeň* (143,4 mil. Kč) či *Zvýšení efektivity a bezpečnosti poskytované péče Psychiatrické nemocnice v Dobrušce pomocí ICT podpory* (67,2 mil. Kč). Kromě modernizace systémů došlo ke vzdělávání zaměstnanců a zvyšování informovanosti o možných hrozbách.⁴² Nemocnice získala 1. místo v rámci celostátního projektu Nemocnice ČR 2022 v oblasti kyberbezpečnosti

**318 informačních
systémů a 216
nových funkcionalit**

se podařilo zajistit na
podporu elektronizace
veřejné správy
v Jihomoravském kraji.

⁴² <https://www.fnplzen.cz/cs/node/11725>

4.3. Konkurenceschopnost MSP (TC3)

Nejvyšší koncentrace prostředků směřovala do Moravskoslezského a Jihomoravského kraje, tedy do krajů s rozvinutým podnikatelským ekosystémem. Úspěch čerpání je propojen s existencí řady platform a programů, které umožňují realizaci aktivit z různých zdrojů. V přepočtu na obyvatele směřovalo nejvíce prostředků do Zlínského kraje, kde se podařilo nastartovat řadu aktivit a spoluprací. Nejméně prostředků směřovalo do Plzeňského kraje, který je svou polohou atraktivní pro zahraniční investice a je tak specifický výskytem řady zahraničních firem. Část aktivit v rámci TC3 měla podpořit zakládání nových firem, ve skutečnosti se projekty zaměřovaly výhradně na již existující malé a střední podniky. Podpořena byla konkurenceschopnost začínajících podniků, internacionalizace podniků a rozvoj infrastruktury. V některých regionech (např. Ústecký a Karlovarský kraj) stále přetrvává problém nedostatečně rozvinuté základní infrastruktury, která znemožňuje realizaci nadstavbových projektů.

43 % proplacených prostředků z grantů putovalo do venkovských oblastí ⁴³	605 tis. m² potvrzené rozlohy ploch regenerovaných brownfieldů a zrekonstruovaných nemovitostí díky prostředkům fondů EU v TC3 ⁴⁴
Prostředky v TC3 podpořily firmy na venkově, a to převážně ve znalostně neintenzivních oborech (98 % podpořených malých a středních podniků)	Nejvíce prostředků směřovalo do Zlínského kraje a Jihomoravského kraje (shodně 1,0 mld Kč), nejméně podpořen byl Středočeský kraj (153 mil. Kč).

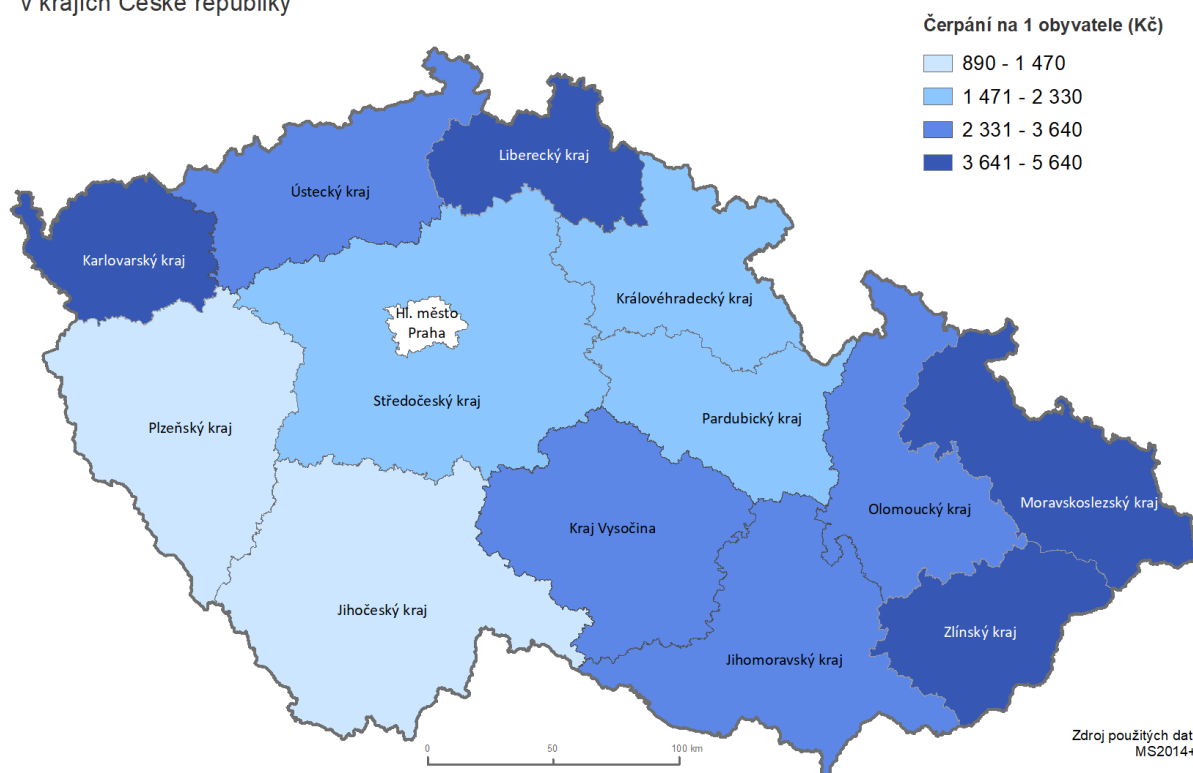
Regionální koncentrace finančních prostředků v TC3

Obrázek 30: Mezikrajské srovnání vyplacených finančních prostředků z fondů EU v TC3 (per capita)

⁴³ Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

⁴⁴ Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

ČERPÁNÍ ESIF V TC3 v krajích České republiky

V přepočtu na obyvatele nevíce prostředků v TC3 směřovalo do Zlínského kraje (5 634,3 Kč), Karlovarského kraje (3 910,1 Kč) a Libereckého kraje (3 854,6 Kč). To je poněkud překvapivý výsledek vzhledem k tomu, že v těchto krajích není kumulace podnikatelských subjektů ani výrazně rozvinutý podnikatelský ekosystém. Výsledek ovšem odpovídá zacílení finančních prostředků do venkovských oblastí, kde došlo k podpoře konkurenceschopnosti MSP. Naopak nejnižší čerpání v přepočtu na obyvatele bylo zaznamenáno v Královéhradeckém kraji (1 605,3 Kč), Jihočeském kraji (1 423,8 Kč) a Plzeňském kraji (894,5 Kč). Hl. m. Praha nečerpalo vůbec (to bylo dáno jeho vyčleněním z podpory).

Pokud se podíváme na absolutní částky, které směřovaly do jednotlivých krajů, na prvních příčkách se umístil Moravskoslezský kraj (4,4 mld. Kč) a Jihomoravský kraj (3,9 mld. Kč), tedy kraje s rozvinutým podnikatelským ekosystémem. Přestože Moravskoslezský kraj spadá mezi strukturálně postižené regiony, v posledních letech zde došlo k velkému posunu, čteně oblasti podnikání. V kraji se podařilo nastartovat spolupráci různých aktérů a vytvořit podhoubí, které se promítlo také do efektivního využití fondů EU. Kromě toho kraj dokázal navázat fondy EU na další zdroje financování a nové platformy, jako je inovační centrum (MSIC), či centrum podnikání pod záštitou Slezské univerzity (CEPIS). Na podporu nových podnikatelských subjektů se zaměřovalo také inovační centrum, například prostřednictvím projektu Podnikavý region, jehož cílem je zvýšení počtu podnikatelů v Moravskoslezském kraji. PODREG motivuje k podnikání všechny obyvatele napříč krajem, podporuje zajímavé projekty a snaží se o nalezení technologických a inovačních špiček.

Také úspěšné čerpání Jihomoravského kraje nebylo překvapivé vzhledem k tomu, že se kraj opírá zejména o hospodářskou sílu Brna a jeho širšího zázemí. Brno je druhým nejvýznamnějším řídicím a ekonomickým centrem ČR s vysokou koncentrací činností s vysokou přidanou hodnotou. Zmíněné výkonnosti odpovídají stanoveným potřebám, a totiž: rozvoj a podpora výzkumných, technologických center, parků a inkubátorů a posílení spolupráce VŠ s komerční sférou se zaměřením na aplikovaný výzkum a vývoj technologií.

Na třetím místě se umístil Zlínský kraj (3,3 mld. Kč). Nejméně byly podpořeny Jihočeský kraj (917 mil. Kč), Královéhradecký kraj (886 mil. Kč) a Plzeňský kraj (528 mil. Kč). Například v Plzeňském a částečně

také Jihočeském kraji bylo menší čerpání způsobeno působením velkých firem, jejichž matky sídlí v zahraničí (sousední Německo, Rakousko). Podniky využívají spíše investiční pobídky pro zahraniční investory, případně zahraniční investice.

Nejúspěšnější kraj Zlínský kraj

- ▶ V přepočtu na obyvatele byl nejvíce podpořeným krajem Zlínský kraj, kde se podařilo prostředky v TC3 čerpat v rámci celého území kraje.
- ▶ Přestože špičky v oblasti podnikání představují (kromě Prahy) sousední Brno a Ostrava, ve Zlínském kraji se podařilo nastartovat nové podnikatelské a inovační platformy (např. Zlinnovation) a navázat prostředky fondů EU na probíhající aktivity. Oproti dvěma zmíněným regionům je zde ovšem podnikatelský ekosystém spíše v začátcích.

Nejméně úspěšný kraj Plzeňský kraj

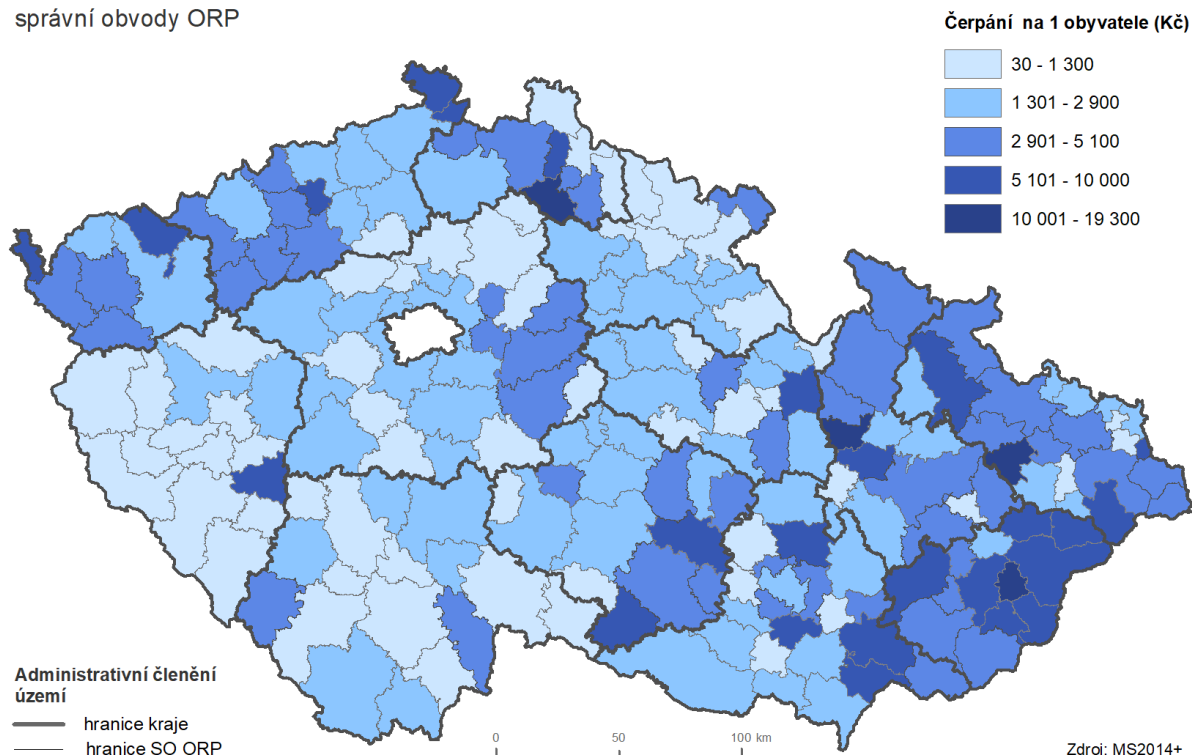
- ▶ Nejnižší koncentraci podpory podnikání z fondů EU vykázal Plzeňský kraj.
- ▶ Jak bylo zmíněno, oblast podnikání v kraji je navázána na jeho polohu a atraktivitu pro zahraniční investory, v kraji působí řada velkých zahraničních firem. I když se úroveň HDP na obyvatele i počet aktivních ekonomických subjektů v kraji postupně zvyšuje, nebyl prokázán efekt fondů EU na tyto ukazatele.

Průměrná úspěšnost projektových žádostí v TC3 byla 44 %. Nevyšší úspěšnost 50 % dosáhl Středočeský kraj. Naopak nejnižší podíl schválených žádostí zaznamenaly Kraj Vysočina s úspěšností 38 % a Liberecký kraj s úspěšností 35 %.

Obrázek 31: Srovnání vyplacených finančních prostředků z fondů EU v TC3 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC3

správní obvody ORP

Na mikroregionální úrovni je viditelná výrazná heterogenita. Je zřejmé, že nízká úroveň čerpání Plzeňského, Jihočeského a Královéhradeckého kraje je spojena s nízkou úrovní podpory ve venkovských oblastech krajů, kdy je podpora koncentrována především do větších měst a okolí. Naopak ve východní části ČR je možné pozorovat větší rozložení prostředků do území. Nejvýrazněji je tato tendence podpořena ve Zlínském kraji, který byl také v přepočtu na obyvatele nejúspěšnějším krajem. Zajímavým výsledkem je vysoké čerpání na podporu podnikání v regionech, které se řadí mezi ohrožená území – příkladem je ORP Aš či Rumburk. V ORP Aš byl realizován projekt *Revitalizace výrobního areálu společnosti ABYDOS IDEA* v hodnotě víc než 100 mil. Kč, díky kterému došlo k demolici původních objektů a následné výstavbě a rozšíření výroby žadatele. V Rumburku byl realizovaný projekt *Stavebniny Falta* se stejným zaměřením v sumě 156 mil. Kč.

Příklad využití podpory podnikání: Zlínský kraj

Zlínský kraj patří mezi kraje s průměrnou ekonomickou výkonností a konkurenceschopností, proto definoval v této oblasti své potřeby rozvoje. Během sledovaného období konkurenceschopnost kraje vzrostla, k tomuto pozitivnímu vývoji, přispěly i fondy EU, v kontextu čerpání byl kraj nejlepším v ČR. V kraji se dařilo budovat síť místních podnikatelů, tomu napomohl také SMART Akcelerátor, díky kterému byly podpořeny projekty začínajících podnikatelů, rozvíjelo se jejich síťování, a to nejen mezi sebou, ale i s již etablovanými podnikateli.

Snaha změnit průmyslový kraj na více inovační region, díky podporování kreativního průmyslu a robotiky, je cílem kraje, tato potřeba je však dlouhodobá a přetrvává i do dalšího období. Z rozhovorů s respondenty vyplývá, že kraj vyčerpal maximum, co vyčerpat mohl. V kraji začíná vznikat podnikatelské zázemí a sítě nových podnikatelů a zároveň v kombinaci ve spolupráci s již etablovanými firmami. Cílem je v kraji podporovat i další oblasti, například kreativní průmysl, či robotiku. Zároveň je také pro kraj důležité udržet mladé lidi v těchto nově vznikajících projektech a firmách.

V kraji na řešení hlavních priorit (rozvoj podnikání, přilákání nových pracovníků, rozvoj sektoru VaV) směřovalo několik zajímavých projektů a programů, mimo jiné Zlinhelp, Program Creatinn, Program Platinn. Podpora směřovala nejen do Zlína, ale i dalších měst. Příkladem byl vznik inkubátorů v kraji – např. Uherské Hradiště, Kunovice, Valašské Klobouky, Vsetín.

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC3

INTERNACIONALIZACE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ

Nejvíce podpořených podniků:

Středočeský kraj (298 mil. Kč, resp. 215,1 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (289 mil. Kč, resp. 242,5 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořených podniků:

Karlovarský kraj (30 mil. Kč, resp. 101,8 Kč na obyvatele)

Jihočeský kraj (64 mil. Kč, resp. 99,4 Kč na obyvatele)

V této oblasti bylo podpořeno 846 projektů, z nichž 839 je proplacených. Projekty byly zaměřeny na účast podniků na zahraničních veletrzích a výstavách, či marketingové aktivity. Podpořen byl také export společností na zahraničních trzích.

Nejvíce podpořeny byly Středočeský a Jihomoravský kraj, kde se nachází významný podíl podnikatelských subjektů, kteří se kumulují v okolí dvou největších českých měst. Naopak nejméně byl podpořen Karlovarský a Jihočeský kraj.

Výsledky a výstupy projektů

Podpora z evropských fondů umožnila MSP rozšířit své působení na zahraničních trzích a využít nové příležitosti pro růst a expanzi. Mnoho MSP se díky těmto projektům stalo konkurenceschopnějšími na mezinárodní úrovni a získalo nové obchodní partnery. Podpora přinesla i možnost využívat podpůrné služby, jako např. poradenství, což podnikům pomáhala překonávat překážky spojené s mezinárodním působením.

Projekty umožnily zvyšovat internacionalizaci českých podniků, především skrze prezentaci na zahraničních akcích. Negativní vliv na výsledky projektů měla částečně pandemie covid-19, která znemožnila pořádání akcí a omezil tak možnost podnikatelů vyjíždět do zahraničí. I přesto bylo podpořeno 4 907 účastí na výstavách a veletrzích v zahraničí.

KONKURENCESCHOPNOST ZAČÍNÁJÍCÍCH A ROZVOJOVÝCH MSP

Nejvíce podpořených podniků:

Moravskoslezský kraj (3,1 mld. Kč, resp. 2 582,2 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (2,3 mld. Kč, resp. 1 929,5 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořených podniků:

Plzeňský kraj (244 mil. Kč, resp. 413,6 Kč na obyvatele)

Královéhradecký kraj (335 mil. Kč, resp. 607,3 Kč na obyvatele)

V této oblasti bylo podpořeno nejvíce projektů (1 758), z nichž 1 680 je proplacených. MSP byly podpořeny prostřednictvím řady aktivit, které směřovaly na automatizaci a zlepšení procesů, vybudování nové infrastruktury, nákup nových technologií, digitalizaci, či rozšíření aktivit podniků. Nejvíce byly podpořeny podniky v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji, tedy v krajích, kam směřovalo nejvíce prostředků. Jak již bylo zmíněno, zde byla podpora podnikání navázána na další na další platformy a aktivity.

Výsledky a výstupy projektů

Finanční prostředky z fondů EU umožnily podnikům investovat do inovací, výzkumu a vývoje nových produktů a služeb. MSP získala přístup k moderním technologiím a know-how, které jim umožňují rychle reagovat na změny na trhu a inovovat své podnikání. Díky projektům realizovaným s podporou ESIF tak vzniklo prostředí, které je příznivé pro růst a rozvoj těchto podniků.

Projekty tak pomohly zvýšit konkurenceschopnost MSP. V podpořených podnicích bylo vytvořeno 2 273 nových pracovních míst, podnikům se podařilo instalovat 6 945 technologií a přidaná hodnota MSP v tis./Kč rok vzrostla o 16 617.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *Rozvoj BOHEMIA HEALING MINERAL WATERS CZ a.s. v Mariánských Lázních*, což je jeden ze tří projektů této firmy. Projekty umožnily rekonstruovat objekty, firmy, či pořídit trafostanici a další vybavení. Dle zástupce firmy se zvýšila také její atraktivita pro zaměstnance.

2 521 obyvatel

získalo práci v podpořeném podniku v Jihomoravském kraji.

To je více než čtvrtina pozic vytvořených v Česku díky fondům EU.

INFRASTRUKTURA PRO PODNIKÁNÍ

Nejvíce podpořených podniků:

Jihomoravský kraj (1,3 mld. Kč, resp. 1 090,6 Kč na obyvatele)

Zlínský kraj (1,2 mld. Kč, resp. 2 059,9 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořených podniků:

Plzeňský kraj (179 mil. Kč, resp. 303,4 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (394 mil. Kč, resp. 888,0 Kč na obyvatele)

V této oblasti bylo podpořeno 362 projektů, z nichž 349 je proplacených. Projekty směřovaly na rozvoj infrastruktury podnikání skrze rekonstrukce a modernizace objektů, rozšíření kapacit objektů a výstavbu nových objektů. Součástí některých projektů byla také renovace místních brownfieldů, příkladem je projekt *Revitalizace brownfieldového areálu ve Varnsdorfu* (Ústecký kraj), či *Stavební úpravy objektu typu brownfield na víceúčelový objekt firmy LASTING SPORT s.r.o. v Sokolově* (Karlovarský kraj). Mezi nejvíce podpořené kraje spadá Jihomoravský a Zlínský kraj.

Výsledky a výstupy projektů

Realizované projekty přinesly pozitivní dopady do území primárně prostřednictvím realizace technických a stavebních rekonstrukcí brownfieldů, jejich transformaci na moderní podnikatelské objekty a výstavbu nově zrekonstruovatelných podnikatelských ploch.

Výstupem těchto projektů je zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, posílení lokálních ekonomik (což potvrzuje i fakt, že tyto projekty byly financovány prostřednictvím výzev územní dimenze) a podpora udržitelného hospodářského růstu. Celkem bylo realizováno 349 projektů.

Podobně jako u projektů zaměřených na konkurenceschopnost MSP byl sledován nárůst zaměstnanosti, nicméně nabyté hodnoty projektových indikátorů jsou zanedbatelné – např. v Jihočeském kraji došlo v důsledku realizací k vytvoření 2 nových pracovních míst, v Karlovarském kraji se jednalo o 1 místo. Další relevantní kvantitativní indikátory v souvislosti s těmito projekty nebyly sledovány.

Příklad projektu

Příkladem dobré praxe jsou projekty zaměřené na revitalizaci brownfieldů. Společnost Frottana – Bohemia, s.r.o. úspěšně realizovala projekt *Revitalizace areálu*⁴⁵ v katastrálním území Varnsdorf. Celkové náklady projektu dosáhly částky 110,4 mil. Kč. Hlavním cílem projektu bylo demolovat existující objekty a postavit nový výrobní závod, který slouží pro výrobu textilních produktů.

Přínosy projektu jsou značné. Revitalizace průmyslového areálu přinesla obnovu a modernizaci této oblasti, což posílilo

⁴⁵ [Dotace EU - Revitalizace brownfieldového areálu ve Varnsdorfu](#)

hospodářský rozvoj a konkurenceschopnost podniku. Projekt rovněž přispívá k hospodářskému rozvoji lokality, jelikož s sebou přináší vytváření nových pracovních míst. To je obzvláště důležité v této oblasti, která se potýká s vysokou nezaměstnaností. Vytvoření nových pracovních míst přináší ekonomickou stabilitu a zlepšuje kvalitu života místních obyvatel.

Dále je třeba zdůraznit, že tento projekt je důležitý i z hlediska ekologického. Rekonstrukce areálu umožňuje obnovu již existující infrastruktury a snižuje potřebu nového zastavění a případného negativního dopadu na životní prostředí.

4.4. Nízkouhlíkové hospodářství (TC4)

Nejvíce prostředků využili žadatelé v Moravskoslezském kraji, Středočeském kraji a Jihomoravském kraji. V oblasti dopravy se jednalo o kraje, které využily prostředky na zvyšování atraktivity hromadné dopravy skrze výstavbu dopravních terminálů, P+R a obnovu vozových parků. Tyto témata jsou úzce spojena s dopravním přetížením velkých měst. Nejméně prostředků směřovalo do hlavního města Prahy, kde byly možnosti projektů omezeny podmínkou nadstavbových efektů. Příkladem dobré praxe je pilotní projekt budovy střední školy. Více než třetina podpory připadala na kraje s nižším průměrem stáří budov, a tudíž energeticky účinnějším bytovým fondem (opět se jedná o Moravskoslezský, Jihomoravský a Středočeský kraj). Snižování energetické náročnosti bylo prioritou všech krajů, tato potřeba přetrvává také do budoucího období.

26,6 % proplacených zdrojů v TC4 šlo do podpory energetické účinnosti soukromého sektoru ⁴⁶	76 567 domácností s lépe klasifikovanou spotřebou energie ⁴⁷	935 nově pořízených vozidel pro veřejnou dopravu mimo Prahu ⁴⁸
Nejvyšší objem finančních prostředků směřoval do Středočeského kraje (3,8 mld. Kč) a Jihomoravského kraje (3,5 mld Kč), nejmíň vyčerpali žadatelé v Karlovarském kraji (543 mil. Kč).	Téměř 17 000 domácností v Moravskoslezském kraji získalo v návaznosti na realizaci projektu inovovanou energetickou klasifikaci. Nejmíň se dařilo Kraji Vysočina.	Více než polovina všech vozidel byla pořízena pro Moravskoslezský kraj a Středočeský kraj.

⁴⁶ Zdroj: MS2014+

⁴⁷ Zdroj: MS2014+

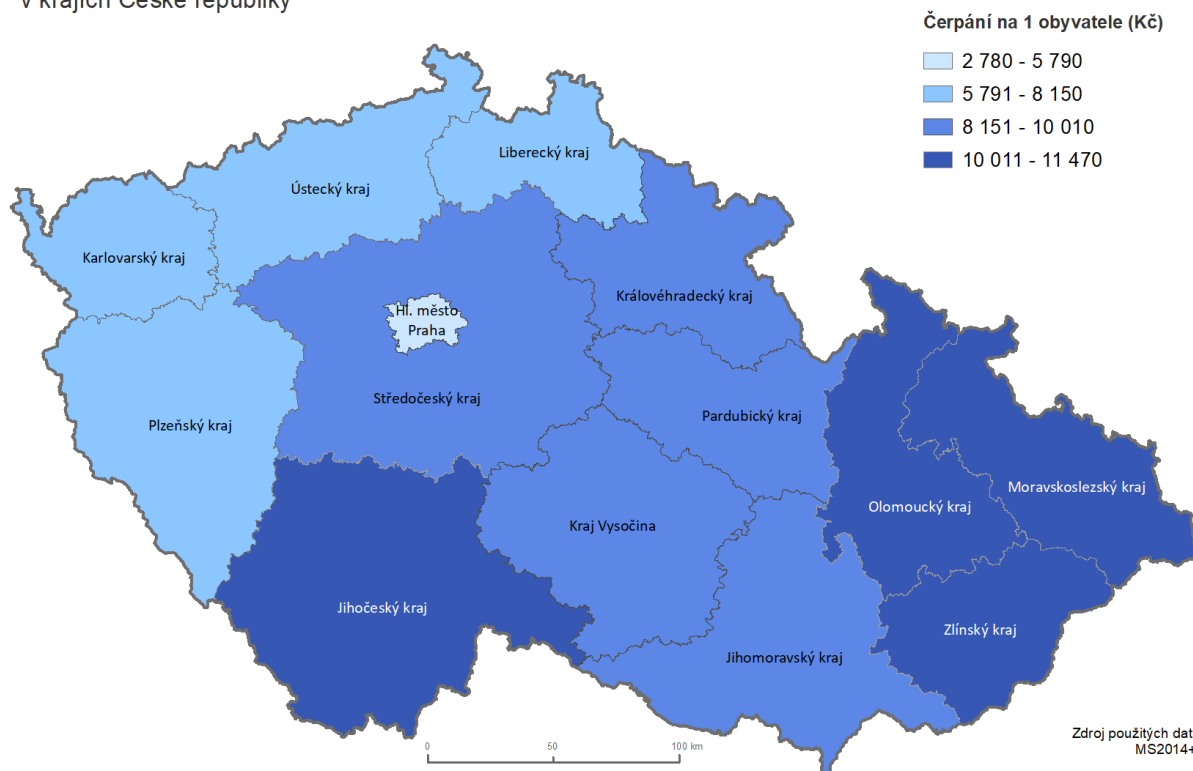
⁴⁸ Zdroj: MS2014+

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC4

Obrázek 3232: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC4 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC4

v krajích České republiky

Nejvíce prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Jihočeského kraje (11 463,1 Kč), Moravskoslezského kraje (11 324,2 Kč) a Olomouckého kraje (10 320,8 Kč). V Jihočeském kraji nejdražší projekty směřovaly na přechod z parovodu na horkovod (např. projekt *Tábor – přestavba páry na horkovod 1. část* za 265,7 mil. Kč). V Moravskoslezském kraji nejdražší projekty umožnily obnovu vozového parku v Ostravě (např. *ITI – Obnova vozového parku MHD v DPO V.* za 201,8 mil. Kč). Nejméně prostředků v přepočtu na obyvatele čerpalo Hlavní město Praha (2 787 Kč), dále pak Ústecký kraj (7 543,2 Kč) a Plzeňský kraj (7 643,8 Kč).

Z pohledu absolutního čerpání nejvíce prostředků využili žadatelé v Moravskoslezském kraji (13,6 mld. Kč), Středočeském kraji (12,5 mld. Kč) a Jihomoravském kraji (10,1 mld. Kč). Ve Středočeském kraji se podařilo zacílit prostředky například na snížení energetické náročnosti budov škol (např. *Základní škola Komenského náměstí, Říčany – PASIV* za 402,9 mil. Kč). Nejnižší absolutní čerpání bylo dosaženo v Karlovarském kraji (2,4 mld. Kč), Libereckém kraji (3,5 mld. Kč) a v Hlavním městě Praha (3,7 mld. Kč).

Nejúspěšnější kraj Jihočeský kraj

- ▶ V přepočtu na obyvatele byl nejvíce podpořeným krajem Jihočeský kraj, jednalo se o jedno z hlavních témat v oblasti životního prostředí.
- ▶ Díky projektům se podařilo snižovat spotřebu energie (snižování energetické náročnosti budov, instalace fotovoltaických systémů, dobíjecí stanice atd.).

Nejméně úspěšný kraj Hlavní město Praha

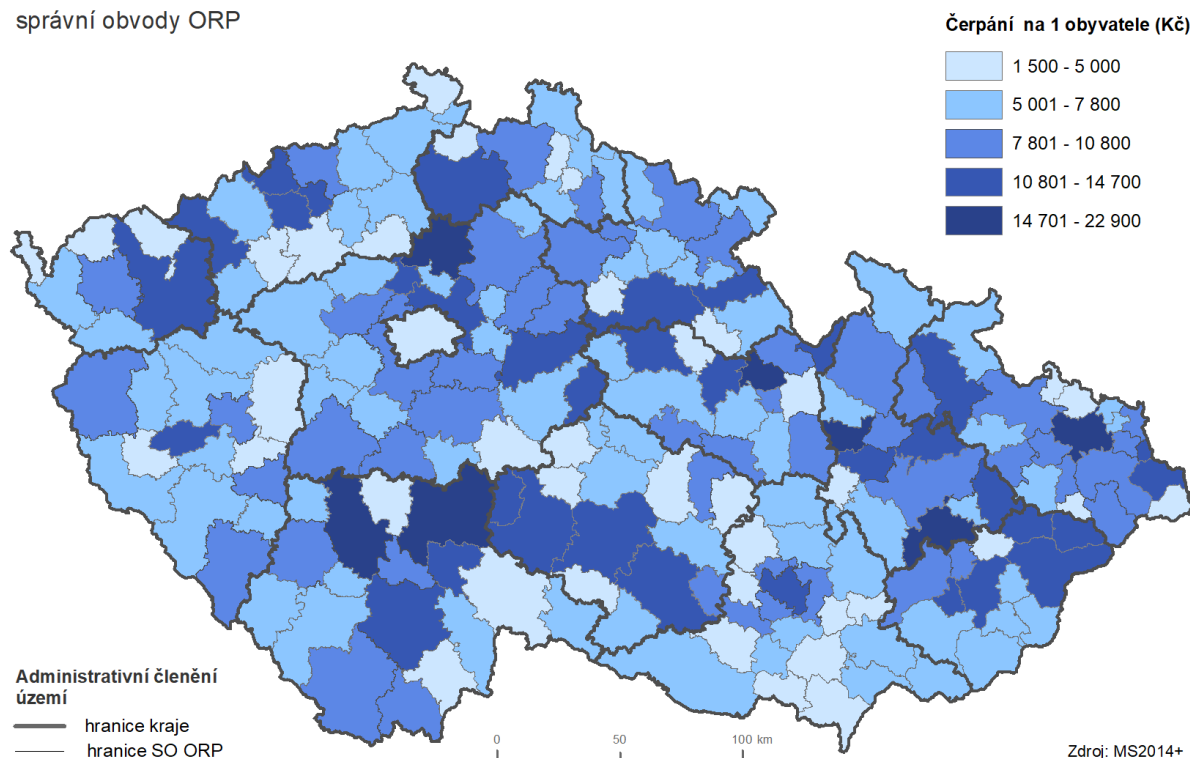

- ▶ Nejnižší koncentraci podpory podnikání z fondů EU vykázalo hl. m. Praha. V Praze byly podpořeny v oblasti snižování energetické náročnosti budov primárně nadstavbové projekty zaměřené na SMART budovy.
- ▶ Dále došlo k obnově části vozového parku MHD a k ekologizaci hromadné dopravy.

Úspěšnost projektových žádostí v TC4 byla nejvyšší v Jihočeském kraji (68 %), hranici 60% úspěšnosti překročilo také dalších 10 krajů. Nejnižší úspěšnost projektových žádostí dosáhlo Hlavní město Praha (51 %) následované Ústeckým krajem (56 %) a Středočeským krajem (57 %).

Obrázek 3333: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC4 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC4 správní obvody ORP

Na mikroregionální úrovni je viditelná heterogenita zacílení prostředků. I v tomto případě nejvíce čerpala velká města, kde se koncentrují například školy, nemocnice a další podpořené instituce v rámci snižování energetické náročnosti budov. Zároveň zde působí velké dopravní podniky, které realizovaly projekty na obnovu vozových parků. Menší absorpční kapacity vykazovaly území venkovského charakteru, přestože i zde bylo cílem snižovat energetickou náročnost budov a kultivovat vzhled objektů.

Více než třetina podpory pak připadala na kraje s nižším průměrem stáří budov, a tudíž energeticky účinnějším bytovým fondem (Moravskoslezský, Jihomoravský a Středočeský kraj).

Podpora SMART budov: příklad hl. m. Prahy⁴⁹

Revitalizace školy Českobrodská v Praze 9

Vzhledem k zaměření programů ve vztahu k Praze byly podpořeny tzv. chytré budovy. Tyto projekty se i přes náročnost na přípravu a koordinaci ukázaly jako přínosné a efektivní vzhledem k využitým finančním prostředkům. Příkladem dobré praxe je zmíněná *revitalizace školy Českobrodská v Praze 9*. Budova školy byla navržena jako živá laboratoř, která je příkladem energetické úspory a proměny prostředí českého školství.

Přínosem budovy je její energetická nenáročnost (neutralita), schopnost zadržovat vodu (až 19 % celkové spotřeby pitné vody školy), ale také chytrá řešení, která umožňují přizpůsobit teplo, světlo i vzduch potřebám žáků. Součástí školy je také solární elektrárna s akumulací a další ekologické technologie. Přínosem je ve významné míře také zlepšení prostředí pro žáky i pedagogy a pilotní ověření řešení, která mohou být součástí i budoucích projektů.

Revitalizace úřadu městské části Prahy 14

Inteligentní řešení bylo realizováno také na budově úřadu městské části Prahy 14, kde byly v rámci projektu Administrativní budovy radnice MČ Praha 14 – pilotní projekt energetických úspor realizovány úpravy budovy zahrnující zateplení objektů, výměnu oken i dveří, instalaci nových elektrických rozvodů, výměnu kotlů či instalaci nové inteligentní vzduchotechniky (chytré senzory na zavírání a otvírání venkovních stínidel, sledování CO2). Díky uvedeným opatřením byla snížena energetická spotřeba budov.

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC4

ENERGETICKÁ ÚČINNOST PODNIKATELSKÉHO SEKTORU

Nejvíce podpořených podniků:

Středočeský kraj (3,8 mld. Kč, resp. 2 743,4 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (3,5 mld. Kč, resp. 2 936,3 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořených podniků:

Karlovarský kraj (543 mil. Kč, resp. 1 842,8 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (868 mil. Kč, resp. 1 956,3 Kč na obyvatele)

Část projektů v TC4 směřovala na zvyšování energetické účinnosti v podnikatelském sektoru. Celkem bylo schváleno 3 625 žádostí, z toho proplacených je 3 037. Rozdělení finanční podpory z fondů EU mezi jednotlivé sektory ekonomiky adekvátně reflektovalo potřeby českého hospodářství v oblasti dosažení vyšší energetické účinnosti a udržitelnosti. Podpora projektů reagovala na počáteční očekávání a dílem přispěla k dosažení vyšší energetické účinnosti v českém

⁴⁹ Obrázek převzat z webových stránek Adapterra Awards: <https://www.adapterraawards.cz/cs/Revitalizace-skoly-Ceskobrodsko-Praha>

podnikatelském sektoru. Nejvíce se dařilo podpořit podnikatelské subjekty ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

Výsledky a výstupy projektů

Výsledným dopadem projektů je snížení konečné spotřeby energie u podpořených subjektů o 2,9 mil. GJ/rok, což odpovídá 3,5 % spotřeby tepla ČR v roce 2021.

Příklad projektu

Projekt *"Realizace energeticky úsporných opatření v Nové Mosilaně, a.s."*⁵⁰ byl realizován s cílem snížit energetickou náročnost výrobního procesu a zlepšit tepelné vlastnosti budovy. Projekt v rámci tříletého období realizace mezi lety 2016 a 2018 zahrnoval modernizaci a rekonstrukci zařízení pro výrobu energie pro vlastní spotřebu, včetně využití odpadní energie, instalace frekvenčních měničů, a výměnu osvětlení za LED technologii. Díky těmto opatřením bylo dosaženo předpokládaného snížení konečné spotřeby energie o 12,43 %, což odpovídá snížení emisí CO₂ o 5 857 tun za rok.

UDRŽITELNÉ FORMY DOPRAVY A ROZVOJ NÍZKOEMISNÍ MOBILITY

Nejvíce podpořené kraje:

Moravskoslezský kraj (3,8 mld. Kč, resp. 3 165,2 Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (3,1 mld. Kč, resp. 2 238,0 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Liberecký kraj (249 mil. Kč, resp. 561,2 Kč na obyvatele)

Karlovarský kraj (535 mil. Kč, resp. 1 815,6 Kč na obyvatele)

Další oblastí byla podpora udržitelných forem dopravy a zvyšování preferencí veřejné dopravy. Druhá oblast byla podpořena především ve větších městech, které disponují dopravními podniky. Celkem bylo schváleno 611 projektů, z toho proplacených 580 je proplacených.

V Moravskoslezském kraji se podařilo například podpořit obnovu vozového parku v Ostravě, či vybudovat řadu dopravních terminálů (např. *Přednádražní prostor Havířov*, který dále rozvádíme v Kapitole 4.8). Ve Středočeském kraji hrála důležitou roli integrace dopravních systémů ve spolupráci s hlavním městem. Cílem bylo zvyšovat atraktivitu hromadné dopravy a tím snižovat dopravní zatížení, které je spojeno především s dojezdem do zaměstnání ze sub-urbanizovaných území v okolí Prahy.

Výsledky a výstupy projektů

Prostředky fondů EU umožnily obnovu významné části vozových parků MHD v celé republice a představovaly důležitý stimul v oblasti podpory elektromobility v podnikatelském sektoru. Díky fondům EU bylo pořízeno 935 nových vozidel pro veřejnou dopravu. I přes pozitivní dopad na snižování emisí z dopravy se

⁵⁰ Informace o projektu a obrázek dostupné na: [Nová Mosilana / Úspory energií \(novamosilana.cz\)](http://novamosilana.cz)

však nepodařilo utlumit nárůst významu individuální automobilové přepravy.

Na snižování dopravního zatížení měst a snižování individuální dopravy směřovaly projekty zaměřené na výstavbu dopravních terminálů (80 nových nebo rekonstruovaných přestupních terminálů ve veřejné dopravě), či výstavbu parkovacích domů. Díky těmto projektům došlo k propojování různých druhů dopravy v rámci dopravních uzlů.

V rámci rozvoje hromadné dopravy docházelo také k výstavbě chodníků a inteligentních zastávek, tyto projekty měly vliv na zvyšování bezpečnosti, zlepšování kvality prostředí i pro vazby na další projekty realizované v kontextu rozvoje hromadné dopravy. V krajích vzniklo také téměř 250 km nových cyklotras a 6 601 parkovacích míst pro kola, budovány byly úseky dálkových cyklotras národního i mezinárodního významu (např. *Cyklostezka Hradec Králové – Pardubice*).

Příklad projektu

Za účelem snižování dopravního zatížení hl. m. Prahy byl realizován projekt *Výstavba P+R Černý Most*. Zároveň byl podpořen vznik parkovacích domů mimo území Prahy, např. v Lysé nad Labem či v Berouně. Cílem bylo propojit individuální a hromadnou dopravu již před příjezdem do hlavního města, část obcí ovšem nechtěla podporovat výstavbu P+R na svém území, čímž byla ztížena jejich výstavba.

935

nových vozidel pro veřejnou dopravu

přičemž polovina byla
pořízena
v Moravskoslezském a
Středočeském kraji.

SNÍŽENÍ ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI VEŘEJNÝCH BUDOV A ZVÝŠENÍ VYUŽITÍ OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE

Nejvíce podpořené kraje:

Středočeský kraj (1,7 mld. Kč, resp. 1 221,3 Kč na obyvatele)

Moravskoslezský kraj (1,6 mld. Kč, resp. 1 332,7 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Kraj Vysočina (402 mil. Kč, resp. 788,5 Kč na obyvatele)

Karlovarský kraj (524 mil. Kč, resp. 1 778,3 Kč na obyvatele)

Třetí oblast projektů směřovala na snižování energetické náročnosti budov, zde jsou projekty rozděleny do dvou kategorií – veřejných a obytných budov. Co se týče snižování energetické náročnosti veřejných budov, celkem bylo schválených projektů 2 391, z toho proplacených bylo 2 117.

Ve Středočeském kraji největší projekty směřovaly na snižování energetické náročnosti budov škol, příkladem je projekt *Základní škola Komenského náměstí, Říčany – PASIV*, kdy dojde k vybudování komplexu dřevostaveb s fotovoltaickými panely, podzemním parkovištěm a veřejným parkem. Součástí bude také zelená střecha tělocvičny. Jedná se o podobný pilotní projekt jako

v případě Prahy.⁵¹ V Moravskoslezském kraji největší projekty směřovaly do nemocnic (např. *Zateplení vybraných objektů Slezské nemocnice v Opavě – II etapa, památkové objekty*).

Výsledky a výstupy projektů

Dopad projektů byl o něco méně výrazný na zlepšení energetické náročnosti budov než v případě sektoru bydlení. Konečná spotřeba energie ve veřejných budovách se snížila o 1 214 765 GJ/rok a kapacita zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů se zvýšila o 151 MW.

Příklad projektu

Ovšem i méně úspěšné kraje z pohledu alokace využily projektů k posunu v oblasti energií. Příkladem je Zlínský kraj, kde se kraji jakožto žadateli podařilo snížit energetickou náročnost budov jeho vlastnictví. Projekty cílily mimo jiné na obnovu areálu Tomáše Bati ve Zlíně. Projekty byly realizovány také v Rožnově pod Radhoštěm, kde probíhá mimo jiné realizace *Přístavby městské knihovny*. Díky přístavbě bude nově možné poskytovat neformální vzdělávání (například zvyšování počítačové gramotnosti) a realizovat aktivity s přesahem knihovny. Cílem je knihovnu využívat jako komunitní prostor pro setkávání a trávení volného času (dílny, kroužky pro seniory).

SNÍŽENÍ ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI V SEKTORU BYDLENÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Moravskoslezský kraj (4 mld. Kč, resp. 3 331,8 Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (1,9 mld. Kč, resp. 1 371,7 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Hlavní město Praha (10 mil. Kč, resp. 7,6 Kč na obyvatele)

Kraj Vysočina (637 mil. Kč, resp. 1 249,5 Kč na obyvatele)

Na snižování energetické náročnosti v sektoru bydlení směřovalo 3 090 projektů, z toho proplacených je 2 970. Nejvíce podpořeni byli žadatelé v Moravskoslezském a Středočeském kraji.

Výsledky a výstupy projektů

V období 2014–2020 docházelo ke snížení energetické náročnosti budov v sektoru bydlení vylepšením energetické třídy bytového fondu ČR prostřednictvím renovací a rekonstrukcí bytových domů podpořených z fondů EU. Bez finančních stimulů, jakými jsou právě fondy EU, by byl počet aktivit zaměřených na snižování energetické náročnosti budov výrazně nižší. Počet domácností s lépe klasifikovanou spotřebou energie v důsledku realizace projektů z fondů EU dosáhl hodnoty 76 567

**5,5 tis.
domácností**

dosáhlo snížení spotřeby
energie ve Středočeském
kraji.

Konečná spotřeba energie v
kraji se snížila o 168 tisíc GJ

⁵¹ <https://info.ricany.cz/mesto/telocvicna-zakladni-skoly-komenskeho-namesti-pasiv>

a spotřeba energie se u podpořených subjektů snížila o
2 153 748 GJ/rok.

4.5. Změna klimatu (TC5)

V TC5 nejvíce prostředků směřovalo do Olomouckého a Pardubického kraje, tedy krajů s rozdílným stavem životního prostředí v jednotlivých částech. V Pardubickém kraji se podařilo zacílit prostředky také do obcí s nízkým koeficientem ekologické stability, příkladem je SO ORP Chrudim. Nejnižší čerpání na obyvatele směřovalo do Hlavního města Prahy a Ústeckého kraje, tedy do území s nízkou ekologickou stabilitou. Projekty podpořily protipovodňová opatření (874 obcí má nyní digitální povodňový plán) a výstavbu retenčních nádrží (bylo realizováno 115 projektů zaměřených na akumulaci srážkových vod do retenčních nádrží). IZS byly podpořeny skrze nákup vybavení, či modernizaci a budování objektů.

18 625 m³ objem retardované dešťové vody ⁵²	296 572 ha celková rozloha podpořených sanovaných lokalit ⁵³	315 554 obyvatel chráněných opatřeními proti povodním ⁵⁴
Odtok vody se nejvíc daří zpožďovat ve Středočeském kraji (8 255 m ³), naopak objem retardované vody menší než 100 m ³ byl zaznamenán v Královéhradeckém a Plzeňském kraji.	Fondy EU se v dlouhodobém horizontu finančně podílejí na realizaci cca 10–15 % ukončených sanací, význam fondů EU se v čase spíše zvětšuje.	Víc než 50 000 obyvatel získalo ochranu proti povodním v Olomouckém a Jihomoravském kraji, méně než 2 000 obyvatel v Karlovarském kraji.

⁵² Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

⁵³ Zdroj: MS2014+

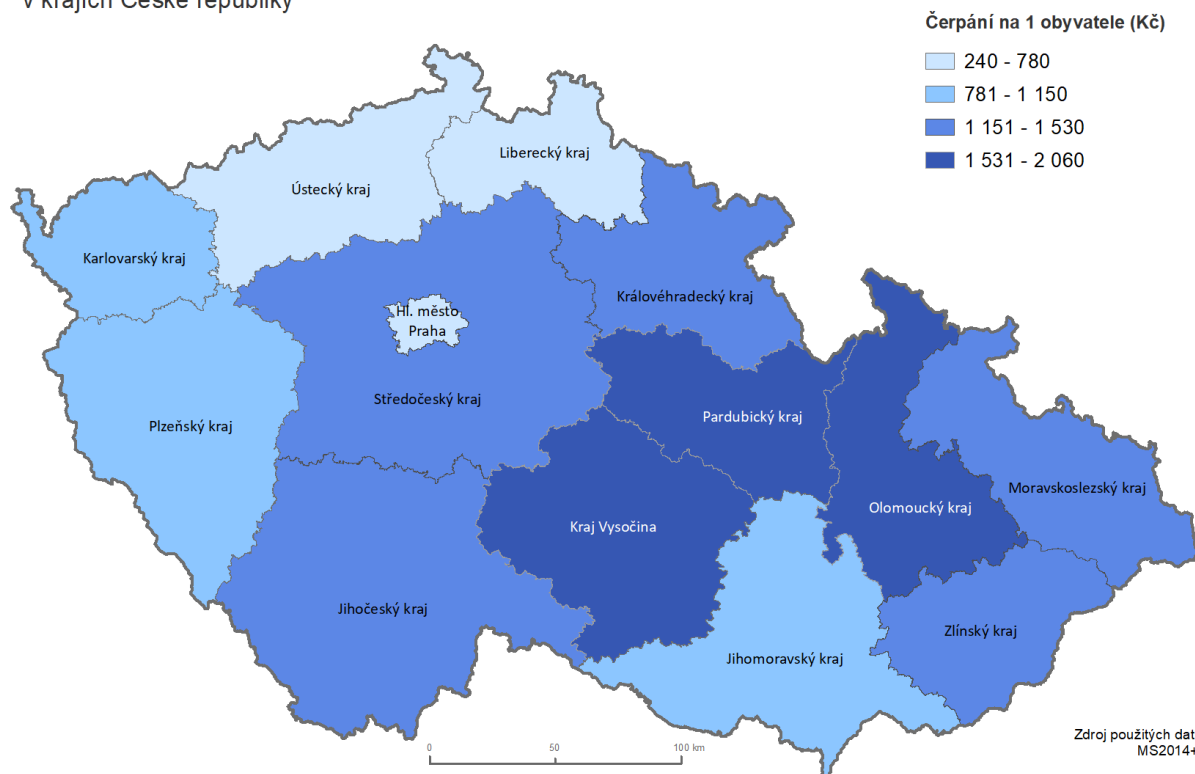
⁵⁴ Zdroj: MS2014+

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC5

Obrázek 3434: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC5 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC5

v krajích České republiky

V přepočtu na obyvatele bylo nejvyšší čerpání zaznamenáno v Olomouckém kraji (2 056 Kč), Pardubickém kraji (1 961,1 Kč) a Kraji Vysočina (1 570,2 Kč). Olomoucký kraj a Kraj Vysočina patří mezi regiony s nízkou ekologickou stabilitou. Projekty zde směřovaly především do rozvojového území (centrum složek IZS, prevence a řízení rizik). V Pardubickém kraji se území liší svým zatížením od velmi průmyslově zatížených oblastí (oblast Pardubické aglomerace) po oblasti zachovalé přírodní krajiny (Orlické podhůří). Také zde více než polovina prostředků byla koncentrována stabilizovaného území. Podpora ovšem byla částečně koncentrována také do obcí s nízkým koeficientem ekologické stability, zářným příkladem je SO ORP Chrudim nejvyššími hodnotami čerpání. Nejvyšší absolutní čerpání bylo ve Středočeském kraji (1,8 mld. Kč), Moravskoslezském kraji (1,5 mld. Kč) a Jihomoravském kraji (1,3 mld. Kč).

Nejnižší čerpání na obyvatele směřovalo do Hlavního města Prahy (244,1 Kč), Ústeckého kraje (637,9 Kč) a Libereckého kraje (767 Kč). Tento výsledek neodpovídá zatížení hlavního města ani Ústeckého kraje, který se potýká s obnovou kraje po bývalé těžbě. Nejnižší absolutní čerpání bylo v Karlovarském kraji (253 mil. Kč), Hlavním městě Praha (323 mil. Kč) a Libereckém kraji (340 mil. Kč).

Nejúspěšnější kraj
Olomoucký kraj

Nejméně úspěšný kraj
Hlavní město Praha

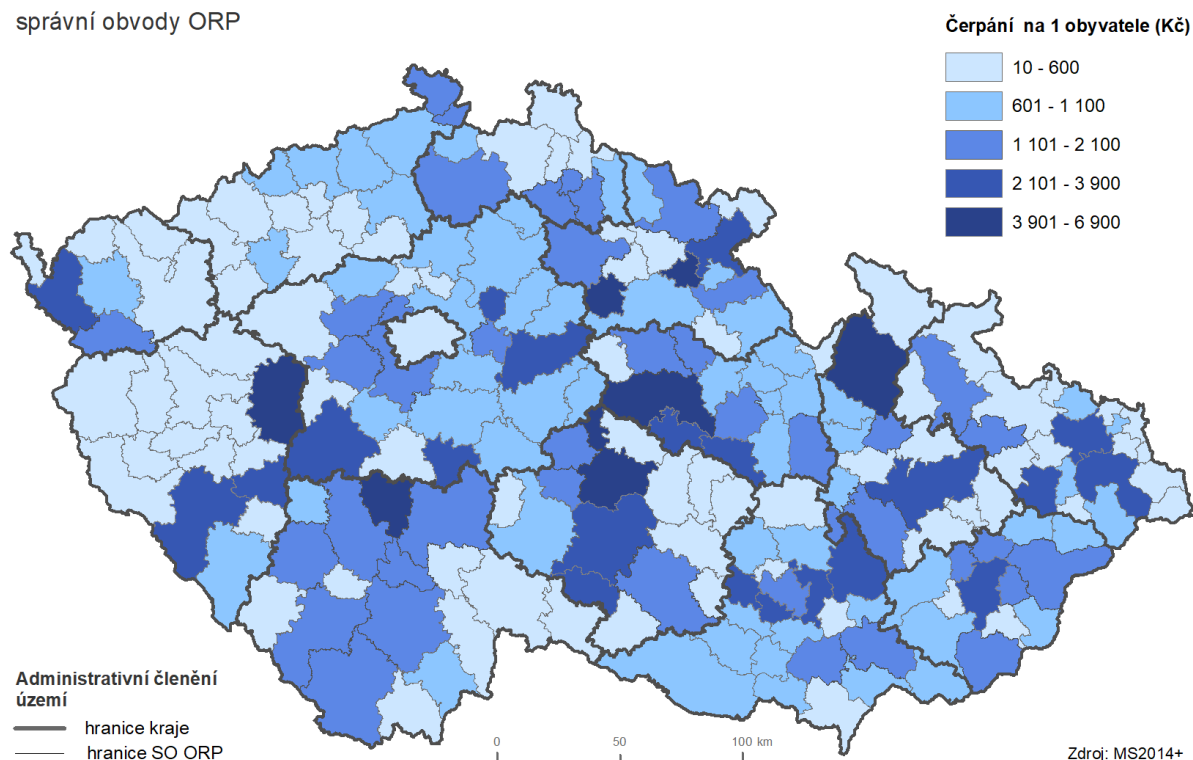

- ▶ V přepočtu na obyvatele byl nejvíce podpořeným krajem Olomoucký kraj, kde prostředky cílily na řízení rizik a protipovodňová opatření.
- ▶ Kvalita životního prostředí se v kraji liší. Zatímco se v severní části kraje postupně zlepšuje, jižní část kraje, kde je koncentrována průmyslová výroba, trpí jejím zhoršováním.
- ▶ I přes významnou podporu se se vliv fondů EU na změnu hodnoty koeficientu ekologické stability neprokázal.
- ▶ Praha vykazuje v celostátním srovnání nejnížší hodnoty ekologické stability. V kontextu potřeb ovšem nebyla podpora z fondů EU dostatečná.
- ▶ Největší podíl projektů se realizoval na využití srážkové vody, kdy nově díky 11 projektům bude možné regulovat přes 666 m³ dešťové vody.
- ▶ Podobně jako v TC4 byly realizovány pilotní projekty, konkrétně např. projekt *Hospodaření s dešťovou vodou – Vybíralka 25*, který směřuje na jeden z hlavních problémů Prahy, a to obměnu místních sídlišť.

V průměru bylo v TC5 schváleno 63 % podaných projektových žádostí. Nejvyšší úspěšnost zaznamenal Královéhradecký kraj, který jako jediný překonal 70% hranici (73 %). Naopak Olomoucký kraj stejně jako Hlavní město Praha dosáhly úspěšnost pouhých 58 %. Nízkou úspěšnost vykázal také Karlovarský kraj a Kraj Vysočina (59 %).

Obrázek 3535: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC5 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC5 správní obvody ORP

I v rámci čerpání v TC5 byla v ČR heterogenita v čerpání na úrovni ORP. Největší podpora směřovala do větších měst, o kterých můžeme předpokládat, že budou hrát klíčovou roli v řízení rizik, jejich předcházení a připravenosti. Výrazné čerpání můžeme pozorovat také například ve zmíněném ORP Chrudim, kde došlo k realizaci dvou velkých projektů, konkrétně *Výstavba areálu Územního odboru Chrudim – Krajské ředitelství policie Pardubického kraje* (242,3 mil. Kč) a *Sanace haldy z historické chemické výroby v obci Lukavice* (116,7 ml. Kč). Významně bylo podpořeno také například ORP Šumperk, kde vznikla *Přírodě blízká protipovodňová opatření na řece Desná* (383,5 mil. Kč). Vliv na alokaci měla tedy spíše realizace několika větších projektů.

4.5.1. Změna klimatu (TC5) – protipovodňová opatření, prevence rizik

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC5 (protipovodňová opatření a prevence rizik)

PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ A PREVENCE RIZIK

Nejvíce podpořené kraje:

Středočeský kraj (1,3 mld. Kč, resp. 938 Kč na obyvatele)

Moravskoslezský kraj, (934 mil. Kč, resp. 778,0 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (75 mil. Kč, resp. 254 Kč na obyvatele)

Plzeňský kraj (161 mil. Kč, resp. 272 Kč na obyvatele)

Celkem bylo v této oblasti schváleno 1 384 projektů, z toho proplacených je 1 229. Nejvíce podpořenými kraji byly Středočeský a Moravskoslezský kraj. Ve Středočeském kraji podpořily největší projekty sanace území (např. Komplexní sanace skal na silnici II/102 v úseku Strnady – Štěchovice) a odstranění ekologických rizik (např. Halda Poldi – odstranění dehtových jezírek a sanace kontaminovaných zemín v jejich podloží a okolí). V Moravskoslezském kraji podpořily největší projekty odstranění ekologických rizik (např. Odstranění staré ekologické zátěže v lokalitě bývalé rafinerie OSTRAMO v Ostravě – 1. a 2. etapa).

Výsledky a výstupy projektů

Celkem má v současné době díky fondům EU 874 obcí digitální povodňový plán. Premianty byly obce Středočeského kraje, kde bylo dle projektových indikátorů vytvořeno celkem 161 digitálních protipovodňových plánů. Mezi další kraje s vysokou mírou realizace těchto projektů patří Jihomoravský kraj (153 plánů) a Zlínský kraj (84 plánů). Naopak v nejmenší míře byly tyto intervence realizovány v obcích Karlovarského (9 plánů) a Plzeňského kraje (15 plánů). Fondy EU významně přispěly k posílení prevence a ochrany před záplavami. Tempo realizace protipovodňových opatření ale není dostatečné.

Fondy EU přispívají k posílení některých adaptačních schopností v městských oblastech, tato podpora ale není dostatečně komplexní. Podpora přispěla ke snížení povrchového odtoku vody ve městech díky investicím do retenčních nádrží nebo instalace propustných povrchů. Podpora posiluje ochranu obcí a měst před následky záplav. Retenční nádrže byly vybudovány například v Lehoticích (Zlínský kraj) a Cehnicích (Jihočeský kraj).

Celkem bylo díky fondům EU zpracováno 73 analýz rizik. Tyto projekty byly v největší míře realizovány ve

874 obcí

má díky fondům EU digitální povodňový plán.

161 digitálních protipovodňových plánů vzniklo ve Středočeském kraji.

Středočeském kraji, kde bylo zpracováno 12 analýz. Mezi další premianty patří žadatelé z Pardubického kraje (8 analýz) a Libereckého a Zlínského kraje (oba po 7 analýzách).

Podpora EU prokazatelně zvyšuje tempo odstraňování ekologických rizik prostřednictvím podpory sanací kontaminovaných lokalit. Příspěvek fondů EU k odstraňování starých ekologických zátěží lze hrubě odhadovat na 10–15 %. Nejvíce byly prostředky koncentrovány na sanace realizované v Moravskoslezském kraji (636,1 mil. Kč), Středočeském kraji (548,9 mil. Kč) a Jihomoravském kraji (275,1 mil. Kč). Minimálně v případě Moravskoslezského kraje vysoká koncentrace prostředků odpovídá nutnosti provádět sanace kontaminovaných lokalit v důsledku přítomnosti těžkého průmyslu v kraji.

Příklad projektu

Účelem projektu *Retenční nádrž Třítí na Cehnickém v potoce* (15,9 mil. Kč) v Jihočeském kraji byla ochrana obce v potenciální zátopové oblasti. Výchozí stav zahrnoval zabahněnou plochu, která byla kompletně bez vody a s vysokým výskytem sedimentu. Před intervencí rybník nedisponoval výpustním zařízením, což často znamenalo přetékání vody přes poškozený bezpečnostní přeliv v severovýchodním rohu rybníku.

Nutnost realizovat projekt byla také umocněna stavem hráze, která byla poškozena prorůstajícími dřevinami. Výsledkem projektu je odtěžení přítomného sedimentu a vytvoření nového výpustného zařízení, díky kterému byla vytvořena vodní plocha s kapacitou 11 401 m³ a volným retenčním objemem 50 363 m³, což zásadně přispělo k prevenci povodňových rizik v obci.

4.5.2. Změna klimatu (TC5) – rozvoj IZS

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC5 (rozvoj IZS)

ROZVOJ IZS

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (556 mil. Kč, resp. 466 Kč na obyvatele)

Pardubický kraj (552 mil. Kč, resp. 1 tis. Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Liberecký kraj (60 mil. Kč, resp. 135 Kč na obyvatele)

Karlovarský kraj (178 mil. Kč, resp. 604 Kč na obyvatele)

Celkem bylo v této oblasti schváleno 305 projektů, z toho proplacených je 302. Nejvíce byl podpořen Jihomoravský a Pardubický kraj. V Jihomoravském kraji největší projekty směřovaly na modernizaci a budování výcvikových středisek v kraji (např. *Modernizace Školního a výcvikového zařízení Hasičského záchranného sboru ČR – středisko Brno*). V Pardubickém kraji byly největší projekty realizovány v Chrudimi (kromě již zmíněného projektu došlo k Výstavbě nové výjezdové základny ZZS PAK v Chrudimi).

Výsledky a výstupy projektů

Celkem bylo vybudováno nebo modernizováno 148 objektů pro Integrovaný záchranný systém. Tyto projekty byly s největší intenzitou realizovány v Královéhradeckém kraji (41 objektů), Moravskoslezském kraji (29 objektů) a Plzeňském kraji (24 objektů). Dále bylo nakoupeno 357 nových vozidel a kusů vybavení pro Integrovaný záchranný systém. Zde byly premianty žadatelé z žadatelé ze Středočeského kraje (99 kusů techniky), Kraje Vysočina (84 kusů techniky) a Královéhradecký kraj (74 kusů techniky).

Podpora z fondů EU výrazně zlepšila připravenost IZS, co se týče vybavenosti technikou a kvality zázemí složek IZS. Měla ale spíše malý vliv na posílení znalostí, dovedností a výcviku, co se týče nových hrozeb.

Příklad projektu

Projekt *Zajištění odolnosti – výstavba centrální hasičské stanice Nový Jičín* (144,1 mil. Kč) pomohl zajistit odolnost stanice při řešení a řízení rizik způsobených změnou klimatu. Jedním z hlavních regionálních přínosů projektu bylo zlepšení podmínek pro výkon požární ochrany a záchranných operací v regionu. Nová stanice poskytuje moderní a adekvátní prostorové a hygienické zázemí pro profesionální hasiče, což zvyšuje jejich připravenost a efektivitu při intervencích. Díky výhodné nové lokalitě s bezprostředním návazností na dálnici D48 se také

148

objektů pro IZS bylo modernizováno nebo vybudováno z fondů EU.

Nejvíce projektů bylo realizováno v Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji.

zkracuje doba reakce a výjezdu jednotek k místům mimořádných událostí včetně dopravních nehod.

Dalším regionálním přínosem projektu je zlepšení podmínek pro státní správu v oblasti státního požárního dozoru. Nová stanice umožňuje lepší koordinaci a spolupráci mezi různými složkami integrovaného záchranného systému, a také zlepšuje kontakt s veřejností a poskytování informací o požární prevenci a ochraně před riziky.

4.6. Životní prostředí (TC6)

Nejvíce prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Středočeského a Olomouckého kraje, tedy do krajů s vnitřní heterogenitou stavu životního prostředí. V absolutním čerpání byl úspěšný také Moravskoslezský kraj, který díky fondům EU mimo jiné významně podpořil jednu ze svých hlavních priorit, kterou je snižování znečištění ovzduší. Nejméně prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Hlavního města Prahy, Karlovarského kraje a Ústeckého kraje. Nízké čerpání ovšem neodpovídá stavu životního prostředí v těchto regionech. V TC6 bylo rozmístění prostředků rovnoměrnější nežli u jiných témat, a to jak vzhledem k typu území, tak k velikosti obcí. Znečištění ovzduší škodlivinami z průmyslu i domácností klesá, a to i díky podpoře fondů EU. Dále se dařilo rozvíjet odpadové a vodní hospodářství a podpořit obnovu kulturních památek v regionech.

34 663 m ² plocha stanovišť, na kterých došlo k intervencím za cílem zlepšit jejich stav zachování ⁵⁵	2 000 km nově vybudovaných kanalizací s podporou z fondů EU (z cca 50 tis. celkových km) ⁵⁶	277 214 t / rok nově vytvořená kapacita systému separace a svozu odpadů díky investicím z fondů EU ⁵⁷
Intervence s cílem zajistit zachování přírodního dědictví a biodiverzity měly z hlediska plochy největší dopad v krajích Středočeském (8,8 tis. m ²), Pardubickém (6,5 tis. m ²), Moravskoslezském (5,5 tis. m ²) a Jihočeském (5,0 tis. m ²). Naopak nejméně plochy se prostřednictvím těchto intervencí podařilo pokrýt v krajích Ústeckém (70 m ²), a Libereckém (108 m ²).	Projekty zaměřené na rozvoj kanalizační infrastruktury přinesly nejvyšší přírůstek v délce kanalizační sítě Středočeskému kraji (601 km). To z žadatelů Středočeského kraje dělá absolutní premianty v této oblasti vzhledem k tomu, že 2. nejvyšší nárůst v rozsahu sítě byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji, kde bylo vybudováno 243 km nových kanalizací. Na druhou stranu nejnižší přírůstky pozorujeme na základě projektových indikátorů v hl. m. Praha (pod 2 km), a v krajích Karlovarském (5 km) a Libereckém (23 km).	Prostřednictvím projektů v oblasti odpadového hospodářství se kapacity pro separaci a svoz odpadů dařilo na navyšovat v nejvyšší míře v krajích Středočeském (45,6 tis. tun ročně), Jihočeském (34,3 tis. tun ročně), a Olomouckém (27,1 tis. tun ročně). Naopak nejnižší přírůstky v kapacitách zaznamenalo hl. m. Praha (1,8 tis. tun ročně), následované kraji Karlovarským (4,3 tis. tun ročně) a Libereckým (5,7 tis. tun ročně).

⁵⁵ Zdroj: MS2014+

⁵⁶ Zdroj: MS2014+

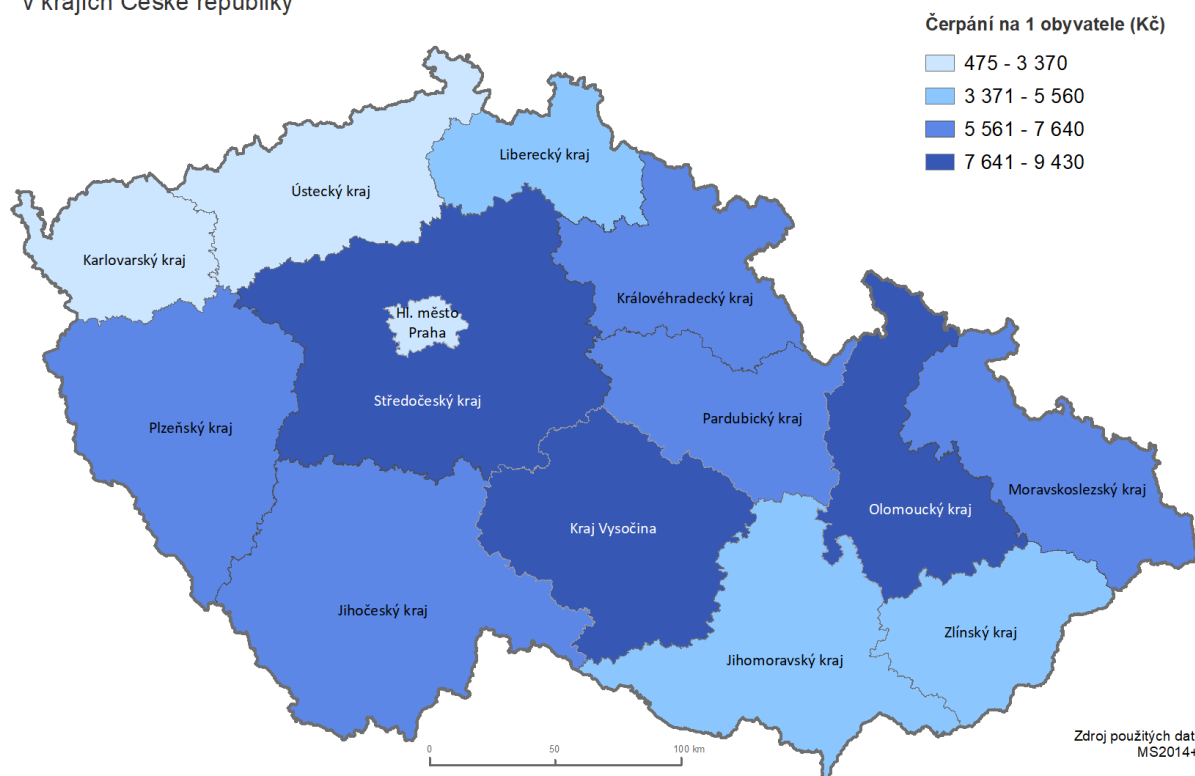
⁵⁷ Zdroj: MS2014+

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC6

Obrázek 36: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC6 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC6

v krajích České republiky

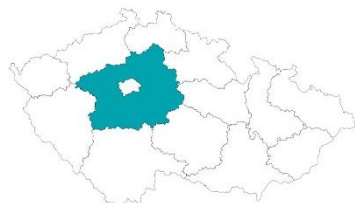

Nejvíce prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Středočeského kraje (9 423,1 Kč), Olomouckého kraje (8 976,5) a Kraje Vysočina (8 142,3 Kč). Kvalita životního prostředí se ve Středočeském kraji liší. Zatímco se v jižní části kraje postupně zlepšuje, severní část kraje, kde je koncentrována průmyslová výroba, trpí jejím zhoršováním. I z toho důvodu Středočeský kraj patří mezi výrazně podpořené kraje (v republikovém srovnání). Projekty v programovém období 2014-2020 se věnovaly snižování emisí v energeticky náročném průmyslu, výstavbě/rozšíření ČOV a obnově veřejných prostranství a kulturních památek. Také v Olomouckém kraji se kvalita životního prostředí liší. Zatímco se v severní části kraje postupně zlepšuje, jižní část kraje, kde je koncentrována průmyslová výroba, trpí jejím zhoršováním. Kraj se zaměřil na vodní a odpadové hospodářství, či na rozvoj kulturních památek.

Kraj Vysočina se vyznačuje dobrým životním prostředím (i díky menší koncentraci velkých sídel a intenzivních výrobních podniků), přesto patří v oblasti životního prostředí mezi výrazně podpořené kraje (v republikovém srovnání). Jedna z podpořených oblastí byla kvalita ovzduší, která se postupně zlepšuje díky realizaci projektů, které cílily na zlepšování kvality prostředí v sídlech. V absolutním čerpání byli nejúspěšnější žadatelé ve Středočeském kraji (13,1 mld Kč), Moravskoslezském kraji (7,6 mld. Kč) a Jihomoravském kraji (6,1 mld. Kč). V Moravskoslezském kraji se úspěšně dařilo zvyšovat kvalitu ovzduší, což byla jedna z hlavních priorit kraje v oblasti životního prostředí.

Nejméně prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Hlavního města Prahy (474,8 Kč), Karlovarského kraje (3 232,1 Kč) a Ústeckého kraje (3 364,8 Kč). Nízké čerpání ovšem neodpovídá stavu životního prostředí v těchto regionech. Praha se potýká se zhoršenou kvalitou ovzduší a dalšími problémy typickými pro metropole. Karlovarský a Ústecký kraj se potýkají s problémy spojenými s bývalou těžbou. V absolutních hodnotách čerpali nejméně žadatelé v Hlavním městě Praha (629 mil. Kč), Karlovarském kraji (952 mil. Kč) a Libereckém kraji (2,0 mld. Kč).

Nejúspěšnější kraj Středočeský kraj

- ▶ Nejvíce podpořený kraj v přepočtu na obyvatele byl Středočeský kraj.
- ▶ Jak již bylo zmíněno kvalita životního prostředí v kraji je různá. Projekty podpořily snižování znečištění ovzduší, rozvoj technické infrastruktury, či obnovu kulturních památek (např. *Revitalizace Národní kulturní památky Vlašský dvůr v Kutné Hoře*).
- ▶ Největším projektem je *Modernizace úpravny vody Želivka, 2. stavba – sorpce na granulovaném aktivním uhlí (GAU)*.

Nejméně úspěšný kraj Hlavní město Praha

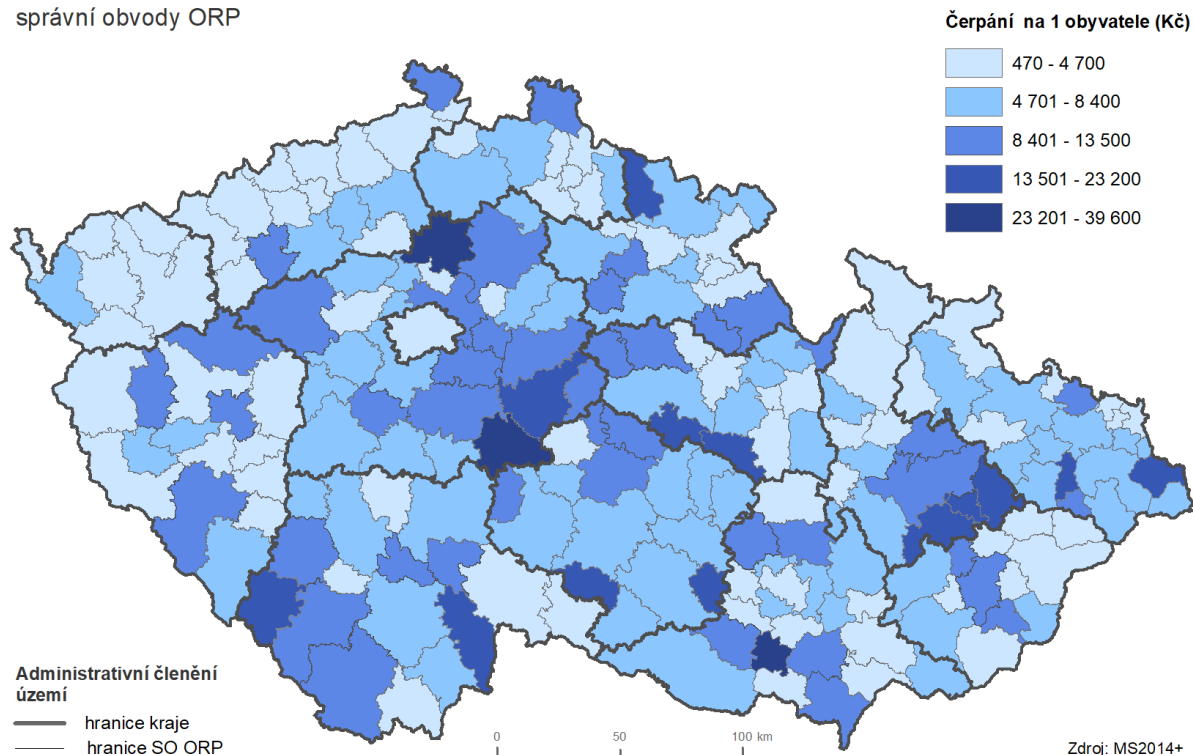
- ▶ Nejméně prostředků směřovalo do hlavního města Prahy.
- ▶ Mezi největší projekty realizované na území hl. m. Prahy patří např. vybudování nového logistického centra České federace potravinových bank pro Prahu a Středočeský kraj (100,9 mil. Kč), modernizace spalovny nebezpečných odpadů ve FN Motol (36,2 mil. Kč) či tři etapy tradičních kotlíkových dotací s celkovými proplacenými prostředky ve výši 72,1 mil. Kč.

Úspěšnosti projektových žádostí ve výzvách TC6 byla nejvyšší v Kraji Vysočina a Jihomoravském kraji (shodně 71 %). Ostatní kraje se pohybovaly pod úrovní 70% úspěšnosti. Nejnižší úspěšnost vykázalo Hlavní město Praha (56 %) a Pardubický kraj (57 %).

Obrázek 37: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC6 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC6

správní obvody ORP

V TC6 můžeme bylo rozmístění prostředků rovnoměrnější nežli u jiných témat, a to jak vzhledem k typu území, tak k velikosti obcí. Ve zmíněném Středočeském a Olomouckém kraji se dařilo zacílit prostředky

to více průmyslových oblastí. Rovnoměrné čerpání lze pozorovat například v Kraji Vysočina či v Moravskoslezském kraji.

4.6.1. Životní prostředí – kvalita ovzduší (TC6)

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC6 (kvalita ovzduší)

KVALITA OVZDUŠÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Moravskoslezský kraj (3,7 mld. Kč, resp. 3 058,9 Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (2,8 mld. Kč, resp. 1 991,4 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (322 mil. Kč, resp. 1 093,4 Kč na obyvatele)

Hlavní město Praha (356 mil. Kč, resp. 268,6 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (480 mil. Kč, 1 080,8 tis. Kč na obyvatele)

V této tematické oblasti bylo schváleno 427 projektů, z toho proplaceno 369. Nejvíce prostředků bylo vyčerpáno žadateli v Moravskoslezském kraji, který je dlouhodobě postižen nízkou kvalitou životního prostředí a také se řadí k regionům s nejvíce narušeným životním prostředím v Evropské unii. Ve strategických dokumentech se kraj zaměřoval právě na zvyšování kvality ovzduší a snižování emisí. Čistota ovzduší byla s celkovými zdroji ve výši 3,8 mld. Kč nejintenzivněji podporovanou oblastí v rámci TC6. Nejvyšší podíl na snižování emisí ze stacionárních zdrojů měly 3 projekty kotlíkových dotací s celkovou alokací 1,8 mld. Kč, díky kterým došlo k intervenci u více než 16 tis. zdrojů. Podporovány byly také menší projekty adresující potřebu snižování energetické náročnosti budov, např. prostřednictvím zateplování.

Také ve Středočeském kraji byly využity kotlíkové dotace. Ty byly žadateli obecně hodnoceny kladně vzhledem k přínosu pro životní prostředí i nastavení dotace.

Výsledky a výstupy projektů

Znečištění ovzduší škodlivinami z průmyslu i domácností klesá. Projekty podpořené z fondů EU umožňují instalace technologií a další opatření pro snížení emisí, a to zejména suspendovaných prachových částic. K tomuto investice z fondů EU dále přispívají podporou výměny kotlů na tuhá paliva za ekologičtější zdroje tepla formou tzv. „kotlíkových dotací“. Investice tak mají měřitelný podíl na snížení znečištění ovzduší.

Celkem využilo podporu na výměnu kotle na tuhá paliva 88 806 domácností. Ke snížení emisí škodlivých látek došlo díky podpoře fondů EU u 251 stacionárních zdrojů znečištění.

16 796

počet stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, u kterých bylo provedeno opatření ke snížení emisí v Moravskoslezském kraji.

4.6.2. Životní prostředí – odpadové hospodářství (TC6)

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC6 (odpadové hospodářství)

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Středočeský kraj (2,0 mld Kč, resp. 1 447,5 Kč na obyvatele)

Olomoucký kraj (1,5 mld. Kč, 2 308,9 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (140 mil. Kč, resp. 475,0 Kč na obyvatele)

Hlavní město Praha (259 mil. Kč, resp. 195,3 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (289 mil. Kč, 650,7 Kč na obyvatele)

Celkem bylo v této oblasti chváleno 2 949 projektů, z toho proplacených je 2 817. Oblast odpadového hospodářství byla prioritou pro všechny kraje i vzhledem k legislativě. Nejvíce podpořen byl Středočeský kraj, kde se nejdražší projekt zaměřoval na vybudování bioplynové stanice na biologicky rozložitelné odpady (*BPS – areál Mladá Boleslav*). Dále byl podpořen Olomoucký kraj, např. skrze projekt *Výstavba nového zdroje na energetické využití odpadů v rámci areálu Tepárny Přerov*.

Výsledky a výstupy projektů

Podpora z fondů EU vysvětluje až 70 % pozorovaného nárůstu kompostování v ČR. Dále je potvrzen přímý vliv investic z fondů EU na objem vytríděného odpadu a jeho následné materiálové využití. Díky podpoře se tak snižuje objem skládkování biologicky rozložitelného (komunálního) odpadu. Není pozorován vliv investic na snížení celkové produkce (komunálního) odpadu kvůli nárůstu objemu vytríděného odpadu.

Nově byla vytvořena kapacita 277 214 t/rok systému separace a svozu odpadů. Nově vybudovaná kapacita pro předcházení vzniku komunálního odpadu z fondů EU činí 169 558 t/rok. Potřeby v oblasti odpadového hospodářství ovšem přetrvávají.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *Energetické centrum Horní Suchá*⁵⁸. Závod zpracovává anaerobní digestaci jakýkoli odpad, který je schopen rozkladu bez přístupu vzduchu, např. zbytky po kuchyňské úpravě v domácnostech, biologicky rozložitelný odpad ze zahrad a parků, prošlé a vadné potraviny,

27 581 tun/rok

nově vybudovaná
kapacita pro
předcházení vzniku
komunálního odpadu
ve Středočeském kraji.

⁵⁸ <https://www.organic-technology.cz/ec-horni-sucha/>

odpadní tuky, odpady z jídelen, gastro provozoven, odpady z potravinářského průmyslu, a to včetně takových, které jsou v obalech. Obal je technologie schopna vyseparovat. Zpracovatelská kapacita závodu je 20 000 tun bioodpadu ročně, z čehož se vyrobí 3 200 000 m³ zeleného zemního plynu a 1 200 tun koncentrovaného organického hnojiva.

4.6.3. Životní prostředí – vodohospodářství (TC6)

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC6 (vodohospodářství)

VODOHOSPODÁŘSTVÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Středočeský kraj (5,8 mld. Kč, resp. 4 187,3 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (1,9 mld. Kč, resp. 1 594,0 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Hlavní město Praha (14 mil. Kč, resp. 10,6 Kč na obyvatele)

Karlovarský kraj (55 mil. Kč, resp. 186,7 Kč na obyvatele)

Zlínský kraj (206 mil. Kč, resp. 353,6 Kč na obyvatele)

V této oblasti bylo schváleno 550 projektů. Vybudování kanalizací bylo prioritou v řadě krajů. Příkladem je Královéhradecký kraj, který v období 2014-2020 cílil na problematiku nízkého pokrytí technickou infrastrukturou především v menších obcích, celkem se zde za pomoci fondů EU podařilo vybudovat 158 km kanalizací. Dále se budování dařilo například v Kraji Vysočina (186 km), Moravskoslezském kraji (243 km), premiantem byl ovšem Středočeský kraj (601 km).

601 km

délka vybudovaných
kanalizací ve
Středočeském kraji.

Výsledky a výstupy projektů

Díky investicím z fondů EU bude nově připojeno na vodovod celkem 21 139 osob a bylo vybudováno cca 2 000 km kanalizací. Podporou z fondů EU lze vysvětlit až 30 % nárůstu objemu čištěné odpadní vody.

Podpora z fondů EU je sice pouze jedním ze zdrojů financí pro rozvoj kanalizační a vodovodní sítě, její přímý vliv na zvýšení kapacity čištění odpadních vod je ale zřejmý.

Podpora investic do centralizovaných čistíren odpadních vod může v menších obcích již dosahovat limitu své efektivity.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *Modernizace úpravní vody Želivka, 2. stavba – sorpce na granulovaném aktivním uhlí (GAU)*⁵⁹, v rámci kterého byla realizována modernizace technologické linky úpravy vody – byl vybudován nový objekt GAU filtrace zajišťující sorpci na vrstvě granulovaného aktivního uhlí. Realizaci opatření zařazených do 2. stavby souboru staveb Modernizace úpravní vody Želivka lze bezesporu označit jako největší modernizační opatření na úpravě vody Želivka v její historii.

Hlavním objektem, který byl v rámci této akce vybudován, je nová hala GAU filtrace. V této hale se nachází 16 filtrů uspořádaných do čtyř sekcí – van. Každá vana obsahuje 4 filtry o celkové ploše filtrů cca 400 m² s výškou filtrační náplně 1,70 m. Celková plocha všech filtrů činí 1604 m². Celý objekt GAU filtrace je navržen na průtok od 1,1 po 3,5 m³/s.

4.6.4. Životní prostředí – péče o krajinu a památky (TC6)

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC6 (péče o krajinu a památky)

PÉČE O KRAJINU A PAMÁTKY

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (2,7 mld. Kč, resp. 2 265,1 Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (2,5 mld. Kč, resp. 1 804,9 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (438 mil. Kč, resp. 1 486,4 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (762 mil. Kč, resp. 1 717,4 Kč na obyvatele)

V této oblasti bylo realizováno 2 464, z toho proplacených je 2 292. Mezi nejvíce podpořené kraje spadá Jihomoravský kraj, kde byly vybudovány nové depozitární budovy (např. *Stavba nové depozitární budovy Moravské galerie v Brně v Brně-Řečkovících*) a došlo k obnově řady památek (např. Pernštejn, Špilberk, zámek Moravský Krumlov). Podobně je na tom Středočeský kraj, kde byl realizován např. projekt *PRŮHONICKÝ PARK – obnova, rozvoj a oživení památky UNESCO*, či *Stará Boleslav – kolébka české státnosti – kostel sv. Václava*.

Výsledky a výstupy projektů

⁵⁹ <https://www.sweco.cz/projekty/modernizace-upravny-vody-zelivka-2-stavba-gau/>

Projekty umožnily obnovu významných kulturních památek v ČR, včetně UNESCO památek. Tyto projekty jsou pro žadatele velmi finančně náročné fondy EU umožňují nejen zachování těchto objektů, ale také zpřístupnění jejich dalších částí, vybudování doprovodných programů a zvýšení jejich návštěvnosti.

Zároveň byly podpořeny kulturní instituce (knihovny, muzea), především skrze vybudování depozitářů a tím zvýšení kapacity pro uchovávání sbírek.

Příklad projektu

Příkladem projektu je *SMARTmuzeum: modernizace depozitářů, technického a technologického zázemí Muzea východních Čech v Hradci Králové*. Tento projekt umožnil rekonstrukci, přístavbu a vybavení depozitářů. Tím dojde k zlepšení stavu objektů, zvýšení ochrany sbírek, zvýšení bezpečnosti návštěvníků a zajištění bezbariérovosti.

4.7. Doprava (TC7)

Nejvíce prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Kraje Vysočina, dále pak do Jihočeského a Pardubického kraje. Významný vliv na alokaci v regionech měly velké infrastrukturní projekty s národním významem, a to jak v oblasti silniční dopravy (např. dálnice D1, D6, D11), ale také železniční dopravy (rekonstrukce a modernizace úseků). Nejméně bylo podpořeno hl. m. Praha, kde největší projekty, obdobně jako v jiných velkých městech, směřovaly na rozvoj tramvajové dopravy. Celkem se podařilo vybudovat 222 km páteřních silnic a dálnic. V železniční dopravě se podařilo zrekonstruovat 378 km tratí. Naopak se nedařilo rozvíjet silniční infrastrukturu v odlehlých částech ČR, špatná dopravní dostupnost periferních regionů stále přetrvává.

491 km dosud zprovozněná délka železničních tratí, na kterých bylo zavedeny bezpečnostní systémy GSM či ETCS ⁶⁰	877 km rekonstruovaných silnic regionálního významu ⁶¹	378 km zmodernizovaných železničních tratí ⁶²
Intervence vedoucí ke zvýšení bezpečnosti dopravy byly díky fondům EU podporovány napříč ČR. Nejvyšších hodnot nabyl tento indikátor v Jihočeském kraji, kde bylo novými systémy zabezpečeno přes 200 km tratí. Tyto projekty byly dále realizovány primárně v Plzeňském kraji (192 km), Pardubickém kraji (36 km), Středočeském kraji (31 km) a Karlovarském kraji (30 km).	Díky podpoře fondů EU se dařilo revitalizovat regionální silniční infrastrukturu především v Jihočeském kraji, kde byl zlepšen stav více než 150 km silnic. Kraj je v tomto ohledu premiantem – druhá nejvyšší hodnota tohoto indikátoru byla zaznamenána v Jihomoravském kraji, kde hodnota dosáhla 70 km revitalizovaných komunikací. Nejméně regionálních komunikací bylo naopak zrekonstruováno v Libereckém (5 km) a Pardubickém kraji (12 km).	Tratě se v největší míře dařilo díky podpoře fondů EU rekonstruovat v Jihomoravském kraji (45 km), mezi další premianty patří subjekty z krajů Olomouckého a Královéhradeckého (oba kraje 33 km). Naopak nejnižších hodnot indikátor nabyl v hl. m. Praze (1 km), Ústeckém kraji (10 km) a Středočeském kraji (10 km).

⁶⁰ Zdroj: MS2014+

⁶¹ Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

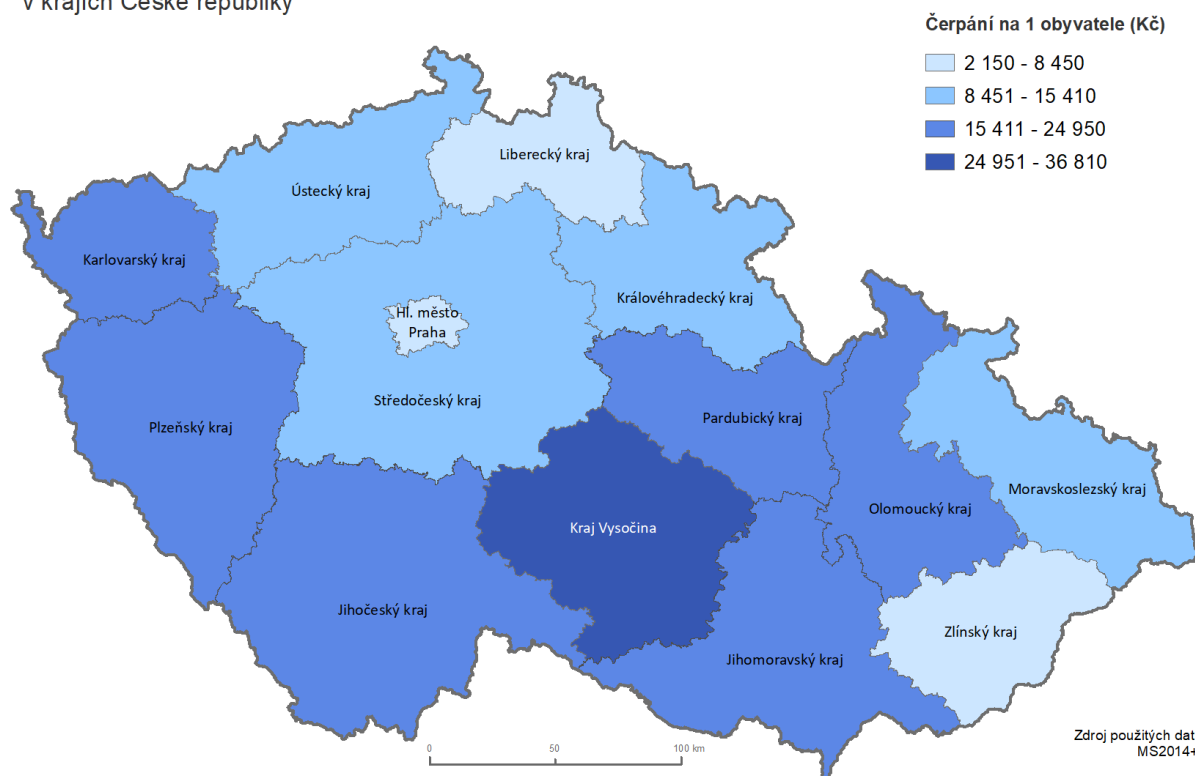
⁶² Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC7

Obrázek 38: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC7 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC7

v krajích České republiky

V přepočtu na obyvatele dosahoval nejvyššího čerpání Kraj Vysočina (36 802,1 Kč), kde právě dopravní infrastrukturní projekty měly velký podíl na celkovém čerpání. Největší projekty směřovaly na Modernizaci D1 (např. úsek 10, 16 a 20). Dále byly rekonstruovány traťové úseky (např. *Rekonstrukce traťového úseku Křižanov – Sklené nad Oslavou*). Druhé nejvyšší alokace v přepočtu na obyvatele dosahovaly projekty v Pardubickém kraji (24 947,9 Kč), kde byly mimo jiné budovány nové úseky D35 (např. *D35 MÚK Opatovice – Časy – Ostrov (2. fáze)*). V Jihočeském kraji bylo třetí nejvyšší čerpání v přepočtu na obyvatele (20 011,4 Kč), opět vliv měly především velké infrastrukturní projekty v silniční dopravě (např. *Dálnice D3, stavba 0309/II Ševětín – Borek*) i železniční dopravě (např. *Modernizace trati Soudoměřice – Votice*). Naopak v absolutním čerpání nejvíce projektů směřovalo do Jihomoravského kraje (20,9 mld. Kč) a Středočeského kraje (20,0 mld. Kč). Ve Středočeském kraji probíhaly projekty např. na D6 a D1, v Jihomoravském kraji proběhly například projekty na rozvoj železniční (např. *Pořízení nových železničních elektrických jednotek do majetku Jihomoravského kraje*) a tramvajové (např. *Prodloužení tramvajové trati z Osové ke Kampusu MU v Bohunicích*) dopravy. Vlivem infrastrukturních projektů z OPD na celkovou alokaci se věnujeme v kapitole 2.

Naopak nejnižší čerpání v přepočtu na obyvatele vykazovali žadatelé v Hlavním městě Praze (2 152,9 Kč), Zlínském kraji (6 558,9 Kč) a Libereckém kraji (8 445,1 Kč). Stejně tomu bylo také v absolutních hodnotách – Hlavní město Praha (2,9 mld. Kč), Liberecký kraj (3,7 mld. Kč), Zlínský kraj (3,8 mld. Kč).

Nejúspěšnější kraj
Kraj Vysočina

Nejméně úspěšný kraj
Hlavní město Praha

- ▶ V přepočtu na obyvatele nejvíce prostředků směřovalo do Kraje Vysočina, kde byly realizovány velké dopravní projekty.
- ▶ V Kraji Vysočina byla podpořena silniční (např. *D1 Modernizace – úsek 19, EXIT 141 Velké Meziříčí západ – EXIT 146 Velké Meziříčí východ*) i železniční (např. *Rekonstrukce traťového úseku Křižanov – Sklené nad Oslavou*) doprava. Tyto projekty měly výrazný vliv na celkové čerpání v kraji.

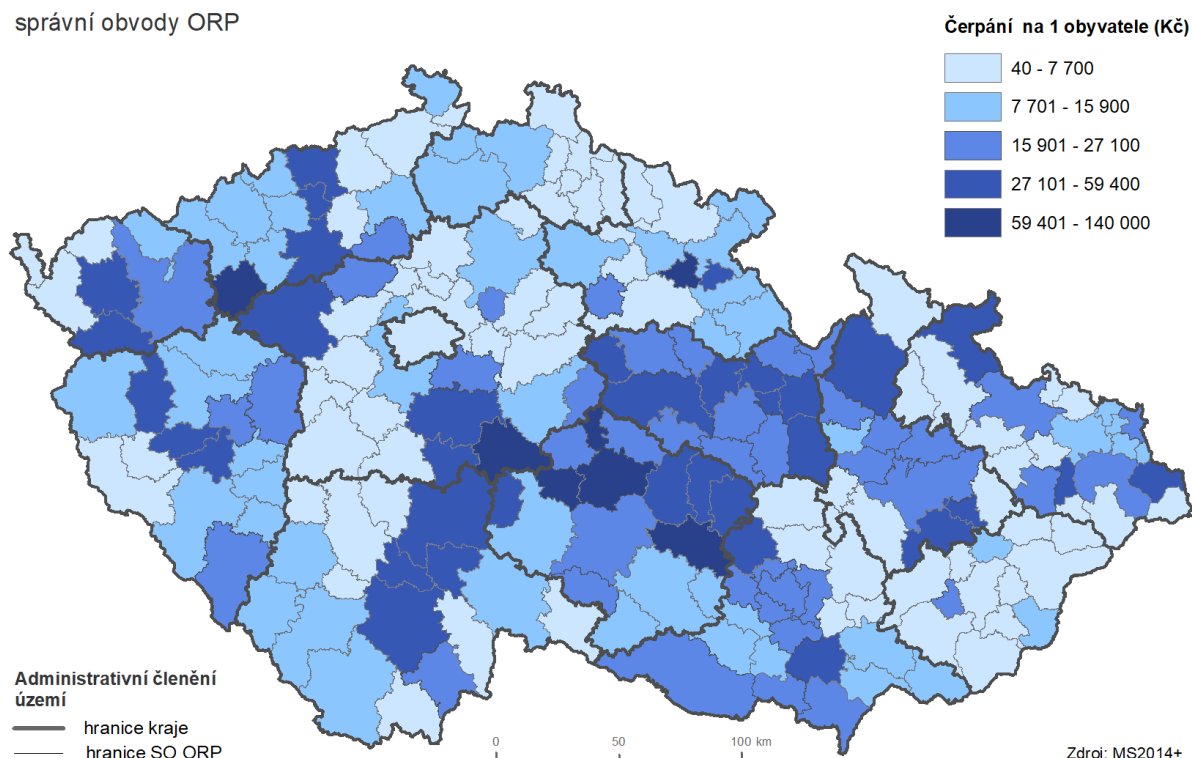
- ▶ Nejméně prostředků směřovalo do hl. m. Prahy, kde logicky nerezonovalo téma modernizace a budování dálniční sítě.
- ▶ Největší projekty směřovaly na rozvoj tramvajových tratí, které umožnily lepší napojení některých městských částí (např. *TT Divoká Šárka – Sídliště Na Dědině*).
- ▶ Podpořena byla také železniční doprava (např. *Optimalizace traťového úseku Praha Hostivař – Praha hl. n., I. část – žst. Praha Hostivař, II. fáze*).

Úspěšnosti projektových žádostí ve výzvách TC7 je mezi jednotlivými kraji značně rozdílná. Více než 80% úspěšnost dosáhli tři kraje – Karlovarský kraj (85 %) Plzeňský kraj (83 %) a Kraj Vysočina (82 %). Tři kraje vykázaly menší než poloviční úspěšnost, a to Hlavní město Praha (24 %), Ústecký kraj (35 %) a Pardubický kraj (40 %).

Obrázek 39: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC7 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC7

správní obvody ORP

Čerpání na mikroregionální úrovni je podobně jako na úrovni kraje ovlivněno realizací velkých infrastrukturních projektů směřujících na rozvoj a modernizaci dálniční sítě, či železniční dopravy. V tomto případě neplatí koncentrace prostředků do větších měst, kde bylo cílem především zvyšovat preferenci hromadné dopravy (největší projekty směřovaly například na rozvoj tramvajových tratí),

případně rozvíjet železniční tratě. Vysoké čerpání je tak viditelné i v menších ORP jako je Jaroměř, kde došlo k prodloužení dálnice D11. Tyto projekty mají velký význam na propojení menších ORP s regionálními centry, kdy zlepšení dojezdu zvyšuje jejich atraktivitu pro nové obyvatele. To se pojí se zvyšujícími se cenami bytů ve větších městech, které umocňují stěhování rodin do okolí.

4.7.1. Doprava – silniční (TC7)

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC7 (silniční doprava)

ROZVOJ TEN-T A NAVAZUJÍCÍ REGIONÁLNÍ DOPRAVNÍ SÍŤ

Nejvíce podpořené kraje:

Středočeský kraj (15,7 mld. Kč, resp. 11 334,6 Kč na obyvatele)

Kraj Vysočina (13,3 mld. Kč, resp. 26 088,0 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (1,1 mld. Kč, resp. 3 733,1 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (2,1 mld. Kč, resp. 4 733,0 Kč na obyvatele)

Nejvíce projektů směřovalo na rozvoj TEN-T a regionální dopravní sítě, celkem bylo schváleno 568 projektů, z toho 539 je proplacených. Jak již bylo zmíněno výše, velké infrastrukturní projekty se realizovaly například v Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji. Projekty umožnily rozvíjet regionální silniční síť a propojovat centra. Projekty mají vliv nejen na plynulost provozu, ale také na zpřístupnění některých regionů. Všechny cíle stanovené v této oblasti ovšem nebyly naplněny.

Délka přípravy velkých dopravních staveb trvá v současné době příliš dlouho (např. u dálnic v průměru až 13 let). Dle zjištění Národního kontrolního úřadu se doba trvání přípravy neustále prodlužuje. Projekty podpořené z ESIF se tak někdy vybírají spíše podle toho, v jaké fázi přípravy jsou, tj. bez ohledu na významnost.

Výsledky a výstupy projektů

Nejvýraznější změnou je rozšíření klíčové dopravní sítě v Česku o 222 km nových dálnic a silnic I. třídy. Významné byly rovněž rekonstrukce důležitých silničních tahů – např. se podařilo modernizovat více než 90 km na dálnici D1 mezi Prahou a Brnem. Byly také podpořeny investice do více než 900 km silnic regionálního významu (výstavba nových nebo modernizace stávajících).

V oblasti dopravní bezpečnosti bylo potvrzeno, že zlepšování kapacity a kvality silniční sítě přispívá ke snižování podílu závažných nehod na celkovém počtu autonehod. Přestože nové silnice mají menší vliv na zkrácení jízdní doby, rekonstrukce a modernizace silnic regionálního významu významně přispívají k plynulosti a bezpečnosti jízdy, i vzhledem k tomu, že výstavba nových

222 km

nově postavených
dálnic a páteřních
silnic.

Nejvíce podpořen byl
Kraj Vysočina (dálnice
D1) a Středočeský kraj
(dálnice D1 a D6).

silničních úseků se silniční síť TEN-T zásadně zlepšuje dostupnost krajských měst z různých částí kraje.

Příklad projektu

Příkladem dobudování dlouho očekávaného úseku je *Dálnice D11, stavba 1107 Smiřice – Jaroměř*. Tento projekt usnadnil dojíždění místních obyvatel za prací do Hradce Králové a zároveň zatraktivnil lokalitu pro mladé rodiny, které se stěhují mimo Hradec Králové. Na projekt bude navazovat prodloužení dálnice do Trutnova (tedy prodloužení cca o 40 km).

Doposud nedostavěná dálnice D11 by v budoucnu měla kraji poskytnout přímé kapacitní napojení na sousední regiony. Potřeba dokončení všech úseků D11 je nicméně dlouhotrvajícího charakteru a nemůže být vyřešena v rámci jednoho programového období.

ROZVOJ UDRŽITELNÉ DOPRAVY

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (2,2 mld. Kč, resp. 1 845,7 Kč na obyvatele)

Plzeňský kraj (1,2 mld. Kč, resp. 2 034,2 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (48 mil. Kč, resp. 162,9 Kč na obyvatele)

Královéhradecký kraj (61 mil. Kč, resp. 110,6 Kč na obyvatele)

V rámci tohoto tématu bylo schváleno 186 projektů, z toho proplacených je 136. Největší projekty směřovaly na rozvoj tramvajové dopravy, což bylo tématem jak v Jihomoravském kraji (např. *Prodloužení tramvajové trati z Osové ke Kampusu MU v Bohunicích*), tak v Plzeňském kraji (např. *Rekonstrukce vozovny tramvají Slovany, Plzeň*). Rozvoj tramvajové dopravy se z podstaty týká velkých měst. Dále byly prodlouženy a modernizovány trolejbusové tratě (např. v Teplicích).

Část projektů směřovala na budování sítě dobíjecích stanic. Rozvoj elektromobility jde ovšem v Česku zatím jen pomalu. V rozvoji sítě stanic pro alternativní paliva se podařilo využít jen část prostředků z fondů EU určených na tuto aktivitu.

Výsledky a výstupy projektů

Projekty měly pozitivní vliv na provázání jednotlivých městských částí, ale také na zvýšení komfortu cestujících, snížení hluku a ekologizaci dopravy. Součástí některých projektů bylo také budování zastávek a kultivace okolí, či snižování znečišťování ovzduší.

Díky fondům EU bylo možné ITS zapojit do praktického řešení problémů ve městech (chytré křižovatky, silniční meteorologie apod.). Došlo také k vybudování kapacity pro správu a sběr dat o plynulosti dopravy na území Česka.

45,8 km

dosud zprovozněná
délka nových
tramvajových a
trolejbusových tratí.

Největší projekty byly
realizovány
v Jihomoravském a
Plzeňském kraji, či v hl.
m. Praha.

Financované projekty směřující k podpoře udržitelné dopravy zahrnovaly dále např. rozvoj nabíjecích stanic pro elektromobily a alternativní paliva. Dařilo se také investovat do rozvoje drážní dopravy ve městech a intermodálního přepravního systému, zejména vytvářením nových překladišť pro kombinovanou dopravu. Vývoj těchto oblastí přispěl k zvyšování bezpečnosti energetické přenosové sítě, protože přispívá k omezení rizik výpadků elektřiny a zvyšování přenosové kapacity v ČR.

Příklad projektu

Projekt nové tramvajové trati do Kampusu MU (*Prodloužení tramvajové trati z Osové ke Kampusu MU v Bohunicích*) je hodnocen jako největší projekt ve veřejné dopravě v Brně za posledních 20 let. Nová trať, která vede i pod zemí zjednoduší, zrychlí a zefektivní dopravu. Přímé spojení do centra města bez komplikovaných přestupů a zmařeného času v kolonách zkrátí cestu na hlavní nádraží na čtvrt hodinu.

Po dokončení celého projektu se lidé dostanou tunelem až k univerzitnímu kampusu a fakultní nemocnici. Díky tomu, že velká část trati povede tunelem v hloubce až devět metrů, se lidé z okolních domů nemusí bát hluku, který přijíždějící tramvaj vydává. První cestující by se měli novou tratí svést v roce 2022.

4.7.2. Doprava – železniční (TC7)

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC7 (železniční doprava)

ROZVOJ TEN-T A NAVAZUJÍCÍ REGIONÁLNÍ DOPRAVNÍ SÍŤ

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (11,3 mld. Kč, resp. 9 480,0 Kč na obyvatele)

Ústecký kraj (6,7 mld. Kč, resp. 8 161,1 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Pardubický kraj (1,2 mld. Kč, resp. 2 296,0 Kč na obyvatele)

Zlínský kraj (1,3 mld. Kč, resp. 2 231,5 Kč na obyvatele)

Celkem bylo v této oblasti schváleno 222 projektů, z nichž proplaceno je 210. Projekty směřovaly na obnovu vozového parku (např. *Pořízení nových železničních elektrických jednotek do majetku Jihomoravského kraje*), modernizaci a rekonstrukci tratí (např. *Modernizace trati Soudoměřice – Votice*), elektrizaci a zkapacitnění tratí (např. *Elektrizace a zkapacitnění trati Uničov (včetně) – Olomouc*), či optimalizaci tratí a zvýšení rychlosti (*Zvýšení traťové rychlosti v úseku Oldřichov u Duchcova – Bílina*).

Z regionálního pohledu se podařilo zvyšovat konkurenceschopnost vlakové dopravy a modernizovat důležité úseky. V Ústeckém kraji se podařilo největšími projekty zvýšit rychlost některých úseků (např. *Zvýšení traťové rychlosti v úseku Oldřichov u Duchcova – Bílina*) a rekonstruovat železniční stanice (např. *Rekonstrukce žst. Bohosudov*). V Jihomoravském kraji se kromě pořízení vozů podařilo například zrekonstruovat hlavní nádraží v Brně (*Rekonstrukce zab. Zař. V žst Brno hl.n.*).

Výsledky a výstupy projektů

Dosud bylo modernizováno 378 km železniční sítě. Na více než 310 km železnic bylo možné díky modernizaci zrychlit provoz a zkrátit tak dobu cestování. Díky fondům EU bylo zakoupeno několik desítek nových vlakových jednotek, které jsou využívány v regionální integrované dopravě.

Jedním z nejmarkantnějších přínosů projektů bylo zlepšení dostupnosti a stabilizace jízdních řádů. Revitalizované tratě umožnily snadnější a plynulejší přepravu cestujících i nákladů mezi různými regiony. Zvýšení rychlosti na tratích také poskytlo větší rezervy pro provoz, což přispělo ke snížení výpadků a lepšímu plánování jízdních řádů.

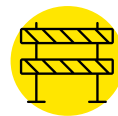
Rekonstrukce a modernizace infrastruktury také přinesly zlepšení bezpečnosti přepravy. Investice do stavby nových mostů, zlepšení technického vybavení tratí a dalších opatření snížily riziko vzniku mimořádných událostí na železnici spojených s nevhodným stavem infrastruktury.

V projektech se dařilo naplňovat hodnoty většiny projektových indikátorů, které byly stanoveny. To svědčí o tom, že tempo rozvoje sítě odpovídalo předpokladům a očekáváním pro sledované programové období. Nicméně, i přes dosažené výsledky je třeba zdůraznit, že proces přípravy a realizace velkých dopravních staveb v ČR trvá relativně dlouho. To představuje výzvu pro budoucí rozvoj železniční infrastruktury v zemi.

Příklad projektu

Příkladem projektu je zmíněná rekonstrukce hlavního nádraží v Brně (*Rekonstrukce zab. zař. v žst Brno hl.n.*). projekt řešil nevyhovující stav zabezpečovacího zařízení. Náplní byla rekonstrukce staničního zabezpečovacího zařízení, traťového zabezpečovacího zařízení a souvisejících zařízení železniční infrastruktury v železniční stanici Brno hl.n. a přilehlých traťových úsecích zaústěných tratí s doplněním zařízení v přilehlých dopravních.

Projekt zajistil zvýšení bezpečnosti a plynulosti železniční dopravy, a to skrze výměnu nevyhovujících prvků

378 km

zmodernizovaných
železničních tratí.

Nejvíce podpořen byl
Jihomoravský a
Ústecký kraj.

železniční infrastruktury. Na projekt navazovaly další aktivity.

4.8. Zaměstnanost (TC8)

Nejvyšší objem finančních prostředků v TC8 byl zaznamenán u populačně nejsilnějších krajů, což odpovídá tématu zaměstnanosti, které je zvláště prostřednictvím národních projektů Úřadu práce ČR řešeno plošně v rámci republiky. Podpora přepočtená na obyvatele už lépe odpovídá situaci na trhu práce, a tak nejvíce směřovala do Ústeckého kraje, dále pak do Jihomoravského a Zlínského kraje. Nejnížší koncentrace finančních prostředků v TC8 byla v Jihočeském a Plzeňském kraji a Kraji Vysočina, tedy v regionech, které mají relativně nižší nezaměstnanost. Oproti jiným TC byly prostředky v TC8 čerpány z velké většiny prostřednictvím národních projektů. Díky projektům z fondů EU se podařilo významně navýšit kapacity zařízení předškolní péče.

53 664 Osob se zdravotním postižením bylo podpořeno díky fondům EU ⁶³	Cca 3,6 mld. Kč Ročně směřovalo z fondů EU do aktivní politiky zaměstnanosti ⁶⁴	+ 51 Nově vzniklých zařízení pro péči o děti předškolního věku ⁶⁵
Nejčastěji byla těmto osobám poskytnuta podpora při hledání a či udržení zaměstnání, v rámci rekvalifikací a dalšího vzdělávání či prostřednictvím poradenství.	Z hlediska kapitálových výdajů tvořila podpora z ESIF významnou část veřejných výdajů v oblasti podpory aktivní politiky zaměstnanosti. Bez evropských zdrojů by zátěž státního rozpočtu vzrostla o přibližně 3,6 mld. Kč za rok.	Díky projektům se podařilo navýšit kapacitu těchto zařízení, podporován byl i jejich provoz. Fondy EU tak napomohly otestovat koncept a finanční náročnost těchto zařízení, která jsou po ukončení období financována nově ze státního rozpočtu.

⁶³ Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

⁶⁴ Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

⁶⁵ Zdroj: MS2014+

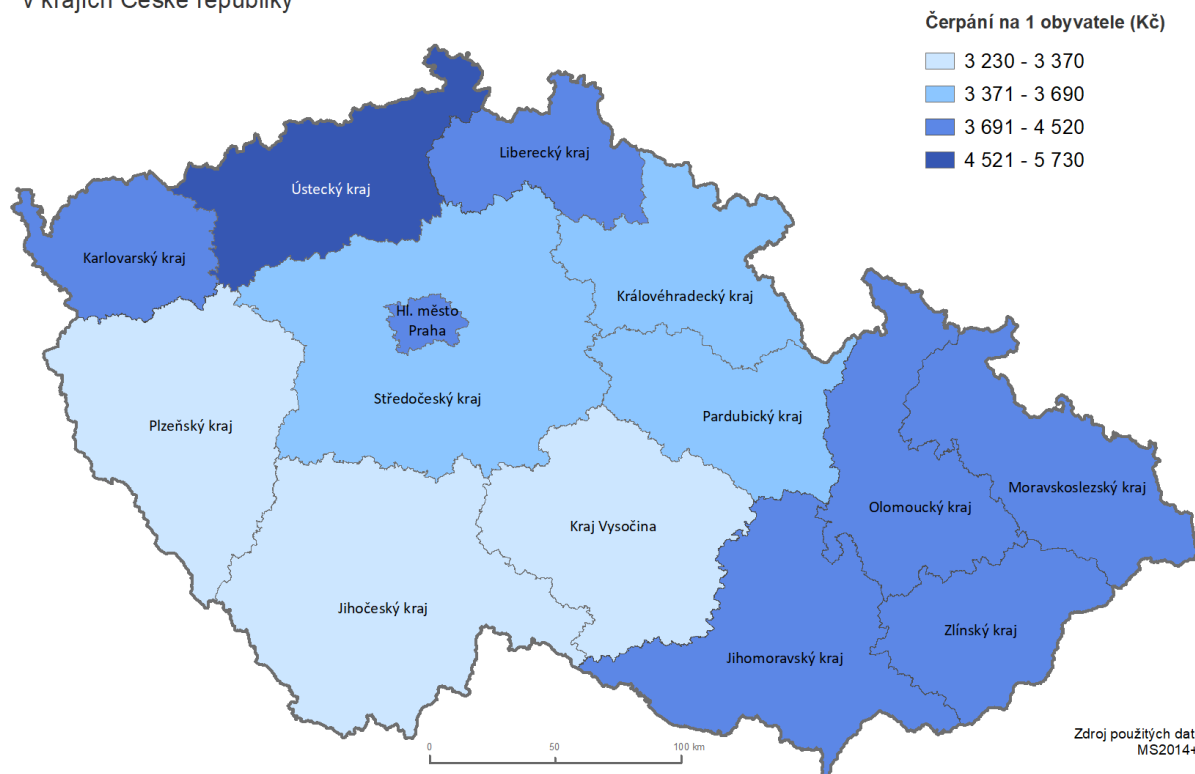

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC8

Obrázek 40: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC8 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC8

v krajích České republiky

V oblasti zaměstnanosti a udržitelného trhu práce nejvíce čerpaly nejlidnatější kraje, což není vzhledem k tématu a rozpočítávání alokace do území ČR nijak překvapivé. Nejvyšší absolutní čerpání bylo v Jihomoravském kraji (5,4 mld. Kč), Hlavním městě Praze (5,2 mld. Kč) a Středočeském kraji (5,1 mld. Kč). Nejméně prostředků směřovalo do menší, méně zalidněných krajů. Nejnižší absolutní čerpání vykazuje Karlovarský kraj (1,3 mld. Kč), Kraj Vysočina (1,7 mld. Kč), Liberecký kraj (1,8 mld. Kč).

Při přepočtu na obyvatele pak nejvíce čerpaly Ústecký kraj (5 728,6 Kč), Jihomoravský kraj (4 512,3 Kč), Zlínský kraj (4 482,3 Kč). Nejméně naopak Plzeňský kraj (3 232,4 Kč), Kraj Vysočina (3 245,2 Kč), Jihočeský kraj (3 367,6 Kč). Tato struktura čerpání již o něco lépe reflektuje potřebnost prostředků z TC8 v regionech. Především výsledek Ústeckého kraje je, vzhledem ke kumulaci nepříznivých jevů v oblasti zaměstnanosti, pozitivní.

Nejúspěšnější kraj Ústecký kraj

- ▶ Ústecký kraj má dlouhodobě jednu z nejvyšších mír nezaměstnanosti, situace je horší pouze v Moravskoslezském a Karlovarském kraji.

Nejméně úspěšný kraj Plzeňský kraj

- ▶ Plzeňský kraj je region s 4. nejvyšší průměrnou nezaměstnaností. Velkým tématem je nutnost dlouhodobé harmonizace potřeb zaměstnavatelů s vzdělávacími programy a obory.

- ▶ Potřeba zvyšovat zaměstnanost, primárně skrze rekvalifikace, rozvoj kompetencí a kvalifikací uchazečů. Důležité je také sladit potřeby trhu práce a vzdělávací soustavy. V kraji je oblast zaměstnanosti provázána i se sociopatologickými jevy a problematickým zaměstnáváním mladých.
- ▶ Aktivita podpořila přes 25 tis. nezaměstnaných a projektům aktivní politiky zaměstnanosti se podařilo zasáhnout 12,6 tis. účastníků s nižší úrovní vzdělanosti, 16,6 tis. lidí získalo po účasti v programech novou kvalifikaci.

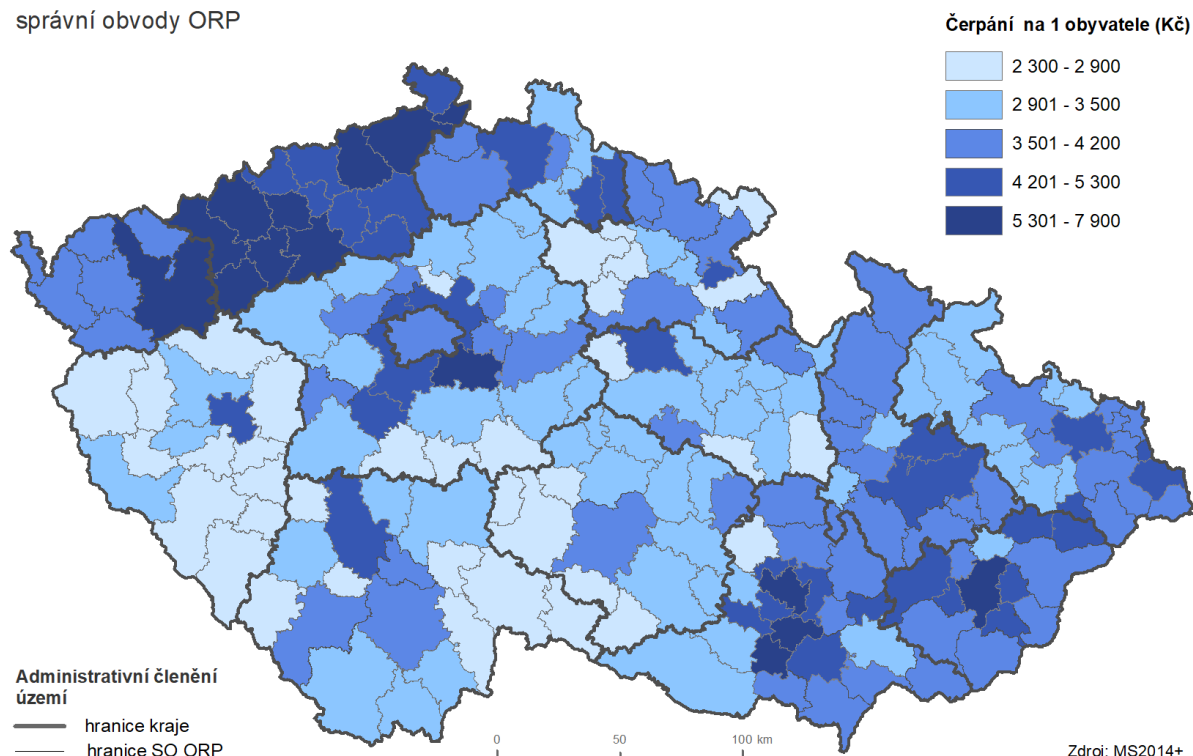
Tento požadavek trhu práce však přispívá dlouhodobě k negativnímu vývoji vzdělanostní struktury v kraji.

- ▶ Stěžejním faktorem ovlivňující vývoj zaměstnanosti v Plzeňském kraji je fenomén zaměstnávání cizinců, převážně agenturních zaměstnanců. Nabídku na trhu práce také částečně formuje nabídka na bavorském trhu práce, která podněcuje přeshraniční mobilitu některých českých pracovníků.

V oblasti zaměstnanosti byla zaznamenána velmi vysoká úspěšnost subjektů v podávání projektových žádostí. Tento výsledek je však částečně ovlivněn i faktem, že se jedná o velké projekty, případně projekty opakované. 12 krajů dosáhlo úspěšnosti projektových žádostí nad úrovní 90 %. Nejúspěšnějšími kraji z tohoto hlediska byly Karlovarský kraj a Plzeňský kraj, které dosáhli shodně úspěšnosti 96 %. Nejnižší úspěšnost projektových žádostí zaznamenaly Hlavní město Praha (82 %) a Jihomoravský kraj (89 %). Je zřejmé, že intenzita čerpání a úspěšnost žádostí nejsou nutně propojeny. Přestože Karlovarský kraj vykazoval nejvyšší intenzitu čerpání, úspěšnost jeho projektových žádostí byla nadprůměrná. Naopak jeden z nejvíce úspěšných krajů z hlediska čerpání, Jihomoravský kraj, byl málo úspěšný v podání žádostí. To naznačuje, že i přesto, že některé kraje měly nižší úspěšnost žádostí, je i tak možné dosahovat vysoké intenzity čerpání vlivem realizace rozsáhlejších projektů.

Obrázek 41: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC8 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC8 správní obvody ORP

Jak je možné vidět na mapě (Obrázek 27), prostředky v TC8 směřovaly především do populačně a ekonomicky silnějších ORP, ale i do ORP s významnějšími problémy v oblasti zaměstnanosti (především v Ústeckém a Karlovarském kraji, částečně v Moravskoslezském. To odpovídá vydefinování

potřeb v Teorii změny rekonstruované z Dohody o Partnerství 2014–2020, kdy podpora zaměstnanosti je relevantní jak pro rozvojová území, kde směřuje především do vzdělávání či podpory sladování osobního a pracovního života, tak i ve stabilizovaných a periferních územích, kde napomáhá ohroženým osobám na trhu práce. Nejvýznamněji tak byla podpořena velká města (Praha, Brno, Ostrava, České Budějovice) a jejich aglomerace. Zároveň ale podpora směřovala i do ORP s vysokou mírou nezaměstnanosti.

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC8

ZAMĚSTNANOST STARŠÍCH, NÍZKOKVALIFIKOVANÝCH A ZNEVÝHODNĚNÝCH OSOB

Nejvíce podpořené kraje:

Středočeský kraj (2,2 mld. Kč, resp. 1,6 tis. Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (2,1 mld. Kč, resp. 1,76 tis. Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (673 mil. Kč, resp. 2,3 tis. Kč na obyvatele)

Kraj Vysočina (803 mil. Kč, resp. 1,56 Kč na obyvatele)

Největší množství projektů v rámci TC8 bylo realizováno s cílem zvýšit zaměstnanost a adaptabilitu osob ohrožených na trhu práce, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných, a to celkem 5 040 s celkovými zdroji ve výši 13,8 mld. Kč.

Nejvíce prostředků směřovalo do Moravskoslezského kraje, dále do Středočeského kraje a Prahy. Nejméně prostředků naopak do Kraje Vysočina a do Karlovarského kraje.

Výsledky a výstupy projektů

Jedním z hlavních výstupů projektů jsou podpořené osoby v podporovaných projektech. Bohužel indikátorová soustava neumožňuje dílčí členění podle typu intervence, které byly dané osobě poskytnuty, pouze klasifikuje danou osobu.

Projekty obvykle napomohly starším či znevýhodněným osobám získat si či udržet práci, a to buď přímou podporou pracovního místa, nebo různým typem vzdělávání a poradenství.

Příklad projektu

Největšími realizovanými projekty byly národní projekty Úřadu práce, například *Nové pracovní příležitosti*. Tento projekt umožnil byl realizován v rámci nástrojů APZ, kterými jsou veřejně prospěšné práce (VPP) a společensky účelná pracovní místa vyhrazená (SÚPM vyhrazená). Díky projektu byly aktivizovány a pracovní mobilizovány obtížně zaměstnatelné osoby na trhu práce. Projekt výrazně posílil zaměření podpory APZ na efektivní podporu krátkodobých pracovních úvazků v rámci nástrojů APZ.

ZVYŠOVÁNÍ ÚROVNĚ ZNALOSTÍ, DOVEDNOSTÍ A KOMPETENCÍ PRACOVNÍKŮ

Nejvíce podpořené kraje:

Nejméně podpořené kraje:

Moravskoslezský kraj (1,6 mld. Kč, resp. 1,3 tis. Kč na obyvatele)	Karlovarský kraj (303 mil. Kč, resp. 1028 Kč na obyvatele)
Jihomoravský kraj (1,4 mld. Kč, resp. 1,2 tis. Kč na obyvatele)	Liberecký kraj (492 mil. Kč, resp. 1109 Kč na obyvatele)

Velký počet projektů dále směřoval do oblasti dalšího vzdělávání včetně odborného, s cílem zvýšit znalosti a dovednosti pracovníků a zlepšit tak jejich zaměstnanost a adaptabilitu na trhu práce. Projektů bylo realizováno celkem 4 529, v celkovém objemu ve výši 9,2 mld. Kč.

Nejvíce prostředků směřovalo do Moravskoslezského kraje, dále do Středočeského kraje a Prahy. Nejméně prostředků naopak do Kraje Vysočina a do Karlovarského kraje.

Výsledky a výstupy projektů

Jedním z hlavních výstupů projektů jsou podpořené osoby v podporovaných projektech. Bohužel indikátorová soustava neumožňuje dílčí členění podle typu intervence, které byly dané osobě poskytnuty, pouze klasifikuje danou osobu.

Dle indikátorů z MS2014+ se podařilo do podobných projektů více než 150 tis. lidí napříč celou ČR, nejvíce v Moravskoslezském (23,0 tis.) a Jihomoravském kraji (18,5 tis.). Naopak nejméně lidí bylo zapojeno v Karlovarském kraji (2,8 tis.), což je v kontextu strategické transformace regionu problematické. Další podrobnější dopady nelze na základě projektových indikátorů kvantifikovat.

Příklad projektu

V rámci tohoto specifického cíle byla realizována řada rozsáhlých centrálních projektů. *Program Antivirus A (5,6 mld. Kč)* poskytoval zaměstnavatelům finanční podporu pro udržení pracovních míst během pandemie covid-19. *Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (2,1 mld. Kč)* se zaměřovala na zlepšování jejich dovedností a znalostí. Projekt *Outplacement (279 mil. Kč)* poskytoval pomoc zaměstnancům při hledání nového zaměstnání. Rozsáhlejším projektem zaměřeným přímo na podnikové vzdělávání je *Vzdělávání k rozvoji členských podniků Svazu strojírenské technologie*, kde bylo vyčerpáno 21,3 mil. Kč. Přes tyto centrální projekty byly podporovány subjekty napříč celou ČR, konkrétní podpořené subjekty však ze systému MS2014+ dohledat nelze.

Další větší, centrální projekty se soustředily na přípravu odvětví na změny důchodového systému, posilování sociálního dialogu a podporu spolupráce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Tyto projekty přinesly přínosy v podobě udržení pracovních míst, posílení pracovních schopností zaměstnanců a lepší adaptace odvětví na nová pravidla a změny.

150 tis.

zapojených účastníků
do projektů
zaměřených na
zvyšování kompetencí

Některé podniky také vystupovali jako samostatní žadatelé a realizátoři projektu. Takovým projektem je např. Vzdělávání zaměstnanců společnosti Mountfield a.s. (7 mil. Kč), jejímž realizátorem byl stejnojmenný subjekt.

SNIŽOVÁNÍ ROZDÍLŮ V POSTAVENÍ MUŽŮ A ŽEN NA TRHU PRÁCE

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (1,3 mld. Kč, resp. 1001 tis. Kč na obyvatele)

Hlavní město Praha (1,2 mld. Kč, resp. 906 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (73 mil. Kč, resp. 248 Kč na obyvatele)

Kraje Vysočina (164 mil. Kč, resp. 322 Kč při přepočtu na obyvatele)

Relativně vysoký počet projektů dále směřoval do snižování rozdílů v postavení žen a mužů na trhu práce, včetně budování zařízení péče o předškolní děti. Projektů bylo realizováno celkem 3 240, v celkovém objemu ve výši 7,6 mld. Kč.

Nejvíce prostředků směřovalo do Prahy, dále do Jihomoravského kraje a Středočeského kraje. Nejméně prostředků naopak do Kraje Vysočina a do Karlovarského kraje.

Výsledky a výstupy projektů

Projekty realizované v rámci tohoto specifického cíle přispěly k naplnění více než 95 % celorepublikových hodnot indikátoru *Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení* (41 573), což svědčí o zásadní přínos fondů EU při snižování mzdových nerovností a prosazování rovných pracovních podmínek napříč pohlavími.

Příklad projektu

Projekty realizované v rámci tohoto specifického cíle byly zaměřené primárně na podporu work-life balance a dřívější návrat rodičů a rodiček do zaměstnání z mateřské dovolené. Podporovány tedy byly primárně dětské skupiny a další navazující služby umožňující flexibilnější čerpání pracovní úvazků.

Dětské skupiny tak vznikly např. v Chebu (Dětská skupina Klubíčko, 11,5 mil. Kč), Litomyšli (Dětská skupina Kulíšek⁶⁶, 11,1 mil. Kč) či v Mostě (Pígy školka Most, 10,4 mil. Kč). Díky řadě projektů napříč celou ČR bylo umožněno financování provozu těchto služeb, které bylo v uplynulém programovém období problematické.

I v rámci tohoto specifického cíle byly realizovány strategicko-koncepční projekty na centrální úrovni, a to např. Podpora

+ 41,5 tis.

nových kapacit
v zařízeních péče o
děti nebo vzdělávacích
zařízeních

⁶⁶ [Centrum Kulíšek – Dětská skupina \(centrumkulisek.cz\)](http://centrumkulisek.cz)

implementace dětských skupin (96,9 mil. Kč, Ministerstvo práce a sociálních věcí), Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů (77,4 mil. Kč, Ministerstvo práce a sociálních věcí) či Implementace Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014-2020 a související aktivity (35,7 mil. Kč, Úřad vlády ČR).

4.9. Sociální začleňování (TC9)

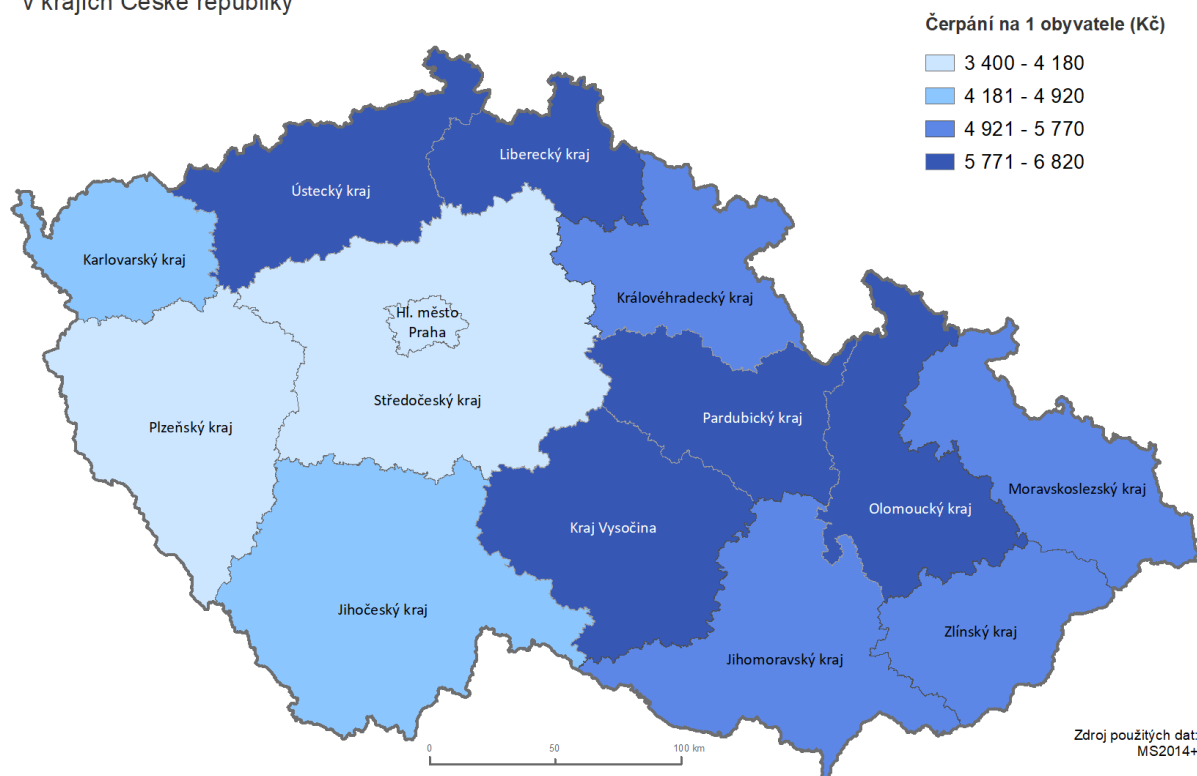
Nejvíce prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Pardubického a Kraje Vysočina, tedy do krajů s relativně nízkým počtem obyvatel, spíše než strukturálními problémy v oblasti sociálního začleňování. Velký objem prostředků směřoval v těchto krajích do deinstitucionalizace a transformace sociálních služeb. Nejméně prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do Hlavního města Prahy, Středočeského kraje a Plzeňského kraje. Nízké čerpání relativně odpovídá i míře sociálního vyloučení v daných regionech. Čerpání bylo v rámci ČR značně heterogenní, podařilo se však alespoň částečně zlepšovat dostupnost sociálních služeb v území, včetně vyloučených lokalit.

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC9

Obrázek 42: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC9 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC9

v krajích České republiky

V propočtu na jednoho obyvatele směřovalo v oblasti sociálního začleňování nejvíc finančních prostředků do Pardubického kraje (6 811,3 Kč). Vysoké čerpání na jednoho obyvatele zaznamenal i Kraj Vysočina (6 463,9 Kč) a Olomoucký kraj (6 359,7 Kč). V Pardubickém kraji se proběhla transformace několika zařízení pobytových sociálních služeb, značná část prostředků směřovala i prevence vzniku sociálně vyloučených lokalit, rozvoje sociálního bydlení, modernizace zdravotnických zařízení a zvyšování dostupnosti psychiatrické péče. Deinstitucionalizace probíhala i v Kraji Vysočina, který realizoval i projekty zaměřené na navyšování kapacit pro vzdělávání a rozvoj sociálních služeb a sociálního bydlení na území kraje. Olomoucký kraj se mj. zaměřil na budování sociálního bydlení a komunitních center, inkluzivní vzdělávání a snižování nezaměstnanosti. Nejmíň finančních prostředků z fondů EU směřovalo do Hlavního města Praha (3 409,1 Kč), Středočeského kraje (3 967,9 Kč) a Plzeňského kraje (4 176,4 Kč).

V oblasti sociálního začleňování dosáhl nejvyšší čerpání v absolutních hodnotách Jihomoravský kraj (6,8 mld. Kč), následován Moravskoslezským krajem (6,5 mld. Kč) a Středočeským krajem (5,5 mld. Kč). Naopak nejnižší čerpání zaznamenal Karlovarský kraj (1,4 mld. Kč), Plzeňský kraj (2,5 mld. Kč) a Liberecký kraj (2,8 mld. Kč).

Nejúspěšnější kraj Pardubický kraj

- ▶ Pardubický kraj patří dlouhodobě mezi kraje s nejnižší mírou sociálního vyloučení, proto se zaměřil na rozvoj sociálních služeb a zdravotní péče
- ▶ Kraji se podařilo vybudovat 113 sociálních bytů a transformovat zařízení pobytových služeb DNR Svitavy, Domov Na cestě, DNZ Bystré nebo DNH Rychmburk, odkud byla značná část klientů přesunuta do chráněného bydlení
- ▶ Největšími realizovanými projekty byly *NPK, a.s. Pardubická nemocnice, nová psychiatrie* (259,0 mil. Kč), *Rozvoj sociálních služeb v Pardubickém kraji I, II, III* (0,5 mld. Kč), a *Rozvoj SAS v Pardubickém kraji* (87,6 mil. Kč).

Nejméně úspěšný kraj Hlavní město Praha

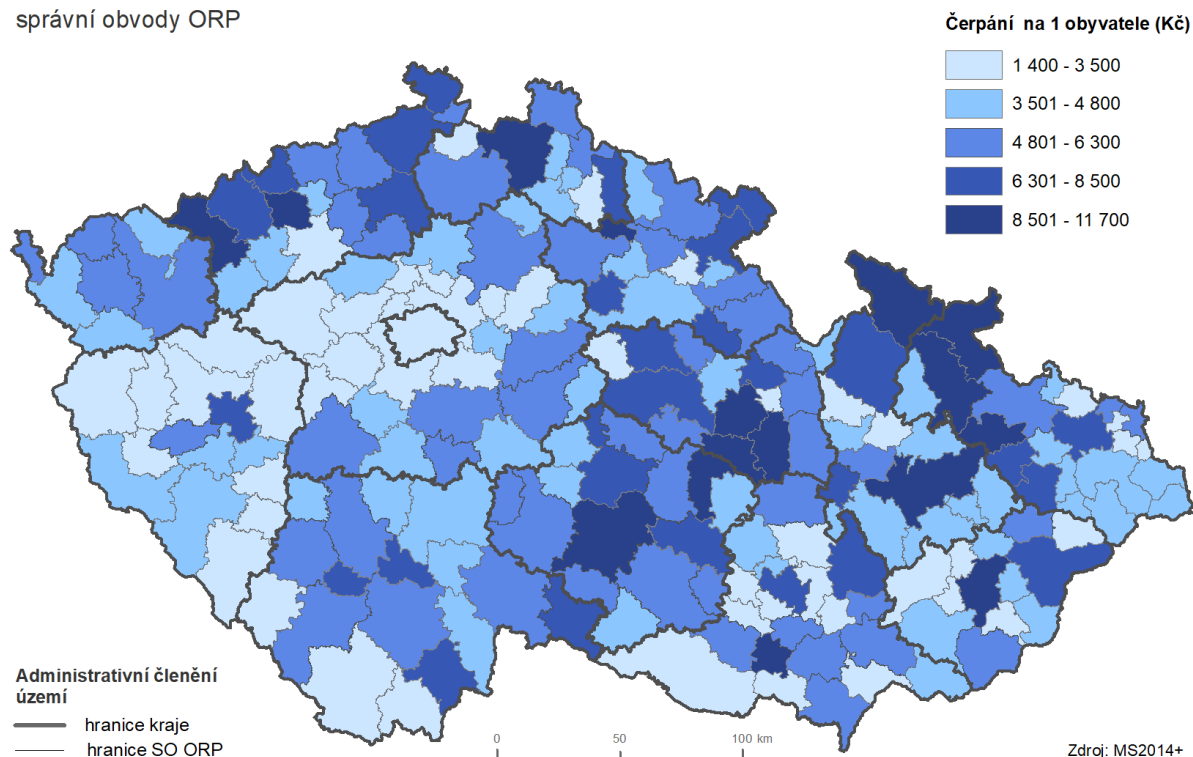

- ▶ Hl. m. Praha dosáhla v oblasti TC9 5. nejvyšší absolutní čerpání, po přepočtu na počet obyvatel však je čerpání Prahy nejnižší v mezikrajském srovnání
- ▶ Nejintenzivněji podpořeným tématem bylo zvyšování uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením s celkovou alokací 1 mld. Kč proplacených prostředků, dále podpora směřovala do rozvoje komunitního života, inkluze ve vzdělání a modernizaci zdravotní péče poskytované na území města s celonárodním přesahem

V oblasti TC9 bylo ve 13 krajích schváleno víc než 90 % podaných projektových žádostí. Nejvyšší úspěšnost zaznamenal Pardubický kraj (94 %), který se tak stal nejúspěšnějším kraje nejen z pohledu intenzity čerpání, ale i počtu schválených projektových žádostí. Ve Zlínském kraji, Plzeňském kraji a Královéhradeckém kraji byla úspěšnost podaných projektových žádostí o jeden procentní bod nižší (93 %). Nejnižší projektovou úspěšnost 81 % vykazalo Hlavní město Praha, které dosáhlo také nejnižší intenzity čerpání.

Obrázek 43: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC9 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC9
správní obvody ORP

Čerpání v ORP v přepočtu na jednoho obyvatele bylo značně heterogenní. Nejnižší podpora směřovala do ORP v Plzeňském a Středočeském kraji. Výrazné čerpání vykazuje Pardubický kraj, (především ORP Svitavy, Polička, Litomyšl a Ústí nad Orlicí), Kraj Vysočina (zejména ORP Nové Město na Moravě, Jihlava, Havlíčkův Brod) a Olomoucký kraj (ORP Olomouc a Jeseník). Nejvíce podpořenou ORP byl Zlín (11 646 Kč na obyvatele), nejmíň ORP Nýřany (1 460 Kč na obyvatele).

4.9.1. Sociální začleňování – sociální služby (TC9)⁶⁷

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC9

SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (314,4 mil. Kč, resp. 263 Kč na obyvatele)

Ústecký kraj (273,9 mil. Kč, 334 Kč na obyvatele)

Moravskoslezský kraj (262,5 mil. Kč, 218 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (38,4 mil. Kč, resp. 130 Kč na obyvatele)

Jihočeský kraj (72,1 mil. Kč, resp. 112 Kč na obyvatele)

Plzeňský kraj (77,2 mil. Kč, resp. 131 Kč na obyvatele)

Koncept sociálního bydlení se podařilo díky finančním prostředkům EU otestovat a také navýšit kapacitu sociálních bytů napříč ČR, i když poptávka stále násobně převyšuje nabídku. Nedostatkem při realizaci projektů v této oblasti bylo chybějící legislativní vymezení sociálního bydlení ve vypsáních výzvách, které nebylo motivační pro poskytování sociálního bydlení nejohroženějším skupinám obyvatel na trhu s bydlením. Zkušenost z rozvoje sociálního bydlení v programovém období 2014–2020 však bude sloužit především jako důležitý příspěvek při přípravě zákona o sociálním bydlení.

Výsledky a výstupy projektů

Díky realizovaným projektům bylo pořízeno 1983 bytů pro sociální bydlení. Více než 200 sociálních bytů bylo se podařilo pořídit ve čtyřech krajích – v Ústeckém kraji (289), Olomouckém kraji (284), Jihomoravském kraji (282) a Středočeském kraji (238). Sociální bydlení se naopak nejméně rozvíjelo v Karlovarském kraji a Hlavním městě Praha (shodně 32).

Jak ukazují výsledky projektů, zajištění adekvátního bydlení ovlivňuje rodiny také v dalších oblastech, jako je zapojení do pracovního trhu práce, zlepšení školní docházky u dětí, zlepšení životního stylu či zlepšení integrace do společnosti. Hlavním výsledkem projektů Housing first je, že 90 % domácností si bydlení udrží.

Příklad projektu

V Královéhradeckém kraji ve městě Hronov nebylo před realizací projektu *Sociální bydlení Hronov – Papírna*

1 983

pořízených sociálních bytů, nejvíce v Ústeckém kraji (289)

⁶⁷ V této části neprovádíme rozdělení na nejvíce a nejméně úspěšné kraje podle témat, a to z důvodu vysokého překryvu SC, podle kterých byl rozpad proveden u ostatních TC. Například oblast sociálního bydlení byla podporována z 8 z celkových 14 SC relevantních pro TC9. z těchto SC však byly podporovány i další aktivity.

⁶⁸ k dispozici žádné sociální bydlení. Díky uvedenému projektu, kterého celková hodnota byla víc než 14 mil. Kč, se městu Hronov podařilo přestavět 10 sociálních bytů, které disponují kapacitou 22 osob.

SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (100,2 mil. Kč, resp. 84 Kč na obyvatele)

Moravskoslezský kraj (78,3 mil. Kč, resp. 65 Kč na obyvatele)

Zlínský kraj (49,8 mil. Kč, resp. 86 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Královéhradecký kraj (22,9 mil. Kč, resp. 42 Kč na obyvatele)

Plzeňský kraj (24,3 mil. Kč, resp. 41 Kč na obyvatele)

Středočeský kraj (37,5 mil. Kč, resp. 27 Kč na obyvatele)

Velký počet projektů dále směřoval do oblasti dalšího vzdělávání včetně odborného, s cílem zvýšit znalosti a dovednosti pracovníků a zlepšit tak jejich zaměstnanost a adaptabilitu na trhu práce. Projektů bylo realizováno celkem 4 529, v celkovém objemu ve výši 9,2 mld. Kč.

Nejvíce prostředků směřovalo do Moravskoslezského kraje, dále do Středočeského kraje a Prahy. Nejméně prostředků naopak do Kraje Vysočina a do Karlovarského kraje.

Výsledky a výstupy projektů

Nové sociální podniky se nejvíc dařilo zřizovat v Jihomoravském kraji (21), pouze 1 sociální podnik byl založen v Plzeňském kraji. Celkově bylo zřízeno 108 nových sociálních podniků, podpora však směřovala i do již existujících podniků. Podpora sociálního podnikání se promítla i do zvyšování zaměstnanosti. Nejvíce pracovních míst v podpořených podnicích (propočteno na plné úvazky) bylo vytvořeno v Moravskoslezském kraji (94), Jihomoravském kraji a Hlavním městě Praha (shodně 77). Nejméně pracovních míst vzniklo v návaznosti na realizované projekty v Olomouckém kraji (16).

Příklad projektu

V Liberci vznikl v roce 2016 sociální podnik TULIPAN s.r.o. Předmětem projektu *Polévárna a bistro TULIPAN*⁶⁹ byla rekonstrukce prostor a pořízení vybavení pro provoz polévárny a bistra, celková hodnota projektu byla 6 mil. Kč. V sociálním podniku našly uplatnění zdravotně znevýhodněné osoby, které připravují polévky a jiné jednoduché pokrmy. Podnik je provozován dodnes.

⁶⁸ [Město Hronov - Sociální bydlení Hronov - Papírna \(mestohronov.cz\)](https://mestohronov.cz)

⁶⁹ [Dotace EU - Polévárna a bistro TULIPAN](#)

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Středočeský kraj (1,4 mld. Kč, resp. 993 Kč na obyvatele)

Moravskoslezský kraj (1,3 mld. Kč, resp. 1 129 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (258,9 mil. Kč, resp. 583 Kč na obyvatele)

Plzeňský kraj (490,8 mil. Kč, resp. 832 Kč na obyvatele)

Realizované projekty v oblasti sociálních služeb směřovaly ke zkvalitnění jejich poskytování a zvýšení dostupnosti. Významnou aktivitou byla deinstitucionalizace a transformace pobytových sociálních služeb, díky kterým došlo k dalšímu posunu klientů do přirozeného prostředí. Vznik chráněného bydlení nebyl regionálně vyrovnaný. Nejvíc lůžek vzniklo v Moravskoslezském kraji (125), naopak Zlínskému kraji se podařilo zvýšit díky ESIF počet lůžek v chráněném bydlení o méně než 10. Zvýšení dostupnosti a kvality sociálních služeb také souvisí s pořizováním automobilů pro zajištění práce terénních služeb a investicemi do zázemí služeb.

Výsledky a výstupy projektů

Díky finančním prostředkům z EU bylo podpořeno 1 591 zázemí pro sociální služby a sociální práci. Nejvíc zázemí bylo podpořeno ve Středočeském kraji (205) a Ústeckém kraji (202). Méně než 50 podpořených zázemí připadlo na Karlovarský kraj (45) a Hlavní město Praha (27).

Příklad projektu

Obecně prospěšná společnost Elim Vsetín, o.p.s.⁷⁰ díky finanční podpoře z fondů EU zkvalitnila a zvýšila dostupnost sociálních služeb, které poskytuje. Podařilo se jí zrekonstruovat objekt azylového domu i noclehárny. Klientům tak byla zabezpečena kvalitnější péče uspokojující jejich sociální, materiální, duševní a duchovní potřeby.

1 591

podpořených zázemí
pro sociální služby a
sociální práci

⁷⁰ [O nás - - Elim Vsetín, o.p.s. \(elimvsetin.cz\)](http://O.nas--ElimVsetin.op.s.(elimvsetin.cz))

4.9.2. Sociální začleňování – zdravotnictví (TC9)

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC9

ZKVALITNĚNÍ ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

Nejvíce podpořené kraje:

Jihomoravský kraj (1,9 mld. Kč, resp. 1 594,0 Kč na obyvatele)

Moravskoslezský kraj (1,4 mld. Kč, resp. 1 166,1 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (222 mil. Kč, resp. 753,4 Kč na obyvatele)

Kraj Vysočina (614 mil. Kč, resp. 1 204,4 Kč na obyvatele)

Zdravotní služby byly v TC9 podpořené prostřednictvím dvou specifických cílů, které se zaměřovaly na zvýšení dostupnosti a efektivity zdravotních služeb a rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví. Dohromady bylo schválených 488 projektů, proplacené byly téměř všechny (482). Největší finanční podpora směřovala do Jihomoravského kraje a Moravskoslezského kraje, na opačné straně žebříčku se umístil Karlovarský kraj a Kraj Vysočina. ESIF umožnily pilotovat nově vzniklé segmenty zdravotní péče, které zahrnovaly ve velké míře služby na tzv. sociálně zdravotním pomezí. Mezi výrazné aktivity programového období patří budování a modernizace pracovišť vysoce specializované zdravotní péče, rozvoj prevence včetně budování center regionálního zdraví, deinstitucionalizace psychiatrické péče a rozvoj návazných služeb.

Výsledky a výstupy projektů

Celkově bylo podpořeno 142 pracovišť zdravotní péče. Nejvíce podpořených pracovišť se nacházelo v Moravskoslezském kraji (20), Jihomoravském kraji (16) a Královéhradeckém kraji (15), naopak v Karlovarském kraji byly podpořeny pouze 3 zdravotnická zařízení.

Příklad projektu

V Pardubicích se díky projektu realizovanému v evaluovaném období podařilo vybudovat nový objekt oddělení psychiatrie a klinické psychologie v Nemocnici Pardubického kraje, a.s. Projekt usiloval o vyrovnaní postavení nemocných v systému zdravotní péče v ČR a posílení sociálního začlenění. Díky realizaci projektu došlo k zlepšení přístupu ke kvalitním zdravotním službám v regionu.

20

Podpořených pracovišť
zdravotní péče
v Moravskoslezském
kraji

Fondy v oblasti sociálních služeb v případě některých aktivit plní mezery ve financování ze státního rozpočtu. V tomto kontextu tak vyvstává otázka udržitelnosti takovýchto aktivit i po skončení financování z fondů EU. Z fondů EU je podporována řada aktivit s prokazatelným přínosem pro cílové skupiny, najít financování mimo fondy EU je ovšem pro neziskové organizace či obce náročné. Podobná situace je také například v případě školství.⁷¹ Důležité je tedy klást důraz na strategické využití díky fondům EU otestovaných aktivit na národní úrovni a jejich propsání do sociálních politik.

Pro řadu neziskových organizací představuje bariéru také podmínka předfinancování projektů, zástupci vedení organizací uvedli, že si museli vzít pro tyto účely úvěr a neúspěch realizace projektu může mít výrazný efekt nejen na fungování organizace.

---

⁷¹ Viz např.: <https://www.paqresearch.cz/post/skolstvi-rozpocet-eu>

4.10. Vzdělávání (TC10)

Nejvíce podpoření byli žadatelé v hl. m. Praha a v Jihomoravském kraji, což bylo dáno především projekty univerzit. Naopak nejméně podpořeny byly kraje bez silného zastoupení terciálního vzdělávání, tj. Karlovarský kraj, Středočeský kraj a Kraj Vysočina. Podpora směřovala primárně do větších měst, kde se koncentrují vzdělávací instituce. Podpora z fondů EU se ukázala jako důležitý faktor pro rozvoj kvality zázemí pro vzdělávání na všech úrovních. Dařilo se budovat nové učebny a v rámci podpory polytechnického vzdělávání budov nové dílny a centra. Projekty cílily také na podporu inkluze a sociální integrace. Skrze tvorbu nových zajímavých oborů byla zvyšována atraktivita menších regionálních univerzit. I přes výši alokace a počet projektů se nedařilo adresovat zásadní problémy v Ústeckém a Karlovarském kraji, které se potýkají s nízkou úrovní vzdělanosti, vyšší mírou předčasného odchodu ze vzdělávacího systému i horší dostupností středních škol.

19 645 organizací (převážně škol), ve kterých se díky podpoře fondů EU zvýšila kvalita výchovy a vzdělávání a proinkluzivnost ⁷²	566 021 kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení ⁷³	183 nových studijních oborů na VŠ zaměřených na praxi zavedeno s podporou z ESIF ⁷⁴
Projekty byly v největší míře realizovány ve Středočeském kraji, kde byly intervence provedeny u celkem 2 398 organizací. Mezi další premianty se řadí Moravskoslezský kraj (2 246), Jihomoravský kraj (2 198) a hl. m. Praha (1 771). Naopak nejméně organizací bylo pozitivně ovlivněno v Karlovarském kraji (474), Plzeňském kraji (730) a Libereckém kraji (911).	Premianty v oblasti navyšování kapacity školních zařízení jsou žadatelé z Moravskoslezského kraje, kde došlo k celkovému nárůstu o 102 tis. míst. Kapacity se dále dařilo navyšovat v Jihočeském (51 tis.), Jihomoravském (49 tis.) a Středočeském kraji (48). Naopak nejmenší kapacitní přírůstky byly zaznamenány v hl. m. Praha (14 tis.), Karlovarském kraji (18 tis.) a Libereckém kraji (18 tis.).	Otevírat nové obory se dařilo především na území Moravskoslezského kraje (54 oborů) a hl. m. Prahy (37 oborů). Pozitivně lze hodnotit také vznik oborů v Ústeckém (21), Olomouckém (20), Jihomoravském (18) a Libereckém kraji (15). Ve zbytku krajů se jednalo o nižší jednotky nových oborů, popř. žádné obory v případech, kdy v daném kraji žádná VŠ nepůsobí.

⁷² Zdroj: MS2014+

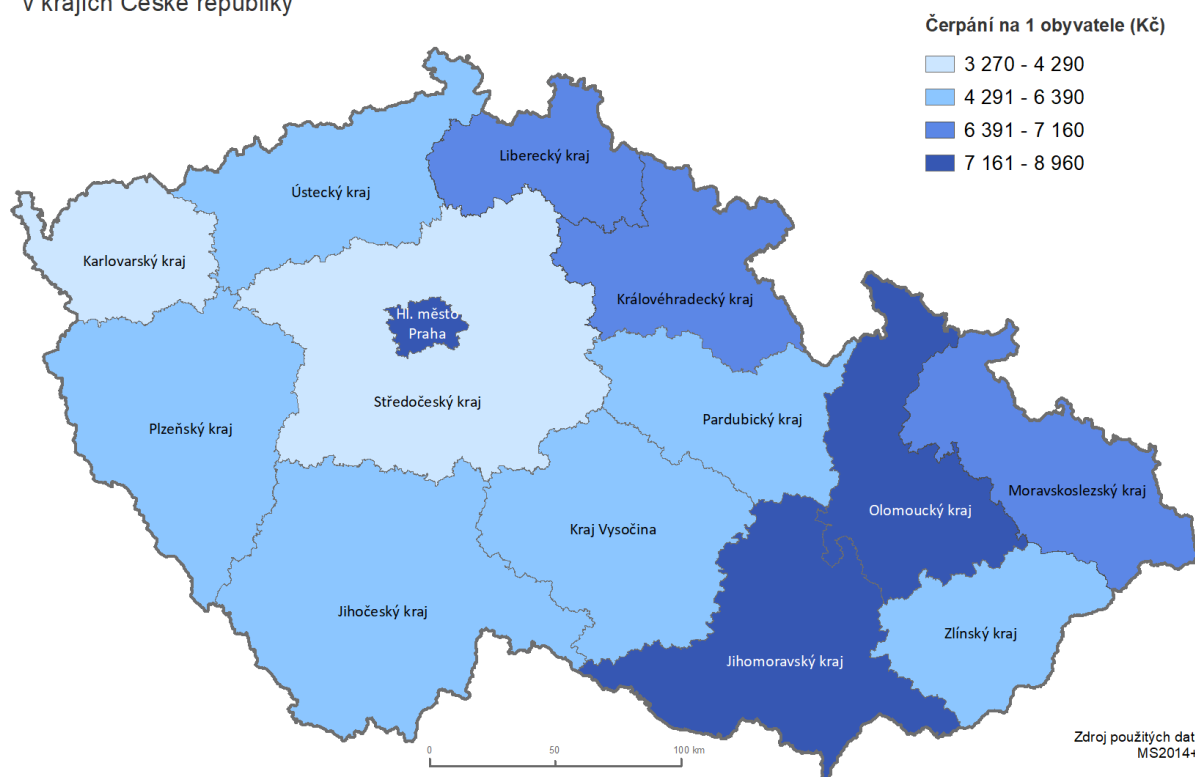
⁷³ Zdroj: MS2014+

⁷⁴ Zdroj: MS2014+

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC10

Obrázek 44: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC10 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC10
v krajích České republiky

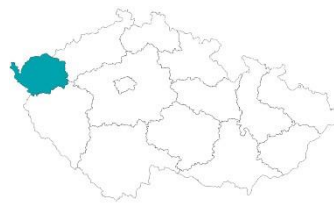
V přepočtu na obyvatele nejvíce čerpali žadatelé v Hlavním městě Praha (8 956,7 Kč), Jihomoravském kraji (8 215,6 Kč) a Olomouckém kraji (8 071,3 Kč). V Praze bylo čerpání ovlivněno především podporou vysokých škol, které prostřednictvím projektů cílily na rozvoj infrastruktury, ale také na zkvalitňování strategického řízení a propojování výsledků s praxí. Dále byly podpořeny Krajské akční plány a programy rozvoje, či přestavby škol s cílem podpořit inkluzi (např. ZŠ *Lyčkovo náměstí*, objekt *Pernerova 29*). V Jihomoravském kraji největší projekty také podpořily vysoké školy a krajské akční plány, dále projekty směřovaly mimo jiné na podporu polytechnického vzdělávání a rozšiřování kapacit. Také v absolutních číslech směřovalo nejvíce prostředků do Hlavního města Prahy (11,9 mld. Kč) a Jihomoravského kraje (9,8 mld. Kč). Třetí největší alokace směřovala do Moravskoslezského kraje (8,4 mld. Kč).

Nejnižší čerpání vykazovali žadatelé v Karlovarském kraji (3 270,9 Kč), Středočeském kraji (4 284,7 Kč) a v Ústeckém kraji (5 442,4 Kč). Také z pohledu absolutního čerpání bylo nejméně prostředků vyčerpáno v Karlovarském kraji (964 mld. Kč), dále pak v Kraji Vysočina (2,9 mld. Kč) a Libereckém kraji (3,2 mld. Kč). Obecně je viditelná vyšší podpora v krajích, které disponují vysokou školou, v tomto směru je indisponován především Karlovarský a Středočeský kraj.

Nejúspěšnější kraj
Hlavní město Praha

Nejméně úspěšný kraj
Karlovarský kraj

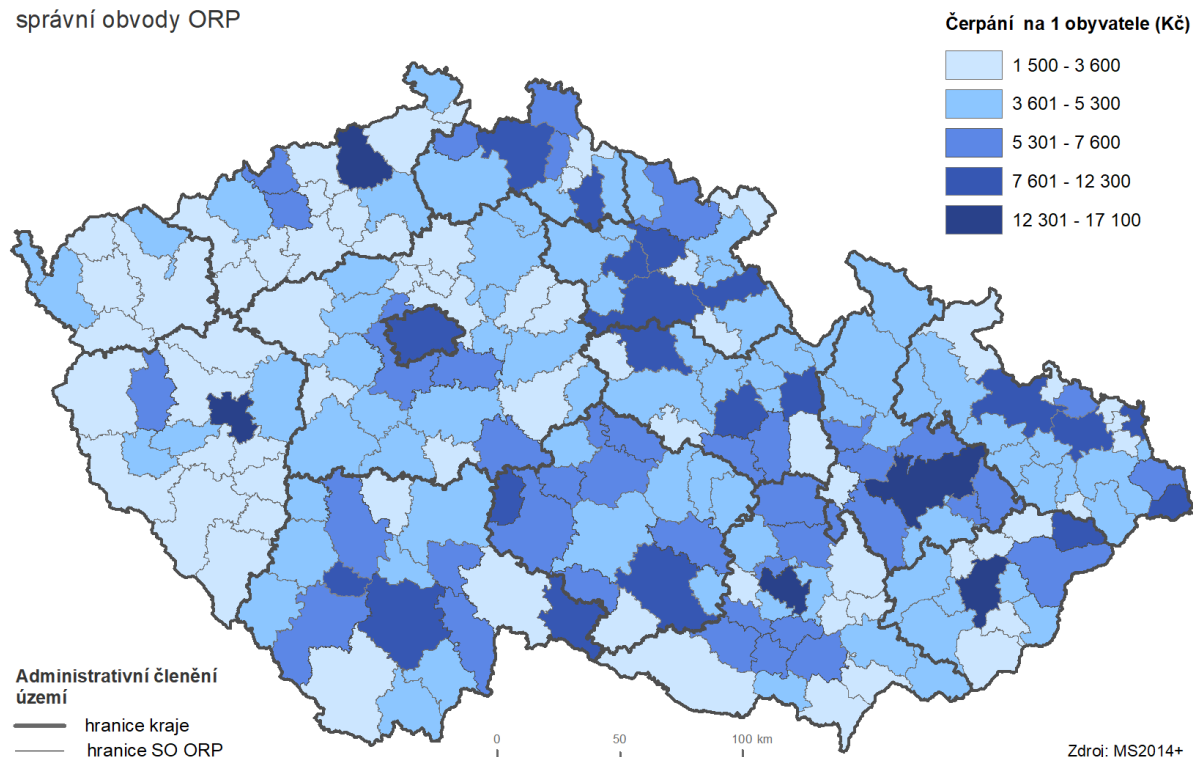

- ▶ V přepočtu na obyvatele bylo nejvíce podpořeno hl. m. Praha, čerpání bylo ovlivněno projekty směřujícími do vysokých škol (např. *Modernizace a rozšíření prostorového zázemí výuky v Areálu Jinonice*).
- ▶ Paradoxně infrastruktura na nižší úrovni vzdělávání byla podpořena méně nežli u škol v regionech. Školy musely splnit podmínku podpory inkluze.
- ▶ Nejméně podpořeni byli žadatelé v Karlovarském kraji. Nejdražším projektem byla implementace *Krajského akčního plánu*.
- ▶ Karlovarský kraj se potýká s nižším stupněm vzdělanosti obyvatel v porovnání s ostatními regiony ČR, hlavní problémy se prostřednictvím fondů EU řešit nepodařilo. Kraj je i nadále postižen nízkou kapacitou středních škol a chybějící vysokou školou.

Úspěšnost projektových žádostí v oblasti TC9 dosáhla ve všech krajích hranici 90 %. Nejvyšší úspěšnost vykázaly Plzeňský kraj a Zlínský kraj (shodně 97 %), naopak nejmíň se dařilo Hlavnímu městu Praha (90 %).

Obrázek 45: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC10 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC10 správní obvody ORP

Z mikroregionálního pohledu je zřejmé, že podpora směřovala především do ORP s velkými městy, kde se nacházejí vzdělávací instituce, především pak vysoké školy. Nižší míra čerpání je především na severozápadě Čech, tedy v oblastech spíše venkovských a bez vysoké školy. Neúspěšné bylo zacílení prostředků do území, které se potýkají s nižší mírou vzdělanosti populace (Ústecký a Karlovarský kraj). V menších městech a venkovských oblastech byly realizovány spíše menší projekty.

Příklad dobré praxe: ZŠ Lyčkovo náměstí

Tento projekt cílil na zvýšení míry sociální inkluze. Projekt reagoval na nedostatečnou kapacitu školy na území městské části Praha 8. Škola je dlouhodobě velmi vyhledávaná a oblíbená mezi rodiči. To před realizací projektu vedlo ke zvýšení počtu žáků ve třídách a absenci adekvátních prostor, jako třídy byly využívány také původní kabinety pro učitele. Celkové zatížení kapacit školy také snižovalo možnost individuálně pracovat se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP) či sociokulturním znevýhodněním. Cílem projektu bylo rozšíření kapacity školy a zajištění adekvátních podmínek pro výuku všech žáků.

K tomuto účelu byla využita budova Pernerova 29, která byla ve vlastnictví městské části Prahy 8. Prostřednictvím projektu mělo vzniknout detašované pracoviště ZŠ Lyčkovo náměstí, které se zaměří na inovativní způsob výuky s využitím 1,5hodinových bloků výuky, specifického (projektového) uzpůsobení tříd a absence klasického hodnocení žáků. Projektem došlo k navýšení kapacity ZŠ o 11 kmenových tříd za účelem sociální inkluze. Dále došlo k vybudování odborné učebny, kabinetů, sborovny, ředitelny, kanceláří, sociálního zázemí, technického zázemí, výtahu a šatních prostor.

Kromě zvýšení kapacit školy došlo k vybudování nových tříd, které zohledňují potřeby inkluzivního vzdělávání. Ředitel školy naplánoval rekonstrukci tak, aby došlo ke zmenšení některých tříd a vytvoření přilehlých malých místností (tzv. kabinetů pro asistenty pedagoga), které je možné v průběhu výuky využívat pro individuální potřeby žáků.

Kromě těchto místností jsou v některých třídách také vyvýšená patra, kam si opět žáci v případě potřeby mohou dojít a mít větší klid se soustředit. Specifické je také rozmístění stolů, které žákům umožňuje více spolupracovat a umožňuje lépe integrovat žáky se SVP do kolektivu. Pro potřeby žáků se SVP jsou v hodinách dostupní asistenti pedagoga, kteří se mohou věnovat dětem, kteří klasické tempo výuky nestíhají. Snahou je také udržet ve třídách menší počet žáků (okolo 20 žáků v každé třídě, maximálně 25 žáků), přesto je výuka pro takovýto počet žáků dle pedagogů náročnější a přítomnost asistentů představuje velkou pomoc.

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC10

INKLUZE A SOCIÁLNÍ INTEGRACE VE VZDĚLÁVÁNÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Hlavní město Praha (1,1 mld. Kč, resp. 830,6 Kč na obyvatele)

Moravskoslezský kraj (88 mil. Kč, resp. 73,3 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Středočeský kraj (36 tis. Kč, resp. 0,03 Kč na obyvatele)

Kraj Vysočina (9,9 mil Kč, resp. 19,4 Kč na obyvatele)

Karlovarský kraj bez čerpání

Celkem směřovalo na podporu inkluze a sociální integrace 826 projektů, z nichž proplacených je 820 projektů. 790 proplacených projektů připadá na Hl. m. Praha.

Velká skupina projektů směřovala na zlepšení přístupu ke vzdělávání na vysokých školách. Podpora směřovala na znevýhodněné studenty, včetně studentů socio-ekonomicky znevýhodněných skupin a z etnických minorit. Projekty byly realizovány například ve strukturálně postižených regionech (kromě Karlovarského kraje, kde univerzita chybí), např. Zvýšení kvality vzdělávání na *Slezské univerzitě v Opavě ve vazbě na potřeby Moravskoslezského kraje*, či *U21 – Univerzita reflektující problémy regionu severozápadních Čech*.

Většina projektů podporujících inkluzi a sociální integraci ovšem spadá do TC9, kde se jimi zabýváme detailněji.

Příklad projektu

Příkladem projektu je zmíněný *U21 – Univerzita reflektující problémy regionu severozápadních Čech*, jehož výstupem je mimo jiné zajištění internacionalizace výuky (nové předměty vyučované zahraničními odborníky v anglickém jazyce), modernizace a akreditace nových oborů (bakalářský studijní program Design a zásadně upravený bakalářský studijní program Výtvarná umění), či vytvoření studijních opor.⁷⁵

ROZVOJ VYSOKÝCH ŠKOL

Nejvíce podpořené kraje:

Hlavní město Praha (5,1 mld. Kč, resp. 3 851,2 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (3,2 mld. Kč, resp. 2 684,6 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Středočeský kraj (46 mil. Kč, resp. 33,2 Kč na obyvatele)

Kraj Vysočina (121 mil. Kč, resp. 237,3 Kč na obyvatele)

Karlovarský kraj nerealizoval žádné projekty

⁷⁵ <https://fud.ujep.cz/u21-reproreg/>

Na rozvoj vysokých škol směřovalo 33 393 projektů, z toho proplacených je 33 369. Nejvíce podpořeno je hlavní město Praha a Jihomoravský kraj, tj. především dvě největší města ČR se zastoupením nejvýznamnějších univerzit. Naopak nejméně jsou podpořeny kraje bez významnější regionální univerzity. Karlovarský kraj nerealizoval žádný projekt.

Jak bylo zmíněno již dříve v této zprávě, projekty se podařilo rozvíjet infrastrukturu a výuku regionálních univerzit. Ve Zlínském kraji se podařilo významně rozšířit počet studijních programů s cizím jazykem, dále se podařilo zkvalitnit pět výzkumně zaměřených studijních programů. V Libereckém kraji vzniklo 30 nově akreditovaných studijních programů. První ročník nových studijních oborů zaměřených na praxi dosud absolvovalo 633 studentů, tedy téměř třetina všech studentů absolvujících nové obory v ČR (1934).

Také v Moravskoslezském kraji bylo jednou z hlavních priorit vzhledem ke zvýšení konkurenceschopnosti kraje rozvíjet místní univerzity. Modernizace pro výuku a VaVal byla rozvíjena např. v rámci projektů na Slezské univerzitě v Opavě. Na univerzitách byly také rozvinuty asistenční služby pro studenty se speciálními požadavky a vzniklo 52 nových studijních oborů zaměřených na praxi.

Výsledky a výstupy projektů

Podpora z fondů EU má vliv na zvyšování kvality vzdělávání na VŠ, a to především na úrovni zavádění procesů hodnocení kvality a jednotných standardů, podpora také posiluje specializaci VŠ. Podpora také prokazatelně zvyšuje zájem studentů o studium v Ph.D. programech a má pozitivní vliv na zvyšování podílu studentů se specifickými potřebami.

Na vysokých školách se tak podařilo rozvíjet infrastrukturu a vybavení pro výuku, vytvářet nové obory (celkem vzniklo 183 nových oborů zaměřených na praxi), či podporovat mezinárodní mobilitu. V případě některých krajů (např. Zlínský či Moravskoslezský kraj) byl rozvoj vysokých škol součástí rozvoje podnikatelského a inovačního ekosystému, či konkurenceschopnosti těchto krajů. Cílem bylo přilákat nové talenty což se daří díky vzniku nových zajímavých oborů, které není možné studovat na největších českých univerzitách.

Příklad projektu

Příkladem modernizace infrastruktury je projekt *Modernizace a rozšíření prostorového zázemí výuky v Areálu Jinonice*. Předmětem výstavby je rekonstrukce stávajících objektů Areálu Jinonice a dostavba polyfunkčního objektu. Projekt měl pozitivní dopad na ekologizaci budov fakulty, vytvoření nových výukových i

22 588 studentů

V Jihomoravském kraji využívá novou či modernizovanou vysokoškolskou infrastrukturu

Kvalita vzdělávání se tak zvýšila každému druhému studentovi.

konferenčních prostor, či vytvoření zázemí pro studenty i zaměstnance univerzity.

ROZVOJ INFRASTRUKTURY PRO VZDĚLÁVÁNÍ A NAVÝŠENÍ KAPACIT

Nejvíce podpořené kraje:

Moravskoslezský kraj (2,5 mld. Kč, resp. 2 082,4 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (2,5 mld. Kč, resp. 2 097,3 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (510 mil. Kč, resp. 1 730,8 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (924 mil. Kč, resp. 2 082,5 Kč na obyvatele)

Na podporu rozvoje infrastruktury pro vzdělávání a zvýšení kapacit zařízení směřovalo 238 projektů, nejvíce žadatelů pak bylo v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Projekty směřovaly na podporu rozvoje infrastruktury a vybavení, například prostřednictvím vybudování odborných učeben.

Součástí projektů byla také podpora polytechnického vzdělávání prostřednictvím vzniku nových dílen či center na středních školách (např. *Centrum odborné přípravy polygrafických oborů v SŠPTP Velké Poříčí*). Tato potřeba byla naplňována také například prostřednictvím Krajských akčních plánů (viz např. Praha či Ústecký kraj).

Dále se dařilo prostřednictvím projektů zvyšovat kapacity školských zařízení, například v Pardubickém kraji byla v průběhu programového období navýšena o 42 900 míst, což je vzhledem k výskytu velkého množství malých škol v kraji velmi dobrý výsledek. V hlavním městě byla problematická mimo jiné kapacita mateřských škol, celkem bylo skrze projekty vytvořeno 441 nových míst. Celkově napříč ČR podpora fondů EU vedla ke zvýšení podílu zapsaných dětí ve věku 3-4 let na mateřských školách.

Výsledky a výstupy projektů

Podpora z fondů EU je důležitým faktorem pro rozvoj kvality zázemí pro vzdělávání na všech úrovních. V přímém důsledku této investiční podpory dochází k nárůstu podílu dětí ve věku 3–4 let, které jsou zapsány v MŠ, naopak ale nezvyšuje zastoupení dětí do 3 let věku. Podpora rozvoje zázemí a vybavení vzdělávacích zařízení také prokazatelně přispěla k vyššímu zapojení žáků se zdravotním postižením do běžných tříd v MŠ a SŠ. Díky projektům realizovaným z fondů EU dosáhla kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích institucí dosáhla hodnotu 780 392 a podpořených bylo 3 122 vzdělávacích institucí.

V rámci podpory polytechnického vzdělávání bylo zavedeno 7 037 nových produktů polytechnického vzdělávání na SŠ (např. rozvoj ICT vzdělávání, metodiky atd.).

Příklad projektu

15–25 %

podíl fondů EU na všech investicích do vybavení a rozvoje zázemí regionálního školství, 2015–2022

Příkladem podpory infrastruktury ve vztahu k polytechnickému vzdělávání představují *Centrální polytechnické dílny* v Pardubicích. Tento projekt je součástí integrovaného řešení, o kterém hovoříme v kapitole 8.3. Dílny vznikly pro potřeby všech škol v kraji jakožto prostor s nadstandardním vybavením. Dílny zahrnují například laboratoře biologie, chemie, fyziky, robotiky a PC grafiky. Dále je zde například univerzální prezentační sál – Science on Sphere – neboli “věda na kouli” jedná se o interaktivní model planety Země, na kterém je možné promítat zemský povrch.⁷⁶

ZVYŠENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Nejvíce podpořené kraje:

Středočeský kraj (3,3 mld. Kč, resp. 2 382,4 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (2,7 mld Kč, resp. 2 265,1 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (405 mil. Kč, resp. 1 374,4 Kč na obyvatele)

Plzeňský kraj (972 mil. Kč, resp. 1 647,7 Kč na obyvatele)

V rámci zvyšování kvality výuky bylo schváleno 2 190 projektů, z toho proplacených je 2 088. Největší projekty na podporu rozvoje kvality vzdělávání byly Krajské akční plány.

Výsledky a výstupy projektů

Efektivita podpory pro rozvoj kvality vzdělávání s využitím tzv. „šablon“ byla vyhodnocena jako vysoká. Využití šablon výrazně zjednodušuje podání žádosti a realizaci projektů a má tedy pozitivní dopad na efektivitu nákladů na administraci projektů. Kvantitativní komparativní analýza prokázala efektivní využívání těchto prostředků.

Dále projekty podpořily vzdělávání a zvyšování kompetencí pedagogů a dalších pracovníků ve vzdělávání (celkem bylo podpořeno 430 080 pracovníků). Celkem bylo podpořeno 16 684 organizací (převážně škol), ve kterých se díky podpoře fondů EU zvýšila kvalita výchovy a vzdělávání a proinkluzivnost.

Podpora z ESIF vytváří potenciál pro zvyšování relevance vzdělávání pro potřeby trhu práce, v praxi ale takové změny lze prozatím pozorovat spíše omezeně. Tento potenciál představují vytvořené nástroje, které analyzují a reflektují aktuální potřeby trhu práce a také návrhy procesů, jak tyto potřeby promítat do vzdělávání na středních školách.

59 tisíc dětí

má díky projektům ve Středočeském kraji kvalitnější primární vzdělávání.

⁷⁶ <https://www.pardubickeskolstvi.cz/projekty/49-centralni-polytechnicke-dilny>

Je důležité zdůraznit, že přestože podpora fondů EU přinesla pozitivní změny na regionální mikroúrovni, pro projevení těchto změn na úrovni výsledků vzdělávání je nutné, aby byla změna systému vzdělávání dlouhodobě, systematicky a ve stabilizovaném prostředí zaváděna. Bez těchto komponent může paradoxně podpora na úrovni škol spíše zvyšovat nerovnosti mezi školami, protože do těchto programů se zapojují často školy, které jsou již aktivní a motivované zvyšovat kvalitu vzdělávání.

Příklad projektu

Jedním z významných projektů v oblasti vzdělávání byl projekt IKAP (*Komplexní program rozvoje klíčových oblastí pražského školství*).⁷⁷ V rámci prvního projektu vznikly v Praze ve spolupráci s Hospodářskou komorou polytechnické třídy, či centra interaktivní výuky na středních školách.

Dále díky projektu došlo k posílení spolupráce mezi školami, magistrátem, firmami i městskými částmi, a to například prostřednictvím workshopů, campů a dalších aktivit na podporu uplatnění se na trhu práce.

Vzhledem k problému nedostatku žáků v polytechnických oborech a absenci tohoto typu vzdělávání na základních školách docházelo k aktivizaci středních škol, které se mohou lépe prezentovat a zvyšovat zájem studentů o studium těchto oborů. Projekty z fondů EU umožnily školy lépe vybavit a zajistit materiály a pomůcky, které školy využívají pro praktickou výuku, ale také pro zlepšování image některých oborů (obrábění, krejčovské obory, gastronomie, konzervatoře). Zároveň docházelo k aktivitám na gymnáziích, kde proběhl například marketingový TopCamp či polytechnické vzdělávání.

---

⁷⁷ <https://www.prazskeskoly.cz/ikap/polytechnicka-hnizda/#:~:text=V%20sou%C4%8Dasn%C3%A9%20dob%C4%9B%20najdete%20v,nap%C5%99%C3%ADklad%20pr%C3%A1ci%20se%20stavebnicemi%20VEX.>

4.11. Veřejná správa (TC11)

Nejvíce prostředků směřovalo do hl. m. Prahy, kde se nacházejí významné státní orgány veřejné správy. Tito žadatelé využili projekty k rozvoji eGovernmentu, mimo jiné zavedením Portálu občana. Dále největší alokaci čerpali žadatelé ve Zlínském a Jihomoravském kraji, kde lze také pozorovat největší roztržení prostředků do celého území krajů. Rozvoj veřejné správy byl podpořen skrze řadu aktivit, mimo jiné rozvoj strategického řízení, mapování procesů, či tvorbu analytických podkladů. Efekty těchto aktivit je ovšem velmi složité identifikovat. Dále došlo k rozvoji kompetencí 20 430 zaměstnanců veřejné správy a k 379 územním dokumentům. Podpora směřovala především do větších měst, což bylo dáno kapacitami úřadů, ale také podmínkami výzev (v případě územních dokumentů). Nejnižší koncentraci podpory veřejné správy z fondů EU vykázal Karlovarský kraj.

379 vydaných územních dokumentů ⁷⁸	15 472 účastníků prošlo vzdělávacími aktivitami ⁷⁹
V přípravě územních dokumentů byla úspěšná řada krajů. V Jihomoravském kraji vzniklo 45 územních plánů a studií. Celková Plocha území pokrytá je 2 166 km², tedy 30 % rozlohy kraje. V Královéhradeckém kraji vzniklo 65 územních plánů a studií, které pokrývají více než třetinu území (1 700 km²). Úspěšný byl také Středočeský, Moravskoslezský a Ústecký kraj.	Aktivitami zaměřenými na vzdělávání a rekvalifikace v oblasti veřejného sektoru prošlo největší množství lidí v hl. m. Praha (3 175), Jihomoravském kraji (2 771) a Středočeském kraji (1 813). Tyto projekty byly také v nadstandardní míře realizovány v Moravskoslezském a Zlínském kraji. Naopak nejmenší počet účastníků byl zaznamenán v Jihočeském kraji (318), Kraji Vysočina (366) a Libereckém kraji (381).

⁷⁸ Zdroj: Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020, EY, dostupné na: [DotaceEU - Výsledková tematická evaluace Dohody o partnerství 2014-2020: výstupy](#)

⁷⁹ Zdroj: MS2014+

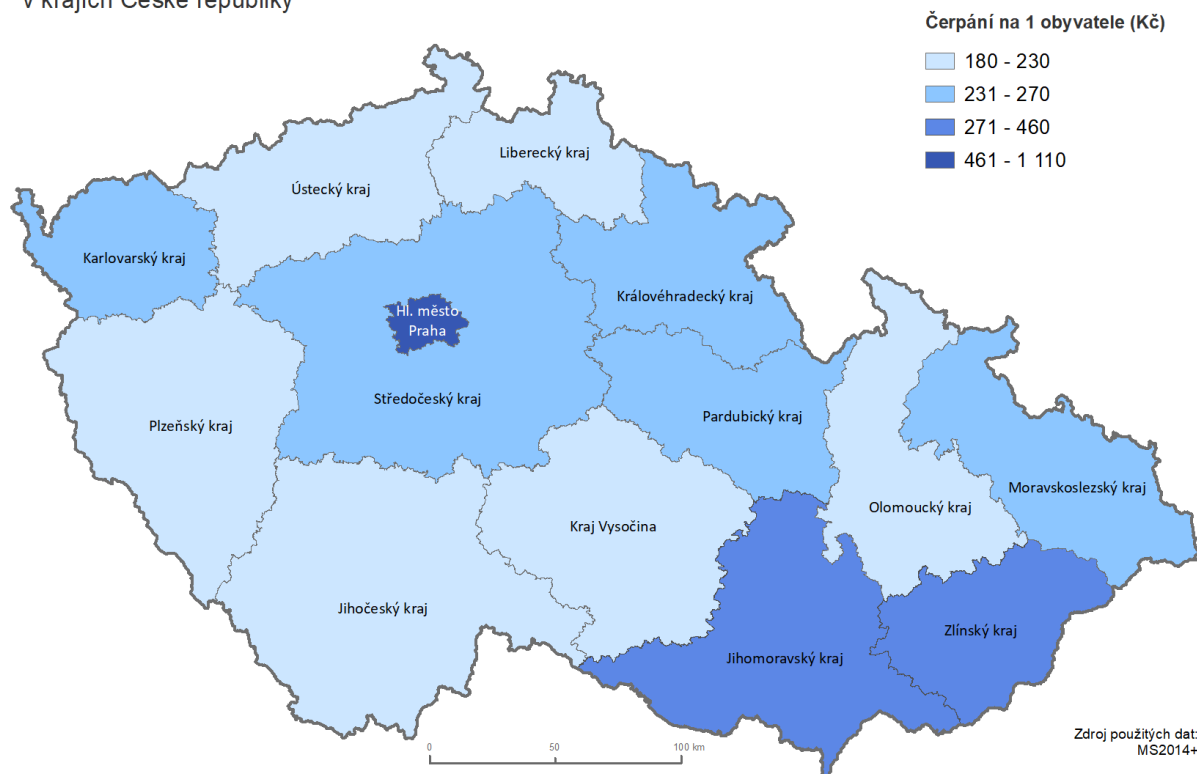

Regionální koncentrace finančních prostředků v TC11

Obrázek 46: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC11 (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC11

v krajích České republiky

Nejvíce prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do hlavního města (1 108,7 Kč), což je logické vzhledem k výskytu významných institucí veřejné správy. Realizovány byly projekty nejen na rozvoj jednotlivých městských částí, ale také projekty národního významu. Největší projekty realizovalo Ministerstvo vnitra (např. *Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020*, nebo *Kompetenční centrum metodického, procesního a projektového řízení MV ČR II*), došlo ovšem k rozvoji také dalších ministerstev (např. *Rozvoj a provoz projektové kanceláře Ministerstva kultury ČR*). Ve Zlínském kraji (450,7 Kč) největší projekt směřoval na rozvoj sociálních služeb (*Využívání sociálních inovací za pomoci asistivních technologií ve Zlínském kraji*), dále byly podpořeny krajské projekty na rozvoj úřadu, vznik SMART koncepcí a zefektivnění úřadů v regionu (např. *Efektivní úřad v Rožnově pod Radhoštěm*, či ve *Valašském Meziříčí*).

Třetí největší alokace byla čerpána žadateli v Jihomoravském kraji (407,2 Kč), kde největší projekty směřovaly především na vznik územních studií (např. *Územní studie krajiny správního obvodu ORP Znojmo*) a strategických dokumentů. Na alokaci měly vliv také velké národní projekty (např. *Metodická optimalizace a zefektivnění systému úhrad nemocniční péče v ČR*). Také v absolutním čerpání směřovalo nejvíce prostředků do hl. m. Prahy (1,5 mld. Kč) a Jihomoravského kraje (485 mil. Kč).

Nejnižší částky směřovaly v přepočtu na obyvatele do Plzeňského kraje (211 Kč), Libereckého kraje (217,2 Kč) a Kraje Vysočina (221,1 Kč). Absolutně nejmenší částka směřovala do Karlovarského kraje (78 mil. Kč), Libereckého kraje (96 mil. Kč) a Kraje Vysočina (113 mil. Kč). Největší projekty v Karlovarském kraji směřovali na rozvoj veřejné správy místních měst.

Nejúspěšnější kraj
Hlavní město Praha

Nejméně úspěšný kraj
Karlovarský kraj

- ▶ V přepočtu na obyvatele bylo nejvíce podpořeno hl. m. Praha, kde se vyskytují velké instituce veřejné správy.
- ▶ Díky projektům došlo k rozšíření či vytvoření nových informačních systémů, podpořen byl rozvoj veřejné správy skrze vzdělávání zaměstnanců. Fondy EU také přispěly k větší digitalizaci veřejné správy (např. díky spuštění Portálu občana).

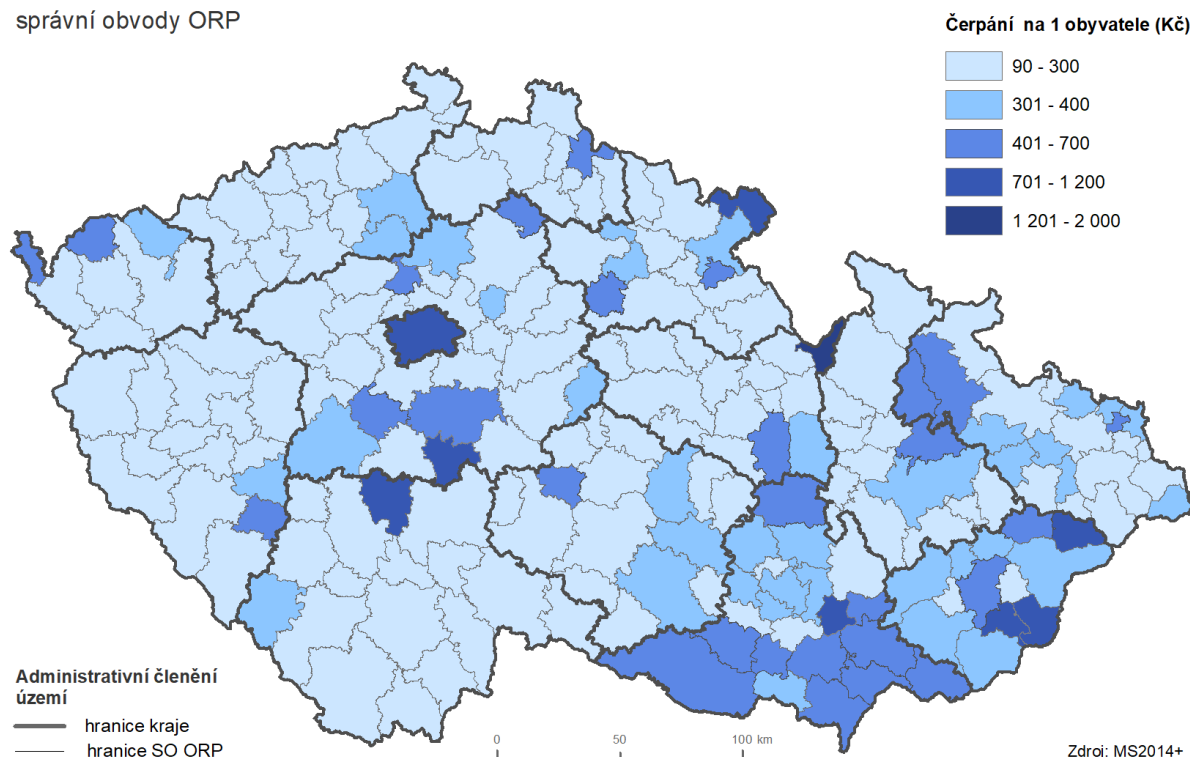

- ▶ Nejnižší koncentraci podpory veřejné správy z fondů EU vykázal Karlovarský kraj.
- ▶ Projekty umožnily zkvalitnění veřejné správy místních úřadů a podpořily zvýšení kvality využívání sociálních inovací (např. *Agentura pro sociální začleňování jako inovační aktér politiky sociálního začleňování*).

Průměrná úspěšnost projektových žádostí v TC11 byla 93 %. Nejvyšší úspěšnost dosáhl Zlínský kraj (97 %), následován Jihomoravským a Karlovarským krajem (shodně 95 %). Nejnižší úspěšnost 91 % zaznamenal Královéhradecký kraj (91 %).

Obrázek 47: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU v TC1 napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V TC11 správní obvody ORP

Na mikroregionální úrovni je viditelná heterogenita zacílení prostředků, podobně jako u jiných témat. Výrazná koncentrace směřuje do hlavního města (zdůvodněno výše). Největší rozptýlení prostředků do území je viditelné ve Zlínském a Jihomoravském kraji. Ve Zlínském kraji byl dobrým příkladem digitalizačního projektu např. eGovernment Luhačovice, kde došlo k rozšíření funkcionality systémů a nákupu nových zařízení. Také v Jihomoravském kraji realizovaly větší projekty města v území, příkladem je projekt *Strategické dokumenty pro město Šlapanice*.

Obecně směřovala podpora především do větších měst, které se snažily o zlepšování kvality procesů, zvyšování kompetencí zaměstnanců a zlepšování komunikace úřadu vůči občanům. Pořizování

územních dokumentů bylo omezeno na obce s rozšířenou působností, což limitovalo potenciální zájem menších obcí.

Příklad dobré praxe: Zlínský kraj

Jednou z priorit v období 2014-2020 bylo v řadě krajů posilovat deinstitucionalizaci sociálních služeb. Na to cílil také jeden z projektů ve Zlínském kraji, konkrétně projekt *Využívání sociálních inovací za pomoci asistivních technologií ve Zlínském kraji*. Tento projekt umožnil podporovat klienty sociálních služeb v jejich přirozeném prostředí. Zaměřuje se na sledování klientů a jejich zdravotního stavu. Zároveň se snaží provazovat monitoring domácí péče do zdravotnických zařízení. Dle respondentů se jedná o revoluční projekt zahrnující měření teplot, či využívání technologií pro sledování covidových pacientů. Na projektu se podíleli i ČVUT a další partneři, probíhá spolupráce měst, neziskových institucí i místní univerzity. Díky projektu mohou klienti zůstat doma, ve svém přirozeném prostředí, zároveň projekt řeší nedostatečné kapacity lékařů v kraji.⁸⁰

Výsledky a přínosy aktivit řešených v TC11

OPTIMALIZACE PROCESŮ A POSTUPŮ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Nejvíce podpořené kraje:

Hlavní město Praha (929 mil. Kč, resp. 701,5 Kč na obyvatele)

Jihomoravský kraj (228 mil. Kč, resp. 191,3 Kč na obyvatele)

Nejméně podpořené kraje:

Karlovarský kraj (39 mil. Kč, resp. 132,4 Kč na obyvatele)

Liberecký kraj (44 mil. Kč, resp. 99,2 Kč na obyvatele)

Nejvíce projektů v TC11 směřovalo na optimalizaci procesů a postupů ve veřejné správě (celkem 945 projektů). Největší projekty směřovaly do již zmíněných národních projektů. Projekty pomohly v rozvoji veřejné správy, ale také například v oblasti zdravotnictví (*Zvyšování informovanosti prostřednictvím Národního zdravotnického informačního portálu*). Rozvoj veřejné správy výrazně rezonoval jako téma v hl. m. Praze, dále pak ve větších městech, které jej využily pro tvorbu územních plánů a strategických dokumentů, či pro vzdělávání zaměstnanců. Městské úřady kvitovaly měkké projekty ve vztahu k řešení témat jako genderová rovnost, rozvoj klíčových kompetencí zaměstnanců a s tím spojené profesionalizace.

Dále projekty směřovaly také na podporu spolupráce. Příkladem je Plzeňský kraj, kde jeden z největších projektů směřoval na posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce.

⁸⁰ <https://www.podporujemeinovace.cz/chytra-pece-zlinsky-kraj/>

Výsledky a výstupy projektů

Projekty podpořily rozvoj veřejné správy skrze projektové řízení, mapování procesů, tvorba strategických dokumentů či rozvoj informačních systémů (rozvoj eGovernmentu např. díky Portálu občana). Projekty dále umožnily zvyšovat kompetence zaměstnanců veřejné správy, celkem prošlo vzdělávacími aktivitami 20 430 účastníků.

Projekty Operačního programu Zaměstnanost ve veřejné správě zpravidla kombinovaly řadu aktivit, což ztěžuje hodnocení výsledků.

Problémem je také fakt, že nelze sledovat výkony veřejné správy. Aktuálně je sledování výkonů veřejné správy omezeno pouze na oblasti, na které se vztahuje příspěvek na výkon přenesené působnosti (např. vydávání občanských průkazů). Konkrétní statistiky a informace shrnují výroční zprávy o stavu veřejné správy⁸¹. Proměnlivá kvalita strategické práce ve veřejné správě a závislost na zkušenostech osob na konkrétním pracovišti jsou však oblasti, které vyžadují další podporu a koordinaci. Je rovněž důležité posilovat transparentnost veřejné správy, což se dosahuje zejména prostřednictvím komunikace s občany a publikace otevřených dat.

Příklad projektu

Jeden z významných projektů představuje Strategický rámec rozvoje veřejné správy (*Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020*⁸²). Výstupem tohoto projektu je mapování procesů a tvorba analytických podkladů pro rozvoj veřejné správy.

Dalším velkým národním projektem podpořeným z fondů EU bylo *Kompetenční centrum metodického, procesního a projektového řízení MV ČR II*. Cílem projektu bylo zavedení nástroje koordinace projektového řízení na MV, díky projektu došlo k podpoření celkem 200 projektů (nad rámec cílového hodnoty), vytvořena byla Metodika řízení na MV, dále je podporován rozvoj kompetencí zaměstnanců a poradenská činnost v oblasti veřejných zakázek.⁸³

PODPORA POŘIZOVÁNÍ A UPLATŇOVÁNÍ DOKUMENTŮ ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Nejvíce zrealizovaných dokumentů:

Nejméně zrealizovaných dokumentů:

⁸¹ <https://www.mvcr.cz/clanek/vystupy-strategickeho-ramce-rozvoje-verejne-spravy.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

⁸² <https://www.mvcr.cz/clanek/vystupy-strategickeho-ramce-rozvoje-verejne-spravy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

⁸³ <https://www.mvcr.cz/clanek/vystupy-projektu-komp-ii.aspx>

Středočeský kraj (46 mil. Kč, resp. 33,2 Kč na obyvatele)	Liberecký kraj (11 mil. Kč, resp. 24,8 Kč na obyvatele)
Jihomoravský kraj (22 mil. Kč, resp. 18,5 Kč na obyvatele)	Jihočeský kraj (12 mil. Kč, resp. 18,6 Kč na obyvatele)
	Praha a Karlovarský kraj nečerpaly v této oblasti

V rámci tohoto tématu v TC11 bylo schváleno 182 projektů, z nichž proplacených je 181 projektů. Projekty umožnily vznik územních plánů a studií a tím zvyšovat rozlohu území pokrytého informacemi pro strategické plánování a udržitelný rozvoj. Nejvíce podpořený byl Středočeský a Jihomoravský kraj, naopak žádné projekty nerealizovalo hl. m. Praha a Karlovarský kraj.

Výsledky a výstupy projektů

Celkem bylo vydaných 379 územních dokumentů, projekty umožnily zvyšovat kvalitu územní přípravy investic. Kvůli nastavení výzev neměly obce zájem o pořizování ostatních územních dokumentů (územní a regulační plány). Územní dokumenty napomohly výraznému zvýšení aktivity stavebních úřadů mezi lety 2016-2020. Přestože přímý dopad na zvýšení investic do území nebyl prokázán, 56 % obcí s rozšířenou působností využilo přípravu územních investic podpořených z fondů EU formou územních studií. Toto často vedlo k vyššímu výkonu stavebních úřadů v podpořených obcích, i když nedošlo k navýšení personálních kapacit úřadů.

Územní plány a studie umožnily získat standardizované informace o území. Tyto informace je možné využít pro mnoho různých účelů, včetně strategického plánování na úrovni krajů a ČR. V současné době je pokryta přibližně třetina území ČR a velká část jevů krajiny není sledována. Územní studie mohou být impulsem pro vznik strategických dokumentů (např. plány chráněných památkových oblastí), ale také pro územní plánování. Územní studie přináší pro regionální rozvoj důležité informace, stanoví výchozí hodnoty, je to bohatý zdroj informací o území z mnoha hledisek.

Příklad projektu

Nejnákladnějším projektem v oblasti územního plánování ve Zlínském kraji byla *Krajina jižního Valašska* (3,4 mil. Kč), kde vznikla komplexní studie krajiny ORP Valašské Klobouky s důrazem na adaptaci na klimatickou změnu a funkční stav krajiny (včetně hospodaření s vodou v krajině).

43 územních plánů

vzniklo ve
Středočeském kraji.
Celková Plocha
území pokrytá
územním plánem,
regulačním plánem
a územní studií je 3
261,6 km².

5

Shrnutí (ne)úspěchů krajů v kontextu fondů EU včetně faktorů ovlivňujících čerpání

5. Shrnutí (ne)úspěchů krajů v kontextu fondů EU včetně faktorů ovlivňujících čerpání

Fondy EU přispěly k rozvoji řady oblastí, mimo jiné podnikatelského a inovačního prostředí, dopravy a služeb. Tato kapitola přináší regionální srovnání v rámci syntézy jednotlivých krajských zpráv. Co se týče neúspěchů, méně se z fondů dařilo podporovat témata specifická především pro periferní a venkovské oblasti, tj. vznik nových podniků, dopravní obslužnost, rozvoj služeb a ICT a další. Jak vyplývá z této evaluace, jednotlivé typy regionů mají odlišné potřeby a ty je potřeba v kontextu fondů EU reflektovat. Zatímco pro rozvinuté regiony hraje významnou roli podpora aktivit spojených s rozvojem inovačního prostředí, pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní rozvoj základní infrastruktury. Příčinám úspěchu a neúspěchu v čerpání z fondů EU se věnujeme napříč touto zprávou. V této kapitole shrnujeme vnitřní a vnější předpoklady, které měly vliv na čerpání. Z pohledu vnějších podmínek mělo vliv především nastavení výzev a vysoká administrativní zátěž spojená s přípravou a administrací projektů. Mezi vnitřní faktory lze zařadit především finanční a administrativní kapacity, připravenost projektů a v případě obcí a krajů také vizi směřování regionu. Tyto faktory se ukázaly jako zásadní především v případě Strukturálně postižených regionů, konkrétně Ústeckého a Karlovarského kraje, kterým se blíže věnujeme v kapitole 2.4.

V této kapitole je prostřednictvím syntézy poznatků za jednotlivé kraje shrnuto, co se díky fondům EU podařilo a co nikoliv. Hlavní příčiny spočívají v nastavení výzev i v připravenosti a rozvinutosti regionů. Dále v této kapitole přinášíme shrnutí faktorů, které vedly k (ne)úspěšnému čerpání v rámci fondů EU. Jedná se o shrnutí vyplývající z jednotlivých Průběžných zpráv, ale také z diskusí s experty, zástupci IN a řídicími orgány v rámci této Závěrečné zprávy. Zde zmíněné informace jsou promítnuty do doporučení (kapitola 10), částečně také do Teorie změny (kapitoly 1.1). Část této kapitoly tvoří také identifikace vhodných aktivit a témat na podporu jednotlivých typů území.

CO SE V REGIONECH Z FONDŮ EU PODAŘILO

1. PODPORA PODNIKÁNÍ A VAVAI

Fondy EU v této oblasti podpořily rozvoj center excelence (např. Jihomoravský kraj, hl. m. Praha), napomohly ovšem rozvoji i některých menších regionálních ekosystémů, jako například ve Zlínském a Moravskoslezském kraji.

Fondy EU umožnily rozvíjet univerzitní prostředí napříč Českou republikou. Vzhledem k tomu, že univerzity představují významné hráče rozvoje místního inovačního i podnikatelského ekosystému, podpora z fondů EU umožnila v řadě regionů nastartovat spolupráci a propojit místní aktéry. Příkladem je Zlínský kraj, kde se poměrně mladá univerzita postupně stává významnou platformou místního dění, a to i za pomoci realizovaných projektů. Vzhledem k podpoře rozvoje infrastruktury a vzniku nových oborů došlo ke zvýšení atraktivity regionálních univerzit, příkladem je Liberecký, Královéhradecký a Moravskoslezský kraj. Například na Univerzitě Hradec Králové bylo vytvořeno 51 studijních programů. Díky trojici projektů se zvýšil počet absolventů prvních ročníků oborů zaměřených na praxi o 255, projekty však zatím nebyly ukončeny a mají potenciál navýšit počet absolventů několikanásobně. V podpoře vysokoškolského vzdělávání je tak Královéhradecký kraj (při zohlednění velikosti kraje) jedním z nejlepších krajů vůbec.

Kromě terciálního vzdělávání byl podpořen vznik nových výzkumných center, technologických parků a podnikatelských inkubátorů. Tyto platformy umožnily lépe provázat aktivity a aktéry v území, kladně byl vnímán například projekt Smart Akcelerátor, který podpořil místní podnikatele. V některých regionech

se podařilo podporu více rozprostřít do celého území. Příkladem je Zlínský a Jihočeský kraj, kde podnikatelské inkubátory vznikaly v řadě měst. Zlínský kraj byl obecně velmi úspěšný v podpoře rozvoje podnikání, čerpání zde bylo nejvyšší v celorepublikovém srovnání a dařilo se zacílit prostředky i do menších obcí. To bylo způsobeno podporou většího množství projektů napříč širokým spektrem podniků. Největší část projektů byla zaměřena na konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP. Kromě Smart akcelérátoru kraj vytvořil díky fondům EU programy na podporu různých podnikatelských odvětví. Příkladem je program Creatinn, který podporuje malé a střední podniky a start-upy v oblastech průmyslového a produktového designu, audiovizu a brand buildingu. Centrum subjektům také poskytuje asistenční vouchery, které podporují start podnikání tak, aby neskončilo hned na začátku. Podporovány jsou také inovační projekty (bezpilotní drony, projekt křemíkových desek).

Velmi dobře se podařilo využít podporu inovačního a podnikatelského sektoru v Plzni, kde došlo k vybudování řady nových platforem (např. TechTower) a jejich propojení s již existujícími aktéry. Zároveň zde došlo k propojení těchto sektorů se vzděláváním (kroužky robotiky, akce v Techmanii, Šablony na středních školách). V tomto kontextu se angažovalo také například místní inovační centrum. Plzeňský kraj byl ovšem jedním z nejméně úspěšných v oblasti podnikání, důvodem byl poměrně vysoký zájem zahraničních investorů a dobrá kondice místních MSP realizovat aktivity i bez podpory fondů EU.

Méně se dařilo v této oblasti kromě Karlovarského a Ústeckého kraje také například v Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji. Důvodem je připravenost místních aktérů, ale také historické parametry krajů. Například Pardubický kraj je typický průmyslovým hospodářstvím s výskytem velkých podniků mimo jiné v oblasti chemie, strojírenství a textilnictví. I zde ovšem můžeme pozorovat postupné propojování výzkumného a podnikatelského sektoru v návaznosti na aktivity místní univerzity. V kontextu fondů EU hrálo roli ITI, kde jednou z podmínek bylo propojení nejen zmíněných sektorů, ale také Pardubické a Hradecké univerzity.

2. DOPRAVA

Doprava byla jedna z nejvíce podpořených oblastí, z fondů EU se dařilo rozvíjet nadregionální silniční síť, mimo jiné v Kraji Vysočina či v Olomouckém a Královéhradeckém kraji. Projekty umožnily nejen modernizovat a budovat nové úseky dálnic, ale také silnic I. třídy. Dále se dařilo budovat obchvaty měst (např. Nymburk, Přerov). Tyto projekty umožnily plynulejší meziregionální dopravu, ale také lepší dostupnost odlehlejších regionů a tím zvýšení jejich atraktivity pro nově přichozí obyvatele, pro které je zásadní dobrá dopravní dostupnost za prací (např. dálnice D11 do Jaroměři).

Fondy EU měly viditelný dopad v některých velkých městech, především na snižování dopravního zatížení a posilování preference MHD. Z projektů vznikly velké infrastrukturní projekty v tramvajové dopravě (např. Brno, Praha, Ostrava), došlo také k obnově vozových parků. Tyto projekty měly zásadní vliv na dostupnost některých městských částí a umožnily nastartování nových čtvrtí, kdy se navazují další aktivity a projekty (např. výstavba bytů, zajištění služeb, budování P+R). Hezkým příkladem ve snižování dopravního zatížení je Plzeň, kde se z fondů EU podařilo vybudovat část městského okruhu, či prodloužit tramvajovou trať do okrajové části města a vybudovat zde záchytné P+R. Dopravní zatížení je ovšem ovlivněno dalšími faktory (např. cena parkovného v centru města, dopravní spojení MHD), tudíž i přesto, že tyto infrastrukturní projekty mohou být zásadním krokem k řešení problematiky dopravního zatížení, nelze očekávat, že jej vyřeší.

Přínosem bylo v kontextu udržitelné dopravy také budování cyklotras. Fondy EU umožnily vybudovat řadu významných tras a vzájemně propojovat území. Síť cyklostezek jsou významným počinem ve městech, ale také v regionech v rámci propojování turistických cílů. Příkladem projektů je budování Greenways v Plzni, propojení Hradce Králové a Pardubic, či budování úseků Vltavské cyklotrasy (nyní měří 456 km).

I přes význam projektů z fondů EU potřeby regionů přetrvávají. To je dáno nejen rozsahem sítí silniční či železniční dopravy, ale také nákladností projektů a jejich udržitelností (po několika letech je potřeba nových oprav apod.). To zmiňovala také řada stakeholderů, mimo jiné ve Středočeském kraji, který má jednu z nejrozsáhlejších silničních sítí. Celkově méně se dařilo rozvíjet dopravní infrastrukturu

v Karlovarském kraji, přestože se jednalo o jednu z hlavních priorit. Z regionálního pohledu se dařilo prostřednictvím fondů EU propojovat regionální centra a směřovat finance do větších měst. Naopak méně se dařilo řešit problematiku dostupnosti periferních a venkovských oblastí, což bylo prioritou například Plzeňského a Jihočeského kraje.

3. ROZVOJ SLUŽEB

Jednou z oblastí, kde je možné pozorovat viditelný přínos fondů EU je deinstitucionalizace sociálních služeb. Projekty umožnily podpořit rozšíření terénní péče a zajistit pro klienty adekvátní bydlení. To je zásadní nejen pro zlepšení kvality jejich života, ale také pro jejich integraci do společnosti. V popředí deinstitucionalizace služeb stojí Zlínský (např. projekt *Využívání sociálních inovací za pomoci asistivních technologií ve Zlínském kraji*) či Pardubický kraj. Kromě toho se dařilo rozšiřovat pokrytí sociálními službami díky nákupu automobilů. To bylo zásadní především pro menší obce a venkovské regiony, kde je dostupnost služeb nižší, přestože potřeba je zde poměrně vysoká. Nákup automobilů můžeme vidět plošně ve všech regionech. V oblasti sociální integrace byl poměrně úspěšný Ústecký kraj, kde bylo například největší čerpání na snižování nezaměstnanosti a v rámci ITI se podařilo propojit statutární města a pokrýt území potřebnými aktivitami (např. prevence kriminality).

V oblasti zdravotnictví byl podpořen nákup vybavení i rozvoj zdravotnické infrastruktury. Za přínos fondů EU byla považována podpora kyberbezpečnosti v nemocnicích. Jedná se o téma, které je velice významné, ovšem často je upozaďováno jinými prioritami spojenými s rozvojem zdravotní péče. Proto byla kvitována možnost získat finanční prostředky prostřednictvím fondů EU. Projekty umožnily zvyšovat bezpečnost dat o pacientech, propojovat nemocniční systémy, či vzdělávat zaměstnance. Příkladem realizátora tohoto typu projektů je Fakultní nemocnice v Plzni.

Ve vzdělávání se podařilo významně zlepšit vybavenost škol, na což směřovala řada projektů včetně nákupu vybavení, budování odborných učeben a dílen, či modernizace učeben. S tímto se pojí také propojování vzdělávání s potřebami trhu práce, což se dařilo především u středních odborných škol. Tam se podařilo vytvořit nové obory, vybudovat simulační centra a zajistit odborníky do výuky. Příkladem dobré praxe jsou mimo jiné školy v Plzni či Liberci. Dále se dařilo podpořit zvyšování inkluze a sociální integrace na školách. Fondy EU umožnily zajištění asistentů pedagogů a sociálních pedagogů, či podpořit práci s rodinou v kontextu předčasného odchodu ze vzdělávacího systému. Tento typ projektů se dařil například v Moravskoslezském kraji, konkrétně ve sledovaném ORP Havířov (např. školy v sociálně vyloučené lokalitě Šumbark). Podpora sociální inkluze se dařila také v hl. m. Praze, kde byla inkluze podmínkou realizace projektů. Přestože bylo hlavní město nejméně podpořené, co se vybavenosti týče, i zde jsou hezké příklady dobré praxe (např. Základní škola Lyčkovo náměstí). Obecně se školy dařilo modernizovat napříč ČR, a to i díky projektům prostřednictvím MAS a ITI/IPRÚ.

4. OBNOVA KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Fondy EU umožnily obnovit a zpřístupnit řadu významných kulturních památek, a to díky zlepšení jejich technického stavu, zpřístupnění nových úseků a sbírek, či modernizace jejich zázemí. V důsledku toho se některé památky staly atraktivní pro nové návštěvníky. Zároveň došlo k rozvoji kulturních institucí (knihoven, muzeí), a to mimo jiné prostřednictvím budování depozitářů, zpřístupnění nových sbírek či propojení se vzdělávacími institucemi. Oblast kultury se podařilo rozvíjet s pomocí fondů EU například v Pardubickém, Olomouckém a Zlínském kraji. Naopak méně se dařilo v Kraji Vysočina.

5. OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

V oblasti životního prostředí projekty směřovaly na řadu témat. Konkrétně se podařilo například snižovat energetickou náročnost budov v sektoru bydlení a ve veřejném sektoru, či aplikovat SMART řešení. Pilotní projekty byly realizovány v hl. m. Praze, kde se podařilo vybudovat například energeticky soběstačnou školu (*Revitalizace školy Českobrodská v Praze 9*), či zlepšovat prostředí pražských sídlišť (projekt *Vybíralka* na Praze 14). Dále se dařilo prostřednictvím projektů snižovat znečištění ovzduší,

premiantem v této oblasti byl Moravskoslezský kraj, pro který bylo snižování emisí jednou z priorit v oblasti životního prostředí. Velmi výrazným tématem byla také podpora odpadového hospodářství. Prostřednictvím projektů se podařilo zvýšení objemu kompostování, zvýšení objemu tříděného odpadu a jeho využití, navýšení kapacit pro separaci odpadů, či zvýšení kapacit pro předcházení vzniku odpadů. V této oblasti byl premiantem Středočeský kraj.

Další z podpořených oblastí byla ochrana před přírodními riziky, kde bylo skrze fondy EU vytvořeno 161 protipovodňových plánů, zpracováno 73 analýz rizik a odstraněno přibližně 10 % ekologických zátěží. Pořízeno bylo také vybavení IZS včetně vybudování nových prostorů. V této oblasti se dařilo například v Jihomoravském kraji. V rámci životního prostředí byl podpořen také rozvoj technické infrastruktury. Ta se podařila rozvíjet například v Královéhradeckém či Ústeckém kraji. V Ústeckém kraji se mimo jiné podařilo navýšit kapacita čistíren odpadních vod o 65 %, což ho řadí mezi kraje s nejvyšší kapacitou v ČR. V oblasti vodohospodářství byl úspěšný Plzeňský a Jihočeský kraj. Žadateli v Jihočeském kraji byly fondy EU využity například na obnovu místních tradičních rybníků.

Obecně lze ovšem říct, že podpora v oblasti životního prostředí směřovala do všech regionů, včetně periferních oblastí. To bylo dáno mimo jiné plošným nastavením výzev, či obecnou potřebu řešení těchto témat. Například pro menší obce znamená řešení problematiky odpadů a energetické náročnosti budov výrazné snížení obecních výdajů. V mezikrajském srovnání byl v oblasti životního prostředí velmi úspěšný například Královéhradecký kraj, který vykazoval nadprůměrné výsledky ve zvyšování kvality ovzduší, vod i v práci s odpady.

CO SE V REGIONECH Z FONDŮ EU NEPODAŘILO

V obecné rovině se dále dle respondentů **nedařilo podpořit rozvoj cestovního ruchu, konkrétně jeho propagace a infrastruktury**. Podpora kultury byla kvitována, ovšem často je neprávem zaměřována s rozvojem cestovního ruchu, kde jsou ovšem odlišné potřeby. Řešení této problematiky spočívá především v nastavení témat výzev pro další období.

Méně se z fondů dále dařilo podporovat témata specifická především pro periferní a venkovské oblasti. Fondy EU měly podpořit zakládání nových firem, ve skutečnosti se projekty zaměřovaly výhradně na již existující malé a střední podniky. Nepodařilo se tak podpořit prioritu vytvoření nových podnikatelských aktivit v oblastech s menší dostupností služeb a obecně menších drobných podnikatelů. Podobná situace byla v dopravě, kde se sice dařilo podporovat regionální centra a rozvoj infrastruktury nadregionálního významu, ovšem nepodařilo se zlepšit napojení periferních regionů s horší dopravní dostupností (např. ORP Kraslice). Zároveň se nedařilo rozvíjet a modernizovat silniční infrastrukturu II. a III. třídy, která je pro tyto regiony nejvíce prioritní.

Dále se tato absence zacílení podpory fondů EU projevila v oblasti služeb, kde chyběly některé základní priority obcí. Příkladem je rozvoj volnočasových aktivit a pokrytí ICT. Zároveň podpora fondů EU nereflektovala zásadní a často velmi komplexní problémy těchto území, jako je absence lékařů pedagogů, či problematika sociálního vyloučení, která se pojí například s obchodem s chudobou, nízkou úrovní vzdělanosti, exekucemi a dlouhodobou nezaměstnaností. Tato problematika úzce souvisí s tématy koheze a konvergence, kterým se věnujeme v kapitole 10.

Řešení této problematiky se věnujeme také v kapitole 10, obecně je potřeba propisovat do výzev potřeby venkovských a periferních oblastí. V rámci doporučení se věnujeme problematice centralizace nastavování témat, která velmi často neodpovídají potřebám regionů. Zároveň popisujeme potřebu tematické koncentrace finančních prostředků tak, aby regiony mohly vyřešit nejzásadnější problémy, což není možné roztržštěním podpory do různých témat. Zároveň je potřeba si uvědomit, že fondy EU nemohou být jediným zdrojem financování a je potřeba se zamýšlet v rámci strategického plánování nad více fondovým financováním aktivit.

ROZDÍLNÉ POTŘEBY TYPŮ REGIONŮ

Jak vyplývá z této evaluace, jednotlivé typy regionů mají odlišné potřeby a ty je potřeba v kontextu fondů EU reflektovat. Zatímco pro rozvinuté regiony hraje významnou roli podpora aktivit spojených s rozvojem inovačního prostředí, pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní rozvoj základní infrastruktury. Ukazuje se tedy, že tematická koncentrace je důležitým předpokladem pro vyřešení hlavních potřeb, ovšem je důležité brát v potaz regionální hledisko, tj. že tyto hlavní potřeby se mohou mezi typy regionů lišit. Z tohoto důvodu navrhuje nejen tematickou koncentraci prostředků, ale také decentralizaci definice potřeb na regionální úroveň, například prostřednictvím jasně vymezených strategií a vizí (tj. méně obecných a krátkodobějších cílů rozvoje regionu).

Pro hospodářský rozvoj ČR je jistě zásadní podporovat centra excelence. **Rozvinuté regiony se mohou více zaměřovat na realizaci nadstavbových projektů**, propojování aktivit a aktérů a nepotřebují tedy intenzivní podporu na rozvoj základní infrastruktury (hovoříme zde například o základní dopravní infrastruktuře jako je budování chodníků či oprava silnic, nákup strojů pro podnikatele či zajištění služeb). Přestože tyto potřeby budou v regionech neustále, nejedná se již o zásadní témata pro rozvoj těchto regionů ve smyslu zvyšování jejich konkurenceschopnosti a jejich přibližování vůči dalším rozvinutým centrům napříč EU.

V těchto regionech tedy dává smysl **podporovat například pilotní projekty v oblasti životního prostředí, nízkouhlíkového hospodářství či digitalizace**. Cílem by mělo být podporovat inovativní projekty s tím, že je cílem především posouvat zásadní obory vpřed. S tím se pojí jisté riziko, kdy ne všechny aktivity vedou směrem určitého výsledku, ovšem i to by mělo být bráno jako přínos pro další výzkum či rozvoj. Příkladem je podpora start-upů, kde ne každý se následně uchytí, či vývoj a výzkum, kdy ne každý skončí novým produktem/ technologií. Podpora by tedy měla počítat s jistou mírou neúspěchu, která ovšem neznamená, že dané aktivity neměly přínos.

Naopak pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní podmínkou jejich přiblížení vůči zbývajícím regionům v ČR především zajištění základních potřeb. Ty jsou spojeny s rozvojem kvality vzdělávání, podnikání a dopravy dostupnosti. Naopak podpora nadstavbových témat spojených například se sektorem VaVal je pro některé regiony (periferní a venkovské regiony, Strukturálně postižené regiony) nerelevantní a snižuje jejich účast na čerpání fondů EU.

V kontextu krajů (v rámci této evaluace především Ústeckého a Karlovarského kraje) je zásadní podporovat rozvoj dopravního napojení na regionální centra a sousední Německo. Dále je nutné zajistit především základní platformy, které přivedou do území nové talenty a umožní rozvoj místního ekosystému. V případě Karlovarského kraje se jedná o výstavbu inovačního centra, případně vybudování regionální (pobočky) univerzity. Na mikroúrovni v případě periferních a venkovských oblastí či HSOÚ je potřeba podporovat aktivity směřující na zvýšení dopravní obslužnosti, rozvoj služeb (především zajištění lékařů, pedagogů a sociálních pracovníků), budování technické infrastruktury a poryt ICT, či rozvoj komunitního vyžití. Tedy rozvoj oblastí zásadních pro setrvání občanů v území a případné přilákání nových rodin.

FAKTORY (NE)ÚSPĚCHU VYUŽÍVÁNÍ FONDŮ EU

Úspěch regionů spočívá především v připravenosti žadatelů a schopnosti strategicky plánovat (včetně využití fondů EU). Z evaluace vyplývá, že průměrně úspěšní žadatelé uměli využívat fondy EU na realizaci jednotlivých projektů s menším či větším přínosem do území. Nejvíce úspěšní žadatelé ovšem dokázali využít fondy EU k provázání aktivit, k realizaci integrovaných či navazujících projektů. S konkrétní vizí byly prostředky využity efektivněji a umožnily vytvořit nadstandardní prostředí pro nové období. To se projevilo nejen už u etablovaných a velmi rozvinutých regionů, jako je Jihomoravský kraj, ale také u významně se rozvíjejících ekosystémů například ve Zlínském či Plzeňském kraji. Obecně byly

úspěšnější více rozvinuté regiony bez závažných strukturálních problémů, které by vyžadovaly komplexní intervence nad rámec fondů EU.

Faktory (ne)úspěchu je možné rozdělit na vnitřní a vnější, jak nastiňujeme také v kapitole 1.1. Mezi vnější faktory, které ovlivnily úspěšnost čerpání v krajích patří především administrativní náročnost pojící se s přípravou a realizací projektů a nastavení podmínek výzev. Jelikož jsme se těmto oblastem již věnovali v rámci většiny krajských zpráv i v jiných kapitolách této zprávy, přinášíme zde pouze stručné shrnutí hlavních bariér:

- ▶ **Nastavení podmínek výzev:** nejčastěji bylo ve vztahu k podmínkám výzev vytýkána jejich nezohlednění venkovských obcí, tj. nastavení podmínek tak, že neodpovídaly možnostem některých žadatelů (např. architektonická soutěž pro obnovu náměstí, vytíženost komunikací). Některé podněty již byly vzaty v potaz ze strany řídicích orgánů a v navazujícím období jsou již upraveny.
- ▶ **Administrativní zátěž:** z výsledků evaluace vyplývá, že jedním ze zásadních faktorů vysoké administrativní zátěže spojené s fondy EU představuje nejednotné dotační prostředí (především nejasné nastavení některých výzev a změny pravidel či výkladu těchto pravidel, či nejednotnost informací o výzvách a dotačních titulech). Na míru administrativní zátěže má vliv také uživatelská nepřívětivost monitorovacích systémů a jejich nízká provázanost. Z rozhovorů vyplývá, že by žadatelé ocenili více diskutovat nastavení výzev (před jejich vypsáním) a zajistit souhrnné informace o možnostech fondů EU na jednom místě, kdy nedostatek informací může být demotivující pro potenciální žadatele.
- ▶ **Absence témat ve výzvách:** nejčastěji byla zmiňována absence výzev na podporu cestovního ruchu, obnovu již stávající technické infrastruktury, či podporu volnočasových aktivit. Dále byla zmíněna například oblast vzdělávání, konkrétně podpora nadaných žáků.
- ▶ **Bílá místa:** pro některé obce bylo bariérou pro čerpání fondů EU také jejich nezařazení v rámci integrovaných nástrojů. Tyto obce musely žádat pouze skrze národní výzvy, tedy ve více konkurenčním prostředí.
- ▶ **Krize:** v kontextu úspěšnosti realizace projektů mohou mít vliv i externí faktory v podobě pandemie či války. Ty se promítají mimo jiné do cen materiálů, ale také do prodlužování doby realizace projektů.

Mezi vnitřní faktory ovlivňující úspěšnost lze zařadit následující:

- ▶ **Administrativní kapacity žadatelů:** především v případě menších obcí je základním důvodem neúspěchu čerpání fondů EU nedostatečná administrativní kapacita pro přípravu projektů. Ta se projevuje nejen v menším objemu připravených žádostí, ale také jejich konkurenceschopnosti v národních výzvách. Částečně tento problém řeší MAS, mikroregiony a dobrovolné svazky obcí, které propojují žadatele a zvyšují absorpční kapacity malých venkovských obcí. Příspěť v tomto kontextu mohou také projekty, například projekt *Centrum společných služeb* v mikroregionu Rožnovsko.
- ▶ **Rozpočet:** menší obce jsou dále omezeny svým rozpočtem, a tudíž i omezenými kapacitami napsat a realizovat projekt, případně nalézt dostatečné prostředky na spolufinancování projektů. Pro tyto žadatele může být zásadní bariérou změna podmínek výzev, která vyžaduje změny v projektových žádostech. V případě zadlužených obcí může být zásadní bariérou podmínka kofinancování.
- ▶ **Chybějící vize:** bariérou především pro efektivní realizaci projektů je absence vize na úrovni politického vedení. Ta často vede k roztržení finančních prostředků do různých témat a aktivit.

Přitom se ukazuje, že zacílení prostředků na několik konkrétních témat může vést k velkému posunu. Příkladem může být Zlínský kraj, který se zaměřil na vícezdrojové financování cestovního ruchu.

- ▶ **Nepřipravenost projektových záměrů:** problematická je také nepřipravenost projektových záměrů, která je zásadní například u velkých infrastrukturních projektů, kde je potřeba zajištění dalších dodatečných podkladů (mimo jiné stavební povolení) či vyřešit vlastnictví pozemků. Zde narážíme na střet pohledu řídicích orgánů, kteří předpokládají finální podobu projektů již před vyhlášením výzev a žadatelů, kteří nejsou motivováni připravovat projekty v předstihu s ohledem na nejasné podmínky výzev a nejistotu, že dané téma bude z fondů EU podporováno.
- ▶ **Absence aktérů, kteří by byli nositeli projektů:** V některých oblastech (především VaVal) je důležitou podmínkou úspěchu přípravy a realizace projektů přítomnost aktéra, který by výrazněji podporoval rozvoj regionu v dané oblasti. V případě zmíněného VaVal může jít například o vysokou školu či inovační centrum.

Možnostem zvýšení absorpčních kapacit méně úspěšných regionů a dalším intervencím, které jsou pro jejich rozvoj zásadní se věnujeme v kapitole 10.

6

Realizované případové studie

6. Realizované případové studie

Potřeby jednotlivých typů území podle SRR jsou různorodé. Na příkladech případových studií se ukazuje, že potřeby rozvojových území, které spočívají především v podpoře konkurenceschopnosti, VaVal, dopravy a sociálního začleňování, se relativně plnit dařilo. Úspěšněji tam, kde mělo ORP dostatečné absorpční kapacity a finanční prostředky. Pro stabilizovaný typ je důležité posílit konkurenceschopnost MSP, zlepšovat veřejné služby a infrastruktury. Potřeby byly adresovány méně, než tomu bylo v případě ORP v rozvojovém typu území. To je dáno charakteristikou obcí i jejich potřeb – problémy je třeba řešit na velkém území, a to komplexně, v tomto kontextu fondy EU neumožnily adresovat všechny potřeby. V ORP periferního typu území byly potřeby obdobné, jako u stabilizovaného typu území, ale realizovaly se zde v porovnání spíše menší jednotlivé projekty. Dařilo se podpořit rozvoj individuálních obcí například skrze budování chodníků, komunitních center apod., ovšem nedařilo se řešit strategické priority ORP, jako je dopravní navázání na regionální centra a zvýšení obslužnosti území.

V této kapitole jsou shrnuty realizované případové studie v kontextu plnění jejich potřeb prostřednictvím fondů EU. Jak bylo indikováno v Kapitole 2, vycházíme zde z typologie území vymezené v SRR. Při identifikování potřeb pak vycházíme z Teorie změny. Součástí kapitoly je shrnutí 14 případových studií (tedy vybraných ORP) u nichž je zaměření směřováno na témata, která se dařila prostřednictvím fondů EU podpořit, ale také na to, zda se podařilo plnit nejpalčivější problémy území. Detailněji je možné se s případovými studiemi seznámit v jednotlivých průběžných krajských zprávách.

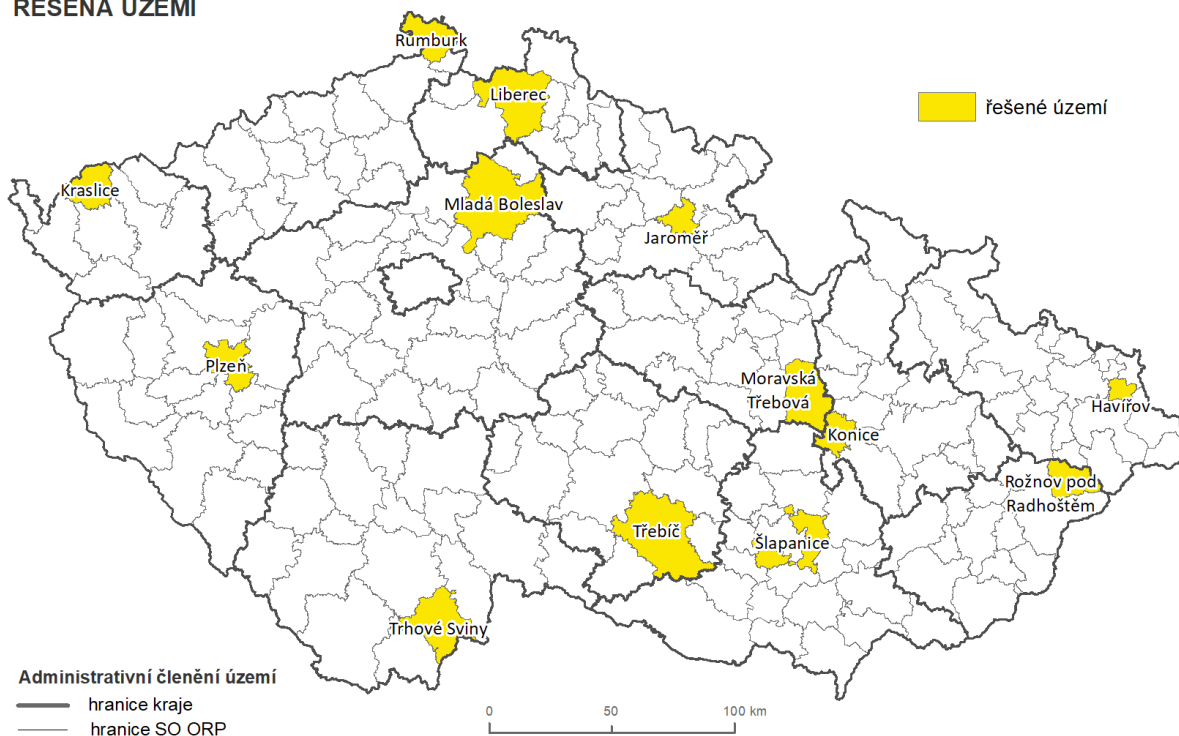
Regionální politika má za cíl snižovat nerovnosti mezi regiony, což se vztahuje i na vnitrostátní disparity. Pro každou krajskou zprávu bylo vybráno území obce s rozšířenou působností (ORP), které bylo dále zkoumáno v samostatné kapitole v kontextu plnění potřeb a řešení problémů daných typů území. Napříč zprávami byly postihnuty všechny typy území podle Strategie regionálního rozvoje ČR, která pracuje s typologií rozvojových, stabilizovaných a periferních území. Případové studie zkoumají, zdali realizované intervence odpovídají potřebám a problémům definovanými ve strategických dokumentech (národních, krajských i regionálních). Vybraná ORP z krajských zpráv zobrazuje následující mapa. Metodika výběru ORP je popsána v technické příloze krajských zpráv.

***Obrázek 48: Vybrané ORP pro případové studie v krajských zprávách**⁸⁴*

---

⁸⁴ Zdroj: vlastní zpracování

ŘEŠENÁ ÚZEMÍ

Zdroj: vlastní zpracování

Typologie území

- ▶ **PERIFERNÍ ÚZEMÍ** často trápí nedostatečná dopravní propojení s regionálními centry, vyšší průměrná nezaměstnanost, nízká úroveň příjmů obyvatel, nedostatečné vybavení službami. Projevuje se zde útlum ekonomických činností, který není často kompenzován realizací jiných aktivit, ani zájmem investorů. Tyto oblasti se nejvíce vylidňují.
- ▶ **STABILIZOVANÁ ÚZEMÍ** nepatří mezi aglomerace a regionální centra. Jedná se o území, kde infrastruktura veřejných služeb zastarává. Místní obyvatelé tak často dojíždí za prací a vzděláním mimo své místo bydliště. Dlouhodobě však území netrápí významné negativní socioekonomické charakteristiky (nezaměstnanost, vylidňování apod). Společně stabilizovaná a periferní území lze označit pojmem venkov a jejich hustota zalidnění je podprůměrná (pod 100 obyvatel na km²).
- ▶ **ROZVOJOVÁ ÚZEMÍ** tvoří celkem tři typy vysoce urbanizovaných území: *metropolitní oblasti*, *sídelní aglomerace* a *regionální centra*⁸⁵. Jádrem metropolitních oblastí jsou největší města v republice (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň). Koncentruje se zde věda a výzkum, administrativní orgány, vysoké školství a další. Metropolitní oblasti zároveň ovlivňují velkou část území a působí jako spádové oblasti (u Prahy je tento efekt umocněn). Částečně se k nim řadí i Ústecko-Chomutovská a Hradecko-Pardubická aglomerace, kdy první z nich trápí problémy související s utlumováním těžby uhlí, rekultivací velké části území, vysokou nezaměstnaností a vyšší mírou sociálního vyloučení. Druhá aglomerace byla svou velkou částí orientovaná na chemickou výrobu, ale nemá tak vyhraněné problémy jako severozápad země.

⁸⁵ Typologie vychází z počtu obyvatel: metropolitní oblasti nad 300 tis. obyvatel, sídelní aglomerace 100-300 tis. obyvatel, regionální centra 25-100 tis. obyvatel

Sídelní aglomerace představují ostatní krajská města a okolí, kam lidé často dojíždí za prací a službami. Charakterově se mohou lišit od dynamicky se rozvíjejících po ty s větší koncentrací socioekonomických problémů. Regionální centra jsou hospodářská střediska regionálního významu.

Potřeby identifikované pro daný typ území zobrazuje Teorie změny v Kapitole 2.1.

Zároveň některá česká ORP jsou vymezena jako **hospodářsky a sociálně ohrožená území**. Ty se vyznačují nízkou životní úrovní, nadprůměrným podílem zaměstnanosti v primárním sektoru, řídkou hustotou osídlení a celkově vyšší nezaměstnaností⁸⁶. Ze zkoumaných ORP se jedná o následující:

- ▶ Havířov (Moravskoslezský kraj)
- ▶ Konice (Olomoucký kraj)
- ▶ Kraslice (Karlovarský kraj)
- ▶ Moravská Třebová (Pardubický kraj)
- ▶ Rumburk (Ústecký kraj)

Dále ve Zprávě pracujeme se strukturálně postiženými regiony (Karlovarský, Moravskoslezský, Ústecký kraj). Jedná se o oblasti s vysokým zastoupením průmyslu, který prochází restrukturalizací a s tím spojenou nadprůměrnou nezaměstnaností. V současné době se vyznačují nízkou mírou ekonomického růstu, nízkou atraktivitou pro život a menší nabídkou pracovních příležitostí pro kvalifikované⁸⁷. Právě kvůli ekonomickému zaostávání a řešení specifických problémů jsou v centru pozornosti státu. Především příčiny problému nelze postihnout a účinně řešit bez širší a koordinované spolupráce více subjektů.

Regionální konkurenceschopnost⁸⁸

V SRR je zmiňovaná také regionální konkurenceschopnost. Nejvíce konkurenceschopná jsou obvykle krajská města (s výjimkou Karlovarského kraje), ovšem nejsou to jediné části regionů, kterým se daří. Mezi *komplexně konkurenceschopné regiony* z vybraných ORP patří **Plzeň**, a po vyjmutí pilíře zdraví také **Mladá Boleslav**. Mezi *závislé konkurenceschopné regiony* se řadí např. **Šlapanice**, které těží z blízkosti Brna a procesů suburbanizace obytných a ekonomických aktivit. Mezi *inovativní, avšak celkově průměrné regiony* patří např. **Rožnov pod Radhoštěm**, které mají na svém území inovativní či potenciálně inovativní podniky, ale musí být podpořen další růst inovací vedoucí i k expanzi podniků a zvyšování počtu pracovních míst. Nebo *komplexně nekonkurenceschopné mikroregiony*, kde je akcentována nutnost přijmout celou řadu opatření se zaměřením na podporu lidských zdrojů, podnikatelských subjektů i doplnění potřebné infrastruktury – např. **Moravská Třebová**.

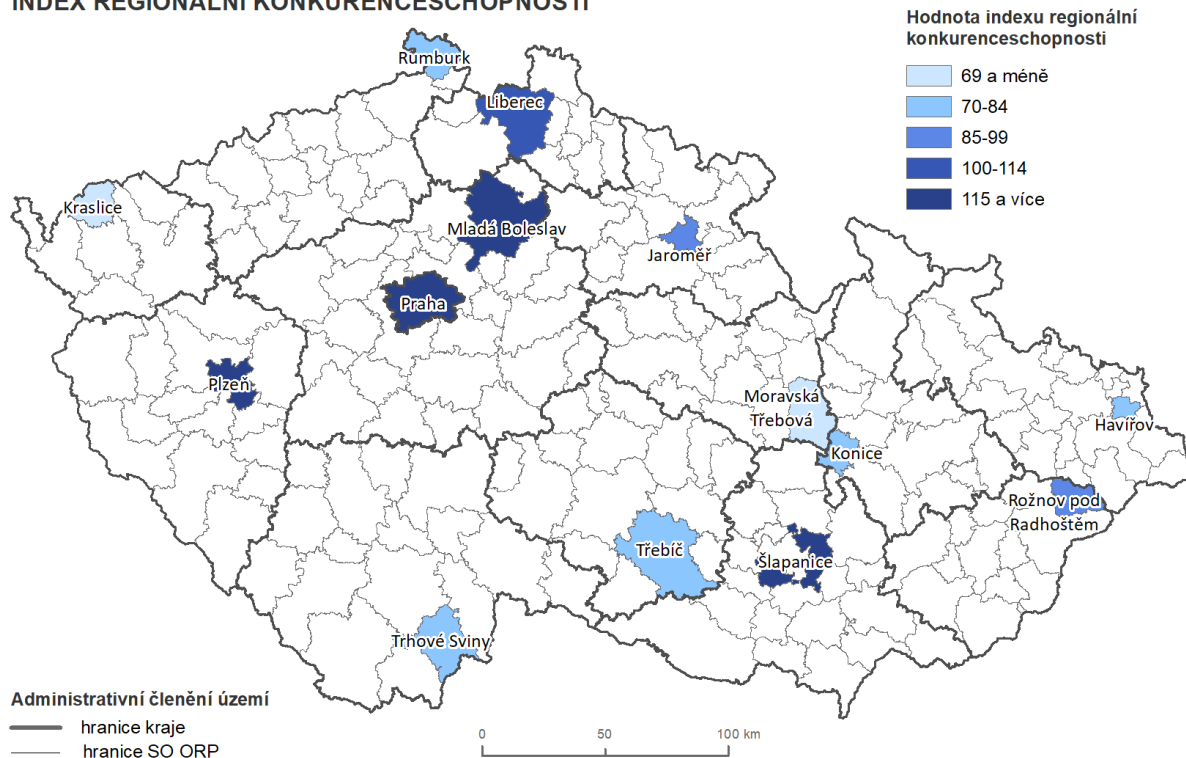
⁸⁶ Zdroj: Příloha č.2 ke Strategii regionálního rozvoje ČR

⁸⁷ Zdroj: Příloha č.2 ke Strategii regionálního rozvoje ČR

⁸⁸ Vychází z Indexu regionální konkurenceschopnosti. Mapa vychází ze SRR, vlastní zpracování.

Obrázek 49: Hodnoty indexu regionální konkurenceschopnosti v ORP, kde byly realizovány případové studie⁸⁹

INDEX REGIONÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

⁸⁹ Zdroj: SRR, vlastní zpracování

Rozvojový typ území

V rámci této evaluace byla v rámci rozvojového typu území analyzována ORP Plzeň, Liberec, Havířov, Jaroměř, Mladá Boleslav, Šlapanice a Třebíč.

Pro rozvojový typ území byly v SRR vydefinovány 4 specifické potřeby, které směřovaly na oblasti sociálního vyloučení, VaVal, dopravní infrastruktury a integraci dopravy (MHD). Jak vyplývá z analýzy případových studií, lépe se dařilo specifické potřeby podporovat tam, kde mělo ORP dostatečné absorpční kapacity (tj. dostatečné administrativní kapacity na přípravu a realizaci projektů) a finanční prostředky. Pokud se podíváme například na Jaroměř, městský rozpočet je zatížen financováním pevnosti Josefov, a tudíž nedisponuje dostatkem financí na větší strategické projekty. Také ORP Liberec bylo ovlivněno zadlužením magistrátu. Naopak specifické je ORP Mladá Boleslav, pro které, vzhledem k finančním prostředkům, ale i další podpoře, plynoucí od významného podnikatelského subjektu, fondy EU neznamenal zásadní zdroj financí.

Obecně lze ovšem říct, že fondy EU směřovaly na zmíněné potřeby území vymezené v SRR. Větší města v ORP se potýkala s problematikou sociální integrace, které plynuly například z příchodu agenturních zaměstnanců (např. Plzeň, Mladá Boleslav), z výskytu sociálně vyloučených lokalit (např. Havířov, Jaroměř), i obecně ze skladby obyvatel v území. Ve většině ORP žadatelé využili prostředky pro řešení sociální integrace, mimo jiné prostřednictvím výstavby komunitních center, zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb, či podporu sociální inkluze ve školách. V Havířově byly realizovány sady projektů pro zlepšení prostředí ve vyloučených lokalitách, většina ORP využila navíc asistenty prevence kriminality. Nejméně byla tato oblast úspěšná v ORP Jaroměř, což bylo dáno také vedením Jaroměře.

Co se týče VaVal, tato oblast byla relevantní především pro větší města či obce v okolí větších měst. V některých ORP se dařilo provázat oblast VaVal s podnikatelským sektorem a vzděláváním (např. ORP Plzeň, Šlapanice), či rozvíjet terciální vzdělávání (např. ORP Plzeň, Liberec). Ovšem ne pro všechny bylo toto téma relevantní (např. ORP Jaroměř, Třebíč, Havířov). To je dáno především absencí výzkumných institucí a univerzit, či demografií.

Oblast dopravy byla úspěšně adresována téměř ve všech vybraných případových studiích. Významným přínosem byla výstavba dopravních terminálů, které umožnily lépe propojit různé typy dopravy a zlepšit tak komfort pro cestující v ORP, kteří často dojíždějí do větších měst a obcí za prací. Příkladem je ORP Jaroměř a Havířov. Dále se dařilo rozvíjet hromadnou dopravu, a to především ve velkých městech (Plzeň). Projekty cílily na snižování dopravního zatížení měst, konkrétně skrze výstavbu P+R, posilování vozového parku a propojování různých městských částí.

Kromě výše zmíněných se v rozvojovém typu území dařilo podpořit také oblast kultury, vzdělávání či životního prostředí.

ORP Plzeň

V ORP Plzeň se podařilo využít fondy EU k řešení hlavních priorit města. Prostřednictvím projektů se podařilo podpořit snížení dopravního zatížení centra města díky vybudování části městského okruhu, rozvoj MHD či budování P+R. Dále se dařilo rozvíjet inovační ekosystém budováním infrastruktury, propojováním aktérů a navázáním aktivit na vzdělávání (např. kroužky robotiky, přizváním odborníků do výuky). Významně byla podpořena také například kultura a zdravotnictví.

ORP Plzeň patří mezi rozvojová území ze 100 %. Skrze výzvy územní dimenze se řadí mezi nejvíce čerpající ORP (5. nejvyšší čerpání mezi ORP v ČR). Plzeň plně zastává roli krajského města a silného regionálního centra na západě Čech, zbytek území kraje je tvořen

převážně venkovskými oblastmi. Žije zde třetina obyvatel kraje a sídlí zde 50 % podniků s více než 250 zaměstnanci. Koncentruje se zde většina pracovních příležitostí, výzkumných i podnikatelských aktivit. Ovšem právě tato koncentrace aktivit a příležitostí způsobuje dopravní přetížení na území města a hlavních tahů. Plzeň také dlouhodobě řeší otázky vodohospodářství, a to včetně infrastruktury a zajištění zdrojů pitné vody pro Plzeňskou aglomeraci.

Výzkum a vývoj

V Plzni jakožto krajském městě a čtvrtém největším městě v republice byly z fondů EU podporovány inkubační a výzkumné platformy (např. vědeckotechnologické centrum, inkubační centrum *TechTower*). *TechTower* je projekt soustředící se na inovátory, technologické nadšence a začínající podnikatele, poskytuje jim prostory od dílen, kanceláří či konferenční prostory. Inovační ekosystém byl také propojován se vzdělávací soustavou a podpořilo se sladění mezi požadavky trhu práce a absolventy (a to především technického zaměření). Rozvoj inovačního ekosystému byl silně podpořen spoluprací mnoha aktérů (např. Podnikatelské a inovační centrum, město Plzeň, střední školy, Techmania).

Doprava

V Plzni a okolí se dařilo realizovat významné dopravní projekty – např. *Západní městský okruh (druhá etapa)*. V okolí Plzně byly realizovány projekty na rekonstrukce silnic, např. *druhá etapa silnice I/20 a II/23*, čímž byla vybudována další část východního okruhu. V železniční dopravě byl realizován klíčový (národní) projekt *druhá fáze modernizace trati Rokycany – Plzeň*, kdy se díky železničnímu koridoru zkrátí čas vlakové dopravy přibližně o 9 minut.

Příklad dobré praxe ORP Plzeň: Snížení dopravního zatížení v centru města

Klíčovým projektem byla podpora a rozšíření městské hromadné dopravy např. skrze *prodloužení tramvajové trati na Borská pole*. Tento projekt je příkladem integrovaného řešení, které přímou tramvajovou linkou propojilo okrajovou část města s centrem. Původní tramvajová trať byla nově prodloužena o 1,39 km směrem k univerzitě a průmyslové zóně. Vytvořilo se se zde také záchytné parkoviště a vznikají zde nové bytové domy. Borská pole jsou tak dnes lépe napojena na páteřní síť městské hromadné dopravy.

Hlavní potřeby ORP Plzeň a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Silně akcentovaným tématem v okolí Plzně je oblast vodohospodářství. Díky projektům vznikly dvě úpravní pitné vody a také byly vybudovány projekty na zlepšení technického stavu rozvodů pitné vody. Díky vybudování retenční nádrže Vinice bude nově možné zadržet až 6 000 kubíků dešťové vody.

V oblasti dopravy byly kromě projektů zaměřujících se na MHD také realizovány projekty na výstavbu sítě cyklostezek – *GREENWAYS* v centru města i území aglomerace, díky řadě projektů vznikla síť propojených cyklotras.

Díky podpoře zdravotnictví došlo k vybudování pavilonu Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice v areálu Lochotín, tento projekt zvýšil komfort klientů a zvýšil kapacity lůžek o 14 míst. Přínosem byl také nákup CT pro Fakultní nemocnici v Plzni, která je jedním z nejlepších pracovišť v ČR.

Významným žadatelem v oblasti VaVal byla Západočeská univerzita, kde fondy EU posloužily jako zdroj financování koncepčních aktivit. Projekty z fondů EU univerzity umožňují realizovat aktivity nad rámec běžných agend a ve větším rozsahu, díky čemuž se může univerzita rozvíjet a udržovat konkurenceschopnost.

Podnikání a inovace jsou mimo jiné podporovány skrze Podnikatelské a inovační centrum (BIC), které realizovalo např. projekt inovační struktury v areálu vědeckotechnického parku v Plzni na Borských polích a coworkingu v centru města.

ORP Liberec⁹⁰

V ORP Liberec se díky projektům z fondů EU podařilo podpořit vzdělávání, a to na všech úrovních včetně terciálního. Projekty podpořily rozvoj veřejných prostranství města a kulturních památek. V neposlední řadě se dařilo řešit problémy spojené s výskytem sociálně-patologických jevů, včetně podpory bezpečnosti. Nepodařilo se vyřešit problémy spojené s rozvojem dopravní infrastruktury.

V ORP Liberec žije 90 % obyvatel v rozvojovém typu území, jeho severní hranice je současně hranicí Libereckého kraje a hranicí ČR s Polskem a Německem. Liberec je spádovou oblastí pro kraj, pracovní příležitosti ale lákají občany také do Středočeského kraje, Prahy nebo Německa. ORP může nabídnout i přírodní krásy, svou rozlohou do něj zasahuje CHKO Jizerské a Lužické hory.

Ačkoliv i Liberec je krajským městem, situace zde oproti Plzni vykazuje v naší případové studii jisté odlišnosti. Potenciál financování fondů EU nebyl plně využit a příčinou je mimo jiné zadlužení města. Tato situace značně komplikuje možnost spolufinancování projektů i předfinancování v podobě úvěrů. Zde značně komplikovala realizaci velkých infrastrukturních projektů, které jsou pro město důležité v propojení na celostátní dopravní síť (především železniční napojení).

Vzdělávání

Oblast vzdělávání byla podpořena projektem *Férové školy v Liberci II*, který se týká strategických plánů sociálního začleňování a inkluzivního vzdělávání na území města Liberce. Do projektu se zapojily nejen školy na území Liberce, ale i ostatní školy zřizované Libereckým krajem. Pilotně byla ověřena pozice koordinátora inkluze ve školách, zajištění doučování, kariérové poradenství, kroužky pro děti, podpora dětí i rodičů v osvětě ve vztahu ke vzdělávání.

Významná podpora směřovala do středních škol, kde se díky projektům podařilo mimo jiné podpořit technické odborné vzdělávání. Na jedné z odborných škol se podařilo díky projektům podpořit rozvoj výuky v oblasti Průmyslu 4.0 a tím zvýšit atraktivitu školy a zájem o studium (přibližně o 30 %). Zároveň na škole vznikl nový obor elektrotechniky a podařilo se zajistit špičkové vybavení (např. laserový robot pro vypalování tvarů z materiálu).

VaVal

Nejvíce projektů směřovalo především do oblasti inovací v podnikání, podporu spolupráce a VaVal. Byla podpořena konkurenceschopnost a internacionalizace podniků. Potenciál VaV se dařilo naplňovat mimo jiné prostřednictvím projektů Technické univerzity v Liberci, kde vzniklo 15 nových studijních oborů (např. Sport se zaměřením na životní styl, Genetické inženýrství). Zároveň došlo k rozvoji infrastruktury univerzity díky vybudování výzkumného ústavu a dvou budov pro výuku.

Příklad dobré praxe ORP Liberec: Podpora inovací v podnikání

Příkladem je výzkumný projekty firmy *CLUTEX – Klastř Technické textilie* zaměřující se na výzkum v textilním odvětví. Firma již v období 2007–2013 realizovala 15 projektů na zvýšení spolupráce v oblasti VaVal. Příkladem dobré praxe v této oblasti je realizovaný výzkum nanomembrány, který zažil velký rozkvět v době covidové pandemie pro výrobu ochranných

⁹⁰ Foto: CzechTourism (zdroj: [Region Liberec](#) · [#CzechTourism](#))

prostředků. Dále byly výsledky této práce využity pro oblečení českých sportovců na olympijských hrách.

Hlavní potřeby ORP Liberec a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Strategické plánování města bylo tématem projektu *Liberec plánuje chytře a zodpovědně* mající za cíl podporu dlouhodobého rozvoje města prostřednictvím aktualizace strategických dokumentů.

Občanská vybavenost se zlepšovala jak v oblasti bezpečnosti (*Asistenti prevence kriminality Liberec I a II*), tak v oblasti sociálních služeb (vznikem např. komunitních center nebo azylového domu pro ženy a rodiny s dětmi) a mnohými dalšími projekty neziskových organizací, pro které jsou zdroje z EU fondů důležitým zdrojem pro fungování.

V oblasti zdravotnictví byly realizovány projekty pro rozvoj oddělení (např. *Rekonstrukce a rozšíření oddělení psychiatrie KNL, rozvoj laboratorních kapacit*) nebo záchranných složek (např. *Rekonstrukce a přístavba výjezdové základny ZZS LK v Liberci*).

Z ekologických projektů se vedení města soustředilo na revitalizaci zeleně, podpořeny tak byly nejrůznější projekty (např. *Stabilizace a revitalizace Lesoparku Fibichova, Revitalizace a obnova veřejné zeleně v Liberci*), na které město chce navázat širším rozvojem města.

Kultura byla podpořena skrze obnovu významných památek, např. opravou *Baziliky sv. Vavřince a sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí* nebo modernizací *Severočeského muzea v Liberci*.

Velmi významným projektem pro Liberec je *výstavba tramvajové trati Liberec – Jablonec nad Nisou – rekonstrukce*, projekt je ovšem stále v realizaci kvůli zpoždění realizace.

ORP Havířov

V ORP Havířov se dařilo rozvíjet dopravu, především skrze integraci dopravních systémů v Havířově. Dále byla podpořena sociální integrace, což bylo jedno z výrazných témat území. Došlo k posílení sociální inkluze, či k rozvoji sociálně vyloučených lokalit. Využity byly také prázdné plochy bývalých dolů, například k rozvoji podnikání. Modernizována byla místní nemocnice.

Havířov je jedním z nejmladších měst v republice, které bylo vybudováno jako sídlištní město pro příchozí havíře v 50. letech 20. století. V současné době, podobně jako ostatní ORP v Moravskoslezském kraji, trápí město špatná kvalita ovzduší, vysoká míra nezaměstnanosti, odliv lidí motivovaný především pracovními příležitostmi a problémy spojené se sociálním vyloučením. Území trápí

stárnutí obyvatelstva i nedostatečná zdravotní a sociální infrastruktura.

Město upozornilo na udržitelnost projektů, která bývá často finančně nákladnější než samotná realizace projektu. Do výběru projektů k realizaci jsou zapojeni i občané, a to tak, že část prostředků je vyčleněna na projekty, které si občané vybírají a v městských částech funguje nezávislá občanská komise definující problémy místních občanů.

Sociální integrace

V Havířově byly měkké projekty soustředěny na snižování sociálně patologických jevů, integraci znevýhodněných žáků a sociálního bydlení. Konkrétně v Havířově je situace koncentrována do sociálně vyloučených lokalit. Zde došlo mimo jiné k budování kanalizací, zateplování budov a rozvoji školství. Ovšem nevyřešila se nedostatečná kapacita sociálních služeb a pokrytí terénními sociálními službami. Skrze podporu sociálního bydlení vzniklo 16 bytů. Velkým přínosem těchto projektů je, že 90 % domácností si své bydlení udrží. Dva projekty se zaměřovaly na nízkoprahová centra v Havířově.

Doprava

V rámci podpory rozvoje dopravy došlo k vybudování několika nových cyklotras (*Havířov – Těrlická přehrada*, *Havířov – Žermanická přehrada*), díky čemuž došlo k propojení městských částí, či páteřní regionální cyklotrasy Moravskoslezského kraje. Dále byl podpořen rozvoj hromadné dopravy, konkrétně pořízením nízkoemisních a bezemisních vozidel pro příměstskou a hromadnou dopravu v Havířově a okolí.

Příklad dobré praxe ORP Havířov: Modernizace vlakového nádraží

Významný a nejdražší projekt města představující integrované řešení je *modernizace vlakového nádraží a přednádražních prostor*. Nádražní budova nyní slouží jako multifunkční sportovní hala. Došlo k oživení prostorů kolem nádraží a propojení nádraží s jinými formami dopravy díky přestupnímu terminálu, včetně autobusové a cyklo dopravy. Velikost haly neodpovídala potřebám města a náklady na údržbu byly vysoké, proto se město rozhodlo využít prostory jinak. Zároveň tento projekt představuje i příklad spolupráce mnohých aktérů včetně města, kraje, ITI i správy železnic. V budoucnu na projekt naváží opravy podchodu, nástupiště i kolejíště (více viz Kapitola 9 - ITI/IPRÚ – Integrovaná řešení).

Hlavní potřeby ORP Havířov a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Projekty v oblasti životního prostředí směřovaly do několika oblastí, snížena byla náročnost veřejných budov, rozšířena byla kapacita sběrných dvorů a došlo k vybudování nových kanalizací v několika městských částech a k výstavbě retenční nádrže (nově dojde k zadržení vody v krajině o objemu 244 m³). Celkem tak bylo vybudováno 5 km nových kanalizací, 612 obyvatel bylo také v důsledku projektů nově připojeno na zlepšení čištění odpadních vod. Dále zvýšeny jak kapacity pro předcházení vzniku komunálního odpadu o 1,5 t, tak pro jeho separaci a svoz o 4,4 t. Primárně díky kotlíkovým dotacím také byly provedeny intervence vedoucí ke snížení emisí u celkem 1206 stacionárních zdrojů.

Vzdělávání bylo nejvíce podpořenou prioritou, a to jak včetně realizace MAP v ORP Havířov, tak dalších projektů směřujících na sociální inkluzi, rozvoj vzdělávací infrastruktury a rozvoje kvality vzdělávání. Zajištění sociálního pedagoga podpořilo integraci žáků a práci s jejich rodinami.

Pro realizaci projektů se v ORP dařilo využívat poměrně úspěšně staré nepoužívané plochy (bývalý důl František, či důl Dukla). Podařilo se tak nejen plnit potřeby území (rozvoj podnikatelských aktivit, podpora životního prostředí), ale také využít dědictví Moravskoslezského kraje v podobě místních nevyužitých těžebních ploch. Příkladem takového projektu je *Rekonstrukce brownfieldu a zřízení servisní dílny pro těžkou techniku*, díky němuž proběhla rekonstrukce a přístavba nevyužívaného brownfieldu a vznikly prostory, které pomohou v realizaci podnikatelských záměrů.

Ve zdravotnictví realizovala projekty místní nemocnice a byla vybudována či modernizována mnohá pracoviště (urgentní příjem, pavilon psychiatrie, infekční oddělení). Díky modernizaci pavilonu psychiatrie došlo ke zvýšení kapacit na 44 lůžek.

ORP Jaroměř

V ORP Jaroměř byl kladen důraz na rozvoj školství, což se prostřednictvím fondů EU dařilo díky podpoře sociální integrace, nákupu vybavení a propojování místních škol. Méně zdařilé bylo zacílení na rozvoj sociální integrace, to bylo dáno nejen prioritami města, ale také nedostatkem prostředků. Území se tak stále potýká s problematikou vyloučení, především pak v Josefově. V dopravě došlo k modernizaci přestupního uzlu a díky dostavbě dálnice D11 také k lepšímu napojení ORP na krajské město.

Jaroměř patří mezi nejmenší ORP v Královéhradeckém kraji, které se nachází uprostřed kraje a téměř 68 % obyvatel tu žije v rozvojovém typu území. Jedná se o region s dobrým životním prostředím. Velký důraz je v Jaroměři kladen na problematiku sociálního vyloučení, a to také kvůli lokalitě Josefov. Tyto potřeby spojené se sociálním vyloučením se nedařilo řešit, realizovaly se pouze plošné krajské projekty. Jedním z důvodů je, že se jedná o problém více komplexní, se kterým souvisí také problematika inkluze ve vzdělávání, segregace žáků a šikana.

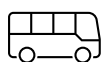
Nejdražší projekt, který realizovalo město je *Oživení pevnosti Josefov*, jehož cílem byla revitalizace hradeb pevnosti Josefov. Tento projekt umožnil obnovu části památky, město však poukázalo na problematiku financování rozsáhlých oprav a údržby kvůli špatnému technickému stavu objektu. Ty se promítají do rozpočtu a znemožňují realizovat jiné rozsáhlé projekty.

Sociální integrace

Ačkoliv byly vydefinovány problémy a potřeby v této oblasti, žádné projekty města nesměřovaly na řešení sociálního vyloučení. Dle vedení města byla jiná témata palčivější. Projekt realizovala například nezisková organizace *Nomia*, která podpořila prevenci šikany na školách. Mimo jiné projekt proběhl na škole v Josefově, kde se téma palčivé a je propojeno s dalšími problémy. Ve školství se dále dařilo zajistit asistenty vzdělávání pomocí projektů *Šablon*. Zároveň byla kvitována realizace dětských klubů, díky kterým mohly být realizovány dětské kroužky zdarma. Do budoucna je kladen požadavek na vytvoření plánu pro rozvoj škol i sociální integraci, ale také zapojení dalších relevantních aktérů v území.

Doprava

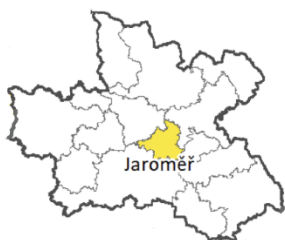
Nejvýznamnějším projektem v dané oblasti byl Dopravní terminál v Jaroměři. Dále byla budována síť cyklostezek s propojením na sousední Pardubický kraj. V ORP stále přetrvává potřeba revitalizace cest a komunikací. V nadregionálním kontextu měl velký přínos projekt prosloužení dálnice D11, díky kterému došlo k lepšímu propojení Jaroměře a krajského města. To vedlo k usnadnění dojíždění místních obyvatel za prací do Hradce Králové a zároveň zatraktivnění lokality pro mladé rodiny, které se stěhují mimo Hradec Králové.

Příklad dobré praxe ORP Jaroměř: Dopravní terminál

Nejvýznamnějším projektem v období 2014-2020 byl dopravní terminál v Jaroměři. K terminálu se vážou parkovací místa pro automobily a kola (parkovací systém P+R a B+R). Terminál funguje jako propojení autobusové a vlakové dopravy pro celkem více než 220 spojů. Slouží tak stovkám obyvatel dojíždějícím do Hradce Králové za zaměstnáním. Zároveň došlo ke kultivaci okolí, které dříve bylo postiženo koncentrací sociálně patologických jevů. Integrovanost v tomto projektu představuje opravení úseku Nádražní ulice (díky Královéhradeckému kraji), která spojuje terminál a vlakové nádraží.

Hlavní potřeby ORP Jaroměř a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Prioritou ORP byl rozvoj vzdělávání. Jako velký přínos bylo hodnoceno zajištění asistentů prostřednictvím šablon, ti jsou nyní také v mateřských školách. Díky projektům jsou dále školská zařízení lépe vybavena a mají možnost poskytovat aktivity navíc, jako například dětské kroužky či péči o děti do dvou let.

Z životního prostředí byly realizovány tradiční projekty (např. snižování energetické náročnosti). Přesah do území představuje projekt z oblasti vodohospodářství (také priorita území). *Koncepční návrh nouzového zásobování obyvatelstva pitnou vodou za krizové situace*, posuzuje zdroje vody a technická zařízení pro zásobu pitné vody.

V oblasti dopravy byl důraz kladen na rozšíření infrastruktury a zajištění bezpečnosti. Byly tak vystavěny chodníky, což vzhledem k výskytu menších obcí byla jedna z klíčových potřeb. Přímě ve městě Jaroměř však potřeba stále přetrvává.

Zefektivnění veřejné správy bylo řešeno skrze projekty zaměřující se na meziobecní spolupráci, vzdělávání zaměstnanců, rozvoj konceptu SMART City.

Občané v rámci dotazníkové šetření spatřovali v projektech přínos (až 75 % dotázaných). Město spatřovalo výhrady absenci témat, které by ve výzvách ocenilo (př. rozvoj sportovních a volnočasových aktivit). Zároveň podmínka spolufinancování znemožňuje některé projekty realizovat.

ORP Mladá Boleslav⁹¹

ORP Mladá Boleslav bylo specifické výskytem velkého zaměstnavatele, který láká nové obyvatele a financuje rozvoj města také z vlastních prostředků. V okolních obcích v ORP se zvýšila poptávka především do rozvoje infrastruktury, která se zvýšila s příchodem nových obyvatel. Na poptávku cílily fondy EU skrze investice do rozvoje technické infrastruktury, dopravy a školství. Podpořeno bylo také řešení dopravního zatížení Mladé

Boleslavi a integrace některých (především zahraničních) obyvatel.

Mladá Boleslav se nachází na severovýchodě Středočeského kraje a zastává roli regionálního centra. Situace na Mladoboleslavsku je specifická přítomností velkého zaměstnavatele Škoda Auto a.s., který generuje velké množství pracovních příležitostí a díky takto silnému zaměstnavateli dochází i k přílivu nových obyvatel, kteří bydlí okolních vesnicích a za prací dojíždí. Vzniká tak dopravní přetížení města a sociální problémy, které jsou spojeny s příchodem zaměstnanců bez vazeb k území a agenturních zaměstnanců. Situace je podobná například v Plzni, kde průmyslová zóna láká nízkokvalifikované zaměstnance (především ze zahraničí) a během posledních let tak narůstá kriminalita v okolí ubytoven i v centru města.

Podpora podnikání

V ORP bylo také prostřednictvím fondů podpořeno 77 podnikatelů. Mezi nejdražší projekty spadaly projekty na podporu inovací v podnikání. Mezi podpořenými tématy byla pořízení nízkouhlíkových technologií, elektromobilů, dalších technologií. Tyto projekty ovšem nepřinášejí velký dopad do území a jejich přínos je největší pro firmy, jež je realizují. Další projekty byly zaměřeny na podpoření spolupráce a internacionalizace, příkladem je *Technologický park a inkubátor Vytrch*, či projekt byl *Areál ekologického využití komunálních odpadů Mladá Boleslav*, ve kterém byly pořízeny moderní nízkouhlíkové technologie na čištění bioplynu.

Sociální integrace

Kladně hodnoceny byly *Projekty Asistentů kriminality*, a to nejen zástupci města, ale také občané. V návaznosti na integraci agenturních zaměstnanců se rozšířila kapacita mateřských škol a zlepšovala se vzdělávací struktura základních a středních škol. Městem byly také realizovány projekty sociálního bydlení, které ovšem nepokryjí poptávku. Poptávka po bydlení v lokalitě je rostoucí právě kvůli agenturním zaměstnancům a ceny bydlení tak rostou vzhůru.

Příklad dobré praxe ORP Mladá Boleslav: Integrované řešení v oblasti sociálních služeb

Příkladem integrovaného řešení projektu je zde **Centrum 83**⁹², na jehož realizaci se podílelo několik aktérů a v současnosti nabízí komunitní kavárnu, sociální služby i chráněné bydlení. Bylo tak vytvořeno aktivizační centrum s dílnami, domov pro osoby s autismem nebo bydlení pro cílovou skupinu. Centrum poskytuje pomoc a podporu osobám, která mají sníženou soběstačnost z důvodu mentálního nebo kombinovaného postižení. Pomáhá tak řešit

⁹¹ Foto: Visit Czechia (zdroj: [Mladá Boleslav · #VisitCzechia](#))

⁹² Více na webových stránkách Centra 83: [Aktivizační centrum – CENTRUM 83](#)

Hlavní potřeby ORP Mladá Boleslav a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Specifickou oblastí, kterou území řeší, je na Mladoboleslavsku slabá integrace cizinců a prostorová segregace obyvatel. Město realizovalo 4 projekty zaměřené na sociální bydlení, 2 projekty na sociální začleňování a zvyšování uplatnitelnosti na trhu práce. Další projekty byly realizovány i skrze IPRÚ (rekonstrukce Azylového domu). Na integraci cizinců se soustředí projekt *KOMPLEX IN MB* skrze poskytování pomoci nezaměstnaným cizincům i vytváření sítě aktérů v této oblasti.

Přímo ve městě Mladá Boleslav projekty směřovaly na snižování znečištění ovzduší spojeného s dopravním zatížením, a to zejména prostřednictvím projektů kotlíkových dotací.

Projekty v dopravě byly zaměřeny na rozvoj železniční dopravy (např. Zvýšení kapacity trati Nymburk – Mladá Boleslav), rozvoj dostupnosti regionů (např. Dálnice D4 Skalka – křižovatka II/118), či na podporu alternativních forem dopravy a budování dobíjecích stanic.

Ve školství hlavními projekty byly *šablony*, které školám umožňují nákup vybavení, rozvoj kompetencí žáků i učitelů, podporu inkluzivní výuky i sociální integrace. Z místních 27 ZŠ a MŠ jich šablony využilo 20, z 16 SŠ bylo podpořeno 6.

Významné pro obce byly projekty zaměřené na budování ČOV. Potřeba vznikala v obcích společně s nárůstem počtu obyvatel, kdy technická infrastruktura přestávala být dostačující. Přínosem projektů v této oblasti je tak připojení 64,8 tis. obyvatel na novou čistící a zásobovací vodohospodářskou infrastrukturu.

Z dotázaných občanů 71 % hodnotí kladný posun v kvalitě života, respondenti konkrétně uváděli: zlepšení stavu veřejných prostranství, rekonstrukce budov, bezpečnostní prvky (kamerový systém, osvětlení v ulicích), či cyklostezky a chodníky.

ORP Šlapanice⁹³

V ORP Šlapanice byly fondy EU využity na dobré úrovni a cílily na hlavní potřeby území spojené s rozvojem dopravy, podporou podnikání a vytvářením vhodných podmínek pro život občanů. Ve městě Šlapanice fondy EU umožnily ekologizovat starý brownfield a využít jej pro potřeby rozvoje občanské infrastruktury. V rámci podpory životního prostředí

v ORP došlo také k revitalizaci zeleně a budování cyklotras.

V ORP Šlapanice, které je spádovou oblastí města Brna, se řešily především potřeby vzdělávání a životního prostředí. Dále podpora směřovala i místním podnikatelům. Pro území sousedící s takto velkým městem jsou klíčové investice do rozvoje infrastruktury, konkrétně do rozšiřování kapacit a zkvalitňování vzdělávání, či rozvoje dopravní infrastruktury. ORP Šlapanice patří mezi větší SO ORP v ČR, zásadní roli hraje spádovost Brna, kam lidé dojíždějí za prací i za vzděláním.

Podpora podnikání

V ORP Šlapanice došlo k rozvoji místních firem a podniků. Byly podpořeny projekty na vybudování výrobních areálů a konkurenceschopnost podniků. Nadstandardně byla podpořena také oblast inovací, což je dáno především přítomností aktivních podnikatelských subjektů napojených na město Brno. V rámci OPPIK bylo realizováno celkem 48 projektů zaměřených na inovace a zvýšení inovačního potenciálu podniků včetně projektů spolupráce. Tato oblast významně souvisí také s aktuální potřebou ORP v oblasti zvýšení konkurenceschopnosti místních podnikatelů. Podpořena byla i kvalifikace pracovníků ve veřejné správě a zlepšil se strategický rozvoj a řízení v obci.

Životní prostředí

Z ekologických projektů byla řešena odpadová problematika skrze projekty na prevenci vzniku odpadů, tvorbu sběrných míst a dvorů (např. Kobilnice, Hostěnice) a pořízení kompostérů. Významně realizovalo projekty město Šlapanice, konkrétně *DSO Šlapanicko: Šlapanicko – předcházení vzniku biologicky rozložitelného odpadu a Šlapanicko – zavedení door-to-door systému svozu tříděných odpadů*. V kontextu strategických dokumentů města šlapanice se objevovalo také téma zelené infrastruktury a revitalizaci starých průmyslových zátěží.

Příklad dobré praxe ORP Šlapanice: Odstraňování místní ekologické zátěže

Největším i finančně nejobjemnějším projektem se týká právě odstranění průmyslové zátěže „Odstranění staré ekologické zátěže v bývalém areálu „ICEC – Šlapanice“. Projekt představuje řešení ekologické zátěže průmyslového areálu bývalého státního podniku Dehtochema, zaměřeného na výrobu lepenek z kamenouhelného dehtu a ropy. V době fungování areálu zde často docházelo k ekologickým haváriím a nevhodnému zacházení s ropnými produkty. Náprava spočívala například v odstranění hlavních zdrojů znečištění, sanaci kontaminované zeminy, recirkulaci dekontaminovaných vod. Po skončení sanačních prací má být areál využit jako nové centrum občanské vybavenosti.

Hlavní potřeby ORP Šlapanice a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

⁹³ Foto: Oficiální stránky města Šlapanice (zdroj: [Oficiální stránky - Město Šlapanice \(slapanice.cz\)](http://Oficiální stránky - Město Šlapanice (slapanice.cz)))

Oblast vzdělávání byla podpořena rozvojem vybavení, zvyšováním kvality výuky a realizací volnočasových aktivit. Nadále přetrvává požadavek na řešení kapacit ZŠ a MŠ vzhledem k rostoucí potřebě tuto problematiku řešit.

Díky IROP se podařila vybudovat soustava bezpečných cyklostezek spojující obce Šlapanicka. Na území ORP byly rekonstruovány železniční úseky v celkové délce 15,1 km.

Podpora zaměstnanosti směřovala na zvýšení kvalifikace pro veřejnou správu, školství, sociální služby (např. *Zvýšení kvalifikace a profesionality pracovníků MěÚ Šlapanice*). Skrze OP PIK se rozvíjely místní firmy a aktivně navýšily počty pracovních míst, v budoucnu by větší pozornost měla být směřována i na odborné vzdělávání ve spolupráci s místními firmami.

Město Šlapanice se soustředilo také na 2 významné projekty v oblasti strategického plánování, vzniklo 7 strategických dokumentů (např. energetický audit vybraných objektů).

Naopak do budoucna zůstávají aktuální požadavky na opravu a rozvoj dopravní a technické infrastruktury (vodovodů i kanalizací), energetické soběstačnosti a podporu komunitního života obcí.

ORP Třebíč

Díky projektům z fondů EU se v ORP Třebíč podařilo řešit problémy spojené se sociální integrací a zaměstnaností. Kromě vzniku nových pracovních míst a zvýšení zaměstnanosti cílové skupiny došlo také k centralizaci sociálních služeb a navýšení jejich kapacit. Přínos měly projekty také v podpoře životního prostředí, kdy došlo k rozvoji technické infrastruktury a podpoře přirozených funkcí krajiny (obnova rybníků, budování tůň). Méně úspěšné bylo zvyšování dopravní obslužnosti obcí v území. Také podpora kultury a cestovního ruchu neodpovídala zastoupení významných památek v území.

ORP Třebíč se skládá z 91 malých obcí a region je převážně rozvojový. Vyskytuje se zde řada strukturálních problémů, ale i dobrá dostupnost vzdělávání a potenciál pro cestovní ruch. Třebíč je dokonce zařazena mezi památky na seznamu UNESCO. ORP patří mezi spíše slabé regiony s nízkou životní úrovní, venkovským charakterem, nízkou hustotou osídlení a nadprůměrnou nezaměstnaností. Není proto překvapivé, že území sužuje celkové stárnutí populace a odliv mladých lidí. Nízká rozmanitost pracovních příležitostí v kombinaci se slabým napojením na hlavní dopravní tahy komplikuje život místních, kteří jsou velmi často nuceni dojíždět za prací (především do Třebíče).

Problémy a potřeby Třebíčska korespondují s potřebami pro rozvojová území v souvislosti s Teorií změny. Město Třebíč patří mezi tzv. „bílá místa“, nespadá tak pod nástroje MAS ani ITI/IPRÚ, a proto skrze integrované nástroje prostředky nečerpá. Konkrétním dopadům vyřazení z IN se věnujeme v Kapitole 10.2.

Zaměstnanost

Jednou z priorit ORP bylo snižování nezaměstnanosti. Zaměstnanost byla v ORP Třebíč podpořena prostřednictvím projektů zaměřených na tvorbu pracovních míst. Z projektů vzniklo 86 nových pracovních míst. Dále byly realizovány projekty zaměřené na zvýšení zaměstnanosti cílových skupin, díky kterým došlo ke zvýšení zaměstnanosti osob ve věku nad 54 let, kdy více než 68 osob zapojených v projektu získalo do 6 měsíců od jeho ukončení zaměstnání.

Sociální integrace

Strategie pro území byly zaměřeny na projekty v sociální oblasti, např. *Profesionalizace sociální práce městského úřadu Třebíč*, jehož cílem byla podpora a rozvoj podmínek systematické sociální práce sociálního odboru Třebíč, primárně orgánu sociálně právní ochrany dětí. Nebo také *Tvorba Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb a služeb navazujících města Třebíče 2019–2023*. Dále se řešilo ve strategiích zajištění dostupnosti sociálních služeb a sociálního bydlení. V Třebíči dohází k hezkým synergickým v rámci propojování aktérů – velké firmy využívají služby místního sociálního podniku pro zajištění cateringu.

Příklad dobré praxe ORP Třebíč: Centralizace sociálních služeb

Přestavbou budovy starého kina vzniklo *Komunitní centrum Moravia*. Příznivý dopad na nabídku místních sociálních služeb měl tento projekt na několika úrovních. Ve městě existovala dobrá síť sociálních služeb již dříve, ale po realizaci tohoto projektu došlo k centralizaci do centra města. Budova poskytla zázemí šesti sociálním službám a jejich působení doplnil místní sociální podnik. Budova funguje také jako místo setkávání spolků a neziskových organizací (spolek seniorů, kurzy tance, jóga, aktivity pro děti). V neposlední řadě projekt přispěl k navýšení kapacit sociálních služeb o 234 míst. Centrum hodnotilo

pozitivně také podporu ze strany města, naopak náročnější bylo přilákat lidi z řad veřejnosti kvůli pandemii.

Hlavní potřeby ORP Třebíč a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Z životního prostředí bylo nejvíce projektů zaměřeno na prevenci vzniku odpadů, tvorbu sběrných míst a kompostérů. Díky projektu zajišťujícímu pitnou vodu v území došlo k novému připojení 241 obyvatel na zlepšené zásobování vodou a díky projektům kanalizací a ČOV se připojilo 465 obyvatel na zlepšené čištění odpadních vod.

Na středních školách došlo k *rekonstrukci pavilonů a výstavby pavilonu* na Střední průmyslové škole Třebíč a *Pořízení centra obnovitelných zdrojů energie* na Střední škole stavební Třebíč.

Veřejná správa byla podpořena optimalizací procesů a profesionalizace veřejné správy, zlepšováním komunikace s veřejností (*Přívěťivý úřad*). Celkem v oblasti veřejné správy bylo realizováno 59 projektů.

Významnými projekty v oblasti podnikání byly *Zdroj Kvet 5MWe Kozichovice* a *rozvody SZT společnosti Environmental Energy s.r.o.*, díky němuž byl proměněn místní brownfield.

Na zvýšení kvality života v sídlech byly realizovány projekty *Revitalizace městského parku Masarykovy sady – Hrádek* a *Fitness park Hrotovice*.

V oblasti kultury byl realizován projekt na záchranu *kostela svaté Markéty v Jaroměřicích nad Rokytnou*, barokní perly Vysočiny. Návštěvnická infrastruktura byla podpořena umístěním interakčních prvků a informačních panelů (*označení vybraných evropsky významných lokalit Natury 2000*). Nepodařilo se ovšem podpořit další významné památky v území.

Důležitou potřebou pro následující období zůstává rozvoj technické infrastruktury, sportovní infrastruktury a projekty na udržování památek, které již jsou v oblasti UNESCO, s tím souvisí i systémová podpora cestovního ruchu.

Stabilizované území

V rámci této evaluace byla v rámci stabilizovaného typu území analyzována ORP Trhové Sviny, Rožnov pod Radhoštěm a Kraslice.

Pro stabilizovaný typ území byly v SRR vydefinovány tři specifické potřeby zaměřené na konkurenceschopnost MSP, veřejné služby a rozvoj infrastruktury. V kontextu případových studií v tomto typu území nutno podotknout, že se dařilo adresovat potřeby méně, než tomu bylo v případě ORP v rozvojovém typu území. To je dáno charakteristikou obcí i jejich potřeb – velmi často se jedná o nedostačující dopravní obslužnost území a veřejných služeb, v tomto kontextu ovšem fondy EU neumožnily adresovat všechny potřeby.

Podpora podnikání byla spojena s podporou sociálního podnikání (ORP Trhové Sviny) a rozvojem místních podnikatelských subjektů a jejich nabídky (ORP Rožnov pod Radhoštěm). V případě ORP Kraslice byla problémem především absence podnikatelských subjektů, ovšem využít prostředky k přilákání nových subjektů či k rozvoji místního podnikatelského prostředí se nepodařilo. To je dáno nejen nastavením fondů EU, ale také charakterem území, které se nachází v periférii blízko Německa a potýká se s odlivem obyvatel.

Co se týče veřejných služeb, ve vybraných ORP se dařilo rozvíjet vzdělávání, sociální služby a komunitní aktivity. Projekty směřovaly na výstavbu komunitních center, rozvoj vybavení a kapacit vzdělávacích institucí, či rozvoj nabídky a kapacity sociálních služeb. Přesto se nedařilo adresovat některé potřeby spojené například se zajištěním zdravotní péče a volnočasových aktivit. Na příkladu zdravotní péče je možné ilustrovat složitost problematiky, kdy hlavním problémem je nedostatek praktických lékařů, kteří nejsou motivováni otevírat si ordinace v odlehlejších venkovských oblastech. Obce tak musí směřovat primárně na motivační prvek, kterým je kromě zajištění kvalitních škol pro rodinu lékaře také zajištění bydlení, kvalitní infrastruktury a prostorů pro ordinaci. Jedná se tedy o sadu aktivit, pro které obvykle nelze využít fondy EU.

Méně se dařilo pokrývat také potřeby v oblasti infrastruktury. V případě dopravní infrastruktury se nedařilo adresovat zvyšování obslužnosti území, a to jak v kontextu hromadné dopravy, tak v kontextu silniční infrastruktury. Podobně jako v periferním typu území projekty směřovaly primárně na budování chodníků a cyklotras, ovšem nedošlo k pokrytí primárních potřeb spojených se zkapacitněním či modernizací vozovek. V případě technické infrastruktury je bariérou především nákladnost projektů.

ORP Trhové Sviny

V ORP Trhové Sviny projekty podpořily rozvoj infrastruktury (kapacity mateřských škol, budování kanalizace a další), což byla priorita spojená s přírůstkem obyvatel. Fondy EU se podařilo využít také k rozvoji komunitního života, mimo jiné díky vybudování komunitních center a renovaci staré fary pro společenské a kulturní aktivity. Nepodařilo se řešit dopravní přetížení města Trhové Sviny.

ORP Trhové Sviny je charakteristické největším pozitivním migračním saldem v kraji, na což je navázán rozvoj infrastruktury vzdělávání, bydlení a služeb pro občany. Území velmi těží ze spolupráce místních aktérů. Jedná se o sdílený leadership mezi obcemi, mikroregionem, MAS, neziskovými organizacemi. Díky tomuto se realizovaly i synergické projekty a podpořila se sociální oblast a komunitní život v území. Nastartovalo se také komunitní plánování, které podpořilo spolupráci na řešení místních potřeb. To se týká především dostupnosti a kapacit služeb.

Vzdělávání

Podobně jako v rozvojových územích, i zde se řešila otázka vzdělávání, a to jak dostupnosti kapacit předškolního vzdělávání, tak také kvalita vzdělávání obecně. Na rozvoji vzdělávání se podílel Místní akční plán, který podpořil spolupráci aktérů v oblasti školství a strategické plánování. Významným tématem bylo zvyšování kapacit mateřských škol, ty se podařilo navýšit například v Trhových Svinech, Slavči, či Olešnici). Napříč celým ORP tak došlo v podpořených zařízeních (péče o děti a vzdělávání) o navýšení kapacity o 720 míst.

Sociální služby a komunitní život

Jednou z nejvýraznějších podpořených oblastí byla sociální oblast a komunitní život v obci. V období 2014-2020 započalo komunitní plánování, dva projekty se realizovaly na začleňování rozmanitých cílových skupin (osoby ohrožené sociálním vyloučením, osoby se zdravotním postižením). Stejně jako jiná venkovská území se i ORP Trhové Sviny potýká s problémem upadajícího komunitního života. Z tohoto důvodu v území vznikala komunitní centra (kromě Trhových Svin například v Nových Hradech).

Příklad dobré praxe ORP Trhové Sviny: Nezisková organizace Domeček

Dobrou praxí v Trhových Svinech je organizace *Domeček – středisko Husitské diakonie*, kde se díky fondům EU podařilo rozšířit portfolio aktivit a rozšířit prostory pro volnočasové aktivity (kroužky pro děti, klubovna). Organizace realizuje také sociální podnikání, což je jedním z hlavních zdrojů získávání finančních prostředků, jelikož většinu svých aktivit poskytuje zdarma či za malý poplatek. Díky podpoře z fondů EU na rozvoj sociálního podnikání se organizace stala finančně soběstačnější a mohla rozšířit portfolio služeb. Byla vybudována nová keramická i textilní dílna, rozšířilo se portfolio charitativních obchodů, kde se prodává vyrobené zboží. Díky navázání spolupráce se Zásilkovnou mají sociálně znevýhodněné osoby šanci na zaměstnání jakožto kurýři při doručování balíčků.

Hlavní potřeby ORP Trhové Sviny a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

V oblasti životního prostředí byly adresovány potřeby obcí spojené s odpadovým hospodářstvím (vznikl sběrný dvůr s kapacitou (228 t/rok), pořízeny byly kontejnery i kompostéry pro občany), či se snižováním energetické náročnosti.

Specifickým tématem projektů bylo zaměření na rozvoj vodních ploch a podporu přirozených funkcí krajiny. Kromě protipovodňových opatření došlo k obnově rybníků Hrbatý a Lospecen, úpravě Pašinovického potoka, či výstavbě tůní Petříkov, Veská luka, pod Pařezníkem, Bukovsko a Meziluží.

Město Trhové Sviny realizovalo svůj nejdražší projekt na zvyšování efektivity a transparentnosti státní správy, a to vytvořením nového informačního systému (*Nové funkce IS města Trhové Sviny*).

Významným tématem byl rozvoj a zkapacitnění silniční infrastruktury. K realizaci zásadních projektů, které by tyto problémy řešily, ovšem nedošlo. Doprava byla podporována skrze opravy některých silnic, budování parkovišť, budování chodníků a přechodů. V budoucnu budou muset být modernizovány místní komunikace a plánuje se také výstavba obchvatu Trhových Svin.

ORP Rožnov pod Radhoštěm

Skrze fondy EU se podařilo podpořit potenciál cestovního ruchu díky obnově místní památky. V kultuře jsou postupně s podporou fondů EU řešeny zásadní nedostatky v infrastruktuře, v sociálních službách došlo k navýšení kapacit a modernizaci vybavení. Řešena byla problematika bezdomovectví. Naopak podobně jako v ORP Trhové Sviny se nepodařilo vyřešit problémy spojené s dopravou.

Region se nachází v horské oblasti, jeho obvod z velké části tvoří Moravskoslezské Beskydy a nabízí různé přírodní památky – např. Pustevny. Pomyslným centrem je Rožnov pod Radhoštěm, kde se nachází Valašské muzeum (Národní kulturní památka). I přes významný kulturní potenciál se však území potýká s problémy kvůli špatné občanské vybavenosti a nerozvinuté silniční infrastruktuře region.

Vzdělávání

Ke zlepšení kvality vzdělávání, propojování ředitelů škol a starostů napomohly Místní akční plány (MAP). Byly modernizovány a budovány učebny, zvyšovaly se kompetence pedagogů, propojovalo se vzdělávání s praxí. Příkladem projektů je *Centrum přírodovědného a technického vzdělávání* pro moderní výuku žáků ZŠ a SŠ ve Zlínském kraji nebo nákup vybavení (včetně traktorů) v SŠ zemědělské a přírodovědné Rožnov pod Radhoštěm. Snahou projektů bylo zvýšit zájem žáků základních a středních o technické obory.

Kultura

V Rožnově pod Radhoštěm se dařilo rozvíjet kulturní infrastrukturu, konkrétně probíhá rozšíření prostor městské knihovny a probíhá výstavba komunitního centra (projekt byl ovšem několikrát odložen). Jedná se o významné stavby, které město řeší již několik desítek let, a které představují zásadní témata jeho rozvoje. Díky rozvoji knihovny dojde k navýšení kapacit pro skladování knih, vznikly prostory pro společné setkávání a vzdělávací aktivity a vznikne venkovní čítárna pro návštěvníky. Vzhledem k absenci infrastruktury pro kulturní využití se jedná o zásadní posun.

Dále se realizovaly úpravy krytiny ve Valašském muzeu, díky čemuž byla podpořena kulturní dominanta města (největší muzeum svého druhu). Součástí muzea je dřevěné městečko, Valašská dědina a Mlýnský dolina. Muzeum tvoří originální roubené stavby z terénu i kopie a rekonstrukce historických budov.

Příklad dobré praxe ORP Rožnov pod Radhoštěm: Administrativní kapacity v mikroregionu

V rámci mikroregionu Rožnovsko byl realizován projekt *Centrum společných služeb*, který se zaměřoval na posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce a pravidelného setkávání starostů. Díky tomu byly některé aktivity a projekty realizovány společně více žadateli. MAS a mikroregiony pomáhají řešit nízké administrativní kapacity převážně v malých obcích na přípravu projektů. Nejčastěji se jedná o malé obce, které mají obecně nižší absorpční kapacity.

Hlavní potřeby ORP Rožnov pod Radhoštěm a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

V území ORP bylo prioritou rozvíjet pokrytí sociálními a zdravotními službami. Fondy EU umožnily zvýšit kapacity sociálních služeb a zajistit potřebné vybavení (automobily, počítače, aj.).

Jedním z řešených témat byla problematika bezdomovectví, v rámci které došlo k vybudování *Noclehárny a denního centra pro lidi bez domova v Rožnově pod Radhoštěm*. V návaznosti na projekt se město zasadilo také o zvýšení povědomí veřejnosti díky doprovodným akcím (např. *Noc venku*).

Zaměstnanost byla podpořena především skrze zvyšování adaptability a kompetencí zaměstnanců v místních firmách. Podnikání bylo podpořeno skrze 45 projektů směřujících primárně na rozvoj firem než rozvoj území (např. projekty na zvyšování energetické účinnosti, internacionalizace).

Jednou z priorit bylo vybudování sběrného dvoru a kompostárny, tento cíl ovšem nebyl naplněn. Na podporu odpadového hospodářství směřovaly jiné projekty, mimo jiné *Rozšíření separace a svozu biologických odpadů ve městě Rožnov pod Radhoštěm*.

Téma dopravy se nedařilo řešit ani na krajské, ani na regionální úrovni. Kvůli tomu trpí právě regiony v příhraniční oblasti, které jsou těžko dopravně přístupné. Nebyly realizovány větší projekty, které by tuto situaci v dopravě kraje řešily. V období 2014-2020 se realizovaly převážně projekty výstavby chodníků a zvyšování bezpečnosti dopravy.

ORP Kraslice

V ORP Kraslice se dařilo realizovat spíše menší individuální projekty, které ovšem neměly výrazný dopad na řešení komplexních problémů spojených se sociálním vyloučením, špatnou dopravní dostupností a úpadkem podnikání. I přes výrazné problémy bylo realizováno minimum projektů sociálního bydlení či podpory zaměstnanosti. Rozvíjet se dařilo vzdělávání, především skrze obnovu vybavení a infrastruktury pro odborné vzdělávání. V území vzniklo několik cyklotras propojující místní obce i sousední Německo.

Kraslice jsou jedním z ORP Karlovarského kraje, které se nachází v příhraniční oblasti. Region trápí vysoká míra nezaměstnanosti, odliv mladých lidí a stárnutí obyvatelstva. Další slabou stránkou je špatná občanská vybavenost včetně zdravotnictví. Region nemůže nabídnout pestrá nabídku pracovních příležitostí a mnoho občanů tak dojíždí do sousedního Německa. Zároveň jsou zde koncentrovány sociopatologické jevy, včetně vysokého výskytu exekucí. Problémy v ORP jsou propojeny mimo jiné s útlumem těžby hnědého uhlí, neatraktivitou lokality pro přilákání nových investorů, či se špatnou dopravní dostupností území.

Komplexně se nerealizovaly projekty, které by území výrazně posunuly, ale byly realizovány spíše dílčí menší projekty. Zároveň území vykazuje takové množství (a rozsah) potřeb a problémů, které nebylo možné vyřešit penězi z evropských fondů. Území dlouhodobě vykazuje nízké absorpční kapacity a problémy, které byly definovány na začátku období nadále přetrvávají.

Sociální integrace

Přestože se dařilo směřovat prostředky do sociální oblasti, nedařilo se vyřešit problémy spojené s výskytem sociálně vyloučených lokalit (např. obchod s chudobou, vysoký podíl exekucí, sociální začleňování). V rámci podpory sociálního bydlení byly vybudovány dvě bytové jednotky v Kraslicích a několik sociálních bytů v Rotavě. Obce se na druhou stranu těmito projekty částečně snaží řešit problém sociálního vyloučení, kdy prostřednictvím bytů ve vlastnictví obce rozhodují o tom, které rodiny do bytů umístí. Žádné projekty navíc nesměřovaly na řešení jednoho ze zásadních problémů území, kterým je nezaměstnanost.

Vzdělávání

Ve školství se dařilo rozvíjet odbornou přípravu prostřednictvím rekonstrukce a úpravy odborných učeben, zvyšování sociální integrace žáků i zvyšování kvality výuky. Nejčastějším projektem byly *Šablony*, díky kterým se dařilo do škol zajistit asistenty pedagogů, nakupovalo se vybavení a podpořilo se vzdělávání pedagogů.

Příklad dobré praxe ORP Kraslice: Zkvalitňování odborného vzdělávání

V rámci projektů ve školství realizovalo město Kraslice projekt *Rekonstrukce a vybavení dílen, centra odborné přípravy SŠ, ZŠ a MŠ Kraslice*, jehož cílem byla rekonstrukce a úprava odborných učeben (pro obory strojní mechanik, nástrojař, mechanik seřizovač). Projekty umožní zkvalitnění vzdělávání žáků školy v Kraslicích a podporu odborného vzdělávání. Přesto přetrvávají problémy s řešením sociální segregace na mnoho školách.

Hlavní potřeby ORP Kraslice a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Celé území se i nadále potýká s nedostatkem služeb a občanské vybavenosti, nedařilo se podpořit oblast zdravotnictví.

Bylo podpořeno sociální podnikání – např. *stavební sociální podnik TABET P-centrum s.r.o.*, který zaměstnal 4 osoby a zajistit poradenství. Dalším podnikem je podnik SEDMÉ NEBE zaměstnávající osoby ze sociálně vyloučených oblastí.

V Kraslicích došlo k modernizaci informačního systému a elektronizaci procesů, což byl i nejdražší projekt města (*Modernizace informačního systému Město Kraslice*).

Bylo vybudováno několik komunikací pro pěší a cyklisty, např. *Kraslice – Hraničná*. Tento projekt byl kvitován místními občany v rámci dotazníkového šetření. Silniční infrastruktura ovšem modernizována nebyla.

Město Kraslice se snaží rozvíjet přeshraniční spolupráci a společně s městem Schöneck v Sasku realizovalo výstavbu *Cyklo-světa Schöneck*, jedná se o traťovou síť ze Schönecku přes Klingenthal do Kraslic. Projekt byl vybudován na podporu cestovního ruchu a všechna značení jsou dvojjazyčná.

Periferní území

V rámci této evaluace byla v rámci periferního typu území analyzována ORP Konice, Rumburk a Moravská Třebová.

V periferním typu území byla část specifických potřeb vydefinovaných v SRR podobná jako v případě stabilizovaného typu území, kdy se jednalo o **rozvoj lokální ekonomiky a podnikání, rozvoj dopravní a technické infrastruktury a dostupnost veřejných služeb**. Kromě toho byly vydefinovány potřeby v **oblasti sociálního vyloučení a nezaměstnanosti**. V ORP periferního typu území se realizovaly spíše menší jednotlivé projekty. Dařilo se podpořit rozvoj individuálních obcí například skrze budování chodníků, komunitních center apod., ovšem nedařilo se řešit strategické priority ORP, jako je dopravní navázání na regionální centra a zvýšení obslužnosti území.

Co se týče rozvoje infrastruktury a veřejných služeb, výsledky byly podobné jako ve stabilizovaném typu území. Rozvoj dopravy byl zaměřen na budování chodníků a cyklotras, nikoliv na napojení ORP na regionální centra (problém např. v ORP Konice). Výjimku představuje projekt dopravního terminálu v Moravské Třebové, který umožnil lépe provázat dopravu, ovšem nastavení podmínek nereflektovalo potřeby území a některé zrealizované aktivity tak neodpovídají rozsahu potřebnosti území (např. kapacity parkovací věže na kola).

Podpora podnikání se dařila prostřednictvím individuálních projektů pro potřeby místních podnikatelů. Dobře se dařilo podporovat sociální integraci a zaměstnanost, a to díky řadě projektů nejen obcí, ale také neziskových organizací.

ORP Konice

V ORP Konice se podařilo primárně podpořit komunitní život v obcích a sociální integraci. Nejvýznamnější projekty představovaly nově vzniklá komunitní centra. V oblasti životního prostředí se podařilo mimo jiné řešit priority spojené s odpadovým hospodářstvím. Celkově se ovšem fondy EU nedařilo adresovat hlavní priority území, kterými i nadále zůstává vyšší míra nezaměstnanosti, špatná dopravní dostupnost a nízká míra podnikání. I v tomto ORP byly realizovány spíše menší individuální projekty, což je dáno z velké části nízkou absorpční

kapacitou menších obcí.

ORP Konice se nachází v Olomouckém kraji a patří mezi tzv. vnitřní periferie (z 61 % jedná o periferní typ území). Svou polohou, která se nachází mimo hlavní dopravní tahy jsou jeho obyvatelé odkázáni za prací často dojíždět, a to do Olomouce a okolí. Právě nedostatečné pracovní příležitosti způsobují odliv mladých lidí a celkové stárnutí populace. Problémem je také nedostupnost služeb včetně zdravotnictví, kde je problémem mimo jiné dlouhá doba dojezdu do nemocnice. Naopak pozitivně byla hodnocena kapacita v mateřských školách či kvalita ovzduší.

Sociální integrace a zaměstnanost

Jedním z hlavních cílů, které byly v ORP Konice vytyčeny, byla otázka snížení nezaměstnanosti, tento problém ostatně trápí celý kraj, a to především tvorbou nových pracovních míst. Prostřednictvím projektů se ovšem tato problematika řešit nepodařila. V sociální oblasti podobně jako v jiných zkoumaných ORP bylo prioritou také zvýšení dostupnosti sociálních služeb, bydlení a snížení počtu vyloučených lokalit. Prostřednictvím projektů vzniklo 8 sociálních bytů a navýšení sociálních služeb díky nákupu 3 automobilů.

Rozvoj komunitního života

Nejvíce kvitovanými projekty jsou projekty komunitních center, ta vznikla v ORP dvě – v Konicích a Rakové u Konice. Výstupem projektů Komunitního centra v Konici bylo zapojení pěti účastníků ve věku nad 54 let do komunitní práce, využívání podpořených služeb (ať už sociálních, či ostatních, např. volnočasových) 350 účastníky a využití služeb a sociální práce 101 lidmi.

Příklad dobré praxe ORP Konice: Řešení sociálního vyloučení

Ve strategických dokumentech ORP Konice byla jasně vymezena potřeba řešit sociální vyloučení. Vzniklo zde komunitní centrum rekonstrukcí budovy staré sokolovny. Díky centru se podařilo zapojit přes 450 lidí k využití sociálních nebo volnočasových aktivit a služeb centra. Konice i přilehlé obce zároveň prostory využívají jako místo pro setkávání. Konají se zde různá cvičení (některá zdarma), kulturní akce, přednášky, sousedské večery a nacvičuje zde místní ochotnické divadlo. Komunitní centrum se snaží spolupracovat také s místními spolky (sokol, hasiči a další). Takto proběhla také akce *Uklidíme Česko*, kam byly pozvány všechny místní spolky. Tento projekt byl velmi kladně hodnocen i mezi občany.

Hlavní potřeby ORP Konice a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Vymezenou potřebou byl rozvoj cestovního ruchu. Problémem je absence projektů realizovaných z fondů EU, ale i nedostatečná infrastruktura ubytovacích i restauračních zařízení.

Dopravní projekty v ORP převážně směřovaly na budování chodníků. V obci Konice byl ovšem problém s realizací chodníků, jelikož obec se nachází v kopcovitém terénu a sklon chodníku neumožňoval žádat o dotace tam, kde to bylo potřeba. Problémem nadále zůstává propojení ORP Konice s Olomoucí hromadnou dopravou nebo stav silnic III. třídy.

Volnočasové aktivity byly podpořeny skrze vzniklá komunitní centra, kde se občané setkávají, pořádají se vzdělávací semináře. Ve školství byly realizovány projekty modernizace učeben, rozšíření kapacit, zlepšení kvality vzdělávání, sociální integrace a inkluze.

V rámci podpory životního prostředí bylo pořízeno 1027 zahradních kompostérů o objemu 1000 l pro občany 8 obcí zapojených do projektu. Vznikla také Kompostárna Lipová pro 9 spolupracujících obcí v okruhu do 15 km.

Projekty se nepodařilo řešit další priority jako je rozvoj podnikání či technické infrastruktury.

ORP Rumburk

V ORP Rumburk byla prostřednictvím fondů EU úspěšná podpora sociálního bydlení a realizace preventivních programů zaměřených na nejpalčivější problémy (např. zadlužení, závislosti, nezaměstnanost). I přes úspěšné zacílení některých projektů ovšem i v tomto ORP přetrvávají komplexní problémy spojené s dopravní obslužností, sociálním vyloučením, nedostatečnou nabídkou pracovních míst a nízkou atraktivitou území pro občany.

ORP Rumburk je polohou nejsevernější v ČR, zasahuje do Národního parku České Švýcarsko a CHKO Lužické hory. Kumulují se zde problémy jako např. sociální problémy, výskyt sociálně vyloučených lokalit, nízká občanská vybavenost včetně zdravotnictví, sociálních služeb. Ve Šluknovském výběžku, kam ORP Rumburk spadá, není populační trend příznivý již od dob odsunu sudetských Němců po druhé světové válce. K tomu přidáný útlum tradičních odvětví (textilního a strojírenského) bez rozvoje alternativních jiných odvětví, způsobuje problém i v oblasti pracovních příležitostí. Proto mladí lidé odjíždí za studiem a již se nevrací a ekonomicky aktivní obyvatelé dojíždí za prací do Německa, nebo se stěhují do jiných částí republiky.

Podpora podnikání

Velká část projektů směřovala také do oblasti podnikání, kde projekty podpořily rozvoj konkurenceschopnosti, využití inovací, snižování energetické náročnosti objektů, podporu internacionalizace a spolupráce, či renovaci zastaralých objektů (brownfield). Konkurenceschopnost podniků byla podpořena především prostřednictvím nových technologií a rozvoje infrastruktury (rekonstrukce výrobních objektů, rozšíření kapacit objektů). Příkladem podpořené firmy byla Nobilis Tilia s.r.o., která realizovala několik projektů na podporu rozvoje konkurenceschopnosti a využití inovací v podnikání. Výsledkem projektů bylo zvýšení kapacit objektů, vytvoření zázemí pro zaměstnance, posílení logistické funkce objektu, zprofesionálnění vývoje a vytvoření podmínek pro instalaci nových technologií.

Sociální integrace

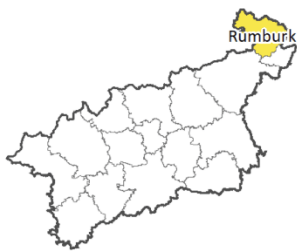
Ani zde se nedařilo realizovat větší projekty s širším přesahem do území. Menší projekty, které byly realizovány nevyřešily kompletně problémy území. Částečně se dařilo řešit problematiku kriminality, a to především skrze *Asistenty prevence kriminality*. Dále byly realizovány projekty podporující integraci cílových skupin do společnosti a projekty na poradenství a vytvoření pracovních míst. Podobně jako v Karlovarském kraji i zde představuje palčivý problém obchod s chudobou, částečnou pomocí může být i vznik sociálního bytů. V ORP Rumburk vzniklo díky fondům EU 22 sociálních bytů, včetně podpůrného systému řešícího otázky poradenství a zadlužení. Příkladem realizovaného projektu je *Nahoru*, poskytujícího dluhové poradenství, psychologickou pomoc, kurzy finanční gramotnosti, sociálně-právní minimum i edukativní kurzy pro veřejnost.

Příklad dobré praxe ORP Rumburk: Dostupnost bydlení

Zajištění důstojného bydlení je jedním z nástrojů, jak řešit sociální vyloučení. V ORP Rumburk se realizovaly celkem tři projekty, které umožnily vybudování 22 bytových jednotek. Došlo tak k renovaci některých objektů v nevyhovujícím stavu a podpoření osob, které žijí v sociálně vyloučených lokalitách. Dále se některé projekty zaměřovaly na problematiku oddlužení a prevenci ztráty bydlení (např. *Lepší život pro občany Starých Křečan*).

Hlavní potřeby ORP Rumburk a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Školství bylo podpořeno realizací projektů podporujících rozvoj zdravotnických a technických oborů. Pomohly také *Šablony*, roli hrály také Místní akční plány (MAP).

Jedním z projektů řešících enviromentální rizika byla *Rekonstrukce technologie chlazení zimního stadionu Rumburk*, díky které se snížilo množství nebezpečných látek v primárním okruhu chlazení a klesnou i náklady města na údržbu objektu, protože se snížila energetická náročnost budovy.

Nepodpořena zůstala potřeba lepší dopravní obslužnosti, zvýšení kapacit mateřských škol a rozvoje cestovního ruchu.

ORP Moravská Třebová

Fondy v ORP Moravská Třebová podpořily řešení jedno z nejpalčivějších témat – sociální integraci. Výrazným aktérem byla Charita, která díky svým projektům vybudovala nové prostory pro setkávání a zkvalitnila své služby. V dopravě došlo k propojení několika druhů dopravy díky novému terminálu v Moravské Třebové. Zásadní problémy území ovšem nadále přetrvávají.

Na jihovýchodě Pardubického kraje se nachází ORP Moravská Třebová, spadající do periferního typu území. Je zde nejvyšší míra nezaměstnanosti v kraji, zvýšený je také výskyt sociálního vyloučení a koncentrace ostatních sociopatologických jevů. Ani zde území neláká vysokoškolsky vzdělané a obyvatelé z území spíše odchází za studiem i za prací. Město Moravská Třebová tak mezi svými prioritami mělo bydlení, a to především pro mladé rodiny a rozšíření nezbytné nabídky služeb (včetně těch lékařských). Zároveň město reflektovalo potřebu rozvoje volnočasových aktivit včetně komunitního i sportovního vyžití.

Pardubický kraj se v rámci regionálního rozvoje rozhodl zacílit podporu do ohrožených regionů. A to nejen v podobě finanční, ale také lidského kapitálu. Jako pilotní projekt spustil podporu dvou hospodářsky a sociálně ohrožených území (HSOÚ) – České Třebové a Moravské Třebové.

Doprava

Projekt, který přispěl k rozvoji dopravní infrastruktury, zvýšení dopravní obslužnosti a zlepšil vzhled obce je místní dopravní terminál. Došlo ke zkrášlení okolních ploch u nádraží, byly vybudovány nové komunikace, chodník a parkoviště. Součástí stavby byly i sadové úpravy a přípojky/přeložky inženýrských sítí. Hlavním výstupem je nepochybně propojení železniční, autobusové dopravy a cyklodopravy. Kritiku vyvolala parkovací věž na kola, která svou velikostí přesahuje potřeby regionu.

Sociální integrace

Podobně jako v Rumburku a Kraslicích se zde také realizovaly spíše menší projekty zaměřující se na sociální oblast. Několik projektů realizovaly místní organizace (např. Charita Moravská Třebová nebo Sociální služby města Moravská Třebová). V rámci sociálního bydlení vzniklo 5 bytů. Z IROP byl podpořen nákup aut pro sociální služby v Jevíčku a v Moravské Třebové, díky čemuž došlo k rozšíření kapacit a pokrytí služeb.

Příklad dobré praxe ORP Moravská Třebová: Projekty místní charity

Důležitým žadatelem pro sociální oblast byla místní Charita Moravská Třebová. Příkladem takových projektů může být: *Podpora sociálního začleňování v Moravské Třebové*, *Komunitní centrum O krok dál*, *Řešíme dluhy v Moravské Třebové* a další projekty, které pomohly vybudovat nové prostory a rozšířit možnosti sociální integrace. Projekt *Komunitní centrum O krok dál* byl realizován prostřednictvím MAS se zaměřením na služby sociální rehabilitace. Charita se také zaměřila na rodinná témata projektem *Rodina spolu*, kde se ve spolupráci s lokálními organizacemi cílí na podporu různých aktivit včetně terapeutické podpory. Dále se také realizoval projekt *Zvýšení kvality práce v Centru péstounské péče Cesta (CPP)*, který podpořil metodické konzultace, zlepšení řízení v organizaci a vznik nové metodiky (Kniha života).

Hlavní potřeby ORP Moravská Třebová a jejich řešení prostřednictvím fondů EU

Podpora v podnikání proběhla skrze zavedení nových výrobních nástrojů a technologií (např. optická čočka, nerezové čepelky), zavedení nových inovací produktu (např. výroba záchranných padáků), rekonstrukci výrobní haly a přístavbu administrativní budovy.

Byl realizován jeden projekt na revitalizaci kulturní památky (*Kněžské rezidence na Hoře Kalvárii*), jinak téma nebylo více reflektováno.

Dětský klub pro ZŠ Moravská Třebová cílil na rozšíření nabídky péče o děti prvního stupně mimo školní vyučování. V území chyběly projekty komplexněji řešící propojení trhu práce a vzdělávání.

Ve veřejné správě došlo k vytvoření *Územní studie ORP Moravská Třebová* a *Strategického plánu města* (včetně zavedení metody řízení kvality CAF).

Dále byly realizovány projekty v oblasti dopravy a dopravní bezpečnosti. Příkladem projektu je *Zvýšení dopravní bezpečnosti v obci Linhartice, vybudování chodníku*, díky projektu byl vybudován chodník, přechod a autobusové zastávky.

7

Výsledky a výstupy nástroje CLLD

7. Výsledky a výstupy nástroje CLLD

Prostřednictvím nástroje CLLD bylo realizováno 5 719 projektů, které umožnily rozvoj mimo jiné v oblasti vzdělávání, sociálních služeb a životního prostředí. Prostředky se dařilo nasměrovat do menších obcí i do periferního typu území. Přestože byly vzhledem k alokaci realizovány především malé individuální projekty, jejich vliv na rozvoj menších obcí byl ze strany místních stakeholderů viditelný. Mezi premianty z pohledu čerpání i počtu projektů patřily MAS ve Středočeském a Jihomoravském kraji, naopak nejméně se dařilo v Karlovarském a Libereckém kraji.

Kromě projektů měly na rozvoj území vliv také nadstavbové aktivity MAS, které podpořily síťování aktérů, absorpční kapacity i komunitní život. V tomto případě velmi záleželo na kapacitách a schopnostech zaměstnanců jednotlivých MAS. Ne vždy dosahovala kvalita jednotlivých kanceláří stejné úrovně, což mělo vliv na realizaci projektů i nadstavbové aktivity (např. příprava akcí pro občany, pomoc s přípravou projektových žádostí pro žadatele). Vztah krajů vůči nástroji CLLD byl také různý. Zatímco některé kraje (např. Královéhradecký a Jihomoravský) spatřovaly v MAS důležitého partnera, jiné kraje (např. Pardubický a Středočeský) zastávaly vůči MAS více obezřetný postoj.

Tato kapitola je zaměřena na nástroj CLLD, konkrétně shrnuje rozložení čerpání prostředků v rámci jednotlivých krajů, podíl prostředků vyčerpaných prostřednictvím CLLD na celkové alokaci fondů EU, či hlavní témata projektů. Součástí kapitoly je také shrnutí hlavních přínosů nástroje a možnosti zlepšení do budoucna. V tomto kontextu vycházíme z realizovaných individuálních i skupinových rozhovorů, které proběhly v průběhu realizace Evaluace. Cílem kapitoly je shrnout působení MAS v období 2014-2020.

Prostřednictvím nástroje CLLD bylo ve třech evaluovaných operačních programech (IROP, OP Z, OP ŽP) vyčerpáno celkově 9,1 mld. Kč a proplaceno 5 719 projektů. Nástroj CLLD byl výrazně implementován také skrze výzvy MAS Programu rozvoje venkova (dále „PRV“), jehož hodnocení však nebylo předmětem této Evaluace. Celkově bylo v PRV vypsáno 1 182 výzev (25 % všech výzev MAS) a bylo schváleno 14 848 projektových žádostí, z toho 12 096 projektů bylo ukončeno. Celkový objem proplacených prostředků z PRV je 3,8 mld. Kč, v porovnání s čerpáním vy zbylých třech operačních programech se tedy jedná o významný objem finančních prostředků CLLD, který směřoval na uspokojování potřeb malých zemědělců a drobných podnikatelů. Z provedeného kvalitativního šetření vyplývá, že se jedná o velmi cenný zdroj prostředků, který přispívá k rozvoji venkova a podpoře drobných podnikatelů. Žadatelé i zástupci kanceláří MAS vnímají program PRV jako velmi úspěšný a vhodně nastavený.

Podle tematických cílů se nástroj CLLD zaměřoval na:

- ▶ **TC6** Zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů
- ▶ **TC9** Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci

5 719

počet projektů

9,10 mld. Kč

celkové zdroje

8,43 mld. Kč

z toho příspěvek EU

Rozložení čerpání

Celkově se v ČR přes nástroj CLLD čerpalo více než 9 mld. Kč, nejvíce prostředků směřovalo do Středočeského kraje. To nejsou překvapivé výsledky, jelikož se jedná o největší kraj (na rozlohu i počet obyvatel), zároveň zde působí velké množství MAS (celkem 32). Nejméně čerpaly MAS v Karlovarském kraji. Na obyvatele nejvíce čerpal Královéhradecký kraj (1 330 Kč na obyvatele) a nejméně Moravskoslezský kraj (763 Kč na obyvatele). Nízké čerpání v rámci CLLD je v Moravskoslezském kraji způsobeno i tím, že velkou část území pokrývají velké obce, které využívaly především ITI Ostravsko (celkem 172 obcí, z toho 6 statutárních měst a více než 928 tis. obyvatel).

NEJVÍCE A NEJMÉNĚ PODPOŘENÉ KRAJE PROSTŘEDNICTVÍM CLLD

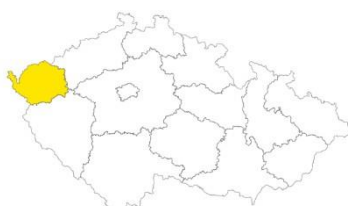
V absolutních hodnotách
Středočeský kraj 1 358,1 mil. Kč

Na obyvatele
Královéhradecký kraj 1 329 Kč na obyvatele

Karlovarský kraj 333,8 mil. Kč

Moravskoslezský kraj 763 Kč na obyvatele

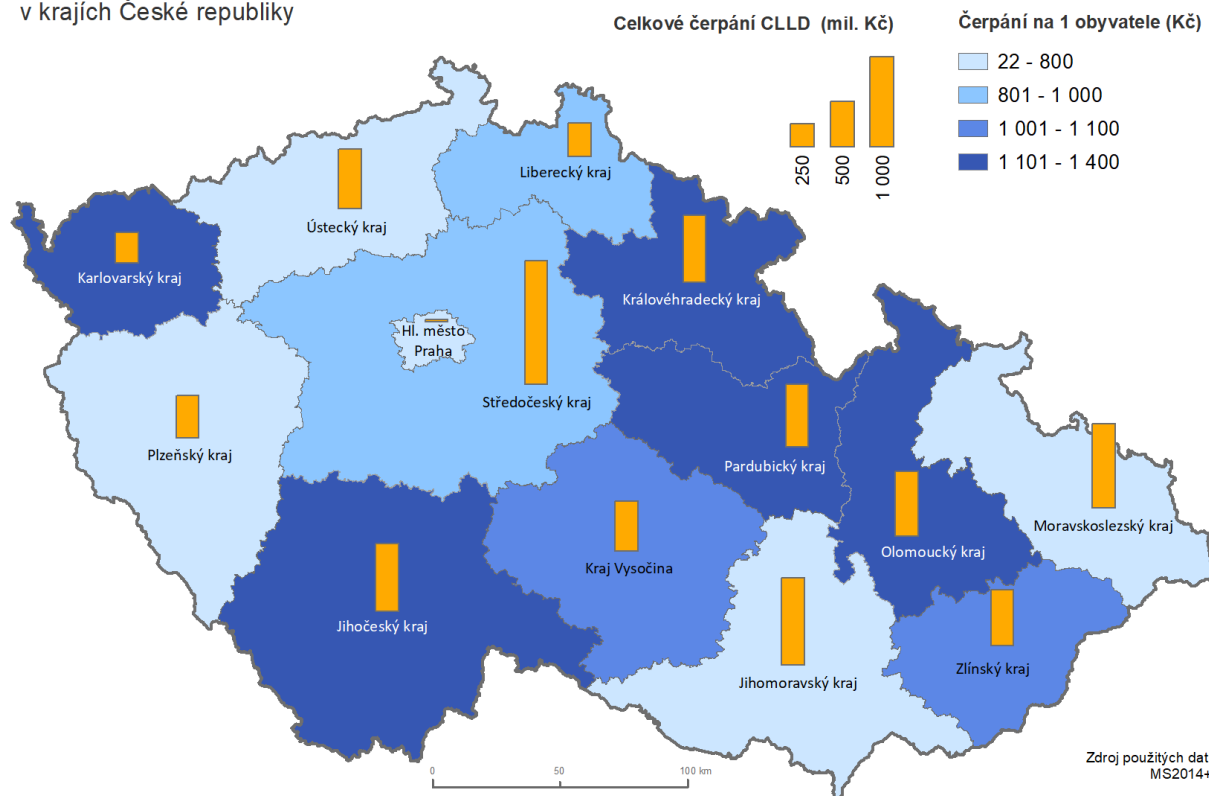
Prvenství má Středočeský kraj také v počtu projektů, celkem jich bylo realizováno 784. Mezi největší projekty patří *Centrum Péče Čerčany* (podpora komunitního života, 14,9 mil. Kč), či *Rozšíření kapacity Mateřské školy v Šanově pro 52 dětí, okres Rakovník* (podpora vzdělávání, 12,1 mil. Kč). Dále bylo nejvíce projektů realizováno v Jihomoravském kraji, kde bylo celkem schváleno 676 projektů. Největším projektem byla *Cyklostezka Rašovice-Křižanovice* (cyklodoprava, 10,7 mil. Kč).

Naopak výrazně nejméně projektů bylo realizováno v Karlovarském kraji, celkem šlo o 149 projektů. Největším projektem bylo *Komunitní centrum ROHÁČEK* (podpora komunitního života, 7,7 mil. Kč). Druhý nejmenší počet projektů byl realizován v Libereckém kraji, celkem bylo realizováno 169 projektů. Největším projektem bylo *Komunitní centrum SENÍK* (podpora komunitního života, 12,5 mil. Kč).

Obrázek 50: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím CLLD (absolutně a per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V RÁMCI CLLD

v krajích České republiky

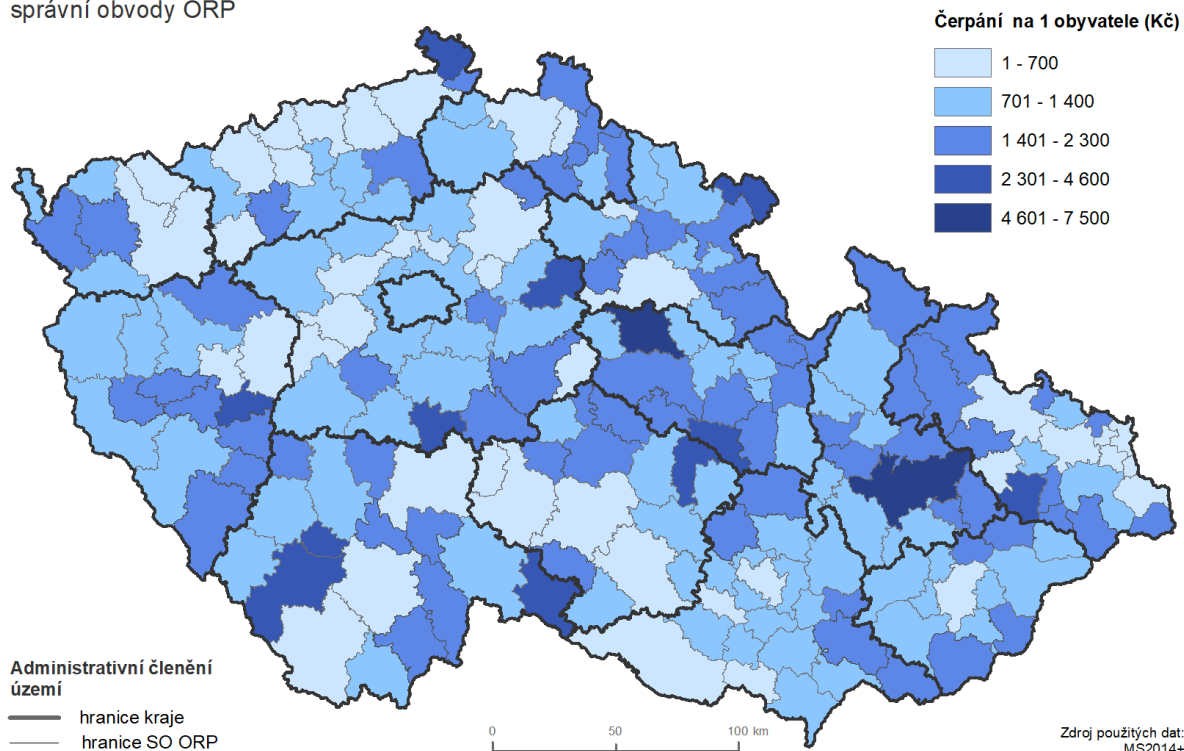
V přepočtu na obyvatele nejvíce čerpal Pardubický, Královohradecký a Jihočeský kraj. Jedná se o kraje s menším podílem velkých měst a poměrně rozsáhlým územím venkovského charakteru. Naopak nejméně prostředků vyčerpaly v přepočtu na obyvatele MAS v Moravskoslezském a Plzeňském kraji. Jak již bylo zmíněno výše, v Moravskoslezském kraji je důvodem především výskyt několika velkých měst a rozlohou aglomerace ITI. V Případě Plzeňského kraje je výsledek překvapivější vzhledem k velkému podílu venkovských oblastí a ke snaze podporovat tyto oblasti v jejich rozvoji. V hlavním městě nebyly realizovány žádné projekty (alokace byla nulová), nicméně část proplacených prostředků sem spadá, primárně z toho důvodu, že někteří žadatelé v Praze sídlí. V absolutním čerpání nejvíce čerpaly MAS ve Středočeském a Jihomoravském kraji, nejméně MAS v Karlovarském, Libereckém a Plzeňském kraji.

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM CLLD V JEDNOTLIVÝCH ORP

Obrázek 51: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím CLLD napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V RÁMCI CLLD

správní obvody ORP

Čerpání na úrovni ORP bylo heterogenní, nízké čerpání je viditelné v ORP s velkými městy (např. Brno, Ostrava, Olomouc, Plzeň a další), což je dáno právě vyloučením těchto měst z možnosti čerpat prostřednictvím CLLD. Naopak v některých částech ČR se dařilo dobře čerpat prostřednictvím CLLD v periferních oblastech, příkladem je šluknovský výběžek, oblast Jeseníků a Bruntálska, či na jihu Jihočeského kraje (ORP Prachatice). Pardubický a Královeshradecký kraj měl kromě ORP s krajskými městy poměrně rovnoměrně rozložené čerpání. I zde bylo čerpání vysoké i v méně rozvinutých ORP, jako je například ORP Moravská Třebová, Králíky, Hlinsko a Dvůr Králové nad Labem.

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM CLLD DLE VELIKOSTÍ OBCÍ

Tabulka 5: Čerpání CLLD dle kategorií obcí⁹⁴

Kategorie obyvatel	Počet obyvatel	Celkové zdroje	Na obyvatele
Do 199 obyvatel	176,8 tis. obyvatel	374,3 mil. Kč	2,1 tis. Kč
200–999 obyvatel	1,6 mil. obyvatel	2,7 mld. Kč	1,7 tis. Kč
1 000 – 4 999 obyvatel	2,4 mil. obyvatel	3,3 mld. Kč	1,4 tis. Kč
5 000 – 9 999 obyvatel	1 mil. obyvatel	1,3 mld. Kč	0,9 tis. Kč
10 000 – 14 999 obyvatel	485,9 tis. obyvatel	500 mil. Kč	1,3 tis. Kč
15 000 – 24 999 obyvatel	932,4 tis. obyvatel	720,4 mil. Kč	0,8 tis. Kč
Nad 25 000 obyvatel	4,1 mil. obyvatel	218,5 mil. Kč	0,05 tis. Kč
Celkem	10,7 mil. obyvatel	9,10 mld. Kč	0,9 tis. Kč

Pokud se podíváme na rozložení čerpání podle velikostí obcí, ukazuje se, že se dařilo zacílit prostředky na podporu menších obcí. Do druhé a třetí kategorie velikostí obcí směřovalo více než 60 % všech prostředků CLLD, což ukazuje, že cíl nasměřovat prostředky na rozvoj venkovských oblastí byl poměrně úspěšný. Nejméně prostředků směřovalo do obcí s celkovým počtem do 199 obyvatel, po přepočtu na obyvatele je však částka nejvyšší. Takto malé obce navíc vzhledem ke svým rozpočtům nemohly realizovat velké či finančně náročné projekty.

66 %

Prostředků CLLD směřovalo
do obcí s počtem
200-4999 obyvatel

Co se týče čerpání v obcích nad 25 000 obyvatel, zde nebyly realizovány žádné projekty (vzhledem k nastavení nástroje CLLD a nulové oficiální alokaci), nicméně suma celkových proplacených prostředků není nulová a je ovlivněna regionálním rozpadem prostředků, primárně kvůli způsobu monitoringu v rámci MS2014+. V systému je žadateli umožněno zaškrtnout různou úroveň realizace projektu, například na celý kraj. Z toho titulu pak při rozpadu projektů do území jsou tyto typy projektů započítány také do Prahy. Dalším důvodem je i rozpad projektů podle sídla žadatelů, která se v největší kategorii měst často nachází (jednalo se především o větší neziskové organizace s celorepublikovou působností, jako např. Člověk v tísni, o.p.s. nebo Romodrom o.p.s.)

V hlavním městě nebyly realizovány žádné projekty (alokace byla nulová), nicméně část proplacených prostředků sem spadá, a to primárně kvůli způsobu monitoringu v rámci MS2014+. V systému je žadateli umožněno zaškrtnout různou úroveň realizace projektu, například na celý kraj. Z toho titulu pak při rozpadu projektů do území jsou tyto typy projektů započítány také do Prahy. Dalším důvodem je dále i rozpad projektů podle sídla žadatele.

⁹⁴ Zdroj: MS2014+, vlastní zpracování

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM CLLD DLE TYPU ÚZEMÍ

Rozvojové území

3,5 mld. Kč

celkové zdroje

0,5 tis. Kč

na obyvatele

Stabilizované území

4,7 mld. Kč

celkové zdroje

1,6 tis. Kč

na obyvatele

Periferní území

855,4 mil. Kč

celkové zdroje

1,7 tis. Kč

na obyvatele

Z pohledu absolutního čerpání směřovalo nejvíce prostředků do stabilizovaného typu území. V přepočtu na obyvatele bylo čerpání téměř stejné ve stabilizovaném a periferním typu území, do rozvojového typu směřovala pouze minimální částka. I toto rozložení čerpání odpovídá nastavení nástroje a zaměření na rozvoj méně sub-urbanizovaných území.

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM CLLD DLE TYPU ÚZEMÍ DEFINOVANÝCH V KONCEPCI ROZVOJE VENKOVA

Tabulka 6: Čerpání CLLD dle typu území definovaných v Koncepti rozvoje venkova⁹⁵

Typ území	Počet obyvatel	Celkové zdroje	Na obyvatele
Rozvinutý typ	2,8 mil. obyvatel	2,4 mld. Kč	858,4 Kč
Sociálně znevýhodněný typ	1,5 mil. obyvatel	1,2 mld. Kč	793,1 Kč
Polohově znevýhodněný typ	2,9 mil. obyvatel	1,9 mld. Kč	655,3 Kč
Sociálně a polohově znevýhodněný typ	1,8 mil. obyvatel	2 mld. Kč	1 072,1 Kč
Nevyhraněný typ	1,6 mil. obyvatel	1,6 mld. Kč	989,4 Kč
Celkem	10,7 mil. obyvatel	9,10 mld. Kč	873,4 Kč

Z hlediska typologie území definované v Konceptu rozvoje venkova nejvyšší objem finančních prostředků v absolutním vyjádření směřoval do rozvinutého typu území (2,4 mld. Kč), naopak nejméně prostředků bylo čerpáno v sociálně znevýhodněném typu území (1,2 mld. Kč). V propočtu na jednoho obyvatele zaznamenal nejvyšší čerpání sociálně a polohově znevýhodněný typ území (1 072,1 Kč na obyvatele) a nejnižší čerpání polohově znevýhodněný typ území (655,3 Kč na obyvatele).

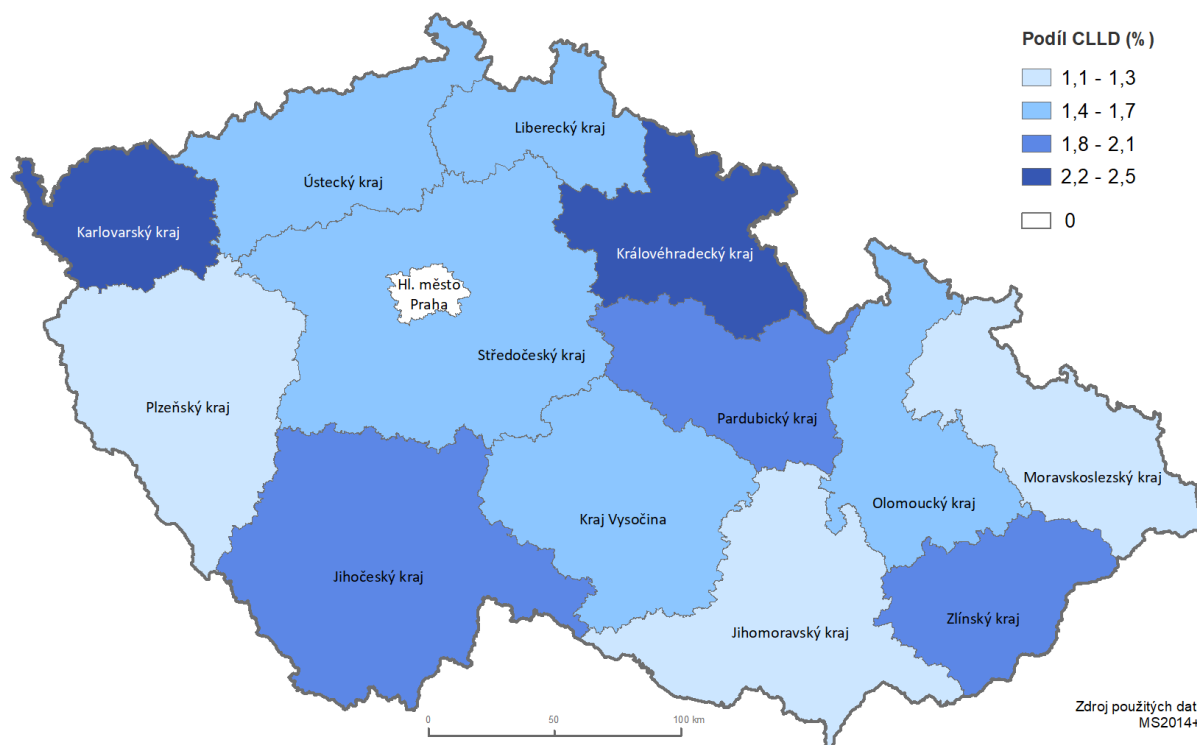
⁹⁵ Zdroj: MS2014+, vlastní zpracování s využitím [Konceptu rozvoje venkova](#)

Podíl CLLD na celkovém čerpání

Obrázek 52: Mezikrajské srovnání podílu proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím CLLD

PODÍL CLLD NA CELKOVÉM ČERPÁNÍ ESIF
v krajích České republiky

Celkový podíl čerpaných prostředků skrze nástroj CLLD je minimální v porovnání s celkovým objemem prostředků čerpaných skrze fondy EU. Pohybuje se kolem 1,5 % ve všech krajích ČR.

Skrze nástroj CLLD se celkově vyčerpalo více než 9 mld. Kč, v celkovém objemu prostředků čerpaných skrze fondy EU se však jedná o velmi malý podíl. Nejvíce bylo čerpáno skrze CLLD v **Královéhradeckém kraji** (2,5 %), následovaném **Karlovarským krajem** (2,2 %) a **Zlínským krajem** (1,8 %). Všechny tyto kraje jsou z velké části tvořeny venkovským územím. Naopak nejméně se čerpalo v Moravskoslezském kraji (1,2 %) a Jihomoravském kraji (1,1 %). Úspěšnost čerpání může záviset na mnoha faktorech včetně proaktivnosti MAS, obcí, charakteru výzev, které se svým zaměřením potkají potřebami a problémy území. Zároveň nástroj CLLD, jak již bylo zmíněno výše, je orientovaný na obce s velikostí do 25 tis. obyvatel. Některé obce nejsou součástí MAS a čerpají tak pouze skrze národní výzvy, či prostřednictvím nástroje ITI/IPRÚ. Obce, které nejsou ani v MAS, ani ITI či IPRÚ bývají nazývány „bílá místa“ a jsou předmětem jiné části této zprávy (Kapitola 10.2).

1 %

tvoří podíl CLLD na celkovém čerpání

Nejvíce podpořeným typem území v celkovém čerpání je **stabilizovaný typ území** (4,7 mld. Kč). Periferní území je téměř stejně podpořeno po přepočtu na obyvatele, v celkových hodnotách ovšem nejméně (855,4 mil. Kč). Tento jev může souviset s nedostatečnými administrativními kapacitami nejmenších obcí pro psaní projektových žádostí a nedostatkem financí na spolufinancování. Nejmenší obce (kategorie do 199 obyvatel) čerpají v absolutních hodnotách několikrát nižší hodnotu oproti ostatním kategoriím (374,3 mil. Kč). Ovšem velmi dobře si stojí kategorie v pořadí druhých a třetích nejmenších obcí, které čerpaly částku 6 mld. Kč v absolutních hodnotách.

Efekt CLLD na vybrané socioekonomické ukazatele

Vzhledem k specifikacím nástroje CLLD bylo provedeno dodatečné kvantitativní šetření efektu tohoto nástroje na vybrané socioekonomické ukazatele. Pro šetření byla vybraná metoda Rozdílu v rozdílech (Diff-in-Diff). Cílem šetření bylo zjistit, jestli lze pozorovat a kvantifikovat efekt nástroje CLLD u ORP, kde bylo pozorováno vyšší finanční čerpání na obyvatele v kontrastu s ORP, kde je naopak čerpání nižší nebo žádné. Nastavený výzkum nebere v potaz případné čerpání finančních prostředků mimo nástroje CLLD, což nepovažujeme za limitaci, protože cílem je právě zjistit, jestli nástroj CLLD je z kvantitativního hlediska významný.

V případě analýzy efektu nástroje CLLD v kontextu aktivit realizovaných v rámci TC6 byla vybrána jako závislá proměnná Koeficient ekologické stability, který v čase měří podíl ekologicky příznivých ploch. 80 z celkem 205 ORP čerpalo finance přes nástroj CLLD, které v kontextu výzkumu představují pozorování v tzv. intervenční skupině. Kontrolní skupinu představují pozorování v ORP, kde nástroj CLLD nepůsobil. Pro účely analýzy byla tato skupina očištěna využitím metody Propensity Score Matching (PSM), která z 125 ORP vybrala 80 nejpodobnějších v intervenční skupině na základě nezaměstnanosti, hustoty obyvatel a cen nemovitostí v roce 2014. Tyto ukazatele odráží rozmístění obyvatelstva, vývoj trhu práce a úroveň životních nákladů. Výběr ukazatelů byl omezen dostupností dat na úrovni ORP. Čištění metodou PSM navíc pomáhá zajistit platnost tzv. paralelního trendu, jinými slovy, že vývoj závislé proměnné (KES) byl před působením intervence v intervenční a kontrolní skupině podobný.

V případě analýzy pro TC9 byla analýza upravena, protože u všech ORP bylo pozorováno finanční čerpání přes nástroj CLLD. V tomto případě byly pro účely analýzy intervenční a kontrolní skupina vyrobeny z 50 ORP s nejvyšším a 50 ORP s nejnižším finančním čerpáním. Platnost paralelního trendu v tomto případě nebylo možné ověřit z důvodu neexistence historických dat před rokem 2016, což představuje jistou limitaci. Na druhou stranu lze předpokládat, že socioekonomický vývoj byl v obou skupinách podobný na základě dat o nezaměstnanosti apod.

Z provedené analýzy Tabulka 7 lze pozorovat, že po přepočtu na obyvatele je finanční čerpání přes nástroje CLLD u TC6 v intervenční skupině relativně nízké, v průměru 76 Kč. Zvolený ukazatel, Koeficient ekologické stability je v intervenční skupině vyšší již před působením intervence. Z dat lze vidět, že se koeficient vyvíjel mírně pozitivně v obou skupinách. V případě TC9 je průměrné finanční čerpání na obyvatele přes nástroj CLLD výrazně významnější v obou skupinách. Rozdíl mezi průměrem v kontrolní a intervenční skupině je ale několikanásobný. Z pohledu vývoje v Indexu sociálního vyloučení lze pozorovat výraznější pokles v intervenční skupině v porovnání s kontrolní.

Tabulka 88 představuje přehled využitých proměnných v analýze. Do této oblasti také směřovalo mnohem více projektů, které byly zaměřeny řešení problémů v oblasti sociálních služeb, komunitního života a zaměstnanosti.

Tabulka 7: Průměr ve finančním čerpání a vybraných socioekonomických ukazatelích v kontrolní a intervenční skupině

	TC6		TC9	
	Kontrolní skupina	Intervenční skupina	Kontrolní skupina	Intervenční skupina
Průměrná hodnota finančního čerpání v ORP přes nástroj CLLD (v Kč na obyvatele)	0 Kč	76 Kč	264 Kč	1 429 Kč
Průměrná hodnota vybraného socioekonomického ukazatele před intervencí	1.304	1.641	10,728	7,654
Průměrná hodnota vybraného socioekonomického ukazatele po intervencí	1.366	1.703	9,053	5,845

Tabulka 8: Přehled proměnných využitých v regresní analýze Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje CLLD na vybrané socioekonomické ukazatele u TC6 a TC9)

Proměnná	Popis proměnné	Minimum	Medián	Průměr	Maximum
Závislé proměnné (do modelu Rozdílu v rozdílech)					
KES_{ORP}	Koeficient ekologické stability (KES) je kompozitní index, který vyjadřuje podíl ekologicky příznivých ploch a ploch, které zatěžují životní prostředí. Index na úrovni ORP nabývá hodnot od 0 do 12, vyšší hodnota značí lepší ekologickou stabilitu daného ORP. (zdroj: ČSÚ)	0,187	0,9137	1,504	11,145
Index sociálního vyloučení $_{ORP}$	Nabývá hodnot od 0 do 30 bodů, hodnota 0 znamená absenci nebo minimální rozsah sociálního vyloučení a hodnota 30 bodů nejvyšší míru zatížení sociálním vyloučením (zdroj: ASZ)	1,326	7,307	8,320	22,462
Nezávislé proměnné (do modelu Rozdílu v rozdílech)					
$1(Intervence)_{ORP}$	Intervence je proměnná, která nabývá hodnoty 1 u libovolného pozorování i , pokud se vybrané ORP řadí mezi ty, kde finanční čerpání přes nástroj CLLD je výraznější. V opačném případě nabývá hodnoty 0. (zdroj: MS2014+, MMR)	1	N/A	0,5	1
$1(Před\_Po)_{ORP}$	Před_po je proměnná, která nabývá hodnoty 0 pokud se pozorování i představuje pozorování v čase před realizací intervence, v opačném případě nabývá hodnoty 1. (zdroj: vlastní výpočet)	1	N/A	0,5	1
Párovací proměnné (využity při tvorbě kontrolní skupiny u TC6)					
$Nezaměstnanost(2014)_{ORP}$	podíl osob, které nejsou zaměstnané, ale aktivně hledají práci v daném období, na celkové pracovní síle (tj. zaměstnané a nezaměstnané osoby do 65 let) (v %). (zdroj: ČSÚ)	3,623	7,855	7,963	14,522
$HustotaObyvatel(2014)_{ORP}$	Vyjadřuje počet lidí na kilometr čtvereční nebo hektar. (zdroj: ČSÚ)	31,32	99,16	151,06	1 639,73
$CenyNemovitostí(2014)_{ORP}$	Informace o cenách a tržní hodnotě nemovitostí, které byly prodány a zakoupeny v daném územním celku (v Kč). (zdroj: ČSÚ)	7 527	16 688	16 814	25 524

Nultou hypotézou pro testování efektu nástroje CLLD je, že v ORP, v kterých se čerpali finanční zdroje přes tento nástroj, nelze pozorovat statisticky významnou změnu v Koeficientu ekologické stability. Alternativní hypotézou je opak, tedy že lze pozorovat statisticky významnou souvislost. V kontextu TC9 je nultá a alternativní hypotéza analogická.

V Tabulka 99 jsou prezentovány regresní koeficienty s odhadnuté rovnice:

$$\blacktriangleright KES_{ORP} = \alpha + \beta * 1(Intervence)_{ORP} + \gamma * 1(Před\_Po)_{ORP} + \Delta * (1(Intervence)_{ORP} * 1(Před\_Po)_{ORP}) + \epsilon_{ORP} \text{ (pro TC9 je rovnice analogická)}$$

Regresní koeficient Δ je interakční efekt, který měří rozdíl v rozdílech, a tedy představuje regresní koeficient zájmu. Výsledný regresní koeficient není statisticky významný na žádné ze sledovaných hladin, a proto nelze vyvrátit ani v jednom případě nultou hypotézu. Výsledky analýzy proto nepoukazují na to, že by čerpání přes nástroj CLLD mělo rozdílný efekt na Koeficient ekologické stability a Index sociálního vyloučení.

Tabulka 9: Regresní výsledky z analýzy Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje CLLD na vybrané socioekonomické ukazatele u TC6 a TC9)

	(1 – Model CLLD TC6)	(2 – Model CLLD TC9)
	Závislá proměnná	
	KES _{ORP}	Index Sociálního vyloučení _{ORP}
Nezávislé proměnné		
1(Intervence) _{ORP}	0.207 (0.132)	-3.073** (0.927)
1(Před_Po) _{ORP}	0.032 (0.132)	-1.674* (0.927)
1(Intervence) _{ORP} • 1(Před_Po) _{ORP}	0.004 (0.187)	-0.135 (1.311)
Počet pozorování	320	200
Model	Diff-in-Diff	Diff-in-Diff
R ²	0.016	0.130
P-hodnota	0.167	0.000

Poznámka: Standardní chyby jsou uváděny v závorkách. *, **, a ***, značí statistickou významnost na deseti, pěti a jedno procentní úrovni.

Důvodů, proč nelze pozorovat statisticky významné výsledky je několik. Z věcného hlediska lze konstatovat, že nástroj CLLD nebyl dostatečně velký na to, aby mohl mít diferenční vliv na ORP, v kterých bylo vyšší finanční čerpání na obyvatele. Jak bylo uvedeno výše, představují prostředky přes nástroj CLLD jen asi 1 % všech prostředků fondů EU. Z technického hlediska, může být problém obecný nedostatek dat na úrovni ORP (nebo i nižší), která by umožnila provést testy robustnosti využitím rozdílných socioekonomických dat. Nicméně, v případě analýzy vlivu nástroje CLLD na Index sociálního vyloučení lze z **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**9 pozorovat, že p-hodnota celého modelu se blíží nule, což poukazuje na správný výběr modelu. Z tohoto důvodu se proto lze v interpretaci výsledků víc přiklánět k tezi, že CLLD neměly měřitelný efekt na socioekonomický rozvoj v ORP a případný pozitivní vývoj měly na svědomí spíše jiné faktory.

Jak již bylo zmíněno, vzhledem k zanedbatelnému podílu CLLD na celkové alokaci fondů EU není možné očekávat, že tento nástroj umožní vyřešit závažné problémy spojené například se sociálním vyloučením. Pro menší obce bylo CLLD jistě přínosným nástrojem, který jim umožnil realizovat projekty směřující na pokrytí základních potřeb (např. vybudování chodníků, komunitních center), ovšem těchto projektů byly v jednotlivých obcích spíše menší jednotky. Pokud se tedy obce potýkaly s komplexnějšími problémy, pouze využití CLLD nemohlo stačit. Jak jsme již několikrát avizovali v průběhu této evaluace, alokace pro MAS je v tomto kontextu nedostačující a nástroj tak umožňuje realizaci spíše menších individuálních projektů. Ty mohou mít výrazný dopad na život v dané konkrétní obci, ovšem nemohou výrazněji ovlivnit socioekonomické ukazatele.

Hlavní témata projektů

Nástroj CLLD byl svým nastavením zaměřen na oblast **životního prostředí** (TC 6) a **oblast sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminace** (TC 9). V rámci následující kapitoly budou představena hlavní témata realizovaná skrze nástroj CLLD.

PODPORA SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ (TC9)

Projekty v TC9 skrze CLLD byly realizovány prostřednictvím 2 specifických cílů, a to SC Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a

aktivizace místního potenciálu (06.4.59.4.1) a SC Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech (03.2.65.1).

Aktivita nástroje cílily i na výstavbu či modernizaci odborných učeben na školách.

Jedním z velmi podporovaných témat skrze CLLD v rámci MAS je modernizace učeben, bezbariérovost škol a výstavba či modernizace odborných učeben. Jedná se o následující projekty:

- ▶ **Odborné dílny** (např. *Dílna pro technické a řemeslné obory a specializovaná učebna pro přírodní vědy v Ekocentru Brniště, Modernizace učebny dílen v Základní škole Česká Třebová, Multifunkční odborná učebna ZŠ Košťany, Polytechnická učebna ZŠ a MŠ Pržno*)
- ▶ **Jazykové učebny** (např. *Odborná jazyková učebna v ZŠ Rožďalovice, Vybudování jazykové učebny v ZŠ Mikulovice, Vybudování jazykové učebny ZŠ České Velenice*)
- ▶ **Učebny chemie a fyziky** (např. *Modernizace učebny chemie v ZŠ Ústí nad Orlicí, Modernizace učebny fyziky a chemie v ZŠ Kobyly, Modernizace učebny fyziky v ZŠ Trnava*)
- ▶ **Učebny přírodních věd** (např. *Modernizace učebny přírodních věd se zaměřením na badatelskou výuku na ZŠ Jevíčko, Učebna přírodopisu ZŠ Ležáků, Hlinsko*)
- ▶ **IT/počítačové učebny** (např. *Modernizace počítačové učebny včetně Konektivity v ZŠ Hošťálková,*
- ▶ **Specializované zázemí** (např. *Modernizace skleníku a učebny odborného výcviku pro obor Zahradnictví, Učebna robotiky pro 1.ZŠ Veselí nad Lužnicí*)

více než 900
mil. Kč

skrze CLLD na
modernizaci
učeben

Sociální služby byly podpořeny nákupem vozů, navýšením kapacit sociálních služeb a renovací infrastruktury.

- ▶ **Nákup vozů** – (např. *Charita Konice-Pořízení automobilu pro zlepšení mobility II, Charita Nový Hrozenkov – Auty na Valašské kopce a samoty, Autem do terénu – Chrudimsko, Automobil pro pečovatelskou službu Žamberk*)
- ▶ **Úpravy zázemí a výstavba** – (např. *Centrum sociálních služeb Tanvald-Kotva, Rekonstrukce objektu Husova C v rámci interní transformace MSSS Vejprty*)

Více než 106
mil. Kč

skrze CLLD na
nákup vozů
pro sociální
služby

Podpořeny byly volnočasové aktivity – letní tábory a vznik komunitních center.

- ▶ **Letní tábory** (např. *Vodácké příměstské tábory Litovel 2017-2020, Příměstský tábor Prázdninová Lhota, Příměstský tábor v Medlově, Příměstský tábor TJ Sokol Lázně Kynžvart, Přivesnický tábor v Libhošti, Spokojené děti i rodiče na Rýmařovsku*)
- ▶ **Komunitní centra** (např. *Komunitní centrum Dvořísko, Holýšov, Bartošovice v Orlických horách, Prušánky, Rosice, Chotěboř, Bílovice, Prachatice*)

Více než 600
mil. Kč

na komunitní
centra a
centra
sociálních
služeb

V rámci podpory zaměstnanosti byla vytvořena nová pracovní místa, vznikly sociální podniky, i dětské skupiny pro dřívější návrat rodičů do zaměstnání.

- ▶ **Podpora zaměstnanosti** (např. *Vytvoření nového pracovního místa v pokladní v Muzeu Papírových modelů, Vytvoření pracovních míst v Hotelu pod Zvičinou, Vytvoření pracovních míst pro OZV v rámci sociálního zemědělství Ledecké farmy*)
- ▶ **Sociální podniky** (např. *Vznik sociálního podniku OZDOBA CZ s.r.o., Sociální podnik Ppikanto, Sociální podnik AFES*)

- **Podpora cílových skupin** (např. *Z dluhů ven, Z rodičovské do práce – podpora zaměstnanosti v MAS, Zaměstnaní rodiče – spokojené děti III, Ženy, matky – NASTARTUJTE SE*)

Podpora také směřovala do zvyšování bezpečnosti v dopravě, budování cyklostezek a chodníků.

- **Cyklostezky** (např. *Cyklostezka Dřevárka, Cyklostezka Rašovice-Křižanovice, Cyklostezka přes Lesopark Na Panském v Bohumíně, Cyklostezka Uničov, m.č. Horní Sukolom - Dlouhá Loučka*)
- **Chodníky** (např. *Komunikace IV. třídy pro pěší – Chodník, k. ú. Závada, obec Petrovice u Karviné, Chodníky při silnici I/11 a III/3281 Odřepsy, Zvýšení bezpečnosti chodců v místní části Fulnek – Pohořilky, Rekonstrukce chodníků a veřejného osvětlení v ulici Václavská, Chrudim*)

Příklady největších projektů TC9

Jedním z největších realizovaných projektů je projekt *Domažlice – MŠ Petrovická*⁹⁶ (za 24,9 mil. Kč). Tento projekt umožnil vznik nové bezbariérové budovy MŠ, která bude sloužit jako odloučené pracoviště ZŠ a MŠ Domažlice s kapacitou 75 dětí, současná kapacita se tak navýší o 48 míst. Budova poskytuje kompletní zázemí včetně zahrady, parkovací plochy i jídelny.

Dalším projektem je projekt *Centrum POKORUM*⁹⁷ (15,4 mil. Kč) města Rumburk. V rámci tohoto projektu došlo k rekonstrukci objektu pro službu sociální rehabilitace. Objekt byl dlouhodobě nevyužíván a díky projektu vzniklo zázemí pro sociální službu – včetně prostor pro klienty i administrativu Agentury Pondělí, z.s., která služby poskytuje.

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ (TC6)

V životním prostředí podpora směřovala na obnovu/revitalizace zeleně.

Podpora probíhala prostřednictvím 3 specifických cílů TC6 – SC Posílit přirozené funkce krajiny (05.4.27.4.3), SC Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech (05.4.27.4.4) a SC Posílit biodiverzitu (05.4.27.4.2). Skrze nástroj CLLD byly projekty tematicky orientované především na:

- **Výsadba a revitalizace zeleně v parcích a veřejných prostranstvích** (např. *Relaxační a vodní park pod Hradišťským vrchem v Konstantinových Lázních, Revitalizace parčíku ul. Wolkerova Kraslice, Revitalizace zeleně v Lužci nad Cidlinou, Výsadba zeleně v extravilánu Police nad Metují – lokalita Plachty a lokalita Klůček*)
- **Obnova sídelní zeleně** (např. *Regenerace sídelní zeleně Vlenice, Revitalizace sídelní zeleně v obci Střítež nad Bečvou, Regenerace sídelní zeleně Vlenice*)
- **Výsadba stromořadí a dřevin** (např. *Výsadba ovocných alejí v k.ú. Petrovice u Chabařovic, Výsadba alejí v CHKO Kokořínsko, k.ú. Brocno, Chcebuz a Újezd u Chcebuze*)
- **Ovocné aleje a sady** (např. *v Sudoměřicích, Tasově, Hroznové Lhotě, obnova sadu v Třemošnici*)

⁹⁶ Vizualizace: Webové stránky města Domažlice, viz.: [Domažlice - MŠ Petrovická - Oficiální stránky města Domažlice \(domazlice.eu\)](http://Domažlice-MŠPetrovická-OficiálnístránkyměstaDomažlice(domazlice.eu))

⁹⁷ [Projekt města Rumburk s názvem Centrum POKORUM - Agentura PONDĚLÍ \(agenturapondeli.cz\)](http://ProjektměstaRumburksnázvemCentrumPOKORUM-AgenturaPONDĚLÍ(agenturapondeli.cz))

- **Obnova zámeckých parků** (např. *Obnova zámeckého parku v Rudě nad Moravou – vegetační prvky, Návrh obnovy zámeckého parku v Adršpachu*)
- **Krajinná zeleň** (např. *Rozšíření LBC louky za hrází, Slavkov – krajinná zeleň, Založení lokálního biocentra Skrbeň*)

Příklady největších projektů TC6

akce spojené s obnovou zeleně v obci.

V rámci životního prostředí je jedním z největších projektů *Zámecká zahrada v Hrochově Týnci*⁹⁸ (3,5 mil. Kč), jehož cílem je výsadba nových stromů a keřů, udržení a posílení biodiverzity parku, tím i zvýšená podpora migrace živočichů.

Dalším příkladem projektu je *Revitalizace zeleně v intravilánu, Město Dolní Poustevna*⁹⁹ (3,6 mil. Kč), díky kterému došlo k revitalizaci zeleně ve 4 lokalitách, k úpravě a vytvoření cest a k instalaci mobiliáře. Projekt navazoval na již předešlé

Přidaná hodnota nástroje CLLD

Z výsledků rozhovorů s různými stakeholdery, z dotazníkových šetření pro členy MAS a z focusních skupin pro zástupce MAS v některých krajích vyplývá několik hlavních přínosů CLLD. Vzhledem k počtu (malých) obcí v ČR MAS umožnily lépe zacílit prostředky do venkovského území a podpořit i ty žadatele, kteří nemají příliš velkou konkurenceschopnost v národních výzvách. Menší obce se potýkají s nedostatečnou infrastrukturou a obslužností, s absencí veřejných služeb i s odlivem obyvatel. Zároveň dochází k úpadku komunitního života, především pak v těch územích, které se trpí odlivem obyvatel či naopak rychlým přírůstkem obyvatel (např. oblasti Sudet, sub-urbanizované oblasti mimo jiné ve středočeském kraji). Tímto směrem pak byly nasměrovány nejen projekty, ale také další nadstavbové aktivity MAS. Hlavní přínosy shrnuje následující schéma:¹⁰⁰

- **Podnícení spolupráce v území a tvorba partnerství:** MAS se v území zasadily o propojování různých stakeholderů napříč územím. Skrze neformální aktivity například pro starosty, učitele,

⁹⁸ Foto, zdroj: <https://www.profesionalove.cz/reference/produkt/zamecka-zahrada-v-hrochove-tynci>

⁹⁹ [DotaceEU - Revitalizace zeleně v intravilánu, Město Dolní Poustevna](#)

¹⁰⁰ Konkrétní příklady akcí a aktivit jsou zmíněny v jednotlivých průběžných zprávách.

ředitelé škol či podnikatele se podařilo získat přehled o potřebách v území a podnítit rozvoj spolupráce. Zároveň probíhala přeshraniční spolupráce a sdílení dobré praxe mezi kanceláři MAS. Sdílení informací a znalostí umožnilo realizovat projekty mimo jiné v oblasti vzdělávání a cyklo dopravy. V území vznikaly za podpory MAS programy podporující spolupráci různých subjektů (např. Program ŽIVOT V OBCÍCH¹⁰¹).

- ▶ **Zlepšení schopnosti tvořit, koordinovat a realizovat projekty:** MAS se podílely na zlepšování schopnosti připravovat a realizovat projekty menších žadatelů. Malé obce se potýkají s nedostatkem administrativních kapacit a zkušeností s přípravou projektů, MAS se tak snažily více aktivizovat tyto obce a pomáhat jim. Některé MAS poskytují v rámci svých služeb tzv. „servis samosprávám“, tj. placené služby spojené s vyřizováním dotací a administrací výběrových řízení k dotacím. Zároveň MAS zprostředkovávaly informace o možnostech čerpání a komunikovaly s potenciálními žadateli. V neposlední řadě pak hrály roli při plánování rozvoje území a zapojení i nejmenších obcí do diskusí.
  - ▶ **Synergie mezi projekty:** synergie mezi projekty se dařily pouze částečně. Nejčastěji byly synergie spatřovány u realizace cyklostezek, kde docházelo ke spolupráci více obcí, propojování území a realizaci navazujících projektů. Dále byly synergické projekty realizovány v sociální oblasti, kde docházelo k propojování investičních a měkkých projektů (např. výstavba komunitního centra a zajištění sociálních služeb), či propojování poskytovatelů služeb. Ve vzdělávání měly synergické efekty MAP (propojení aktérů, realizace společných projektů) a v případě jednoho žadatele docházelo k realizaci více navazujících projektů.
  - ▶ **Rozvoj image území a turistického ruchu:** na podporu komunitního života a rozvoje image území MAS realizovaly řadu neformálních aktivit včetně festivalů, turistických her, kulturních a sportovních akcí, či společenských aktivit (sázení stromů, úklid v přírodě apod.). Dále podpora směřovala směrem ke spolkům a spolkové činnosti, ale také směrem k práci s dětmi a mládeží. Mladí byli podporováni prostřednictvím edukativních programů a venkovských parlamentů. Komunitní život byl podpořen také díky projektům v programu *Malý Leader*. V rozvoji turistického ruchu byly podporovány místní regionální produkty, docházelo k opravě kulturních památek, ale také k podpoře místních řemesel. Díky projektům byla podpořena turistická infrastruktura, např. lávky, naučné stezky, informační prvky a cyklostezky.
-
- ▶ **Zatraktivnění území pro občany, rozvoj vzhledu obcí:** jedním z dopadů projektů je zlepšování vzhledu obcí a zvyšování jejich atraktivity pro občany, a to především díky rozvoji infrastruktury, podnikání, služeb a vzdělávání. Pro venkovské oblasti je zásadní podmínkou zajištění základních služeb, které motivují občany setrvat v území.
  - ▶ **Role MAS jakožto prostředníka pro vyjednávání:** Vzhledem k nízké vyjednávací pozici malých obcí sloužily MAS jako mezičlánek mezi nimi a krajem, případně mezi dalšími stakeholdery. MAS tak v období 2014-2020 zprostředkovávaly potřeby nejnižší úrovně území, v některých případech také vůči ITI/IPRÚ v případě větších projektů, které by nepokryla alokace MAS, ale mohly být podpořeny v rámci IN. Tak se dělo například v rámci ITI Pražské aglomerace, které pokrývá velké množství i menších obcí.

---

¹⁰¹ <https://www.mas-krusnehozy.cz/dotacni-programy/program-zivot-v-obcich/>

- ▶ **Podpora dalších nadstavbových aktivit:** jedním z příkladů dalšího zapojení MAS je podpora komunální energetiky, mimo jiné v kontextu programu Nová zelená úsporám Light¹⁰², či v rámci Platformy spolupráce ke komunitní energetice¹⁰³. Zároveň se některé MAS podílely na spolupráci v rámci různých projektů, například na krajské úrovni (např. Metodika Chytrého venkova v Ústeckém kraji).

Oproti národním výzvám byla kvitována znalost území ze strany MAS, ale také jednodušší administrace projektů prostřednictvím MAS, možnost přizpůsobení hodnotících kritérií danému území a žadatelům, možnost rezervace prostředků danému žadateli, či větší pomoc s administrací projektu a žádosti. Větší jistota finanční alokace či větší flexibilita zvýšily absorpční kapacity menších žadatelů, kteří měli větší důvěru vůči kanceláři MAS nežli jednotlivým ŘO. Někteří žadatelé naopak vnímali v realizaci projektů prostřednictvím MAS navýšení administrativní zátěže a pro některé (větší) žadatele nebyla alokace MAS motivující. I přesto se ovšem poptávka v území zvyšuje a často převyšuje alokaci jednotlivých kanceláří MAS.

Možnosti zlepšení nástroje CLLD

NASTAVENÍ PODMÍNEK VÝZEV

Nejčastější připomínka směřovala na nastavení podmínek výzev vzhledem k venkovským oblastem. Vzhledem k tomu, že výzvy MAS tematicky i podmínkami obvykle zcela kopírovaly národní výzvy, ne vždy odpovídaly možnosti čerpání potřebám území. To následně snižovalo absorpční kapacity malých obcí, které primárně nástroje CLLD využívají. Nejčastěji se tyto připomínky týkaly následujících oblastí:

- ▶ Kultura – podpořeny mohly být pouze projekty na podporu národních památek, nikoliv menších místních památek (např. kapličky)
- ▶ Veřejná prostranství – podmínka zajištění architektonické studie pro renovaci náměstí a dalších prostranství
- ▶ Doprava – podmínka určité intenzity dopravy, kvóty průjezdu za den u cyklostezek
- ▶ IZS – podmínka ohroženého území, tj. projekty mohly být realizovány pouze na území označeném jako ohrožené

ABSENCE TÉMAT VE VÝZVÁCH MAS

Dále se připomínky týkaly absence některých témat ve výzvách MAS, případně nízké alokace pro naplnění poptávky v území. Do budoucna by žadatelé ocenili:

- ▶ Navýšení alokace na oblast Občanské infrastruktury a vybavenosti, či do podpory spolků
- ▶ Zaměřit prostředky na rozvoj cestovního ruchu, kultury a volnočasových aktivit
- ▶ Podpořit v rámci rozvoje infrastruktury i jiné projekty nežli výstavbu chodníků (např. rozvoj silniční infrastruktury)

NEDOSTATEČNÉ KOMPETENCE A PRAVOMOCE KANCELÁŘÍ MAS

Z pohledu možností zlepšení nástroje CLLD by MAS také ocenily větší důvěru, tedy více pravomocí a kompetencí rozhodovat o využití prostředků.

---

¹⁰² <https://novazelenausporam.cz/nzu-light/>

¹⁰³ <https://mas.sdruzeni.ruze.cz/komunitni-energetika-na-uzemi-mas>

NEDOSTATEČNÁ ALOKACE MAS

Jedna z hlavních připomínek dále směřovala na nedostatečnou alokaci, a to nejen pro realizaci projektů, ale také zajištění stálého týmu v rámci MAS a rozvoje neformálních aktivit, které MAS realizují. Konkrétně jsou jednotlivé připomínky rozvedeny v rámci jednotlivých průběžných zpráv.

8

Výstupy a výsledky nástroje ITI / IPRÚ

8. Výsledky a výstupy nástrojů ITI / IPRÚ

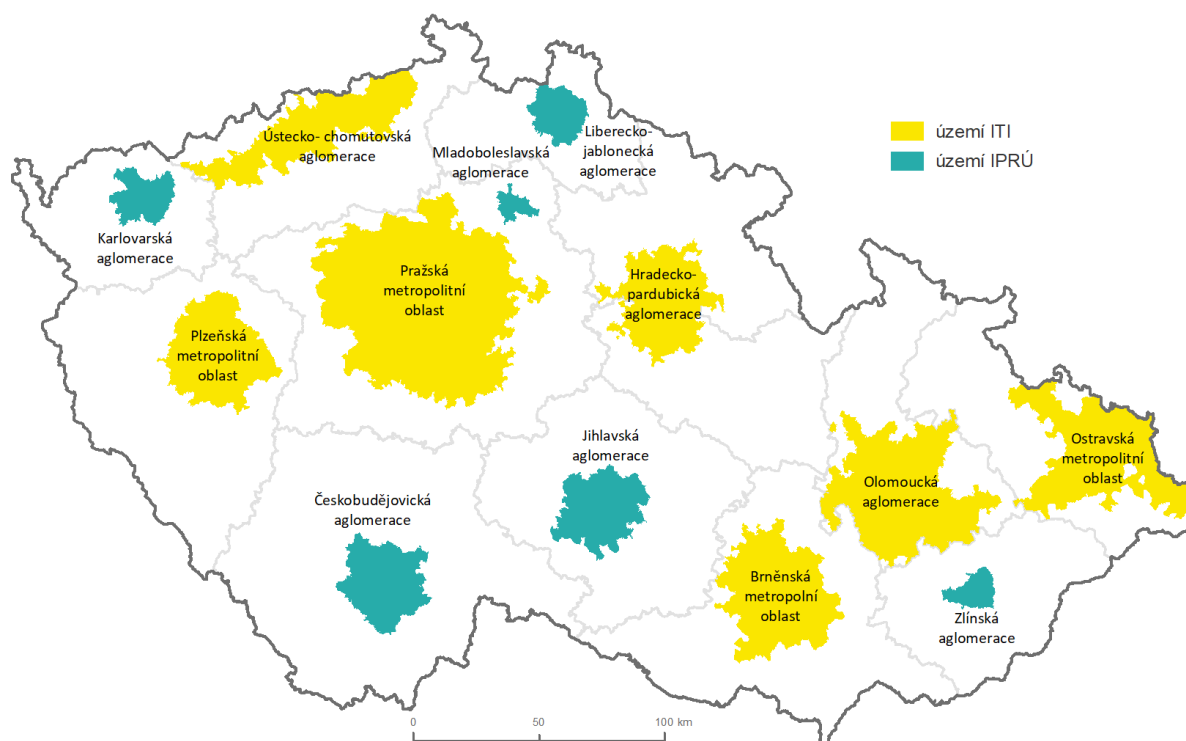
Prostřednictvím nástroje ITI/IPRÚ bylo čerpáno více než 33 mld. Kč. Celkový podíl čerpaných prostředků skrze nástroj ITI/IPRÚ je vyšší než u nástroje CLLD, což je dáno celkovou alokací prostředků a realizací větších projektů. V porovnání s celkovým objemem prostředků čerpaných skrze fondy EU tvoří nástroj ITI/IPRÚ 5 % celorepublikově, celkově se podíl pohybuje mezi 1,7 – 9,3 % v krajích ČR. Nejúspěšnější z pohledu čerpání byl Olomoucký kraj, co se týče počtu projektů, nejvíce jich realizoval Jihomoravský kraj. Nejvýznamnějším tématem byl rozvoj dopravní infrastruktury, dále také vzdělávání, kultura a podpora VaVal. Prostředky směřovaly nejvíce do jádrových měst aglomerací, což není překvapivé. V některých aglomeracích (především v rámci ITI) se dařilo realizovat i velké, strategické projekty a integrované řešení. Přesto byla většina projektů individuálních, bez většího strategického přesahu.

Přesto se jedná o účinný nástroj rozvoje spolupráce v aglomeraci, přispívá k postupnému rozvoji veřejné správy a dobré governance, která je pro budování silných center stěžejní. Integrované nástroje je tak možné vnímat jako iniciační nástroj. Může pomoci zvyšovat absorpční kapacity území a rozvíjet strategické řízení místních stakeholderů. Absorpční kapacity navíc zvyšuje rezervace finančních prostředků a přímý kontakt ITI/IPRÚ se starosty v území, kdy dochází k odkrývání jejich potřeb a hledání společných témat pro aglomeraci.

Tato kapitola je zaměřena na nástroj ITI/IPRÚ, konkrétně shrnuje rozložení čerpání prostředků v jednotlivých krajích, podíl prostředků vyčerpaných prostřednictvím těchto nástrojů na celkové alokaci fondů EU, či hlavní témata projektů. Součástí kapitoly je také shrnutí hlavních přínosů nástroje se

Obrázek 53: Území ITI / IPRÚ dle MS2014+

ÚZEMÍ ITI / IPRÚ

zaměřením na integrovaná řešení a podporu governance. V tomto kontextu vycházíme z realizovaných individuálních i skupinových rozhovorů, které proběhly v průběhu Evaluace a z fokusní skupiny pro zástupce jednotlivých ITI/IPRÚ, která byla realizována jako součást závěrečné zprávy. Cílem kapitoly je shrnout působení ITI/IPRÚ v období 2014-2020. V období 2014-2020 bylo prostřednictvím nástroje ITI

možné podporovat následující oblasti: VaVal, podnikání, životní prostředí, dopravu, zaměstnanost, sociální začleňování a vzdělávání. Nástroj IPRÚ měl užší zaměření a podporoval nízkouhlíkové hospodářství, dopravu, sociální začleňování a vzdělávání. Co se týče počtu projektů, v rámci IPRÚ nejvíce projektů realizovalo *IPRÚ Liberec-Jablonec nad Nisou* (více než 70), V rámci ITI nejvíce projektů realizovalo *ITI Ostravské metropolitní oblasti* (více než 250).

1 329

počet projektů ITI a IPRÚ

33,5 mld. Kč

celkové zdroje

27,3 mld. Kč

z toho příspěvek EU

Rozložení čerpání

Celkově se v ČR přes nástroje ITI/IPRÚ čerpalo více než 33 mld. Kč (tj. 5 % z celkového čerpání skrze fondy EU), nejvíce prostředků směřovalo do Jihomoravského kraje, nejméně do Kraje Vysočina. Na obyvatele nejvíce čerpal Olomoucký kraj (6 tis. Kč na obyvatele) a nejméně hl. m. Praha (1 tis. Kč na obyvatele), což je dáno zacílením prostředků do území Středočeského kraje.

NEJVÍCE A NEJMÉNĚ PODPOŘENÉ KRAJE PROSTŘEDNICTVÍM ITI / IPRÚ

V absolutních hodnotách

Jihomoravský kraj 5,2 mld. Kč

Na obyvatele

Olomoucký kraj 6 tis. Kč na obyvatele

Kraj Vysočina 715,4 mil. Kč

Hl. m. Praha 1 tis. Kč na obyvatele

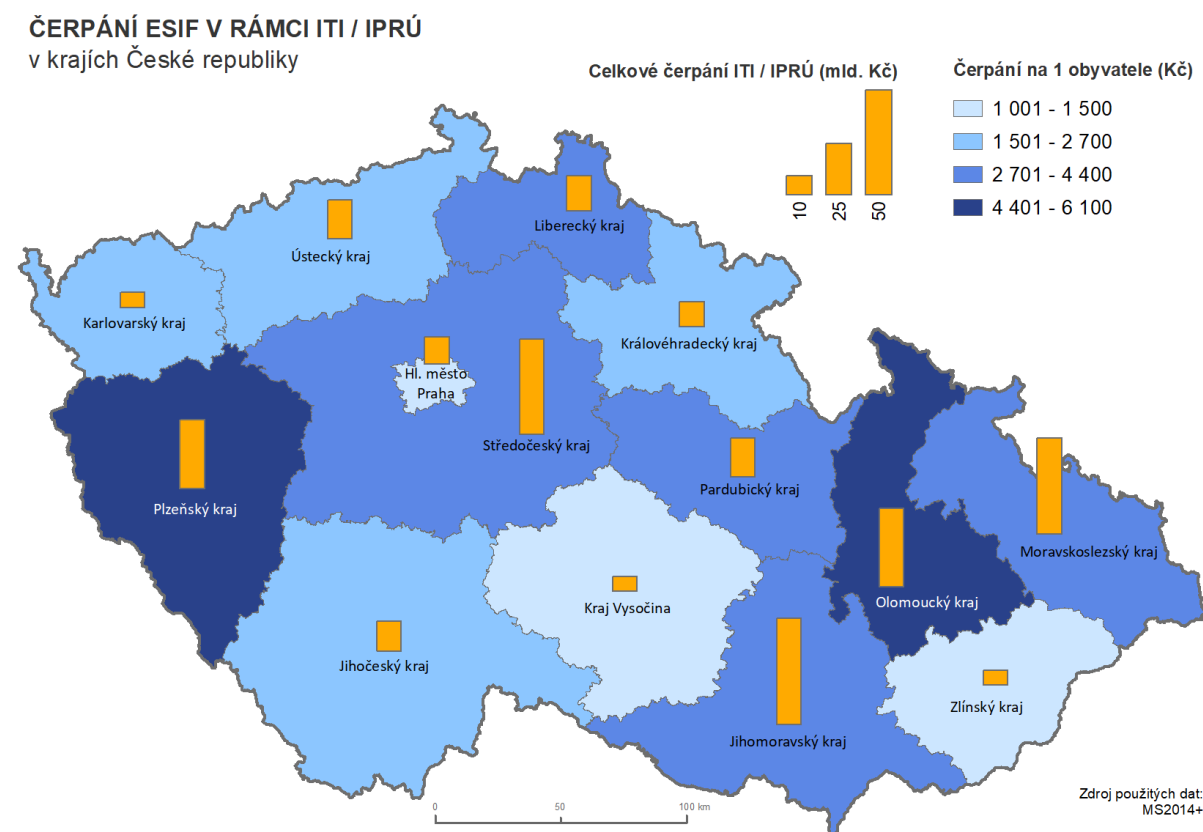

Co se týče nejúspěšnějších krajů, dle dat z databáze MS2014+ bylo v Brněnské aglomeraci podpořeno 103 projektů, včetně velkých integrovaných řešení v oblasti dopravy. Mezi největší projekty patřila modernizace tramvajových tratí (*Prodloužení tramvajové trati z Osové ke Kampusu MU v Bohunicích, Modernizace a rozšíření tramvajové vozovny Pisárky – II. etapa*). V Olomouckém kraji se dařilo podporovat oblast dopravy, ale také kulturních a přírodních památek. Prostřednictvím projektů proběhla *revitalizace kostela sv. Mořice v Olomouci*, či *obnova areálu baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku u Olomouce*.

V absolutních hodnotách bylo nejméně podpořeno IPRÚ Jihlava, což bylo způsobeno především menším počtem projektů (34 projektů v celkové hodnotě 887,9 mil. Kč). Obecně prostředky lépe čerpaly větší aglomerace v rámci ITI, které měly připravené velké projekty zahrnující integrovaná řešení. V případě hl. m. Prahy hrálo roli již zmíněné nasměrování finančních prostředků do Středočeského kraje, kde byla realizována většina projektů.

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM ITI / IPRÚ V ČR

Obrázek 54: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím ITI / IPRÚ (absolutně a per capita)

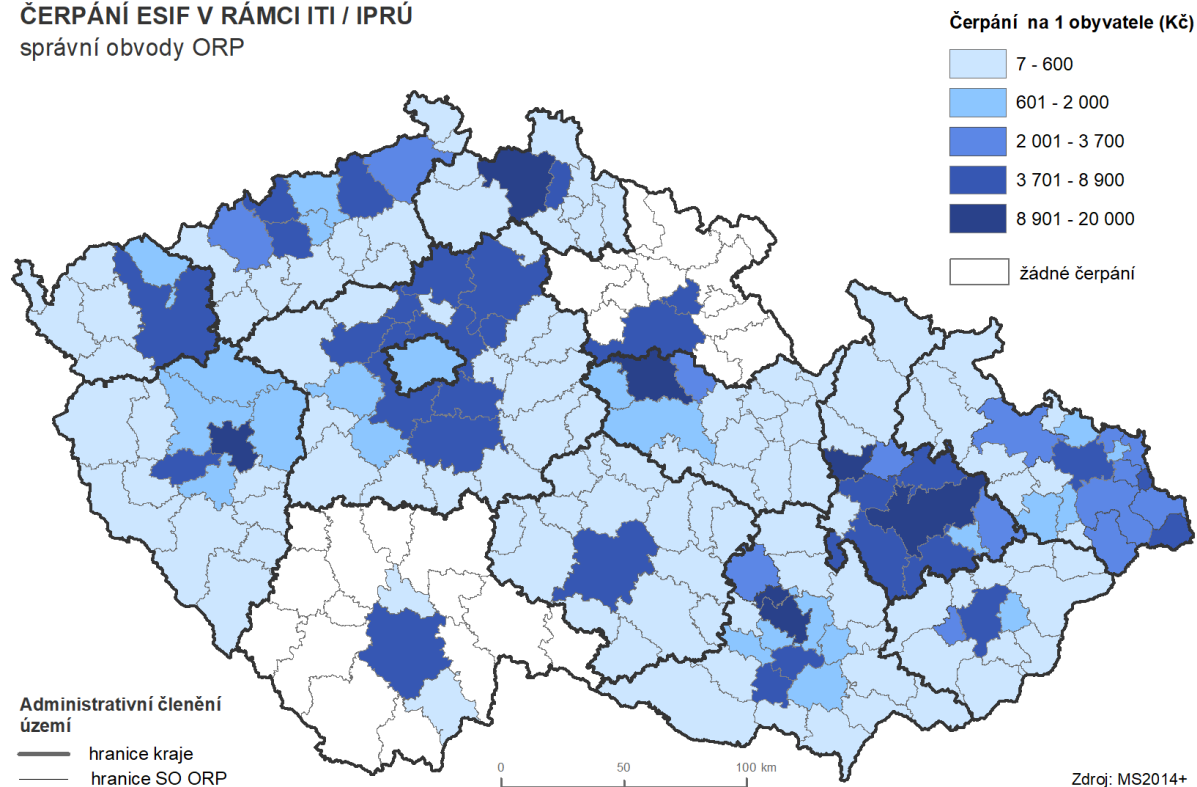

Z pohledu celorepublikového rozložení investic se ukazuje lepší schopnost čerpat prostředky prostřednictvím nástroje ITI/IPRÚ ve větších aglomeracích (Plzeň, Brno, Olomouc a Ostrava). Jedinou výjimku představuje hl. m. Praha. Jak již bylo zmíněno, důvodem je především připravenost velkých integrovaných projektů. Prostřednictvím nástroje IPRÚ byly realizovány spíše individuální projekty a kanceláře pracovaly spíše s menšími objemy financí. To je viditelné v případě kraje Vysočina i Zlínského a Karlovarského kraje.

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM ITI / IPRÚ V JEDNOTLIVÝCH ORP

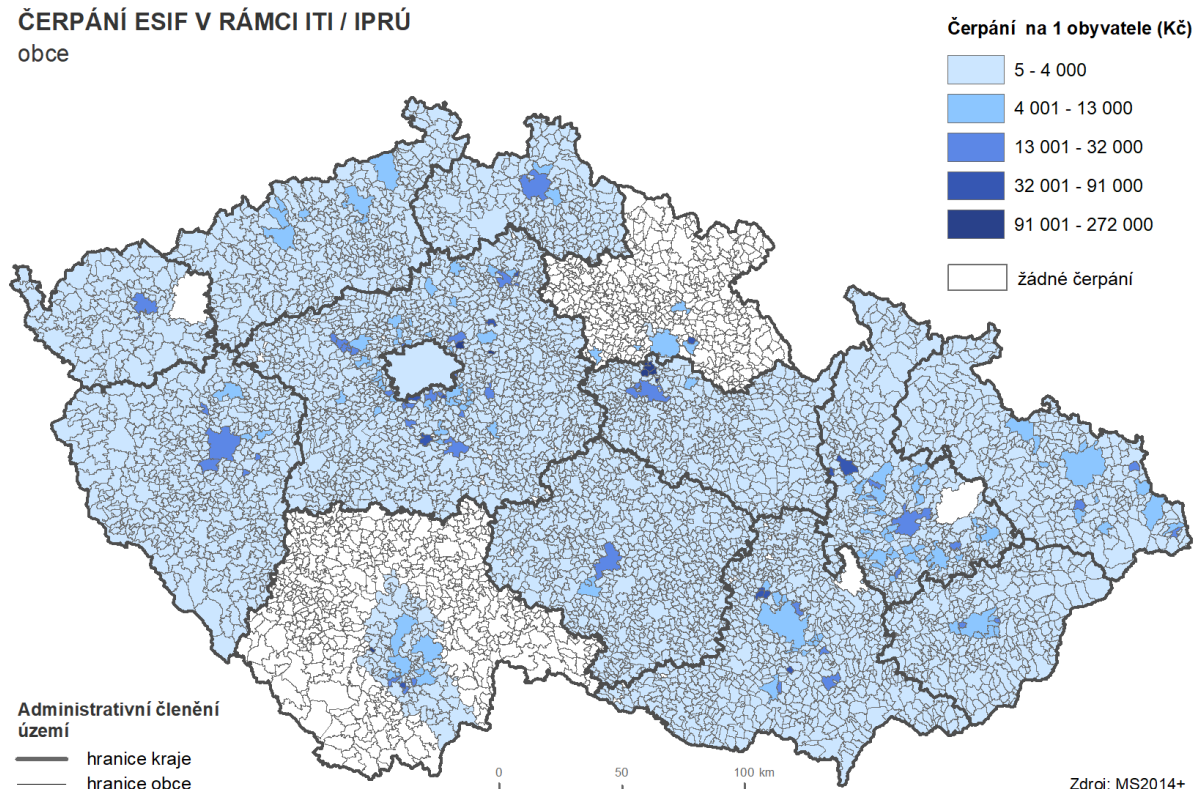
Obrázek 55: Srovnání vyplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím ITI / IPRÚ napříč SO ORP ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V RÁMCI ITI / IPRÚ
správní obvody ORP

Obrázek 56: Srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím ITI / IPRÚ napříč obcemi ČR (per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V RÁMCI ITI / IPRÚ
obce

Ve většině případů směřovalo nejvíce prostředků do jádrového města, tento výsledek ovšem neznamena, že by projekty neměly vliv i na okolní obce. U některých oblastí (např. doprava či kultura) zlepšovala integrovaná řešení stav i v zázemí jádrové obce. Rovnoměrnější rozložení prostředků je možné pozorovat tam, kde se v území aglomerace nachází více velkých měst, tj. v Ústeckém, Moravskoslezském, Středočeském a Olomouckém kraji. Jak uvádíme také dále v této kapitole, výrazným přínosem nástroje je nastartování spolupráce a komunikace mezi těmito aktéry v území, kteří byli zvyklí realizovat aktivity značně odděleně. Nasměrování podpory do velkých měst je dáno především spádovostí území a charakteristikou podporovaných projektů. Detailní rozpad proplacených finančních prostředků napříč obcemi ČR dále ukazuje Obrázek 54.

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM ITI / IPRÚ DLE VELIKOSTÍ OBCÍ

Tabulka 10: Čerpání ITI/IPRÚ dle kategorií obcí¹⁰⁴

Kategorie obyvatel	Počet obyvatel	Celkové zdroje	Na obyvatele
Do 199 obyvatel	17,8 tis. obyvatel	70,2 mil. Kč	0,4 tis. Kč
200–999 obyvatel	1,6 mil. obyvatel	991,1 mil. Kč	0,6 tis. Kč
1 000 – 4 999 obyvatel	2,4 mil. obyvatel	2,8 mld. Kč	1,2 tis. Kč
5 000 – 9 999 obyvatel	1 mil. obyvatel	2,1 mld. Kč	2,1 tis. Kč
10 000 – 14 999 obyvatel	485,9 tis. obyvatel	601,6 mil. Kč	1,2 tis. Kč
15 000 – 24 999 obyvatel	932,4 tis. obyvatel	2,1 mld. Kč	2,2 tis. Kč
Nad 25 000 obyvatel	4,1 mil. obyvatel	24,9 mld. Kč	6,1 tis. Kč
Celkem	10,7 mil. obyvatel	33,5 mld. Kč	3,1 tis. Kč

Z Tabulky 10 je zřejmé, že největší podpora směřovala do velkých měst a středně velkých obcí. Menší zacílení alokace do nejmenších obcí lze vysvětlit nastavením nástroje – menší obce primárně řeší individuální aktivity s téměř žádným přesahem mimo hranice obce, méně pak integrovaná řešení s dopadem do aglomerace. Projekty jsou zároveň menšího charakteru a jsou svým zaměřením spíše vhodné pro podporu prostřednictvím nástroje CLLD. Přesto se ukazuje, že například podpora dopravy může mít pozitivní vliv na zvýšení dostupnosti a obslužnosti menších obcí.

ROZLOŽENÍ ČERPÁNÍ PROSTŘEDNICTVÍM ITI / IPRÚ DLE TYPU ÚZEMÍ

Rozvojové území

32,4 mld. Kč

celkové zdroje

4,5 tis. Kč

na obyvatele

Stabilizované území

1 mld. Kč

celkové zdroje

0,3 tis. Kč

na obyvatele

Periferní území

34,4 mil. Kč

celkové zdroje

0,006 tis. Kč

na obyvatele

Z pohledu typu území převažovala podpora v rozvojovém typu území, což odpovídá vymezení nástroje pro území aglomerací a metropolitních oblastí.

Podíl ITI/IPRÚ na celkovém čerpání

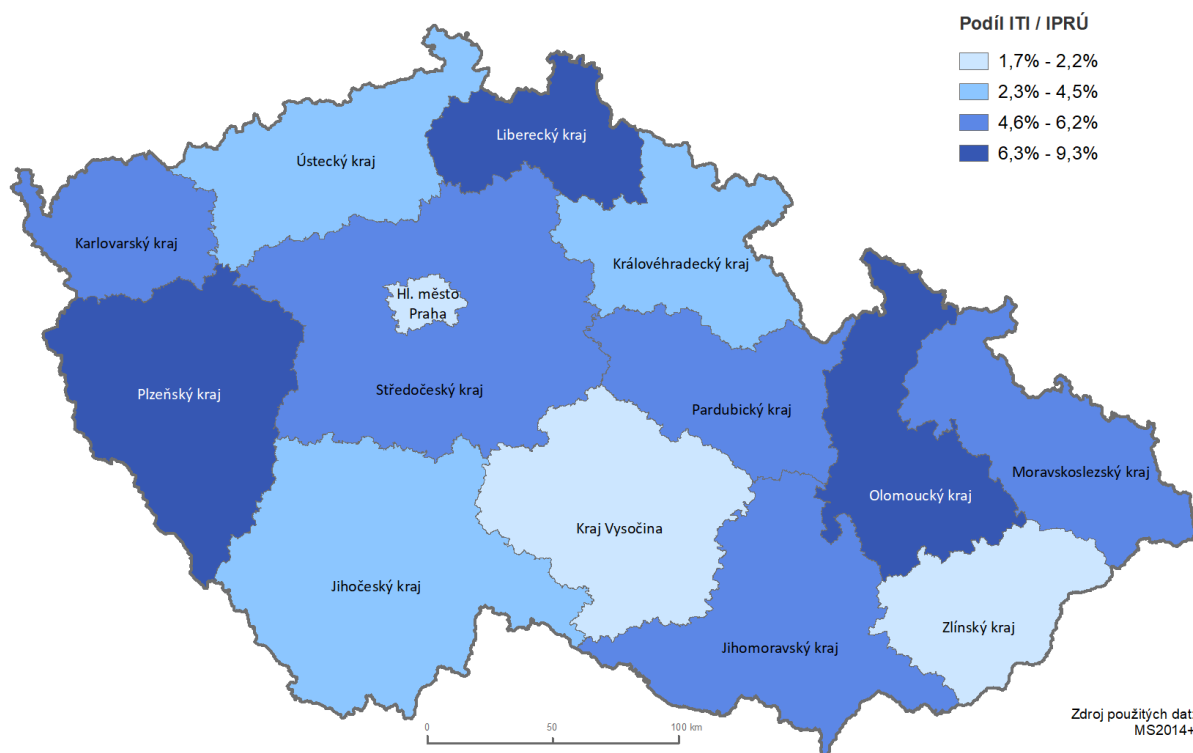
Celkový podíl čerpaných prostředků skrze nástroj ITI/IPRÚ je vyšší než u nástroje CLLD, což je dáno celkovou alokací prostředků a realizací větších projektů. V porovnání s celkovým objemem prostředků čerpaných skrze fondy EU tvoří nástroj ITI/IPRÚ 5 % celorepublikově, celkově se podíl pohybuje mezi 1,7 – 9,3 % v krajích ČR. Největší podíl tvoří nástroj v Plzeňském, Libereckém a Olomouckém kraji.

¹⁰⁴ Zdroj: MS2014+, vlastní zpracování

V Plzeňském kraji se obecně dařilo čerpat prostředky prostřednictvím fondů EU a nástroj ITI umožnil realizovat velké dopravní projekty, které měly zásadní podíl na čerpaných zdrojích. Také v případě Libereckého a Olomouckého kraje byly prostřednictvím nástroje podpořeny velké projekty. Naopak nejmenší podíl můžeme vidět u krajů, kam směřovalo v rámci nástroje nejméně prostředků.

Obrázek 55: Mezikrajské srovnání podílu proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím ITI/IPRÚ

PODÍL ITI / IPRÚ NA CELKOVÉM ČERPÁNÍ ESIF
v krajích České republiky

Skrze nástroj ITI/IPRÚ se celkově vyčerpalo více než 33,5 mld. Kč, v celkovém objemu prostředků čerpaných skrze fondy EU se jedná o podíl vyšší než u CLLD. V krajích ČR dosahovala podpora maximálně 9 %, a to konkrétně v **Plzeňském kraji**, následuje **Olomoucký kraj** s 8 %. Naopak nejméně v **Kraji Vysočina** (1,7 %) a ve **Zlínském kraji** (2,2 %).

Aglomerace ITI a IPRÚ stojí často před nelehkým úkolem, kterým je definice hlavních priorit území a nastartování spolupráce mezi jednotlivými obcemi. V začátcích se některé aglomerace potýkaly s neochotou starostů menších obcí zapojit se do strategického plánování mimo hranice jejich obce. Obce často řeší akutní potřeby, které nemají přesah do okolního území a nastavení přemýšlení aktérů neodpovídalo myšlence dobré governance. Nastartování spolupráce tak bylo výzvou, která byla ještě více umocněna v případě ITI/IPRÚ, které byly tvořeny dvěma městy či kraji.

Jak ukazují výsledky analýzy, nastartování spolupráce umožnilo realizaci velkých integrovaných řešení, která by bez nástroje nevznikla. Do území se tak podařilo nasměřovat velké prostředky s dopadem do různých oblastí. Konkrétní dopady a přínosy nástroje popisujeme v následujících kapitolách.

33,5 mld. Kč

Celkové zdroje čerpané skrze **ITI/IPRÚ**.

To je 5 % celkového čerpání.

Efekt ITI/IPRÚ na vybrané socioekonomické ukazatele

Analogicky k analýze efektu ITI/IPRÚ na vybrané socioekonomické ukazatele (viz kapitola 7.1) byla podobná analýza provedena i v případě nástroje ITI/IPRÚ. Vybranou metodou byla rovněž metoda Rozdílu v rozdílech (Diff-in-Diif) a jednotkou měření je úroveň ORP.

V případě analýzy efektu nástroje ITI/IPRÚ v kontextu aktivit realizovaných v rámci TC3 byla vybrána jako závislá proměnná Absolutní počet aktivních malých a středně velkých podniků (MSP). 18 z celkem 205 ORP čerpalo finance přes nástroj ITI/IPRÚ, které v kontextu výzkumu představují pozorování v tzv. intervenční skupině. Kontrolní skupinu představují pozorování v ORP, kde nástroj ITI/IPRÚ nepůsobil. Pro účely analýzy byla tato skupina očištěna využitím metody Propensity Score Matching, která z 187 ORP vybrala 18 nejpodobnějších v intervenční skupině na základě nezaměstnanosti, hustoty obyvatel a cen nemovitostí v roce 2014. Tyto ukazatele odrážejí rozmístění obyvatelstva, vývoj trhu práce a úroveň životních nákladů. Výběr ukazatelů byl omezen dostupností dat na úrovni ORP. Čištění metodou (PSM) pomohlo zajistit platnost tzv. paralelního trendu, jinými slovy, že vývoj závislé proměnné (KES) byl před působením intervence v intervenční a kontrolní skupině podobný.

Z provedené analýzy Tabulka 7 lze pozorovat, že po přepočtu na obyvatele je finanční čerpání přes nástroj ITI/IPRÚ u TC3 v intervenční skupině relativně nízké, v průměru 1 834 Kč (viz [Tabulka 11](#)). Průměr zvoleného ukazatele je v intervenční skupině nižší před působením intervence. Z dat lze vidět, že se koeficient vyvíjel mírně pozitivně v obou skupinách. Tabulka 12 představuje přehled využitých proměnných v analýze.

Tabulka 11: Průměr ve finančním čerpání a vybraných socioekonomických ukazatelích v kontrolní a intervenční skupině

	TC3	
	Kontrolní skupina	Intervenční skupina
Průměrná hodnota finančního čerpání v ORP přes nástroj ITI/IPRÚ (v Kč na obyvatele)	0 Kč	1 834 Kč
Průměrná hodnota vybraného socioekonomického ukazatele před intervencí	0.094	0.091
Průměrná hodnota vybraného socioekonomického ukazatele před intervencí	0.104	0.098

Tabulka 12: Přehled proměnných využitých v regresní analýze Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje ITI/IPRÚ na vybrané socioekonomické ukazatele u TC3)

Proměnná	Popis proměnné	Minimum	Medián	Průměr	Maximum
Závislé proměnné (do modelu Rozdílu v rozdílech)					
PočetMSP_obyvatel _{ORP}	PočetMSP_obyvatel měří počet aktivních malých a středně velkých podniků na obyvatele. (zdroj: ČSÚ)	0,187	0,9137	1,504	11,145
Nezávislé proměnné (do modelu Rozdílu v rozdílech)					
1(Intervence) _{ORP}	Intervence je proměnná, která nabývá hodnoty 1 u libovolného pozorování <i>i</i> , pokud se vybrané ORP řadí mezi ty, kde finanční čerpání přes nástroj CLLD je výraznější. V opačném případě nabývá hodnoty 0. (zdroj: MS2014+, MMR)	1	N/A	0,5	1
1(Před_Po) _{ORP}	Před_po je proměnná, která nabývá hodnoty 0 pokud se pozorování <i>i</i> představuje pozorování v čase před realizací intervence, v opačném případě nabývá hodnoty 1. (zdroj: vlastní výpočet)	1	N/A	0,5	1

Párovací proměnné (využity při tvorbě kontrolní skupiny u TC3)

Nezaměstnanost(2014) _{ORP}	podíl osob, které nejsou zaměstnané, ale aktivně hledají práci v daném období, na celkové pracovní síle (tj. zaměstnané a nezaměstnané osoby do 65 let) (v %). (zdroj: ČSÚ)	3,623	7,855	7,963	14,522
HustotaObyvatel(2014) _{ORP}	Vyjadřuje počet lidí na kilometr čtvereční nebo hektar. (zdroj: ČSÚ)	31,32	99,16	151,06	1 639,73
CenyNemovitostí(2014) _{ORP}	Informace o cenách a tržní hodnotě nemovitostí, které byly prodány a zakoupeny v daném územním celku (v Kč). (zdroj: ČSÚ)	7 527	16 688	16 814	25 524

Nultou hypotézou pro testování efektu nástroje ITI/IPRÚ je, že v ORP, v kterých se čerpali finanční zdroje přes tento nástroj, nelze pozorovat statisticky významnou změnu v Absolutním počtu MSP. Alternativní hypotézou je opak, tedy že lze pozorovat statisticky významnou souvislost.

V Tabulka 13 jsou prezentovány regresní koeficienty z odhadnuté rovnice:

$$\text{Log(PočetMSP)}_{ORP} = \alpha + \beta * 1(\text{Intervence})_{ORP} + \gamma * 1(\text{Před_Po})_{ORP} + \Delta * (1(\text{Intervence})_{ORP} * 1(\text{Před_Po})_{ORP}) + \epsilon_{ORP}$$

Regresní koeficient Δ je interakční efekt, který měří rozdíl v rozdílech, a tedy představuje regresní koeficient zájmu. Výsledný regresní koeficient není statisticky významný na žádné ze sledovaných hladin, a proto nelze vyvrátit ani v jednom případě nultou hypotézu. Výsledky analýzy proto nepoukazují na to, že by čerpání přes nástroj ITI/IPRÚ mělo rozdílný efekt na Počet MSP na obyvatele na úrovni ORP.

Tabulka 13: Regresní výsledky z analýzy Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje CLLD na vybrané socioekonomické ukazatele u TC3)

(1 – Model ITI/IPRÚ TC3)	
Závislá proměnná	
Log(PočetMSP) _{ORP}	
Nezávislé proměnné	
1(Intervence) _{ORP}	-0,088 (0,041)
1(Před_Po) _{ORP}	0,094 (0,057)
1(Intervence) _{ORP} * 1(Před_Po) _{ORP}	0,094 (0,057)
Počet pozorování	72
Model	Diff-in-Diff
R ²	0,095
P-hodnota	0,021

Poznámka: Standardní chyby jsou uváděny v závorkách. *, **, a ***, značí statistickou významnost na deseti, pěti a jedno procentní úrovni.

Důvodů, proč nelze pozorovat statisticky významné výsledky je několik. Z věcného hlediska lze konstatovat, že nástroj ITI/IPRÚ nebyl dostatečně velký na to, aby mohl mít diferenční vliv na ORP, v kterých bylo vyšší finanční čerpání na obyvatele. Z technického hlediska, může být problém obecný nedostatek dat na úrovni ORP (nebo i nižší), která by umožnila provést testy robustnosti využitím rozdílných socioekonomických dat. **Z Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.13** lze pozorovat, že p-hodnota celého modelu je pod hranici 5 %, což poukazuje na správný výběr modelu. Z tohoto důvodu se proto lze v interpretaci výsledků víc přiklánět k tezi, že ITI/IPRÚ neměly měřitelný efekt na vybraný socioekonomický ukazatel na úrovni ORP.

Z výsledků této evaluace obecně vyplývá, že přes nástroj ITI/IPRÚ se příliš nedařilo podporovat oblast podnikání (společně například s oblastí životního prostředí). To bylo dáno především přístupem jednotlivých řídicích orgánů, pro které nebyla regionální dimenze těchto témat relevantní a vyčlenění prostředků tak bylo bráno jako nutné zlo. Konkrétně v případě podpory podnikání výzvy ITI kopírovaly národní výzvy a měly dále ztíženy podmínky pro žadatele (na projekty byly kladeny vyšší nároky nežli v národní soutěži). Motivace žadatelů tedy nebyla vysoká a to se propsalo také do úspěšnosti podpory této oblasti.

Hlavní témata projektů a jejich výsledky

Při vydefinování hlavních oblastí podpory vycházíme ze statistických dat a výsledků fokusní skupiny se zástupci ITI/IPRÚ.¹⁰⁵ Účastníci setkání se shodli, že největší dopady měly projekty v oblasti dopravy, vzdělávání a cestovního ruchu. Konkrétní výsledek zobrazuje následující graf. Nejvíce projektů bylo realizováno na podporu rozvoje vzdělávání, sociálních služeb, zaměstnanosti a udržitelných forem dopravy.

Graf 3: Ve kterých oblastech napomohly realizované projekty?

DOPRAVA

Většina projektů z dopravní sféry směřovala na podporu a rozvoj udržitelných forem dopravy. Nejčastěji se tak realizovala obnova tramvajových a trolejových tratí. Dále byla ekologizace dopravy podpořena budováním cyklostezek, nákupem nízkoemisních vozidel pro MHD a budováním dopravních terminálů.

Díky projektům tak došlo propojení různých druhů dopravy ve městech napříč ČR, modernizaci vozových parků, či zlepšení napojení některých městských částí díky budování tramvajových tratí. Příkladem jsou projekty v Praze (např. *Tramvajová trať Sídlíště Barrandov-Holyně-Slivenec*), Brně (např. *Prodloužení tramvajové trati z Osové ke Kampusu MU v Bohunicích*), Plzni (např. *Prodloužení tramvajové tratě na Borská pole*) a Ostravě (*Modernizace tramvajových tratí DPO*). Prostřednictvím

¹⁰⁵ Fokusní skupina proběhla online dne 5.9.2023, celkem se jí zúčastnilo 20 zástupců kanceláří ITI/IPRÚ.

integrovaných řešení došlo také k propojování měst (např. *Modernizace a rekonstrukce tramvajové trati Most – Litvínov*). Projekty měly také dopad na rozvoj cyklo dopravy, především pak na propojení různých obcí a na budování sítě cyklostezek napříč republikou (např. budování úseků Labské cyklostezky).

V oblasti rozvoje silniční infrastruktury projekty napomohly zvýšení bezpečnosti a plynulosti dopravy (mimo jiné realizovány projekty na sběr dat a rozvoj telematiky, příklad projektu je *Řízení dopravy a sběr dopravních dat ve městě Brně, 3. etapa*), zlepšit stav některých nevyhovujících úseků (např. projekt *Silnice III/4787 Ostrava ul. Výškovická – rekonstrukce mostů ev.č. 4787-3.3 a 4787-4.3*, který umožnil zlepšení nevyhovujícího stavebního stavu mostních objektů v Ostravě), zklidnění dopravy (především díky zvyšování preference hromadné dopravy, např. projekt *Prodloužení trolejbusové trati v Trnové a Ohrazenici*) či propojení regionálních center a zlepšení nadregionální infrastruktury (např. *II/366 PROSTĚJOV - PŘELOŽKA SILNICE*). Na zlepšení obslužnosti některých území měla vliv výstavba dopravních terminálů, mimo jiné v Jaroměři, Havířově či Benešově.

VZDĚLÁVÁNÍ, VĚDA A VÝZKUM

Projekty v oblasti vzdělávání umožnily především zajistit lepší vybavení škol a zvýšit kapacity vzdělávacích zařízení. Důraz byl kladen na podporu polytechnického vzdělávání a propojení systému s praxí. V oblasti VaVal byly podpořeny technologická a výzkumná centra či vysoké školy. Některé aglomerace (např. v Pardubicích či Plzni) podpořily propojování vysokých škol a na rozvoj partnerství výzkumného a podnikatelského sektoru, což se částečně také podařilo. Projekty kromě toho napomohly budování výzkumné infrastruktury, zlepšit uplatnitelnost výsledků v praxi, či rozvoj nových technologií.

Příkladem projektu v oblasti vzdělávání je vybudování polytechnických dílen v Pardubicích. Projekt je součástí integrovaného řešení Automatických mlýnů a zaměřuje se na vytvoření místa pro krajské školy, které jim umožní využívat nadstandardní vybavení a zlepšit kvalitu výuky v technických oborech. S oblastí vzdělávání částečně souvisí také projekt Technologický park DRONET – Plzeň Světovar, jehož cílem bylo nejen posílit infrastrukturu VaVal, ale také podpořit technické vzdělávání (např. v oblasti robotiky) a propojit místní vzdělávací, podnikatelský a výzkumný ekosystém.

ROZVOJ KULTURNÍCH A PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK

V oblasti kultury byly podpořeny renovace památek a kulturních míst. Díky projektům došlo k obnově významných památek a turistických cílů, došlo tak nepřímo také k rozvoji cestovního ruchu a navýšení návštěvnosti některých oblastí.

Významné projekty v oblasti kultury byly realizovány zejména v ITI Hradecko-Pardubické aglomerace, díky kterému došlo k obnově několika významných památek. Viditelný dopad do území měly projekty směřující na obnovu Automatických mlýnů v Pardubicích (viz dále – integrovaná řešení), ale také projekty směřující na obnovu Kunětické hory. Projekty umožnily obnovu a modernizaci památky, zpřístupnění nových částí, vytvoření návštěvnického centra, zvýšení návštěvnosti a výnosů, propojení památky se vzdělávacími institucemi a zlepšení zabezpečení památky.¹⁰⁶ V neposlední řadě došlo k oživení pardubického Zámku a obnově části hradeb pevnosti v Jaroměři. Bohužel vzhledem k rozsahu pevnosti byl dopad projektu, dle vedení města Jaroměř, pouze minimální. Významný posun v oblasti kultury je vidět také v Olomoucké aglomeraci, kde došlo mimo jiné k obnově jedné z nejvýznamnějších památek – areálu baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku u Olomouce.

---

¹⁰⁶ <https://www.hrad-kunetickahora.cz/cs/o-hradu/obnova-jurkovicova-palace-seste-brany-a-pristavku>

PODNIKÁNÍ

Firmy byly podpořeny renovací objektů, nákupem nových technologií či zefektivňováním procesů. Cílem bylo rozvíjet inovační potenciál podniků, dopady ovšem byly spíše minimální. Vzhledem k nastavení nástroje ITI/IPRÚ by podpora neměla být zaměřena na vybavování jednotlivých firem, ale spíše rozvoj podnikatelského prostředí jako takového (např. budováním technologických parků), to nebylo v OP PIK v období 2014-2020 reflektováno.

Projekty měly dopad spíše na rozvoj konkrétních firem, nikoliv na rozvoj podnikatelského prostředí v aglomeracích. Největšími projekty byly 2. a 3. část rekonstrukce a přístavby areálu firmy DK mont v Mohelnici (za 72 a 63 mil. Kč), kdy se budovaly a rozšiřovaly stávající pracovní prostory, včetně výrobních, skladovacích i administrativních. Projektem na rozšíření technologického vybavení společnosti je např. *Rozšíření technologického vybavení společnosti Shape Steel a.s.* v Ostravě (za 30 mil. Kč). Byly však realizovány i projekty menšího rozsahu, např. *Rozšíření systému řízení IPM* pro Institut průmyslového managementu, spol. s r.o. v Plzni (za 1,3 mil. Kč) na rozšíření certifikovaného systému řízení žadatele.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Životní prostředí bylo hodnoceno jako jedna z méně zdařilých oblastí, co se výsledků ITI/IPRÚ týče. Projekty směřovaly do dvou oblastí – vodohospodářství a odpadové hospodářství. Projekty umožnily zvýšit kapacity a kvalitu technické infrastruktury, dále pak modernizovat a rozšířit infrastrukturu pro zpracování odpadů. Vzhledem k malému počtu projektů se ovšem jednalo spíše o menší jednotlivé akce a výsledky v této oblasti byly minimální.

Hospodaření s vodou včetně pitné vody je velkým tématem pro Plzeň a okolí. Částečně se tak odráželo i na tématech řešených v ITI Plzeňské aglomerace. Také se řešilo toto téma v Pardubické aglomeraci. Mezi největší projekty patří Zajištění kapacity a kvality skupinového vodovodu Pardubice (222,6 mil. Kč), v Plzni pak *Retenční nádrž Vinice* (95,2 mil. Kč) a *Odkanalizování Lhoty I a II.* (93,4 mil. Kč a 9,2 mil. Kč). První ze zmiňovaných projektů je zvýšení kvality a množství vyráběné pitné vody na ÚV Hrobice, součástí byla modernizace čerpací stanice Opatil, intenzifikace prameniště Hrobice a zkapacitnění výtlaku z ČS Čeperka. Jedná o velice důležitý prvek v rámci Východočeské vodárenské soustavy. Projekty v částech Plzně – Vinice i Lhota, řešily napojení kanalizačních systémů na centrální ČOV města Plzně, aby došlo k eliminaci kontaminace podzemních vod a půdy splaškovými vodami.

Dále bylo prostřednictvím ITI podpořeno také odpadové hospodářství, a to především v ITI Olomoucké aglomerace. Příkladem mohou být projekty *Sběrný dvůr Litovel, k.ú. Nasobůrky* (23,8 mil. Kč), *Sběrné středisko odpadů Mohelnice (SSOM)* (14,9 mil. Kč). Druhý z projektů se zabýval výstavbou sběrného dvora na nevyužívaném prostranství společnosti Siemens. Vznikl tak prostor s kompletním technickým zařízením nejen v Mohelnici, ale v celé Olomoucké aglomeraci.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Projekty v sociální oblasti umožnily rozšířit kapacity a zkvalitnit sociální služby. V ITI Ústecko-Chomutovské aglomeraci se podařilo nastartovat spolupráci klíčových aktérů (především statutárních měst, či neziskových organizací) a zasíťovat dostupnost služeb v aglomeraci. Projekty dále díky nákupu automobilů umožnily lepší pokrytí služeb v odlehlejších částech aglomerací. Paradoxem byla ovšem podmínka využití aut pouze na území aglomerace bez ohledu na spádovost území a logiku obslužnosti (např. Plzeňský kraj).

ITI a IPRÚ reagovaly na specifické potřeby regionů, zatímco někde byly podpořeny klasické projekty v této oblasti (podpora komunitního života, Asistenti prevence kriminality, sociální bydlení), tak například v Ústeckém kraji místní ITI realizovalo také několik projektů pro řešení významných sociopatologických jevů více koncentrovaných v těchto částech republiky (problematika oddlužení, nezaměstnanosti či předčasného odchodu ze vzdělávacího systému). Příkladem takového projektu je například *STOP*

Exekuce (za 5,5 mil. Kč), v rámci kterého se realizují klíčové aktivity pro osoby ohrožené předlužením v Ústecko-chomutovské aglomeraci na stabilizaci finanční situace a zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce.

Spolupráce s řídicími orgány

Spolupráce s řídicími orgány byla hodnocena kladně, především pak ochota vyjít vstříc u jednotlivých úředníků. Některé aglomerace měly dobrou zkušenost například s konzultací výdajů, či s přizpůsobením termínů potřebám.

Přesto se ukazuje, že některá témata nebyla v rámci podpory ITIÚIPRÚ úspěšná. Například v oblasti životního prostředí viděly aglomerace řadu témat, která by splňovala podmínku integrovaných projektů. Také poptávka v území některých aglomerací byla vysoká (např. v Brně), ovšem ŘO OPŽP nebyl ochotný na témata vyčlenit pro tento nástroj alokaci a postupně docházelo k omezování témat, která mohou být podpořena. Zároveň byla vyčleněna rovná částka pro všechny aglomerace, která neumožnila realizovat větší projekty z výrazným dopadem do území. Výši čerpání ovlivnila také nejasná výše podpory během přípravy seznamu projektů. V neposlední řadě byla problémem nízká připravenost žadatelů v území a příprava velkých projektů, které nebyli schopni zrealizovat.

Také v oblasti podnikání byla negativně hodnocena rigidita řídicího orgánu OP PIK vůči možným investicím. Ze strany ministerstva byla tendence směřovat témata spíše do národních výzev a vzhledem k nastavení bodového hodnocení v rámci ITI (žadatelé museli mít více bodů než v národních výzvách), docházelo k tomu, že žadatelé vypadli v hodnocení v ITI a stejný projekt jim prošel v národní výzvě.

Obdobný přístup zastával dle respondentů i ŘO OPZ, který vyčlenil pro aglomerace stejnou alokaci bez zohlednění koncentrace problémů a absorpce území. Pozitivně tak byla hodnocena spolupráce MPSV při realizaci konkrétních projektů, negativně pak izolovanost projektů při jejich monitoringu a ignorace dalších aktivit, které integrované nástroje realizují, včetně spolupráce v území.

Ignorance územní dimenze ze strany některých řídicích orgánů tak znesnadňuje realizaci větších infrastrukturních projektů, pro které je tento nástroj určen. Některé operační programy viděly integrované nástroje pouze jako repliky národních výzev. Doporučení jsou součástí Kapitoly 11.

Přidaná hodnota nástroje ITI/IPRÚ

Z výsledků fokusní skupiny dále vyplývá, že největší přidanou hodnotou nástroje bylo nastartování spolupráce a tvorba partnerství. To je zároveň zastřešující podmínkou pro vydefinování strategických priorit území, úspěšnou realizaci integrovaných řešení i rozvoj governance. V následující části kapitoly se věnujeme hlavním dvěma oblastem, které byly řešeny v průběžných zprávách za jednotlivé kraje, tj. rozvoji governance a přípravě integrovaných řešení.

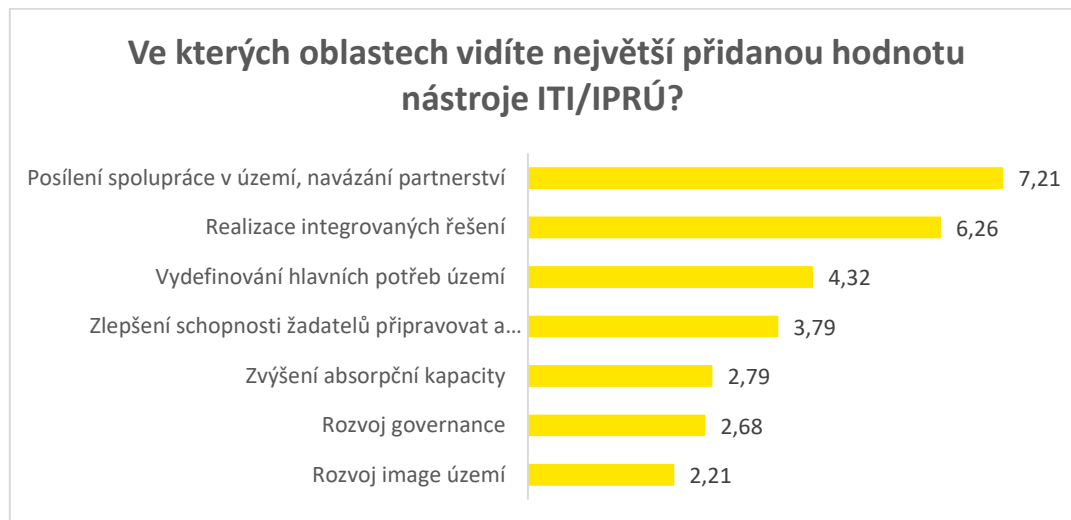
Obecně výsledky této evaluace ukazují, že nástroj ITI/IPRÚ byl efektivním nástrojem z hlediska vydefinování hlavních potřeb území a zacílení alokace tímto směrem. Samozřejmě úspěšnost byla částečně dána ochotou řídicích orgánů vyčlenit alokaci pro tyto nástroje, přesto se ukázalo, že je tento nástroj přínosem. **Hlavním přínosem je nastartování komunikace a spolupráce místních aktérů, na což navazuje posun v tzv governance území,** tedy plánování a realizaci aktivit nad rámec hranic jednotlivých obcí. **Právě tyto kroky umožnily realizaci komplexních integrovaných projektů, které by byz účinné spolupráce vznikaly jen těžko.**

Kanceláře ITI/IPRÚ působily jako prostředník při kooperaci aktérů, a to i vzhledem k alokaci (vyšší nežli u nástroje CLLD) umožnily efektivní zacílení prostředků na regionální potřeby. Jak dále uvádíme v kapitole 10, tento nástroj se ukázal jako účinný způsob většího zohlednění specifických potřeb

regionů, třebaže se jednalo primárně o rozvinuté regiony. Jak dále uvádíme, výzvy s územní dimenzí nebyly optimálně nastaveny, výrazně viditelnějších přínosů pro území dosahovaly IN. V rámci alokace se místní aktéři domluvili na využití prostředků a finance tak byly zacíleny účelně dle priorit každé jednotlivé aglomerace.

Graf 4: Ve kterých oblastech vidíte největší přidanou hodnotu nástroje ITI / IPRÚ?¹⁰⁷

Integrovaná řešení

Nejvíce byla integrovanost řešení realizována v rámci projektů v oblasti dopravy. Zde je možné pozorovat realizaci sady projektů směřujících na zlepšení dopravní dostupnosti některých území, provázání více druhů dopravy, zvýšení preference hromadné dopravy a tím snížení dopravního zatížení měst, či zvelebování lokalit a modernizaci infrastruktury. Velmi hezké provazby bylo možné sledovat také v případě kultury, kde se dařilo realizovat projekty na obnovu kulturních památek, díky čemuž došlo ke zvýšení jejich návštěvnosti, ale také jejich provázání se vzděláváním. Některé aglomerace dále kvitovaly provazbu měkkých a investičních projektů v oblasti sociálních služeb, či provázání projektů v oblasti VaVal (především rozvoj spolupráce univerzit). V následující části na příkladu několika projektů shrnujeme příklady dobré praxe v oblasti integrovaných řešení ITI.

Automatické mlýny

Skrze ITI Hradecko-pardubické aglomerace byly realizovány projekty oblasti kultury v Pardubicích. Největším projektem je projekt *Obnova Winternitzových automatických mlýnů*, díky které vznikly v místní památce prostory pro krajskou galerii, muzeum a polytechnické dílny. Díky několika navazujícím projektům má vzniknout multifunkční společenský prostor, který bude sloužit nejen pro výše zmíněné aktivity, ale také jako místo pro setkávání a realizaci veřejných akcí. Architektonické dílo Josefa Gočára tak dostává novou podobu a využití. Otevření areálu se plánuje na konec září 2023.

¹⁰⁷ Zdroj: terénní šetření, vlastní zpracování

Borská pole

Skrze výzvu ITI Plzeňské aglomerace byl realizován projekt *Prodloužení tramvajové tratě na Borská pole – část Tramvajová trať* (za 441,8 mil. Kč), tramvajová trať byla prodloužena o 1,39 km. Na projekt navazují další projekty (záchytné parkoviště a přestupní uzel). Díky tomuto projektu se tak stala přístupnějším městská část Borská Pole, která významně roste v současné době. Dále je také lepší dostupnost pro studenty Západočeské univerzity sídlící právě na Borských polích. Projekt cílil také na snížení dopravního zatížení centra města, v tomto kontextu ovšem zatím nedošlo k významnému posunu, což je dáno komplexností problému. Na problematiku tak směřují i další projekty města, například projekty podporující rozvoj hromadné dopravy, či projekt výstavby západního okruhu.

Havířov – z nádražní budovy sportovním a volnočasovým centrem ¹⁰⁸

Hala vlakového nádraží v Havířově byla odsouzená k demolici pro nepotřebnost a kapacitní předimenzovanost. Druhou šanci hala dostala po domluvě několika aktérů a stalo se z ní mimo jiné sportovní a volnočasové centrum. Jsou zde prostory vhodné pro volejbal, badminton, basketbal, ale také bowlingové dráhy a horolezecká stěna. Prostory lze zároveň využít k pořádání kulturních akcí (koncertů, přednášek atd.). Celý projekt se nesl v duchu zachování architektonických prvků pro budovu typických jako je mozaika a schodiště. V rámci tohoto projektu spolupracovalo město, kraj, ITI i Správa Železnic. Na tento projekt navazovala také oprava přednádražních prostor (111,1 mil. Kč) s výstavbou zastávek, příchozích koridorů, přivedení cyklostezky, opravou chodníků, autobusových zálivů a veřejného osvětlení. Nový prostor je tak využíván jako funkční sportoviště, které ve městě chybělo.

Governance

Jak vyplývá z rozhovorů se zástupci jednotlivých integrovaných nástrojů a z realizované fokusní skupiny, ve většině aglomerací chyběla výraznější forma spolupráce klíčových aktérů. V začátcích se některé kanceláře ITI/IPRÚ potýkaly s nepochopením smyslu nástroje, kdy jej například starostové okolních měst vnímali jako nařízení ministerstva. Postupně ovšem došlo k navázání spolupráce a budování partnerství v území, a to nejen na úřednické úrovni (např. skrze pracovní skupiny), ale především na úrovni politické reprezentace. To byl o to náročnější úkol v aglomeracích s více velkými městy, či v případě spolupráce dvou krajů (ITI Hradecko-Pardubické aglomerace). Spolupráce je ovšem možné pozorovat na úrovni obcí i dalších aktérů, jako jsou univerzity, školy, či soukromé subjekty.

Izolovaní hráči tak začali spolupracovat a navazovat vztahy. Přestože primární motivací byly finanční prostředky, postupně je snaha prohlubovat partnerství tak, aby došlo k jejich pokračování i bez případné

finanční alokace. Jak zmiňujeme v Kapitole 11, fungující instituce veřejné správy, dobré strategické řízení a plánování má vliv na úspěšnost využití prostředků fondů EU, což ukazují také integrované nástroje. Bez výše zmíněného (a jistého nadhledu na území shora) by podle respondentů nebylo možné realizovat integrované projekty takovéto velikosti.

Témat ke spolupráci je v území mnohem více než pouze na úrovni fondů EU, jelikož aglomerace představují přirozený spádový městský region. Integrované nástroje je tak možné vnímat jako iniciační nástroj. Integrované nástroje nabízejí podporu i mimo projekty, mimo jiné při poskytování informací místním aktérům a doporučení jiných možných zdrojů financování. To může pomoci zvyšovat absorpční kapacity území a rozvíjet strategické řízení místních stakeholderů. Absorpční kapacity navíc zvyšuje rezervace finančních prostředků a přímý kontakt ITI/IPRÚ se starosty v území, kdy dochází k odkrývání jejich potřeb a hledání společných témat pro aglomeraci. Jeden z respondentů uvedl, že jistota finančních prostředků zajistila komplexnější plánování aktivit.

9

Zhodnocení efektivity bonifikace a územního cílení výzev

9. Zhodnocení efektivity bonifikace a územního cílení výzev

Přes výzvy s územní dimenzí směřovalo do krajů 62 % prostředků z fondů EU, nejčastěji na podporu dopravy, VaVal či vzdělávání. Snaha podpořit nejvíce potřebná území se dařila pouze částečně, čemuž odpovídá i podíl těchto výzev v jednotlivých regionech a největší zacílení podpory (v přepočtu na obyvatele) do rozvojového typu území. Nejméně prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do hl. m. Prahy, nejvíce do Kraje Vysočina. Obecně představovaly výzvy s územní dimenzí spíše rozpad projektů bez zacílení do regionů. V důsledku toho byly dopady spíše plošné a specifické potřeby byly brány v potaz spíše minimálně. Zároveň nebylo dostatečně využito možností výzev s územní dimenzí, konkrétně se nedostatečně pracovalo s bonifikací určitých typů území či vyhlašování výzev pro konkrétní (typ) území. Jako nejefektivnější nástroj pro zohlednění specifických potřeb regionů se ukázaly integrované nástroje.

Tato kapitola shrnuje čerpání prostředků skrze výzvy se zohledněním územní dimenze a ukazuje mezikrajské a mikroregionální rozdíly ve využití ÚD. Dále kapitola shrnuje hlavní témata, která byla součástí těchto výzev a identifikuje podíl prostředků výzev s ÚD a bez. Součástí kapitoly je také rozdíl v čerpání mezi jednotlivými velikostními kategoriemi obcí a v jednotlivých typech území. Závěr této kapitoly je zaměřen na čerpání v rámci tzv. bílých míst, tj. v obcích, které nespádají pod integrované nástroje.

V období 2014-2020 bylo snahou MMR koncentrovat prostředky z fondů EU do specifických typů území s cílem vyrovnávání územních disparit, a to s ohledem na odlišné výchozí podmínky a cíle různých typů území. Původním plánem bylo územní zaměření investic tak, aby byla respektována specifická hlediska, což se ovšem dařilo pouze částečně. Část prostředků směřovala do území prostřednictvím integrovaných nástrojů a CLLD, kterými jsme se zabývali v předchozích kapitolách. Dále byly vyhlašovány výzvy se zohledněním územní dimenze (např. skrze bonifikaci, výzvy pro specifické území). Jak ovšem ukazují výsledky, vzhledem k plošnému čerpání skrze tyto výzvy a podobnému podílu ve všech krajích (kromě hl. m. Prahy), nebyl plně dosažen účel těchto výzev. Jedním z důležitých faktorů v tomto kontextu je, že jednotlivá ministerstva přistoupila k územní dimenzi odlišně a některá s ní nepracovala vůbec. Této problematice se konkrétněji věnujeme v rámci doporučení v Kapitole 11.

Pro potřeby strukturálně postižených regionů vznikla iniciativa RESTART, která se zasazuje o vyhlašování specifických výzev pro tato území, či o jejich zvýhodnění ve vyhlašovaných výzvách. Pro období 2021+ je podpora těchto území směřována také prostřednictvím Fondu spravedlivé transformace, který je specifickým programem nad rámec klasických operačních programů.

62 %

podíl ÚD na celkovém čerpání

403,6 mld. Kč

celkové zdroje

296,9 mld. Kč

z toho příspěvek EU

Pokud se podíváme na celkové čerpání, výzvy územní dimenzi měly 62 % podíl na celkovém čerpání fondů EU. Tyto výzvy byly nejčastěji využívány u tématu dopravy, VaVal, vzdělávání, životního prostředí,

sociálního začleňování a nízkouhlíkového hospodářství. Témata se lehce lišila v jednotlivých krajích, ovšem rozdíly nebyly výrazné.

 140 mld.	TC7: Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	 74 mld.	TC1: Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací	 55 mld.	TC10: Investice do vzdělávání, školení a odborné přípravy k získávání dovedností a celoživotního učení
 44 mld.	TC6: Zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů	 26 mld.	TC9: Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci	 21 mld.	TC4: Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích

V jednotlivých tématech byly vypisovány výzvy pro určitý typ infrastruktury, čímž byl omezen výběr možných žadatelů. Příkladem je výzva určená pro vysoké školy (např. *Výzva č. 02_16_016 pro ERDF pro vysoké školy v prioritní ose 2 OP*), nebo výzva zaměřená na modernizaci již zprovozněných úseků TEN-T (např. *Výzva pro předkládání projektů v rámci SC 2.1 OPD (průběžná) - Modernizace, obnova a zkapacitnění již provozovaných úseků silniční sítě TEN-T*) a výzva zaměřená na určitý typ infrastruktury (např. *Výzva pro předkládání projektů v rámci SC 2.3 OPD – ITS na dálnicích a silnicích I. třídy*).

Zároveň byly realizovány výzvy zaměřené na určitý region (např. *Výzva pro předkládání projektů v rámci SC 1.4 OPD – Mariánské Lázně*, či *Průběžná výzva pro hl. m. Prahu – podpora vybraných sociálních služeb v návaznosti na střednědobé plány rozvoje sociálních služeb*) a výzvy určené pro strukturálně postižené regiony (např. *Výzva č. 02_18_059 ERDF výzva pro VŠ ve strukturálně postižených regionech v prioritní ose 2 OP*, či *Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže pro region NUTS Severozápad v Ústeckém a Karlovarském kraji*). V kontextu vyjednávání podmínek pro strukturálně postižené regiony sehrála roli iniciativa RESTART, která vyjednávala zvýhodnění těchto regionů ve výzvách/ vyhlásování výzev určených pro tyto území.¹⁰⁹

Rozložení čerpání

Celkově se přes výzvy se zohledněním územní dimenze vyčerpalo 403,6 mld. Kč, nejvíce prostředků směřovalo do Středočeského kraje, nejméně do Karlovarského kraje. Zde tedy vidíme paradox, kdy jeden ze strukturálně postižených regionů čerpal nejméně prostředků. V přepočtu na obyvatele čerpal nejvíce kraj Vysočina (56 878 Kč na obyvatele) a nejméně hl. město Praha (18 180 Kč na obyvatele). Hlavní město bylo v kontextu územní dimenze specifické, jelikož disponovalo vlastním operačním programem (OP PPR) a bylo z některých výzev vyjmuta (např. podpora podnikání).

V absolutních hodnotách
Středočeský kraj 67,4 mld. Kč

Na obyvatele
Kraj Vysočina 56 878 Kč na obyvatele

Karlovarský kraj 11,6 mld. Kč

Hlavní město Praha 18 180 Kč na obyvatele

¹⁰⁹ <https://www.mmr.cz/cs/microsites/restart-regionu/vyjednali-jsme>

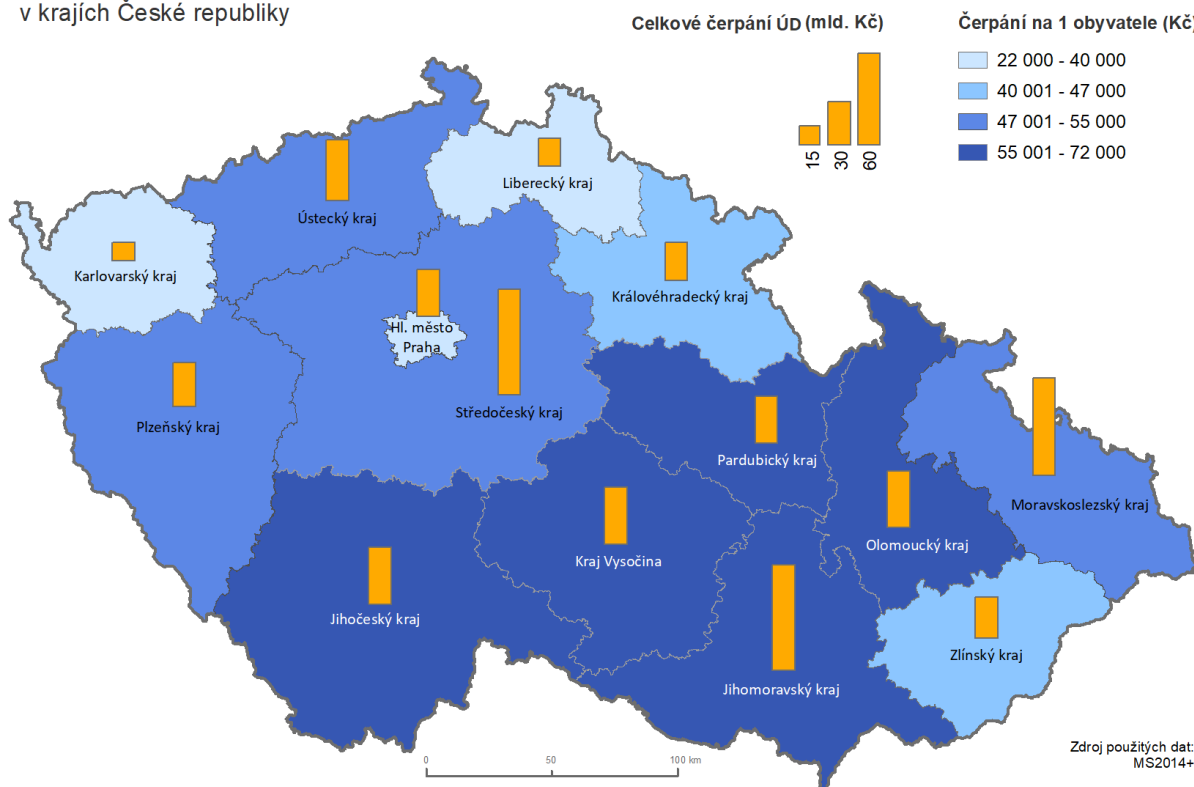
Ve středočeském kraji vznikla řada projektů s alokací přes 1 miliardu Kč, a to v oblasti VaVal (např. *ELI – EXTREME LIGHT INFRASTRUCTURE – fáze 2* za 1,8 mld. Kč) a v oblasti dopravy (např. *D1 Modernizace – úsek 07, EXIT 56 Soutice – EXIT 66 Lohotky* za 1,4 mld. Kč). To vysvětluje první místo v absolutním čerpání, kdy je výsledek ovlivněn velkými dopravními infrastrukturními projekty. V Karlovarském kraji byly nejdražší projekty také v oblasti dopravy a směřovaly na rozvoj silniční infrastruktury (např. *Silnice I/21 Trstěnice – Drmoul* za 482 mil. Kč) a železniční dopravy (např. *Modernizace ŽST Karlovy Vary* za 396 mil. Kč).

V kraji Vysočina měly na čerpání velký vliv projekty směřující na rozvoj D1, příkladem je projekt *D1 Modernizace – úsek 19, EXIT 141 Velké Meziříčí západ – EXIT 146 Velké Meziříčí východ* za 1,8 mld. Kč. V Praze směřovaly nejdražší projekty na podporu VaVal (např. *Centrum pokročilých leteckých technologií* za 879 mil. Kč).

Obrázek 56: Mezikrajské srovnání proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím ÚD (absolutně a per capita)

ČERPÁNÍ ESIF V RÁMCI ÚD

v krajích České republiky

Nejvíce prostředků přes výzvy se zohledněním územní dimenze směřovalo do Středočeského kraje (celkem se jednalo o 67,4 mld. Kč), Jihomoravského kraje (67,2 mld. Kč), Moravskoslezského kraje (61,9 mld. Kč) a Ústeckého kraje (38,8 mld. Kč). Jak již bylo zmíněno, vyšší alokace byla dána realizací velkých projektů v oblasti dopravy a VaVal. Naopak nejméně prostředků směřovalo do Karlovarského kraje.

kraje (11,6 mld. Kč) a Libereckého kraje (17,4 mld. Kč). I v těchto krajích směřovaly nejdražší projekty do oblasti dopravy, ovšem alokace byla nižší.

Když se podíváme na rozložení čerpání na mikroúrovni (tj. na úrovni ORP), nejvíce prostředků přes územní dimenzi směřovalo do velkých měst (Brno, Praha, Ostrava, Plzeň a další), což je dáno realizací velkých infrastrukturních projektů a většími finančními možnostmi těchto měst. Rozdílné jsou výsledky z pohledu podílu územní dimenze na celkovém čerpání fondů EU, což popisujeme dále v této kapitole.

Tabulka 14: Čerpání v rámci územní dimenze dle kategorií obcí¹¹⁰

Kategorie obyvatel	Počet obyvatel	Celkové zdroje	Na obyvatele
Do 199 obyvatel	17,8 tis. obyvatel	5,9 mld. Kč	32,5 tis. Kč
200–999 obyvatel	1,6 mil. obyvatel	53 mld. Kč	32,4 tis. Kč
1 000 – 4 999 obyvatel	2,4 mil. obyvatel	91,7 mld. Kč	37,8 tis. Kč
5 000 – 9 999 obyvatel	1 mil. obyvatel	37,6 mld. Kč	36,7 tis. Kč
10 000 – 14 999 obyvatel	485,9 tis. obyvatel	22,3 mld. Kč	46,3 tis. Kč
15 000 – 24 999 obyvatel	932,4 tis. obyvatel	34,6 mld. Kč	36,9 tis. Kč
Nad 25 000 obyvatel	4,1 mil. obyvatel	158,5 mld. Kč	42 tis. Kč
Celkem	10,7 mil. obyvatel	403,6 mld. Kč	33,7 tis. Kč

Výzvy se zohledněním územní dimenze se dařilo zacílit nejen do velkých měst, ale také menších obcí. V přepočtu na obyvatele bylo nejvíce čerpáno v třech největších velikostních kategoriích obcí. Poměrně vysoké je ovšem čerpání také v nejmenších obcích mohlo být z části ovlivněno bonifikací obcí do 3 000 obyvatel (například skrze vyšší podíl dotace, či bodové zvýhodnění).

Rozvojové území

285 mld. Kč

celkové zdroje

38,8 tis. Kč

na obyvatele

Stabilizované území

102 mld. Kč

celkové zdroje

33,2 tis. Kč

na obyvatele

Periferní území

16,5 mil. Kč

celkové zdroje

29 tis. Kč

na obyvatele

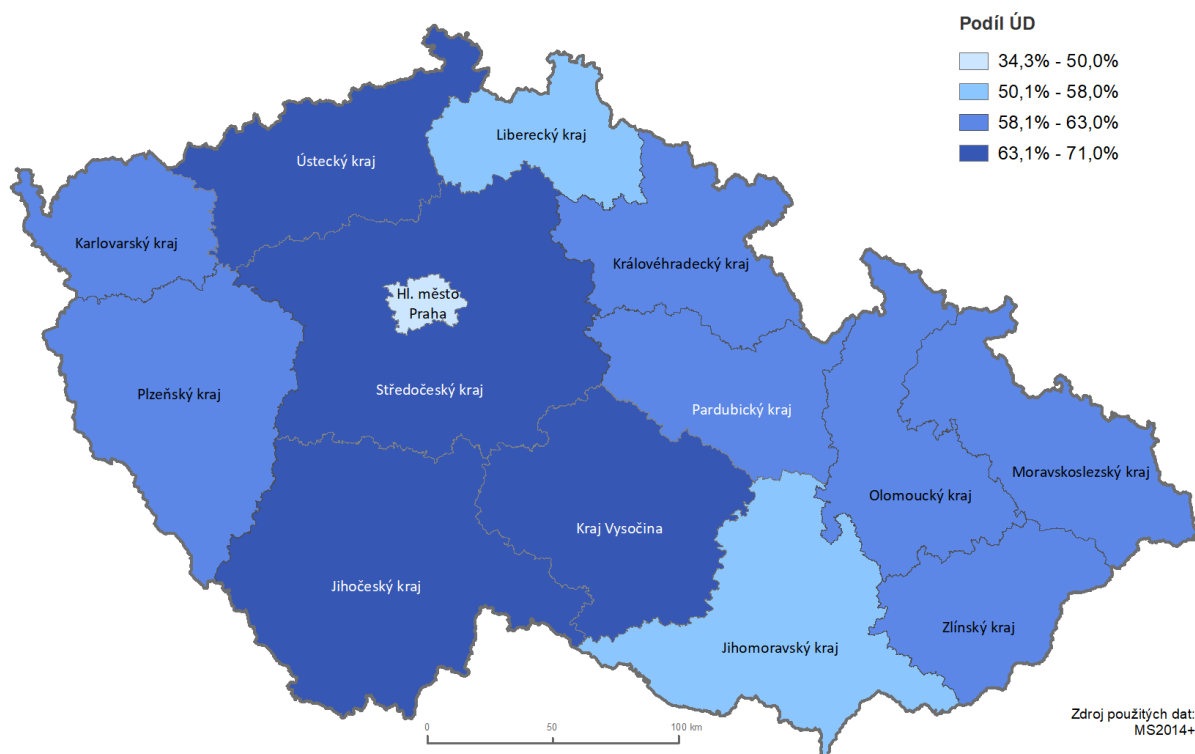
Nejvíce se přes výzvy se zohledněním územní dimenze čerpalo v rozvojovém typu území. To je dáno i typem projektů které byly podpořeny, kdy nejdražší a největší projekty směřovaly na rozvoj regionální dopravní infrastruktury a podporu výzkumu. Rozdíl v absolutním čerpání mezi rozvojovým a periferním typem území je velmi výrazný. To je viditelné i po přepočítání na obyvatele. Úplně se tedy nedařilo bonifikací nasměřovat prostředky do méně rozvinutých oblastí.

¹¹⁰ Zdroj: MS2014+, vlastní zpracování

Podíl ÚD na celkovém čerpání

Obrázek 57: Mezikrajské srovnání podílu proplacených finančních prostředků z fondů EU prostřednictvím ÚD

PODÍL ÚD NA CELKOVÉM ČERPÁNÍ ESIF v krajích České republiky

Pokud se podíváme na podíl územní dimenze na celkovém čerpání v krajích, největší podíl byl v kraji Vysočina (71 %), v Ústeckém kraji (66,8 %) a v Jihočeském kraji (65,4 %). Naopak výrazně nejmenší podíl byl v hl. m. Praha (34,3 %), což bylo dáno především vyřazení města z možnosti čerpat v některých tématech a výzvěch jakožto rozvinuté metropole. Nízký podíl byl dále v Libereckém kraji (54,6 %) a Jihomoravském kraji (57,1 %).

Celkový podíl prostředků přes územní dimenzi je výrazně vyšší než v případě jednotlivých nástrojů, kde dosahuje pouze několika procent. Rozmezí se pohybuje (při přehlédnutí Prahy) v rozmezí 54,5-71 %, z analýzy ovšem nevyplyvá významné zacílení výzev se zohledněním územní dimenze do ohrožených regionů, spíše rozprášení prostředků v rámci celé ČR. Velká část prostředků směřovala do rozvojových území a velkých měst, tento výsledek je ovšem částečně ovlivněn sídlem žadatelů některých projektů, jako je Správa železnic a Ředitelství silnic a dálnic ČR.

Samotní respondenti vnímali význam územní dimenze převážně ve spojení s integrovanými nástroji. Část respondentů vnímala bodové zvýhodnění obcí do 3 000 obyvatel, nejčastěji se ovšem jednalo o obce o něco větší, než byl tento limit. Někteří starostové na hranici 3 000 obyvatel zmínili, že během období 2014-2020 docházelo k proměně počtu obyvatel, takže někdy hranici splnili a někdy nikoliv. Část aktérů v sociálních službách vnímala bodové zvýhodnění v sociálně vyloučených lokalitách, ovšem například v Ústeckém kraji převažoval názor, že prostředky je potřeba mnohem více v této oblasti zacílit do území, které se se sociálním vyloučením potýkají nejvíce. Velká část respondentů ovšem nevěděla, co územní dimenze znamená. To nemusí být nutně špatně, ovšem odlišné pochopení pojmu způsobuje také jeho odlišné uchopení.

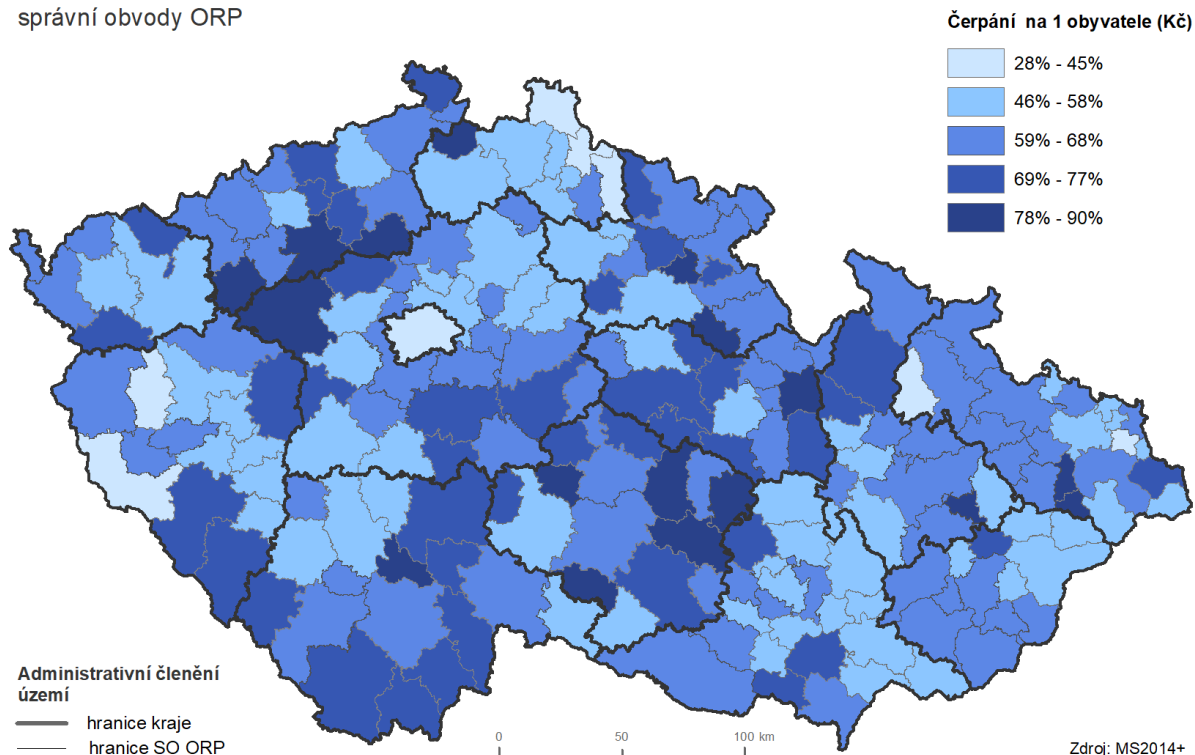

62 %

tvorí podíl ÚD na celkovém čerpání

Obrázek 58: Srovnání podílu proplacených finančních prostředků z fondů EU napříč SO ORP ČR prostřednictvím výzev ÚD

PODÍL ČERPÁNÍ ESIF V RÁMCI VÝZEV ÚZEMNÍ DIMENZE
správní obvody ORP

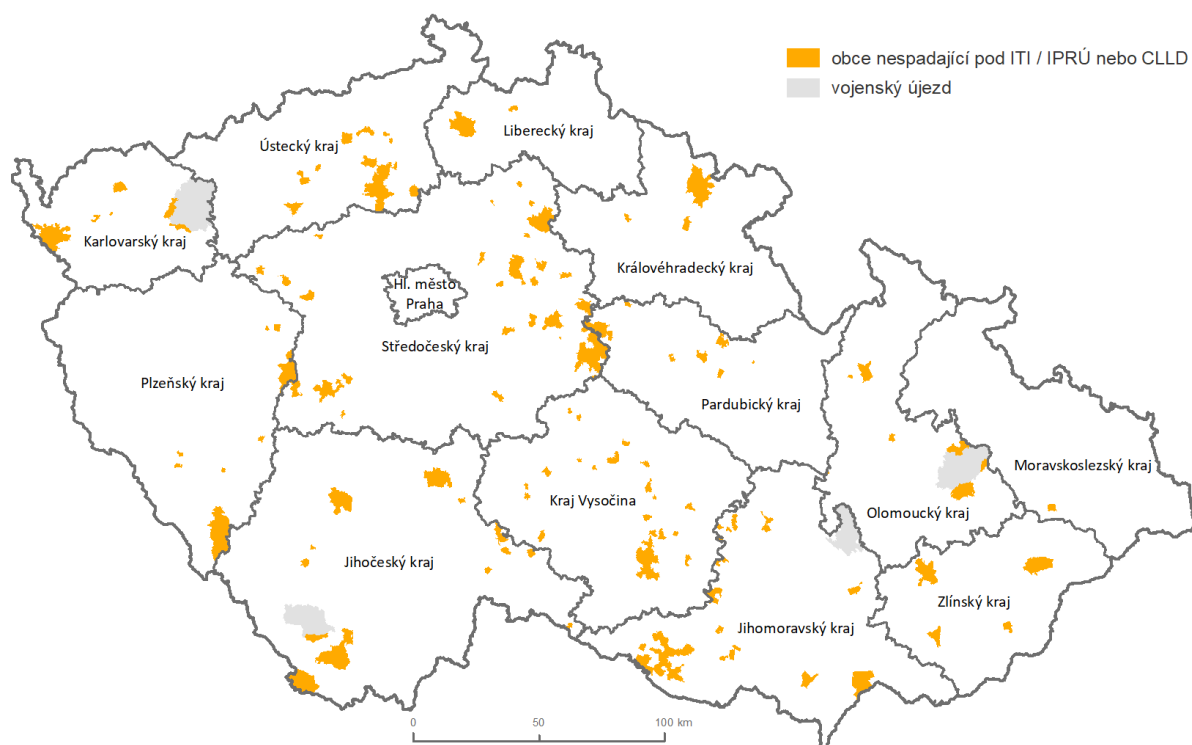

Na mikroregionální úrovni byl největší podíl prostředků přes územní dimenzi v ORP Louny (89,9 %), Velké Meziříčí (87,9 %), Humpolec (87 %), Jaroměř (86,1 %) a Telč (86 %). I v tomto případě je výsledek ovlivněn dopravními projekty. Například v ORP Louny proběhla realizace projektů na dálnici D7 (*Dálnice D7 Panenský Týnec, zkapacitnění obchvatu a Dálnice D7 Louny, zkapacitnění obchvatu*) v celkové výši přesahující 1 mld. Kč. Naopak nejmenší podíl byl v ORP Domažlice (27,8 %), Rýmařov (30,8 %), Praha (34,3 %) a Tanvald (35,6 %). V ORP Domažlice největší projekty směřovaly do oblasti vzdělávání (např. *Bezbariérové úpravy ZŠ Domažlice Komenského 17 a vybudování odborných učeben včetně zajištění vnitřní konektivity*), stejně tomu bylo v ORP Rýmařov (např. *Infrastruktura objektu č.p. 708, ul. Julia Sedláka 18 v Rýmařově pro neformální a zájmové vzdělávání*).

Bílá místa

Obrázek 59: Místa, která nejsou součástí ITI / IPRÚ nebo CLLD¹¹¹

ÚZEMÍ, KTERÁ NEJSOU SOUČÁSTÍ ITI / IPRÚ NEBO CLLD

V období 2014-2020 byla v ČR část obcí a měst, které nečerpaly prostřednictvím integrovaných nástrojů ani CLLD. Část velkých měst byla vyřazena nedobrovolně, kdy nemohly využít nástroje CLLD (obce na 25 tisíc obyvatel) a nespádaly ani do aglomerace ITI/IPRÚ. V případě menších obcí byla motivace nezapojení se v rámci CLLD různá – dostatek finančních prostředků z jiných zdrojů (např. skládka na území obce), nefungující spolupráce v rámci MAS, v případě větších obcí na území MAS také nezajímavost alokace (nízká alokace nástroje).

Tabulka 15: Srovnání čerpání v bílých místech a lokalitách s alespoň jedním nástrojem územní dimenze¹¹²

Velikostní kategorie obce	Průměrné čerpání na obyvatele v bílých místech (v Kč)	Průměrné čerpání na obyvatele v místech s alespoň jedním nástrojem územní dimenze (v Kč)
Do 199 obyvatel	34,3 tis. Kč	41,5 tis. Kč
200–999 obyvatel	37,8 tis. Kč	45,4 tis. Kč
1 000 - 4 999 obyvatel	47,3 tis. Kč	53,7 tis. Kč
5 000 - 9 999 obyvatel	54,6 tis. Kč	57,6 tis. Kč

¹¹¹ Zdroj: terénní šetření, vlastní zpracování

¹¹² Zdroj: MS2014+, vlastní zpracování

Velikostní kategorie obce	Průměrné čerpání na obyvatele v bílých místech (v Kč)	Průměrné čerpání na obyvatele v místech s alespoň jedním nástrojem územní dimenze (v Kč)
10 000 - 14 999 obyvatel	92,4 ¹¹³ tis. Kč	67,7 tis. Kč
15 000 - 24 999 obyvatel	49,1 tis. Kč	60,7 tis. Kč
Nad 25 000 obyvatel	60,7 tis. Kč	76,5 tis. Kč

Během rozhovorů se zástupci bílých míst vyznívala kritika takového nastavení vzhledem k nemožnosti využití „regionálních obálek“ a diskriminace vzhledem k tomu, že tato města mohla podávat projekty pouze v rámci národních výzev, zatímco jiné obce mohly v případě neúspěchu využít případně výzev ITI/IPRÚ či MAS. I přes vyřazení ovšem byla větší města vzhledem k rozpočtu a dostatečnému administrativnímu aparátu schopná využívat fondy EU i bez možnosti čerpat skrze nástroje územní dimenze, což ostatně potvrdili také dotázaní zástupci takovýchto měst.

Nejvíce se vyřazení dotklo oblasti vzdělávání, či modernizací místních komunikací, kde jsou prostředky zacíleny na malé obce. V případě velkých měst je dle zástupců problematické vyřazení z některých výzev, jako je cestovní ruch či rozvoj IZS (lze podporovat pouze skrze CLLD), což jsou finančně velmi náročné projekty.

Při porovnání čerpání podobně velkých obcí zařazených mezi bílá místa a obcí s možností čerpat alespoň přes jeden nástroj územní dimenze je zřejmé, že čerpání bylo vyšší v obcích zařazených do integrovaných nástrojů. Samozřejmě mají na úspěšnost čerpání vliv různé faktory, včetně vedení dané obce, ovšem ukazuje se, že nástroje územní dimenze měly vliv na možnosti žadatelů využívat fondy EU.

---

¹¹³ Zde je výsledek ovlivněn vychýlením měst Český Krumlov a Čáslav, které čerpaly více než 1 mld. Kč při 10 000 – 13 000 obyvatelích.

10 Závěry a doporučení

10. Závěry a doporučení

V této kapitole shrnujeme nejdůležitější závěry, které z Evaluace vyplývají. Na tyto závěry jsou navázána doporučení, která vztahujeme ke dvěma hlavním problémům, jež vyplývají ze závěrů, tj. jak lépe dostat prostředky fondů EU do území a jak lépe podpořit soudržnost regionů. V tomto kontextu je nutné říci, že zde zmíněná doporučení nesměřují k tomu, aby všechny regiony dosahovaly stejné úrovně ve všech oblastech, ale spíše k zabránění rozevírání nůžek mezi nejlepšími a nejslabšími regiony. Dílčí závěry jsou součástí Průběžných zpráv, ale také kapitoly 6, kde shrnujeme hlavní bariéry v kontextu čerpání fondů EU.

10.1. Hlavní závěry

ODLIŠNÉ CÍLE V KONTEXTU FONDŮ EU

V kontextu této kapitoly je nutné poznamenat, že není možné vydefinovat pouze jeden obecný cíl ČR směrem k fondům EU. V průběhu evaluace jsme naráželi na střet několika různých pohledů, které se navzájem výrazně ovlivňují. Tento základní cíl se pak liší na úrovni Evropské komise, politického vedení ČR i krajů, ale také na úrovni ministerstev. Celkově vnímáme střet dvou protichůdných tendencí. Tou první je především efektivně čerpat prostředky fondů EU, tj. plnit cíle programů a využít alokované prostředky co nejvíce. Tento pohled jde ovšem často proti efektivnímu zacílení prostředků tam, kde jsou nejvíce potřeba a cukrování peněz nejen plošně do regionů, ale také v rámci velkého spektra témat. V kontrastu k tomuto vnímáme tendence podpořit nejslabší regiony, případně podpořit především centra excelence, která mohou částečně táhnout rozvoj celého území (tj. strategická vs. pojišťovací podpora).

V případě podpory center excelence je podle expertů potřeba brát v úvahu, že ne všechny aktivity budou úspěšné. Podobně jako v zahraničí vznikají start-upy, které se nemusí uchytit, případně probíhá výzkum směrem, který se ukáže jako lichý. Je tedy potřeba investovat prostředky do pilotáží a zkoušení nových možností. Zde ovšem narážíme na střet s cíli programů, které podle řídicích orgánů neumožňují příliš prostoru pro neúspěch. Proto nejsou v projektech fondů EU podporovány skutečně inovativní řešení, podpora směřuje spíše do méně rizikových aktivit. V případě podpory nejslabších regionů se setkáváme s tím, že přestože se nacházíme již v několikátém programovém období, zdá se, že tyto regiony stále potřebují především podporu základních potřeb a neumí dostatečně aktivizovat absorpční kapacity. To je dáno především absencí vize politického vedení a slabou úrovní governance, která znemožňuje kontinuitu strategických aktivit. Není náhodou, že NUTS Severozápad, tedy Karlovarský a Ústecký kraj, patří k nejméně rozvinutým regionům EU.

Je potřeba brát v potaz, že jednotlivé závěry z této evaluace a dále řešené doporučení jsou velmi komplexně provázány. Přestože vychází ze zkušenosti jednotlivých regionů, jejich řešení často spočívá v systematické změně na úrovni ČR, tj. na národní úrovni. I zdánlivě nesouvisející problémy často spočívají v nedostatečné kvalitě veřejné správy či vzdělávání (včetně kvality vysokých škol). **Zároveň je nutné podotknout, že fondy EU představují pouze malou část z celkových finančních prostředků a očekávání, že vyřeší takto komplexní problémy, je mylná.** V tomto kontextu se dále v rámci doporučení zabýváme důležitostí stanovení několika priorit, kam by měly být prostředky koncentrovány, s tím, že jedině takto lze dosáhnout konkrétních dopadů. Zároveň u takto komplexních změn a investic je potřeba počítat s jejich dlouhodobostí, kdy mohou přesahovat nejen volební, ale také programové období.

KOHEZNÍ POLITIKA A KONVERGENCE REGIONŮ

Konvergence regionů (tj. snižování meziregionálních rozdílů) je jedním ze základních cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU. Z pohledu ekonomické úrovně regionů je nejčastěji měřena

prostřednictvím HDP na obyvatele v paritě kupní síly a nejčastěji je měřena na úrovni NUTS III nebo NUTS II regionů. Metodicky je poměrně složité hodnotit úspěšnost politiky soudržnosti a příspěvek ke konvergenci, jelikož kromě samotné kohezní politiky působí řada dalších vlivů, jejichž vzájemné spolupůsobení je obtížné vyhodnocovat. Hlavním posuzovaným znakem je proto výsledné snižování rozdílů mezi regiony. V tomto smyslu je tedy určitým měřítkem úspěšné kohezní politiky vývojová dynamika a dosažená velikost regionálních disparit, které odráží míru soudržnosti regionů.

Jak ukazují výsledky této evaluace, prostřednictvím fondů EU se dařilo podporovat především rozvojové a stabilizované regiony bez významnějších strukturálních problémů, ale nižší koncentrace finančních prostředků byla nalezena ve slabších regionech. Nižší úspěšnost hospodářsky a sociálně slabších regionů byla dána řadou faktorů, především nízkou připraveností projektů, absencí základní infrastruktury pro realizaci nadstavbových aktivit podporovaných v období 2014-2020, omezenou kapacitou lidských zdrojů aj. Nižší připravenost slabších regionů se promítala do omezené schopnosti využívat fondy EU. Pokud pomineme Prahu, kde mělo vliv vyřazení z možnosti čerpat v některých programech a tématech, nejméně prostředků směřovalo v přepočtu na obyvatele do Ústeckého a Karlovarského kraje, tj. právě do strukturálně postižených krajů, které vykazují řadu socio-ekonomických ukazatelů podprůměrné úrovně (např. HDP na obyvatele¹¹⁴). Struktura ekonomiky těchto regionů se také promítá například do úrovně mezd, či do míry sociálního vyloučení. Naopak nejlépe se v ekonomickém rozvoji i využití fondů EU vede metropolitním regionům a aglomeracím s většími městy, kde se koncentrují hospodářské aktivity a nachází se zde více potenciálních žadatelů.

Fondy EU v období 2014-2020 znamenaly pro regiony možnost podpořit jejich rozvoj, jak se ovšem ukázalo, významným předpokladem byla schopnost orientovat se výzvách, mít jasnou vizi a projektové záměry a mít dostatečné lidské a finanční zdroje, které podmiňují využití dotace. **Zde se projevil rozdíl mezi regiony, kdy úspěšnější byly regiony s jasně vydefinovanou vizí a silnými lidry ve vedení. Ekonomicky slabší a strukturálně postižené regiony (především Ústecký a Karlovarský kraj) tak zůstaly pozadu ve schopnosti strategicky využít a provázat aktivity podporované z fondů a podporovány byly spíše jednotlivé projekty bez přesahu (tematického či místního).** Orientace fondů na inovativní aktivity znamenala pro slabší regiony spíše problém, jelikož jejich potřeby byly výrazně více na základní úrovni a znemožňovaly realizovat nadstavbové aktivity (typické to bylo v oblasti podpory podnikání, kdy se nabídka výzev operačních programů nesetkala s dostatečnou poptávkou ze strany regionálních firem). Zatímco v Jihomoravském a Moravskoslezském kraji se podařilo navázat projekty na aktivity již existujících platforem a podpořit inovační potenciál místních podniků, například v Karlovarském kraji se zatím stále připravuje projekt inovačního centra a místní podnikatelé namísto zavádění inovací primárně obnovují základní infrastrukturu (ve smyslu dílčí modernizace výrobních kapacit apod.).

Rozvoj regionů je tažen řadou různých faktorů, především se jedná o rozvoj infrastruktury, rozvoj nízkouhlíkového hospodářství a ochrany životního prostředí, inovací a podnikání, vzdělávání (zde je myšleno zejména nerovnosti v kapacitách ve vzdělání, a z toho následně nerovnosti ve vzdělání obecně (např. podíl žáků s nedokončeným základním vzděláním)) a efektivní veřejné správy. Snižování rozdílů v míře rozvoje těchto oblastí je zásadní pro snižování rozdílů mezi regiony. Ukazuje se, že fondy EU podpořily rozvoj těchto oblastí, ovšem nedokázaly snížit významné rozdíly mezi regiony v těchto oblastech a zejména uvnitř regionů. Příkladem je rozvoj infrastruktury, kdy stále přetrvávají problémy dostupnosti nejen venkovských a periferních regionů. Dalším příkladem může být vzdělávání, kde se venkovské a periferní oblasti potýkají mimo jiné s nedostatkem kvalitních pedagogů. Zároveň je, především právě kvůli venkovským a periferním regionům, třeba upravit nastavení financování škol, více podporovat a propagovat podpůrné profese (např. Psychologické poradenství, asistenti pedagogů), financovat obědy do škol pro děti a studenty ze sociálně vyloučených lokalit či rodin a další. Rozdíly se projevují také na krajské úrovni, kde jsme již několikrát zmiňovali například problém dopravního napojení Karlovarského kraje, či obecně nedostatek

---

¹¹⁴ Viz například <https://www.czso.cz/csu/czso/porovnani-kraju-poradi-kraju>

kvalifikovaných pracovníků, odlišnou úroveň vzdělanosti, či odlišnou úroveň governance v některých regionech. Poslední bod ve vztahu k rozvoji veřejných institucí může přispívat k vyšší efektivitě investic, vyšší úrovni inovací a podnikání, které jsou rozhodující pro dlouhodobý hospodářský růst.¹¹⁵

Mnoho faktorů, které definují potenciál rozvoje regionů, je fondy EU neovlivnitelných, nebo jen ve velmi malém rozsahu. Jedná se především o hluboké strukturální problémy, které jsou dány historickým vývojem regionu, jeho geografii i polohou. Mezi další faktory, které mají také zásadní vliv na rozvoj regionů, tak patří problematika exekucí (kde je pozorován silný vztah mezi neúspěšností ve vzdělání a mírou exekucí), ale také daňový mix. Podporu rozvoje regionů není možné sanovat pouze dotačními prostředky či strategickými investicemi, část prostředků musí být investována z běžných veřejných výdajů (ze státního a veřejných rozpočtů), ale i z investic organizací, které v regionu působí – to může mít navíc pozitivní vliv na rozsah šedé ekonomiky, případně, zprostředkovaně, na závislost občanů na dávkovém systému). Dalším obecným faktorem, který se odráží na aktuálním stavu rozvoje regionů, je nastavení RUD a také kvalita fungování veřejné správy (např. Dlouhodobý problém České republiky, fragmentace samospráv).

V rámci programového období 2014–2020 byla tematická koncentrace finančních prostředků z fondů EU deklarovaná, nicméně dle zjištění v této evaluační zprávě byly prostředky poměrně roztržštěné na řadu témat. V konečném důsledku to přispělo k obtížnému měření výsledných efektů v území, jelikož odhalení efektů příliš malých alokací je empiricky problematické. **Tlak na vyšší tematickou i územní koncentraci je proto jedno z důležitých doporučení v této evaluační zprávě.** I přesto existují oblasti, ve kterých se podařilo koncentrovat poměrně vysoké množství finančních prostředků (např. rozvoj silniční infrastruktury) a jejich příspěvek k rozvoji regionů byl znatelný. Nicméně příspěvek ke snižování regionálních rozdílů byl jen omezený, jelikož se nepodařilo finanční prostředky zacílit ve větší míře do strukturálně postižených event. hospodářsky a sociálně ohrožených území.

SHRNUTÍ PŘÍNOSŮ INTEGROVANÝCH NÁSTROJŮ

Přes výzvy s územní dimenzí směřovalo do krajů 62 % prostředků z fondů EU, nejčastěji na podporu dopravy, VaVal či vzdělávání. Snaha podpořit nejvíce potřebná území se dařila pouze částečně, čemuž odpovídá i podíl těchto výzev v jednotlivých regionech a největší zacílení podpory (v přepočtu na obyvatele) do rozvojového typu území. Nejméně prostředků v přepočtu na obyvatele směřovalo do hl. m. Prahy, nejvíce do Kraje Vysočina. Obecně představovaly výzvy s územní dimenzí spíše rozpad projektů bez zacílení do regionů. **V důsledku toho byly dopady spíše plošné a specifické potřeby byly brány v potaz spíše minimálně. Zároveň nebylo dostatečně využito možností výzev s územní dimenzí, konkrétně se nedostatečně pracovalo s bonifikací určitých typů území či vyhlásováním výzev pro konkrétní (typ) území. Jako nejefektivnější nástroj pro zohlednění specifických potřeb regionů se ukázaly integrované nástroje.**

Obecně výsledky této evaluace ukazují, že **nástroj ITI/IPRÚ byl efektivním nástrojem z hlediska vydefinování hlavních potřeb území a zacílení alokace tímto směrem.** Samozřejmě úspěšnost byla částečně dána ochotou řídicích orgánů vyčlenit alokaci pro tyto nástroje, přesto se ukázalo, že je tento nástroj přínosem. Hlavním přínosem je nastartování komunikace a spolupráce místních aktérů, na což navazuje posun v tzv. governance území, tedy plánování a realizaci aktivit nad rámec hranic jednotlivých obcí. Právě tyto kroky umožnily realizaci komplexních integrovaných projektů, které by bez účinné spolupráce vznikaly jen těžko.

---

¹¹⁵ To zmiňuje také osmá zpráva Evropské komise Soudržnost v Evropě do roku 2050, dostupná zde: https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en

Nástroj CLLD se naopak ukázal jako efektivní pro rozvoj menších obcí. Přestože byly vzhledem k alokaci realizovány především malé individuální projekty, jejich vliv na rozvoj malých obcí byl ze strany místních stakeholderů viditelný. Kromě projektů měly na rozvoj území vliv také nadstavbové aktivity MAS, které podpořily síťování aktérů, absorpční kapacity i komunitní život. V tomto případě velmi záleželo na kapacitách a schopnostech zaměstnanců jednotlivých MAS. Ne vždy dosahovala kvalita jednotlivých kanceláří stejné úrovně, což mělo vliv na realizaci projektů i nadstavbové aktivity (např. příprava akcí pro občany, pomoc s přípravou projektových žádostí pro žadatele). Do budoucna bude vhodné dále rozšiřovat administrativní kapacity kanceláří MAS i jejich finanční alokace.

CO SE Z FONDŮ (NE)PODAŘILO

Fondy EU přispěly k rozvoji řady oblastí, mimo jiné podnikatelského a inovačního prostředí, dopravy a služeb. Tato kapitola přináší regionální srovnání v rámci syntézy jednotlivých krajských zpráv. **Co se týče neúspěchů, méně se z fondů dařilo podporovat témata specifická především pro periferní a venkovské oblasti, tj. vznik nových podniků, dopravní obslužnost, rozvoj služeb a ICT a další.** Jak vyplývá z této evaluace, jednotlivé typy regionů mají odlišné potřeby a ty je potřeba v kontextu fondů EU reflektovat. Zatímco pro rozvinuté regiony hraje významnou roli podpora aktivit spojených s rozvojem inovačního prostředí, pro méně rozvinuté či hospodářsky a sociálně ohrožené regiony je zásadní rozvoj základní infrastruktury.

Ukazuje se tedy, že tematická koncentrace je důležitým předpokladem pro vyřešení hlavních potřeb, ovšem je důležité brát v potaz regionální hledisko, tj. že tyto hlavní potřeby se mohou mezi typy regionů lišit. Z tohoto důvodu navrhuje nejen tematickou koncentraci prostředků, ale také decentralizaci definice potřeb na regionální úroveň, například prostřednictvím jasně vymezených strategií a vizí (tj. méně obecných a krátkodobějších cílů rozvoje regionu). Do budoucna je nezbytné dosáhnout harmonické rovnováhy mezi tematickou koncentrací a územním přístupem k rozdělování prostředků. Je nutné brát v úvahu jak evropské, tak národní priority a nalézt mezi nimi rovnováhu, i vzhledem k tomu, že financování všech záměrů z fondů EU není vzhledem k velikosti alokace možné. V příštích letech tak bude stále důležitější klást důraz na zohledňování územního přístupu nejen v rámci evropských fondů, ale i dalších různých, nejen regionálních, politik. Kritickou podmínkou pro efektivní čerpání finančních prostředků a rozvoj regionů je a bude vytvoření kvalitní víceúrovňové správy území a další posilování principu (účelných) partnerství v regionech.

Příčinám úspěchu a neúspěchu v čerpání z fondů EU se věnujeme napříč touto zprávou. V této kapitole shrnujeme vnitřní a vnější předpoklady, které měly vliv na čerpání. **Z pohledu vnějších podmínek mělo vliv především nastavení výzev a vysoká administrativní zátěž spojená s přípravou a administrací projektů. Mezi vnitřní faktory lze zařadit především finanční a administrativní kapacity, připravenost projektů a v případě obcí a krajů také vizi směřování regionu.** Tyto faktory se ukázaly jako zásadní především v případě strukturálně postižených regionů, konkrétně Ústeckého a Karlovarského kraje.

SHRNUTÍ HLAVNÍCH ZÁVĚRŮ EVALUACE PRO NAVAZUJÍCÍ DOPORUČENÍ

V následující části se v rámci doporučení detailněji zaměřujeme na následující závěry:

- ▶ Z výsledků evaluace vyplývá, že v programovém období 2014-2020 se prostřednictvím fondů EU částečně dařilo přispět k řešení specifických potřeb regionů, avšak stále v tomto procesu existují rezervy. Jedním z problémů bylo z hlediska příjemců centrální nastavování podmínek a témat.
- ▶ Z kvalitativního šetření v jednotlivých krajích vyplývá poptávka po větší autonomii rozhodovat o využití finančních prostředků fondů EU. Většina krajů kvitovala původní regionální operační programy (ROP) a jejich přínos pro regiony. Částečnou náhradu ROP představují integrované

nástroje, jejich alokace je však vůči národním výzvám zcela marginální, v součtu tvoří jen cca 6 % celkové alokace fondů EU v ČR.

- ▶ V případě územní dimenze se ukázalo, že zvýhodnění určitých území ve výzvách nebylo pro tato území nijak zásadní. Problémem je především odlišné pochopení a uchopení této metodiky ze strany jednotlivých řídicích orgánů. Některá témata (např. životní prostředí, podnikání) nemají podle zástupců řídicích orgánů regionální dimenzi a integrované nástroje pro ně představují spíše nutné zlo, které plyne z nařízení. Integrované nástroje pro některé řídicí orgány představují zátěž, na kterou nemají administrativní kapacity.
- ▶ V mnoha případech je pro žadatele nastavení výzev a nepřehlednost informací demotivujícím prvkem. V případě menších obcí a žadatelů je jedním ze základních předpokladů při rozhodování. Nejasnost podmínek dotací a jejich změny (oproti původně komunikovaným) jsou v terénu chápány velmi negativně.

10.2. Doporučení

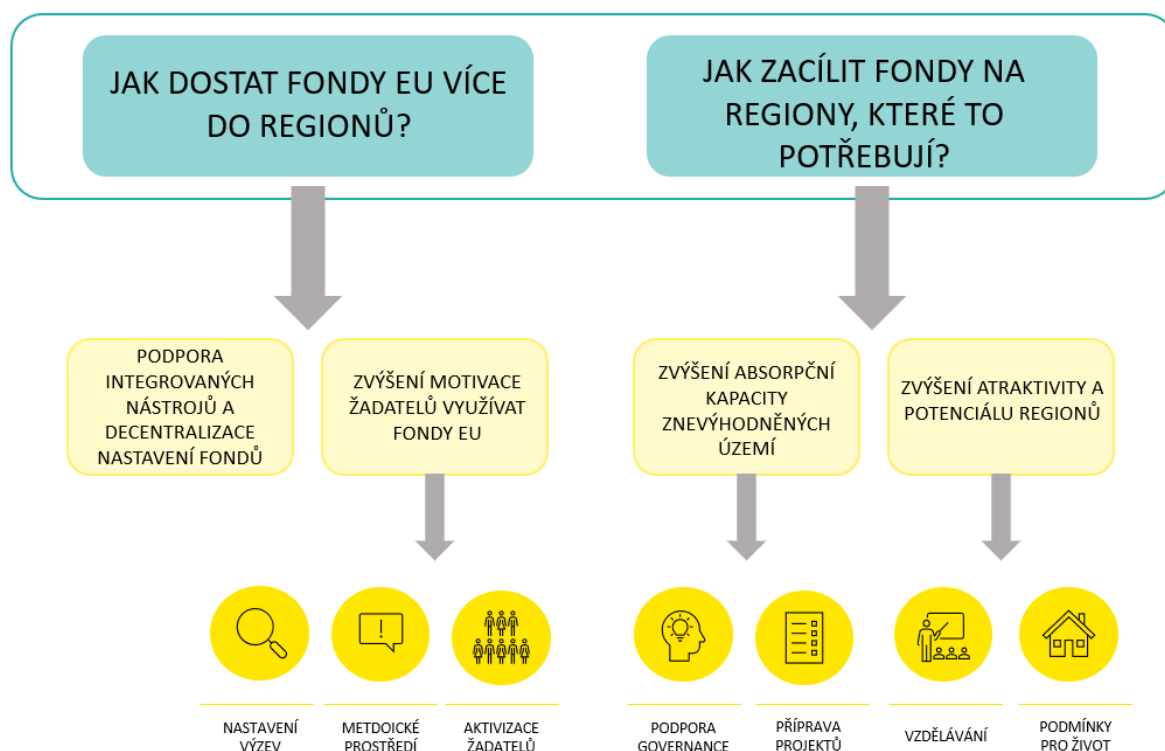

Doporučení v této kapitole vycházejí z výsledků jednotlivých fází Evaluace, které byly dále diskutovány se zástupci integrovaných nástrojů, řídicích orgánů a s experty na regionální rozvoj. Následující schéma zobrazuje logiku doporučení. Jak již bylo zmíněno, hlavní dvě oblasti doporučení vycházejí z problematiky zacílení fondů EU do regionů a podpory slabších regionů. V rámci zacílení prostředků do regionů diskutujeme především potenciál integrovaných nástrojů a možnosti lepšího využití do budoucna, či zvýšení motivace žadatelů využívat fondy EU (především zlepšením přívětivosti metodického prostředí, aktivizaci potenciálních žadatelů, či nastavení podmínek výzev). V tomto kontextu se ukazuje, že pro řešení potřeb je významná tematická koncentrace prostředků, ovšem priority, na které podpora směřuje musí vycházet z regionů. Zároveň pokud je cílem snižování rozdílů mezi regiony a jejich postupné přibližování, podpora se musí lišit dle reálných potřeb (typů) území a musí být koncentrována tam, kde je nejvíce potřeba.

Co se týče podpory koheze a konvergence regionů, zaměřujeme se na možnosti uvnitř regionů (tj. zvyšování absorpční kapacity území skrze rozvoj governance a připravenosti žadatelů) a vně regionů (tj. systematická podpora atraktivity regiony prostřednictvím rozvoje národních témat jako je vzdělávání, podnikání a další).

Schéma 4: Doporučení další implementace DoP

Následující část představuje klíčová doporučení vztažená k hlavním zjištěním Evaluace, struktura doporučení odpovídá schématu výše. U každého doporučení shrnujeme kontext, na koho doporučení cílí a jak významná je jeho priorita. Zároveň uvádíme, zda se jedná o dílčí doporučení (na úrovni fondů EU), či systémové doporučení (tj. více komplexní doporučení, která se nevztahují pouze k fondům EU).

1. ŘEŠENÍ SPECIFICKÝCH POTŘEB REGIONŮ – JAK DOSTAT FONDY EU VÍCE DO REGIONŮ?

CENTRALIZACE NASTAVENÍ TÉMAT A ADRESOVÁNÍ SPECIFICKÝCH POTŘEB REGIONŮ

Z výsledků Evaluace vyplývá, že v programovém období 2014-2020 se prostřednictvím fondů EU nedařilo plně využít potenciál řešení specifických potřeb regionů. Po kauze s některými regionálními operačními programy (ROP, období 2007-2013) se nastavení více centralizovalo, a ne vždy odpovídalo reálné potřebě krajů. **Mezi kraji existují významné rozdíly v míře rozvoje, v sociodemografické struktuře obyvatel a mnohém dalším.** Ostatně rozdíly můžeme pozorovat i u tří strukturálně postižených regionů, kdy u Moravskoslezského kraje je viditelný výraznější posun nežli v případě Ústeckého a Karlovarského kraje a liší se i jeho potřeby (viz kapitola 3.4).

Z kvalitativního šetření v jednotlivých krajích vyplývá poptávka po větší autonomii rozhodovat o využití finančních prostředků fondů EU. Částečnou náhradu ROP představují integrované nástroje, jejichž alokace ovšem neumožňuje pokrýt potřeby území a v případě MAS umožňuje alokace realizaci spíše malých a strategicky nevýznamných projektů, které ovšem mohou mít zásadní dopad pro konkrétní obec.

ROLE ÚZEMNÍ DIMENZE

V případě územní dimenze se ukázalo, že myšlenka zohlednění určitých území ve výzvách nebyla plně úspěšná. Jak se ukazuje z výsledků (kapitola 10), výzvy se zohledněním územní

---

dimenze představují v krajích 62 % všech prostředků čerpaných z fondů EU (kromě Prahy). Přitom kraje, které byly vydefinovány jako strukturálně postižené, nedosahují nejvyššího čerpání prostřednictvím výzev se zohledněním územní dimenze.

Problém je částečně způsoben tím, že **bonifikace nedosahuje takové bodové úrovně, aby dokázala reálně pomoci méně úspěšným žadatelům v konkurenční soutěži**. Někteří žadatelé (např. zadlužené obce, obce spadající do HSOÚ) tak nejsou příliš úspěšní v národních výzvách a končí v bodovém hodnocení pod čarou. Příkladem je obec Kraslice (viz kapitola 7.3), jejíž vedení poukázalo na vysoké finanční náklady vynaložené na projektové žádosti, které následně nejsou schváleny. Podle vedení města je hlavním znevýhodněním nízká kapacita pro přípravu konkurenceschopných žádostí, které jsou finančně náročné a obec pro ně nemá relevantní zaměstnance.

ZOHLEDNĚNÍ ÚZEMNÍ DIMENZE ZE STRANY ŘÍDÍCÍCH ORGÁNŮ

Některé resorty dále nezohledňují regionální pohled na řešená témata vůbec, i přesto, že potřeby a jejich intenzita se může napříč Českou republikou výrazně lišit. To je viditelné například v případě sociálního vyloučení v Ústeckém kraji, kde i přes vyšší počet vyloučených lokalit a kumulace sociálních problémů není podpora v tomto kraji intenzivnější. V případě Ústeckého kraje byla pozitivně hodnocena podpora prostřednictvím ITI. Ta umožnila využít finance podle potřeb aktérů a byla hodnocena jako dobrý způsob zacílení finančních prostředků do území. Na druhou stranu výše alokace byla hodnocena jako hodně nedostatečná. Přitom se ukazuje, že zacílení prostředků podle potřeb regionů může mít pozitivní efekt. Příkladem je mimo jiné zacílení prostředků na podporu dětských skupin z OPZ, kterému předcházela analýza potřeb území. Samozřejmě ne každé téma musí mít nutně regionální dimenzi, ale obecně se ukazují rozdíly v intenzitě potřeby mezi regiony.

V některých krajích se ukázalo, že ROP byly považovány za dobrý způsob rozdělení prostředků fondů EU vzhledem ke specifickým potřebám regionů. Stakeholderi na úrovni kraje i obcí poukázali na řadu viditelných výsledků v území, zatímco v případě ITI/IPRÚ se jedná spíše o jednotky projektů. To je dáno mimo jiné alokací a vymezením témat pro tyto nástroje.

Otázkou tedy zůstává, co může být náhradou „finančních obálek“ pro kraje, případně jakým jiným způsobem regionům umožnit více autonomie při výběru priorit a zacílení prostředků na jejich řešení. Jedna z nejvýraznějších kritik fondů EU totiž směřuje právě na centralizované nastavování podmínek a témat, díky čemuž dochází k většímu drobení financí do témat podle toho, na co je příležitost čerpat, nikoliv co je hlavní problém. Problematická samozřejmě může být nepřipravenost aktivit a projektů, které by regiony chtěly podporovat, ta ovšem často pramení z nejistoty, co bude možné v následujícím období podpořit.

A. Efektivnější zacílení potřeb do regionů skrze využití potenciálu integrovaných nástrojů

V období 2014-2020 představovaly částečnou náhradu ROP integrované nástroje, které byly jedinou možností zacílení finančních prostředků podle potřeb území. Ovšem i tyto nástroje naráží na bariéry v podobě centralizovaného nastavení podmínek, které znemožňují podporovat určitá témata či obce.

ITI/IPRÚ představovaly vzhledem k výši alokace pro žadatele poměrně zajímavý zdroj financí. Zároveň tyto nástroje umožnily větší jistotu pro získání finančních prostředků, spolupráci napříč tématy a možnost alespoň částečně rozhodnout o tématech, která budou podpořena. MAS představovaly vzhledem k nižší alokaci především pomoc pro menší žadatele, kteří nemají velkou šanci uspět v národních výzvách.

Z výsledků analýzy vyplývá, že pokud nechceme vyhradit určitou alokaci pro jednotlivé kraje a nechat je autonomně rozhodovat o jejich využití, integrované nástroje představují pro regiony jedinou šanci alespoň částečně rozhodovat o využití peněz a podpořit žadatele, kteří

---

jsou méně konkurenceschopní v celostátní soutěži. V rámci tohoto doporučení se zaměřujeme na možnosti zlepšení nastavení integrovaných nástrojů, které vycházejí z rozhovorů jednotlivých kancelářů, žadatelů, zástupců krajů i měst a diskuse s oslovenými experty a řídicími orgány.

1

MOŽNOST REGIONŮ SAMOSTATNĚ SI ZVOLIT PRIORITY ROZVOJE

V současné době se regiony potýkají s nastavením intervencí, které nemusí v některých případech adekvátně odpovídat heterogenitě jednotlivých území. Centrálně nastavená témata znamenají, že se zástupci IN i žadatelé snaží napasovat projekty na možná témata podpory a místo reálných potřeb často sklouzávají k řešení toho, na co je zrovna možné čerpat podporu. Tento způsob ovšem nahrává primárně přístupu vyčerpání finančních prostředků, nikoliv řešení palčivých témat a strukturálních problémů, které se přelévají z jednotlivých programových období do dalších.

Jedná se ovšem o významně politické téma, kdy vedení krajů či měst ne vždy podporuje vydefinování pouze několika priorit. Většina regionů se potýká s podobnými tématy (např. vzdělávání, doprava) a politické vedení cílí především na realizaci takových aktivit, které jsou snadno proveditelné a které se zrealizují během volebního období. Zúžení témat na několik priorit pak přináší potřebu velmi detailní vize. I s tím se ovšem v praxi setkáváme, příkladem je mimo jiné strategie Olomouckého kraje, který si vymezil 3 hlavní priority rozvoje. Dále je možné vidět zaměření na několik málo priorit v rámci některých aglomerací, které podporují pouze 2-3 témata v rámci ITI. Toto vymezení priorit ovšem musí vycházet přímo z regionů, nikoliv centralizovaně (mimo jiné z toho důvodu, že regionální priority nemusí být nutně prioritami na úrovni ČR).

Na koho doporučení cílí: ŘO, IN, MMR, kraje

Úroveň doporučení: systémové doporučení

Míra priority: vysoká

Jak: Do budoucna by bylo vhodné přenést centralizované nastavování priorit do regionů. K tomuto cíli mohou být využity integrované nástroje, které mají zkušenost se sběrem podnětů od různorodých aktérů v území a mohou tak na základě sesbíraných dat a předchozí zkušenosti vydefinovat několik priorit, do kterých bude v následujícím období koncentrována podpora. V návaznosti na vybrané priority pak mohou jednotlivé kanceláře vyhlašovat výzvy. ITI samozřejmě nepokrývá celé území krajů, otázkou je tedy také využití nástroje CLLD.

Nutnou podmínkou pro fungování takto nastaveného systému je **včasné zprostředkování informací ohledně alokovaných prostředků**, díky čemuž mohou jednotlivé kanceláře nejen stanovit konkrétní priority, ale také připravit předběžný seznam projektů/ aktivit. Tento krok by omezil tříštění peněz do oblastí, které jsou podpořeny v řádu desítek milionů a realizované aktivity tak nemají zásadnější dopad do území. Příkladem je oblast vzdělávání, kde bylo na území aglomerace realizováno několik projektů a dopad byl tudíž spíše menší a lokální. Zároveň nemohla být podpořena reálná potřeba některých území, kterou je zvyšování kapacit mateřských škol. Tento typ projektů může být směřován na MAS, což se ostatně již v období 2014-2020 dělo.

Ze strany řídicích orgánů zaznívala kritika vůči projektům podávaným prostřednictvím integrovaných nástrojů, kdy projekty nepřinášejí očekávanou přidanou hodnotu či nadstavbu. V tomto kontextu je potřeba si uvědomit, že příprava takových projektů trvá delší dobu a žadatelé nemají časové ani finanční prostředky na přípravu projektových žádostí, u kterých si nejsou jisti, že budou někdy podpořeny. Řešení je

v tomto kontextu několik souběžných, tedy **poskytnout dostatečný čas na přípravu integrovaných projektů, komunikovat podmínky a alokace pro danou oblast dopředu, zamezit kopírování výzev ITI/CLLD a národních výzev, ale také více propojovat zdroje financování.**

Dílicím řešením může být také vytváření méně obecných strategií na dlouhé časové období, které vzhledem k nemožnosti předpovídat veškerá rizika předkládají spíše obecné cíle a aktivity, jak k nim dojít. Důraz by měl být kladen na přípravu SMART strategií, či akčních plánů. V neposlední řadě je potřeba zajistit dostatečné administrativní kapacity pro realizaci územní dimenze. A to jak na úrovni řídicích orgánů, tak na úrovni integrovaných nástrojů.

TRANSPARENTNÍ METODIKA VÝPOČÍTÁNÍ A VČASNÉ STANOVENÍ ALOKACE ITI

Pokud je cílem vydefinování klíčových priorit a snižování snahy obsáhnout co nejvíce témat pro případ, že by bylo možné na ně v budoucnu čerpat, je potřeba dopředu **vydefinovat jasný objem prostředků pro dané území.** To je zásadní nejen pro zástupce integrovaných nástrojů, ale také pro jednotlivé řídicí orgány, které rozhodnou o rozdělení prostředků mezi relevantní regiony.

Na koho doporučení cílí: ŘO, IN

Úroveň doporučení: dílčí doporučení

Míra priority: střední

Jak: Rozdělení prostředků může být stanoveno různými způsoby, například na základě počtu obyvatel v dané aglomeraci. Je ovšem důležité komunikovat při nastavování se zástupci IN, jak dále upozorňujeme v doporučení 5 této sekce. Jak se totiž ukazuje, výpočet podle počtu obyvatel je sice jednoduchý a standardní přístup k přerozdělování prostředků, na druhou stranu malé aglomerace by dostaly velmi málo prostředků, a tudíž by neměly dostatečnou alokaci na realizaci větších integrovaných projektů. Nabízí se tedy sofistikovanější propočty alokace, například na základě relevantního ukazatele pro danou tematickou oblast, případně negativního vyjádření tohoto ukazatele pro aglomeraci (chybějící místa v mateřských/základních/středních školách vzhledem k demografickému vývoji).

Důležité je také včasné stanovení alokace tak, aby jednotlivé kanceláře měly možnost připravit seznamy projektů. Řídicí orgány samozřejmě cílí na plnění svého vykazování vůči Evropské komisi (tedy především na vyčerpání alokace), jednou z možností lepšího zacílení prostředků prostřednictvím IN je jejich vyřazení z ročního vykazování financí a sledování výsledků IN v delším časovém horizontu. Vyřízení tohoto kroku jde primárně za jednotlivými řídicími orgány.

3

FLEXIBILNÍ VÝBĚR PROJEKTŮ V ITI

Současné nastavení (předložení fixního seznamu projektů) způsobuje komplikace ITI i žadatelům. Předložit ve velkém časovém předstihu plány větších infrastrukturních projektů je možné spíše ve velkých městech (např. Praha, Brno, Ostrava), kde jsou takovéto záměry připravovány dlouho dopředu. Starostové menších měst a obcí se zaměřují na akutní potřeby a možnosti je co nejdříve řešit i s ohledem na volební období. **Strategické projekty se připravují roky a pokud není zřejmé, zda na ně bude možné získat prostředky a z jakého zdroje, starostové jsou méně ochotní vynakládat prostředky na přípravu projektových žádostí.** Důležité je tady umožnit větší flexibilitu v úpravě seznamu projektů, což ostatně fungovalo v období 2014-2020.

Tento problém se netýká pouze menších měst v aglomeracích, ale typicky i jádrových měst IPRÚ, které se pro nové programové období 2021+ stala součástí ITI.

Na koho doporučení cílí: ŘO, IN

Úroveň doporučení: dílčí doporučení

Míra priority: střední

Jak: Žadatelé velmi často nejsou ochotni nebo nemají prostředky na přípravu projektů, u nichž není zřejmé, zda obdrží podporu. V tomto kontextu může být dílčím řešením například **zajistit metodickou podporu a lidské a finanční zdroje na přípravu zásobníků projektů**. Ostatně podobné aktivity už v menších měřítku fungují (např. dotační program na přípravu projektových žádostí, sdílený projektový manažer pro menší obce).

VYDEFINOVÁNÍ ÚZEMÍ ITI

Ze strany některých kanceláří ITI zaznívala kritika vůči vydefinování území aglomerace na základě dat operátorů o dojížděce, které jde v některých případech proti logice fungování území. V některých případech jsou do území zahrnuty i obce, které tam logicky nespádají a u kterých je zřejmé, že na prostředky z ITI nedosáhnou (což může mít pro obce demotivující efekt).

Na koho doporučení cílí: MMR, ITI

Úroveň doporučení: dílčí doporučení

Míra priority: střední

Jak: Do budoucna by tedy bylo vhodné lépe vymezit území jednotlivých aglomerací. V kontextu nastavení **podle funkčních vazeb v území lze při vymezení využít faktor spádovosti a geografického členění ORP** (tj. při zarámování brát v potaz úroveň ORP). Dále je vhodné **do procesu vymezení území přizvat také samotné aglomerace, které mohou připravované změny připomínkovat**.

4

5

PROSAZOVÁNÍ METODIKY MMR

V praxi se ukazuje, že **za nízkým čerpáním ITI stojí primárně nedůvěra řídicího orgánu vůči integrovaným nástrojům a neochota řídit se metodikou MMR** (příkladem je OPŽP a částečně také OPPIK). ITI tak neměla možnost podporovat řadu témat, která by svým charakterem odpovídala nastavení nástroje (v případě životního prostředí mohou být realizovány synergické projekty například v oblasti odpadového a vodního hospodářství). I přes vyčleněnou alokaci tak v některých aglomeracích nedošlo po vyřazení tematických oblastí k realizaci téměř žádných projektů.

Na koho doporučení cílí: MMR, ŘO, IN

Úroveň doporučení: dílčí doporučení

Míra priority: vysoká

Jak: Z diskuse se zástupci integrovaných nástrojů vyplývá, že je důležité především, aby MMR **více zdůrazňovalo silné stránky IN vůči jednotlivým ŘO**. S ohledem na potenciál integrovaných nástrojů je možné posilovat roli územní dimenze například přenosem rozdělování nejen prostředků fondů EU, ale také dalších zdrojů financování. V tomto kontextu může pomoci například **zřízení společné kanceláře ITI jakožto zastupujícího orgánu**, který by měl vyjednávací a poradní schopnost při nastavování různých metodik a procesů. Důležitou podmínkou pro řešení všech výše zmíněných

doporučení je také další zapojení zástupců integrovaných nástrojů do platform nové DoP.

B. Ke zvýšení motivace žadatelů využívat fondy EU může přispět zohlednění specifik regionů do podmínek výzev, zjednodušování metodik fondů EU a zvyšování absorpční kapacity žadatelů

Pro větší využití fondů EU v regionech je potřeba také aplikovat bottom-up přístup a motivovat žadatele, aby využívali možnosti čerpání. V mnoha případech je ovšem pro žadatele nastavení výzev a nepřehlednost informací demotivujícím prvkem a obzvláště v případě menších obcí a žadatelů je základním předpokladem při rozhodování. Malé obce nemají dostatečné administrativní kapacity pro to, aby se vyznaly v nepřehledném množství dotačních titulů a nemají prostředky na zajištění zaměstnance vyhrazeného na problematiku projektové přípravy. Částečně v tomto kontextu figurují MAS, které pomáhají s přípravou a realizací projektů menších žadatelů, ovšem ani jejich kapacity neumožňují větší aktivizaci venkovských a periferních oblastí. Z tohoto důvodu je potřeba více přizpůsobit nastavení výzev podmínkám těchto oblastí a snažit se o sjednocování výkladu metodik fondů EU, ale také podporovat aktivizaci žadatelů například prostřednictvím mentoringu či sdílených projektových manažerů.

Z rozhovorů vyplývá, že by **žadatelé ocenili více diskutovat nastavení výzev (před jejich vypsáním) například prostřednictvím obeslání potenciálních žadatelů.** Podobné aktivity již částečně probíhaly například skrze oslovení neziskových organizací před vypsáním výzev v sociální oblasti. Dále je vhodné zajistit souhrnné informace o možnostech financování z fondů EU i mimo ně na jednom místě, kdy nedostatek informací může být demotivující pro potenciální žadatele. Zároveň by respondenti uvítali méně komplikované podmínky některých výzev s jasným, jednotným výkladem – pokud jsou u každé výzvy jiné podmínky, znamená to pro žadatele nejprve nastudování dlouhých dokumentů, a to u každého jednotlivého projektu.

1

ZOHLEDNĚNÍ MOŽNOSTÍ VENKOVSKÝCH A PERIFERNÍCH OBLASTÍ DO NASTAVENÍ VÝZEV

Jak vyplývá z výsledků Evaluace, výzvy často nereflektují aktuální podmínky z nejnižší úrovně v území. Menší obce nemohou naplnit podmínky architektonické soutěže pro úpravu náměstí, či počet průjezdů aut při výstavbě komunikace. Venkovské školy se pak potýkají s umělým nafukováním projektů z důvodu podmínky zajištění bezbariérovosti apod. Tyto podmínky pak vedou ke snižování absorpční kapacity území, kdy přestože potřeby zůstávají, někteří potenciální žadatelé nemají zájem za aktuálních složitých podmínek podat žádost o dotaci.

Na koho doporučení cílí: ŘO

Úroveň doporučení: dílčí opatření

Míra priority: vysoká

Jak: V tomto kontextu je tedy potřeba dopředu **diskutovat podmínky výzev před jejich vyhlášením, například s potenciálními žadatelí, či zástupci MAS** (které mají informace o problematice podmínek pro venkovské oblasti). Zjišťování zpětné vazby k připravovaným výzvám v některých případech probíhalo již v období 2014-2020 a respondenty bylo velmi kvitováno.

Zároveň je vhodné **zvýšit účelnost výzev s využitím územní dimenze**, kdy takto nastavené bodové zvýhodnění neumožnilo větší úspěšnost venkovských a periferních oblastí. Jak již bylo zmíněno v úvodu, výzvy se zohledněním územní dimenze tvoří výrazný podíl všech výzev, bohužel ovšem neumožnily zacílení prostředků podle

potřebnosti a reálný dopad do území měly pouze integrované nástroje, které ovšem tvořily pouze malou část těchto prostředků. **Do budoucna je tedy potřeba lépe vymezit, na která území chtějí výzvy s územní dimenzí cílit, a ty bodově či jinak zvýhodnit.** Zároveň je potřeba tato území významně bodově zvýhodnit a dát jim prioritu při vyhodnocování projektových záměrů. V neposlední řadě je vhodné také více pracovat s výzvami pro specifický typ území / pro specifický region.

Pokud dojde k transparentnímu vydefinování podmínek pro výběr specifických regionů (podkladem může být Strategie regionálního rozvoje), zvýší se vyjednávací pozice pro nastavení bonifikace a zároveň také její reálný přínos pro vybraná území. Takto plošně ovšem není možné snižovat rozdíly mezi regiony a regionální politika tak v tomto kontextu neplní svůj cíl.

ZJEDNODUŠENÍ METODIKY (VČETĚ INTEGROVANÝCH NÁSTROJŮ)

Jedním z hlavních faktorů, který má vliv na to, zda se žadatelé rozhodnou žádat prostřednictvím fondů EU, je metodické prostředí. Bohužel se ukazuje, že **složitost nastavení metodik a nejednotnost informací odrazuje některé (zvláště malé) žadatele a snižuje tak absorpční kapacity v území.** Kritika složitosti metodik a nejednotnosti přístupů napříč operačních programů zaznívala od velké části respondentů napříč kraji i úrovní veřejné správy. Vzhledem ke složitosti prostředí není možné vyhovět požadavkům všech aktérů, je ovšem potřeba usilovat o zjednodušování a zvyšování přívětivosti metodického prostředí. Jako příklad dobré praxe ve vztahu k IN bylo zmíněno Slovensko, kde zástupci IN komunikují pouze s jedním ministerstvem v rámci jednoho operačního programu.¹¹⁶

Na koho doporučení cílí: MMR, ŘO

Úroveň doporučení: dílčí opatření

Míra priority: střední

Jak: Z kvalitativního šetření vyplývá několik základních doporučení tímto směrem, jak tohoto cíle dosáhnout:

- ▶ **Transparentní výklad pravidel napříč řídicími orgány,** kdy dochází k rozdílnému uchopení metodik a jejich výkladu. Zároveň z důvodu nejasnosti pravidel dochází ke změně výkladu při personální výměně projektových manažerů, k čemuž docházelo v minulém období často, a dokonce několikrát během realizace projektu. V důsledku nepředání agendy dochází k dokládání stejných podkladů několikrát, ale také ke změnám v administraci projektů v průběhu realizace.
- ▶ **Zprostředkování informací o projektových pravidlech s dostatečným předstihem,** včetně jasných termínů vyhlášení výzev. V období 2014-2020 docházelo podle respondentů ke změnám pravidel v průběhu vyhlášení výzev, a to významně komplikovalo připravenost projektových žádostí. Na to doplácí především menší žadatelé, kteří nemají peníze na změny projektové dokumentace podle nových podmínek. Zároveň nejasná pravidla komplikují přípravu projektů, které kvůli stavebnímu povolení, smlouvám s dodavateli apod. vyžadují delší přípravu. S nejasnými podmínkami výzev se pojí také nepředvídatelnost, a to jak v případě přípravy projektů, tak v případě

¹¹⁶ <https://mirri.gov.sk/aktuality/cko/mirri-sr-nastroje-pre-integrované-územne-investície-su-schvalené-regiony-po-prvy-raz-priamo-rozhodnu-o-výše-2-miliardach-z-eurofondov/>

zaměstnávání osob (ať už v projektovém týmu, nebo i v případě cílové skupiny, se kterou organizace spolupracuje dlouhodobě).

- ▶ **Zajištění jednotného místa pro získání informací o možnostech čerpání, a to jak na úrovni fondů EU, tak mimo ně** (například zasílání informací ve formě Newsletterů), kdy velká část respondentů uváděla, že se ztrácí v množství informací a možností. Nejednalo se přitom pouze o malé obce, ale i větší žadatele. Existuje několik různých portálů pro získávání informací a správu dotací, velké množství dotačních titulů (nejen fondů EU, ale také národních a krajských) a tudíž jsou někteří žadatelé nuceni najímat si externí firmy, případně věnovat velké množství času zorientování se v tomto systému. Částečně mohou být pro tyto účely využívány MAS, či regionální rozvojové agentury a další.

3

AKTIVIZACE ŽADATELŮ

V kontextu řady regionů, především pak HSOÚ a Strukturálně postižených regionů, se hovoří o nízké absorpční kapacitě. Kromě zefektivnění metodického prostředí je tedy potřeba **klást důraz také na aktivizaci potenciálních žadatelů**. Tedy zaměřit se na bottom-up přístup a podporovat také zvyšování poptávky po využití fondů EU z území.

Na koho doporučení cílí: kraje, obce, IN

Úroveň doporučení: dílčí doporučení

Míra priority: střední

Jak: Aktivizace žadatelů je možné dosáhnout například **zajištěním mentoringu pro vedení obcí, či zajištěním sdílených manažerů, kteří by pomáhali s přípravou projektových záměrů**. Roli v tomto kontextu mohou hrát také **MAS, v případě, že jim bude zajištěna dostatečná administrativní kapacita**. Ty již v období 2014-2020 pomáhaly s rozvojem lidského kapitálu v území a zvyšováním informovanosti potenciálních žadatelů. Příkladem dobré praxe je Pardubický kraj, který podobné činnosti zajišťoval prostřednictvím regionální rozvojové agentury a pro období 2021+ odstartoval pilotní pomoc pro HSOÚ, mimo jiné prostřednictvím zacílení podpory v podobě lidského kapitálu do vybraných ORP.

2. ZACÍLENÍ PROSTŘEDKŮ DO ZNEVÝHODNĚNÝCH REGIONŮ – JAK ZACÍLIT FONDY NA REGIONY, KTERÉ TO POTŘEBUJÍ? JAK SNÍŽIT ROZDÍLY MEZI REGIONY?

V ČR existují významné rozdíly jak na úrovni krajů, tak uvnitř jednotlivých krajů. V Evaluaci jsme vycházeli ze Strategie regionálního rozvoje, která pro období 2021+ vymezila tři typy území a zároveň identifikovala tzv. HSOÚ, tedy regiony vyžadující specifické zacházení vzhledem ke kumulaci problémů. Zároveň jsme se zaměřili na tři Strukturálně postižené regiony, tedy Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj. **Úroveň těchto tří krajů je značně odlišná, přesto lze říci, že se potýkají s komplexem strukturálních problémů, v důsledku kterých zaostávají (nejen) z pohledu socio-ekonomických ukazatelů za zbytkem krajů. To se v případě Ústeckého a Karlovarského kraje projevuje v nízké vyjednávací schopnosti, či v menším počtu strategických projektů**. U těchto krajů můžeme pozorovat menší míru čerpání prostředků z fondů EU, což může být rizikem také pro OPST, kde již nyní můžeme vidět rozdíly v připravenosti projektových žádostí v Moravskoslezském a zbývajících dvou krajích.

Jak se ukázalo z výsledků analýzy, v programovém období 2014-2020 se dařilo zacílit prostředky podle potřeb regionů s určitými rezervami. Důvodem je nejen obecně poměrně rovnoměrné rozložení čerpání výzev se zohledněním územní dimenze, ale také opomíjení specifických potřeb a charakteristik regionů. Všechny tyto aspekty byly popisovány již v rámci

předchozí oblasti doporučení, zde se zaměřujeme především na podporu Strukturálně postižených regionů (Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj). V rámci doporučení se zaměřujeme na to, jak lépe pomoci slabším regionům. Cílem není nutně dostat všechny regiony na stejnou úroveň, což je i vzhledem k rozdílným geografickým podmínkám nemožné. Spíše se zaměřujeme na zmírnění rozevírání nůžek mezi regiony a řešení palčivých specifických problémů.

A. Zvyšování absorpční kapacity území podpoří rozvoj strategického řízení a plánování, ale také připravenost projektových záměrů

Jedním z hlavních problémů Strukturálně postižených regionů (především pak Ústeckého a Karlovarského kraje) je nízká absorpční kapacita. Hlavní důvody jsme již zmiňovali v předchozích částech této kapitoly, zde se zaměřujeme především na jednu ze základních podmínek pro zajištění efektivnějšího rozvoje těchto regionů, kterou je podpora governance. **Schopnost řídit a strategicky plánovat se ukázala jako zásadní pro úspěšnost regionů (viz také Kapitola 2.4, kde shrnujeme důvody (ne)úspěchu těchto tří krajů). Zatímco Karlovarský a Ústecký kraj se potýkají spíše s negativním image zdejšího vedení, které se měnilo a nedokázalo udržet kontinuitu aktivit, Moravskoslezský kraj má v rámci ČR image lídrovství. Zdejší politické vedení nutně nemusí mít konsenzus ve všech oblastech, ale dokázalo vytvořit základní dohodu o směřování kraje a tu navenek prezentovat. A právě to se ukazuje jako základní charakteristika dobrého lídra – umět vydefinovat vizi a udržovat konsenzus. Úspěšné příklady dobré praxe již nyní probíhají na úrovni některých obcí / ORP / podnikatelských subjektů. Snahou by mělo být podporovat přetavení těchto aktivit z mikroúrovně na regionální úroveň.**

1

PODPORA A ROZVOJ GOVERNANCE

Jedním z hlavních faktorů, který ovlivňuje úspěšnost využívání fondů EU, je kvalitní veřejná správa a její instituce, schopnost strategického řízení a plánování. Jak se ukazuje při porovnání tří strukturálně postižených regionů, dobrá úroveň governance může mít výrazný vliv na úspěšnost rozvoje kraje. To je viditelné v případě Moravskoslezského kraje, který se oproti zbývajícím krajům výrazně posunul, a to mimo jiné díky politické stabilitě a důvěře mezi aktéry, podpoře místního podnikatelského a inovačního ekosystému, zapojení občanů a vzniku specializovaných agentur.

Na koho doporučení cílí: kraje, obce, IN, MMR, MV

Úroveň doporučení: systémové doporučení

Míra priority: vysoká

Jak: Hlavním krokem v kontextu rozvoje governance je **podpora generování nápadů a vizí místních stakeholderů**. To se týká nejen úrovně krajů, ale také HSOÚ, která se potýkají s výrazným nedostatkem lidí, kteří by mohli generovat nápady a psát projekty. Důležitá je tedy práce s lidmi, například prostřednictvím **koordinátorů / konzultantů, kteří by jim pomáhali vyznat se v množství informací a rozvíjet svůj lidský kapitál**. Důležité je podpořit vedení obcí v přípravě vizí, kam chtějí směřovat a jakým oblastem se věnovat. V tomto případě opět mohou hrát roli integrované nástroje, případně může pomoc přicházet ze strany krajů (již se tak částečně děje).

Zároveň je důležité najít schodu o tom, co je hlavní prioritou pro rozvoj území a co je pro posun možné udělat. Již bylo zmíněno, že v tomto směru mohou figurovat také např. MAS či rozvojové agentury, je ovšem potřeba jasně stanovit rozdělení kompetencí. Zároveň je zásadní iniciativa krajů, které znají potřeby ohrožených území

nejlépe a mohou je podpořit zacílením dotací a lidského kapitálu (jako v případě pilotního projektu Pardubického kraje).

Celonárodní plošné výzvy nezohledňují regionální rozdíly a heterogenitu HSOÚ, tudíž není možné spoléhat na samospásné vyřešení problémů prostřednictvím fondů EU. Pokud si ovšem obce a kraje vydefinují hlavní priority a problémy (i vzhledem k jejich komplexitě), mohou lépe zacílit podporu na jejich řešení.

V případě Karlovarského kraje může jít například o absenci základní infrastruktury v podnikání (např. stroje) a v odlehlých obcích (např. místní komunikace, školy). Zároveň kraj řeší podporu lázeňství, které je pro něj typické. Kromě výše zmíněného může být využit například OPST, kde opět vidíme výrazně vyšší připravenost projektů v Moravskoslezském kraji. V tomto kontextu je potřeba udržet možnost krajů využít program pro specifické potřeby a snižovat tlak ministerstev na čerpání v krátkém časovém horizontu. Centrální nastavení totiž nebere v potaz to, že méně rozvinuté kraje a regiony musí nejdříve vyřešit alespoň část svých potřeb, aby mohly řešit strategické a nadstavbové projekty.

Mentoringová podpora by mohla pomoci Ústeckému a Karlovarskému kraji lépe zacílit projekty a zvýšit absorpční kapacitu. Pozitivní přínos může mít také podpora místního leadershipu, tedy vyhledávání a zapojování aktivních stakeholderů do strategického plánování a rozvoje. V tomto kontextu může hrát roli ITI, které se zasazuje o propojování aktérů a podporu strategického rozvoje území.

PŘÍPRAVA PROJEKTŮ DO ZÁSObY

Pro zvyšování absorpční kapacity je zásadní podmínkou podporovat tvorbu projektových žádostí „do zásoby“. To je ovšem pro některé obce (především menší či zadlužené) nereálné, jelikož se musí potýkat primárně s akutními problémy. Zároveň je motivace starostů nízká vzhledem k finanční náročnosti a snaze zrealizovat co nejvíce aktivit během volebního období – připravené projekty pak mohou být dalším vedením stopnuty. Přípravě projektů nenahrává ani fakt, že podmínky výzev nejsou zřejmé dopředu a jakékoliv změny podmínek mohou způsobovat prodražení přípravy.

Na koho doporučení cílí: obce, kraje, IN

Úroveň doporučení: dílčí doporučení

Míra priority: střední

Jak: Opět se tedy dostáváme k potřebě podporovat strategické myšlení, ale v tomto kontextu je vhodné také zacílit podporu přímo na připravenost projektových záměrů. To je možné například **tvorbou dotačních titulů zaměřených na přípravu projektových žádostí** (v Ústeckém kraji již dotační titul fungoval a stakeholdery byl kvitován) a **zvyšováním administrativní kapacity a zkušenosti s fondy**. V tomto případě již částečně plní roli MAS, které pomáhají s přípravou projektů a zvyšují orientaci v dotačním prostředí.

2

B. Pro zvýšení konkurenceschopnosti a atraktivity regionů je potřeba podpořit zajištění dostupného a kvalitního vzdělávání a kvalitních podmínek pro život občanů

Významným handicapem znevýhodněných regionů (opět hovoříme především o Karlovarském a Ústeckém kraji) je jejich negativní image. To se projevuje nejen v odlivu obyvatel, ale také v neschopnosti přilákat nové obyvatele, včetně talentů. Do budoucna je tedy

potřeba podporovat rozvoj image, a to jak zajištěním služeb a infrastruktury v území, tak proměnou vzhledu zdejších měst (např. skrze architektonická řešení center měst).

V kontextu vzdělávání je zásadní podporovat vzdělávání na všech úrovních. Prioritou by mělo být terciální vzdělávání, které nejenže umožňuje zvýšit úroveň vzdělanosti v regionu, ale místní univerzity působí jako významný aktér v území. Pokud tedy hovoříme o rozvoji podnikatelského a inovačního prostředí, univerzity společně s inovačními centry mohou hrát klíčovou roli. Stejně tak mohou hrát roli v přilákání nových talentů do území a budování místní komunity, která se podílí na místním rozvoji.

1

PODPORA VZDĚLÁVÁNÍ A VAVAI

Naprosto klíčovou podmínkou pro řešení nepalčivějších témat znevýhodněných regionů představuje rozvoj vzdělávání. To není možné pouze prostřednictvím fondů EU, ale také dalších systémových opatření, které umožní řešit regionální rozdíly. Zatímco fondy EU umožnily významným způsobem zlepšit vybavenost škol, některé regiony (především HSOÚ) se potýkají s nedostatkem kvalitních pedagogů, s předčasným odchodem žáků ze vzdělávacího systému a v některých případech i nízkou dostupností škol (viz např. analýza Karlovarského kraje¹¹⁷). Přitom se ukazuje, že vzdělávání je jednou ze zásadních podmínek pro udržení mladých lidí a rodin v území. To vede k odlivu (kvalifikovaných) lidí z území, což se projevuje v různých oblastech, včetně schopnosti zajistit lidi, kteří by připravovali projekty a podíleli se na strategickém rozvoji, či rozvoji inovačního a podnikatelského prostředí.

Na koho doporučení cílí: MŠMT, MMR, kraje, obce, IN

Úroveň doporučení: systémové doporučení

Míra priority: vysoká

Jak: Předčasný odchod žáků ze vzdělávacího systému fondy EU v období 2014-2020 částečně řešily, do budoucna je potřeba zacílit na tento problém více prostředků a podporovat nejen práci s žáky, ale také s jejich rodinami. Právě přístup některých rodičů způsobuje, že se na vzdělání pohlíží pouze jako na výplň volného času a mladí lidé se tak cyklí v podobných vzorcích chování jako mají jejich rodiče¹¹⁸. Pro výběr nejúčinnějších řešení je potřeba sbírat příklady dobré praxe a dále je replikovat (příkladem může být sdílený leadership na mikroúrovni, úspěšná realizace projektu apod.). **Dále je potřeba zvyšovat kvalitu škol napříč regiony a podporovat potenciál lidských zdrojů i v periferních regionech. To je mimo jiné v souladu se Strategií vzdělávací politiky ČR do roku 2030+¹¹⁹, která pracuje s posilováním regionální a finanční dostupnosti služeb souvisejících se vzděláváním v mateřských školách ve strukturálně postižených krajích. Strategie dále v rámci implementace zacílí finanční i nefinanční podporu na rozvoj pedagogických sborů v těchto regionech. Fondy EU v tomto kontextu mohou například zafinancovat vzdělávání pedagogů a nové kvalitní pedagogy, či podpořit aktivity na snižování předčasných odchodů ze vzdělávacího systému.**

V případě Karlovarského kraje se řešila absence vysoké školy, která se promítá nejen do nižšího inovačního a podnikatelského potenciálu, ale také do odchodu

¹¹⁷ <https://www.soc.cas.cz/projekt/dostupnost-strednich-skol-v-karlovarskem-kraji-hromadnou-dopravou>

¹¹⁸ <https://www.mapavzdelavani.cz/>

¹¹⁹ Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+, str. 47, dostupné na: [Brozura_S2030_online_CZ.pdf \(msmt.cz\)](#)

mladých lidí za vzděláním. Ti se následně vzhledem k nízké nabídce pracovních nabídek do území nevrací. Jedním z možných řešení je zřízení regionální univerzity, která by se zaměřila na specifické obory (např. může jít právě o zmíněný obor lázeňství), nebo obory chybějící (pedagogická fakulta) a přilákala do území mladé talenty. Podobně jako to vidíme v Opavě či ve Zlíně, regionální univerzity mohou pomoci v nastartování a rozvoji místního ekosystému a nastartovat síťování místních aktérů. Kolem specifických oborů se utvářejí komunity, které mohou mít dosah nejen v ČR, ale i na mezinárodní úrovni.

Samozřejmě vnímáme, že tato diskuse probíhá v ČR již roky a názory na vytvoření nové vysoké školy se různí. Zdůrazňujeme proto, že cílem by nemělo být vytvoření velké univerzity, ale spíše velmi oborově specializované univerzity či fakulty již existující univerzity. Takováto univerzita nemá potenciál nadnárodní či národní konkurenceschopnosti, její role je především v navýšení počtu obyvatel kraje, kteří mají vysokoškolské vzdělání, přilákání nových talentů a podpoře vytvoření platformy lídrů, kteří se kolem takovýchto institucí sdružují a kteří jsou motorem rozvoje.

Současně s tím může hrát významnou roli vytvoření inovačního centra, pokud si dobře vymezí několik klíčových aktivit, které bude postupně rozvíjet. Možností je navázat například na Jihomoravský či Moravskoslezský kraj a přizvat k nastartování aktivit již znalé odborníky. Tyto, sice velmi náročné a strategické, kroky mohou vést k postupné proměně klimatu regionu a v dlouhodobém horizontu k řešení nejpalčivějších problémů. Kromě vytvoření inovačního centra je důležité podporovat také platformy se strategickým významem (např. Ynovate¹²⁰), které umožňují sdílení know-how a mají vyjednávací pozici vůči centru.

Jak bylo zmíněno, toto doporučení je systémového charakteru a dopady jednotlivých opatření bude možné sledovat až s větším časovým odstupem (často v řádu desítek let). Přesto zde mohou hrát úlohu i fondy EU podporou řešení výše zmíněných problémů a prostřednictvím resortní regionální politiky, tedy zacílení financí do určité oblasti / problematiky.

KVALITNÍ PODMÍNKY PRO ŽIVOT

Pro zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti regionů je důležité zajistit dostupnost kvalitních podmínek pro život. Jednou z hlavních podmínek pro to, aby se do území přistěhovala rodina s dětmi, je zajištění dostupnosti vzdělávání. Vzhledem k proměně pracovního trhu a zvýšení možnosti práce z domova je dále důležité rozvíjet pokrytí ICT, či zajistit kvalitní napojení odlehlých částí na regionální centra. V neposlední řadě pak vzhledem k proměně trhu s realitami mohou mít periferní oblasti velký potenciál v přilákání mladých rodin na dostupné bydlení v oblasti s kvalitním životním prostředím.

Na koho doporučení cílí: obce, kraje, ŘO

Úroveň doporučení: systémové doporučení

Míra priority: vysoká

Jak: Fondy EU mohou pomáhat s řešením těchto specifických potřeb území, které mohou být i na úrovni obcí velmi rozdílné. V předchozích doporučeních jsme zmiňovali

2

¹²⁰ <https://www.ynovate.cz/cz/>

důležitost větší autonomie vydefinovat si hlavní priority a snižování podílu plošných výzev na úkor regionálních alokací. Zároveň je potřeba zvážit regionální či resortní zacílení prostředků a snížení jejich plošného dělení. Pro udržitelnost započatých aktivit z fondů EU je potřeba, aby financování některých národních politik nebylo suplováno prostřednictvím fondů EU, jako je tomu například v případě sociálních politik.

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: Čerpání fondů EU v ČR .....</i>	33
<i>Obrázek 2: Čerpání fondů EU v ČR (bez OP Doprava) .....</i>	34
<i>Obrázek 3: Čerpání fondů EU dle SO ORP .....</i>	35
<i>Obrázek 4: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v rozvojových územích dle specifických cílů .....</i>	39
<i>Obrázek 5: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v stabilizovaných územích dle specifických cílů .....</i>	40
<i>Obrázek 6: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v periferních územích dle specifických cílů .....</i>	40
<i>Obrázek 7: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v nejmenších obcích dle specifických cílů .....</i>	43
<i>Obrázek 8: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v malých obcích a městech dle specifických cílů .....</i>	44
<i>Obrázek 9: Zaměření projektů financovaných z fondů EU ve městech s mikroregionální působností dle specifických cílů .....</i>	45
<i>Obrázek 10: Zaměření projektů financovaných z fondů EU v populačně větších městech dle specifických cílů .....</i>	46
<i>Obrázek 11: Úspěšnost čerpání fondů EU v krajích ČR .....</i>	47
<i>Obrázek 12: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území hl. m. Prahy (mld. Kč) .....</i>	55
<i>Obrázek 13: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Jihočeského kraje (mld. Kč) .....</i>	61
<i>Obrázek 14: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Jihomoravského kraje (mld. Kč) .....</i>	67
<i>Obrázek 15: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Karlovarského kraje (mld. Kč) ...</i>	72
<i>Obrázek 16: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Kraje Vysočina (mld. Kč) .....</i>	77
<i>Obrázek 17: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Královéhradeckého kraje (mld. Kč) .....</i>	82
<i>Obrázek 18: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Libereckého kraje (mld. Kč) .....</i>	87
<i>Obrázek 19: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Moravskoslezského kraje (mld. Kč) .....</i>	92
<i>Obrázek 20: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Olomouckého kraje (mld. Kč) ....</i>	98
<i>Obrázek 21: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Pardubického kraje (mld. Kč) ..</i>	103
<i>Obrázek 22: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Plzeňského kraje (mld. Kč) .....</i>	108
<i>Obrázek 23: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Středočeského kraje (mld. Kč) .</i>	113
<i>Obrázek 24: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Ústeckého kraje (mld. Kč) .....</i>	118
<i>Obrázek 25: Čerpání fondů EU dle operačních programů na území Zlínského kraje (mld. Kč) .....</i>	124
<i>Obrázek 26: Čerpání fondů EU v TC1, přepočteno na obyvatele .....</i>	131
<i>Obrázek 27: Čerpání fondů EU v TC1 v ORP, přepočteno na obyvatele .....</i>	133
<i>Obrázek 28: Čerpání fondů EU v TC2, přepočteno na obyvatele .....</i>	140
<i>Obrázek 29: Čerpání fondů EU v TC2 v ORP, přepočteno na obyvatele .....</i>	142

Obrázek 30: Čerpání fondů EU v TC3, přepočteno na obyvatele.....	147
Obrázek 31: Čerpání fondů EU v TC3 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	149
Obrázek 32: Čerpání fondů EU v TC4, přepočteno na obyvatele.....	155
Obrázek 33: Čerpání fondů EU v TC4 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	156
Obrázek 34: Čerpání fondů EU v TC5, přepočteno na obyvatele.....	163
Obrázek 35: Čerpání fondů EU v TC5 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	164
Obrázek 36: Čerpání fondů EU v TC6, přepočteno na obyvatele.....	170
Obrázek 37: Čerpání fondů EU v TC6 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	171
Obrázek 38: Čerpání fondů EU v TC7, přepočteno na obyvatele.....	178
Obrázek 39: Čerpání fondů EU v TC7 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	179
Obrázek 40: Čerpání fondů EU v TC8, přepočteno na obyvatele.....	185
Obrázek 41: Čerpání fondů EU v TC8 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	Chyba! Záložka není definována.
Obrázek 42: Čerpání fondů EU v TC9, přepočteno na obyvatele.....	192
Obrázek 43: Čerpání fondů EU v TC9 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	194
Obrázek 44: Čerpání fondů EU v TC10, přepočteno na obyvatele.....	201
Obrázek 45: Čerpání fondů EU v TC10 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	202
Obrázek 46: Čerpání fondů EU v TC11, přepočteno na obyvatele.....	210
Obrázek 47: Čerpání fondů EU v TC11 v ORP, přepočteno na obyvatele.....	211
Obrázek 48: Vybrané ORP pro případové studie v krajských zprávách.....	224
Obrázek 49: Index regionální konkurenceschopnosti.....	227
Obrázek 50: Čerpání z fondů EU v rámci CLLD.....	260
Obrázek 51: Čerpání z fondů EU v rámci CLLD po ORP.....	261
Obrázek 52: Podíl CLLD na celkovém čerpání.....	264
Obrázek 53: Území ITI / IPRÚ dle MS2014+.....	275
Obrázek 54: Čerpání z fondů EU v rámci ITI / IPRÚ.....	277
Obrázek 55: Čerpání fondů EU v rámci ITI / IPRÚ v ORP.....	278
Obrázek 56: Podíl ITI / IPRÚ na celkovém čerpání z fondů EU.....	281
Obrázek 57: Čerpání z fondů EU v rámci ÚD.....	294
Obrázek 58: Podíl ÚD na celkovém čerpání z fondů EU.....	296
Obrázek 59: Podíl čerpání z fondů EU v rámci výzev územní dimenze.....	297
Obrázek 60: Místa, která nejsou součástí ITI / IPRÚ nebo CLLD.....	298

Seznam tabulek

Tabulka 1: Distribuce prostředků z fondů EU napříč typy území dle SRR	38
Tabulka 2: Počet obcí v jednotlivých velikostních kategoriích podle počtu obyvatel obcí k 31. 12. 2020 a výše celkových prostředků v proplacených projektech	42
Tabulka 3: Statistika podaných a schválených žádostí v uhelných regionech ČR.....	50
Tabulka 4: Statistika podaných a schválených žádostí v uhelných regionech ČR (OP PIK)	51
Tabulka 5: Čerpání CLLD dle kategorií obcí.....	262
Tabulka 6	263
Tabulka 7: Průměr ve finančním čerpání a vybraných socioekonomických ukazatelích v kontrolní a intervenční skupině.....	265
Tabulka 8: Přehled proměnných využitých v regresní analýze Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje CLLD na vybrané socioekonomické ukazatele u TC6 a TC9).....	266
Tabulka 9: Regresní výsledky z analýzy Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje CLLD na vybrané socioekonomické ukazatele u TC6 a TC9).....	267
Tabulka 10: Čerpání ITI/IPRÚ dle kategorií obcí	280
Tabulka 11: Průměr ve finančním čerpání a vybraných socioekonomických ukazatelích v kontrolní a intervenční skupině.....	282
Tabulka 12: Přehled proměnných využitých v regresní analýze Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje ITU/IPRÚ na vybrané socioekonomické ukazatele u TC3).....	282
Tabulka 13: Regresní výsledky z analýzy Rozdílu v rozdílech (efekt nástroje CLLD na vybrané socioekonomické ukazatele u TC3).....	283
Tabulka 14: Čerpání v rámci územní dimenze dle kategorií obcí.....	295
Tabulka 15: Srovnání čerpání v bílých místech a lokalitách s alespoň jedním nástrojem územní dimenze	298

Seznam schémat

Schéma 1: Realizace šetření	16
Schéma 2: Teorie změny pro období 2014–2020 na základě Strategie regionálního rozvoje	19
Schéma 3: Faktory neúspěšnosti čerpání fondů EU v uhelných regionech.....	49
Schéma 4: Doporučení další implementace DoP	Chyba! Záložka není definována.

Seznam grafů

Graf 1: Mezikrajské srovnání celkových	37
Graf 2: Mezikrajské srovnání celkových	37
Graf 4: Ve kterých oblastech napomohly realizované projekty?	284
Graf 5: Ve kterých oblastech vidíte největší přidanou hodnotu nástroje ITI / IPRÚ?	288

Název EY zahrnuje celosvětovou organizaci a může zahrnovat jednu či více členských firem Ernst & Young Global Limited, z nichž každá je samostatnou právníckou osobou. Ernst & Young Global Limited je britská společnost s ručením omezeným garancí, která neposkytuje služby klientům. Informace o tom, jak EY shromažďuje a používá osobní údaje, a o právech fyzických osob stanovených právními předpisy o ochraně osobních údajů jsou k dispozici na ey.com/privacy. Členské firmy EY neposkytují právní služby v zemích, kde to zákon neumožňuje. Podrobnější informace o naší organizaci najdete na našich webových stránkách ey.com.

© 2023 Ernst & Young, s.r.o. | Ernst & Young Audit, s.r.o. | E & Y Valuations s.r.o. | EY Law advokátní kancelář, s.r.o. Všechna práva vyhrazena.

Tento materiál má pouze všeobecný informační charakter, na který není možné spoléhat se jako na poskytnutí účetního, daňového ani jiného odborného poradenství. V případě potřeby se prosím obraťte na svého konkrétního poradce.

ey.com